

A. Blomqvist

V. 1900.

ANTON GABRIEL
BLOMQVIST
JA HÄNEN AIKALAISENSA

A. BENJ. HELANDER

ANTON GABRIEL BLOMQVIST

DEUTSCHES REFERAT

HELSINKI 1936

SISÄLLYSLUETTELO.

	Sivu
Esipuhe	V
1. Luku. Koti ja lapsuusvuodet	1
2. » Opiskeluvuodet Tharandtin metsäopistossa	12
3. » Evon metsäopisto perustetaan	20
4. » Metsäopistoa rakennetaan	29
5. » Opiston ensimmäiset vaiheet	36
6. » Vastoinkäymisiä	48
7. » Lakkautus	56
8. » Uusia tehtäviä	64
Suomen metsien tilaan ja niiden tuottoon kohdistuvia tutkimuksia	64
1867	66
1868	71
1869	75
9. » Murroskausi ja uuden vaiheen alku	83
10. » Evon opettajat	92
11. » Evon metsäopisto oppilaitoksena	105
12. » Blomqvist metsänhoitajana	122
13. » Blomqvistin metsänhoitoa koskevia periaatteellisia käsityksiä	143
14. » Metsänviljelys ja viljelyskokeita	152
15. » Blomqvist ylimetsänhoitajana	168
16. » Evon metsäkoulu	174
17. » Oppilaat ja elämää opistolla	179
18. » Suomen Metsänhoitoyhdistys	191
19. » Puistokysymys	210
20. » P. W. Hannikainen astuu näyttämölle	219
21. » Valtionmetsät ja metsähallinto	230
22. » Päällikön vaihdos	248
23. » Valtion maiden asuttaminen	255
Maanmittaushallituksen kanta	263

	Väittelyä Valvojassa	265
	Blomqvistin »Metsätalouden kansallistalous»	269
	Gebhard ja Hannikainen väittelevät	274
	Kruununmetsäkomitea	281
24. Luku.	Yksityismetsätalous ja metsälainsäädäntö	284
	Blomqvistin tutkielma	286
	Metsälain uudistaminen	289
	Yksityismetsäkomitea	292
	Yksityismetsätalouden edistämistoimenpiteitä	294
	Vähinmittalaki	295
25. »	Tutkimuksia ja kirjallisia töitä	302
26. »	Loppuvaiheet, ero ja kuolema	322
	Perheolot	326
	Sairaus ja kuolema	327
27. »	Loppusanat	331

ESIPUHE.

Tohtori Anton Gabriel Blomqvistin elämäntyö päättyi, pian kolmannesvuosisataa sitten. Se on siis siirtynyt historiaan, ja sitä voidaan nyt punnita paremmin kuin aikaisemmin. Eräät ennen suljettuina olleet lähteet, ennen kaikkea hänen kirjekokoelmansa, jota säilytetään valtion arkistossa ja hänen omat kirjeensä, jotka hän oli kirjoittanut ystävälleen ylimetsänhoitaja Alex. Boreniukselle ja jotka tämä oli uskollisesti säilyttänyt, ovat nykyisin käytettävissä. Oli näin ollen houkuttelevaa yrittää tämän useassa suhteessa suuriarvoisen elämäntyön kuvaamista, ja yritykseen kannusti velvollisuuden pakottama tarve esittää Evon metsäopiston entinen johtaja, joka jo alkoi painua yhä kauemmaksi nykypolven tietoisuudesta, töidensä valossa ennen kaikkea metsätalousmiehenä, mutta myös ihmisenä ja kansalaisena. Nyt valmistunut elämäkerta on näiden vaikuttimien näkyvänä tuloksena.

Sitä kirjoitettaessa on kuvattava piiri laajennut. On ollut välttämätöntä koettaa valaista niitä oloja, joissa Blomqvist toimi, sekä niitä ihmisiä, joiden kanssa hän joutui tekemisiin ja joista hän oli riippuvainen. Siten on Blomqvistin ohella jouduttu kuvaamaan paljon muuta kuin häntä ja hänen työtään. Jos täten annettu yleiskuva olisi omiaan luomaan valaistusta ja taustaa Blomqvistin työlle ja hänen motiiveilleen, on tarkoitusperä saavutettu. Yleensä on vain asiakirjoja, mutta joskus myös muistitietoja käytetty.

Suomen Metsänhoitoyhdistys on tehnyt työni mahdolliseksi myöntämällä kirjasto- ja arkistotutkimuksiin palkkavia apuvoimia varten yhteensä 12,500 mk, josta lausun parhaat kiitokseni. Arpajaisvoittovaroista on Opetusministeriö myöntänyt minulle samaa tarkoitusta varten myöskin apurahan, jonka kiitollisuudella tunnustan.

Metsänhoitaja T. J. Blomqvist antoi minulle eläessään hyvin paljon arvokkaita tietoja isävainajastaan, ja hänen rouvansa Anna Blomqvist on tätä ystävällistä suhtautumista jatkanut luovuttamalla käytettäväkseni valokuvia. Tässä yhteydessä tahdon saada julkituoda suuren kunnioitukseni ja kiitollisuuteni metsänhoitaja T. J. Blomqvistin isävainajansa muiston hellästä vaalimisesta, kaiken sitä koskevan aineiston keräämisestä ja järjestämisestä, johon hän on uhrannut paljon aikaa ja vaivannäköä. Häntä on kiittäminen m.m. siitä rikkaasta muotokuva-sarjasta, josta tähän teokseen on voitu saada tärkeimmät. Kiitollisuudenvelassa olen myös metsänhoitaja E. W. Nyströmille, joka on jättänyt käytettäväkseni enimmäkseen Blomqvistin muotokuvat, kodista otetut kuvat, ja Blomqvistin itsensä ottamat valokuvat, ja kertonut Blomqvistin kotielämästä eräitä valaisevia piirteitä.

Suomen Metsätieteellinen Seura on suonut tutkimukselleni sen kunnian, että se on sen ottanut julkaisujen Acta forestalia fennica-sarjaan. Tästä sekä siitä suuriarvoisesta avusta, jonka seuran tarmokas sihteeri, tohtori Erkki Laitakari on minulle antanut tarkastaessaan tekstin muodollista puolta, lausun parhaat kiitokseni.

Henkilöiden joukossa, jotka ovat minua auttaneet luovuttamalla muistiinpanoja, kirjeitä ja muita arvokkaita tietoja, on minun mainittava erikoisesti vielä metsänhoitaja Erik Borenius-vainaja, jonka lämmin asianharrastus oli mieluisena tukena.

Keskusmetsäseura Tapiota, joka on ottanut hoitaakseen teokseni levittämisen, kiitän parhaiten.

Muotokuva, joka maalataan kuoleman jälkeen, epäonnistuu usein. Ikävintä on, että myöhempi polvi ei tästä mitään tiedä, vaan että se ottaa kuvan täydestä. Elämäkerta voi samaten epäonnistua ja antaa asianomaisesta virheellisen käsityksen. Tästä olen ollut tietoinen, mutta rohkenen kumminkin jättää tutkimukseni käsistäni siinä toivossa, että se osoittautuisi oikeaksi. Aloin sitä valmistella jo toistakymmentä vuotta sitten, mutta yhtämittaisten keskeytymisien takia on se nyt vasta saatu päätökseen.

Helsingissä tammikuussa 1936.

Tekijä

1. KOTI JA LAPSUUSVUODET.

Anton Gabriel Blomqvistin vanhemmat olivat kirjallisuushistorian ja estetiikan professori Alexander Blomqvist ja Christina Charlotta Harring.

Professori Blomqvist kuvataan lahjakkaaksi, ahkeraksi, alaansa perehtyneeksi, erittäin lukeneeksi mieheksi. Hän oli tunnontarkka ja rehellinen, luonteeltaan kenties vähän varovainen, mutta silti päämäärästään tietoinen ja pyrkimyksensä tarmolla toteuttava. Uskonnollisen elämänsä tutkimuksen omaksuneena hän oli henkisesti olemukseltaan mieluummin vanhoillinen, elämässään kaikin puolin nuhteeton ja arvonantoa nauttiva. Filosofinen mietiskely, vanhan klassillisen ja uudemman kirjallisuuden syvä tuntemus antoi elämälle hänen kodissaan henkistä sisältöä, joka ei ollut arkipäiväistä.

Poliittisia väittelyitä ja mielipiteittensä esilletuomista päivän kysymyksistä hän yleensä karttoi.

Vuosina 1826—1848 Blomqvist toimitti virallista lehteä »Finlands allmänna tidning». Tässä tehtävässään hän ei voinutkaan sekaantua päivän poliittisiin kysymyksiin, mutta hän sai lehdelle, jolla muutoin oli vain virallisten tietojen levittämisen tehtävät, tavallista suurempaa mielenkiintoa selostamalla siinä yleiskatsauksissa poliittisia tapahtumia muualla, suurella maailmassa. Nämä katsaukset herättivät aikoinaan tunnustusta ja hankkivat lehdelle verrattain huomattavan lukijapiirin.

Ollessaan Turussa nuorena maisterina kotiopettajana silloisen maaherran, kreivi C. E. Mannerheimin kodissa, hän oppi tuntemaan tulevan vaimonsa, Christina Charlotta Harringin, joka 1820-luvun alkupuolella oli sisarensa Anna Catharinan kanssa muuttanut Turkuun

toimiakseen siellä opettajana. Sisaruksista varsinkin viimemainittu tuli tunnetuksi etevänä opettajana. Myöhemmin hän tehokkaasti otti osaa sisarensa lasten kasvattamiseen. Sisarukset olivat saksalaista alkuperää, mutta saaneet kasvatuksensa Pietarissa. Heidän muutonsa Turkuun, jossa he siis opettajina hakivat toimeentulonsa, osoittaa, että heissä oli yritteliäisyyttä ja rohkeutta.

Professori Blomqvistin ja Christina Charlotta Harringin vanhin tytär, Anna Charlotta Elisabeth, joka syntyi 1827, tuli tunnetuksi erittäin taitavana opettajana ja järjestelykyvykkäänä koulun johtajattarena. Elisabeth («Lilli») Blomqvist nimitettiin, harjoitettuaan kauan omaa opettajantointia ja ylläpidettyään omaa koulua, ruotsalaisen tyttökoulun johtajaksi, ja hän kehitti tämän koulun aikanaan maamme parhaaksi ja kauutta maan tunnustusta saaneeksi oppilaitokseksi. Hänen ansionsa naiskasvatuksen alalla ovat vielä siitä syystä erikoisen huomattavat, että hän sai myös jatko-opetuksen toimeen ja hankki siten tyttökouluille eteväksi tunnustettua opettajainesta. Tytär Constantia Gustava Maria, synt. 1830, joutui naimisiin yliopistonkamreeri N. Westermarckin kanssa, ja hänestä tuli sittemmin kuuluisan tiedemiehen, prof. Edv. Westermarckin äiti. Tytär Maria Christina Sophia, synt. 1834, meni taas naimisiin kirjailija Claes Theodor Sederholmin kanssa, ja hänestä tuli tunnetun geologin, prof. J. J. Sederholmin äiti. Vuonna 1836 tammikuun 29 p:nä syntyi kaksoiset, molemmat poikia. Nimekseen toinen pojista sai Anton Gabriel ja toinen Edvard Theodor. Lapsista nuorin, tytär, Anna Catharina, synt. 1840, kulki kunnialla vanhimman sisarensa jälkiä tullen hänkin taitavaksi opettajattareksi ja sisarensa virkatoveriksi ruotsalaiseen tyttökouluun.

Se nuori polvi, joka näin kerääntyi vanhempiensa ympärille, sai viettää lapsuutensa kaikesta päättäen erittäin sopusuhtaisessa kodissa ja onnellisissa oloissa. Vanhimman tyttären harvinainen lahjakkuus, joka ilmeni m.m. erilaisissa taiteellisissa taipumuksissa — hän oli musikaalinen ja etevä taidemaalari — antoi hänelle jo aikaisin perheessä vaikuttavan aseman, kehitti hänessä suurta edesvastaun tunnetta ja teki hänet myöhemmin vanhempien kaatuessa perheen

keskeiseksi henkilöksi, jonka huolenpito kohdistui kaikkiin nuorempiin sisaruksiin.

Siihen aikaan kun prof. Blomqvistin lapset kasvoivat ja kävivät koulua, oli Helsinki vielä pieni kaupunki. 1840-luvun tienoilla lienesen asukasluku ollut noin 17,000 vaiheilla. Kruununhaan puoli oli varsinaisen ylimystön kaupunginosa, jotavastoin yliopiston opettajat joutuivat asumaan kaupungin keskuksesta länteenpäin ulottuvalla alueella. Erottajan ja Kolmikulman länsipuolelle, jota sanottiin uudeksi kaupungiksi, ja läntisen Heikinkadun länsi- ja Bulevardinkadun pohjoiselle puolelle, jota sanottiin Kampiksi, kasvoi vähitellen uusi kaupunginosa puutaloineen, joista enimmillä oli suuri tonttialueensa. Taloon kuului, paitsi suurehkoja, yksikerroksisia asuinrakennuksia, tavallisesti ulkokuoneet, tallit, navetta, vaunuliiterit, leipomatupa ja sauna. Pihamaa oli avara ja kasvoi puita, jotapaitsi keittiökasvimaa tai ainakin kukkaistutukset olivat tavallisia.

Tällaisen avaratonttisen talon oli prof. Blomqvistkin itselleen hankkinut. Se oli nykyisen Heikinpuiston ja Lönnrotinkadun kulmauksessa. Tontilla oli kaksi puurakennusta, molemmat yksikerroksisia. Toinen, päärakennus, jossa perhe asui, oli Lönnrotinkadun, toinen pienempi, johon m.m. täti Annetten koulu oli sijoitettu, Heikinpuiston puolella. Viimemainittu talo oli vanha, taitto- ja turvekattoinen. Pihamaalla kasvoi puita, joista toiset olivat istutettuja ja lapsien nimikkoja.

Päärakennuksessa oli kymmenen avaraa huonetta. Perheeseen, johon kuului seitsemän lasta, luettiin myös lapsien tädit, Annette ja Elisabeth Harring. Palvelijakunta oli sitä mukaa lukuisa: keittäjätär, kaksi sisäkköä, lapsenhoitaja ja sen lisäksi, kun perheellä oli oma hevonen, kuski ja tallipoika.

Naapuritalot olivat enimmäkseen yliopiston virkamiesten ja muiden valtionvirkamiesten hallussa. Niinpä Blomqvistin talon lähetyvillä asuivat valtioneuvos B. U. Björkstén, professori F. W. Pipping, yliopiston sihteeri G. A. Uhlenius, ja myöhemmin siirtyivät lähikortteleihin professorit R. v. Becker, J. V. Snellman, G. Rein ja J. Ph. Palmén.

Kanssakäyminen näiden virkamiesperheiden välillä oli vilkasta, ja läheltä voitiin seurata kunkin perheen vaiheita ja ottaa sen elämään osaa. Prof. Blomqvistin lähimpään seurapiiriin kuuluivat m.m. professorit I. Ilmoni, N. af Ursin, J. J. Nordström, F. W. Pipping, piirustuksen opettaja J. P. Kruskopf, salaneuvos L. G. v. Haartman y.m. perheineen. Voidaanpa siis sanoa, että se ympäristö, johon Blomqvistin nuoriso lapsuus- ja nuoruusiällään tutustui, edusti sen ajan korkeinta henkistä kulttuuria. Tieteenmaailma, kirjallisuus, taide, oman ja ulkomaan tapahtumat olivat sen seuran ilma- piiriä, jota nuoriso oppi omanaan pitämään. Se oli sävyltään todennäköisesti teoreettinen ja käytännölliselle elämälle vieras.

Täysin vieras ulkopuoliselle elämälle perhe ei kumminkaan ollut. Prof. Blomqvist oli hankkinut itselleen Helsingin pitäjistä Sillbölenimisen tilan, jonka hoitamisesta oli huolenpitoa sekä isännälle että varsinkin emännälle. Siellä perhe vietti kesänsä ja lapset tottuivat maaelämään. Tila myytiin kumminkin jo niin aikaisin kuin 1842, siis Anton Gabrielin ollessa vain 6 vuotta vanha. Tämän ajan jälkeen perheellä ei ollut mitään vakinaista asuntoa maalla, vaan kesät vietettiin milloin siellä, milloin täällä. Kesäasuntoina mainitaan Alberga Espossa ja pari tilaa Kirkkonummella. Vasta myöhemmin, isän kuoltua, perhe muutti kauemmaksi maaseudulle, Hämeeseen, jossa joitakin kesiä vietettiin.

Professori Blomqvist kuoli aikaisin. Jo 1847 hän sai halvauksen, josta hän kumminkin vielä toipui, mutta vuotta myöhemmin, siis 1848 hän sairastui pahoin eikä sairastuoltaan enää noussut.

Lapset olivat isän kuollessa kaikki vielä nuoria. Vanhin tytär oli 21 vuotta vanha, kaksoiset Anton ja Theodor vain 12-vuotiaita ja nuorin tytär 8-vuotias.

Hautaus tapahtui joulukuun loppupuolella 30 asteen pakkasessa. Hautausaattueessa nähtiin kaksoisveljesten rinnan seuraavan kirstua.

Perheen pään poistumisella oli tietysti käänteentekevä merkitys etenkin juuri pojille, joiden elämänura vielä oli vasta alullaan ja tulevaisuus suunnittelematta. Mutta ei kestänyt kauan, ennenkuin perheen äitikin seurasi miestänsä. Jo vuonna 1850, siis kahta vuotta myö-

hemmin, lapset saivat saattaa äitinsä hautaan. Perheen keskeiseksi jäseneksi jäi vanhin tytär, tarmokas Elisabeth, jolla ainakin jonkin aikaa oli tukea Annette-tädistä.

Siltä ajalta, jolloin Anton Gabrielista kehittyi nuorukainen, siis hänen koulu- ja ylioppilasajoiltaan, ovat tiedot suppeat. Kertomuksen lanka katkeaa ajaksi, ja kun siitä taas saadaan kiinni, on hän jo astunut sille elämänuralle, jonka hän itselleen valitsi. Mutta, ennenkuin siihen tartumme, on koetettava muiden tosiseikkojen nojalla luoda valoa siihen ajanjaksoon, jolloin hän vielä lapsena ja nuorukaisena oleskeli kotonaan ja se oli hänen tukensa.

1840—1850 luvun ajanjakso on, kuten tunnettua, historiassamme monessa suhteessa merkillinen. Se toi esiin paljon uusia, salattuja voimia, jotka olivat uinuneet, mutta jotka pyrkivät purkautumaan ilmoille paljastaen voimakasta elämänhalua ja herättäen tulevaisuuden toiveita. J. V. Snellman oli yliopistossa luennoillaan ja kirjallisuudella toiminnallaan jo herättänyt suurta huomiota. Jouduttuaan eroon yliopistosta hän perustaa »Saiman», jonka ääni vaikuttaa kuin sotaltorvi, nostavasti ja herättävästi. Runebergin Maamme-laululauletaan Paciuksen sävelin ensimmäistä kertaa suurimman innostuksen vallassa Helsingissä Kuntähden niityllä 1848. Jonkinlainen kaiku suuren maailman vapaammista virtauksista kuultiin meidänkin kaukaisessa maassa, ja nuorison ja kasvavan ylioppilaspolven mielissä se sytytti lämpimän innostuksen liekin palamaan. Kysymys omintakeisen suomalaisen sivistyksen luomisesta suomenkielellä astuu päiväjärjestykseen ja pitää sitten jatkuvasti vuosikymmeninä mielet itseensä kohdistuneina. Virkavalta on varovainen ja vanhoillinen, taantumus etenkin Nikolai I:sen hallituksen viimeisinä vuosina voimakas, mutta pohjalla liikkuvat heränneen kansakunnan voimakkaat elämänvirrat, joita ei enää käynyt patoaminen. Myöskin taloudellisella alalla tehdään edistysaskeleita. Rahauudistus pannaan toimeen, Saimaan kanava rakennetaan, ja sellaisetkin kysymykset kuin valtion metsien hoito ja metsätalouden harjoittamisen mahdollisuus joutuvat pohdinnan alaisiksi. Helsinki kehittyy ja kasvaa, se tulee kylpypaikaksi, jossa nähdään emestään paikkakunnalle tuntematonta loistoa.

On luonnollista, että poika ja nuorukainen, joka kasvaa kaiken tämän kehityksen ja nousevan kansallisen herätyksen keskipisteessä, saa siitä elämänsä mitä tuntuimpia vaikutteita. Luottamus maan tulevaisuuteen ja sen mahdollisuuksiin ja palava into omasta puolestaan vaikuttaa maansa hyväksi on juuri tässä maaperässä saanut syvät juurensa.

Anton Gabriel Blomqvist ja hänen kaksoisveljensä kävivät koulua Helsingin yksityislyseossa (Helsingfors privata lyceum), ja syksyllä 1852 Anton Gabriel 16-vuotiaana kirjoitetaan Uusmaalaisen osakunnan kirjoihin. Me tiedämme, että kotiopetuksella, joka etenkin juuri prof. Blomqvistin perheessä oli tavallista korkeammalla kannalla, on poikien opintoihin ollut suuri ja vaikuttava teho. Ja siitä päättäen, että Anton Gabriel näin nuorena suoritti ylioppilastutkintonsa, hän edistyi koulussa nopeasti ja hyvin. Blomqvisteilla oli muutoin kodista tullutta arvokasta perintöä etenkin siinä, että heidän kielitaitonsa oli monipuolinen. Kotikieli oli saksa ja ranska sekä luonnollisesti myöskin ruotsi. Niihin aikoihin, jolloin Anton kävi koulua, ei suomenkielellä ollut opetuksessa sanottavasti minkäänlaista osaa, mutta kaikesta päättäen hän osasi jonkin verran suomeakin, ja merkilepantava on, että hänellä ainakin myöhemmällä iällä oli harvinaisen suuri suomenkielen sanavarasto, vaikka hänen kykynsä puheessa käyttä kieltä oli heikko. Syvälle kotioloihin ja siihen sivistyspiiriin pohjautuneena, jossa hän oli kasvanut ja kehityksensä saanut, ruotsinkieli pysyi Anton Gabrielin sydäntä lähinnä. Sitä hän joutui käyttämään kirjallisessa toiminnassaan, opetuksessa ja virkamielenä.

Mutta, menkäämme ajassa eteenpäin. Niistä kuivista muistiinpanoista, jotka ovat säilyneet virastoissa ja muissa ansioluetteloissa Anton Gabrielin elämänjuoksun pääpiirteistä ja hänen suorittamistaan virkatutkinnoista, käy selville, että hänet 1855 merkittiin maanmittaushallituksen kirjoihin maanmittausoppilaana.

1852—54 hän oli harjoittanut opintoja yliopistossa valmistuakseen lääkäriksi. Hän oli siis opiskellut luonnontieteitä. Mutta mikä saattoi hänet yhtäkkiä katkaisemaan opintonsa ja valitsemaan alan,

joka oli niin kaukana kaikesta siitä harrastuspiiristä, jonka luulisi hänelle olleen erikoisen läheisen?

Vanhempien kuoltua oli lasten holhoojaksi määrätty prof. J. Ph. Palmén. Saadakseen tukea ja kosketusta häneen, joka asui Katajiston tilalla lähellä Hämeenlinnaa, oli perhe kesäksi 1854 muuttanut Voistilan tilalle Hollolaan. Tänä kesänä, jolloin Anton siis oli jo 18-vuotias, nuoriso teki retkiä ja vieraskäyntejä Hämeessä useammalle taholle. Niinpä käytiin usealla suuremmalla tilalla, kuten metsänhoitaja C. Collinin tilalla Kärkölen Huovilassa, Ammondteilla Hollolan Pyhäniemessä, Dunckereilla Artjärven Kinttulassa y.m. vierailemassa. Vieraissa käynnit kestivät useinkin useampia päiviä, ja vieraanvaraisuus oli suuri. Helena Westermarck kertoo, että Elisabeth B. ja hänen veljensä Anton puheenalaisena kesänä kävivät jonkinlaisella kävelyretkellä Vesijärven rannoilla ja jäivät asumaan talonpoikaistaloon, jossa he olivat jonkun viikon. Anton sairastui juuri kotiin aiottaessa ja tuotiin sairaana Helsinkiin. Kotimatalla kaupunkia lähestyttäessä oli matkustajien tulva, joka pakeni Englannin laivaston tuloa peläten pois kaupungista, niin suuri, että hevosia oli vaikea saada kestikievareista. Seuraavana keväänä koulut suljettiin, ja perhe muutti Kosken H. l. pitäjään professori E. J. Bonsdorffin maatilalle.

Blomqvistin kaksoisveli oli opiskellut yliopistossa ja samalla ottanut opettajana osaa sisarensa koulutyöhön. Puhjennut keuhkotauti aiheutti ensin matkan Kupittaa kylpylään Turun lähetyville sekä kohta sen jälkeen ulkomaanmatkan Ranskaan Montpellier'n kaupunkiin. Keväällä 1857, siis muutamien kuukausien jälkeen sinne saapumisesta, kuoli Edvard Theodor. Näin päättyi toisen kaksoisveljen elämä, joka oli kestänyt vain 21 vuotta.

Anton Gabriel Blomqvistista ei tiedetä, että hän olisi ollut fyysillisesti mitenkään heikko, mutta olisikohan pelko siitä, että hänen ruumiilliset voimansa eivät olisi kestäneet yliopiston oppisalien ummehtunutta ilmaa, vaikuttanut Anton Gabrielin päätökseen jättää yliopisto?

Maanmittausalalle antautuminen saattoi luonnollisesti johtua vain siitäkin, että Blomqvist siten aikaisin sai omat tulonsa ja tuli

riippumattomaksi kodista, joka huomattavassa määrin oli sisar Elisabethin opettajatulojen turvissa. 1858 myydään kotitalo, ja siitä päättäen taloudellinen asema oli heikentynyt.

Blomqvist joutui kulkemaan maanmittarin tavallista tietä, oli maanmittausinsinööri Barekin oppilaana 1855 ja seurasi häntä hänen työmaillaan, todennäköisesti isojakotoimituksissa Pohjanmaalla, Pudasjärvellä ja Muhoksessa. Täällä hän siis oppii tuntemaan uuden ja hänelle aikaisemmin vieraan maamme osan ja perehtyy sen erikoisiin oloihin.

Blomqvistin vastaiselle kehitykselle tämä kausi ei suinkaan ollut merkityksetön. Hän saa käytännöllistä harjaantumista, oppii maanmittarin, taloudelliselle elämälle tärkeät lait ja asetukset sekä niiden käytännöllisen soveltamisen. Hän saa samalla kiinnittää erityistä huomiota sille asiakirjojen huolelliselle valmistelulle ja muodolliselle siisteydelle, jota maanmittarin tulee noudattaa. Hänen elämän loppuun asti harvinaisen selvänä säilynyt, kaunis ja sujuva käsialansa todistaa, että hän on kiinnittänyt suurta huomiota asiakirjojen asuun ja selvyYTEEN. Maanmittariauskultantitutkinnon hän suoritti 1857 oltuaan noin 1½ vuotta käytännöllisissä maanmittaustehtävissä, ja hän ennättää vielä uudelleen jatkaa opinnoitaan yliopistossa, mutta sitten tapahtuu tuo ratkaiseva käänne.

Anton Gabriel Blomqvistista tiedetään, että hän myöhemmin, metsänhoitomiehenä, harrasti metsästystä, eikä ollenkaan ole mahdollonta, että hän suoranaisesti taipumuksesta valitsi alan, joka teki hänelle luonnossa oleskelemisen mahdolliseksi.

Maanmittausalalle joutuessaan Blomqvist tuli tekemisiin maanmittaushallituksen päällikön C. V. Gyldénin kanssa, jonka hän mahdollisesti aikaisemminkin jo perheen laajan tuttavapiirin nojalla tunsi. Tämä tuttavuus ratkaisi hänen kohtalonsa. 1857 tapaamme Blomqvistin niiden joukosta, jotka hakevat aukijulistettuja matkastipendejä metsänhoidon opiskelua varten ulkomaalla. Tämä askel johti hänet hänen elämäntehtäväkseen muodostuvaan työhön.

Uuden elämänuran valitseminen oli, kuten jo edellisestä käy ilmi, monessa suhteessa yllättävä. Taloudelliset harrastukset eivät siihen

aikaan olleet opiskelevan ylioppilasjoukon suosiossa. Voidaanpa sanoa, että aikakauden henki, ja varsinkin se piiri, johon Blomqvist lähinnä kuului, oli taloudelliselle toiminnalle ja yritteliäisyydelle vieras. August Schauman kertoo, että Helsingissä 1844, siis noin kymmenkunta vuotta ennen viimeksi kuvaamiamme tapahtumia, oli viisi, sanoo 5, osakeyhtiötä, nim. Teatteriyhtiö, Ullanlinnan kylpylä- ja kaivoyhtiö, Vantaan tehdasyhtiö ja n.s. Pudrettbolaget, joista viimeksi mainittu toimi Mustikkaamaalla ja purkautui jo seuraavana vuonna, ja Vantaan tehdas O.Y. teki muutamia vuosia myöhemmin loistavan kuperiikeikan. Taloudellinen yritteliäisyys ei siis tästä päättäen ainakaan Helsingissä ollut muodissa.

Onhan nyt tosin epävarmaa, oliko metsätalouden käytännöllinen ja taloudellinen puoli erityisesti Blomqvistia houkutelut, ja voimmehan yksinkertaisesti otaksua niinkin, että sattuma ratkaisi hänen niinkuin monen muun elämänuran vaalin, mutta tuntien, miten tunnollinen ja harkitseva Blomqvist elämässään aina oli, miten tarkkaan hän punnitsi askeleensa, voimme päättää, että hän kypsän harkinnan perusteella valitsi ammattinsa.

Sille, joka otti tämän askeleen ja joka, kuten Blomqvist, ei voinut olla vieras yhteiskunnassa liikkuville virtauksille, täytyi olla tunnettua myös, miten epäilevästi monella taholla suhtauduttiin metsätalouden mahdollisuuksiin meidän maassamme.

v. Haartmanin ansiosta oli tosin jo väliaikainen metsänhoitolaitos perustettu ja metsänhoitajia asetettu virkoihin, joten tämä virkakunta jo oli yleisönkin tietoisuuteen joutunut, monen mielestä kenties kylläkin vain välttämättömänä pahana. Olivathan vaikutusvaltaiset voimat liikkeellä valmistamassa pitemmälle tähtäävää askelta, täydellisen metsänhoitolaitoksen perustamista, mutta mikään suosittu virkakunta ei metsänhoitolaitos ollut, eikä tästä syystä voinut ruusunhoitoisilla tulevaisuudenkuvilla houkuttaa puoleensa. Käyttihän Fr. Cygnaeus metsänhoitajista nimitystä »yhteiskunnan näennäisesti alhaiset työntekijät» (skenbart lägre arbetare).

Metsätalouden alalle antautuvan miehen menestymisen kannalta katsoen ei näytä olevan mikään *conditio sine qua non*, että asianomai-

nen on metsäelämään tottunut, käytännölliseen työhön perehtynyt tai kehitysvuotensa maalla elänyt. Olemmehan nähneet miesten, joita olemme tottuneet katsomaan kaupunkilaiskeikareiksi, suurella menestyksellä suoriutuvan tilanteissa, jotka tuntuvat heidän kannettavikseen mahdottomilta, ja nousevan ammattinsa ensimmäisiksi. On tuskin luultavaa, että Blomqvist koskaan oli ollutkaan mikään keikari, mutta kaupunkilainen, pääkaupungin kenties hyvinkin hemmoteltu poika hän kai kyllä oli, mutta kunnialla hän suoriutui niissä tilanteissa, joihin hänen työnsä hänet useinkin vei, erämaissa, pitkillä kävelytaipaleilla, puutteellisissa ja likaisissa asunnoissa, primitiivisissä sydänmaan elämäntavoissa ruoan useasti ollessa niukkaa ja alkeellista. Mutta hänellä, kuten henkisesti kehittyneillä ja elämää myöskin sen toisilta puolilta kokeneilla miehillä, oli sesivistyksen ja tietojen painolasti, jota vailla haaksirikon vaara monta metsänhoitomiestä on uhannut ja vastakin uhkaa, ja jota vailla asiat ja kysymykset helposti voivat kadottaa suuret ääriviivansa ja näyttää pieniltä, jokapäiväisiltä, toivottoman arkisilta, harmailta ja ikäviltä. Hänen menestyksensä riippui tietysti ennen kaikkea siitä, että hän oli hyvälahjainen, että hänellä oli selvä ajatuksen juoksu ja systemaattisesti kouliintunut tiedemiehen työtapa.

Katuiko hän koskaan päätöstään? Eikö se tieteiden ympäristö, jonka hän oli jättänyt, hämöttänyt ihanteelta, jonka hän oli pettänyt? Tyydyttikö se suhteellisen vaatimaton asema, jonka hän sai, hänen kunnianhimoaan, mikäli hänellä sitä oli?

Ihmismielen pohjaa on toisen vaikea nähdä, mutta, sattui kerran niin, että Blomqvist hyvälle ystävälleen kirjoitti juuri tästä kysymyksestä, ja me annamme hänen vastata siihen.

»... sen, joka antautuu metsäammattimiehen uralle, täytyy osata sopeutua eristettyyn erämaan elämään. Sivistyneelle ja useassa suhteessa sivistyksen tarjoamiin nautintoihin, iloihin ja sivistysmahdollisuuksiin tottuneelle on elämä erämaassa kuin maanpakoa. Siitä ei ole apua, vaikka oppilaille toistaisi: älkää pelätkö erämaata, vaan etsikää siitä viihdytyksenne ja ilonne! Älköön kukaan, jolla ei ole kyllin taipumusta metsäelämään salolla, antautuko metsänhoita-

jaksi maassamme.»... Vähän myöhemmin hän jatkaa: »köyhälle nuorukaiselle, joka varojen puutteen vuoksi ei voi ajatella pitempikäistä opiskelua jollakin ammattialalla, on metsäalan ammattivalmistus halpa ja lyhyt, vaikkakin taloudellisessa suhteessa vähänlaisesti houkutteleva. Omasta puolestani olisin kumminkin valmis sen alan valitsemaan, joskin kohtalo soisi minulle oman hyvän hoitoalueen ja rikkiviisaan hallituksen ohjauksesta riippumattoman vapauden sen hoitamisessa vasta kuolemani jälkeen.»

Tämän Blomqvist kirjoitti vuonna 1893, siis 57-vuotiaana, jo tarpeeksi kokeneena, miltei varmaan täysin tietoisena siitä, että hänen elämänsä juoksu ei enää tarjoaisi suurtakaan muutoksien mahdollisuutta, vaan että sen latu oli suunnaltaan lopullisesti määrätty.

2. OPISKELUVUODET THARANDTIN METSÄOPISTOSSA.

Niihin aikoihin kun Blomqvist oli Tharandtissa oppilaana, oli opistolla uusi opistorakennus. 1844 oli Heinrich Cotta kuollut, ja hänen perustamassaan opistossa, joka kumminkin jo jonkin aikaa oli ollut valtion omana, annettiin opetusta niinhyvin metsä- kuin maanviljelystieteissä. Cottan seuraaja oli hannoverilainen metsänhoitaja Carl Heinrich Edmund von Berg, mies, joka on Suomenkin metsähistoriaan piirtänyt nimensä ollessaan valtion kutsusta asiantuntijana, kun maamme metsävirastolle ja sen metsäopistolle laadittiin suunta- viivoja. v. Berg oli kaikesta päättäen erityisen tarmokas mies, joka nostatti hänen johdollaan toimivan metsäopiston hyvään maineesen. Uusi opistorakennus oli aikoinaan loistorakennus ja varusteiltaan täydellinen.

Opistoon kuului kasvitieteellinen puisto, jossa jo 1850 oli 800 eri puu- ja pensalajia. Kauniita *Pinus*-, *Betula*-, *Quercus*-, *Fraxinus*-, *Juglans*-, *Sorbus*-yksilöitä kasvoi puistossa, mutta erityisesti mainitaan vanhempien puiden joukossa kauniita *Pinus canadensis*-, *P. strobus*-, *P. cembra*- ja *Larix*-yksilöitä.

Opiston lähellä oli Tharandter Revier, jonka hoitajana oli toinen metsätalouden opettaja. — Se oli pinta-alaltaan noin 1000 ha. Maasto on mäkiä, mutta mitään erikoisen korkeita vuoria ei ole. Korkeimmat rinteet ovat noin 300—550 jalkaa alueen poikki kulkevan Weisseritzthalin yläpuolella ja korkein mäki noin 1200 jalkaa meren pintaa ylempänä. Metsiköt olivat niihin aikoihin, jolloin opisto uudesta luotiin, eri-ikäisiä, vanhimmat metsät pääasiassa kuusen ja jalokuusen sekametsiä, vain harvassa tapasi mäntyä. Ne olivat tyyppilisiä harsintametsiä ja verrattain huonokasvuisia. Keski-ikäisistä

metsistä sanotaan, että ne olivat syntyneet luonnon siemennyksestä, osittain vanhoista alikasvoksista ja olivat sekalaisia ja epäsäännöllisiä. Hoitoalueessa oli myöhempinä aikoina suosittu mäntyä liikaa. Laihahkoilla mailla männiköt olivat jääneet harvanpuoleisiksi. Erityisesti oli myöhempinä aikoina suosittu myöskin koivua, jota oli haluttu sekapuuksi, mutta joka paikoittain oli muodostunut valta- puuksi jättämällä kuusen alleen alikasvokseksi. Lehtikuusta oli viljely paljon, mutta tulokset olivat epävarmoja. Pyökkimetsiköt olivat enimmäkseen vanhoja, 130—150-vuotisia, kuivalatvaisuus yleinen. Niitä oli vain vähissä määrin uudistettu, joten ainoastaan noin 5—10-vuotisia taimia tavattiin. 1700-luvun lopulla ja 1800-luvun alkupuolella oli hoitoalueessa karikkeiden otto, »Streunutzung», ollut yleistä, liikahakkuuta oli harjoitettu, ja myöskin suurriista oli metsää vahingoittanut. Metsäkarikkeen ottoa suosittiin ja hoitoalueen hallinnolle annettiin palkintoja sen menekin suurentamisesta sillä seurauksella, että varsinkin pyökkimetsiä hävitettiin. Pyökin asemesta suosittiin koivua ja leppää. 1811 oli metsän käyttö tullut järjestyksi ja metsän keinollista kasvatusta alettu harjoittaa. Aluksi oli kylvö, myöhemmin istutus etualalla. 1840-luvulla alettiin metsää hakata lohkoittain. Hakkuualat uudistettiin, kun mäntyä haluttiin, rivikylvöllä, jolloin rivien väli oli 4' ja aukimuokatut rivit noin 2' leveät, tai, jos kuusta haluttiin, pääasiallisesti istuttamalla. Pyökkimetsään istutettiin kuusta. Lehtikuusta oli istutettu noin v:sta 1816 lähtien. Näistä istutuksista mainitaan, että tulokset olivat hyvät, milloin lehtikuusen kanssa oli istutettu mäntyä. Milloin harvennus- hakkauksia toimitettiin, noudatettiin niissä suurta varovaisuutta, ainoastaan »das ganz unterdrückte Holz wird herausgenommen» (perin ahdistetut puut poistetaan). Jalokuusta, pyökkiä ja tammea suosittiin. Opetustarkoituksissa oli jokin metsän osa valittu harsintahakkuuta (»Plenterbetrieb») varten.

Mutta palatkaamme opistoon takaisin.

Opetuskausi käsitti kaksi opintovuotta, jotka alkoivat pääsiäisenä kumpaisenakin vuonna, ja opetus oli jaettu kahdelle lukukaudelle. Ensimmäisenä vuonna opiskeltiin pääasiassa perus- ja apuaineita, toi-

sena varsinaisia pääaineita. Ensimmäisen opetusvuoden oppiaineet olivat: matematiikka, mittausoppi, piirustus, fysiikka, kemia, ilmatiede, mineralogia, kasvitiede ja eläintiede sekä ammattiaineista metsätieteen ensyklopedia, metsänsuojelu ja metsästy. Toisen vuoden opetusohjelmaan kuului: matematiikka ja metsämatematiikka, piirustus, kasvifysiologia, metsäkasvioppi, maanviljelyskemia ja maaperäoppi, hyönteisoppi, kansantalous, lakioppi, metsänhoito, metsäteknologia, metsänjako-oppi, metsähistoria ja -kirjallisuus, metsäpolitiikka. Käytännöllisiä harjoituksia oli säännöllisesti lauantaisin, luonnontieteellisiä retkiä toimeenpantiin jonakin muuna viikon päivänä iltapuolella. Toisena vuonna oli harjoituksia arvioimisessa ja mittauksessa, käytännöllistä ohjausta taimitarhatöissä ja tutustumista kasvitieteelliseen puutarhaan.

Johtajana oli aikaisemmin mainittu Edmund v. Berg, joka opetti kaikkia tärkeimpiä metsäaineita. Friedrich August v. Cotta, kuuluisan Cottan poika, joka oli samalla hoitoalueen metsänhoitaja, opetti eräitä metsäaineita sekä metsästyä. Hän edusti joukossa varsinaista käytännöllistä metsänhoitoa. Matematiikan, etenkin varsinaisen sovelletun metsämatematiikan, rakennusopin, mekaniikan ja piirustuksen opettajana oli professori Maximilian Robert Pressler, kemian ja maaperäopin opettajana professori Julius Adolph Stöckhardt, eläintieteen ja kasvitieteen opettajana professori Moritz Willkomm ja mineralogian, fysiikan, meteorologian opettajana professori Herman Krutsch. Tämän lisäksi oli ylimääräinen lakiopin opettaja ja eräitä assistentteja.

Niinhyvin v. Bergin kuin Stöckhardtin, Willkomin ja Krutschin nimet ovat säilyneet Saksan sovellettujen tieteiden kehittäjien joukossa, mutta ennen kaikkea on Pressler etevänä ja terävänä teoreetikkona alallaan tullut tunnetuksi.

Metsäylioppilaille järjestettiin joka kevät ja kesä pari kolme päivää kestävä retkeily. Sen lisäksi toimeenpantiin joka vuosi kesäkauden päättyessä toisen kurssin oppilaille retkeily, joka kesti 12—14 päivää ja joka ohjattiin Saksin metsiin tai Fichtelgebirgelle, Thüringerwaldiin tai Böhmiin. Metsäopettajat olivat retkellä mukana ja

jokaisen oppilaan tuli vuoroonsa tehdä retkeilyllä tehdyistä havainnoista muistiinpanoja, jotka luettiin seuraavana päivänä ääneen ja joiden johdosta keskusteltiin.

Tämä katsaus opettajavoimiin ja opetusohjelmaan osoittaa meille, että Tharandtin metsäopisto oli silloisiin oloihin nähden hyvin-suunniteltu ja ohjattu, että sen opettajavoimat olivat hyvät, joten nuorukainen, joka siellä harjoitti opinnoita, voi saada perusteelliset ammattitiedot.

Tharandtin opiston hyvää mainetta kuvaa puolestaan se ulkomaa-laisten oppilaiden paljous, joka siellä opiskeli juuri niihin aikoihin, jolloin Blomqvistkin siellä oli.

Blomqvist ei tullut sinne 1857 ainoana suomalaisena opiskelijana, vaan hänellä oli opintotoveri, hänen uskollinen seuralaisensa Evolla, maisteri J. E. Furuhjelm. Kun he tulivat opistoon, oli siellä jo ennen heitä useita norjalaisia, joiden joukosta mainittakoot Ch. Asbjörnsen, sittemmin kuuluisa eläinsatujen kertoja, N. Krog, jonka miellyttävä henkilöllisyys sitoi hänet lujin ystävyysitein Blomqvistiin, sekä omassa maassaan sitten tunnetuksi tullut tanskalainen maatalousmies Th. Segelcke. Akatemiassa oli ensimmäisenä lukuvuonna Blomqvistin ja Furuhjelmin siellä ollessa kaikkiaan 49 oppilasta, ja näistä oli 27 ulkomaalaista. Seuraavina vuosina varsinkin suomalaisten oppilaiden lukumäärä vain kasvoi. Talvilukukautena 1858/59 oli siellä opiston luetteloiden mukaan Blomqvistin ja Furuhjelmin ohella A. W. v. Hausen »Hämeestä», E. G. Sederholm Viipurista, G. A. Gadolin myös »Hämeestä» ja K. E. Tavaststjerna, jonka kotipaikka luetteloon on merkitty: Stockholm, Finland. Opistossa oli silloin 48 oppilasta, joista 34 ulkomailta ja niistä 6 suomalaista. Vielä sinä lukuvuonna, jolloin Blomqvist ja Furuhjelm olivat viimeistä vuotta opistossa, oli suomalaisia tullut lisää. Uusien nimien joukossa ovat O. W. Bergh, Haukivuorelta, ja A. E. Moring Helsingistä. Lukuvuonna 1860/61 oli suomalaisten lukumäärä todennäköisesti huipussaan. Heitä oli silloin kokonaista 9. Uusien nimien joukossa mainittakoon: I. F. Kreander Haminasta, A. Lindeman Lappträskistä, E. A. G. Brander Turusta, I. Forsseen Uudestakaarlepyystä, E. Strömberg Helsingistä,

F. W. Juselius samoin, F. Andström, O. M. Forstadius Hiitolasta, A. F. Gebhard Porvoosta ja H. G. Hjerppe Liperistä.

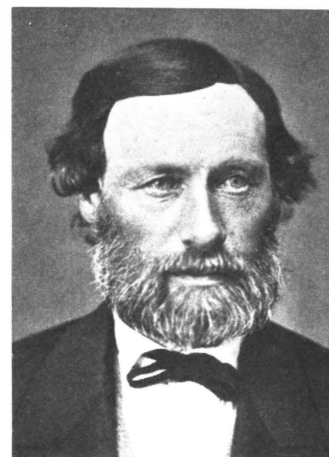
Ainoastaan harvat suorittivat niinkuin Blomqvist ja Furuhjelm kurssin täydellisesti. Enimmät olivat opistossa vain vuoden tai yhden lukukauden. Viimemainituista voidaan syyllä epäillä, kostuivatko he kovinkaan paljoa opetuksesta ja opistossa oleskelustaan, mutta jäihän heihin sentään vähän saksalaisen »forstin» sädekehää.

Blomqvistin oleskelusta ja opinnoista Tharandtin ajoilta on säilynyt vain vähän muistiinpanoja. Alex. Borenius kertoo, että Blomqvist ennen pitkää saavutti niinhyvin opettajiensa kuin toveriensa suosion; hän erottautui ympäristöstään tietysti jo senkin takia, että hän ei ollut mikään vasta-aloittelija, ja hänen opintonsa sujuivat hyvin. Hänelle oli luonnollisesti myös erinomaiseksi eduksi se, että hän hallitsi kielen. Hän kuuluu eritoten suurella menestyksellä suoriutuneen kirjallisesta tehtävästä, jonka hän sai tutkintoansa varten tehdä.

Kun joukko suomalaisia, ruotsalaisia ja norjalaisia nuorukaisia oli kerääntynyt samaan opistoon, johti se ennen pitkää siihen, että »skandinaavilaiset» liittyivät läheisesti yhteen muodostaen oman erillisen ryhmänsä. Niitä tovereita, joiden kanssa Blomqvist ja Furuhjelm erityisesti viihtyivät, oli ruotsalainen F. Brunius, sittemmin Alnarpin opiston opettaja, aikaisemmin mainitut Asbjörnsen ja Krog ja tanskalainen Thomas R. Segelcke, josta tuli Tanskan maatalous- ja eläinlääkintäopiston meijerialouden tunnettu professori. Heihin liittyi vielä saksilainen M. F. Kunze, jonka nimi hänen metsämatiikan oppikirjansa takia lienee monelle suomalaiselle metsänhoitomiehelle tunnettu ja joka sittemmin joutui Tharandtin opettajaksi. Tämä joukko nautti v. Bergin ja Presslerin erityistä suosiota.

Helena Westermarck kertoo, että sisaret Elisabeth ja Anna 1858 olivat palaamassa toista vuotta kestäneeltä matkaltaan Ranskaan ja Sveitsiin ja että he poikkesivat silloin Dresdeniin ja Tharandtiin veljeään tapaamaan. Se seura nuoria miehiä, johon he silloin siellä tutustuivat ja johon kuului Blomqvist lähimpine tovereineen, ei ollut

A. G. BLOMQVISTIN ULKOMAALAISIA TUTTAVIA JA AMMATTITOVEREITA.

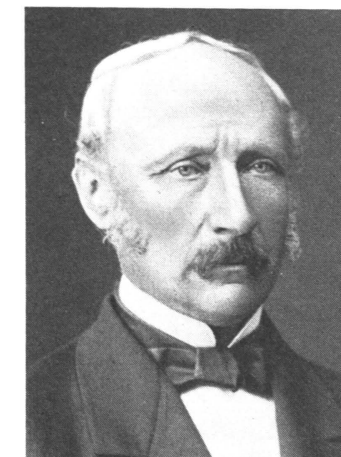
Norjalainen metsänhoitaja
J. B. BARTH.

Norjalainen metsänhoitaja
CHR. ASBJÖRNSEN.

Norjalainen metsänhoitaja
N. KROG.

Norjalainen geologi ja met-
sänhoitaja J. HÖRBYE.

ikävä. Päivät kuluivat hyvin hauskasti tässä varsin iloisessa seurassa, eivätkä Dresdenin taidearteet myöskään unohtuneet.

Opiskellessaan Tharandtissa Blomqvist käytti hyväkseen kesälomiansa oppiakseen tuntemaan Saksan metsät ja metsänhoidon. Siinä mielessä hän erityisesti tutustui läheisen hoitoalueen Grillenbergin metsiin, joita hoiti Oberförster A. Meissner. Sitten hän kävi parin kuukauden oleskelulla Thüringerwaldilla ja opintojen päätyttyä vuonna 1859 hän vielä teki matkan Schwarzwaldiin, jossa metsätalous Murg-laaksossa oli hänen huomionsa kohteena. Tältä ajalta on hänen erikoinen mielenkiintonsa n.s. schwarzwaldilaiseen lohko-harsintaan nähtävästi kotoisin. Kotimatalla ollessaan hän vielä poikkesi Baijerin metsäopistoon Aschaffenburgiin, jossa niihin aikoihin kuuluu olleen sekä suomalaisia että norjalaisia. Viimemainittujen joukossa hän tutustui geologin ja metsänhoitomiehen Hörbyeen. Saksassa oleskelun tuloksena oli muutoin suuri joukko tuttavuuksia Saksan etevimpien metsänhoitomiesten keskuudessa, joista tuttavuuksista hänellä sittemmin oli suurta hyötyä.

Kun Borenius myöhemmin oli pyytänyt suunnitelmaa ulkomaille tapahtuvaa opintomatkaa varten, vastaa Blomqvist Boreniuksen kirjeeseen, ja silloin saamme vähän tutustua Blomqvistin käsitykseen saksalaisista metsistä, metsämiehistä ja metsäopinnoista. Nämä hänen käsityksensä perustuvat luonnollisesti juuri hänen opintoaikana tekemiinsä havaintoihin, sillä välillä — kirjeet ovat vuosilta 1865-1868 — Blomqvist ei ollut Saksassa käynyt.

Blomqvist antaa seuraavat ohjeet:

On mentävä Neustadt-Eberswaldeen, jonka metsissä vanha, tunnettu metsänhoitaja Pfeil oli toiminnassa kuolemaansa asti 1859. On parasta pyytää suositusta johtaja Grünertiltä, joka tosin ei nauti luottamusta Bismarckin valtakunnan ulkopuolella, metsäpäällikölle Berlinissä. Ei ole syytä oleskella pitempään itse oppilaitoksessa, mutta ukko Pfeilin erinomaiseen karistamoon tulee tutustua. Talonpoikain mäntymetsiin ja mäntymetsiin Preussissa yleensä on syytä tutustua, sillä ne muistuttavat meikäläisiä suhteellisen paljon. Etenkin on tutkittava uudistusta ja metsän keinollista kasvattamista, mutta myös-

kin puun käsittelyä, eikä harvennusta saa unohtaa. Mikäli kuusimetsiin haluaa perehtyä, on matkustettava Saksiin ja Thüringerwaldille, joissa kummassakin istutus on vallitsevana, sekä Badenin Schwarzwaldiin ja Frankenwaldiin, jossa metsä uudistetaan luontaista tietä.

»Dresdenissä» — sanotaan edelleen — »voit pistäytyä vphra Bergin luo, joka varmaan antaa blanco-valtakirjan. Mutta ilman sitäkin Saksan metsänhoitajat ottavat sinut ystävällisesti vastaan kaikkialla.»

Tharandtissa on uusi johtaja, Judeich, sekä myös uusi metsänhoidon opettaja ja hoitoalueen hoitaja. Taimitarhoihin on siellä tutustuttava, eikä Forstgartenia ja kasvitieteellistä puistoa ole unohtettava. Kylvöt vuosilta 1830—1840 ja niistä nousseet männyn, kuusen, lehtikuusen ja koivun nuoret sekametsät ovat näkemisen arvoisia ja meille opettavaisia. Harzilla ei ole tarpeellista käydä, ellei halua katsella joitakin hyviä sahoja. Metsää hakataan paljaaksi ja alat istutetaan sitten kuusentaimilla. Thüringerwaldilla nähdään sydenpolttoa ja pienvalmistusta kuusimetsien hoitoon yhdistettynä. Tarkoituksenmukaista kuusimetsän hoitoa näkee Badenin Schwarzwaldilla, eikä sieltä ole enää pitkälti Sveitsiin. B. suosittelee erityisesti Gernsbacher Forstbezirkiä, matkaa Baden-Badenista Freiburgiin ja sieltä St. Blasieniin. Siellä on oltava kauimmin ja sieltä Sveitsin Alppiketjut pian houkuttelevat luokseen.

Hän jatkaa: »Valitettavasti ei Tharandtissa enää ole niitä professoreita, jotka minä parhaiten tunsin, sen jälkeen kuin Berg on eronnut, Willkomm on muuttanut Tarttoon, Cotta on kuollut j.n.e. Pressler on liian yksipuolinen »Messknecht»-ratsastaja, ja nykyinen johtaja Judeich näyttää myös edustavan vähän yksipuolista matemaattista metsätaloudellista suuntaa hänkin.» Sitten luetellaan useita nimiä Karlsruhehesta ja epäillään, onko Eichrod vielä Gernsbachin hoitoalueen hoitaja, onko St. Blasienissä myöskin uusia miehiä.

»Jos käyt Thüringerwaldilla, niin on minulla siellä Katzhütte-Schwartz-Burg-Rudolfstadtissa hyvä tuttava, metsänhoitaja ukko Franz Liebmann. Ilsenburgissa Harzilla on myös hyvä ystävä metsänhoitaja Roth. Badenissa tunnen metsäneuvokset Lillbachin ja Kagenekin Karlsruhehesta ja domeenineuvos Stuberin, metsänhoitaja

Wernerin, metsänhoitajavanhuksen Eichrodin Gernsbachista y.m., joista en enää tiedä varmaan, ovatko he vielä paikoillaan. Jos entinen kastellaani on vielä Ebersteinerlinnassa lähellä Gernsbachia, niin sano hänelle terveisiä ja nauti perusteellisesti suloisesta Ebersblutista, jota kasvatetaan paikalla, oivallisesta Mark-Gräffleristä, joka paistettujen kastanjain kera metsästysretkeltä palattaessa ympäristön ihanista jalokuusimetsistä balsamin tavoin kostuttaa kuolevaisen kuivuvaa tomumajaa (Som med stekta kastanjer efter en jakt i de kringliggande silvergranskogarne balsamiskt fukta en dödlig människas torkande aska).»

Lopuksi Blomqvist neuvoo nuorempaa virkatoveriaan, ettei hänen siellä yhtävähän kuin muuallakaan tule »bråka med taxationsväsende eller -oväsende. Det allmänna tillståndet i skogarna, ej mer. Jag har tyvärr onödigt förspillt tid därpå i Tyskland.» Hän antaa nämä neuvot, kun nim. henkilöä, joka ei ole tottunut matkustelemaan, saksalaiset metsänhoitajat kaikessa hyvántahtoisuudessaan helposti narraavat milloin sinne, milloin tänne.

Nämä rivit Blomqvist oli kirjoittanut Torniossa syyskuussa oltuaan koko kesän Lapin erämaissa, ja hän lähettää terveisiä Sivéniltä Sodankylästä, jonka kodissa hän oli ollut vanhimman tyttären N:o 1 ristiäisissä. Nimeksi annettiin Charlotta. Kirje päättyy näin:

»En voi olla kadehtimatta veli Boreniusta, joka nyt matkustaa Saksaan, jossa saa nähdä ja nauttia paljon. Mutta enpä muuta voi kuin toivottaa Sinulle onnellista matkaa ja onnellista kotiinpaluuta palaneille kankaillemme ja köyhien mäntyjemme pariin.»

Niin, palaneet kankaamme ja köyhät mäntymme olivat jo vuosikausia olleet Blomqvistin seuralaisia ja tovereita hänen palattuaan Saksasta. Ja täten meidän siis on lähdeävä seuraamaan hänen jälkiään omassa maassa.

¹ ... »vaivautua tutustumalla arvioimisjärjestelmiin tai -sekasotkuun (sanaleikkiä mahdoton kääntää). Metsän yleiseen tilaan, ei muuhun. Itse olen Saksassa ikävä kyllä suotta tuhlannut aikaa sellaiseen.

3. EVON METSÄOPISTO PERUSTETAAN.

Blomqvist oli 1859 suorittanut opintonsa Tharandtissa loppuun. Hän oli sen jälkeen vielä matkustellut Saksassa, viipynyt jonkin aikaa Aschaffenburgissa, ja näin ollen oli kesä jo varmaankin käsissä, kun hän palasi kotimaahansa. Opintojaan varten hän oli 1858 saanut valtiolta apurahan, 900 rpl. hopeata, ja oli sen vastaanottaessaan sitoutunut olemaan viisi vuotta valtion palveluksessa. Muuan muodollisuus oli vielä jäljellä. Hänen tuli suorittaa maanmittaus- ja metsänhoidon ylihallituksen vaatima tutkinto, ennenkuin hän oli valmis metsänhoitajana saamaan valtion tehtäviä, ja tämän tutkinnon hän suoritti marraskuussa samana vuonna. Hän oli siis nyt metsänhoitovirkamies ja valtion käytettävissä.

Mihinkä hänet nyt sijoitetaan? Miten valtio käyttää tätä koulutamaansa miestä?

Ratkaisu tuli verrattain pian. Joulukuun 24 p:nä Blomqvist saa määräyksen Evon ja Vesijaon kruununpuiston v.t. metsänhoitajan toimeen.

Näin mainitaan hänen nimensä virallisesti todennäköisesti ensimmäisen kerran Evon kruununpuiston yhteydessä. Miten pysyväiseksi tulikaan yhdistelmä Blomqvist-Evo! Sen nimet kasvettuivat ikäänkuin yhteen ja se tuli omassa maassa, mutta kaukana maamme rajojen ulkopuolellakin tunnetuksi, ja niin kauan kuin jompikumpikaan nimi mainitaan, liittyy siihen tavallisesti toinenkin.

Mutta, mikä oli tämä Evon kruununpuisto, jonka nimi yhtäkkiä astuu etualalle?

Lammin ja Padasjoen pitäjään rajamailla oli valtiolle isossajaossa erotettu liikamaa, joka oli pääasiallisesti metsien peitossa ja johon

vain jotkut yksinäiset kruununtorpparit aikaisemmin olivat asumuksensa itselleen perustaneet. Sen läpi kulki Lammin kirkolta Padasjoelle ja Jyväskylään johtava maantie, mutta muutoin se oli erämaata, joka niinkuin muutkin valtionmaat oli ollut jokseenkin omissa oloissaan ja jota seudun asukkaat vielä useassa suhteessa pitivät yhteisenä omaisuutenaan. Tämä valtionmaa, joka siten Blomqvistin elämässä tulee näyttelemään niin suurta osaa, oli silloisista valtion suuremmista metsäalueista eteläisimpiä ja asuttuja seutuja lähimpänä. Siihen korkeiden viranomaisten katse kääntyi, kun maahamme suunniteltiin metsänhoitajien oppilaitosta.

On paljon puhuttu siitä, kenen ansiota ajatus metsäopiston perustamisesta oikeastaan oli. Se luetaan yleensä silloisen maanmittaus- ja metsänhoitohallituksen päällikön C. W. Gyldénin kunniaksi, mutta se, kuten monet muut ratkaisevat askeleet, ei ollut tietysti vain yhden miehen työn tuloksia. Se syntyi useiden taloudellisten ilmiöiden vaikutuksesta ja oli katsottava kehityksen aikaansaamaksi.

Metsä oli niin maamme kuin Ruotsin taloudessa jo vuosisatoina näytellyt tärkeätä osaa. Metsäntuotteiden, etenkin tervan, mutta myöskin sahatun puutavaran viennillä oli ollut jo aikaisin suuri kaupallinen merkitys. Mutta samalla kuin hallitusvalta alkoi kiinnittää huomionsa tähän, heräsi huolenpito metsien säilymisestä. Näin jälkeempään kehityksen kulkua tässä suhteessa seurattaessa panee erityisesti merkille, miten yleinen ja ratkaisevasti vaikuttava oli metsien loppumisen pelko, joka aina yhä uudelleen herätti huolta. Silloisen teollisuuden mittasuhteita katsottaessa ja aikaisempien aikojen vientinumeroina nykyisiin verrattaessa tuntuu tuo pelko miltei naurettavalta, mutta huomattava on, että teollisuus ja puun muu jalostus ja ulkomaille vienti kulutti metsiä paljoka vähemmän kuin laajalti levinyt tervanpoltto, kaskenviljelys, hävittävät kulovalkeat ja tuhlaava kotitarvekäyttö. Samalla vaikutti tilanteen arvosteluun ja arviointiin puutteellinen käsitys metsien kasvukyvystä ja uudistumisesta, joka himmensi arvostelukyvyn. On vaikeata tietysti nyt saada käsitystä metsien tilasta hallitusvallan kulloinkin ryhtyessä lainsäädäntötoimenpitein rajoittamaan maanomistajien vapaata käyttöoikeutta,

mutta hyvinkin todennäköistä on, että metsien tila ei suinkaan ollut kehuttava ja että se, varsinkin niiden elämää ja kehitystä vain vähissä määrin tuntevien hallitusviranomaisten silmissä, oli huolestuttava.

Tätä taustaa vastaan on katsottava hallitusvallan suhtautumista meidänkin maassamme 1800-luvun alkupuoliskolla merkitykseltään vähin erin vain kasvavaan sahateollisuuteen. Hallitus näki tietysti mielellään, että se tuotti maallemme ulkomaista rahaa, mutta ei ollut varma siitä, oliko sahateollisuudella kestäväää merkitystä, vai oliko maassamme mahdollisesti muilla teollisuuden aloilla suurempi tulevaisuus. Kuvaava tässä suhteessa on esim. vuorimestari G. Idestamin Suomen vuoritoimen tilasta 1840 antama lausunto, jolla aikoinaan on ollut huomattavat vaikutuksensa. Hän sanoo, että metsiä hävitetään koloamisella ja kaskenpoltolla, mutta että suurien vaihdelaiteilla varustettujen sahojen perustaminen kaikkialle uhkaa kokonaan hävittää ne. Sahanomistajilla on vain hetken hyöty silmämääränään eikä ollenkaan ajatella tulevaisuutta. Pielisjärvelle asti on sahojen perustaminen ulottunut, ja Ilomantsissa, joka luultavasti on järvimalmeista rikkaimpia seutuja maassamme, hävitetään metsiä pelottavan nopeasti sahojen tarpeeksi. »Asiain näin ollen on pelättävissä, ettei isänmaassamme, kun ennemmin tai myöhemmin sen mineraalirikkaudet tulevat päivänvaloon, ole keinoja niiden käyttämiseen, ja lienee sentähden metsälain uudistus erittäin tarpeen vaatima.»

Kysymys metsälain uudistamisesta joutuikin päiväjärjestykseen, ja merkinä siitä, että lain täydentämistä ja selvitystä katsottiin kaivattavan, oli sen tunnetun komitean asettaminen, jonka puheenjohtajana oli hovioikeudenneuvos C. af Heurlin ja jäsenien joukossa prof. J. J. Nordström, sahateollisuusliikkeeseen perehtynyt kruunuvouti J. Hallonblad, ylitarkastaja C. W. Gylden ja vuorimestari G. Idestam.

On tunnettua, että tämä komitea suunnitteli sahaliikkeelle yksityiskohtaisia, aikaisempia vain kiristäviä rajoituksia, jotka eivät suinkaan suoneet sille mitään helpotusta, ja että sen ehdotukset juuri

tämän johdosta joutuivat kovan arvostelun alaisiksi. Arvostelijoiden joukossa oli m.m. Snellman ja K. Talousseura, joka lausunnossaan esittää hyvin järkeviä näkökohtia sahateollisuuden merkityksestä.

Komitean ehdotukset eivät, kuten tunnettua, välittömästi johtaneet tuloksiin eivätkä osoittaneet erityisempää laajakatseisuutta muuta kuin siinä suhteessa, että komitea katsoo metsänhoidon kehittämisen välttämättömäksi ja luulee, että tämä käy mahdolliseksi vain kasvattamalla metsänhoitajia omassa maassa, sekä ehdottaa höyrysahojen perustamisen luvalliseksi. Se toteaa oman metsäopiston tarpeellisuuden, mutta ei tee ehdotusta sen perustamisesta.

Salaneuvos L. G. von Haartman ei ollut metsälakikomitean ehdotuksiin tyytyväinen. Hän edusti paljoa jyrkempää kantaa. Saha-liike oli silloisessa laajuudessaan maalle turmiollinen. Oli anteeksi-antamatonta, jos hallitus ei pitäisi huolta siitä, että sahateollisuuden tuotanto pysyy sille annettujen myönnytysten rajoissa, vaan sallisi sen edelleen ylittää sahauslupiaan. »Luoja ei ole suonut yksityisille eikä kansakunnillekaan varallisuutta ja toimeentulonkeinoja samassa määrin. Mitä niukemmin luonnon antimia on jonkin maan osaksi tullut, sitä säästäväisemmin sen tulee niitä hoitaa, eikä niitä ole rajattomasti jätettävä alttiiksi mahtavampien voimien ja etujen aikaansaamalle hävitykselle.» Vaikkapa maanviljelyksemme kehittyisikin, ei maamme sittenkään voisi kilpailla sen tuotteilla maailmanmarkkinoilla edullisemmassa asemassa olevien maiden kanssa. »Maamme metsiin on luonto sijoittanut ainoan rikkautemme ja taloudellisen riippumattomuutemme lähteen. Merenkulkumme riippuu metsiemme tilasta, kauppalaivastomme häviää ja menettää kilpailukykyänsä, jos laivanrakennus tulee ylen kalliiksi ja laivoillamme ei ole mitään vietävää satamistamme. Jos metsiä hoidetaan huonosti ja hävitetään, niin loppuvat meiltä varat sellaisten tavaroiden ja teollisuustuotteiden vaihtamiseen, joita ei maamme voi aikaansaada.» Aloite paremman metsätalouden aikaansaamiseksi olisi tehtävä asettamalla valtion metsät järjestetyn metsänhoidon alaisiksi.

Nämä v. Haartmanin ajatukset ovat esitetyt hänen kirjallisessa

lausunnossaan, jonka hän 1848 antoi metsälakikomitean mietinnöstä. Tämän lausunnon johdosta ja v. Haartmanin aloitteesta jätettiin mainittu komitean mietintö uudelleen tarkastettavaksi toiselle komitealle, joka asetettiin 1849. Uuden komitean tuli ratkaista kysymys: »Mitä hallitus voi, mitä sen tulee tehdä järjestääkseen tämän taloudenhaaran tavalla, joka luotettavammin kuin nykyinen metsälaki täyttää yhteisen edun kohtuulliset vaatimukset?» Ensimmäinen askel on silloin metsänhoidon aikaansaaminen valtion metsissä. Epäillen lainsäädännöllä kyllin tehokkaasti voitavan estää metsien hävitystä toivoi v. Haartman valtionmetsien hoidon hyvänä esimerkkinä voivan vaikuttaa yksityismetsienkin käyttöön. Metsätalouden elvyttämisen välttämätön ehto oli metsäopiston perustaminen.

Komitea noudatti joksinkin tarkkaan v. Haartmanin sen työlle asettamia suuntaviivoja ja esitti metsätalouden tärkeydestä ajatuksia, joita on katsottu maan taloudelliselle elämälle kohtalokkaiksi. Se viittasi m.m. siihen, että ei ole sanottua, että maan etua parhaiten ajetaan hillittömästi perustamalla uudisasutuksia ja raivamalla viljelyksiä, koska maan tila voidaan panna vaaranalaiseksi. Suomen pohjoinen asema, ilmaston kylmyys ja maan niukka hedelmällisyys tekevät suuret metsävarat välttämättömiksi kansan olemassaololle. Metsäntuotteet ovat melkein ainoat välikappaleet sellaisten tavarain vaihtoon, joita oma maa ei tuota.

Tämän komitean työn tuloksena oli 1851 vuoden metsälaki, joka siis pääasiassa oli rakennettu v. Haartmanin mielipiteitten perustalle. Se suhtautui jatkuvasti ankaruudella sahateollisuuteen, ja sen toteuttaminen johti tälle liikkeelle varsin kohtalokkaisesti toimenpiteisiin. M.m. lausui N. L. Arppe sen voimaan astuttua, että rehellinen mies ei enää voi harjoittaa sahaliikettä ja että hänen m.m. täytyi suurin taloudellisin tappioin purkaa sahoistaan paras. Mutta komitean työn tuloksena oli myös se, että julistuksella tammikuun 14 p:ltä 1851 perustettiin väliaikainen metsänhoitovirasto liittämällä se maanmittausylihallituksen yhteyteen. Viimemainittua sanottiinkin sen jälkeen maanmittauksen ja metsänhoidon ylihallitukseksi.

Jokaiseen lääniin asetettiin lääninmetsänhoitaja ja lääninmetsän-

hoitajan apulainen, joiden tuli maaherran valvonnan alaisina katsoa, että metsälakia noudatettiin sekä mitata kruununmetsiä ja olla avullisia metsien tarkastuksissa ja arvioimisessa. Samalla annettiin senaatin talousosaston tehtäväksi laatia ehdotus menosäännöksi vakinaiselle metsänhoitolaitokselle, sittenkuin valtion metsien laajuus ja laatu eri lääneissä oli ainakin suunnilleen saatu selville. Näitä asioita valmistaessaan oli v. Haartman pyytännyt oikeutta käyttää apulaisenaan metsätaloutteen erityisesti perehtynyttä henkilöä ja tällaisena neuvonantajana oli C. W. Gyldénin ohella ruotsalainen metsänhoitomies G. E. Segerdahl.

C. W. Gyldén oli kuten jo edellä sanotusta selviää, ammatiltaan maanmittari. Jouduttuaan vuoden 1841 komiteaan, joka jo on todistena siitä, että hänellä katsottiin jo silloin olevan metsäasioiden tuntemusta, hän siitä pitäen kehittää tietojaan metsätalouden alalla. Vuonna 1853 hän julkaisi »H a n d b o k f ö r s k o g s h u s h å l l a r e i F i n l a n d»-nimisen teoksen, joka oli alallaan uraa uurtava ja erinomaisen hyödyllinen kaikille niille nuorukaisille, jotka näihin aikoihin alkoivat harrastaa metsäalaa ja sittemmin sille kokonaan antautuivat. Sehän oli ensimmäinen, varsinaisesti suomalaisia oloja silmällä pitäen tehty ammattikirja.

Kuinka pitkälle Gyldén seurasi v. Haartmanin mielipiteitä esim. sahausliikettä koskevissa suhteissa on tässä sivuasiasia, mutta Gyldén oli todellisuudessa, vaikkakaan hän ei kuulunut vuoden 1849 komiteaan sen jäsenenä, tosiasiallisesti sen sieluna. Hän ajoi innolla valtion metsätalouden järjestämisasiä ja erityisen metsänhoitolaitoksen perustamista. Hänen ansiotaan on, että valtion metsämaiden eroittaminen ja kartoittaminen pantiin alulle, hänen tuli valita ne miehet, jotka otettiin lääninmetsänhoitajiksi ja heidän apulaisikseen, ja hänen tuli valmistaa tietä vakinaiselle metsänhoitolaitokselle.¹

¹ Kirjeessään 28/3 87 Blomqvist kertoo Boreniukselle, että ruotsalainen tunnettu metsänhoitomies, sittemmin Ruotsin metsäopiston johtaja G. E. Segerdahl, joka 1846—47 oli Suomessa ja laati m.m. Fiskarsin, Mustion (Näse gård) kartanon y.m. metsänhoitosuunnitelmat, oli jonkin aikaa 1848—49 Mustialan maatalousopiston metsänhoidon opettajana ja 1849—51 L. G. v. Haart-

On ymmärrettävää, että hän tässä viimeainituksessa asemassa ja hyvin tuntien, miten vajavaista oli metsänhoidollisten tietojen saanti omassa maassa, aikaisin alkoi huolehtia metsäammattimiesten kasvatuksesta. Ensimmäisiin metsänhoitajanvirkoihin olikin ollut pakko käyttää maanmittareita, maanviljelijöitä ja muita virkamiehiä. Lähellä oli silloin se ajatus, että nuoria miehiä oli lähetettävä ulkomaille opiskelemaan, ja hallitus anoi ruhtinas Mensikovin asiasta antaman lausunnon nojalla m.m., että kuudesta kymmeneen nuorukaista saisi harjoittaa opinnoita Pietarin metsäakatemiassa. Kymmenelle annettiin tähän myönnytys, ja 1857 heistä valmistui joitakin. Hänen aloitteestaan todennäköisesti myönnettiin matka-apurahoja niillekin suomalaisille ylioppilaille, jotka menivät vastaavia opinnoita varten Saksaan. On luultavaa, että Gylden piankin huomasi, että suomalaisten metsänhoitajien kasvattaminen ulkomaille oli vain väliaikainen keino ja että maamme olot olivat siksi omalaatuiset, että vain kotimainen opisto voi tyydyttää ammattiopetukselle asetettavat vaatimukset. Varsinkaan ei katsottu sopivaksi kasvattaa metsänhoitajia Venäjällä kielen takia ja siellä vallitsevan erilaisen maailmankatsomuksen vuoksi. Oma metsäopisto oli siis lähin päämäärä, johon oli pyrittävä.

Vuonna 1855 oli asia jo varsin pitkälle kehittynyt. v. Haartman kirjoittaa toukokuussa Gyldénille m.m.: »Hela mitt hopp vilar på Herr Överdirektören: Sätt nu Collin i riktig verksamhet. Generalguvernören har lovat understödja mig.»¹

manin apulaisena valtion metsänhoitovirastoa järjestettäessä, olisi sanonut Blomqvistille että hän (S.) eikä Gylden oli herättänyt Suomen metsäkäsytymyksen (»väckt skogsfrågan till liv i Finland») m.m. muokkaamalla v. Haartmania (bl.a. genom bearbetande av Haartman).

Blomqvist lisää tähän omalta kohdaltaan: »että viimeainituksessa jossakin määrin voi olla perää, sitä en epäile, mutta Ruotsissa laajojen valtionmetsien valtion haltuun ottoajatus (statsuppsikt) heräsi vasta vuoden 1859 jälkeen, Segerdahlin vaikutus metsäopiston järjestelyehdotuksessa oli kumminkin vähäinen» (vrt. T. J. Hanho: Suom. metsäopiston perustamisvaih. M.A. 1916).

¹ »Panen toivoni Teihin, Herra Ylijohtaja: Collin on saatava ripeästi toimimaan. Kenraalikuvernööri on luvannut kannattaa minua.

Marraskuussa hän uudelleen kirjoittaa: »Collin tyckte, att Lampisblocken skulle passa till forstinstitutet. Måne han ej har rätt däri? Lemna nu ej detta ur ögonsikte i utlåtandet.»¹

C. J. Collin oli Hämeen läänin lääninmetsänhoitaja, ja hän oli siis saanut tehtäväkseen ottaa lähemmin selkoa maan eteläisissä osissa olevista valtion liikamaista ja tämän tehtävän saaneena myöskin käynyt Evon metsiä tarkastamassa. Blomqvist sanoo hänestä hänen kuoltuaan, että hän oli niitä vanhoja ylimetsänhoitajia, jotka kiersivät maata löytöretkillä ja löysivät valtionmetsät.

Metsäopiston perustamishdotus on tehty 1857. Silloin maanmittaus- ja metsänhoitohallituksen kirjeessä lokakuun 26 p:ltä, jonka alla on C. W. Gyldenin nimi, tehtiin nimenomainen esitys opiston sijoittamisesta Evon kruununmetsäalueelle, jonka Gylden sanoo tarkastaneensa ja sopivaksi havainneensa. Tässä kirjeessä ehdotetaan m.m. väliaikaisena toimenpiteenä, että viisi miestä lähetettäisiin ulkomaille valmistautumaan uuden perustettavan opiston opettajiksi tai erityisten mallipuistojen johtajiksi.

Kun Tharandtin metsäopiston johtaja Edmund v. Berg sai kutsun tulla Suomeen laatimaan suunnitelmaa valtion metsätaloutta varten, teki hän Gylden ja R. Wrede seuralaisinaan matkan kautta Suomen ja kävi silloin myöskin Evolla. Täällä olivat silloin myös af Forselles, von Born y.m. »Pitkä-Jussi» kantoi v. Bergin selässään salmen poikki vanhalla Evolta nykyiselle opiston paikalle. v. Berg sanoo kertomuksessaan käyneensä opistolle määrättyssä paikassa ja tarkastaneensa lähintä metsää, opistoa varten tarpeellista rakennussuunnitelmaa ja opetusohjelmaa.

Metsäopiston paikasta Blomqvist kertoo kuulleensa, että jos Pällilän kruununpuisto silloin olisi ollut Suomen valtion oma, olisi opisto luultavasti tullut Muolaanjärven rannalle. Omasta puolestaan hän ei tätä valittanut, sillä luonto oli kauniimpaa ja runollisempaa Evolla.

¹ Collinin mielestä Lammin lohko soveltuisi metsäopiston paikaksi. Eiköhän hän ole oikeassa? Älkäähän jättäkö tätä huomiotta lausunnessanne.

1858 maaliskuun 10 p:nä on se julistus päivätty, jolla Suomen metsäopisto päätettiin perustaa, ja tässä julistuksessa sanotaan, että opiston tulee niille nuorukaisille, jotka ovat päättäneet antautua metsänhoitajan ammattiin ja ovat hankkineet siihen tarvittavat perustavat tiedot, antaa tilaisuutta tarpeellisen ammattitaidon sekä teoreettisen että käytännöllisen, täydelliseen oppimiseen. Perustettavan metsäopiston tarvetta ja puistoa varten luovutetaan Lammin pitäjässä Hämeen läänissä sijaitseva Evon kruununpuisto.

Huhtikuun 29 p:nä 1858 v. Haartmanin pitkä ja monessa suhteessa merkittävä valtakausi päättyi. Hänen ansiokseen on luettava, että metsäopisto päätettiin perustaa, mutta kun sitä sitten rakennettiin ja suunniteltiin oli jo toinen mies hänen tilallaan, Fabian Langenskiöld, jonka tehtäväksi jäi panna toimeen vakinainen metsänhoitolaitos ja joka sen tekikin, Gylden uskollisena auttajanaan.

Olemme seuranneet hallituksen ja eräiden kaukonäköisten ja valistuneiden miesten toimenpiteitä ja töitä, jotka johtivat kahteen maamme taloudelle merkittävään tulokseen: valtionmetsien talouden järjestämiseen ja metsäopiston perustamiseen. Taloudellinen välttämättömyys olisi ne askeleet ennemmin tai myöhemmin otettaviksi määrännyt. Maailman kauppa kehittyi jättiläisaskelin. Englanti alensi asteittain sahatavaroiden tulleja ja haki puutavaransa pohjoismaista eikä Atlantin takaa kuten aikaisemmin. Jo 1854 suuntautui sahatavara Kanadasta miltei yksinomaan Yhdysvaltoihin. Sahatavaran kysyntää tyydyttääkseen teollisuus yhä enemmän otti höyryn palvelukseensa. Valmistunutta tavaraa ei enää kuljetettu vain purjelaivoissa, vaan yhä yleisemmiksi käyneissä höyrylaidoissa, ja kuljetus tuli siten varmemmaksi ja nopeammaksi kuin aikaisemmin. Oli tullut uusi aika, joka tempasi Suomenkin mukaansa. v. Haartmanin sahatavaraa rajoittava kanta osoittautui pian mahdottomaksi ylläpitää.

Mutta palatkaamme Blomqvistiin, joka, kuten edellä mainitsimme, jouluaattona 1859 sai määräyksen Evon valtionpuiston v.t. metsänhoitajaksi ja joka siis 1860 alussa oli lähtenyt uuteen toimeensa. Mikä työ häntä siellä mahtoi odottaa?

4. METSÄOPISTOA RAKENNETAAN.

Evon valtionpuisto on Helsingistä linnuntietä noin 115 km matkan päässä. Nykyisin matkustaja pääsee sinne, jollei autolla koko matkaa kuljeta, kolmelta asemalta: Järvelän, Turengin ja Hämeenlinnan. Tavallisinta oli sen jälkeen kuin Hämeenlinnan—Helsingin rautatie oli valmistunut, että Evolle mentiin Hämeenlinnan kautta. 1858 oli jo ryhdytty tätä maan ensimmäistä rautatietä rakentamaan, mutta niihin aikoihin, kun Blomqvist teki ensimmäisen matkansa Evolle, oli hevoskyyti ainoa mahdollinen. Todennäköisesti hän matkusti Janakkalan tietä Lammin kirkolle ja siitä sitten eteenpäin Evoa kohti.

Lammin kirkonkylä oli jo silloin suurenlainen yhteiskunta, mutta kun maantie siitä lähti kulkemaan edelleen, aluksi kauniin Ormajärven rantaa sivuuttamalla v. Plateneille, Ehrnrootheille y.m. kuuluvan Vanhankartanon (Gammalgård) rakennukset ja vainiot kosketaakseen vielä Porkkalan kartanon maita, ja mainitun järven pohjoisrannalla kääntyy pohjois-koilliseen, joudutaan vähin erin yhä harvemmin asutuille seuduille. Vielä sivuutetaan kaukainen, köyhältä vaikuttava Iso-Evon tyypillinen hämäläiskylä. Se oli viimeinen asutumpi paikka, ja sen takana avautui metsäseutu, joka nykyisessä mielessä, mutta silloinkin oli erämaata. Noin 3 km Iso-Evon kylästä lukien tultiin valtionmaille. Lähellä maantietä, mutta kumminkin niin kaukana, että niitä sieltä tuskin huomaa, on kolme pientä järveä, Ylimmäinen, Keskimmäinen ja Alimmäinen Rautjärvi, joita yhdistää vähäiset purot ja salmet. Näiden järvien välinen kannas, joka laajenee länteen päin yhtyen sieltä leviäviin mäntykankaisiin, oli katsottu opiston paikaksi. Kannaksella oli pari pientä peltotilkkaa, jotka Valkjärven torppari oli sinne raivannut.

Ken nykyisin matkustaa näille maille, tapaa kohta valtionmetsän rajalla komeata mäntypilarikkoo, näkee maantieltä oikeaan poikkeavan tien kahta puolta pieniä asutusryhmiä ja joutuu Alimmaisen etelärantaa kierrettyään ja samanlaista, mahtavaa mäntymetsää kuljettuaan siihen paikkaan, missä nuo opiston vanhimmat, pienet rakennukset olivat seisseet, »vanhaan Evoon». Kohta sen jälkeen hän on mahtavien koivujen reunustamalla sillalla ja samassa suuremman tuuheiden havu- ja lehtipuiden varjostaman rakennusryhmän keskellä.

Kun Blomqvist 1860 alkupuolella saapui paikalle, oli siellä rakennustyöt käynnissä, mutta muutoin ei se tarjonnut mitään erikoisen rohkaisevaa nähtävää. Männikkö, joka reunusti järvien rantamaita, oli matalaa ja pientä, ja aivan tien varrella oli kulon äskettäin aukeaksi polttama ala. Oliko maisema talviasussaan kenties viehättävä, se jääköön sanomatta, mutta epäilemättä voidaan väittää, että karun erämaan tunne hänelle terveisensä toi, ja kun kyytihevonen on hänet vienyt sen tilapäisen asumuksen eteen, johon hän saa kotiutua, on uutisasukkaan ja raivaajan raskas, mutta samalla houkutteleva tehtävä häntä odottamassa. Ja tämä sama paikka oli, mahtoiko hän sen silloin jo aavistaa, oleva hänen kotinsa yli 40 vuoden ajan, hänen työnsä keskipiste, hänen nuoruutensa, miehuutensa ja vanhuutensa olinpaikka.

Kuka hänet siellä otti vastaan? Oliko talossa jo isäntä?

Vajaan vuoden ajan ennen hänen sinne tuloansa oli siellä jo ollut insinööri-everstiluutnantti Jakob Henrik Alexander af Forselles, joka lokakuun 6 p:nä 1858 Gyldénin tekemän ehdotuksen mukaan oli määrätty Evon metsäopiston johtajaksi.

af Forselles oli Evolle tullessaan 38-vuotias mies, joka jo oli kokenut paljon. Käytyään suomalaisen kadettikoulun hän myöhemmin oli valmistunut sotilasinsinööriksi, pionieeriksi, ottanut osaa Unkarin sotaretkeen ja kohonnut asteissa kapteenin arvoon. Kun hän vähän aikaa oltuaan virasta erossa uudestaan oli palannut armeijaan, oli hän ollut Suomen kenraalikuvernöörin esikunnassa ja eronnut toimestaan everstiluutnantin arvolla 1856 siirtyäkseen Suomen tie- ja

-vesirakennuksen insinöörikuntaan. Kenraalikuvernööri v. Bergin esityksestä myönnettiin af Forsellesille, joka 1851 alkaen oli omistanut aikansa metsätaloudellisiin opintoihin, 1 000 ruplan suuruinen apuraha vuoden kestävää opiskelua varten Saksassa. Vuoden 1858 marraskuussa af Forselles erosi tie- ja vesirakennusten insinöörin toimesta saatuaan nimityksen Evon metsäopiston johtajaksi.

Kesäkuussa 1859 vastaanotti af Forselles maanmittauksen ja metsänhoidon ylihallitukselta kirjeen, jossa hänen lähimmät tehtävänsä määriteltiin. Sitä ennen oli jo rakennusten ylihallitukselle annettu toimeksi laatia piirustukset suunniteltuja rakennuksia varten, joten on hyvinkin luultavaa, että af Forselles oli jo aikaisemmassa asteessa tehnyt valmistavia töitä, näitä y.m. varten. Kun huomio kääntyi af Forsellesiin, johtui tämä siitäkkin, että hänellä insinöörinä ja rakentajana oli edellytyksiä järjestää Evon rakennustoiminta käytännöllisesti ja asiantuntemuksella.

Mainitussa kirjeessä af Forselles sai kehoituksen panna käyntiin Iso-Evon valtion liikamaan tarkastuksen, antaa siitä tarkan kuvauksen, kartoittaa sen ja tehdä ehdotuksen sen jaoksi osastoihin ja sen väliaikaiseksi vartioimiseksi. Vielä hänen tuli ryhtyä toimenpiteisiin uusien rakennusten pystyttämiseksi ja siinä mielessä hankkia paikalle tarpeelliset tiilet, lankut, rakennushirret, kalkki y.m. Piirustukset rakennuksia varten olivat valmiit, intendentti H. E. Lohrmanin laatimat.

Kesäkuussa 1859 oli af Forselles Evolla. Aluksi hänen oli asetettava asumaan Vähä-Evon kylässä olevaan Jussilan taloon, joka oli noin peninkulman päässä Evolta ja josta käsin hän johti rakennustöitä. Vasta keväällä 1861 hän voi ottaa perheensä Evolle.

Ensimmäisessä kirjeessään hän anoo lupaa saada muuttaa rakennuspaikalle kolme Evon kruununpuiston alueella olevaa, uudisasukkaiden hylkäämää tuparakennusta ja samalla varoja tarpeellisten kaivonpaikkojen hakemista, mukavien ajoteiden, kolmen sillan ja pajan tekoa varten. Tammikuun lopulla 1860 hän ilmoittaa, että tulevan opiston paikalle on rakennettu neljä asuintupaa, niistä yksi johtajaa ja rakennusmetaria varten, yksi vahtimestaria ja kaksi työmiehistöä varten. Evolle tullessaan Blomqvist sijoitettiin yhteen niistä pienistä

rakennuksista, jotka af Forselles ensiksi oli rakentanut. Siinä oli tupa ja kylmä porstua, ja siinä Blomqvist asui likemmä kolme vuotta. Samalla kertaa kuin Blomqvist tuli myöslaitoksen vahtimestari, evolaisille sitten hyvinkin tunnetuksi tullut Carl Gustaf Eklund Evolle.

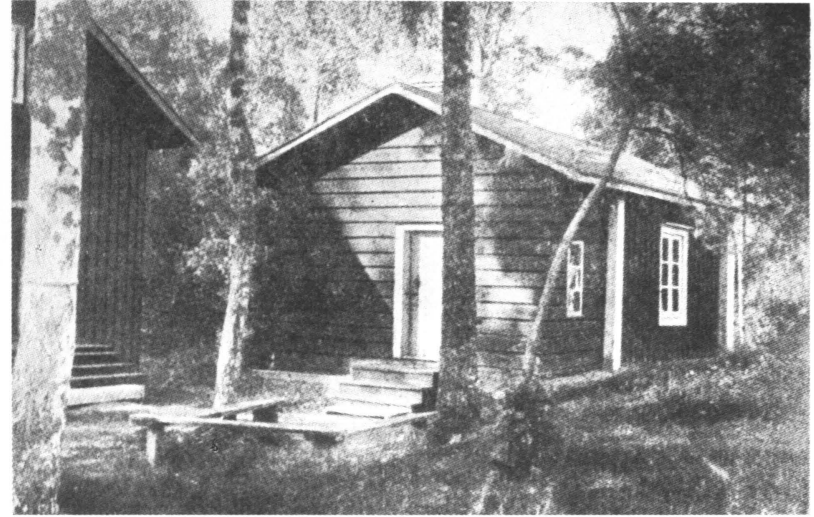
af Forselles sanoo samassa kirjeessään, jossa hän ilmoitti vastamainitut rakennukset valmistuneiksi, että huoneita tarvitaan palovartijalle ja sepälle sekä alueen metsänhoitajalle, ja lausuu toivomuksen, että saataisiin asumukset kahdeksalle oppilaalle, jotka ovat ilmoittautuneet halukkaiksi harjoittelijoiksi Evon valtionpuistoa arvioitaessa ja sille hoitosuunnitelmaa laadittaessa.

Muutoin kirje antaa tarpeellisen osviitan siitä, mitä Blomqvistilta odotettiin. Olihan valtionpuisto mitattava ja kartoitettava, sen metsät selvitettävät ja arvioitavat, ja siihen af Forsellesilla ei ollut aikaa. Ja viittaus harjoittelijoihin kertoo myöskin välillisesti, miten tämän työn, joka oli pantu alulle jo 1859 syksyllä, jouduttaminen ja toimeenpano katsottiin mahdolliseksi.

Tärkein tehtävä, joka tällä hetkellä oli suoritettava ja joka todennäköisesti vei johtajan ajan kokonaan, oli rakennussuunnitelman toteuttaminen. Toukokuussa 1860 saapuivat rakennuspiirustusten jäljennökset Evolle. Alkuperäiset olivat kirjeen mukaan, jossa nämä lähetettiin, »H.M:llaan». Koko rakennusohjelmaa varten myönnettiin 33,775:28 rpl. ja sen ensimmäistä vaihetta varten 18,355:22 rpl. Pian havaittiin kumminkin, että viimeksimainitulla summalla ei ensimmäistä vaihetta saataisikaan toteutetuksi. Rakennusten teko annettiin rakennusmestari Matthias Kjälmanille 21,656:68 rpl. urakkasummasta. Näin pitkälle oli päästy vasta lokakuussa 1860, jolloin af Forsellesille annettiin määräys, että leipoma- ja pesutupa on rakennettava ensiksi, jotta työmiehet saisivat asunnon. Nyt seuraa kausi, jolloin tavalliset erimielisyydet rakennuttajan ja urakkamiehen välillä aiheuttavat kirjeenvaihtoa, mutta työhön kumminkin päästään käsiksi. Samoihin aikoihin tehdään af Forsellesin piirustusten mukaan myös eräitä siltoja ja rakennetaan teitä. Palovartija alkaa öisin kiertää rakennuspaikkaa. Postinkulkua suunnitellaan Lammin kir-

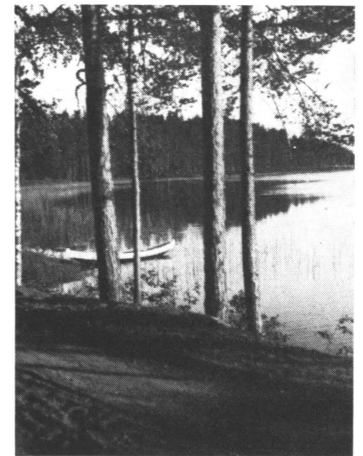
A. G. Blomqvistin puoliso SOPHIE ALFHILD s. ILMONI
nuorena rouvana, arv. 1861.

Evon vanhimpia rakennuksia, jossa Blomqvistkin asui likemmä kolme vuotta.

Näköala opistolle johtavalta, af Forsellesin rakentamalta sillalta.

Alimmaisien Rautjärven kaareva pohjoinen hiekkaranta.

Valok. metsänh. V. Seppänen.

Oppilarakennus, n.s. »pitkä pytinki».

Valok. A. G. Blomqvist.

»Nainen opettajan» asunto, jossa lehtori J. E. Furuholm asui
noin 30 vuotta.

Valok. metsänh. V. Seppänen.

Näköala johtajan rakennuksesta opistolle. Vasemmalta oikealle: luentosalirakennus, oppilasarakennus (taustalla), ravintolarakennus ja verstarakennus.

Valok. A. G. Blomqvist.

kolta opistolle, joka toistaiseksi on täydellisesti tilapäisten kirjeentuojujen varassa eikä sanottavassa kosketuksessa ulkomaailman kanssa.

Heinäkuussa seuraavana vuonna af Forselles ilmoittaa, että Kjälman pääasiassa on loppuun suorittanut urakkansa ja lopputarkastus pidetään syyskuun lopulla 1862. Opiston inventarion mukaan olivat seuraavat rakennukset valmiina: rakennus perheelliselle opettajalle, oppilasrakennus, talli- ja navettarakennus, ravintolarakennus, sauna, halkovaja, aitta, jääkellari ja siihen yhdistetty kalustovaja, perunkellari, kolme käymälää, uimahuone, kolme kaivoa, neljä asuintupaa kuistineen, kaksi samanlaista ilman kuistia, leipomotupa, sisäänlämpiävä sauna, kaksoislato, paja, tallirakennus, vaunuliiteri, ruutikellari, ampumavalli, yksi kiinteä laiturijä ja yksi kelluva pesulautta. Kaikkiaan oli tähän ensimmäiseen vaiheeseen käytetty 25,961:56 ruplaa. Tämän ohella oli tehty eräitä lisätöitä. Leipomon vinnille oli sisustettu naineelle opettajalle asunto.

Rakennustyöt olivat nyt jo niin pitkälle kehittyneet, että opistolle voitiin sijoittaa joitakin oppilaita tai oikeammin harjoittelijoita, jotka olivat sinne jo pyrkineet.

Samoihin aikoihin kuin näitä valmistavia töitä tehtiin, ajatukset askartelivat alkavan opetuskauden suunnitteluissa. Samalla huomio kääntyi alueen metsiin ja niiden vastaiseen käyttöön ja hoitoon. Viimemainittuun työhön Blomqvist alueen metsänhoitajana erikoisesti oli virkansa puolestakin osallisena. Maiden mittaus ja metsien arviointi oli käynnissä, ja suunnitelmia tehtiin niiden kunnostamiseksi.

Kolmena vuonna 1860—62 Blomqvist asui aikaisemmin mainitussa pienessä tuparakennuksessa. Sitten hän sai vähän väljemmän asunnon leipoma- ja pesutuvan vinnillä, johon oli varattu neljä huonetta palveluskuntaa varten. Ne olivat mataloita ja suhteellisen pieniä. Kaksi näistä oli Blomqvistilla. 1864 af Forselles ehdottaa, että rakennusohjelman viimeinen vaihe toteutettaisiin ja että ryhdyttäisiin rakentamaan oppisalirakennusta, laboratoriorakennusta ja asuntoa naineelle opettajalle. Aikaisemmin oli jo eräälle naimisissa ollevalle opettajalle oppilasrakennuksen päästä eroitettu pieni huo-

neisto. Nyt hän ehdottaa samaa menettelytapaa noudatettavaksi ja siis mainitun rakennuksen toiseen päähän sijoitettavaksi toisen opettajan, joka oli naimisiin menossa. Se opettajarakenus naineelle opettajalle, jonka pystyttämistä af Forselles pitää välttämättömänä, tarkoitti Blomqvistia; 1865 Blomqvist anookin, että hänelle rakennettaisiin erillinen rakennus, ja tätä anomusta af Forselles puoltaa.

Yksityiskirjeessä vuodelta 1865 Blomqvist kertoo, että syyskuussa valmistuu kolme rakennusta, oppisalirakenus, laboratorio-rakenus ja rakennus häntä itseään varten. Tällöin oli Evon metsäopisto valmis, mikäli rakennuksia kaivattiin. Mutta juuri kun näin pitkälle oli päästy, oli opiston tuleva kohtalo varsin epämääräinen ja hämäärään peittyneet. Äskenmainitun kirjeen lopussa Blomqvist sanookin: »våra framtidsöden kan ingen spana, blott i vår senatoriska Olymp torde möjl. några dimdunkla principlösa planer finnas ad acta bland det övriga skräpet».¹

Edellisestä on käynyt ilmi, että joku opettajista oli naimisissa tai naimisiin menossa. Kuuluiko Blomqvist näihin?

Metsänhoitajille on verrattain ominaista, että he eivät kauankaan pysy poikamiehinä. Aikaisin mennään naimisiin, useinkin olosuhteiden vallitessa, jotka vanhemmista ja muka viisaammista tuntuvat varsin epävarmoilta. Blomqvist ei tehnyt tästä yleisestä säännöstä mitään poikkeusta.

Me olemme seuranneet hänen tuloaan Evolle v. 1860 alussa ja todenneet, minkälaisissa oloissa siellä elettiin. Ei ollut kumminkaan kulu-
nut muuta kuin vuosi, ja Blomqvist haki Evolle jo aikaisin katsomansa elämänkumppanin, neiti Alfhild Sofia Ilmoni'n. 8 p:nä tammikuuta 1861 olivat häät Helsingissä, morsiamen kodissa. Alfhild, jolla nimellä hän kävi, oli tietopuolisen ja käytännöllisen lääketieteen professorin Imm. Ilmoni'n ja hänen vaimonsa Sofia Charlotta o.s. Liljesträndin tytär.

Tämän suloisen herttaisen, hintelän Helsingin tyttösen, joka sil-

¹ Tulevista kohtaloistamme ei kukaan tiedä, vain senaattorien Olympossa lienee joitakin hämääriä perusteettomia suunnitelmia ad acta (asiakirjoihin liitettyinä) muun roskan joukossa.

loin oli 20-vuotias, Blomqvist sai mukaansa tuonne sydänmaahan varsin vaatimattomiin oloihin, aluksi arvattavasti siihen tuparakennukseen, joka edellä on useampaan kertaan mainittu, palaneiden metsien keskelle, siihen rauhattomuuteen, joka seuraa rakennustyötä, siihen yksinäisyyteen, joka oli ominainen paikalle, minne posti ei eksynyt, minne vieras ei vahingossakaan poikennut, missä naapurit olivat kaukana.

Jo aikoja sitten puhjennut molemminpuolinen mieltymys vei tämän nuoren naisen, kuten nuorikkojen kautta aikojen on käynyt, rakkau-
den siivin miehensä luokse, olipa hän sitten valinnut vaikkapa pohjoisnavan asuinpaikakseen. Ja niin hänenkin kohtalonsa kytkettiin Evoon, sen opiston elämään, jonka hän silmiensä edessä oli nähnyt nousevan, sen luontoon, sen oloihin, sen ihmisiin, sen oppilaisiin, miehensä harrastuksiin, hänen matkoihinsa ja rientoihinsa, hänen töihinsä ja toiveisiinsa. Evon opiston vaiheet olisivat voineet muodostua vallan toisiksi ilman tuota sydämellistä, herttaista naista, joka Blomqvistin kotia vallitsi ja sen äänilajin kaikessa hiljaisuudessa määräsi, mutta joka antoi kodille arvokkuuden ja henkevyuden leiman. Jos vieras taloon saapui, olipa hän kuka tahansa, oli emännän esiintyminen jo merkinä siitä sivistystasosta, joka kodille oli ominainen.

25-vuotias Blomqvist ja 20-vuotias Alfhild olivat siis Evolla alkaneet yhteisen elämäntaipaleensa.

5. OPISTON ENSIMÄISET VAIHEET.

Evon kruununpuisto oli, kuten edellä on mainittu, eroitettu valtion liikamaana sitä ympäröivistä yksityismaista. Kerrotaan, että tämä alue olisi tullut tarjotuksi Iso-Evon kyläläisille metsäveroa vastaan nautittavaksi, mutta että he eivät olleet tarjousta ottaneet vastaan. Tämä olkoon mainittuna osoituksena siitä, miten vähäarvoiseksi katsottiin silloin tämä kruununpuisto laajoine metsineen. Mutta todennäköisesti liittyi hylkäävään päätökseen sellainenkin harhakäsitys, että metsät jäisivät pääasiassa samanlaiseen tilaan kuin aikaisemminkin. Ja tämä tila merkitsi sitä, että niitä saatiin nauttia kuten niihin asti oli tapahtunut, miltei kuin omaa omaisuutta. Niitä kasrettiin, niistä haettiin tarpeen mukaan puita, niissä poltettiin potakkaa, nostettiin tervaksia, tuotiin varkain suuria mastopuita, ja milloin kulo syttyi, ei kukaan sitä surrut, sillä lehmille saatiin laidunta. Niinpä se tila, johon Evon metsät olivat joutuneet, ei suinkaan ollut kehuttava.

1863, jolloin siis jo ainakin osa kruununpuistoa oli mitattu ja ainakin osa metsiä arvioitu ja tarkastettu, af Forselles aloittaa kirjeensä hallitukselleen seuraavin kuvaavin sanoin: »Det usla tillstånd, uti vilket den av eld och människor devasterade Evois kronopark för närvarande befinner sig, tillåter icke att hoppas på någon inkomst från ståndskogen annorlunda än genom anläggande av särskilda skogsförädlingsanstalter.»¹

¹ Tulen ja ihmisten hävittämänä Evon kruununpuisto on joutunut sellaiseen tilaan, ettei metsistä ole mitään tuloja odotettavissa ilman erikoisia metsänjalostuslaitteita.

Tässä metsässä oli siis vastaisille metsänhoitajille opetettava metsänhoitoa ja näytettävä, miten metsät saadaan tuloa tuottaviksi. Jos onkin luultavaa, että moni muu metsäopisto alkuaikoinaan sai tyytyä suhteellisen lohduttomaan tilaan niissä metsissä, joissa opetusta oli annettava, on se kuva, joka saadaan Evon metsistä, siksi synkkä, että edellytykset opetuksen antamiselle tuntuivat epätoivoisilta. Opetukselle on nim. arvaamattomaksi hyödyksi, että on tarjolla sellaista näytettävää, joka on ohjelman mukaisesti tehtyä ja harkittua, jossa siis aikaisempien hoitotoimenpiteiden hedelmät näkyvät, eikä näitä Evolla ollut nimeksikään.

Olemme jo maininneet, että aivan opiston läheisyydessä oli äskettäin raivonnut kulo. Palaneen alan läpi kulki opiston uusi tie, ja siitä syystä oli paloala heti metsitettävä. Oli siis suunniteltava sen toimeenpano, ja af Forselles anoo v. 1860 alussa, että »hänen omaksi, metsänhoitajien ja metsänvartijain harjoitukseksi» saataisiin kylvää tämä paloala männyn siemenellä.

Samalla herää ajatus myöskin muiden metsänkylvöjen toimeenpanosta. Sitä varten anotaan lupaa ostaa männynkäpyjä, joita karistettaisiin Evolla. Tulevaa taimitarhaa jota kirjeenvaihdossa kutsuttiin »kasvitieteelliseksi puutarhaksi», suunnitellaan, pyydetään lupaa saada valmistaa sitä varten tarpeellinen komposti, ja varoja pyydetään sopivien taimitarhojen perustamiseksi myöskin muualle kruununpuiston alueelle. Samalla kuin käpyjen karistamista suunnitellaan, anotaan myöskin lupaa siementen varastoimista varten tarpeellisen suojuksen tekoon jääkellarirakennuksen yhteyteen.

Kun edellä mainittu kylvö oli toimitettu syksyllä vuonna 1860, anottiin kohta sen jälkeen varoja aidan tekoa varten, joka estäisi Iso-Evon kyläläisten eläimiä tulemasta valtionmaalle. Ensimmäinen käpyjen keruu Evolla oli tuottanut 231 tnriä 27 kappaa männynkäpyjä ja käpytynnyristä oli maksettu 70 kop. Samassa kirjeessä ilmoitetaan, että siemenvuosi oli huono.

Näihin esityksiin annettiin myöntävä vastaus ja tarpeelliset varat. Samalla kuin siis oli ryhdytty suunnittelemaan eräitä opetuksenkin kannalta tärkeitä toimenpiteitä, tehtiin kohta esitys myöskin metsän

myynnistä. Palanut metsä myytäisiin huutokaupalla, ja arvioitiin siitä saatavan noin 30,000 kuutiometriä. Hinnaksi ehdotettiin 15 hopeakopeekkaa n.s. normaalisyyltä (100 j³). Noin 120,000 j³ osittain valmiiksi hakattua halkotavaraa oli tarjottu kaupaksi, mutta siitä ei ollut tehty korkeampaa tarjousta kuin 64 rpl. 21 kop. koko määrältä, ja hallitus päätti, että tarjousta ei hyväksyttäisi, vaan johtaja oikeutettaisiin myymään sylen 10 kop:sta.

Tämä kokemus ja eräät samanlaatuiset yritykset osoittivat, että Evon metsistä oli varsin vaikeata saada mitään kaupaksi. Menekin puute, joka täten tuli esille, oli sitten ainaisena huolena niitä hoidettaessa. Opiston oma polttopuuntarve takasi kumminkin sen, että ainakin lähin ympäristö edes voitiin saada puhdistetuksi.

Mitä voitiin tällaisten edellytysten vallitessa tehdä puun menekin lisäämiseksi?

af Forselles oli keksijäluonne, ja varsinkin häntä näyttää jo aikaisin kiinnostaneen orgaaninen kemia ja etenkin tervan ja tärpätin valmistus. Siinä kirjeessä, jonka alkuosan sanat on edellä lainattu osoittamaan metsän tilaa ja menekin pienuutta, ehdottaa af Forselles tervauunien rakentamista Evolle. Hän oli jo saanut luvan yhden pystyttämiseen, mutta pyytää nyt lupaa kolmen uuden samanlaisen tekoon. Hän ehdottaa edelleen lokomobiilillä käyvän sahan perustamista, joka vuosittain sahaisi noin 2,000 tukkia. Tästä opetukselle olisi erittäin suuri hyöty. Alueella on noin 8,000 yli-ikäistä puuta, jotka ensimmäisten 10 vuoden kuluessa olisi kaadettava. Myöhemmin sitä voitaisiin käyttää läheisten yksityismaiden tarpeisiin ja sahaus olisi annettava jollekin henkilölle urakalle.

Tästä samasta kirjeestä saamme tietää, että Evolla ensimmäisten kolmen vuoden kuluessa oli keinollisesti metsitetty 80 t.-alaa osittain käyttämällä kylvää, osittain istutusta, osittain vakokylvää kaski-auralla tehtyyn vakoon, osittain istutusta n.s. Butlarin raudalla. Tulos oli ollut vaihteleva. Maa, johon oli kylvetty tai istutettu, oli laihaa, multapeitettä vailla, ja turilas oli tehnyt vahinkoja. Kustannukset olivat olleet: ruutukylvö 1 rpl. 41 kop., vakokylvö saman verran, Butlarin raudalla istutus 20 kop.(?)t.-alaa kohti. Männyn sie-

men, jota oli karistettu, oli maksanut 23 kop. naula. Viimemainittua oli lähetetty Tharandtin johtajalle Edm. v. Bergille, joka oli sitä kylvänyt useampaan paikkaan Saksin kuningaskunnassa paremmalla tuloksella kuin oman maansa siementä käytettäessä.

Myöskin ulkolaisten puiden kylvää ja taimien hankintaa oli muistettu, ja siinä mielessä oli lehtikuusen siementä hankittu Karjalasta (Kiteeltä?) ja Raivolasta. af Forselles teki nimenomaisen esityksen siitä, että ministeriötietä saataisiin hankkia lehtikuusen siementä Petšora-joen varsilta tai Siperiasta.

Me huomaamme, että metsänhoidon hyväksi jo oli ryhdytty useammanlaisiin toimenpiteisiin. On hyvin todennäköistä, että näiden aloitteiden takana af Forsellesin ohella oli Blomqvist, niin suuressa määrin ne muistuttavat hänen harrastuksiaan ja myöhempiä toimenpiteitään.

af Forselles oli kuten mainittiin ehdottanut rakennustöiden kii-rehtimistä, jotta opistolle voitaisiin ottaa joitakin harjoittelijoita. C. W. Gylden oli erityisesti pitänyt tätä tarpeellisena.

1860 Evolle otettiin 10 nuorukaista, jotka saivat nauttia Blomqvistin opetusta ollen hänen yksityisoppilaitaan. Hän kasvattikin näitä miehiä kahtena vuonna, 1860 ja 1861, ja harjoituskauden päätyttyä he suorittivat vaaditun maanmittaus- ja metsähallituksen tutkinnon ja saivat metsänhoitajan virkapätevyyden. Aikaisin alkoi siis Blomqvistin opettajantoimi, voidaan sanoa sen alkaneen miltei samassa hetkessä kun hän Evolle astui.

Blomqvistin ensimmäiset oppilaat olivat: Karl Johan Numell, josta sittemmin tuli metsähallituksen apulaisylijohtaja, Carl Anders Johan Nyberg, joka aikaisemmin oli ollut maanmittaushallituksen piirustaja ja sitten tuli Evon opettajaksi, veljekset Anton ja Oskar Sanmark, joista edellinen oli suom. kadettikoulun käynyt ja sittemmin otti osaa vapaaehtoisena Saksan-Tanskan sotaan 1864, Onni Wetterhoff, joka tuli tunnetuksi m.m. kirjailijana, ja Johan Hedberg, joka taas sanomalehtimiehenä ja valtiopäivämiehenä hankki itselleen nimen, Frithiof Napoleon Neppenström, josta tuli suuri liikemies ja kauppaneuvos, Otto Aminoff, vphra K. O. Hjerta, aliluut-

nantti Otto Nassokin, ja C. L. Stenbäck. Nämä miehet olivat siis myös ensimmäiset kotimaassa valmistuneet metsänhoitajat.

Mutta olihan uuden opistonkin aloitettava toimintansa ja opettajat ja oppilaat sinne hankittava. Eikä oppilaista näyttänyt tulevan puutetta. Jo syksyllä 1859 ilmoittautuivat ensimmäiset hakijat, ja siitä pitäen pyrkijöitä aina vain karttui lisää.

Helmikuussa 1861 af Forselles kirjoittaa Gyldenille ja esittää, että opettajanpaikat olisi välttämättä ensi tilassa täytettävä, jotta opettajille varattaisiin tilaisuus oppikurssien laatimiseen. Evon metsäopiston ohjesääntö määrää, että ketään ei ole nimitettävä opiston lehtoriksi, ellei hänellä ole yleishumanistista sivistystä ja ellei hän ole suorittanut täydellistä oppikurssia kotimaisessa tai ulkomaan metsäopistossa. Vaalissa voinevat kysymykseen siis tulla vain ne yliopisto-opetusta nauttineet miehet, jotka sen jälkeen ovat opiskelleet Tharandtin metsäopistossa. Tämän johdosta hän ehdottaa v.t. metsänhoitajan A. G. Blomqvistin metsätieteiden lehtoriksi, Theodor Neoviuksen matematiikan ja fysiikan lehtoriksi sekä maisteri J. E. Furuhelmmin tai Erik Sederholmin luonnontieteiden lehtoriksi. Koska ei Furuhelmilla eikä Sederholmilla ole kaikkien erikoisalojen tunteusta, on, niin af Forselles kirjettään jatkaa, metsänhoitaja Blomqvist »opetuksen menestystä silmällä pitäen tarjoutunut oman metsänhoitajantoimensa ohella toistaiseksi (todennäköisesti siksi kunnes lopullinen nimitys oli annettu) opettamaan myöskin niitä kaikkia aineita, jotka kuuluvat metsätieteiden lehtorille.» Näin ollen hän lopuksi ehdottaa, että Furuhelm määrättäisiin kasvitieteen ja eläintieteen, Sederholm kemian, mineralogian ja maaperäopin lehtoriksi.

Samoihin aikoihin on vielä huolehdittava huonekaluista, jotka tilataan Hämeenlinnasta puuseppä Lindbergiltä (säveltäjä A. Launiksen isältä), jolla kuuluu olleen taiteellista makua, ja hankitaan m.m. 25 rautasänkyä. Viimemainitut olivat ainakin lujatekoisia.

Syksyllä 1861 nimitettiin Blomqvist metsätieteiden, kansantalouden ja lakiopin lehtoriksi sekä Furuhelmluonnontieteiden ja kemian lehtoriksi. Samana vuonna nimitettiin maisteri Sederholm Evon

v.t. metsänhoitajaksi velvoituksella opettaa kemiaa, geologiaa ja metsäteknologiaa ja metsänhoitaja C. A. J. Nyberg, joka juuri oli ollut Blomqvistin yksityisoppilaana, piirustuksen opettajaksi, koulun sihteeriksi ja kirjastonhoitajaksi. Seuraavana vuonna nimitettiin vielä maisteri N. K. Nordenskjöld matematiikan ja fysiikan lehtoriksi. Kun johtaja itse otti n.s. insinööritieteet ja maatalousopin hoidettavikseen, oli opetus siis tullut jaetuksi ja eri aineet opetusohjelmassa edustetuiksi.

Nyt oli oppilasvaalin vuoro. Hakijoita oli vähitellen karttunut kokonaista 56, mutta näistä oli vain 21:llä vaaditut pätevyys ehdot. Valittava oli 8 vakinaista ja myöhemmin vielä 10 ylimääräistä oppilasta. Vaalista teki johtaja ehdotuksensa, mutta ylihallitus ratkaisi sen lopullisesti. Oppilaksi otettiin m.m. Alexander Borenius, Hugo Hamillkar Hackstedt, Johan Henrik Thomé, Albert Sivén, ja Evert Theodard Salmén, joiden nimet ovat tulleet tunnetuiksi ja jotka myöhemmin toisessa yhteydessä tulevat mainituiksi.

Jokainen oppilas oli velvollinen asettamaan takuun siitä, että hän suoritti m.m. elannostaan vaaditun maksun, ja kullakin oli siistitakuu miehensä ja enimmillään useammanlaisia todistuksia. Oli luonnollista, että suositukset, mikäli huomattavammat henkilöt olivat niitä antaneet, ja tuttavuussuhteet painoivat vaa'assa paljon. Näytteenä siitä, minkälaisia nämä suositukset olivat, esitettäköön seuraava asianomaisen isän antama todistus. Hän sanoo poikansa hakemuksen »för-anletts av hans naturanlag, sådana de vitsordats både av läroverken och erfarenheten i hemlivet, varunder bl.a. hithörande jakt och djurfänge hos honom förvärvat framstående sympatier.»¹ Kun oppilaita oli enemmän kuin oli tilaa, rakensivat ylimääräiset oppilaat omalla kustannuksellaan n.s. rusthollin.

Olivatpa vähitellen kaikki opettajat paikoillaan ja opetusohjelma valmiina. Ensimmäisen lukuohjelman mukaan pidettiin luennoita ja harjoituksia jokaisena arkipäivänä 9—12 aamupäivällä ja 3—5 iltapäivällä. Blomqvist luennoi viikossa 4 tuntia kansantaloutta ja

¹ ——— aiheutuneen hänen luontaisista taipumuksistaan sellaisina kuin ne on pantu merkille koulussa ja kotona, lisäksi on hänen harrastuksensa voimakkaasti kohdistunut metsästykseseen.

2 tuntia lakioppia, Nordenskjöld 2 tuntia fysiikkaa ja 4 matematiikkaa, Furuhjelm 2 tuntia eläin- ja 4 kasvitiedettä, Sederholm 6 tuntia mineralogaa, af Forselles 3 tuntia rakennusoppia ja Nyberg opetti kolmena tuntina kartanpiirustusta.

Maaliskuun 1 p:nä 1862 Evon opisto lopullisesti avattiin ja opetus-toiminta alkoi. Vielä keskeneräisten töiden takia lukukausi loppui jo toukokuun 15 p:nä. Tietopuolinen opetus aloitettiin sitten taas uudelleen elok. 1 p:nä, jolloin vahvistetun lukuohjelman mukaan luennot ja harjoitukset jakautuivat opettajien kesken niin, että Blomqvist luennoi viikossa 3 tuntia metsänhoitoa ja tunnin metsänarvioimista, Nordenskjöld 4 tuntia matematiikkaa, Sederholm 4 tuntia kemiaa ja 2 geologiaa, Furuhjelm 2 tuntia eläin- ja 4 tuntia kasvitiedettä, af Forselles 3 tuntia insinööritieteitä ja Nybergillä oli 3 tuntia piirustusta.

Kesällä suoritettiin metsien kartoittamista ja arvioimista, ja Evon kruununpuistossa nämä harjoitustyöt voitiin opistosta käsin järjestää ja ohjata.

Opetus oli siis täydessä käynnissä, opetusohjelma täydellinen ja opettajavoimat hyvät, joskin nuoret. af Forselles oli 42 vuotta, mutta hänen opettajatoveriensa keskimääräinen ikä oli vähän yli 26 vuotta, nuorimman ollessa vain 23 ja vanhimman (Sederholmin) 29 vuotta. Puutteellisuuksia oli useitakin. M.m. Sederholmin oli vaikeata opettaa kemiaa, kun ei ollut mitään laboratoriota. Suuri puute oli oppikirjoista, joista enimmäkseen olivat ruotsalaista tai saksalaista alkuperää. Ensimmäisinä vuosina oli puutetta myöskin huoneista. Luennot tapahtuivat ravintolarakennuksessa, kun oppisalirakennus silloin vielä oli valmistumatta.

1863 asetettiin komitea senaattori Norrmén puheenjohtajana suunnittelemaan Mustialan silloisen alemman maanviljelyskoulun muuttamista maanviljelysopistoksi. Tähän komiteaan kutsuttiin myöskin Blomqvist jäseneksi. Tällöin sattui se merkillinen ja mielenkiintoinen tosiasia, että Blomqvist komiteassa ajoi maanviljelyksen ja metsänhoidon opetuksen järjestämistä yhteiseksi ja korkeimman metsänhoito-opetuksen siirtämistä Mustialaan. Tämä Blomqvistin

kanta on huomiota herättävä. On vaikeata selvittää sitä muutoin, kuin että Blomqvist ei ollut Evoon tyytyväinen. Mutta mikä oli aiheuttanut tämän odottamattoman askeleen?

Blomqvist kertoo, että hän, ennenkuin rakennustyöt oli pantu alullekaan, oli Gyldénille usein esittänyt tämän ajatuksen, pääasiassa oppilaspuutetta peläten sekä täydellisemmän ja suuremman oppilaitoksen toivossa, Evo olisi muodostettu metsäkouluksi. Kuuluivathan maatalous- ja metsätalousopetus niin läheisesti toisiinsa, että niiden yhdistäminen oli luonnollinen seikka. Sen lisäksi ehdotuksen puolesta puhui myöskin se asianhaara, että Mustialan metsät olivat menekki-suhteiltaan paremmat kuin Evon, että opetuksen keskittäminen samaan paikkaan olisi aiheuttanut opettajavoimien kokoamista ja opetukselle välttämättömän alkuopetuksen helpottumista. Oli nim. luultavaa, että valtio olisi ollut valmis runsaammassa määrin kannattamaan tällaista yhdistettyä opetuslaitosta ja varaamaan sille tarpeelliset laboratoriot y.m. kuin eristetylle metsäopistolle. Mutta myöskin muut syyt ovat voineet olla vaikuttamassa.

Olihan sentään odottamatonta, että vastaperustetun opiston opettaja tekee ehdotuksen, joka toteutettuna merkitsee koko oppilaitoksen häviötä. Valtio oli jo uhrannut varsin huomattavan summan Evon opiston kuntoonsaattamiseksi, ja kaikki tämä olisi ollut miltei hukkaan heitettyä. Blomqvist oli todennäköisesti toivonut, että Evo voisi paremmin vastata käytännöllisen mesänhoidon kasvatuksen tarpeita, mutta opisto muuttui hänen mielestään korkeakouluksi, jonka ohjelma alkoi saada liiaksi akateemisen leiman. Vuonna 1865 hän kirjoittaa entiselle oppilaalleen Boreniukselle, joka vähän aikaisemmin oli saanut Mustialan opiston metsänhoitajan viran, m.m.: »Opetuksen tärkein edellytys täyttyy silloin kun metsässä nähdään hyvää metsänhoitoa toteutettuna. Tässä suhteessa edellytykset Mustialassa ovat paremmat kuin Evolla. Evon oloja ei siinä suhteessa voida puolustaa, mutta minkäpä sille mahtaa . . . Laitoksestamme on tulemaisillaan metsätieteiden akatemia, nyt kun oppilaista näyttää tulevan puutetta.»

Tällainen mieliala ei tietysti jäänyt jälkiä vaille. Evon opiston joh-

tajan kirjeistä huomataan, että kaikki ei ollut aivan ehyttä opettajakunnan keskuudessakaan. Kun syys- ja talvikauden opetusohjelmaa vuonna 1863 valmistettiin, oli af Forselles pyytänyt opettajilta yksityiskohtaista suunnitelmaa kunkin edustamasta ja esitettäväksi tarkoitettusta luento-ohjelmasta, mutta opettajakollegiossa sitä oli vastustettu (»stött på patrull»). Johtaja velvoitti silloin opettajatoverinsa noudattamaan hänen määräystään, ja lähetti tämän käskyn noudattamista odottamatta opetusohjelman ja lukukausijärjestyksen hallitukseen. Opettajakollegiossa oli Blomqvist esittänyt luonnoksen sen järjestyssäännöksi (ordningsregler), mutta kun Blomqvist laatiesaan pöytäkirjaa kollegion kokouksesta, jossa asia oli ollut esillä, oli pyytänyt saada säännöt takaisin tehdäkseen niihin muutoksia, af Forselles pyytää Blomqvistin toimittamaan nämä säännöt hänelle sellaisinaan. Tämän jälkeen olivat opettajakollegion jäsenet Nordenskjöld, Furuhjelm ja Blomqvist ylihallitukseen lähettäneet ehdotuksen mainituiksi ohjesäännöiksi toimenpidettään sillä perustellen, että »Kun niitä ei ollut, siitä oli ollut vastusta». af Forselles pyytää tämän johdosta mainituilta lehtoreilta kirjeessä selvitystä siitä, minkälaisia nämä vastukset ovat olleet.

Mainitsemista ansaitsee tässä yhteydessä myöskin, että lehtorit Nordenskjöld ja Furuhjelm vuonna 1867 jättivät silloin koossa oleville valtiopäiville ritaristoon ja aateliin anomuksen Helsingin reaali-lyseon muuttamisesta polyteknilliseksi opistoksi, jossa olisi maanviljelys- ja metsätalousosasto, ja että metsäopetus siinä tapauksessa, että heidän anomuksensa johtaisi tulokseen, Evolta siirrettäisiin tähän opistoon.

Kun sen komitean mietintö, jonka jäsenenä Blomqvist oli ollut, 1863 saapui Evolle af Forsellesille lausuntoa varten, hän sen ehdotuksia vastusti. Hän perustelee eriävää kantaansa sillä, että kokemus oli osoittanut, että opistot, joissa on vain yksi taloudenhaara edustettuna, kukoistavat, jotavastoin ne opistot, joissa sekä maanviljelys- että metsätalous ovat edustettuina, kituvat. Edellisiin hän lukee Neustadt-Eberswalden ja Aschaffenburgin. Yhdistetyissä maanviljelys- ja metsätalousopistoissa, kuten Tharandtissa, toinen ala kärsii.

Niinpä viimeainitussa opistossa maanviljelysopetuksen puolella on vain 4—5 oppilasta, jotavastoin metsätaloudellisella osastolla on 20—25. Hän viittaa Edm. von Bergiin, joka oli sanonut, että yksipuolinen opisto on yhdistettyä parempi ja että oppilailla on kummallakin osastolla niin paljon työtä, että he eivät voi molempia kursseja rinnakkain seurata. Mutta af Forsellesin kirjeestä huomataan muutakin. Siinä tulee näkyviin rivien välissä minkälaisia erimielisyyksiä opettajien ja johtajan välillä oli ollut. af Forselles polemisoi innokkaasti komitean väitettä vastaan, että opetus muka tulisi halvemmaksi, jos se siirrettäisiin Mustialaan. Komitea oli ehdotuksessaan lähtenyt siitä, että opettajakollegiolle annettaisiin useassa suhteessa ratkaiseva merkitys ja valta. Laitoksen johtajalle jäisi komitean ehdotuksen mukaan vain hallinnolliset tehtävät, eikä hänellä olisi opetuksen kanssa muuta tekemistä kuin valvoa, että opettajat täyttäsivät velvollisuutensa opettajakollegion vahvistaman opetussuunnitelman mukaan. Johtaja ei voisi vaatia opetukseen mitään muutosta, ellei opettajakollegio olisi sitä päättänyt. Tämähän oli af Forsellesin mielestä aivan nurinkurista, kun järjestyksen pitäisi olla aivan päinvastainen. Opettajakollegiohan on raskas koneisto, jonka jäsenistä joku pyytää asian lykkäystä, joku tilaisuutta esittää ajatuksensa kirjallisesti, ja näin olisi opettajakollegio yhtämittä kutsuttava koolle. Turhiin keskusteluihin kulutettaisiin kallista aikaa, jota voitaisiin paremmin käyttää luentojen valmistamiseen. »Opettajissa, jotka vasta äskettäin ovat opintonsa päättäneet, herätetään näin halua ohjata opistoa sen sijaan, että he hoitaisivat omaa tehtävänsä. Muodostuu puolueita, erimielisyyttä ja epäsopua opettajien keskuudessa ja johtajan kanssa sillä tuloksella, että opiston johtaja joutuu opettajakollegion johdettavaksi». af Forselles panee lausunnossaan erityistä painoa sille seikalle, että yleensä ei ole helppoa löytää johtajaa, joka on sopiva maatalouskorkeakoulun pääksi. Sitä vaikeampaa on luonnollisesti löytää mies, joka voi kelvata sekä maa- että metsätalousopetuksen esimieheksi. Hän kysyy vielä, mihin käytettäisiin Evon jo valmistuneita rakennuksia? Jonkinlaisen metsäkoulun tarpeisiin ne eivät ole soveliaita. Kun metsä- ja maatalousopetuksen

yhdistämistä on suunniteltu, on lähdetty siitä, että metsäopistolla tulee puutetta oppilaista. af Forselles uskoo, että metsänhoitomiesten tarve kasvaa. Puutavaroiden hinnat ovat nousemassa ja yksityismetsät huononevat. Tarvittaisiin vuosittain ainakin 6 oppilasta. Jos ne olisi kasvatettava ulkomailla, kuluisi siihen 4,800 mk oppilasta kohti vuodessa, yhteensä yli 28,000 mk, eli enemmän kuin komitea oli laskenut tarvittavan Evon opiston ylläpitämiseksi.

af Forsellesin lausunto on hyvin perusteltu ja taitavasti tehty. On tunnustettava, että hän oli sitä kirjoittaessaan selvänäköinen ja kiitetävän jyrkkä. Ei ole vaikeata myöskään huomata, että hän katsoi useita kysymyksiä sotilaallisesta näkökulmasta. Ei saanut olla mitään epäilyksiä siitä, kuka oli johtaja, kuka käskijä ja kuka käskettävä, ja helppoa on arvata, että Evon opettajat olivat kenties liiaksikin saaneet huomata, kuka heidän esimiehensä oli, joka ennen muuta varoi sitä, ettei hänen varpailleen astuttaisi.

af Forsellesin mielipide voitti. Evo sai jäädä metsäopistoksi.

Blomqvistin ehdotuksesta oli muuan positiivinen tulos, jonka hän mielellään luki ansiokseen, se, että metsäopetus Mustialan opiston opetusohjelmassa sai merkittävämmän aseman, kuin mikä sille todennäköisesti muutoin olisi annettu. Mustialaan perustettiin metsänhoitaja-opettajan paikka, jolla kauan oli erikoinen ja varsin kunniaassa pidetty asema. Vastamainitussa lausunnossaan oli af Forselleskin metsänhoitajan välttämättömyyttä korostunut.

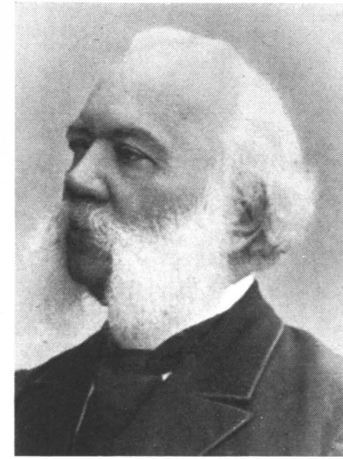
On epävarmaa, oliko Evon opettajakunta kaikissa suhteissa tehtävänsä tasalla. Sen aikuisista oppilaiden ja opettajien välisistä suhteista Sivén kertoo muutaman kuvaavan tapauksen. Opettajat ja oppilaat olivat jotakuinkin tasaikäisiä, suurempia ikäeroja ei heidän välillään ainakaan ollut, mutta opettajat eivät olleet ehdottaneet lähempää tuttavuutta ennenkuin päättäjäistutkinnossa. Kun esitys tehtiin, ei se enää kelvannutkaan. Yksimielisesti oppilaat tämän tarjouksen hylkäsivät. Molemminpuolinen nuoruus ja oman arvon arkuuden tunto ei kumminkaan johtanut suurempiin ristiriitoihin, joita erillisessä oppilaitoksessa helposti voi syntyä.

Evo poti synnytystuskiansa. Alan uutuus, opettajavoimien kokemattomuus, metsätalouden kehittymättömyys, alkuperäiset sydänmaan olot, se pikku yhteiskunnalle ominainen hermostuneisuus, joka johtuu vain samojen ihmisten keskinäisestä kosketuksesta ja helposti aiheuttaa erimielisyyttä ja kahnauksia, teki sielläkin tehtävänsä.

6. VASTOINKÄYMIÄ.

Kun valtion metsät asetettiin vakinaisen metsänhoitolaitoksen hallinnon alaisiksi 1859, tapahtui tämä tietysti siinä vakaassa luulossa, että niistä kohta saataisiin valtiolle tuloja. Tämä osoittautui kumminkin erehdykseksi.

Metsänhoitovirasto saatiin järjestetyksi vuosina 1859 ja 1860, ja viime mainitun vuoden alussa enimmät metsänhoitajat olivat tulleet toimiinsa. 1861 oli metsänhoitajia, jotka olivat saaneet ammattikasvatuksensa ulkomaalaisissa opistoissa tai muutoin opiskeltuaan suorittaneet maanmittaus- ja metsähallituksen vaatiman virkatutkinnon, erilaisissa toimissa kaikkiaan 76. Metsähallituksessa oli 6, ylimetsänhoitajan viroissa 10, hoitoalueiden metsänhoitoviroissa 49, metsäpäälyismiehinä ja ylimääräisinä metsänhoitajina 4, eräänlaisissa muissa toimissa 2, Evon metsäopistossa 3, yksityispalveluksessa 2. Evon metsäopiston oppilaita tavataan valtion metsänhoitolaitoksen tehtävissä jo vuonna 1864 ja muutamaa vuotta myöhemmin, 1867, hoitoalueiden virkaatekevinä metsänhoitajinakin. Vasta 1890-luvun puolivälissä on Evolla kasvatuksensa saaneita metsänhoitajia hoitoalueissa suunnilleen puolet koko määrästä. Kun metsänhoitoviraston toimet täytettiin 1860, ei tietysti jääty odottamaan Evon oppilaiden valmistumista. Entiset lääninmetsänhoitajat ja muut aikaisemmin pätevyytensä hankkineet miehet oli sijoitettava ensiksi. Vuonna 1861 oli käytännöllisesti katsoen silloinen tarve tyydytetty. Enimmät virkoihinsa asetetut miehet olivat nuoria, parhaissa voimissaan, ja Evolta valmistunut mies ei voinut muuta kuin todeta, että hänen tiensä oli miltei tukossa ja mahdollisuutensa päästä valtion toimiin varsin vähäiset. Varsinkaan ei näyttänyt olevan juuri

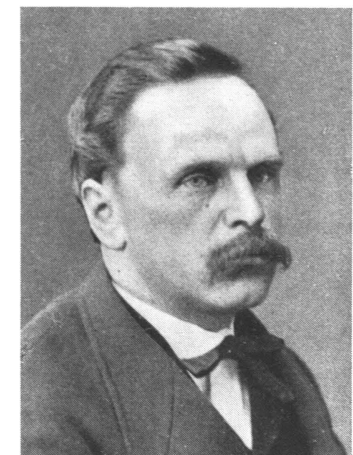
Metsähallituksen päällikkö
JAKOB HENRIK ALEXANDER
AF FORSELLES.

Lehtori
JOHAN EMIL FURUHJELM.

Lehtori
NILS CARL NORDENSKIÖLD.

Evon metsäopiston opettaja
metsänh. CARL ANDERS
JOHAN NYBERG.

minkäänlaisia aluemetsänhoitajien paikkoja. Yksityisluontoisten paikkojen saantia ei otettu huomioon, sillä siihen oli hyvin vähän mahdollisuuksia. 1864 tosin af Forselles kertoo, että Fredriksforsin tehtaalle lähellä Poria olisi otettu metsäisännöitsijäksi muuan Evon läpikäynyt metsänhoitaja, mutta af Forselleskin siitä on iloissaan kertoen siitä kuin ihmeestä. Ei muu kuin äkillinen rutto olisi tilannetta muuttanut, ja vaikka on todennäköistä, että sen aikuisen nuori polvi oli yhtä valmis kuin kaikki aikaisemmat ja myöhemmätkin toivomaan vanhemman polven väistymistä, oli toiveiden toteutumiseen hyvinkin vähän edellytyksiä, sillä metsänhoitajan ammatti ei ole niitä, jotka kohta tappavat; keski-ikä on verraten pitkä. On luonnollista, että tämä tosiasia vaikutti hyvin jäädyttävästi nuorena ylioppilaspolvessa yhtäkkiä heränneeseen metsänhoidon harastukseen.

Mutta tilanne metsäalalla oli muutoinkin muodostunut aivan toisenlaiseksi kuin oli edellytetty. Valtionmetsät eivät tuottaneetkaan toivottuja tuloja. Menot pysyivät itsepintaisesti tuloja suurempina. 1863 saatiin pieni ylijäämä, mutta aina 1870-luvun alkupuolelle asti oli vajausta milloin noin 200,000, milloin noin 350,000 mk. Alkuvuosien epäedullinen tulos oli tietysti suurin pettymys niille, jotka olivat ajaneet pysyvällisen metsänhoitolaitoksen asettamista ja antoi vettä niiden myllyyn, jotka olivat suhtautuneet asiaan epäillen. Viimemainittuja oli paljon, ja uutta metsänhoitolaitosta katseltiin yleisönkin keskuudessa lievimmin sanoen arvostelevasti. Metsänhoitajat saivat sen lisäksi maaseutuväestön, varsinkin Pohjois-Suomessa vastaan. Eikä kaiken lisäksi silloinen puuta jalostava teollisuuskaan osoittanut heitä kohtaan mitään mieltymystä. Tämä epäilevä kanta ja vastenmielisyys purkautui sanomalehtikirjoitusten muodossa ja vaikutti tietysti sekin yhä edelleen mielialaan.

Talvella 1860 enimmäkseen metsänhoitajat olivat ottaneet toimensa vastaan. Useat hallinnolliset tehtävät heitä silloin odottivat. Kaikki oli nim. uudesta luotava. Vartiopiirit oli järjestettävä ja tarpeelliset vartijat valittava ja toimiinsa asetettava. Heidän asumuksensa ja palkkauksensa oli määrättävä. Hoitoalueissa oli suuri määrä torp-

pia, joiden viljelysalat ja nautintaoikeudet olivat täysin tuntemattomat ja joista yleensä ei juuri mitään tiedetty. Niihin oli tutustuttava ja niiden verotusehdotus oli laadittava. Karttoja ei ollut. Ne oli hankittava, mikäli niitä oli saatavissakaan, sillä monet valtion metsämaat olivat kartoittamatta. Näiden ensimmäisten tietojen hankkimiseen kului jo talvi ja kevät. Tämän jälkeen oli metsänhoitajan tutustuttava hoitoalueensa metsävaroihin ja annettava metsähallitukselle tieto hoitoalueiden yli-ikäisistä metsistä. Tämä tapahtui siten, että yli-ikäiset arvopuut jollakin pienemmällä alalla arvioitiin ja että näiden koealojen perusteella pääteltiin, kuinka paljon puita oli koko alalla. Milloin karttoja ei ollut, toimitettiin arvioitavan alan summittainen mittaus tai otettiin siitä selkoa paikkakunnan väestöltä.

Sanomalehdissä laskettiin leikkiä näistä metsänhoitajien hankkimista tiedoista. Nehän olivat täysin epäluotettavat. Ne osoittivat yli-ikäisten metsien varaston aivan liian suureksi; joten oli olemassa sellainen vaara, että niiden perusteella tehdyt laskelmat valtionmetsien myytäviksi liikenevien puerien suuruudesta johtaisivat liika-hakkaukseen. Toisaalta ne voivat olla aivan liian varovasti tehdyt, joten oli olemassa se pelko, että valtionmetsistä hakattaisiin liian vähän ja että suuri osa kypsiä puita ennättäisi lahota, ennenkuin niihin päästäisiin käsiksi. Ja miten oli mahdollista, että nämä uudet virkamiehet voisivat hoitotoimenpiteillään muka muuttaa metsät toisenlaisiksi kuin ne olivat, ja olihan ohjesäännön mukaan heidän tärkeimpiä tehtäviään hoitaa valtionmetsiä ja tehdä ne paremmiksi?

Oli olemassa selvä ristiriita sen metsänhoitolaitoksen välillä, joka ohjesäännössä oli suunniteltu ja sen, joka oli luotu. Olihan ohjesäännössä edellytetty, että vartiopiiri olisi suuruudeltaan 1,000—3,000 t.-alaa. Oulun läänin vartiopiirit olivat 5,000—20,000 t.-alaa, Iin tarkastuspiirin 9,000—152,000, Kemin piirin 20,000—890,000. Hoitoalue, jonka suuruus ohjesäännön mukaisesti saisi olla vain 15,000—50,000 t.-alaa, oli Oulun tarkastuspiirissä 80,000—186,000 t.-alaa, Kainuun piirissä 200,000—1,100,000, Iin piirissä vähän suurempi ja Kemin piirissä 600,000—3,600,000 t.-alaa. Tarkastuspiirit olivat sen mukaisia.

Metsänvartija, joka usein asui 10 à 20 peninkulman päässä metsänhoitajasta, oli velvollinen ohjesäännön mukaan kohta tai viimeistään 8 päivän kuluessa ilmoittamaan metsänhoitajalle, jos hän oli huomannut metsää luvottomasti kaadettavan. Postiin ei silloin voinut turvautua. Metsänvartijan olisi siis tullut henkilökohtaisesti tehdä matka metsänhoitajan asunnolle, mutta näihin matkoihin hänen aikansa olisi huvennutkin. Niinikään ei metsänhoitaja olisi voinut olla muualla kuin maantiellä, tai yhtämittäisessä kulussa, jos hän ohjesäännön mukaisesti olisi vähintään kerran kuukaudessa käynyt kussakin vartiopiirissä metsänvartijaa tapaamassa.

Vartiopiirit olivat laajoja. Väestön käsitys valtionmetsien koskemattomuudesta oli varsin vähän kehittynyt. Metsän arvo oli alhainen, eikä väestön mielestä valtiolle merkinnyt mitään, jos tämä väestö otti puita omin lupinsa. Toimeentulo oli muutoinkin niin vaikeata, että oli sydämetöntä kieltää siltä sitä turvaa, jonka metsätulot voivat tuottaa. Tämä käsitys oli enimmäisessä tapauksissa myös vartiomiehistöllä, eikä näin ollen ollut kumma, jos se ummisti silmänsä eikä puuttunut haaskaajien luvattomiin töihin. Mutta olihan jo aikaisemmin, vuodesta 1851 lähtien silloin tällöin koetettu asettaa esteitä luvattomalle metsänkäytölle, ja vakinaisen metsänhoitoviraston perustaminen ei ollut tapahtunut niin salassa, ettei siitä olisi oltu tietoisia. Metsän luvaton käyttö sai siis kyllä vähitellen kielletyn teon maineen. Siitä huolimatta harjoitettiin valtionmetsissä haaskausta hyvinkin laajassa mitassa. 1860—61 näissä metsissä takavarikoitiin noin 57,000 tukkia, noin 5,000 rakennushirttä, noin 1,200 pelkkaa ja rakennuspuuta, noin 4,200 syltä tervaksiksi kolottuja puita, 171 t. luvottomasti poltettua tervaa, noin 370 syltä halkoja, noin 4,000 kuu-tiojalkaa sysipuita, noin 130 kuormaa aidaksia; 230 lankkua y.m. Lisäksi oli luvottomasti kaskettu noin 560 t.-alaa. Haaskatun tai luvottomasti käytetyn tavaran arvo oli noin 29,000 ruplaa.

Oulun Viikkosanomat olivat hyvin terävästi arvostelleet metsänhoitovirastoa, ja niissä nimim. F. N(ylander) oli esittänyt laskelman, jonka mukaan Oulun läänin sahat tarvitsivat vuodessa noin 50,000—60,000 tukkia. Tämän johdosta Strömborg huomautti, että hänen

arvionsa mukaan tarve on kyllä paljoa suurempi, noin 150,000 tukkia; mutta, jos Nylanderin arvio olisi ollut oikea, olisi voitu tehdä se surkea johtopäätös, että mainittu teollisuus olisi saanut vuotuisen tarpeensa tyydytetyksi luvatonta tietä. Haaskaustilasto käsitti varmaankin vain puolet varkain viedystä määrästä, ja jokainen tiesi, että tukit joutuivat sahoihin raaka-aineiksi. Strömborg ei puolestaan kumminkaan tahtonut uskoa, että tilanne oli näin lohduton.

Toimessaan Siikajoen v.t. metsänhoitajana oli Strömborg kokenut, miten suuri määrä haaskausrikoksia oli ollut tuomioistuimissa käsiteltävinä ja että niihin niinhyvin maaseudun talonpoikainen väestö kuin teollisuuden edustajia oli ollut sekaantuneina. Enin osa haaskausrikoksista oli jäänyt oikeudessa käsittelemättä, kun niiden tekijöitä ei tavattu. »Jos haaskausten määrä olisi», näin sanoo Strömborg, »Oulun läänin väestön siveellisen tason arvosteluasteikkona, niin olisi se puhunut kauhistuttavaa kieltä. Mutta historian tuomio on sitä suuresti lieventävä, kun muistetaan, miten suurella määrällä sama väestö on näiden puumäärien myynnistä riippuvainen, miten yleisesti metsä aliarvioidaan, miten valtionmetsät ovat olleet ja ovat avoinna joka miehelle, ja kaikki ovat nähneet, ettei niiden suuria varastoja käytetä, vaan annetaan niiden lahota.»

Edellä esitetyt piirteet metsänhoitajan asemasta ja tehtävistä metsänhoitolaitoksen alkuaikoina osoittanevat, että häntä ei tarvinnut kadehtia. Saada jonkinlainen järjestys alueisiin, joiden pinta-alat olivat suuret kuin läänien, joiden metsät olivat tuntemattomat, menekkiolot kehittymättömät tai täydelleen olemattomat, sotia metsänhaaskaajia ja keinottelijoita vastaan, jotka olivat oppineet saamaan puuta valtion maalta miltei ilmaiseksi, ja tämän lisäksi osata tehdä jotakin positiivista metsien hyväksi oloissa, joiden alkuperäisyys asetti sille miltei voittamattomia esteitä, se oli ensimmäisten metsänhoitajien yhtä vaikea kuin epäkiitollinen tehtävä, johon ivan, pilkan ja vahingoniloin nuolia oli helppo kohdistaa.

Tilanne Evolla ei viitatussa suhteessa ollut paljoakaan valoisampi, eikä se tietystikään voinut olla mieliin vaikuttamatta. 1859—62, siis neljänä vuonna, oli, kun metsänhoitajan ja vartijoiden pal-

kat otetaan laskuissa mukaan, menoja ollut yhteensä 4,363: 48 ruplaa. Mitään leimattua metsää ei ollut myyty, polttopuita oli saatu kaupaksi noin 10,000, pärepuita noin 530 kuutiojalkaa. Tulojen loppusumma oli 18: — ruplaa ja tappio siis 4,345.48 ruplaa.

Tervateollisuus, johon af Forselles kiinnitti suuria toiveita, näytteli näihin aikoihin huomattavaa osaa Evon elämässä. Metsänhoitaja Sederholm oli saanut ulkomailla tutustua tähän teollisuuteen ja palasi matkaltaan 1863-vuoden lopulla. Hän kertoo silloin havainnoistaan ja kiinnittää erikoista huomiota eräänlaisiin venäläisiin tervauuneihin, joita m.m. maanviljelysneuvos von Daehn oli käyttänyt. Uuniin kuului kaksi rautapellistä tehtyä pataa kansineen sekä neljä rautaverkkoista koria. 1864 af Forselles kertoo, että tervatehtaat on pantu käyntiin. Ensimmäinen pettymys oli se, että hiilistä oli tarjottu niin huono hinta, ettei auttanut muu kuin käyttää niitä uunien lämmittämiseen.

Liittämällä metsänhoitaja Sederholmin tarkoitusta varten tekemän laskelman af Forselles keväällä 1864 anoi varoja tehtaitten täydentämiseksi. Oli hankittava tislamo raakatärpätin puhdistamista varten, rakennettava pieni sirkkelisaha tynnyrilautojen sahausta varten, pieni sauna vanteiden hautomista ja kannonnostokone tervaksien nostamista varten. af Forselles laskee saavansa tehtaisiin kiinnitetylle pääomalle kohtuullisen koron lisäksi vielä noin 12 % voittoakin. Sederholm on myös innostunut ja tekee erinäisiä korjauksia, ennenkuin niihin varoja oli myönnettykään. Tervaa alkoi valmistua, ja se oli saatava myydyksi. af Forselles ehdottaa, että se myytäisiin Evolla huutokaupalla. Osa tervasta menikin kaupaksi H. Donnerille, ja raakatärpätin osti muuan kauppias F. A. Liljeroos Ryttylästä, jossa hänellä oli »fotogeenitehdas.»

Liikkeen laajentuessa huomattiin, että tervaksiksi oli nostettu paljon kelpaamatonta tavaraa ja että tervatynnyrit olivat kelvottomia, että tervaan eroittautui paljon n.s. »vettä», mistä kaikesta Sederholm sai nuhteita ja varoituksia. af Forselles oli kumminkin edelleen toivehikas ja uudistaa erikoisessa laskelmassa loisteliaat kalkkyylit polton kannattavuudesta. Tehdas kuolettaa itsensä 10 vuodessa ja

antaa lisäksi 10—15 % korkoa pääomalle. Olisi vahinko nyt rajoittaa valmistusta ja jättää yritys keskeneräiseksi. Tehtaan maine alkaa levitä maahan kauas. Kolme henkilöä oli ollut Evolla laitosta tutkimassa, mutta erityisesti on tehtaan menestymiselle takeita siitä, että tärpätti kohoaa arvossaan ja saa laajenevaa käyttöä. Hän oli keksinyt lampun, jossa polttoaineena käytetään puhdistamatonta tärpättiä, ja tätä voidaan hyvällä tuloksella myydä 30 pillä kannu. Tärpätti on noin puolta halvempaa kuin kaasu Helsingissä, ja sitä voidaan siis käyttää katuvalaistukseen. Se saa Pohjoismaissa suuremman merkityksen kuin paloöljy.

Näitten kauas tähtävien laskelmien yhteydessä af Forselles huomauttaa, että Evon metsäopiston lyhyenä toiminta-aikana oli siellä tehty kolme huomattavaa keksintöä, jotka ammattitaholta olivat saaneet tunnustusta: puunkuutioimiskone, kannonnostokone sekä lamppu, jossa polttoaineena käytetään tärpättiä ja jossa lasia ei tarvita. Kuutioimiskoneella hän todennäköisesti tarkoitti dendrometriään, joka kävi »Forsellesin sauvan» nimellä. Hänen keksimäänsä lamppua käytettiin tosiaankin Helsingissä katuvalaistukseen »Forsellesin lampun» nimellä, ja tämä tulikin näistä hänen kolmesta keksinnöstään kuuluisimmaksi. af Forselles lopettaa promemoriansa, jossa hän tämän selostuksen tekee, toivomuksella, että valtio antaisi metsäteknologisten kokeiden tekoon Evolla 1600 mk. Hänen ehdotuksensa ei kumminkaan johtanut minkäänlaiseen tulokseen, sillä tervatehdas muuttui todelliseksi surunlapseksi ja aiheutti vakavanlaisen draaman Evon syrjäisessä elämässä.

Metsähallitus alkoi epäröidä ja vaati toisen selvityksen toisensa perästä, mihin rahat olivat menneet ja minkälaiseksi tehtaan kannattavuus oli muodostunut. Vielä 1865 talvella af Forselles anoo varoja polton jatkamiseksi ja edellämaitun saunan rakentamiseksi, mutta on liikkeen kannattavuudesta puhuessaan varovaisempi, sanoo pahan vain, että tehdas on käynyt miltei tappioita eikä ole syytä sen käytön supistamiseen. Polton jatkamista ei kumminkaan enää sallittu, ja heinäkuussa 1865 tehdas seisoo. Tästä pitäen tervatehtaan vaiheet antavat aihetta yhä kiristyvämpään kirjeenvaihtoon af For-

sellesin ja Sederholmin välillä. Huutokaupoin koetetaan päästä tavaroista eroon, mutta kysyntä on vähäinen. Syksyllä 1866 af Forselles tarjoaa 1,000 kannua raakatärpättiä tohtori Karl Qvistille ja kysyy samalla vaikkakin turhaan, olisiko Qvist halukas ottamaan koko tervatehtaan vuokralle. Ei muutakaan halukasta ilmoittautunut, ja niinpä af Forselles oli pakotettu tiedoittamaan tästä. Olipa suurempi tervauuni katottomana saanut vikoja. Hetkisen sarasti heikko toivo, sillä af Forselles ilmoitti, että Blomqvist oli miettinyt tehtaan vuokraamista pyytäen kumminkin lupaa muutamaa koepolttoihin. Tämäkin toivo petti, sillä Blomqvist luopui yrityksestä. Lopulta löydettiin tavallinen työmies, joka vuokrasi tervauunit viideksi vuodeksi.

Kun tervatehtaan tili lopullisessa muodossaan esitettiin, osoitti se tuloja noin 11,600 ja menoja noin 15,500 mk ja siis tappiota noin 3,900 mk.

7. LAKKAUTUS.

Samoihin aikoihin kuin metsäopiston perustaminen oli ollut päiväjärjestyksessä, oli Suomen teollisuustoimikunta (Manufakturdirektionen i Finland) antanut lausunnon toimenpiteistä Suomen teollisuuden ja vuoriteollisuuden edistämiseksi. Tässä launnossaan toimikunta oli tehnyt ehdotuksen teknillisten oppilaitosten perustamisesta, joka toimikunnan mielestä oli teollisuuden kehittämisen välttämättömänä ehtona. Ehdotuksessa oli suunniteltu m.m. viisi reaalikoulua sekä polyteknillistä opistoa, jossa valmistettaisiin tulevia tehtailijoita, mekaanikkoja, arkkitehtejä, metsänhoitajia, vuori-insinöörejä, farmaseutteja, agronomeja sekä myös kauppiaita. Tämä lausunto ja siinä tehdyt esitykset antoivat aihetta Snellmanille kirjoitukseen *Litteraturbladetissa* 1858.

Snellman epäilee, oliko sopivaa ja mahdollista samaan polyteknilliseen oppilaitokseen koota niin paljon ja erilaisia aineita. Hän oli siinä uskossa, että enimmäkseen opiston tarkoituksiin uhratut varat voitaisiin toistaiseksi käyttää hyödyllisemmin myöntämällä apurahoja opiskelua varten ulkomaisissa opistoissa. Hän ottaa erityisesti metsänhoitajien kasvatuksen puheeksi. Hän sanoo metsätieteellisen opiston perustamisen olevan päätetty asia; ja on vain toivottavaa, ettei liian monia tieteellisesti sivistyneitä nuoria miehiä houkuteltaisi alalle, jonka käytännöllisissä tehtävissä ei tarvita mitään tieteellistä taitoa. Hän jatkaa: »Heillä täytyy tietenkään toimintaansa, asemaansa ja toimeentuloonsa nähden olla vaatimuksia, joita tarvetta vastaavan metsänhoitajantoimen hoitaminen ei voi tyydyttää. Metsän mittaamiseen ja jakamiseen ja palstan antaman tuoton laske-

miseen käyttämällä valmiita taulukoita vaaditaan ainoastaan käytännöllistä kokemusta, kuten maanmittausoppilaankin tehtävissä. Jokainen talonpoika voi oppia keräilemään havu- ja lehtipuiden siemeniä, kylvämään niitä sekä harventamaan metsää tarpeen mukaan. Rehellisyys sellaisissa viroissa on tärkein ominaisuus, koska kruununmetsästä tapahtuvien myyntien ja hankintojen täytyy käydä metsänhoitajien välityksellä.»

Tämä Snellmanin arvostelu antoi aihetta vastaväitteisiin, ja ennen kaikkea sen metsänhoitajien ammattisivistyksen määrästä lausutut ajatukset joutuivat arvostelun alaisiksi.

Vphra R. Wrede, josta sittemmin tuli metsähallituksen apulaisjohtaja ja myöhemmin metsähallituksen päällikkö, vastasi *Virallisessa lehdessä*, ja polemiikkiin, joka tästä aiheutui, sekaantui myöskin aikaisemmin mainittu Tharandtin johtaja Edm. von Berg. Väittelystä, joka sai hyvinkin henkilökohtaisen sävyn, Snellman käytti ivallista, tavallaan kaksimielistä otsaketta, »*Vetenskapen i skogen*», »*Tiede metsässä*». »*Vetenskapen till skogs*», joksi lukija pian sen tulkitsi, olisi suomeksi merkinnyt lähinnä »*tiedettä päin mäntyyn*». Ja näin sen suuri yleisö osittain käsittikin.

Snellman oli kuten tunnettua käynyt sahanomistaja Längmanin mukana Saksassa ja Ranskassa tutustumassa ulkomaalaisen puutavarakaupan yksityiskohtiin ja perehtymässä Saksan metsäopistoihin ja niiden työhön. Hän ei siis tässä tapauksessa puuttanut kysymykseen, joka olisi ollut hänen kokemuspäivänsä ulkopuolella, vaikkei olisi luultukaan hänen harrastavan senlaatuista kysymystä. Mutta Snellman oli kerta kaikkiaan saanut metsätaloudesta sen käsityksen, että se oli yksinkertaista ja ammattina suhteellisen vähän vaativaa. Hän tiesi mikä suuri ero oli Saksan ja maamme olosuhteiden välillä ja pelkäsi, että täällä antauduttaisiin alalle, jolla oli ohimenevä merkityksensä ja joka soveltui vain valtiolle, ja että sille houkuteltiin nuoria miehiä liiaksi, ja kasvatettiin virkakuntaa, joka oli turha ja joutuisi elämään epätodellista elämää, luuloteltujen suurien tehtävien ja todellisuudessa vähäisiksi ja helpoiksi havaittujen velvollisuuksien suorittamisessa.

Puheenaoleva väittely tapahtui, kuten olemme huomauttaneet, 1858 ja 1859, siis Evon metsäopiston perustamisen aattona.

1863 Snellman uudelleen joutuu käsittelemään Litteraturbladetissa metsäasiaa, ajankohtana, jonka tiedämme olleen Evon metsäopistolle erityisen kriittinen. On merkillepantavaa, että ne ajatukset metsätaloudesta, jotka hän siinä esittää, eivät voi olla minkään hetkellisen mielialan, vaan johdonmukaisen ajattelun ja pitkäaikaisen harkinnan tuloksia. Hän puuttui kysymykseen, jolla oli maamme taloudelle varsin suuriarvoinen merkitys, siihen, miten rautatieverkosto olisi suunniteltava, jotta se vastaisi maan tarvetta ja ohjaisi sen taloudellista tulevaisuutta. Snellman suuntaa kirjoituksensa niitä vastaan, jotka ovat lausuneet sen olettamuksen, että metsätaloudella maassamme olisi tulevaisuutta. Oppi metsänhoidon tärkeydestä melkeinpä ainoana mahdollisena maan vaurauden lähteenä, saa hänet pukeutumaan sotisopaansa. Hän sanoo huomautettuaan, että hän ei puhu valtion metsänhoidosta:

»On ymmärrettävää, että metsä on ollut tässä työssä (maanviljelykseen raivaamisessa) sen vihollinen, koska täällä samoin kuin kaikissa muissa maissa kuivat metsäiset maat, joita helpoimmin voidaan viljellä, ovat olleet ensimmäiset, jotka vielä harvalukuinen väestö on voinut vallata. Yhtä luonnollista on, että väestö on tässä taistelussa elänyt tämän vihollisen kustannuksella. — — — Jos on tilaisuutta metsäntuotteiden myyntiin, niin niitä myydään, niin kauan kuin jotakin on jäljellä. Jos tilaisuutta ei ole, muutetaan metsä leiväksi polttamalla se ja kylvämällä tuhkaan viljaa. Saman kohtalon alaiseksi joutuu myytäväksi kelpaamaton metsä. Vasta sitten kun metsän polttaminen ei enää anna satoja, alkaa peltoviljelys. — — —»

Snellman suuntaa lausuntonsa niitä vastaan, jotka olivat maamme maataviljelevälle väestölle antaneet ohjeen, että sen pitäisi turvautua metsätalouteen ja jatkaa: »Metsää ei muka vioita halla, ei erikoisesti myöskään kuivuus eikä kosteus; maassamme on niin ja niin paljon 'absoluuttista metsämaata'; se on se oikea ala, johon Suomen kansan olisi pitänyt — ja todella vieläkin pitää perustaa omavarainen olemassaolonsa j.n.e. — — — Sen neuvon merkitys, jos neuvonantajat

kykenisivät sen käsittämään, on tämä: palaa sinä typerä kansa, villi ihmisen elämään, siihen raakuuden tilaan, josta olet vuosisatojen aikana hiellä ja vaivalla vapautunut, niin monet kerrat kärsivällisesti alkaen uudestaan viljellä autioiksi jääneitä, ystävän ja vihollisen talleamia, oman veresi kostuttamia sarkoja. Metsäelämän vaikutukset ilmenevät valitettavasti maassamme joka paikassa, missä metsä pääasiallisesti tai yksinään kykenee tarjoamaan niukan toimeentulon: siellä on köyhyyttä, siellä on raakuutta ja tietämättömyyttä, siellä on juoppoutta, siellä ei oikein käsitetä omistusoikeuden pyhyyttä. On tosin saatu nähdä myös eräitä korulauseita siitä, että on toista elää metsästä sellaisena kuin luonto sen tarjoaa ja toista elää metsänviljelyksestä. Mutta erotus on itse asiassa sanomattoman pieni. Sillä tämän viljelyksen muodostaa eräänlainen käsittely, jonka voivat suorittaa naiset ja lapset ja joka tuskin vaatii enempää oivalusta ja huolenpitoa kuin puitten kaataminen ja karsiminen ja tukkien kuljettaminen. Kukaan järkevä ihminen ei voi kieltää, että metsän säästäminen, kuten sen viljeleminenkin, on hyödyllistä, missä viljelystä tarvitaan. — — — Mutta, jos tahdotaan asettaa metsänviljelys pellonviljelyksen sijaan tai edes jossakin määrin perustaa siihen maan vauraus — niin tahdotaan kääntää nurin asioiden järjestys ja opettaa kansaa alkamaan alusta, ainakin 3—4 vuosisadan takaa. Tämä onkin, kuten sanottua, turha yritys. Siinä on kysymys mahdottomasta. Puutavarain vienti tulee myös olemaan yhä vähemmän merkittävä verrattuna vientiin yleensä. Tulepa pian se aika, jolloin siihen saadaan aineksia vain kruununmetsistä. Ja on onnellista, että niin tapahtuu; sillä maanviljelyksen jalompien tuotteiden vienti tulee lisääntymään suhteellisesti enemmän kuin puutavaran vienti vähenee, ja samassa suhteessa tulee yleinen vauraus ja sivistys kasvamaan. — — — Tunnetaan paljon sahanomistajia ja metsäntuotteiden maastaviejiä, jotka ovat harjoittamassaan toimessa rikastuneet. Mutta ei voida mainita ainoatakaan paikkakuntaa, seurakuntaa tai kylää, joka olisi metsää myymällä päässyt vaurauteen. — — — Se pieni maksu, jonka sisämaan talonpoika saa metsästään, ei auta häntä vapautumaan köyhyydestä.»

Tämä kirjoitus, täynnä Snellmanin paatosta, on ohjelmakirjoitus, sydänverellä kirjoitettu ja syvän vakaumuksen tulos. Onhan näin jäljestäpäin hyvä nähdä sen viat ja liioittelut ja huomata, että Snellman ainakin näihin asti saadun kokemuksen valossa täydellisesti erehtyi maamme talouden kehityksestä. Se, että hän varoitti metsänhoitoon ja -viljelykseen mitään perustamasta, on ymmärrettävissä siihen alhaiseen kulttuuritasoon katsoen, jossa maamme silloin vielä etenkin maatalouden alalla oli, metsänkäytön alkuperäisyyteen ja täysin olemattomaan kokemukseen siitä, että metsän kasvattaminen voisi olla muutakin kuin raakaa työtä. Kun vielä muistetaan, miten synkkiä sydänmaamme olivat, miten köyhä erämaan asukas oli, miten tiukassa hänen jokapäiväinen leipänsä ja miten välttämätöntä, että maan raivauksella valmistettiin elämisen mahdollisuuksia uusille sukupolville, voidaan Snellmanin kanta käsittää. Eihän hän voinut aavistaa, mikä tärkeä raaka-aine puusta oli muodostuva mitä pisimmälle jalostettujen tavaroiden valmistuksessa. Snellman, niinkuin lukemattomat hänen edeltäjänsä ja jälkeläisensäkin, eli siinä omaksumassaan käsityksessä, että metsät loppuisivat pian, että niiden varastot ehtyisivät.

Olihan luonnollista, että Snellmanin painava sana vaikutti mielipiteisiin voimakkaasti. Voidaanpa sanoa, että juuri tämäläpaiseet Snellmanin ajatukset ovat olleet suuntaa antavina siinä taistelussa, jonka olemassaoloon jo aikaisemmin olemme viitanneet ja jossa äärimmäisyydet näkivät maatalouden ja metsätalouden vastakkaisina vihollisina ja kilpailijoina.

Tämä kirjoitus julkaistiin 1863, siis aikana, jolloin Evon metsäopiston kohtalon hetki jo oli ovella. On sanomattakin selvää, että se kuultiin Evolla, hallituksissa ja kaukana maaseudulla.

Toukokuun 4 p:nä 1866 metsähallitus teki ehdotuksen, että Evon metsäopisto joksikin ajaksi suljettaisiin, ja asia joutui senaatin käsiteltäväksi tammikuun 31 p:nä 1867. Snellman oli silloin hallituksen jäsen ja joutui siinä ominaisuudessaan esittämään ehdotuksesta mielipiteensä. Snellman suhtautui varsin kriittisesti metsähallituksen toimintaan ja sen tiedonantoihin. Hän sanoi jo aikaisemmin metsä-

hallituksen kirjelmistä ja kertomuksesta hallituksessa neuvoteltaessa, että kruununmetsien eroittamisesta ja säilyttämisestä eitosin voitane toivoa valtiolle ja maalle koituvan hyötyä, ennenkuin kaukaisessa tulevaisuudessa, mutta Snellman oli siinä vakaumuksessa, että valtion saama voitto aina tulee olemaan verrattain pieni. Jos siis kruununmetsien hoito vaatisi valtion nykyisistä varoista jotakin uhrausta, on tämä sellainen velvollisuus tulevaisuutta kohtaan, joka on täytettävä. Snellmanin käsityksen mukaan oli sellainen uhraus kumminkin tarpeeton ja merkitsi valtion varojen tuhlausta, kun nim. valtion metsistä voitiin saada metsänhoitoviraston ylläpitoon tarpeelliset varat, kunhan vain noudatettiin toisenlaista myyntipolitiikkaa, kuin mitä metsähallitus seurasi. — — — Kokemus osoittaaakin, että Oulun läänin metsistä on myyty joko aivan mitättömiä määriä, tai kuten viime vuonna, ei ainoatakaan runkoa. Kun tämän seikan selitetään johtuvan sahanomistajien pyrkimyksestä saada tukit ilmaiseksi, kuten metsähallitus huomauttaa, niin väite on siinä määrin älytön, että ei mitään sellaista saisi sisältyä julkiseen lausuntoon. — — — Kun oli esillä kysymys metsäopiston yhdistämisestä Mustialan maanviljelysopistoon, oli metsävirkamiesten tarve lähimpää tulevaisuutta varten ilmeinen, ja samoin oli kokemusta siitä, miten vaikeata on myydä mitään puutavaraa kruununmetsistä metsähallituksen asettamilla ehdoilla. Metsähallituksen olisi sentähden pitänyt voida laskea, saisiko opisto oppilaita vai ei, niin että tästä laitoksesta johtuvat tarpeettomat kustannukset olisi voitu välttää». »Minun täytyy», sanoo Snellman, »myös pitää metsähallituksen nyt lausumaa mielipidettä kruununmetsien myynnistä tulevaisuudessa epäluotettavana. Lienee kyllä toivottavaa, että tämä myynti ennemmin tai myöhemmin lisääntyy siihen määrään, että metsänhoitolaitosta ja opistoa voidaan sen tuotolla ylläpitää. Mutta vakaumukseni on, että näin käy vasta sitten, kun kruununmetsien taloutta hoidetaan samoin kuin kaikkea muuta liiketoimintaa ja tavaraa myydään siihen hintaan, joka voidaan saada, eikä jätetä sitä metsään lahoamaan, kuten nyt. — — — Asian ollessa nykyisellä kannalla en puolestani näe olevan mitään toivoa, että opisto saa oppilaita nyt elossa olevien opettajien aikana.»

Snellman yhtyi v. Bornin ehdotukseen sikäli, että opisto suljettaisiin väliaikaisesti heinäkuun 15:een 1868, minkä jälkeen, ilmoittautuvien uusien oppilaiden lukumäärästä riippuen, ratkaistaisiin, pidettäisiinkö opisto vielä joitakin vuosia suljettuna.

Olisi lapsellista asettaa se kehitys, joka metsätaloudellisella alalla siis oli johtanut näin negatiivisiin tuloksiin, valtion metsien huonoon tuottavaisuuteen ja Evon metsäopiston lakkauttamiseen, joidenkin metsähallituksen erehdyksien tai valtion myyntitapojen syyksi.

Yhtä lapsellista olisi syyttää hallitusta siitä, että se vaikeutti valtionmetsien hoitoa perustamalla niin suuria hoitoalueita, että metsänhoitajien oli niissä mahdotonta mitään aikaansaada. Vaikka hoitoalueet olisi tehty Saksan malleja silmällä pitäen varsin pieniksi, ei siitä olisi ollut toivottua tulosta. Metsätalouden harjoittamisen ensimmäinen edellytys, puun kysyntä, oli vielä pieni, kehdoissaan. Jos puulla tosiaankin olisi ollut kysyntää, olisi sitä aivan niistä ehdoista huolimatta, jotka valtio mahdollisesti olisi asettanut sen myynnille, ostettu, mutta valtio ei voinut hallinnollisilla toimenpiteillä luoda menekkiä.

Aina vuoteen 1861 oli sahateollisuutta holhottu ja vartioitu kuin pahantekijää, mutta viimeainittuna vuonna se vapautettiin sitä rajoittavista säännöksistä. Tämä toimenpide vaikutti kohta elähyttävästi, mutta ulkomaiden markkinoista lopultakin riippui, missä määrin sinne voitiin suomalaista tavaraa sijoittaa. Ruotsi oli sahateollisuuden alalla johtoasemassa, Suomi oli kehityksessä jäljellä, mutta sen suuret mahdollisuudet kyllä näihin aikoihin huomattiin, josta todistuksena oli m.m. monien ulkolaisten yrittäjien saapuminen maamme. Moni heistä menestyi yrityksessään hyvin ja sai huomattavan varallisuuden. Maastamme vietyjen puutavaroiden arvo oli vielä 1850-luvun lopulla noin 7—8 milj. markkaa, mutta kohosi jo 1861 ja 1862 noin 12.0 milj., v. 1863 15.3 milj., v. 1865 likemmä 19.0 miljoonaan laskeutui tästä määrästä taas noin 12.0 miljoonaan v. 1867, kohosi taas seuraavina vuosina noin 15.0 milj. laskeakseen taas v. 1870 noin 13 miljoonaan markkaan. Näissä luvuissa kuvastuu puun

kysyntä ja menekki. Vuodet 1861 ja 1862 olivat yleismaailmallisesti hyviä vuosia, vaikka jälkimäinen meillä oli paha katovuosi. Vuosina 1867 ja 1868, jotka meillä ovat tunnetut suurien nälkävuosien nimellä, olivat yleismaailmallisestikin heikkoja liikevuosia ja vasta 1870-luvun alkupuolella puutavarakaupan alalla tapahtui jyrkkä nousu, joka kuvastui niinhyvin valtion metsätaloudessa kuin maamme taloudellisessa elämässä yleensä.

8. UUSIA TEHTÄVIÄ.

Suomen metsien tilaan ja niiden tuottoon kohdistuvia tutkimuksia.

O pistossa vallitsi siis hiljaisuus: oppilaita ei ollut. Jotkut kurssin suorittaneet, nuoret metsänhoitajat hakeutuivat uusille aloille. Sellaisina mainittakoon esim. Karl Emil Holm, josta tuli lääkäri, ja Johan Petter Norlin, jonka nimi kasvimaantieteilijänä on laajalti tunnettu.

Opettajista Furuhjelm ja Nordenskiöld joutuivat lakkautuspalkalle. Sederholm jäi, kuten olemme nähneet, Evolle alueen metsänhoitajaksi, samoin Nyberg, joka hoiti sihteerin, rahaston- ja postinhoitajan tehtäviä.

Ja Blomqvist? Mikä tehtävä hänelle voitiin uskoa?

Opettajana ollessaan Blomqvist varmaankin oli tullut havaitsemaan miten vajaat ja puutteelliset tiedot metsäoloistamme ja metsänkasvatuksen edellytyksistä olivat. Kun nyt pakollinen työn seisahdus oli edessä, ei aikaa paremmin voitu käyttää kuin hankkimalla näitä tietoja, ja tähän tarjoutui Blomqvistille tilaisuus.

Metsähallitus antoi kesäkuussa 1867 Blomqvistille määräyksen, joka oli niihin saakka ainutlaatuinen. Hänen tuli koota aineisto männyn, kuusen ja koivun kasvutaulujen laatimista varten, ja hänen piti tätä varten tehdä matkoja maan eri osissa, niin etelässä kuin pohjoisessa, idässä kuin lännessäkin, ja näillä tutustua metsätaloudellisiin oloihimme ja ilmiöihin, kuten kaskenviljelykseen, tervanpoltoon y.m. Sen lisäksi hänen tuli kiinnittää huomiota puhtaasti metsänhoidollisiin seikkoihin, kuten metsänhakkaustapoihin, metsänuudistumiseen j.n.e.

Evon johtajan asuinrakennus pihan puolelta. Pääty 1895.

Sama rakennus järven puolelta.

Näin saivat alkunsa kolme kesää kestäneet tutkimusmatkat, joista ensimmäinen, 1867, koski maan keskisiä osia, toinen 1868, ulottui Pohjois-Suomeen ja Lappiin, ja kolmas, 1869, Etelä-Suomeen. Blomqvist on tämän matkansa vaiheet kuvannut metsähallitukselle lähettämässään kertomuksissa.

Kasvutaulujen aineisto saatiin kokoon vain ihmiskäden ja luonnon vaurioiden koskettamatta jääneistä metsikoista. Blomqvistin oli tällaisia metsikoita haettava, ja voisipa luulla, että niitä siihen aikaan oli varsin viljalti, mutta siinä suhteessa erehdytään.

Jo ensimmäisessä kertomuksessaan Blomqvist sanoo, että maassamme vain harvoin tapasi sellaisia metsiä, jotka olisivat saaneet rauhassa kehittyä. Ellei ihminen ollut kehitystä häirinnyt, oli kulo sen tehnyt. Enimmät tarkoituksiinsa sopivat metsiköt Blomqvist tapasi kaskimailla, ja parhaimman osan aineistoaan hän löysi Uudeltamaalta ja asutuimpien seutujen lähetyviltä. Kun hän Lapissa, Kuolajärvellä, joutuu siihen pitäjän osaan, josta vedet kallistuvat Venäjän puolelle ja josta siis minkäänlaista puutavaraa ei ollut Suomen sahoihin tuotu eikä liioin Venäjälle viety, ja hän kuvitteli, että hän siellä tapaisi luonnontilassa olevia, koskemattomia metsiä, hän havaitsikin, että niitä ei missään ollut niin pahoin hävitetty ja poltettu kuin siellä. Hänen matkansa muodostuikin siitä syystä niinhyvin tutkimusmatkaksi kuin eräänlaiseksi löytöretkeksi. Hänen oli etsittävä koskemattomia metsiä, ja kuinka moni taival menikään hukkaan!

Osittain viran puolesta, osittain ammattitoveruudesta valtion hoitoalueiden metsänhoitajat tai heidän apulaisensa, joukossa hänen entisiä oppilaitaan, olivat hänen oppinaan pitkillä sydänmaan kävelyretkillä, jotka näin muodostuivat tutustumisretkiksi useammasakin mielessä.

Matka muodostui Blomqvistille elämykseksi, jota ei käynyt unohtaminen. Se vei hänet seutuihin, jotka olivat hänelle aikaisemmin tuntemattomia, ja hän näki läpileikkauksen ei vain metsistä ja luonnosta, vaan ihmisistä, heidän taloudellisista oloistaan ja elämisen mahdollisuuksista, asuivatpa he Suomenlahden rannikkoseuduilla ta kaukana Lapin sydänmaissa.

1867

Heinäkuun alkupäivinä 1867 Blomqvist aloitti tutkimustyönsä Ruovedellä. Siis tuona kohtalokkaana kesänä, joka oli yhtä lyhyt kuin seurauksiltaan tuhoisa. Olivathan sylenkorkuiset kinokset vielä toukokuun lopulla peittäneet pellot; kesäkuussa oli muodostunut hirvittävä tulva, ja kesä alkanut vasta heinäkuussa päättyäkseen syyskuun alkupäivinä, jolloin kovat hallat tuhosivat myöhästyneen viljan. Seuraavan talven nälänhätä heitti jo varjonsa hänen tielleen, ja Blomqvist sai monin paikoin todeta, miten pettuleivän valmistukseen varauduttiin ja miten nuoria keskikokoisia mäntyjä jo Parkanossa, saatikka myöhemmin Pohjanmaalla sentakia kaadettiin ja kuorittiin. Ja näin hänen matkansa muodostui tavallaan käytännölliseksi kertaukseksi Suomen kansan elämäntavoista ja jokapäiväisen leivän hankkimisen taistelusta.

Hän joutuu tutustumaan uudisasukkaaseen milloin missäkin erämaassa ja hänen vaatimattomiin, alkeellisiin elämäntapoihinsa, talonpoikaisväestöön maan eri osissa, herraskartanoihin ja tehtaisiin. Sangen yksityiskohtaisesti hän kuvaa näiden eri talousryhmien suhdetta metsään.

Kun hän matkan varrella löytää metsänomistajan, joka on jollakin tapaa tehnyt jotakin metsänsä hyväksi, niin hän kohta tekee siitä selkoa.

Keski-Suomen ja eteläisemmän Pohjanmaan matkallaan, joka sittemmin jatkui Kajaaniin, Sotkamoon, Kuhmoniemielle ja Nurmekseen, hän tapaa vain kaksi herraskartanoa, toisen Ruovedellä, Ritoniemen tilan, joka silloin oli af Enehjelmin hallussa, ja toisen, Ilmajoella, Törnävän (Östermyran) tilan, joka oli Wasastjernojen hallussa. Kumpaisellakin tilalla noudatettiin lohkokakkaustapaa, joka niihin aikoihin oli järkipärisen metsänhoidon miltei ainoa ilmenemismuoto. Törnävän tilan metsille oli äskettäin tehty tähän hakkaustapaan johdava suunnitelma. Ritoniemellä oli vastaava hakkuu todennäköisesti tilapäistä. Törnävässä oli metsään hakattu 100 kyynärän (noin 60 m) leveä kaistale aivan paljaaksi. Samanlevyinen kaistale hakattiin

sitten tämän rinnalle jättämällä kumminkin yhtä leveä koskematon kaistale väliin hakkaamatta. Näin oli menetelty vasta noin 3 vuotta, joten uudistumisesta ei vielä ollut mitään merkkiä. Blomqvist otaksui, että metsän varovainen käyttö ja uusi hakkaustapa esimerkillään vaikuttaisi terveellisesti paikkakunnan alkuperäisen metsänkäytön kohottamiseksi.

Metsätön Hämeen kangas antaa Blomqvistille aihetta mietteisiin, miten lähellä metsänhävittämisen vaara meillä on tarjolla. Kangas oli 1800-luvun alkupuolella vielä metsän peitossa, mutta kun maa ei ollut kenenkään oma, se yhtä vähän kuin muutkaan valtion metsät, jotka katsottiin kaikkien omaisuudeksi ja joista kuka tahansa luuli olevansa oikeutettu hakkaamaan milloin tulleja, milloin tervaspuita, milloin mitäkin tarvepuita, ei ollut kumma, että se lopulta hävitettiin täydellisesti, etenkin kun kukaan ei välittänyt siitä, kuinka paljon kulot siellä raivosivat.

Kun suurin, täysin paljas osa kangasta oli Niinisalosta pohjoiseen mentäessä sivuutettu, tavattiin jo pienehköjä keitaita, joissa mänty vielä oli säilynyt. Männyt olivat eri-ikäisiä, eri siemenvuosien sadoista nousseita, 7-, 14-, 30-, 40- ja 50-, jopa joitakin 60-vuotisiakin. Viime-mainituista, keski-ikäisistä puista oli seudun väestö juuri niihin aikoihin kaatanut ja kuorinut osan pettuleivän valmistamiseksi. Hämeen kankaalta Skansin tilalle saavuttaessa kasvoi maa jo männikköä, ja vähän matkaa mainitulta talolta ajettua Blomqvist näki kaksi valtavaa tervahautaa, jotka olivat sytytetyt ja joista kumpaisestakin odotettiin saatavan noin 100 tnr. tervaa. Kuortaneella poltettiin vuosittain noin 3,400, Alavuudella noin 10,000 tnr:ää, enemmän kuin Blomqvistin tietämän mukaan missään muussa maan pitäjässä. Tervaksiksi kolottiin mäntyä, pääasiallisesti kasvavia keski-ikäisiä metsiköitä, joista kaikki parhaimmat puut tarkoitukseen valittiin. Väliin jätettiin joitakin hyviä puita koskematta, tervatynnyrin valmistukseen tarvittavien puiden tai rakennuspuiden kasvattamiseksi, mutta tavallisesti vain heikommat, surkastuneet, pienilatvaiset yksilöt muka »lihomaan». Puut kolottiin keväällä ja kesällä. Kolominen annettiin urakalle, ja mies ennätti päivässä koloa noin 200 à 300 puuta.

Kolottu puu ei koskaan ole mikään kaunis nähtävyys. Kun nuorissa kasvavissa männiköissä puu puun viereltä oli kolottu ja rungot jo kilometrien päässä valkoisina välkkyivät, oli se näky, joka ei ollut omansa mieltä kohottamaan. Mutta tervanpoltto oli välttämätön toimeentulolle, ja antoipa se paikkakunnan maattomallekin väestölle ansiomahdollisuuksia. Kun kuori oli poistettu ja pihka alkoi haavan pinnalle valua, kokosivat paikkakunnan vähäväkiset, asukit ja torpparit y.m. terävällä, pitkävirtiseen haarukkaan kiinnitetyllä veitsellä, jonka alla oli pussi, vasta juossutta, tuoretta pihkaa. Kun hyvin luonnisti, voi mies päivässä koota sitä 34—35 kiloa. Tuohiastioissa, joihin mahtui noin 25—40 kiloa, se sitten vietiin jalostajalle. Pihkasta maksettiin 6 penniä kilolta, mutta aikaisemmin oli siitä saatu 16, jopa 24 penniä, ja siitä tislattiin sitten tavallisessa viinapannussa tärpättiä. Loppuaines siivilöitiin ja jäädytettiin hartsiksi. 10 kilosta saatiin noin 1 litra tärpättiä ja 250—300 kilosta tynnyri (126 l) hartsia.

Kuortaneella harjoitettiin vielä erästä toistakin »teollisuuden haaraa». Pienissä tervahautoissa, joissa ylösalasin käännetty pata oli kattona, valmistettiin tuohiöljyä tai katajantervaa. Viimemainittua käytettiin lääkkeenä pistoksia vastaan.

Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Suomen rajamailla on pitäjä, jota nytkään ei mielellään lueta Pohjanmaahan kuuluvaksi, mutta joka ei myöskään ole varsinaisessa mielessä keskisuomalainen eikä liioin kuulu Satakuntaankaan. Tämä pitäjä, Ähtäri, oli Blomqvistin sanojen mukaan silloinkin tervanpolton ja kaskeamisen rajamailla ja yhdisti siinä mielessä Hämeen Pohjanmaahan.

Kaskeaminen oli maassamme niihin aikoihin miltei kaikissa osissa vallalla, mutta näytteli toisissa paljon suurempaa taloudellista osaa kuin toisissa. Ähtärissä kaskeaminen oli tavallista, mutta se tuli paljoa valtavamaksi kun mentiin Keuruulle. Siellä oli jo vaikeata löytää koskemattomia ja kaskeamattomia metsiä. Loistavan poikkeuksen tekivät eräät valtionmetsien säilyneet männiköt Multialla, Peltokankaan ja Hirvilammen vartiopiireissä.

Keuruulla oli kaskenpoltto, joskin se vielä silloin oli yleistä ja

laajaa, sivuuttanut huippukohtansa. Vielä noin 30 à 40 vuotta sitten, sanoo Blomqvist, poltettiin Keuruulla kaskeksi vanhoja tukkimetsiä. Kaskenpolttajalla ei niihin aikoihin toden totta ollut mikään helppo työ. Mitään ei kaadetuista puista kannattanut ottaa talteen, vaan kaikki oli poltettava. Suuret puut »kaulattiin» t.s. kirveellä katkaihin puun tyvessä runkoon johtavat valtatiehyyet ja puu jätettiin seisomaan ja paikalleen kuivumaan. Näin »kaulattuja» kelohonkia Blomqvist tapasi Keuruun ja Multian sydänmailla virstojen matkoilla suuret määrät. Suurimittaiset kuuset, joita ei viitsitty kaataa, kuivatettiin nekin. Tyveen tehtiin kannon korkeudelle toispuolinen syvä pyällys. Myrsky ne sitten aikanaan kaatoi.

Kun suurimmat puut oli saatu näin vähitellen pois, kaadettiin pienemmät kirveellä tai, mikäli ne olivat niin pieniä, että kirvestä ei tarvittu, vesurilla. Vähitellen tulivat siten kaskeksi valitulta alalta puut kaadetuiksi tai pystyyn kuivatetuiksi. Kun hävitys oli valmis, sai alan peittävä murrokko vielä kuivaa kolme kesää, väliin pitemmänkin ajan, ja sitten se oli valmis poltettavaksi.

»Ukkomurronmäellä», noin 45 t.-alan laajuisella kummulla, oli näin 6 vuoden aikana valmistettu koko kummun käsittävä kaski, jossa kolme taloa oli osallisena. Tulipa sitten polttamisen aika, mutta nyt rupesi isäntiä arveluttamaan.

Sytytäpä tuollainen rovio keskellä kesää, ja kuka sen tulen, joka siitä syntyy, aisoissa pitää?

Saatiinpa sitten kaksi irtolaismiestä, jotka sunnuntaina olivat taloon poikenneet ja kuulleet näistä polttamisen murheista puhuttavan, viinan houkutuksella toimeen tarttumaan. Kaksi kannua viinaa miestä kohti, ja niin lähdettiin tuo hirviö kaskeksi sytyttämään. Kai se lieska oli valtava, joka siitä taivaalle kohosi, ja se savupatsas mahtava, joka pilvenä auringon peitti, mutta kaskeen tuli tyytyi eikä muuta polttanut. Kaskenpolttajat olivat hävinneet sille tielleen. Ei heitä enää näkynyt ei kuulunut, mutta Ukkomurronmäkeen kylvettiin 14 tynnyriä ruista ja korjattiin 140, ja Blomqvistin mäessä käydessä oli kaskessa 21-vuotinen, kaunis männikkö, jonka keskellä kohosi vahvamittaisia keloja, ainakin 20 t.-alalla. Vanhoille kesävierrekas-

kille oli kaikkialla noussut harvinaisen kauniita männiköitä, joiden varjossa tavallisesti kuusikin oli saanut jalansijan.

Keuruulla harjoitettiin Blomqvistin siellä käydessä joka talossa kaskiviljelystä määrättyillä mailla säännöllistä kiertoa noudattamalla.

Kun tätä oli aikansa tehty, oli ala muuttunut lepiköksi, ja silloin isäntä oli tulokseen tyytyväinen. Hän pääsi näin samalle alalle uudelleen usein 20, jopa 15 vuoden kuluttua. Lepikköä oli helppo kaataa ja lepän sanottiin parhaiten edistävän mullan muodostusta. Blomqvistin laskelmien mukaan kylvettiin Keuruulla kaikkiaan 690 tynnyriä ruista, ja tästä määrästä $\frac{2}{3}$ osaa kaskeen. Kun tynnyrialalle kylvettiin noin 15 kappaa, kaadettiin Keuruulla kaskeksi vuodessa noin 920 t.-alaa. Jos kierto oli 30 vuotta, tuli siis kaskettavaa maata olla noin 27,000 t.-alaa. Blomqvist toteaa, että Keuruulla tahallisesti pyrittiin muuttamaan vanhat arvopuumetsät kaski- ja kotitarve-metsiksi.

Etelä-Pohjanmaalla Blomqvist panee merkille, miten vähiin puun käyttö metsänpuutteen takia oli supistunut. Kantoja ja juuria poltettiin, ja ne katsottiin niin arvokkaiksi, että eräessä Ylistaron pitäjässä tehdyssä isossajaossa kytömaan raivauskorvausta ei pidetty tarpeellisena, koska raivaaja oli saanut käyttää hyväkseen kaikki suosta nostetut juurakot ja siten saanut palkan vaivoistaan. Sattuipa niinkin, että köyhä mies otti raivatakseen joitakin kapanaloja kytöä tyytyen palkakseen suosta nostamiinsa juurakkoihin. Ison- ja Vähänkyrön pitäjissä oli silloin 430 tilaa, joilla ei ollut metsää ollenkaan.

Keski-Pohjanmaan valtionmetsät Lestissä, Kannuksessa, Reijärvellä, Haapajärvellä aina Pulkkilaa ja Piippolaan asti olivat surkeassa tilassa, ja näiltä alavilta, soistuneilta seuduilta, joissa kasvullisuusolot toisin paikoin eivät kumminkaan olleet huonoimpia, löysi Blomqvist vain muutamia harvoja koealoiksi sopivia metsiköitä.

Lestistä Kinnulan kirkolle ulottuva hiekkakangas, Vaasan läänin suurimpia, kasvoi kulojen ja tervanpolton pilaamaa metsää, mutta oli siksi hävitetty, että Blomqvist jo pelkäsi siitä muodostuvan toisen Hämeenkaan.

Reijärvellä Blomqvist tutustui tervauuneihin ja uuninkeksijään

Otto Korkeakoskeen. Uunit olivat tiilestä tehtyjä n.s. mantteliuuneja, noin $\frac{1}{2}$ kuutiосylen mittaisia. Tärpättiä niistä ei saatu talteen. Reijärvellä oli tällaisia uuneja 25:llä talolla; kaikkiaan niitä oli 35. — Tämä uunitervateollisuus hävisi tervanpolton mukana jäljettämiin. Vielä muutamia vuosikymmeniä sitten saattoi näillä seuduilla ja lähipitäjissä jolloinkin nähdä hylättyjen uunien raunioita.

Käydessään Sotkamossa Ala-Sotkamon ja Tipasjoen valtionmetsissä Blomqvist näkee tavallisista poikkeavia kaskiahoja. Merenrantaseutujen asukkaat olivat käyneet kaskia kaatamassa ja polttamassa. Puut kaadettiin tavallisesti kevähangen aikana hangen päältä, joten ahot tunnettiin pitkistä kannoistaan.

1 8 6 8

1868 Blomqvist teki Lapinmatkansa, jonka piti käsittää 66 ja 68 leveysasteiden väliseuduilla olevat metsät. Hän kiertelee Pudasjärveä ja suuntaa matkansa Kuusamoa kohti. Kuusamoa ja Kuolajärveä laajalti samoiltuaan hän palaa Kemijärvelle, kulkee Kitistä pitkin Sodankylään, jossa hän retkeilee kirkonkylästä itäänpäin olevissa metsissä, siirtyy Kittilään ja Muonioon, kiertää sitten Tornionjokilaaksoa Kolariin, Ala-Tornioon, Tervolaan ja poikkeaa sieltä Rovaniemelle, ennenkuin hän lopullisesti suuntaa kulkunsa etelään.

Se kuva minkä Blomqvist tällä matkallaan sai Perä-Pohjolan ja Lapin metsäoloista, pitänee osaltaan tänäkin päivänä paikkansa. Se oli sekä toivorikas että synkkä. Puuvarastoja oli paljon, kuljetusedellytykset hyvät, mutta toisin paikoin oli metsää rajusti hävitetty ja hävitettiin säälimättä. Kasvuolot olivat yleensä karut, mutta paikoin paremmat kuin hän oli voinut arvatakaan. Hän sanoo, että esimerkiksi Pudasjärven pitäjä olisi 50:ssä vuodessa ollut täysin metsätön, ellei metsänhoitovirasto siellä olisi ottanut metsien suurinta osaa haltuunsa.

Pudasjärvellä elettiinkin kenties enemmän kuin missään muussa Suomen pitäjässä metsien kustannuksella. Siellä poltettiin tervaa, noin 10,000—12,000 tynnyriä vuodessa. Sidottujen lauttojen kansi-

lastina tervatynnyrit kuljetettiin Iijoen suulle sikäläiseen tervahoviin. Siellä olevat sahat ostivat lautan puut.

Kuusamosta Blomqvist saa sellaisen käsityksen, että se Kemijärveen, Pudasjärveen ja Lappiin verrattuna oli viljavaa seutua. Mänty on yleisin puu Kitkajärveltä Tavajärvelle ulottuvaa vyöhykettä sekä Paanajärven pohjoisosia lukuunottamatta, joissa seuduissa kuusi on vallitsevana. Pohjoisen ilmanalan vaikutus on jo havaittavissa. Puut on lyhyitä, metsät väljempiä ja uudistuminen hitaampaa kuin eteläisemmissä seuduissa. Joissakin paikoissa, jokien etelään viettävillä törmillä tai jyrkkien kallioiden rajoittamissa laaksoissa, esim. Paanajärvellä, tapaa erinomaisen nopeakasvuista metsiköitä. Kuusamossa Blomqvist käy parilla korkealla vaaralla, Iivaaralla ja Nuorusella. Edelliselle kiivettiin Ahvenlammen puolelta, siis Iijoen lähteiltä. Noin 330 m korkeudella Blomqvist ottaa 205-vuotisesta männiköstä koealan, jonka kasvu ei ollut huono. Siitä korkeammalle noustessa puut tulivat kääpiömäisiksi. Rinnankorkeudelta noin puolen metrin mittaisen mäntyjen pituus oli vain 8 metriä. Noin 350 m korkeudella metsä jo loppuu. Tavataan vain muutamia matelevia haapoja.

Muutamana heinäkuun päivänä Blomqvist käy Nuorusella. Sen rinteillä ei kasva kunnollista metsää, ja kotalähemmäksi sen alastonta lakea saavutaan, sitä lyhemmiksi puut käyvät. Metsän muodostaa kuusi ja koivu, jotka esiintyvät puhtaina metsikköinä ja antavat vuorelle peninkulmien päähän näkyvän väri vaihtelun. Sen rinteellä tavattiin ohimennen pari luvatonta kaskea, joista toisessa kasvoi ruista. Laelle päästyään Blomqvist ihailee näköalan suuruutta. Sen laajuus on noin 130—160 km. Venäjän Karjalassa avautuu vaarainen metsämaisema ja noin 60 km päässä näkyy Pääjärvi, johon Kuusamon vedet virtaavat siitä Vienanmereen laskeakseen. Ja tänä kesäisenä päivänä kohosivat 14 eri kulon savut taivaalle, niistä 5 Venäjän puolella, muut kaikki siinä osassa pitäjää, jossa ei ollut valtionmetsiä.

Kuusamossa Blomqvist tutustuu myöskin loppopuihin. Virallisten tietojen mukaan pitäjässä oli 3,000 poroa, mutta todellisuudessa

niiden lukumäärä oli paljoo suurempi, noin 5,000. Talvella kun paksumat kinokset peittävät maan ja estävät poroa kaivamasta jäkälää niiden alta, seuraa porolaumojen mukana miehiä, jotka kaatavat porojen ruoaksi naavaisia puita, sekä mäntyjä että kuusia. Väliin alkaa näiden kaataminen jo tammikuussa. Yhtä poroa kohti on kaadettava vähintään kaksi oikein naavaista puuta päivässä, mutta jos naavaa on vähemmän, kuudesta kahdeksaan. Tästä voidaan, sanoo Blomqvist, saada käsitys, miten paljon metsää näin hävitetään. Eikä puiden kaatoa harjoiteta vain porojen ruokkimiseksi. Myöskin ihmisravinnoksi on puiden kaaduttava. Pettuleivän kuorta otettiin tavallisesti solakoista, keski-ikäisistä männyistä. Yhtä henkilöä kohti laskettiin tarvittavan noin 100 puuta, perhettä kohti 500. Edellisenä kesänä, siis 1867, laskettiin runkoja kaadetun tähän tarkoitukseen satoja tuhansia. »Barkbrödet anses här som det bästa nödbröd, och i själva verket skola inga fall av hungersnöd under föregående år hava inträffat, oaktat större delen av befolkningen ännu under sommaren förtärde detta utan varje inblandning av mjöl. Man lever således här på det mest direkta sätt av skogen, ehuru endast av dess biprodukter, barken och mossslaven.»¹

Kemijärvellä Blomqvist huomaa metsien olevan suhteellisen hyvässä kunnossa. Siellä ei ollut kaskettu eikä liioin harjoitettu tervanpolttoa. Hän saikin sieltä verraten paljon tarkoituksiinsa soveltuvia koealoja.

Tuon tuostakin Blomqvist tekee havaintoja ja muistiinpanoja metsänuudistuksesta. Sodankylässä hän toteaa, että missä metsä on täydelleen palanut, ei sen tilalle ole noussut tasaikäistä metsää niin kuin luulisi, vaan puut ovat eri-ikäisiä. 40 à 50 vuoden ikäeroitus on tavallinen tasaikäisimmissäkin metsissä. Siemenvuosia on todennäköisesti harvoin, ja valmistunut siemen putoaa poronjäkälän peittämälle

¹ Pettua pidetään täällä parhaana hätäleipänä, ja todellakaan ei nälänhätää edellisenä vuonna liene ollut, vaikka enin osa väestöä vielä kesällä söi pettuleipää, jossa ei lainkaan ollut oikeita jauhoja. Täällä eletään niin ollen metsästä mitä suoranaisimmin, vaikka vain sen sivutuotteista, puunkuoresta ja jäkälästä.

maalle, jossa se ei voi itää ja jossa taimet eivät pääse juurtumaan tai jossa kirsi ne helposti irroittaa ja kuivuus tappaa. Itäminenkin voi vaikeutua sen johdosta että kevät on lyhyt.

Poronjäkäälä peittää valkoisen maton tavoin enimmäkseen metsämaat. Sen rinnalla esiintyy, varsinkin äskettäin palaneilla kankailla *Stereocaulon paschale*. Kanerva, joka paikoin on vallitsevana, on lyhyttä ja heikkoa. Mustikkaa ja puolukkaa on kaikkialla, ja ne valtaavat itselleen suunnilleen saman aseman kuin kanerva eteläisemmissä seuduissa. Juolukka ja suopursu ovat kuivilla mailla yleisiä, edellinen usein mustikan kanssa rinnan. Puiden muoto, lyhyt runko ja oksaisuus sekä yleinen naavoittuminen ovat merkille pantavia. 70-vuotiset männiköt ovat jo usein naavan peittämät. Tukkipuun mittaiset männyt ovat tavallisesti noin 200—250-vuotisia.

Kulkiessaan Kittilästä Muonioon viipyy Blomqvist pari päivää Jerisjärvellä. Tämän järven pohjoisrannalla kohoavat korkeat tunturit, m.m. Pallastunturi, ja järven pohjoisrannalla, suurten vuorien suojassa vielä metsäkin menestyy. 220-vuotiset männyt olivat kasvaneet tukkipuun mittaisiksi. Samalla matkalla Blomqvist käy myöskin Pallastunturilla. Hän kulki sinne Siepin eli Katakorvan uudistilalta Mäntyrovan, Lehtorovan ja Torvikosken vaaran halki. Viimemainittulla, suojatulla, tasaisella maalla hän otti koealan, jolla kasvoi rinnankorkeudelta noin 44 sm:n vahvuisia, 20 metrin mittaisia mäntyjä.

Taivaskeron (Himmelriikin) huipulla, josta hänen eteensä leviää suurpiirteinen maisema, hän tuntee, vaikka olikin kesäinen lämmin päivä, tuulen läpituokevan henkäyksen, joka antoi hänelle aavistuksen pohjoistuulien voimasta ja siitä, miten se voi vaikuttaa metsänrajan alenemiseen.

Muonion kirkolta pohjoiseen mentäessä tavataan vielä seutuja, joissa on hyvää tukkimetsää, ja siellä mänty vielä yksinäisenäkin voi kehittyä aivan metsänrajallakin arvopuuksi.

Muonion matkallaan Blomqvist kävi myöskin Kihlangissa, kirkolta noin 6 peninkulmaa etelään, jossa hoitoalueen parhaat metsät sijaittivat. Valkiajärven Topovaaralla hän mittaa koealan, jonka puumäärä oli parempi kuin minkään muun, jonka hän Kuusamosta läh-

dettyään oli tavannut. Ohimennen mainittakoon, että Lapissa oli v. 1866 raivonnut niin ankara myrsky, että Blomqvist sai koealojensa kuutioimiseen kelvollisia koepuita niitä kaatamatta.

Kolarissa oli paljon hyvää metsää, jossa oli viljalti hakkuukypsiä tukkipuita. Vuolitjoen metsäseuduissa lähellä Tornion jokivartta kävi Blomqvist katsomassa edellisen talven tukinhakkuun jälkiä ja huomasi, että oli kaadettu noin 400—500-vuotisia mäntyjä. Nämä olivat aikoinaan nuoruudessaan kasvaneet hyvin hitaasti, 100-vuotisinä ne olivat olleet vain noin 3—5 tuumaa juurenniskasta.

Tornion jokivarrella hän tutustuu siellä kukoistavaan metsänvarkauteen. Keväällä keväthangen aikana tulee Ruotsin puolelta yhtäkkiä varasjoukkue, joka yhtenä yönä kerkiää valmistaa ja Ruotsin puolelle ajaa kaksikin sataa tukkia. Jos metsänvartija saa tuollaisen erän takavarikoiduksi ja metsänhoitaja sitten sen myy huutokaupalla, tulevat tavallisesti varkaat tai heidän asiamiehensä tukit itselleen huutamaan, joten vahinko, jos sellaista ollenkaan syntyykään, on verrattain vähäinen ja voidaan helposti korvata jollakin toisella paremmin onnistuneella rosvousmatkalla.

Blomqvistin kehitykselle hyvin tärkeä Lapin matka päättyi lokakuun 1 p:nä, jolloin hän uudelleen oli kotonaan Evolla.

Se, mitä hän kesäkautena Lapin metsissä oli nähnyt ja kokenut, kaikki ne vaikutteet, jotka harvaan asutun seudun vähälukuinen, itseensä sulkeutunut ja hiljainen, mutta monessa suhteessa ainutlaatuinen väestö oli antanut, kaikki ne ihanat ja jylhät näköalat, jotka hänelle siellä luonto oli tarjonnut, jäivät iki-ajoiksi mieleen ja välähtivät esille muistin kätkeistä, milloin vain näistä raukoista rajoista tuli puhe, kuten luennoilla, joihin ne vaikuttivat alkuperäisellä voimallaan, elävöittävästi ja kiehtovasti.

1869

Kaksi kesää Blomqvist oli kiertänyt metsiämme ja miltei poikkeuksitta oli hän nähnyt niitä eri tavoin hävitettävän. Hoidosta tai jonkinlaisesta huolenpidosta oli tuskin merkkiäkään ole-

massa. Kun hän kolmantena kesänä lähtee tutkimusmatkalle Suomen eteläisiin osiin, tulee hän seutuihin, joissa kulttuuri on niin pitkälle edistynyt, että metsänhoitoakin jo harjoitetaan. Blomqvist sanoo että hänen aikaisemmat matkansa olivat vieneet hänet erämaanmetseen, jotka, varsinkin Lapissa, olivat katsottavat pikemminkin »kasvi- maantieteellisten vaikutteiden tuloksiksi kuin hoidetuksi ja arvossa pidetyksi omaisuudeksi. Kuten maanviljelys aikaisemmasta luonnon kasvuvoimien yksinkertaisesta hyväksikäytöstä on kehittynyt voimaperäiseksi viljelykseksi ensin niillä seuduilla, joissa väestön lisääntyminen on pakottanut pienellä maa-alalla kasvattamaan suurimman mahdollisen kasvumäärän, niin syntyi voimaperäinen metsänhoito siellä, missä taaja väestö aiheuttaa suuremman paikallisen puun kulutuksen, kuin minkä metsät vapaaehtoisesti tahtovat antaa, ja joissa siis aluksi säästämällä ja varovaisemmalla käytöllä, myöhemmin hoidolla ja viljelyksellä koetetaan tyydyttää kasvavia tarpeita.» Maamme eteläisellä rantakaistaleella oli todisteena tästä Blomqvistin esittämästä kehityksestä ensin alettu metsien käytössä noudattaa lohkokakkausta samoin kuin vuoroviljelystä pelloilla. Täällä olivat metsävalkeat käyneet harvinaisiksi ja täällä oli metsänviljelystä, joskin vähäisessä mitassa, ensin alettu harjoittaa.

Jos kuvitellaan, näin sanoo Blomqvist, Kymijoen suulta vedettävän linja viistoon luoteiseen Lappträskin, Myrskylän, Porvoon, Tuusulan, Vihdin, Lohjan, Karjalohjan ja Kiskon pohjoispuolitse ja siitä edelleen luodetta kohti suunnilleen yhtä kaukana merenrannasta, osoittaa se sitä rajaa, johon saakka etelästä käsin maan parhaiten säilyneet ja kulovahingoilta säästyneet metsät ulottuvat. Tämän säästyneen rajan pohjoispuolella, Hämeen läänissä ja Turun ja Porin läänin länsiosassa, noin Tamperetta myöten, on toinen alue, jossa metsävalkeita sattuu, mutta jossa on paljon niiltä säästyneitä metsiä. Tästä pohjoiseen, keskisessä Hämeessä, mutta varsinkin Itä-Suomessa tavataan alue, jossa kulot ovat tavallisia. Rannikolla on Kymijoen suulta itään mentäessä tilanne paljon huonompi kuin lännessä. »Jos kysytään, mikä on aiheuttanut metsien säilymisen ja herättänyt eloon metsänhoidon ensinmainitussa kapeassa vyöhyk-

keessä, saadaan vastaukseksi: metsän suurempi arvo ja sen esimerkin voima, jonka alueella sijaitsevat tehtaat ja useat yksityistilat ovat antaneet.»

Uudeltamaalta Blomqvist saa tutkimuksiaan varten huomattavasti enemmän aineistoa kuin mistään muualta, etenkin kuusimetsiä koskevia tuottolukuja, ja täällä hän saa nähdä esimerkkejä metsien järkiperaisestä käsittelystä, jota oli harjoitettu jo kauan.

Nuutajärvellä, Urjalassa, jossa vanhuudesta oli lasitehdas, kävi Blomqvist tutustuakseen siihen hakkausmenetelmään, jota tilalla noudatettiin erään ruotsinmaalaisen metsänhoitajan S. Rosellin ja metsänhoitaja G. R. Holmqvistin tekemän suunnitelman mukaan. Kun Nuutajärvi yhä edelleen on säilynyt yhtenäisenä tilana, jonka metsiä on järjestelmällisesti Rosellin ajoista asti hoidettu, ja vanhemmilla hänen asettamillaan hakkuualoilla nykyisin kasvaa komeata metsää, on Blomqvistin huomioilla suuri arvonsa. Jo silloin Blomqvist totesi, miten ruohottumiseen taipuisaa maa oli ja miten metsän uudistuminen aukeilla lohkokakkausaloilla sen johdosta vaikeutui. Vaikka hakkuualoille kylvämällä tai istuttamalla hankittiin taimistoa, oli sekin tukahtumisen vaarassa. Vain silloin kun hakkuualalle oli jätetty niin paljon puuta koskematta, että maa jossakin määrin tuli varjostetuksi, pääsi luonto taimia alalle kasvattamaan. Blomqvist teki tämän saman havainnon monella muulla tilalla ja sanookin, että kuusen uudistuminen käy hänen mielestään parhaiten päinsä vain siten, että metsään tehdään pieniä aukkoja tai että sitä asteittain 10 à 15 vuoden aikana niin harvennetaan, että taimettuminen käy mahdolliseksi.

Nuutajärvellä oli Blomqvistin tietämän mukaan jo ennen Rosellin hoitosuunnitelman voimaantumista metsää hakattu lohkoittain, ja hän katsoo tämän hakkaustavan ansioksi sen, että siellä oli paremmat metsät kuin saman omistajan omistamissa Laukon metsissä, joita oli aina vain harsittu talonpoikaiseen tapaan. Kun Blomqvist ennustaa, että Nuutajärvellä käytäntöön otettu lohkoittaiseen hakkaustapaan perustuva hoitosuunnitelma johtaa kauniiden metsien muodostu-

miseen, on todettava, että tämä ennustus on hyvin täyttynyt. Hukkaan ei siis ollut mennyt se työ, joka uhrattiin täydellisen hoitosuunnitelman laatimiseen ja joka niihin aikoihin varmaankin oli tuntunut monen mielestä turhalta ja kalliilta. Blomqvist sanoo siitä, että se silloin oli kauneimpia töitä, joita yksityismetsiämme varten maasamme oli tehty.

Hyvää metsänhoitoa Blomqvist toteaa harjoitetun myöskin Brödtorpin tilalla Pohjan pitäjässä, mutta varsinkin Fiskarsin tehtaan metsissä, jotka sijaitsivat Pohjan, Kiskon, Karjalohjan, Someron ja Tenholan kunnissa ja joiden pinta-ala oli yhteensä noin 30,000 t.-alaa. Puolet tehtaan metsiä oli jaettu lohkokakkausta varten ja metsänjakotyöt oli aloitettu jo 1844. Suunnitelman tekijöinä mainitaan pari »tilanhoitajaa» Durietz ja Danner. Fiskarsin ja siihen kuuluvat muut tehtaat ja tilat kuluttivat vuodessa noin 10—12,000 syltä puuta.

Lohkokakkaustapaa oli harjoitettu jo kauan, joskaan ei ohjelmallisen suunnitelman mukaan, ja enimmäkseen metsät olivat entisille hakkuualoille nousseita. Tavallisesti meneteltiin niin, että haettiin miilulle sopiva pohja. Tämän ääreltä kaadettiin metsä sysipuiksi ja hakkuualaa laajennettiin tästä keskuksesta käsin, kunnes se oli tullut niin suureksi, että puiden kuljettaminen miilunpohjalle tuli liian työlääksi. Silloin valittiin uusi miilunpaikka, joka vuorostaan sai olla uuden hakkuualan keskuksena. Omituisuutena mainittakoon, että hakkuu ja miilulle ajo tapahtui tavallisesti maan ollessa lumettomana. Kesähakkuu oli siis tavallinen ja miilut poltettiin syksyllä. Blomqvist sanoo, että tämän lohkoittaisen hakkaustavan ja ennen kaikkea kehittyneen metsän suojaamisen ansiota on se, että näissä seuduissa nähdään parempaa metsää kuin missään muualla maassa. Verrattain rajoitetulla alueella on 6 suurehkoa, metsää kuluttavaa tehdasta. Vaikka hakkuussa ei ole noudatettu mitään ohjelmallista metsänuudistumiseen tähtäävää menetelmää eikä maata ole valmistettu luonnon siemennystä vastaanottamaan, on lohkokakkauksen tuloksena kauniita metsiä. Vaikka siemenpuiksi onkin jätetty mentyjä, on kuusi vallannut hakkuualan. Kun hakkuualat väliin ovat olleet hyvinkin suuret, on taimisto käynyt harvaksi, mutta se näytti

kaikkialla kumminkin olevan riittävän taajaa sulkeutuneiden metsien muodostumiseen.

Esimerkkinä siitä, että metsänhoidollinen harrastus oli vallalla, mainitsee Blomqvist eräitä lehtikuusikoita, joista Karjalohjan Lönnhammarbyssä oli vanhin, silloin 25-vuotias. Tässä lehtikuusikossa pisimmät puut olivat noin 15 m ja kuutiomäärä ha:lta noin 110 m³.

Tenholan pitäjistä Blomqvist mainitsee kaksi tilaa, Prästkullan ja Karsbyn, esimerkkinä siitä, miten metsiä hoidettiin hyvin. Ensin mainitun tilan metsiä hakattiin lohkoittain metsänhoitaja Mellerin tekemän hakkuusuunnitelman mukaisesti. Blomqvist tapasi täällä kaikkein kauneimpia metsiköitä, joista kaadettaessa oli saatu 514—576 m³ ha:lta. Karsbyn säteri, jonka omistaja oli vphra Brunrona, herätti erityisesti hänen mielenkiintoaan. Metsää hakattiin lohkoittain. Se oli jaettu kahteen osaan: toiseen pienempään, jossa kasvatettiin vain koivua, ja toiseen, jossa havumetsä oli vallitsevana. Edellisellä koivua suosittiin siten, että hakkuualalle kertyneet risut poltettiin ja alalle sen jälkeen kylvettiin koivun siementä.

Karsbyn ja Prästkullan metsää Blomqvist piti mallimetsänä, joka kelpasi esimerkiksi niin taloudellisessa kuin teknillisessä suhteessa.

Karjan Mustion tehtaan metsät, jotka olivat yhdessä lohkoissa ja käsittivät noin 10,000 t.-alaa, olivat omassa lajissaan ainutlaatuisia. Paremmiin säilyneitä ja vaalittuja metsiä ei maastamme löytynyt. Tehtaan omistajat olivat jo kauan, kohta vuosisadan, noudattaneet metsänkäytössään harvinaisen suurta varovaisuutta. Metsää oli harvennettu sellaista sääntöä noudattamalla, että vain kuivuneita ja varjoon jääneitä puita saatiin poistaa. Näkipä siellä metsiä, jotka olivat kaikkien sääntöjen mukaisesti harvennettuja. Blomqvist ei omien sanojensa mukaan ollut missään tavannut niin paljon sulkeutuneita, tasaikäisiä metsiköitä kuin Mustiossa. Hän mittasi siellä koealoja, joiden mukaan metsikön kuutiomäärä oli yli 400, paikoin 480 m³ ha:n alalla.

Teijon tehtaiden metsissä, joiden hakkuu oli suunniteltu vuosina 1852—1867 ruotsalaisen Obbariuksen menetelmää noudattaen lohkoittaiseksi, hän tekee samoja havaintoja kuin aikaisemmin Nuutajär-

vellä. Voimakas ruohonkasvu on aiheuttanut sen, että taimistot ovat käyneet harvoiksi. Mutta samalla hän ihmetellen toteaa, että vaikka hakkuualat olivat niinkin laajat kuin 40 t.-alaa yhdessä aukeamassa, kuusinuorennosta oli tullut niin paljon, että siitä muodostuu hyvä, joskin aluksi harva metsä. Teijon, kuten muidenkin tehtaiden metsissä, metsää oli jo kauan hakattu lohkoittain. Entisillä hakkuualoilla oli paljon ylispuita pystyssä.

Samantapaista metsänkäyttöä kuin Fiskarsissa ja Teijossa, jo kuvatuissa paikoissa, Blomqvist näkee noudatettavan Matildedalin tehtaiden metsissä, Kosken tilalla Uskelassa, Kellokosken (Marieforsin) Tuusulassa sekä vielä Strömforsin tehtaan metsissä itäisellä Uudellamaalla. Viimemainitussa seudussa metsänkäyttö kokonaisuudessaan kumminkin oli jäljellä läntiseen Uuteenmaahan verrattuna.

Kaskenpolttoa harjoitettiin näihin aikoihin Uudellamaalla vielä paljon. Nummen ja Pusulan pitäjissä se oli yleinen, Vihdissä ja Pyhäjärvellä tavallinen, Nurmijärvellä harvinaisempi. Sipoossa poltettiin kaskea sielläkin, joskin vähäisessä määrin. Mäntsälässä, Porvoon pitäjässä, Myrskylässä, Lapträskin ja Ruotsinpyhtään pitäjissä sitä vielä näki.

Niissä Uudenmaan läänin kunnissa, joissa metsää ei kaadettu sysienpolttoa varten tai myytäväksi tai kaskeksi, oli kuusenhakojen teko antanut kotimetsätaloudelle oman leimansa. Metsää kaadettiin hakokuivikkeiden saantia varten, ja tämän kaadon yhteydessä puu tuli ikäänkuin sivutuotteena talon tarpeiksi, jos se oli siihen tarkoituksenmukaista ja tarpeeksi lähellä, tai jäi metsään mätänemään. Muutamalla Mäntsälän suuremmalla tilalla käytettiin vuosittain kuivikkeiksi noin 2,000 à 2,500 kuormaa metsäkarikkeita, pääasiallisesti havuja. Ennenkuin saatiin kokoon 500 kuormaa kuusen hakoja, oli kaadettava niin paljon puita, että niistä voitiin valmistaa 200 à 300 kuormaa rankoja, 400 à 500 aidanseivästä, 20 à 30 rakennushirttä ja pienempää tukkia. Tällainen hakkuu käsitti vuodessa 3 à 4 t.-alaa. Hakattaessa alalle jätettiin tavallisesti joitakin oksattomia, kauniita mäntyjä ja kauniita keski-ikäisiä kuusia eräänlaisiksi siemenpuiksi.

Viipurin läänin puolella metsät muuttuivat kohta heikommiksi. Blomqvist matkusti Pyhäjärvelle, jossa kertoman mukaan metsät olivat hyviä, mutta ei sieltä sellaisia löytänyt. Lahjoitusmaiden talonpojat välittivät yhtävähän kuin muutkaan seudun asukkaat metsistä ja niiden suojaamisesta, kun ne eivät kuuluneet kenellekään, vaan olivat pikemminkin valmiit hävittämään niitä sen minkä kerkesivät. Kuloja sytytettiin, jotta laitumet paranisivat ja puolukoita saataisiin enemmän. Viimemainituilla oli hyvä kysyntä Pietarissa. 1868, jolloin kesä oli kuiva, sattui Pyhäjärvellä 30 kuloa, ja läheisessä Valkjärven pitäjässä ne olivat yhtä yleisiä.

Kivennavan ja Uudenkirkon pitäjien metsät olivat venäläisen vartioidinnin alaisia. Noin 150 kasakkaa oli vartioimista suorittamassa. Väestö ei saanut kaataa muuta kuin kuivia puita. Kun niitä ei ollut riittämiin, piti tuon tuostakin sopivaan aikaan sattunut kulo huolen siitä, että niitä taas oli otettavissa.

Uudellakirkolla Blomqvist vielä kävi Raivolan lehtikuusikkoon tutustumassa. Hän otti siitä kaksi koealaa. Lehtikuuset kylvivät siemeniä ja lehtikuusen taimia tavattiin puistikon lähimmässä ympäristössä, mutta niinkin kaukana kuin 5 virstan päässä. Blomqvist toteaa, että kotimaiset puulajimme eivät parhaimmallakaan maanlaadulla kasva niin nopeasti kuin lehtikuusi ja pitää siitä syystä täysin aiheellisena sen yleisempää viljelemistä meillä.

Tähän Raivolassa käyntiin, joka Blomqvistista teki lehtikuusen entistä innokkaamman ystävän, päättyi hänen kolmas matkansa, joka oli alkanut heinäkuun lopussa ja kesti lokakuun loppuun.

Vain silloin tällöin Blomqvist kajoaa puun menekkiä ja kauppaa koskeviin kysymyksiin. Me saamme tietää, että Näsijärven vesistön metsät olivat alkaneet saada yhä suuremman kauppaa-arvon. Niinpä metsää sahoille hakattiin Ruovedeltä ja aina Keuruulta saakka. Myynti oli talonpojille alkanut muodostua yhä tärkeämmäksi tulolähteeksi. Keuruulla esim. oli Blomqvistin tietämän mukaan 10 viimeisenä vuonna saatu tukkipuita Porin sahoille myymällä vuosittain noin 200,000 markkaa ja hakkuu- ja ajokustannuksineen 1½ à 2 kertaa enemmän.

Uudellamaalla oli niihin aikoihin lankkujen sahaus metsässä miesvoimalla yleinen. Sitä harjoitettiin esim. Pusulassa ja Nummella. Noin 20 vuotta aikaisemmin ei sellaista jalostusta sielläpäin tunnettu. Se oli Blomqvistin matkan aikana verraten tavallista kaikissa Uudenmaan metsäpitäjissä. Pusulassa jäi tukkipuulle kantohintaa noin 1,5 mk kpl. sen aikuista rahaa. Lankkujen sahausta harjoitettiin m.m. myöskin Pyhäjärvellä ja Vihdissä. Högforsin tehtaalla poltettiin sysiä. Rannikkoseuduilla oli jo kaivospaalujen kysyntää todettavissa. Kemiöstä oli 1868 myyty noin 50 laivanlastia Englantiin. Paalut olivat 30 jalkaa pitkiä, mutta latvaläpimittaan vain 3"—6".

Jonkinlaisina pikkuhavaintoina, joita Blomqvist varmaan mielellään pani muistiin, mainittakoon, että hän Fagervikin puistossa näki pyökin, ja sen muunnoksen, veripyökin, jalon kastanjan ja *Thuja occidentalikesen*. Enimmät niistä olivat vaivaisia. Mustion puutarhassa hän taas näki koripajuja, *Salix viminalis* ja *lanceolata*, joita viljeltiin ja kaupattiin Helsinkiin.

Talvella oli aikaa tutkimusaineiston järjestelyyn ja johtopäätöksen tekoon, mutta sitä ennen oli metsähallitukselle lähetettävä kertomus matkasta ja sillä tehdyistä havainnoista. Tästä kertomuksesta, joka on kirjoitettu Blomqvistin omalla kauniilla käsialalla, hänen silloin jo vakiintuneeseen, selvään ja täsmälliseen tyyliinsä, ovat edellä selostetut tiedot kotoisin.

9. MURROSKAUSI JA UUDEN VAIHEEN ALKU.

Opetustoiminta oli metsäopistossa, niin hauan kuin siellä oli oppilaita, jatkunut säännöllistä menoaan. Harjoitustöitä oli tehty Evon kruununpuistossa, jonka maita kartoitettiin ja metsiä arvioitiin. Vahtervehmaan, Ruuhijärven, Hokajärven, Saarijärven ja Hankalan lohkot oli mitattu, toiset kahteenkin kertaan. Vappulan ja Haara-järven lohkot olivat vielä mittaamatta. Metsänhoitaja Sederholmin tuli laatia hoitosuunnitelmat valmiiksi arvioiduille lohkoille.

1863 toimeenpantiin opettajien aloitteesta pitkäkö retkeily Päijänteen länsirantaa Muuramen sahalle, Jyväskylään, Viitasaarelle, Pihtiputaalle, Alajärvelle, Kinnulaan, Kivijärvelle, Perhoon, Karstulaan, Ähtäriin, Virroille, Ruovedelle ja Tampereelle, josta palattiin opistolle. Matkalla tutustuttiin sahoihin, uitto-oloihin, suo-ojituksiin ja kaskimetsiin sekä tervanpolttoon. Mitään hoidettuja metsiä, ei ainakaan nykyaikaisessa mielessä, nähty, mutta eihän niitä maassamme silloin tarjolla ollutkaan, ei ainakaan mainituissa seuduissa. Opettajakunnassa vallitsevalle hengelle kuvaavana mainittakoon, että opettajat ilmoittivat luopuvansa matkustussäännön edellyttämistä kyytirahoista, jos retkeily siten saataisiin helpommin toteutetuksi.

Samanlaista retkeilyä suunniteltiin vielä seuraavanakin vuonna, mutta kun oppilaita oli aivan vähän ja kaksi nuoremman kurssin oppilasta ei ollut opistoon tullutkaan, oli tuumasta luovuttava.

Kun opetus Evolla oli alkanut, oli vain ensimmäinen osa rakennusvaiheista saatu päätetyksi ja ohjelmassa oli vielä eräiden rakennusten teko. Maaliskuussa 1864 af Forselles kääntyi metsähallituksen puoleen ja anoi, että se ryhtyisi toimenpiteisiin laboratorio- ja yhden

naineen opettajan asuntorakennuksen valmistamiseksi sekä n.s. »rusthollin» lunastamiseksi. Tällä viimemainitulla oli oma historiansa. Oppilastulva oli kahtena ensimmäisenä vuonna niin suuri, että kaikki oppilaat eivät mahtuneet heille varattuihin huoneisiin, ja siitä syystä jotkut ylimääräiset ostivat pari pientä rakennusta, jotka kyhättiin kokoon väliaikaiseksi asunnoksi. Maisteri Nordenskiöld meni naimisiin ja hänelle oli saatava asunto. Verstaan ullakolla Blomqvistille ja hänen perheelleen varattu huoneisto oli niin kylmä, että Blomqvist 1865 anoo parempaa asuntoa. af Forselles puoltaa rakennustöiden aloittamista kohta, ja senaatti määräsi tarkoitukseen 12,800 mk, ja aikaisemmasta rakennusvaiheesta tunnettu rakennusmestari M. Kjälman sai työn urakalle. Myöskin rusthollin lunastamiseen tarvittavat varat myönnettiin vähän myöhemmin. Näin rakennettaviksi päätettyjen lisärakennusten lopputarkastus voitiin pitää jo niin aikaisin kuin 1866 elokuussa, ja lokakuussa ne olivat käytettävissä. Tällöin oli päästy siis siihen kauteen, johon Blomqvist aikaisemmin oli viitannut. Akatemia oli valmis, ja hänen mielestään kenties liiankin teoreettiseksi käynyt opetus oli ensimmäisistä vaikeuksistaan selviytynyt. Mutta silloin toteutui opettajien mielessä jo kauan liikkunut aavistus: oppilaista tuli puute.

Joulukuussa 1865 annettiin päästötodistus seitsemälle oppilaalle, niiden joukossa H. H. Hackstedtille ja A. Sivénille sekä J. H. Heikelille. 1866 af Forselles ilmoittaa että hän, jos opisto oppilaiden puutteessa suljetaan, on valmis ottamaan vastaan muuta työtä. Oli siis päästy jo sille asteelle, että muuta mahdollisuutta ei ollut olemassa kuin sulkeminen. Olihan samana vuonna Virallisessa lehdessä ollut ilmoitus siitä, että uusia oppilaita otetaan vastaan Evolle, mutta yhtään hakemusta ei ollut tullut. Seuraavana vuonna sulkeminen tapahtuikin. Vuosina 1868 ja 1869 af Forselles uudestaan ilmoitti oppilaspaikoista, kummallakin kerralla kumminkin turhaan. Metsäopisto näytti tosiaankin käyneen tarpeettomaksi.

Mutta sillä aikaa kuin korkeat viranomaiset vaivasivat päätään kysymyksellä, mitä nyt oli tehtävä, mihinkä tarkoitukseen opistoa oli käytettävä ja mikä sen kohtaloksi lopulta oli tuleva, tuli elämän

Evolla jatkoa. Jotakin oli tehtävä, eikä af Forsellesille kumminkaan keksitty mitään erikoisempaa uutta työtä.

Mieliala opettajien keskuudessa ei voinut olla muuta kuin alakuloinen. Osa heistä asetettiin lakkautuspalkalle, ja he olivat velvollisia astumaan entisiin tai vastaavanlaatuisiin toimiin. Blomqvist oli onnellisemmassa asemassa, sillä hän sai vuosina 1867—69 suoritettavakseen sen mielenkiintoisen työn, josta edellä on kerrottu. Hän muutti pois Evolta ja perhe asui näinä vuosina Helsingissä. Hän vältti näin sen masentavan vaikutuksen, joka oli seurauksena vähitellen riutuvan oppilaitoksen levittämisestä, painostavasta tunnelmasta. Furuhjelm jäi Evolle, niinikään Nordenskiöld, joka silloin antautui ilmatieteellisiä havaintoja tekemään ja oli osittain ilmatieteellisen laitoksen palveluksessa. Metsänhoitaja Sederholm jäi hänkin Evolle metsänhoitajantehtäväänsä suorittamaan, ja tämä toimi antoi hänelle enemmän harmia kuin tyydytystä. Nyberg toimi edelleen rahastonhoitajana ja sihteerinä. Palvelijakuntaa vähennettiin, ja iso osa huoneita jäi kylmille. Osa opiston opetusvälineitä, kuten maanmittauskojeita, mikroskooppeja y.m. lähetettiin Mustialaan.

Tällaisissa olosuhteissa af Forsellesin huomio tavallista suuremmassa määrässä keskittyi hoitoalueeseen ja siinä suoritettaviin töihin. Ylimetsänhoitajana hänen ei tarvinnut suorastaan puuttua töiden toimeenpanoon, ja näin ollen jäivät metsänhoitaja Sederholm tehtävät hänen huomionsa pääasialliseksi kohteeksi.

1863 oli Blomqvist ehdottanut, että lohkokakkaukset Savijärvellä saataisiin aloittaa. Asia oli alistettava metsähallituksen ratkaistavaksi, ja tämä antoikin suostumuksensa, joten ensimmäiset lohkokakkaukset voitiin suorittaa 1864. Samana vuonna oli af Forselles niinikään Blomqvistin aloitteen pohjalla myöskin ehdottanut, että kaskiviljelyskokeita saataisiin toimittaa ja sitä varten anonut 400 mk. Näin tehdessään hän ei kumminkaan ollut huomauttamatta, että hän on periaatteellisesti kaikkea kaskeamista vastaan. Kun varat tarkoitukseen myönnettiin, hän kehoittaa Blomqvistia laajentamaan kokeet sellaisiksi, että ne koskisivat muitakin metsämaita kuin kaskimaita, esim. hiekkamaita.

Lehtikuusikokeita oli, kuten aikaisemmin on kerrottu, Evolla suunniteltu toimeenpantavaksi. Taimitarhassa oli kasvatettu lehtikuusentaimia, jotka oli jonnekin sijoitettava. af Forselles antoi näiden istuttamisesta yksityiskohtaiset ohjeet. Hän halusi saada lehtikuusia Hankalan lohkoon, sinne tänne, pieniin aukkopaikkoihin, joihin istutettaisiin jokin taimi tahi vain pieni taimiryhmä. Näistä piti kehittyä siemenpuita, jotka aikanaan levittäisivät lehtikuusta laajemmalle. Jostakin syystä Sederholm ei määräystä seurannutkaan. Taimia oli kaikkiaan 10,450 kpl, ja Sederholm istutti ne neljään eri paikkaan, niinkin suurille aloille kuin 0.8—0.9 t.-a. On mahdollista ja hyvin luultavaa, että Sederholm oli näin tehdessään oikeassa, mutta kun hän ei ollut käskyä noudattanut, merkitsi hänen johtajansa sen hänelle suureksi virheeksi.

Tervateollisuus, oli kuten aikaisemmin on kerrottu, osoittautunut aivan onnettomaksi yritykseksi. Näyttää siltä, kuin Sederholm ei olisi ollut tilanteen herra eikä osannut käytännöllisesti järjestää töitään ja noudattaa tarpeellista huolenpitoa. Nälkävuonna 1867, jolloin opisto siis oli suljettu ja jolloin kaikin keinoin koetettiin puutteessa elävälle väestölle keksiä uusia toimeentulon mahdollisuuksia, katsottiin Sederholm vielä kelvolliseksi opettamaan maalaisväestölle potaskan ja tärpätin valmistusta, ja hänet lähetettiin siinä mielessä kiertämään maaseutua, mutta tämä tehtävä olikin viimeisiä hänelle uskottuja toimia. af Forselles tulee yhä kärsimättömämmäksi ja tekee valituksia metsähallitukseen siitä, että Sederholm ei täytä tehtäviään. Metsänhoitajan tuli ohjesäännön mukaisesti pitää päiväkirjaa, johon hänen tuli merkitä, mitä hän kunakin päivänä oli tehnyt. Metsänhoitajien keskuudessa tämä kirja pian sai nimekseen »valehtelijankirja», mutta sen lehdillä kuvastui väliin asianomaisen virallinen vaelus hyvinkin selvin ääriviivoin, ja siitä saattoi vihastuneen päällikön käsissä muodostua hyvinkin vaarallinen ase. Sederholmin päiväkirjasta af Forselles sai murhaavia todistuskappaleita hänen heikkouksiensa valaisemiseksi. Hän toteaa näin kerrankin, että Sederholm olisi kahden ja puolen kuukauden aikana ollut vapaa 33 päivää ja vaati siitä selvitystä. Tervatehtaan tilit, joita Sederholm nähtä-

västi ei ollut arvannutkaan alusta alkaen tarkkaan pitää, muodostuivat kumminkin kohtalokkaimmiksi. Sederholm kietoutui yhä enemmän tuontuostakin antamissaan tiliotteissa numeroiden sekaviin pauloihin, jotka hänet lopulta kaatoivat. Hänet pidätettiin virasta, velvoitettiin maksamaan tervatynnyrien hintaa, sai asua Evolla huoneistossaan, mutta ei saanut vapaita polttopuitakaan. Virastapidätyks alkoi 1870 ja kesti useita vuosia.

J o h t a j a n v a i h d o s.

Tapahtuipa silloin, että metsähallituksen päällikkö vphra Rabbe Zachris Wrede erosi virastaan. Senaatin ja hänen välillä oli syntynyt ristiriita eikä hän tahtonut alistua. Hänen seuraajakseen kutsuttiin af Forselles, jonka paikka Evolla siis jäi auki. Hänen tilallensa määrättiin Blomqvist, joka toukokuun 29 p:nä 1870 ilmoittaa edellisenä päivänä saapuneensa Evolle ja vastaanottaneensa siellä metsäopiston v.t. johtajan toimen.

Evolla oli tapahtunut paljon muutoksia. Oppisalirakennuksessa lehtori Nordenskiöldillä oli kaksi huonetta meteorologisia töitä varten, muutoin se oli tyhjä. Oppisalirakennuksen päässä asui kovaonnikainen metsänhoitaja Sederholm. Lehtori Nordenskiöldin laskuapulaisella oli siinä yksi huone, lehtori Furuhjelmilla kaksi huonetta omaa tarvetta ja yksi kasvitieteellisiä kokoelmia varten, muutoin se oli tyhjänä. »Rustholli» oli kokonaan tyhjänä. Laboratoriorakennuksessa asui vahtimestari, suurisali oli asumaton, ravintolarakennuksessa asui metsänhoitaja Nyberg, hallussaän neljä huonetta ja keittiö, yksi huone oli kirjastona ja postikonttorina, muutoin se oli asumaton. Johtajanrakennus vapautui Blomqvistille itselleen ja »naineen opettajan» rakennuksessa asui lehtori Nordenskiöld. Leipomon ja pesutuvan pohjarakennuksessa olevat huoneet olivat käytännössä, muutoin se oli tyhjä. Navettarakennuksessa asui renki toisessa huoneessa, toisen ollessa verstaana, ja renkienasunnoissa oli kaksi huonetta käytännössä, neljä asumattomina. Taimitarha oli jotakuinkin laiminlyöty. Savijärven kuuluisa tervatehdas oli vuokralla, mutta siellä oli vielä

varastossa valtiolle kuuluvaa raakatäppätiä, joka oli saatava myydäksi, sillä astiat vuotivat edelleen ja lasiastioita kaivattiin jatkuvien tappioiden estämiseksi.

Toisenlaisten olosuhteiden vallitessa Blomqvist nyt tuli Evolle kuin kymmenen vuotta aikaisemmin. Oli kuin halla olisi käynyt sielläkin noina kaameina nälkävuosina ja tappanut sen oraan, joka hänen ensi kertaa sinne tullessaan uudispellosta kohotti päätään. Mutta Blomqvist oli nuori, vasta 34-vuotias. Elämä oli siis hänen edessään, eikä tulevaisuutta kukaan voinut arvostella, miksi se muodostuisi. Nuoren miehen ja elävän mielen luottamuksella ja toivehikkuudella hän käy uuteen tehtävänsä käsiksi. Olihan hän nyt laitoksen pää, ja hänestä itsestään hän varmaan riippui, miksi tämä laitos muodostuisi.

Aluksi oli huolehdittava kaikenlaatuista pienistä tehtävistä. Taimitarhan taimet olivat kasvaneet suuriksi ja oli saatava istutetuiksi. Johtajan valtuudet olivat rajoitetut, joten pienemmistäkin asioista oli oltava kirjeenvaihdossa metsähallituksen kanssa, ennenkuin ne saatiin järjestetyiksi. Niinpä esim. oli hankittava metsähallituksen lupa, ennenkuin saatiin käyttää kauniita nelivuotisia lehtikuusen taimia. Sama oli asian laita, kun sembramännyn taimista oli kysymys. Näistä sai Blomqvist moneen kertaan selvittää, minkäikäisiä ne olivat, missä ne olivat ja minkälaisia ne olivat. Osa taimista käytettiin istutuksiin Evolla, mutta Blomqvistin ehdotuksesta niitä jaettiin yksityisille maanomistajillekin. Niinpä hän kertoo sembramäntyjä jakaneensa kaikkiaan 500 kpl., ja näistä oli m.m. tilanomistaja E. Wegelius Kuhmoisissa, joka oli tunnettu puistojen ja puutarhojen suunnittelija, saanut osan, ja senaattori, vphra J. A. von Born 25 kpl. Mutta paljon pienempiin ratkaisuihin oli saatava metsähallituksen lupa. Jokin rautakanki oli hävinnyt ja Blomqvistin täytyi kysyä, miten se korvattaisiin, mistä rahat saataisiin uuden ostamiseksi. Verstaassa tarvittiin timantti lasinleikkausta varten, ja lupa oli senkin ostamiseen hankittava. Ja kuvaavaa voi olla mainita, että kun muuan hyväntahtoinen neiti pyysi huonetta opistolta, voidakseen antaa pyhäkouluopetusta paikkakunnan lapsille, täytyi Blom-

qvistin alistaa asia metsähallituksen ja tämän senaatin ratkaistavaksi, joka viimeainittu muutoin hylkäsi anomuksen.

Suurta huolta tuottivat rakennukset ja niiden hoito. Kylmillään ne alkoivat rappeutua ja vaatia tavallista suurempia korjauksia.

Hoitoalueeseen saatiin virkaatekevä metsänhoitaja J. W. Litzell, Evon oppilaita vuodelta 1864. Ryhdyttiin hankkimaan männynkäpyjä, joita sattui tulemaan liikaa, joten määräraha tuli ylitettyä ja puuttuva erä oli anottava metsähallitukselta. Samalla kertaa pyydettiin määrärahaa myöskin kaskiviljelyksien toimeenpanemiseksi Vesijaolla, noin 5 t.-alalla eli aluksi yhdellä, myöhemmin kahdella t.-alalla torppaa kohti.

Kaiken aikaa oli ilmassa tuntua siitä, että opisto jossakin muodossa uudelleen virkoaisi eloon. Taloudelliset suhdanteet jatkoivat aaltomaista vaihteluaan. Laakson pohjasta oltiin nousemassa voimakkaan aallon harjalle. On hyvinkin todennäköistä, että tämä ratkaisi Evon kohtalon.

1872 oli Evon opiston herättämiskysymys esillä metsähallituksessa ja senaatissa. Voi olla syytä huomauttaa, että af Forselles oli vähää ennen Evolta lähtöänsä saanut metsähallitukselle esittää käsityksensä niistä mahdollisuuksista, joita oli olemassa metsänhoitajien kasvattamiseksi siinä tapauksessa, että Evo ainaseksi lakkautettaisiin.

af Forselles oli sitä mieltä, että kysymys voitiin ratkaista useammalla tavalla. Opiskelun piti tapahtua ulkomailla, mieluummin jatkoopetuksen muodossa, tai siten, että omaan yliopistoon perustettaisiin metsänhoidon oppituoli. Viimeainittua vaihtoehtoa hän ei kumminkaan suositellut, koska opetus siten tulisi liian teoreettiseksi ja oppilaille kalliiksi. Yhtenä vaihtoehtona hän esittää, että Helsingin teknillinen reaalikoulu laajennettaisiin tätä opetusta silmällä pitäen, mutta tällöin tuli oppilaille varata Evolla välttämätön harjoittelukausi ja säilyttää siellä metsätalouden lehtorin ja metsänhoitajan paikat. Voitaisiin ajatella myöskin opetuksen sijoittamista Mustialaan, jonka opettajavoimia olisi lisättävä metsätalouden lehtorin ja metsänhoitajan viroilla. Viimeisenä vaihtoehtona hän esittää, että

Evon metsäopisto saisi edelleen toimia, mutta vähemmällä opettajavoimilla, ainoastaan metsätalouden vakinaisen ja luonnontieteiden sekä matematiikan ylimääräisen lehtorin varassa. On hyvin luultavaa, että metsähallituksen ehdotus Evon metsäopiston toiminnan jatkamiseksi oli rakennettu af Forsellesin viimeisen vaihtoehdon pohjalle ja tämä on sitä luultavampaa, kun af Forselles itse oli silloin metsähallituksen päällikkönä.

1873 Blomqvist sai suorittaa useammanlaisia tehtäviä, joista voidaan päättää, että opiston uudelleen avaaminen oli kysymyksessä. Hän lähettää kartan Evon opiston asemakaavasta ja kaikista rakennuksista sekä niiden asukkaista. Mustialasta hän miltei kohta Evolle palattuaan pyytää ja saakin takaisin sinne lähetetyt opetusvälineet. Rakennuksista ja niiden kunnosta hän tekee selkoa, ehdottaa eräitä asunnonvaihtoja ja tekee kustannusarvion tarpeellisista korjauksista. Kun opistolle ei ollut voitu tilata mitään kirjallisuutta sen ollessa suljettuna, olivat tärkeimmät aikakauskirjatkin jääneet Evolle tulematta ja Blomqvist pyytää määrärahaa näiden ja muun kirjallisuuden hankkimiseksi.

Toisiakin merkkejä opiston lähestyvistä avaamisesta ja sen tarpeellisuudesta alkaa ilmetä. Oppilaspaikkoja kysytään, ja Blomqvist ilmoittaa vastauksessaan, että opisto todennäköisesti alkaa ensi vuonna (1874) uudelleen toimia. Varsinaista avaamista odottamattakaan tuli Evolle pari ylioppilasta, N. von Schantz ja G. Bergroth, jotka Blomqvistin yksityisoppilaina suorittivat kaksivuotisen oppijakson ja saivat sen perusteella metsäkonduktöörin aseman. Kun Savijärven tervauunit taas kerran tulevat puheenalaisiksi ja Blomqvist kertoo, että viimeisetkin jo vuosia sitten nostetut tervakset ovat tulleet käytetyiksi, ehdottaa hän, että tehdasta ei enää annettaisi vuokralle, vaan että se opetustarkoituksia varten saisi olla käynnissä muutamia kertoja vuodessa.

Toukokuun 5 p:nä 1874 vahvistettiin sitten Evon metsäopiston uusi ohjesääntö, ja laitos oli valmis ottamaan vastaan oppilaita. Pyrkijöitä ilmaantuikin kohta, yhdeksän ylioppilasta. Lokakuun 7 p:nä samana vuonna Blomqvist nimitettiin opiston vakinaiseksi johtajaksi.

Blomqvist sai johdettavakseen opiston, jonka opettajavoimat oli vähennetty pienimpään määräänsä. Kaikki lehtorien paikat lakkautettiin, jopa se metsätaloudenkin, jonka haltijana hän itse oli ollut. Opistoon ei jäänyt muuta kuin johtaja ja opettaja sekä hoitoalueen metsänhoitaja, jolle annettiin eräitä opettajantehtäviä.

Lehtori Nordenskiöld oli vielä 1873 Evolla, mutta seuraavana vuonna hän jo asui Helsingissä. Furuhjelm jäi sitävastoin paikalleen ja tarjoutui hoitamaan eläin- ja kasvitieteen opetusta.

Evon metsäopiston kuten Blomqvistinkin elämässä alkoi nyt tosiaankin uusi kausi. Blomqvistin merkitys opettajana ja metsäammattimiehenä oli jo näihin asti ollut huomattava, mutta vasta nyt, kun suurin osa opetuksen taakasta laskettiin hänen hartioilleen, jolloin hän joutui edustamaan metsäopetusta ja sen tieteellistä tasoa ulospäin, hänen tehtävänsä ja vastuunalaisuutensa kasvoi. Hänestä oli pääasiallisesti riippuva vastaisiko opetus yleensä niitä vaatimuksia, joita voitiin asettaa opiston ja korkeakoulun nimeä kantavalle laitokselle.

10. EVON OPETTAJAT.

Fvon metsäopiston ensimmäisiä opettajia oli, kuten aikaisemmin on mainittu, luonnontieteitten ja kemian lehtori Johan Emil Furu-hjelm, synt. 1834, Blomqvistin lapsuuden tuttava, ylioppilas- ja opiskelutoveri, sekä yliopisto- että Tharandtin metsäopistoajalta. Hän oli harjoittanut opinnoita yliopistossa ja suorittanut kandidaattitutkinnon 1857. Oltuaan jonkin aikaa jo sitä ennen eräitten luonnontieteellisten laitosten intendenttinä ja tehtyään opiskelumatkan Laatokan Karjalaan, antautui Furu-hjelm metsänhoitoalalle ja nimitettiin Tharandtin kurssin käytyään Saarijärven metsänhoitoalueen metsänhoitajaksi 1860, ja vuotta myöhemmin Evon lehtoriksi.

Furu-hjelm oli vuodesta 1861 kuolemaansa saakka 1902, keskeytyksittä Evolla. Tästä jo käy selville hänen uskollisuutensa ja vaatimattomuutensa, uskollisuutensa, sillä hän uhraisi koko elämänsä valitsemalleen opettajantehtävälle, vaatimattomuutensa, sillä hän ei yrittänytkään pyrkiä jonnekin muualle, taloudellisesti ja sijoituksestaan edullisempiin paikkoihin.

Furu-hjelm ei luonnontieteilijänä ollut mikään tuottelias henkilö, hänen kirjalliset julkaisunsa supistuivat varsin vähiin, mutta tämä ei johtunut suinkaan siitä, että hän ei aineittansa olisi hallinnut tai sitä tuntenut, vaan tässäkin suhteessa eräänlaisesta vaatimattomuudesta. Hän asetti painetulle sanalle niin suuria vaatimuksia, että hän ei katsonut olevansa tarpeeksi varma esittääkseen huomioitaan kirjallisesti. Ja tämä hänen pidättyväisyytensä vaikutti myöskin hänen suhteeseensa oppilaisiin.

Evon oppilaat olivat ylioppilaita ja sikäli muka selvillä siitä, mitä opetus Furu-hjelmin edustamissa aineissa merkitsi. Olivathan ne

perustavaa laatua ja monessa suhteessa mielenkiintoisia. Furu-hjelm lähti siitä, että oppilaat olivat tarpeeksi kypsiä ymmärtääkseen tämän ja asettuakseen sille vastaanottavalle ja opimhaluiselle kannalle, joka oli oppimisen edellytyksenä.

Tästä johtui, että hänen opetustapansa ei ollut tarpeeksi aktiivinen. Hän luennoi hillitysti ja ikäänkuin ujostellen. Vain harvoin kohosi hänen äänensä saaden sitä lämpöä, jota hänen kiintymyksensä aineeseensa olisi voinut edellyttää, ja silloin hän yhtäkkiä tuli kaunopuheiseksi ja kohotti katseensa pöydästä, johon se muutoin oli ollut kiinnitetty, oppisaliin ja oppilaisiin. Ja tällaisina hetkinä viime-mainitut huomasivatkin, mikä kaunis korkea otsa ja miten jalostuneet kasvot hänellä olikaan.

Oppilaat olivat kumminkin valitettavasti vain poikia, vallattomia ja tahtomattaankin julmia. Furu-hjelm oli luonteeltaan ujo, ja aikaa myöten hänen ujoutensa ja hajamielisyytensäkin kasvoi. Hän pukeutui vaatimattomasti ja sai oppilaiden silmissä muotoihinsa jäykistyneen »peruukin» leiman. Kun hän ei ollut ankara eikä vaativa, teki tavallinen oppilas, joka sisimmässään enimmässä tapauksissa on laiska ja joka eräänlaisen itsesäilytysvaiston ohjaamana koettaa päästä mahdollisimman vähällä, sen johtopäätöksen, että hän saisi Furu-hjelmiltä hyväksyttävät arvolauseet vaivattomasti.

Todennäköisesti oli tämä oppilaiden suhtautuminen hänen edustamaansa aineeseen, joka Furu-hjelmiltä tuskin voi jäädä huomaimatta, katkera vastoinkäyminen, ja kun hän sitä ei näyttänyt, vaan alistuen vetäytyi kuoreensa, luuli oppilas tehneensä aivan oikeat johtopäätökset, niinkuin hän näennäisesti tekikin. Vain harvat Furu-hjelmin oppilaat saivat Evolla niin voimakkaita vaikutteita luonnontieteissä, että ne olisivat johtaneet joihinkin tutkimuksiin. Mutta olihan Evolla paljon niitä, jotka jo yliopistossa olivat luonnontieteitä opiskelleet, ja näille antoi Furu-hjelmin opetus virikkeitä huomioihin, jotka koskivat metsää, sen vihollisia ja ystäviä eläin- ja kasvikunnassa.

Furu-hjelmin opetus oli pääasiassa katederiopetusta. Silloin tällöin hän järjesti jonkin retkeilyn opiston lähimpään ympäristöön,

ja näillä retkeilyillä tehtiin havaintoja pääasiallisesti tuhohyönteisistä, mutta myöskin kasvipeitteestä ja kasvillisuudesta sekä sen vaihtelusta sen mukaisesti, kuinka kauan ala oli ollut metsän peitossa tai avonaisena. Näillä retkeilyillä oppilaat saivat tehdä sen yllättävän huomion, että Furuhjelm ei suinkaan ollut metsälle vieras, vaan liikkui siellä sillä varmuudella, joka vain metsäammattimiehelle on ominaista.

Furuhjelmista kerrottiin, että hän oli jonkun omaisensa takia ottanut vapaaehtoisesti kantaakseen suurta velkataakkaa, ja hänen täytyi elää hyvin vaatimatonta elämää, sellaista, joka Evolla kyllä oli mahdollista, mutta joka edellytti uhrimieltä ja paljon kieltäymisiä. On hyvinkin luultavaa, että tämä teki hänet sulkeutuneeksi ja erakoksi. Voi hyvin ymmärtää, että tästä kasvoi eräänlaista pessimismiäkin. Mutta eihän yleensä tarvita paljon, ennenkuin herkästi vaistoava oppilas aavistaa, että opettajassa on jotakin salattua, jota ei saa koskea tai ei pääse koskemaan. Tämä havainto oikeuttaa sellaiseen johtopäätökseen, että »ukko» on eriskummallinen, ulkopuolella varsinaisen elämän. Kun oltiin retkeilyllä, ja Furuhjelm kaivoi näkyviin jonkin kannon, jonka pinnassa oli toukkia, tai kasvin, joka oli jossakin suhteessa merkille pantava, tai oli muuten kiinni jotakin havaintoa selittämässä, sattui yhtämittaa, että ne oppilaista, jotka olivat selän takana tai aivan lähintä ympäristöä ulompana, koettivat pistää Furuhjelmin takkiin pikku tikkuja, toveriensa taskuun sammuksia ja milloin mitäkin, kuunnellen hyvin vähän sitä, mitä kerrottiin. Furuhjelm piti kumminkin varansa, ja hänen katseensa oli silloin niin ankara, että leikki arvelutti.

Metsänhoitaja Hugo Hamilkar Hackstedt oli kolmantena haarana siinä apilaan lehdessä, jonka Blomqvist, Furuhjelm ja hän muodostivat ja joka pysyi koossa noin 30 vuoden ajan. Hän oli monessa suhteessa Furuhjelmin vastakohta. Häneltä ei suinkaan puuttunut elämänhalua, eivätkä kieltäymiset olleet hänen luonteenomaisimpia puoliaan. Hän edustikin elämän iloa, ei tosin mitään rajua ja intohimoista, mutta suuressa määrin poikamaista.

Iältään Hackstedt oli vain vuotta nuorempi kuin Blomqvist. Hän

oli siis syntynyt 1837 ja oli papin poika Kalvolasta. Hän oli tullut ylioppilaaksi Porvoon lukiosta 1860, sen jälkeen harjoittanut opinnoita yliopistossa ja ollut Tampereella alkeiskoulun opettajana. Evolle hän pääsi 1862, josta 1865 sai päästötodistuksen. Hackstedt siis valmistui siihen aikaan, joka metsänhoitomiehelle oli epäedullisimpia. Tehtyään sotilasvirkatalojen arvioimistöitä hän oli v.t. metsänhoitajana Ähtärin hoitoalueessa parina vuonna ja sitten aivan vieraalla alalla, kahtena vuonna insinöörin apulaisena, punnitsijana, Riihimäen—Pietarin rataa rakennettaessa ja Hangon ratasuuntaa käytäessä. 1870—73 Hackstedt osallistui yritykseen, joka niihin aikoihin oli ainutlaatuinen. Kun norjalainen Aslak Holmsen oli valtion Päijänteen varsilla olevista metsistä ostanut ensimmäisen suuremman erän, joka valtion tuli uittaa Kotkaan silloin vielä perkaamatonta uittoväylää pitkin, pantiin Kymin joen itäisiin, Korkeakosken haara, uittokuntoon, ja uittotöiden johto ja väylän puhdistaminen uskottiin metsähallitukselle, joka työhön määräsi metsänhoitaja Hackstedtin. Väylän kuntoonsaattamista ja siinä suoritettua uittoa seurattiin aikoinaan suurella mielenkiinnolla, koska puiden uittamista siinä väylässä pidettiin mahdottomana. Hackstedt suoriutui yrityksestä kunnialla, mutta kun valtio ei enää kauemmin harjoittanut puiden hankintaa, vaan se jäi ostajien asiaksi, loppui tämä työ, jota hän oli tehnyt kolmena vuonna. Siinä saatu kokemus oli tietysti Hackstedtille arvokas, kun hän Evolla joutui järjestämään sikäläisiä pieniä uittoväyliä ja uitoista luennoimaan.

Evon metsänhoitajan tuli antaa opetusta ylioppilaille n.s. insinööritieteissä ja metsämatematiikassa sekä hoitoalueen hallinnassa. Hackstedtillä oli uitto- ja tierakennustieteellisen harjaantumisen ohella metsänhoitajien keskuudessa ainakin silloin se harvinainen ansio, että hän oli kahtena vuonna ollut alkeiskoulun opettajana. Kun metsänhoitajan paikka oli täytettävä, ei sopivampaa miestä kuin Hackstedt siis voitu löytääkään.

Elokuussa annettiin Hackstedtille määräys puheenalaiseen toimeen, 30 p:nä syyskuuta 1874 Blomqvist kertoo hänen saapuneen Evolle. Vuotta myöhemmin hänet nimitettiin vakinaiseksi metsän-

hoitajaksi, ja siinä toimesta hän pysyi aina v:een 1904, jolloin hän joutui eläkkeelle ja muutti Jyväskylään asumaan. Ennen Hackstedtin lopullista nimitystä antoi Blomqvist hänestä sellaisen lausunnon, että hänellä oli hyvät opettajataipumukset ja että hänestä tulee todennäköisesti hyvä opettaja, varsinkin n.s. insinööritieteissä ja metsämatematiikassa.

Mitä ne n.s. »insinööritieteet» sitten olivatkaan? Niihin sisältyi paljon ja monenlaista, tienrakennusta, ojitusta, uittoa ja lauttausta, järven laskua, yleistä rakennusoppia. Kurssit eivät olleet pitkiä ja olivat kenties alkeellisiakin, mutta tutustuttivat oppilaita hyvin hyödyllisiin ja käytännöllisesti tärkeisiin aloihin. Jotkut järvenlaskusuunnitelmat, ojitussuunnitelmat, ja siltain- ja teiden rakennussuunnitelmat kustannusarvioineen olivat omansa kehittämään oppilaiden arvostelukykä ja tekemään heille yksinkertaisten töiden johdon ja toimeenpanon mahdolliseksi.

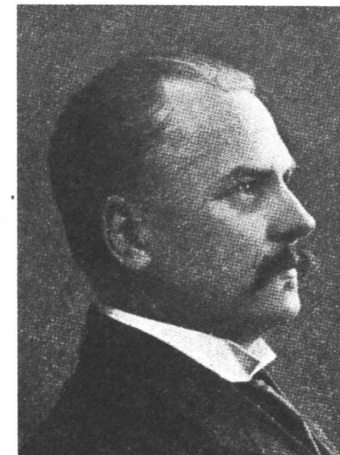
Käytännölliset harjoitukset Hackstedtin johdolla muodostuivat enimmäksessä tapauksissa hauskoiksi ja mielenkiintoisiksi, joskin niissä uusiutui se samantapaisissa harjoituksissa muualla havaittu epäkohta, että joku tai jotkut oppilaat ottivat johdon toisten ollessa enemmän tai vähemmän vain statistien asemassa. Kun suunnitelmat oli piirrettävä puhtaiksi, oppilaat tottuivat yksinkertaisempien piirustusten tekoon, ja tavallisesti vallitsi kova kilpailu siitä, kuka osaisi tehdä piirustuksensa kaikkein siistimmin ja kauneimmin. Insinööritieteet olisivat voineet muodostua Evolla hyvin tärkeäksi aineeksi, mutta Hackstedt ei ollut tarpeeksi vaativa, ja hänen opetuksensa meni näin osaltaan hukkaan.

Hackstedt opetti sitten myös n.s. metsämatematiikkaa, siis puiden ja metsiköiden kuutioimista, kasvun laskemista y.m. sentapaista. Kurssikirjana käytettiin tavallisesti saksalaisia oppikirjoja. Hackstedtilta vaadittiin siis hyvin monipuolisia tietoja ja taitoja, ja hänellä niitä olikin harvinaisen paljon, sillä hän oli teräväpäinen, kokenut ja lahjakas.

Opettajana hän oli selvä ja asiallinen, luennoi vilkkaasti, jos kohdakaan ei innostuneesti tai haltioituneesti. Hän oli hyväsydäminen

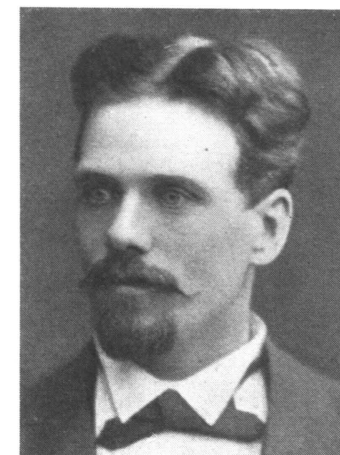
Metsänhoitaja, sotakamreeri
HUGO HAMILKAR HACKSTEDT.

Ylimetsänhoitaja
BERNH. ERICSSON.

Metsänhoitaja BENJ. HEIKEL.

Metsäneuvos ROB. MONTELL.

eikä tenttijänä voinut olla luja ja vaativa, vaan antoi hyvin vähäistenkin tiedonmurusten riittää approbaturia varten.

Hackstedt oli tavallaan skeptikko ja oli jo paljoo aikaisemmin kuin Einstein todennut kaiken suhteellisuuden vakuuttamalla, että »allting är relativt».¹ Toinen elämänohje, jota hän ei oppilailtaankaan salannut, sisältyy suomalaiseseen sananparteen »hullu paljon työtä tekee, elää viisas vähemmälläkin». Hän ei ollut mikään erikoisen innostunut metsänhoitaja. Metsästys häntä miellytti, mutta sellaiset työt kuin metsänistutukset ja kylvöt tai kaskiviljelykset eivät hänen sydäntään paljoo lämmittäneet. Ei hän myöskään osoittanut sellaista metsänhoidollista harrastusta, että se hänestä olisi oppilaisiin tarttunut, eivätkä leimausmatkat hänelle mitään suurempaa iloa tuottaneet. Hänellä oli vähän sen tapaista heikkoutta, että hän viivytteli torpan tai talon pirtissä tai kamarissa osoittaen naisväelle suurta huomiota ja että muut työt kuin virka-asiat häntä enemmän huvittivat. Hän oli nim. keksijäluonne ja harrasti kaikenlaatuisia mekaanisia näppäryyksiä. Niinpä hänellä Helsingin yleisessä näyttelyssä 1876 oli näytteillä ompelukone, jota pikkuinen koira käytti. Paljoo arvokkaampi oli hänen keksimänsä sotilaskivääri, joka oli vähällä tulla Venäjän armeijan yleiskivääriksi.

Kolmas vakinainen opettaja, joka ohjesäännössä edellytettiin pysyväksi, oli n.s. opettaja. Minkäänlaisia yliopistollisia opinnoita ei vaadittu tämän paikan haltijalta, vaan hänen tuli olla opetukseen pystyvä, taitava metsänhoitaja. Kaikki sen viran haltijat olivatkin vain Evon oppikurssin suorittaneita miehiä. Enimmät olivat toimeen astuessaan nuorenpuoleisia ja enimmässä tapauksissa valmiit lähtemään muuhun toimeen, jos siihen vain tilaisuutta tarjoutui.

1874 opettajan paikalle tuli metsänhoitaja C. A. Nyberg, josta edellä useamman kerran on ollut puhetta. Nyberg oli kunnon mies, huolellinen ja ahkera. Hänestä sanotaan, että hän oli hyvä kartanpiirtäjä. Piirustuksen opetus olikin tärkeä aine ja siinä saavutettu taitavuus suureksi ansioksi katsottava. Opettajan opetusvelvollisuuteen kuului piirustuksen ohella maanmittausoppi, maanviljelys-

¹ Kaikki on suhteellista.

oppi ja ainakin myöhemmin osa n.s. arvioimisoppia. Hyvin vaativa ja edesvastuullinen tehtävä oli kesällisten harjoitustöiden johtaminen tai, jos Blomqvist itse oli mukana, hänen apulaisenaan olo. Ulkona suoritettavissa harjoitustöissä joutuivat opettajat ja oppilaat paljoo läheisempään kosketukseen toistensa kanssa, kuin opistolla, ja siellä opittiin kummankinpuolisesti tuntemaan jokainen mukana ollut. Opettajalle nämä harjoitustyöt olivat sikäli aivan ratkaisevia, että, ellei hän niissä tullut oppilaiden kanssa toimeen tai ei osannut suhtautua heihin oikein, hänen ei kannattanut yrittääkään opettajatyötään jatkaa. 1879 sai Nyberg matka-apurahan ja kävi Ruotsissa tutustumassa opetukseen siellä, mutta hän ei jäänytkaan pitkäaikaiseksi Evolle. Jo 1883 hän osittain terveydellisistä syistä, mutta ennen kaikkea siitä syystä, että opettajan toimi oli liian monipuolinen ja työläs, haki rautatiehallituksen rahastonhoitajan paikkaa ja nimettiin siihen.

1876 perustetun metsäkoulun ensimmäisenä opettajana ja hoitoalueen apulaismetsänhoitajana oli metsänhoitaja Rob. Montell. Blomqvist antoi hänestä mitä parhaimman arvostelun, kun hän Evolta 1879 muutti n.s. valtion metsänhoidonneuvojan toimeen, ja Blomqvist koetti Nybergin paikan tultua vapaaksi saada hänet uudelleen Evolle ja onnistuikin siinä.

Montellista on säilynyt se muisto, että hän oli hyvä opettaja ja oppilaidensa niin kuin opettajatoveriensaakin suosiossa. Ei hänelläkään ollut muuta opillista arvoa kuin Evon metsäopiston kurssi, mutta hän oli vilkas, pirteä ja kehityskykyinen mies.

Opettajantoimessa olevalle henkilölle kuului opetusvelvollisuuden ohella joitakin aika vaativia ja raskaita tehtäviä nim. rahastonhoitajan ja sihteerin velvollisuudet. Opettajan oli siitä syystä hyvin vaikea ennättää lueksia ja lisätä tietojään. Luentojen täytyi näin ollen pysytellä kurssikirjatasolla. Opettajalla oli kumminkin tärkeä asema, ja Montell täytti sen kaikesta päättäen hyvin. Kun hänen saatuaan toisen paremman toimen, tuli lähteä Evolta, teki Blomqvist kaiken voitavansa saadakseen hänet jäämään, ehdottipahan koroitet-

tua palkkaakin, jota ei kumminkaan saatu. Perhe kasvoi ja Montellin oli pyrittävä parempipalkkaiseen virkaan.

Kun tuli se aika, että Montellille oli suunniteltava seuraajaa, oli Blomqvist tosiaankin onneton, mistä hän saisi kelvollisen opettajatoverin.

Boreniukselle Blomqvist lausuu huolensa. Hän sanoo, että opettajanpaikka on vaikea täyttää »yhtä kelpaavalla, ahkeralla ja joka suhteessa miellyttävällä toverilla — Metsäkoulun tutkinnossa oli nautinto katsella oppilaiden vihkoja Montellin aineissa. Opettajan pitäisi opettaa geologiaa, maataloutta, metsänarvioimista, metsänarvolaskua ja osia metsätieteiden encyclopediaa, jolloin johtajan opetus jäisi koskemattomaksi. Kun ehdotuksen toteuttaminen aiheuttaisi 2750 markan lisämenon, ei metsähallitus sitä kannattane. Siellä ei kai minun ehdotustani, että opettaja saisi enemmän suomenkielistä opetusta kuin aikaisemmin hyväksytä. Katsotaan kenties viisaammaksi antaa danaolaisten käyttää pakkoa kuin suostutella heitä laskemalla puuhevonen sisälle».

Tilanne oli jo muuttunut entisestään siinä suhteessa, että kuka tahansa ei paikkaan kelvannut. Asianomaisen tuli olla aineeseensa perehtynyt ja etevä ammattimies, mutta myös osata luennoida suomeksi, ainakin suurimman osan aineestaan. Toistaiseksi oli niille opettajille, jotka luennoivat suomeksi, annettu erikoinen palkkio, oliko se sitten katsottava kipurahaksi vai tehtävän uutuudesta ja outoudesta aiheutuneeksi, jääköön arvaamatta. Kun Evon oppilaiden joukossa tähän asti oli ollut vain vähäinen määrä suomea täysin hallitsevia miehiä, supistui ehdolle pantavien määrä pieneksi.

1885 oli Evolla tapahtunut murhenäytelmä, eräs oppilas oli ottanut itsensä hengiltä. Hänen tilalleen valittiin keskellä opiskeluaikaa ylioppilas Bernhard Ericsson. Hän oli syntynyt 1864, oli käynyt Viipurissa koulua ja tullut sieltä myöskin ylioppilaaksi. Evon opiston kurssin hän suoritti 1885—86. Valmistuttuaan hän oli määrätty kauas Lappiin, Sodankylään n.s. metsäpäälysmiehen paikkaan. Hän oli Blomqvistin sanoja käyttäksenne lahjakas mies ja virkeä

oppilas, ja, kun Montell kiinnitettiin muuanne, kääntyi Blomqvistin huomio Ericssoniin.

Ericsson olikin valveutuneempi ja ammatistaan enemmän kiinnostunut kuin hänen ammattitoverinsa yleensä. Hän oli tuskin Sodankylään tullut, ennenkuin hän toimittaa Evolle käpyjä, tilaa sip. lehtikuusen siemeniä, kertoo tutustuneensa hoitoalueessa olevaan yhteen lehtikuusikkoon ja metsähallituksen kehoituksesta suorittaneensa kasvututkimuksia. Vähää myöhemmin hänellä jo on, niin hän kirjoittaa Blomqvistille, SMY:n julkaisuja varten artikkeli, jossa tehdään selkoa mainitusta sahatukkien kasvuun perustuvasta tutkimuksesta. Lehtikuusen siemenet hän on toimittanut metsänhoitaja Silénille Kittilään, missä Silénillä on »jardin d' acclimatation». Hän tekee selkoa toimittamistaan sahatukkien luovutuksista ja lausuu niistä arvostelunsa. Hän lupaa jotakin vuotta myöhemmin kirjoittaa vaikutelmia hoitoalueestaan ja kertoo samassa kirjeessään, että hän on ampunut jäniksiä, lintuja, m.m. villihanhia, joutsenia, y.m. ja karhuja, viimeainittuja kokonaista 18 kpl.

Kun Evon opettajantoimen sijaisuus julistettiin haettavaksi, kehoitti siis Blomqvist myös Ericssonia hakemaan sitä. Kilpailijoiden joukossa oli metsänhoitaja E. Wichmann ja Blomqvistin sisarenpolka metsänhoitaja A. V. Westermarek. Blomqvist sanoo Westermarekin käyneen kumartamassa Evon opettajan paikkaa, mutta hänen ehdokkuuttaan Blomqvist ei katsonut mahdolliseksi, vaan sanoo suositelleensa Ericssonia. Tämä ei omasta puolestaan jättänyt myöskään mitään sattuman varaan, vaan kävi varmuuden vuoksi Helsingissä ja kertoo Blomqvistille, että hän oli »herroilta senaattoreilta» saanut kuulla, että hän kaiken todennäköisyyden mukaan saa paikan. Senaattori Koskinen oli hänelle vakuuttanut näin käyvän, ja senaattori Tudeer oli häneen yhtynyt.

af Forsellesiin Ericsson oli tehnyt vähän liian »ylpeäkätöksen» vaikutuksen. Sen lisäksi hänellä oli Kittilässä keskeneräinen oikeusjuttu. af Forselles oli tästä syystä lähtenyt Evolle neuvottelemaan asiasta Blomqvistin kanssa. Oikeusjuttu oli osoittava, niin Ericsson väittää, että hän oli viaton. Metsähallitus ei kumminkaan pannut-

kaan häntä ehdolle, ja Ericsson valitti siitä senaattiin. Kun oikeusjuttu oli selvinnyt ja päättynyt Ericssonin täydelliseen voittoon, oli odotettavissa, että hän lopultakin nimitettäisiin hakemaansa paikkaan. Näin kävikin. Ericsson saattoi Blomqvistille Sodankylästä tiedoittaa, että senaatti oli yksimielisesti nimittänyt hänet kysymyksenalaiseen toimeen. Vähän toista kuukautta myöhemmin hän oli jo oppilaiden harjoitustöitä johtamassa.

Sanotusta huomataan, että Evon opettajanpaikkaan ei saatu mitään aivan tavallista metsänhoitajaa, vaan jo aikaisin päämaalistaan varma ja eteenpäin pyrkivä mies.

Opettajana Ericsson oli yleensä pidetty. Hän luennoi aineensa, etenkin metsänarvolaskun, jota hän enimmin harrasti, sujuvasti ja selvästi, ei suinkaan millään vaatimattomuudella, vaan vähän sillä vivahduksella kuin hän olisi tahtonut sanoa, että hänen aineensa oli sekä vaikeatajuista että vähän muista edellä. Hän oli kuulusteluissa vaativainen, joten ei kukaan uskaltanut mennä huonosti valmistautuneena tenttimään. Maanmittaus ja maatalous, joita hänen niinkään oli opetettava, olivat sivuaineita, mutta hän antoi varsinkin edelliselle riittävän ja yleiskatsauksellisen käsittelyn. Ericsson pysytteli yleensä alkuopinnoittensa rajoittamalla alalla ja antoi oppilailleen hyvät tiedot. Sitä vaistomaista tahdikkuutta, jota vaaditaan opettajantoimessa olevalta mieheltä, ei Ericssonilta puuttunut. Siitä on todisteena se seikka, että hän vain harvoin joutui kireisiin väleihin oppilaidensa kanssa, ainakaan ei monessa suhteessa vaativien ulkotoiden aikana, joiden kestäessä siihen kumminkin usein olisi ollut tilaisuutta. Reippaana urheilijana, metsästäjänä ja kalastajana hän näytti miehisten ominaisuuksiensa takia nautti oppilaidensa arvonnantoa. Tuli aikoja jolloin hänen ja oppilaiden välit olivat hyvinkin jännittyneet ja katkeamisasteella, mutta siihen vaikuttivat ratkaisevasti muut syyt, poliittisten mielipiteiden eroavaisuudet.

Blomqvistin tärkeimmät opettajatoimet on nyt esitetty. Näiden kanssa hän sai jakaa opiston kasvatustehtävien vastuun. Opiston johtajana Blomqvistilla kumminkin oli keskeisin ja edesvastuullisin asema.

Blomqvistin tehtäväksi jäi pääaineiden opettaminen. Varsinainen metsänhoito, tärkeimmät osat n.s. metsänjako-oppia, metsäpolitiikka ja lainsäädäntö sekä metsäteknologia oli hänen vastuullaan. Sen ohella Blomqvist, osittain asianharrastuksesta, mutta etenkin täyttääkseen opiston ohjelmaan jääneen pahan aukon, luennoi kansantaloutta, mineralogiaa ja geologiaa. Jo tästä käy aineiden moninaisuus selville ja voidaan huomata, että sitä keskittymistä omaan aineeseensa, joka on mahdollinen esim. meidän päivien vastavissa toimissa oleville opettajille, ei voitu ajatellakaan. Kurssi itsekussakin aineessa muodostui luonnollisesti suhteellisen suppeaksi, sillä varsinaisia ammattiaineita varten ei ollut muuta kuin kolme lukukautta käytettävissä.

Blomqvist oli nuoruudessaan opiskellut luonnontieteitä ja nämä pysyivät hänen suosituimpina harrastuksinaan. Tästä syystä metsänhoito olikin hänelle mielenkiintoinen aine. Hän oli jonkin aikaa ollut myöskin maanmittarina, ja siitä hänellä oli muistona maankäyttölainsäädännön läheinen tunteminen ja sen soveltamisen ymmärtämys. Hänen lainopilliset tietonsa, jotka olivat useinkin aivan hämmästyttävän suuret, olivat saaneet perustuksensa juuri maanmittarikaudelta ja olivat hänelle erinomaisesti hyödyksi metsäpolitiikan alalla. Blomqvistin lempiaine oli kai lopultakin juuri metsäpolitiikka, ja se kenties sopikin hänelle parhaiten sen laajakantoisuuden vuoksi, joka on sille oleellista. Saihan opettaja siinä luoda katseen vähän kauemmaksi kuin kuluvaan päivään ja siihen liittyviin ilmiöihin sekä analysoida ja määritellä tapahtunutta metsätalouden alalla ja hahmoitella vastaisen kehityksen kulkua. Se on yhteiskuntaelämään niin kovin läheisesti liittyvänä mielenkiintoista jokaiselle, joka rakastaa ihmisiä, ja tahtoo helpottaa ja ohjata heidän elämäänsä, ja olihan Blomqvistilla filosofinen mietiskely veressä.

Paljoa vieraampi hänelle oli metsänjako-oppi, jonka matemaattinen, osittain teoreettinen luonne häntä kiusasi. Hän suhtautui yleensä kriittisesti sen yleistäviin kaavoihin ja abstraktioihin. Blomqvistin perehtyneisyys metsäteknologiaan oli hankittua ja tiedot perustuivat hyvinkin suurelta osaltaan hänen itsensä tekemiin havain-

toihin, mutta aine oli kokonaisuudessaan hänelle sittenkin suhteellisen vieras. Sen käytännöllisyys, mutta kenties enimmäin metsänhoitajan voimattomuus yleensä metsäteknologisten tehtävien suorittamisessa — useissa tapauksissahan muut eikä metsänhoitaja joutuvat tekemään ja suorittamaan tämän aineen hallitsemista edellyttävät tehtävät — tekivät sen hänen luonteelleen vieraammaksi.

Luennoitsijana Blomqvist oli taitava. Hän puhui sujuvasti ja helppoudella, esitys oli eloisaa, vilkasta, mutta vailla kaikkea paa-tosta. Kriittillisen ja kokeneen ihmisen vaistolla hän karttoi ja vihasi kaikkea teennäistä, paisutettua, epämääräisistä lähteistä pulppuavaa vaahdontapaista. Äänekäs puhe, voimallinen korostus, suuret eleet olivat hänelle mitä vastenmielisimmät. Hän tyytyi siitä syystä korutomaan esittämistapaan, jonka tuli asiallisuudellaan kuulijaan vaikuttaa, ja hänen luennoistaan voidaankin sanoa, että ne olivat läpeensä asiallisia, tiivistettyjä, milteipä kyllästettyjä. Sillä kehitysteella oleville nuorukaisille, jolla Evon opiston oppilaat olivat, olisi kenties usein enemmän seminaariharjoituksen muodossa annettu opetus voinut olla tehokkaampi. Blomqvistin luennot eivät koskaan saaneet sitä leimaa, että hän olisi puhunut asioista, joita hän ei halinnut. Hän sanoi kerrankin vahtimestari Granathille, joka oli tullut ihmetelleeksi, miten se tirehtööri ennättää luentonsa valmistaa, että »vanha pappi saarnaa ulkoa», mutta näin ei kumminkaan ollut asian laita. Vielä viimeisinä opettajavuosinaan hän aina luentonsa valmisti, vaikkakaan hänen ei ollut pakko tehdä sitä muussa kuin täydentävässä tarkoituksessa. Hän tuli tunnilleen hyvin säännöllisesti ja lopetti sen kolmeneljännestuntia luennoituaan. Hän esitti aineensa usein kertovassa muodossa, katse auditoriossa, jossa jokainen tiesi olevansa huomattu. Hän oli yksinkertaisesti, mutta aina huolellisesti puettu, ja hänen käytöksessään oli sitä arvokkuutta, joka on synnynnäistä, joka ei pidä itsestään ääntä, mutta joka tuntuu ja vaikuttaa, ettei kukaan sitä uskalla kieltää tai siihen kajota.

Opettajatoimeen Blomqvistilla niinkuin hänen kuuluisiksi tulleilla sisarillaan oli todennäköisesti perinnäiset lahjat. Hänellä oli tuota vaikeasti määriteltävää ominaisuutta, jota sanottanee kasvatus-

opilliseksi tahdikkuudeksi: sanoa oppilailleen totuus ja vaatia ehdotonta kuuliaisuutta ja kuria sillä tavoin, että oppilas mielellään siihen alistuu eikä huomaakaan mihinkään alistuneisuuden suhteeseen joutuneensa. Sen oikea käyttäminen edellyttää kumminkin luonnollisesti myöskin kiintymystä oppilaisiin, eikä tämä kiintymys saa olla tunkeilevaa, vaan päinvastoin pidätettyä, sellaista että se tuntuu vain epämääräisenä ilmakehänä, jonka olemassaolosta vasta paljoa myöhemmin, opiskeluaajan jo aikoja sitten päätyttyä pääsee selville.

Näin hauraista aineksista muodostuu kumminkin se ilmapiiri, joka oppilaitoksessa vallitsee ja joka sen tehokkuudelle ja merkitykselle on suuntaa antava, ja Blomqvistin tahdikkuus ja hänen kiintymyksensä noihin nuorukaisiin, jotka aina vuoroonsa kahden vuoden ajaksi oli uskottu hänen huolenpitoonsa, loi kaukaiselle Evolle tällaisen ilmapiirin, jota sitäkään ei kohta huomattu, mutta joka omalta osaltaan selvittää, miksi sen hoidokit kiintyivät Evoon ja tovereihinsa harvinaisen kiintein sitein.

Tärkeänä tekijänä, joka tähän vaikutti, oli myös se, että Evon opettajain sopu oli hyvä. Ristiriitoja tosin sattui, varsinkin Blomqvistin viimeisinä vuosina. Ne johtuivat todennäköisesti siitäkin, että opettajien enemmistö silloin oli vanhoja miehiä ja että nuoremmat voimat pyrkivät esiin, mutta myöskin henkilöllisistä erilaisuuksista ja sovittamattomista luonteista. Mutta Blomqvist koetti välttää kaikkea turhaa kärjistämistä, joten ainakin ulkonainen rauha säilyi.

11. EVON METSÄOPISTO OPPILAITOKSENA.

Evon oppikurssi kesti kaikkiaan $18\frac{1}{2}$ kuukautta, ja siitä ajasta tuli $12\frac{1}{2}$ kuuk. eli noin 68 % teoreettisen opiskelun, ja 6 kuuk. eli 32 % käytännöllisen harjoittelun osalle. Tietopuolisen opetuksen ajasta oli osa n. $2\frac{1}{2}$ kuuk. tenttiaikaa, opetustunteja oli kaikkiaan noin 1000, josta 170 tuntia piirustusta.

Käytännöllisillä töillä tarkoitettiin sellaisia kartoitus-, metsänarvioimis- ja kuvaamistöitä, joiden aikana oppilas oppi käytännöllisesti maanmittauksen ja metsätaloudellisesti tärkeiden maanlaatueroavaisuuksien tuntemisen, sekä sai harjaantua metsiköiden selvittämiseen ja kuutioimiseen. Nämä käytännölliset työt aloitettiin ensimmäisenä vuonna, kohta kun oppilas oli saanut kutsun opistoon. Ne järjestettiin milloin missäkin hoitoalueessa ja toimitettiin vain Evon opiston alkuaikoina Evolla. Ensimmäisenä vuonna ne kestivät noin 2 kuuk. ja loka—marraskuun vaihteessa oli oltava Evolla. Samantapaiset harjoitustyöt uudistuivat seuraavana vuonna jo heinäkuun puolivälistä alkaen ja erosivat ensimmäisen vuoden vastaavista vain siinä suhteessa, että oppilas toisena vuonna sai tehdä työt itse, opettajan vain tarkastaessa hänen työnsä, sittenkuin se oli valmistunut. Tenttiaika alkoi ensimmäisenä ja toisenakin vuonna toukokuun puolivälissä ja kesti kesäkuun puoliväliin, jolloin julkinen tutkinto tapahtui. Luennot loppuivat jo tavallisesti toukokuun alussa, sillä keväällä käytettiin osa aikaa retkeilyihin, käytiin katsomassa, miten uittoa toimitettiin Evon lauttausväylissä, oltiin mukana istuttamassa ja kylvämässä jonakin päivänä ja tehtiin joitakin metsänhoidollisia ja luonnontieteellisiä retkeilyjä. Kun lisäämme, että joululomaa oli kuukausi, niin on oppikurssin ulkonaiset rajat saatu vedetyiksi.

Kun oli valittava valtionmetsiä, joissa harjoitustöitä oli suoritettava, ei Blomqvist suinkaan ollut halukas lähettämään oppilaitaan minne vain. Ei siitä syystä, että hän olisi sydänmaata säikkynyt ja tahtonut oppilaitaan siltä säästää, vaan siitä syystä, että harjoitusalueeksi oli saatava metsä, jossa järkiperäinen ja järjestetty metsätalous oli mahdollinen. Tällä Blomqvist tarkoitti aluetta, jossa metsää kävi hakkaaminen lohkoittain ja jossa menekkiolot siis olivat hyvänpuoleiset. Missä näin ei ollut asianlaita, vaan vain suurimmat arvopuut saatiin myydyiksi, siellä voitiin harjoittaa n.s. hirrenharsintaa, siis vain näiden sahapuiden poimimista sieltä täältä. Kun tämä hakkaustapa meidän maassamme, kuten Ruotsissakin oli kauan aikaa ainoa mahdollinen eikä siltä näyttänyt, kuin järkeväm-pään ja metsän kasvun vaatimuksiin soveltuvampaan hakkaukseen päästäisikään, niin koetettiin niin meillä kuin Ruotsissakin saada hirrenharsinta järjestetyksi ja järkiperäiseksi. Katsottiin siis kuinka pitkä aika kuluu, ennenkuin määrätynsuuruinen puu kehittyy esim. tuumaa tai kahta vahvemmasi joltakin, tavallisesti noin 20 jalan, korkeudelta maasta. Hyvin laajassa mitassa tehtiin näitä tutkimuksia sekä meillä että Ruotsissa, ja meillä varsinkin Blomqvist kokosi tätä koskevaa aineistoa ja koetti sen pohjalla luoda perustan, jolle hirrenharsinta teoreettisesti voitaisiin laskea. Olipa saatujen lukujen arvo mikä hyvänsä, Blomqvist oli kaikesta päättäen koko järkiperäisen harsinnan epäilijä. Hoitosuunnitelma, joka tehdään sitä silmällä pitäen, oli hänestä summittainen ja pintapuolinen. Sen teko, niin Blomqvist kerran kirjoittaa metsähallitukselle, on vasta-alkajalle sopimatonta, jopa vaarallinenkin, sillä hän voi saada sen väärän käsityksen, että perusteellisuutta ja tarkkuutta ei muka vaadita hoitosuunnitelmia tehtäessä meidän maassamme. Hän oli myöskin hyvin pahoillaan, jos hoitoalueen metsänhoitaja ei ollut välittävään siitä, olivatko oppilaat hänen hoitoalueessaan vai ei. Metsänhoitajan olisi hänen mielestään tullut olla mukana ja itsensä suorittaa mittauksia ja metsänarvioimista, sillä vain niin saadaan estetyksi, että hän jää vieraaksi sille uudelle järjestelmälle, joka joskus on valmis, ja vain näin voidaan oppilaisissa heräävä epäily, että metsänhoitosuunnitelmat ja

järjestetty metsätalous ovat käsitteitä, joita valtionmetsissä ei tarvita, saada alkuunsa tukahutetuksi.

Kun kesätyöt olivat päättyneet, toimeenpantiin useina vuosina metsänhoidollisia retkeilyjä Evoa ulommas. Se alue, jossa esim. metsänhoidollista jälkeä oli nähtävänä, oli pieni, ja niinpä retkeily suuntautuikin usein sotilasvirkatalojen metsiin, joissa lohkokakkauksia oli pitemmän aikaa tehty ja uudistustuloksia oli nähtävissä. Retkellä käytiin sen ohella joissakin tehtaissa puunjalostukseen tutustumassa. Palattuaan tällaiselta retkeltä Blomqvist kertoo jossakin virkatalon metsässä havaitun, että Jumala on hullujen huoltaja ja että retkeilijät käydessään Mäntän puuhiomossa olivat tulleet »hiton hiotuiksi» (fan så slipade).

Kerran (1895) rohjettiin suunnitella retkeilyä aina Saksaan asti. Oppilaat olivat olleet valmiit ottamaan osaa kustannuksiin, mutta pyydettyä apurahaa ei saatu. Tarvittiin vielä paljon mielipiteiden muokkausta, ennenkuin metsäylioppilaille annettiin opintotarkoituksia varten matka-apurahaa.

Evon opistoon Blomqvist vähin erin kokosi paljon sekä luonnontieteellisiä että teknologisia kokoelmia. 1881 hän kertoo Evon prof. C. S. Sargentin Brooklynistä tarjonneen dendrologisen kokoelman kaikista U.S.A:n puulajeista ilmaiseksi, mutta kun lähetyskuluja ei voitu maksaa, jäi kokoelma tulematta. Mustialan kuuluisalta luonnontieteen lehtorilta P. A. Karstenilta hän lunasti sienikokoelman. Vuorintendentti P. Solitanderilta joka oli tutkinut Evon valtionpuiston geologiaa ja laatinut siitä kartan sekä oppilaille luennoinut geologiaa (1883), oli hankittu mineralogisia kokoelmia, joita J. J. Sederholm myöhemmin täydensi. Kun Borenius 1885—1886 oli Saksassa, antoi Blomqvist hänelle monenlaisia tehtäviä. M.m. hänen tuli Eberswaldessa ystävältään Gadamerilta pyytää skandinavialaisten imettäväisten pääkallokokoelma ja ostaa teodoliitti, kippreegeli, skioptikonkone y.m. Kun Blomqvist sai tehtäväkseen järjestää näyttelyesineitä yleiseen teollisuusnäyttelyyn Helsingissä 1876, Moskovassa 1881, Viipurissa 1887, Moskovassa 1895 j.n.e., kertyi näin kootuista esineistä, joista suurin osa joutui Evolle, kokoelmiin arvokas lisä. Kun Blom-

qvist 1884 Venäjälle ja Skandinaviaan tekemältään kotiteollisuuteen tutustumismatkalta oli tuonut mukanaan kauniit kokoelmat erilaisia puunjalosteita, keräytyivät nämäkin Evolle täyttäen pari suurta kaappia. Tehtaanomistaja Emil Lindsay von Julin lahjoitti Evolle arvokkaan ainutlaatuisen puulajikokoelmansa sekä lepänvisapöydän. Näin kertyi näytteitä niin paljon ja niin suuren tilan ottavia, että Blomqvistin täytyi hankkia niille säilytyspaikka. Kokoelmahuoneeksi järjestettiinkin 1890-luvun alkuvuosina oppisalarakennuksen vinttikerros, jonka Seb. Gripenberg oli suunnitellut ja johon Blomqvist oli tyytyväinen ja sydämestään ylpeäkin siitä.

Kirjasto jäi varojen puutteessa vähäiseksi, mutta kun Blomqvist tarkkaan seurasi aikaansa, osasi hän Evolle hankkia ja valikoida kirjaston, jossa oli paljon arvokasta ja joka teki uusien tutkimusten seuraamisen mahdolliseksi. 1891 Blomqvist voi iloiten kertoa, että hän on opistolle saanut ostetuksi joitakin arvokkaita teoksia, Duhamel du Monceaun suuren teoksen, Hanns v. Carlovitzin 1713 painetun *Anweisung zur Wilden Baumzucht*, Hartigin ja Cottan teokset, ensimmäistä painosta, y.m.

Furuhjelm ei ottanut opetukseen muuten osaa kuin lukukauden aikana. Hackstedt oli sidottu hoitoalueeseen metsänhoitajana koko vuoden eikä ollut muulloin kuin luentoajan oppilaiden kanssa tekemisissä. Kesäisten harjoitustöiden koko paino oli siis johtajan ja opettajan niskoilla. Mitään muuta opetusvelvollisuudesta vapaata aikaa ei Blomqvistilla eikä opettajalla ollut kuin kuukauden kestävä loma kesällä, jolloin oppilaat olivat opistolta poissa. Silloinkin Blomqvistia sitoivat ylimetsänhoitajan ja johtajan tehtävät, jälkimäistä opiston kirjanpito ja kirjeenvaihto. »Miltei ainoa aika, jonka voin lukuihin ja kirjoituksiin uhrata, on lyhyt kesäloma, joka olisi käytettävä muuhunkin tarkoitukseen» mainitsee Blomqvist eräässä kirjeessään.

Evon oppikurssi ei ollut vaikeimpia. Se oli lyhyt, se oli suhteellisen vaatimaton, mutta oliko se huono ja puutteellinen?

Eräässä lausunnossaan Blomqvist sanoo, että valtion ja yksityismetsien talous on ollut varsin alkeellista, joten ei metsänhoitaja

Evolla saamiaan tietoja ja taitoa ole voinut käyttää, sillä siihen ei ole valmistettu mitään mahdollisuuksia. Vaikka metsänhoitajat Evolta päässeinä siis olisivat olleet oppineita kuin tohtorit, näin hän valittaen ajatteli, ei heillä siitä olisi ollut mitään hyötyä, sillä metsätalous ei voinut mitään kehittyneempää ammattitaitoa käyttää. Olihan Snellman aikoinaan väittänyt, että metsänhoito ei vaadi mitään syvällisempiä tietoja ja olihan Evo siis ainakin siinä suhteessa »vaatimusten tasalla». Mutta, jos Blomqvist tämän totesi, niin ei se silti merkinnyt, että hän olisi opistoonsa ollut tyytyväinen. Hän sai yhtämittaa vuosien kuluessa metsähallitukseen tekemissään esityksissä palata siihen kysymykseen, miten opetusta olisi täydennettävä ja kohennettava, ja annetuista lausunnoista ja esityksistä huomataan, että hän kyllä Evon puutteet tunsu ja tiesi. Mutta, jos hän ei tästä niin kovaa ääntä pitänyt, niin olihan niitä, jotka sen osasivat tehdä. Oli aikoja, jolloin Evon metsäopiston moittiminen kuului päiväjärjestykseen.

Pitkän lakkautuksensa jälkeen Evon opisto avattiin elokuun 15 päivänä 1874. Ei ollut kulunut montakaan vuotta, ennenkuin Blomqvist ensimmäistä kertaa ehdottaa metsähallitukselle opiston ohjesäännöstä tehtävää poikkeusta. Hän huomauttaa, että lakkautuspalkalla olevat opettajat ovat, kunnes he saavat toisen toimen, velvolliset luennoimaan ja antamaan opetusta. Tämän takia hän ehdottaa, että Furuhjelm mitä pikimmin sidottaisiin opistoon vakinaisesti ja että hänelle annettaisiin sen mukainen palkka eikä vain lakkautuspalkkaa. Perusteluissa hän vetoaa siihen, että aikaisemman opiston opettajakollegio oli jo 1865 ehdottanut, että kolmen opistoon silloin kiinnitetyn lehtorin rinnalle asetettaisiin vielä neljäs. Nykyiset voimat ovat liian pienet. 1880 Blomqvist uudistaa ehdotuksensa Furuhjelmin asettamisesta vakinaiselle palkalle ja hänen palkkaehtojensa koroittamisesta ja sanoo silloin, että luonnontieteiden opetus on asetettu Evolla paljoa vähäisemmäksi kuin muissa maissa. 1883 metsänhoitaja Nybergin erotessa hän tekee metsähallitukselle sellaisen esityksen, että opettajantoimi järjestettäisiin uudelleen. Kirjeessä sanotaan, että 1874 tehtiin opiston opettajavoimiin niin suuri supistus, että opetus ei nykyisin mitenkään voi vastata ajan vaati-

muksia. Suurin puute on siinä, että kemian ja luonnontieteiden lehtoria ei ole. Opettaja olisi vapautettava suorittamasta opiston kirjanpitäjän ja sihteerin tehtäviä, ja näitä töitä varten palkattava eri henkilö. Opettaja, josta tehtäisiin lehtorin arvoinen, saisi silloin opettaa metsänarvioimista, mineralogiaa ja geologiaa, maataloutta meteorologiaa ja piirustusta. 1887 opettajakollegio, jonka päätöksen takana kaikki opettajat olivat, ehdotti opetuskielen järjestämisen yhteydessä, että opistoon nimitettäisiin ylimääräinen opettaja, joka luennoisi eräitä aineita suomeksi. 1890 Blomqvist uudistaa ehdotuksensa vuodelta 1883 ja ehdottaa, että opettajan virka jaettaisiin kahtia. Samalla hän esittää, olisiko mahdollisesti syytä pidentää opetusaikaa vuodella, jolloin yksi vuosi olisi oltava yliopistossa ja harjoitettava kansantaloutta, lainsäädäntöä ja luonnontieteitä koskevia opinnoita. Täydellisen ehdotuksen metsänhoito-opetuksen parantamiseksi ja kehittämiseksi hän opettajakollegion kanssa yhdessä teki 1894. Sanotusta jo selviää, että Blomqvist ei suinkaan katsonut Evon opistoa miksikään täydelliseksi laitokseksi, vaan hyvinkin tunsu sen puutteellisuudet, mutta kieltää ei voida, että ulkoapäin tullut arvostelu joudutti puolestaan Blomqvistia parannuksia pyytämään. Valitettavasti Blomqvist samalla totesi, että hänen parannusehdotuksiinsa suhtauduttiin enimmäkseen kielteisesti.

Metsähallitus ei nimittäin yleensä kannattanut niitä. Se oli puoltanut luonnontieteiden lehtorin viran uudelleen vakinaiselle kannalle asettamista, mutta ei uuden lehtorin paikan perustamista. Metsähallituksen ehdotus, joka koski lehtori Furuhjelmin virkaa, hylättiin kumminkin. Hänelle myönnettiin vain palkkion lisäystä. Blomqvist otaksui silloin, että Evon opistoa järjestettäessä halutaan tehdä samalla kertaa suuria muutoksia eikä vain osittaisia, mutta hänessä varmistuu se käsitys, että metsähallitus ei häntä tukenut.

Kun 1887 polttavaksi käynyt opetuskielikysymys antoi aiheita vakaviin neuvotteluihin Evolla, valittaa Blomqvist, ettei af Forsellesin tai Norrménin kanssa voida neuvotella. »Ainakin opiston asioissa on turhaa ohjeita pyytää; on kuin haaskaisi ruutia variksiin tai heittäisi vettä hanhen selkään, he eivät viiteen vuoteen ole olleet Evolla».

Äsken sanottiin, että Evon metsäopistoa ja sen toimintaa seurattiin ulkoapäin arvostelevasti ja moittivastikin. Viitattakoon vain valtiopäiviin 1872, jolloin useita metsätaloudellisia kysymyksiä oli pohdittavana. Tehtiinhän silloin esitys Evon metsäopiston lakkauttamisesta ja yhden metsänhoidon opettajan asettamisesta ikään kuin korvikkeeksi Mustialaan. Tämä tapahtui juuri niihin aikoihin, jolloin kysymys Evon opiston toiminnan uudelleen aloittamisesta oli herätetty. Tämä »kallis ja tarpeeton loistolaitos» olisi lakkautettava, se oli anomuksen sisältö. Lausuihan pappissäädystä muuan kunnianarvoisa kirkonmies m.m. näin: »Mitä Evon metsäopistoon tulee, on jo mennyt niin pitkälle, että kun meillä puhutaan jostakin aivan turhasta, sanotaan siitä, että se on »à la Evois». Evo on näitä omituisia kohteita, joita meillä alkeiskoulujenkin alalla on monta ja jotka ovat sen tapaisia, että niistä ei tiedä, miten ne voidaan käytännössä toteuttaa. Että tämä opisto on olemassa, sanoisinko varoituksena, ja että se olisi lakkautettava, siitä kai ei olla eri mieltä».

Kun hallitus valtiopäiväin päätöksestä huolimatta päätti herättää Evon metsäopiston uudelleen eloon, vaikkakin entistä suppeammassa muodossa, ei se tietysti tehnyt opistoa sen suositummaksi, mutta näytti siltä, kuin olisi tehty jonkinlainen välirauha ja jääty odottamaan asioiden edelleen kehittymistä. Laajoissa piireissä liikkui kumminkin yhä edelleen nurjaa mieltä.

1889 kirjoittaa Pellikka häväistyskirjoituksen, jossa metsäopisto saa kuulla kunniansa, mutta arvosteluja tuli pätevämmältäkin taholta.

P. W. Hannikainen otti metsänhoito-opetuksen tarkasteltavakseen Metsänhoitolehdessä 1890. Hän sanoo aluksi, että sivistynyt kansalainen ylipäänsä epäilevin silmin katselee metsänhoitolaitosta ja sen vaikutusta maassamme. Syynä tähän on hänen mielestään metsänhoitajan ammattisivistyksen alhaisuus. Hän tekee selkoa ulkomaitten metsänhoito-opistoista ja sitten hän siirtyy arvostelemaan Evon opistoa.

Jollei opetusta siellä pikimmiten saada korjatuksi, jää metsänhoito aivan takapajulle. Mitä sivistynyt yleisö sanoo ammattimie-

hestä, jonka tehtävät liikkuvat kasvikunnan piirissä, mutta joka kasvitieteistä tietää vain sen, minkä hän ehkä muistaa lyseon kuudennelta luokalta, joka muka lukee insinööritieteitä tuntematta mekaniikan ensimmäisiä alkeita, joka ei eroita tavallisimpia maanlaatuja, jolle valtio uskoo suurimman omaisuutensa hoidon, vaikka hän ei tunne taloudellisten lakien yksinkertaisimpia alkeitakaan. Lopuksi hän uudistaa aikaisemmin tehdyn ja hänen kannattamansa ehdotuksen, että metsänhoito-opetus siirrettäisiin polyteknilliseen opistoon. Seuraavana vuonna (1891) hän uudelleen palaa kysymykseen. Opetusohjelmasta puuttuu useita perustavia tieteitä, mutta vaikka ne saataisiin opetusohjelmaan mahtumaan, ei opistolla ole laboratorioita, joten opetus siitäkkin syystä jäisi vaillinaiseksi. Opetus oli kallista, esimerkiksi vuosina 1889—1890 maksoi muka kukin oppilas yli 10,000 markkaa.

Saman vuoden valtiopäivillä jätettiin talonpoikaissäädystä anomusehdotus, joka koski metsänhoito-opetuksen uudelleen järjestämistä ja joka oli miltei sanasta sanaan samanlainen kuin viimeksi esitetty Hannikaisen artikkeli Metsänhoitolehdessä.

Mitään suurempaa arvonantoa yliopistopiireissä ei Evon metsäopisto aina saanut. Siitä on todistuksena m.m. eräs, tosin myöhään 1896, Valvojassa esiintynyt kirjoitus, jossa Hannes Gebhard korkeimman maanviljelysopetuksen siirtämisen johdosta yliopistoon lausuu joitakin mielipiteitä myöskin korkeimmasta metsänhoito-opetuksesta ja senkin mahdollisesta siirtämisestä samaan paikkaan. Suotavaa olisi sanoa hän, että korkein metsänhoito-opetus pääsisi nykyisestä erämaankolkastaan yliopistoon, kuten se nykyään onkin jo monessa muussa yliopistossa. Evo on näyttänyt, ettei siellä tiede voi menestyä. Vain yksi ainoa opettaja on siellä pystynyt tieteelliseen työhön. Onhan sinne päässyt opettajiksi sellaisiakin henkilöitä, jotka eivät ole muita opinnoita harjoittaneet kuin Evolla saatuja. Viime vuosikymmenien metsäpolitiikka on myöskin osoittanut, että laajempien näköpiirien ja varsinkin kansantaloustieteen tuntemuksen puute on vaikuttanut asianomaisiin.

1882 kirjoittaa Blomqvist Boreniukselle: »Lauantaina aiomme

Ravintolarakennus Alimmaisen Rautjärven rannalla.

Valok. A. G. Blomqvist.

Uimahuone johtajarakennuksen alapuolella.

Valok. metsänh. V. Seppänen.

viittää opiston 20-vuotisjuhlaa. Oikeastaan maaliskuun 1:nä. Miltähän näyttää täällä 20 vuoden kuluttua? Toivottavasti metsätaloudelliset olosuhteet ovat silloin kehittyneempiä ja elinvoimaisempia kuin nykyisin. Opinahjo, jota vähäisen oppilasmäärän ja väliin oppilaspuutteen takia pidetään kuristettuna (reduserad) 0- pisteen alapuolelle siitä, mitä voitaisiin nykyiseltä opistolta vaatia, on siten varsin ikävässä asemassa. Mutta kenties parempiakin aikoja tulee».

Tässä juhlassa Blomqvist piti pienen puheen, jossa hän m.m. sanoi, että sen, joka meidän päivinämmä ei ole nähnyt metsäopistoa sanomalehtien hyökkäysten ja karkeiden sukkeluksien maalitauluna, on vaikea käsittää, miten yleinen mielipide vain yhden vuosikymmenen aikana voi muuttua valistuneemmaksi ja omaksua oikean käsityksen.» Hän viittaa siihen lohdulliseen tosiseikkaan, että kolme maamme suurmiestä, Runeberg, Topelius ja Magnus von Wright olivat usein osoittaneet olevansa metsäasian lämpimiä ystäviä. — »Tie Roomaan ei kulje vain yhtä raidetta! Saksan metsäalan suurmiehet Cotta, Hartig, Hundeshagen, Burgsdorff, Pfeil, Heyer, v.Berg y.m.m ovat saaneet oppinsa jonkun vanhemman taitavan käytännöllisen metsänhoitajan koulussa ». »Die Meisterschule» oli kasvattanut useita ansioituneita ammattimiehiä. Kun usein oli viitattu siihen, että metsänhoitajia voitaisiin kasvattaa Saksassa, niin Blomqvist osoitti, että mitään rahallista säästöä ei siten syntyisi, mutta nykyisin säästetään sitä enemmän oppirahoina, sillä vain niiden, jotka ovat saaneet ammattiopetuksensa alkeet kotimaassa, on mahdollista harjoittaa menestyksellisiä opinnoita ulkomailla. Ei ole siis mitään syytä sanoa omaa opistoamme erehdykseksi, vaan niille, jotka saivat sen perustetuksi vastuksista huolimatta, on annettava täysi tunnustus. Valtion suurta metsäomaisuutta ei voida jättää pätemättömien miesten käsiin. Meijerioppisalirakennus, joka rakennettiin Mustialaan, maksoi, ilman että hallitus sitä moitti, yksin 130,000 mk, kun Evon kaikki rakennukset maksoivat 174,000 mk. Evon opisto on vuosittain maksanut 20,000 mk. Kilpa-ajoihin on vuosittain myönnetty 15,000 mk ja siitosoriiden ostoon toisina vuosina saman veran. — Opiston tärkeimpiä tehtäviä on koota aineistoa ja kaikkia

metsiämme koskevia huomioita ja niitä tieteellisesti käsitellä. — »Kun käännämme katseemme aina tuntematonta tulevaisuutta kohti, voimme vain toivoa koskaan pettämätöntä asianharrastusta ja niin myöhään kuin suinkin heikkeneviä voimia. Varjelkoot ja suojatkoot ne ikuiset voimat, joiden alkuperän ihmissielu jo ammoisista ajoista lähtien on halunnut sijoittaa tähtimaailman taakse, tätä rakasta Evon opistoamme niinä tulevina aikoina, joita kohti kuljemme.»

Evon metsäopistoon kohdistuvat arvostelut eivät suinkaan lakanneet. Ne koskivat luonnollisesti Blomqvistiin, mutta hän voi ne ottaa siitä syystä rauhallisemmin, että kysymyksessä ei ollut pelkästään opisto, vaan metsänhoitolaitoskin, sillä kumpikaan ei suinkaan ollut suosittu. Mutta mikäli arvostelut lähtivät ammattimiesten taholta, eivät ne voineet olla kirvelemättä, varsinkin jos ne eivät olleet paikkansa pitäviä. 1888 syksyllä Blomqvist kirjoittaa Boreniukselle Mustialaan ja valittaa, että Hannikainen ei ole saanut kunnollisesti ojennusta ylimielisestä ja yhteisvastuullisesta esiintymisestään Castrénin, Hoikan y.m. kanssa. Ja etenkin siitä, että hän Evoa koskevassa kirjoituksessaan ei huomauttanut Castrénin valheellisesta asenteesta.

»Ilkeämpää valhetta kuin, että Evon opisto olisi maan metsänhoitajissa nostattanut nurjaa mieltä maan suomalaista väestöä kohtaan, minä tuskin olen voinut kuvitella. Sitä ei kumminkaan ole väitetty vääräksi eikä oikaistu, ja sehän olisi paremmin kuulunutkin opiston ulkopuolella oleville henkilöille kuin jollekin täkäläiselle.»¹

Kun Hannikainen oli Uudessa Suomettaressa Evon metsäopistoon kohdistuvassa kirjoituksessaan väittänyt, että Evolla ei opetettaisi kansantaloutta, kertoo Blomqvist Boreniukselle, että hän jo 1862—64 luennoi kansantaloutta Roschierin ja J. Garnierin mukaan ja sen lisäksi metsätalouden kansallistaloutta. »Näitä kursseja olen jatkuvasti kehittänyt ja vuosittain parantanut. Olen nimittäin seu-

¹ Mihin Blomqvist tällä viittaa, on epävarmaa, sillä Hannikaisen kirjoituksessa Metsänh. 1. n:o 2 v:lta 1888 ei ole sellaista syytöstä, josta B. puhuu.

rannut aineen kehitystä miltei kaikissa maissa. Geologiaa, mineralogiaa ja maaperäoppia olen opettanut jo 10 vuotta laajanlaisesti ja apunani olen käyttänyt hyviä ja yhtämittaa täydentämiäni kokoelmia.» Ja vähän myöhemmin hän sanoo: »Metsänhoitajakunnan sivistystaso ei meillä yleensä suinkaan ole huonompi kuin muissakaan maissa. Enimmät Evolla käyneet ovat harjoittaneet yliopistopintoja ja jotakin poikkeusta lukuunottamatta suorittaneet 8 luokan kurssin. Itse olin harjoittanut kansantalouden opintoja, ennenkuin olin yhtään metsäopin kirjaa lukenut (lukuunottamatta Gyl-deniä ja Obbariusta), ja näitä opintoja olen jatkanut. Olen opetuksessa todennäköisesti mennyt liiankin pitkälle. Olen sitä mieltä, että opiston käyneet miehet ovat käytännössä toteuttaneet hyvin pienen prosentin oppimaansa ammattitaitoa. Heidän tulisi siitä syystä osoittaa tarvitsevansa enemmän ammattitietoja soveltamalla niitä käytäntöön enemmän kuin nyt. — — — Kaikki tiet johtavat Roomaan, ja minusta näyttää siltä kuin nykyinen tie saisi toistaiseksi olla käytännössä. Tärkeätä olisi, että luonnontieteiden lehtorin paikka asetettaisiin vakinaiselle kannalle, ja että opettajan virka jaettaisiin kahtia: lehtorin ja kamreerin toimiin.»

Joitakin päiviä myöhemmin Blomqvist vielä lisää: »Opistossa ei ole mitään, jota voisi sanoa huonoksi, järjestelmän puutteesta huolimatta.»

Valmistautuessaan julkista loppututkintoa varten keväällä 1888 hän lausuu seuraavat katkerat sanat: »Tämän kuun 14 p:nä meillä on tutkinto, johon todennäköisesti tulee vain Numell tai hänen diminutivinsa (Nummelin), sillä Forselles tai Norrmén, jotka kuu-teen vuoteen eivät ole täällä käyneet, tuskin nytkään saapuvat opistoon, joka on joutunut Hoikan & Hannikaisen halventamaksi (prickat)», ja hän lisää: »Kyllä minua tosiaankin surettaa, että tämän opiston entinen oppilas on syystä, jota minä en tunne, katsonut sopivaksi (låtít förmå sig) kirjoittaa niin synkän irvikuvan Evosta kuin sen, jonka P.W.H. on julkaissut Metsänhoitolehden toisessa numerossa.»

1894 Evon metsäopiston opettajakollegio valmisti edellä maini-

tun ehdotuksen metsänhoito-opetuksen parantamiseksi ja kehittämiseksi. Siinä sanotaan, että on välttämätöntä seurata kehityksen kulkua, sillä paikoillaan olo on vaarallista. Käytännöllinen harjoittelu Evolla on pitempiaikainen ja perusteellisempi kuin missään ulkomaalaisessa metsäopistossa, joten se tyydyttää, mutta tarvittaisiin aikaa myöskin käytännöllistä harjaantumista varten esim. kylvössä, kasvatushakkauksissa, metsänkaadossa ja alueen hallinnossa.

Opetusta voitaisiin parantaa useampaa tietä kulkien: 1) säilyttämällä opetus Evolla, mutta sitä täydentämällä, 2) säilyttämällä Evon opisto, mutta asettamalla a) polyteknillisessä opistossa suoritettava kurssi Evolle pääsyn ehdoksi tai b) yliopistossa läpikäytävä kurssi Evon opistossa annetun opetuksen jatkoksi tai 3) siirtämällä opetus joko polyteknilliseen laitokseen tai yliopistoon. Näistä vaihtoehtoista opettajakollegio puoltaa ensimmäistä. Kolmas vaihtoehto on toista parempi, mutta se siirtää metsäopetuksen Helsinkiin, ja opettajakollegio epäilee, olisiko se meillä onneksi.

Metsien metsänhoidollinen käsittely on maassamme toistaiseksi niin vähän kehittynyt, että itsenäisiä, omia olojamme varten sopivia metodeja ei ole vielä kerinnyt syntyä. Yliopistoon tai polyteknilliseen laitokseen olisi perustettava uusia opettajanvirkoja, ainakin 3 professorin paikkaa, ja valmistavia perustavia tieteitä varten vaadittaisiin erikoisalojen tuntijat. Oppilaille tämä opetus tulisi kalliiksi. Kosketus yliopiston kanssa luonnollisesti olisi hyödyllinen ja syventäisi metsätiedettä. Olisi todennäköisesti parasta jakaa opetus kaksi vuotta yliopistossa ja vuoden Evolla kestävään jaksoon.

Toista vaihtoehtoa vastaan huomautetaan, että valmistavien aineiden opetus ei ole polyteknillisessä laitoksessa ollenkaan suunniteltukaan metsäopetuksen etua silmällä pitäen, ja se olisi siitä syystä uudelleen järjestettävä. Kun Evolla opettajavoimia voitaisiin lisätä, niin tulisi opetuksen uudelleenjärjestely siellä paljoa vähemmällä kustannuksilla tyydyttäväksi ja enimmäkseen puutteet poistetuiksi. Olisi siis saatava yksi lehtori lisää ja yksi mineralogian ja geologian ylimääräinen opettaja. Lehtori Furuhjelmin paikka olisi tehtävä vakinaiseksi. Oppiaika olisi pidennettävä kaksi vuotta ja kuu-

desta kahdeksaan kuukautta kestäväksi ja oppilaita otettava joka vuosi.

Tämäkin ehdotus oli turha. 1895 oli ministerivaltiosihteeri von Daehn senaatin ja erilaisten virastojen ja maanviljelijöiden väittellessä kovasti siitä, miten maatalousopetus olisi järjestettävä, rohkeasti katkaissut gordilaisen solmun ja saanut hallitsijan päättämään, että se siirretään yliopiston yhteyteen. Tämä ratkaisu ja epä määräinen tunne, että metsäopetuksen voisi käydä samoin, teki miltei kaikki Evon tulevaisuutta koskevat suunnitelmat turhiksi. Viimeisin Evon uudestaanmuodostamista koskeva ehdotus jäi senaattiin lepäämään. Kukaan ei tiennyt mitä huomina päivä mukanaan toisi.

Kruununmetsäkomitea joutui myöskin käsittelemään korkeimman metsäopetuksen uudelleenjärjestämiskysymystä. Mietinnössään se tekee selkoa perusteellisesti Evon metsäopistosta, sen vaiheista, puutteellisuuksista ja valopuolistakin. Komitea tulee siihen tulokseen, että metsätiedettä voidaan parhaiten harjoittaa yliopistossa ja että metsätieteen siirtäminen sinne on senkin johdosta käynyt välttämättömäksi, että korkein maatalousopetus äskettäin annetun päätöksen mukaisesti sinne muutettaisiin. Komitea on kumminkin siinä käsityksessä, että muutos vaatisi vain yhden vakinaisen professorin asettamista yliopistoon tätä varten. Enempien opettajien kiinnittäminen voitiin huoletta jättää tulevaisuuden varaan. Yliopistossa suoritettua tutkinnon jälkeen seuraisi harjoittelukausi, jonka laadun ja pituuden metsähallitus saisi määrätä.

Mietintöön liittyy Blomqvistin vastalause. Hän sanoo, että maanviljelystaloudellinen osasto jäisi vaillinaiseksi, jollei siinä ole erikoista metsätieteiden opettajaa, ja jo tämän puutteen poistamiseksi olisi professorin viran perustaminen yhtä suotava kuin tarpeellinenkin. Mutta vaikkapa yksi metsätieteen professorin virka perustettaisiinkin, ei sillä ole järjestetty korkeinta metsänhoidon opetusta eikä metsänhoitomiesten valmistamista. Ulkomailla, yliopistoissa ja metsäakatemoissa saadun kokemuksen mukaan tarvittaisiin ainakin kolme opettajaa metsätiedettä varten. Tieteellisten opintojen

harjoittaminen on Evolla käynyt mahdottomaksi metsäopiston opettajain vähyyden takia ja siitä syystä, että käytännölliselle suunnalle on pantu pääpaino ja opetus aika tehty liian lyhyeksi. Blomqvist arvelee, että kuluu jokin aika, ennenkuin ammattitieteiden opetus yliopistoissa vakiintuu. Voipa sattua, että sitä silloin sanotaan liian vähän käytännölliseksi, kun opetusta nyt sanotaan liian vähän tieteelliseksi. Hän varoittaa äkillisestä vaihdoksesta ja ehdottaa, että sittenkin kun korkein metsänhoidonopetus on siirretty yliopistoon, metsäopistossa annettaisiin rinnakkainen yksivuotinen, pääasiallisesti käytännölliseen suuntaan menevä valmistava oppijakso. Blomqvist siis toivoo, että Evon opisto edelleen saisi palvella metsänhoitajien kasvatusta ja että se vielä merkitykseltään kasvaisi sen johdosta, että metsänhoidollinen koelaitos, kuten yksityismetsäkomitea ja SMY yksimielisesti ovat ehdottaneet, sijoitettaisiin Evolle.

Kaikissa niissä lausunnoissa, jotka Blomqvist joutui antamaan, tai jotka hän omasta aloitteestaan teki, on punaisena lankana sellainen ajatus, että Evon metsäopisto on aluksi laajennettava ja täydennettävä, ennenkuin otetaan niin ratkaiseva askel, että opetus siirretään pääkaupunkiin. Liian syvällä olivat hänen juurensa Evon maaperässä, jotta hän olisi voinut kevyin mielin ehdottaa opiston lakkauttamista.

Hänellä oli m.m. yksi, hyvinkin painava näkökohta. Hän tiesi, että Evon oppikurssin suorittaminen opiskelevalle oppilaille muodostui halvaksi. Ken Evolla opiskellessaan tyytyi vaatimattomaan elämään, hänelle opintoaika tuli huokeaksi. Koko oppikurssi voitiin suorittaa 1500—2000 mk:lla. Yliopistossa oli näin halvalla pääsy miltei mahdotonta. Mutta Blomqvist piti myöskin toista näkökohtaa tärkeänä. Evolla oli metsä oppilaitoksen välittömässä läheisyydessä. Siellä voitiin, mikäli siihen aikaa varattiin, metsissä tehdä töitä ja retkeillä, ja Blomqvist oli siinä käsityksessä, että opettajalle, jonka tuli kasvattaa ammattimiehiä niin käytännölliselle alalle kuin metsätalouden, tuli välttämättä olla kosketuksissa metsän kanssa, ja tämä kosketus oli vain siten saavutettavissa, että asianomainen opettaja

oli vastuussa metsässä suoritettavista töistä. Tällainen vastuunalaisuuden paino ja selvä käsitys siitä, että hänen täytyi osata tekojansa puolustaa ja niitä toisille näyttää, olivat omansa tekemään hänestä metsänhoitajien kasvattajan. Ja hänen käsityksensä pohjautui hänen omaan pitkäaikaiseen kokemukseensa, siihen mitä se oli hänelle opettanut, ja on hyvin vähän luultavaa, että hän olisi voinut kuvitellakaan metsänhoidon opettajan paikkaa, joka ei olisi ollut tällaisessa riippuvaisuussuhteessa käytännölliseen metsänhoitoon.

Kirjoittaessaan maaliskuussa 1890 Boreniukselle esittää Blomqvist mielipiteitään erästä Allg. Forst- und Jagdzeitungissa olleesta artikkelista, joka koski Karlsruhen polyteknikumissa annettavan metsäopetuksen ehdotettua muutosta. Opiskelijoilla oli seitsemän lukukautta (semester) käsittävä oppiaika ja sen jälkeen puolen vuotta kestävä tentti aika. Artikkelin laatija, joka oli opiston opettaja, halusi kumminkin enemmän oppia metsämiehille, etenkin heidän yhteiskunnallisen asemansa kohottamiseksi.

Blomqvist sanoo tämän johdosta m.m.: »Kuinka useasti arvioidaankaan tiedon valo komeasti kirjailluksi frakiksi siihen kuuluvine koristuksineen. Valoa ei palvota siitä syystä, että se on näkemisen ja tuntemisen ehto, vaan siitä syystä, että se loistaa ja kimaltelee. Miltei kuin varikset, jotka varastavat kiiltäviä esineitä. Spencer on sattuvasti kuvannut, miten opetuksessa harjoitetaan paljon humbugia vain sen tähden, että se kuuluu sovinnaisuuteen. — — — Mutta onkohan syytä metsänhoitomiehen sivistystä ajateltaessa katsoa, kuinka paljon ja minkälaisia opin koristeita hänen tulisi saada niihin pukeutuakseen.»

Tämä ote antaa meille valaistusta eräeseen Blomqvistin piirteeseen. Hän pelkäsi kaikkea teeskentelyä. Hän oli nähnyt elämää tarpeeksi ymmärtääkseen, että loistavimpienkin tutkintojen taakse saattoi piilottautua henkisesti marto sielu ja että rehellistä tieteellistä työtä saattoi harjoittaa henkilö, jolla ei suuria oppiarvoja ollut. Evon oppilaiden ammattitaitoa ei ollut verhottu minkäänlaiseen tieteellisyden vaippaan, mutta se ei estänyt näitä samoja oppilaita

tekemästä rehellistä ja hyvää työtä niissä ahtaissa puitteissa, joissa he olojen pakosta saivat toimia. Tieteellistä työtä siinä mielessä, että se vastaisi joitakin oppiarvoja, ei heiltä voitu odottaa eikä sitä heiltä voitu vaatiakaan.

Toinen oli se kysymys, vastasiko heidän kasvatuksensa niitä vaatimuksia, joita ammatin käytännöllinen harjoittaminen edellytti. Siinä suhteessa puutteet olivat kenties suurimmat, mutta ne eivät niinkään suuresti johtuneet opetuksesta kuin metsänhoitajalle asetettujen käytännöllisten tehtävien ja työn laadun äkillisestä laajentumisesta.

Blomqvistin mielipiteitä ja käsityksiä metsänhoitajan ammatti- valmistuksesta kuvaa valaisevasti myöskin muuan lausunto, jonka hän niin myöhään kuin heinäkuussa 1902 joutui antamaan. Furu- hjelm oli päivätyönsä päättänyt toukokuussa samana vuonna, ja senaatti oli järjestänyt hänen näin avoimeksi jääneen opetustehtä- väänsä perustamalla Evon metsäopistoon ylimääräisen kasvi- ja eläintieteen opettajanpaikan. Tätä paikkaa olivat hakeneet viran väli- aikainen hoitaja ja Furuhjelm in sijaisena toiminut metsänhoitaja K. O. Elfving ja maisteri Johan Ivar Liro (Lindroth). Hakijoiden sopivaisuudesta oli siis pyydetty Blomqvistin lausuntoa ja tässä hän ensin myöntää, että jälkimmäisellä kieltämättä on paremmat edelly- tykset puheenalaisten tieteenhaarojen yleisopetukseen nähden kuin hänen kilpailijallaan. Opettajantehtävä suuntautui kumminkin nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa teknilliseen erikoisalaan, johon Elfving oli valmistautunut. »On tavallista» — näin Blomqvist jatkaa perustelujaan — »että luullaan korkealle kehittyneestä yleistieteel- lisestä sivistyksestä ilman muuta johduttavan jonkin ammattitaidon erikoisalan sovellutukseen, mutta kokemus on jo kauan osoittanut, että tämä ei pidä paikaansa. — — — Ei tarvitse mennä pitemmälle kuin ulkomaiden metsäopistoihin, ennenkuin huomataan, että ne luonnontieteiden opettajat, jotka Hartigien tavoin ovat olleet met- sänhoitomiehiä, ovat ennen muita kunnostautuneet suorittamalla opetuksen ja kirjallisen työn alalla hedelmällistä toimintaa.» — — — »Opiston aikaisemmassa ohjesäännössä oleva määräys, että opettajien

tuli olla metsänhoitomiehiä, pohjautui mitä kokeneimman asian- tuntijan, Tharandtin metsäopiston silloisen johtajan, vphra von Bergin antamaan neuvoon, ja tähän mielipiteeseen yhtyivät Evon silloiset opettajat ja varsinkin allekirjoittanut. Ulkomailla sovel- lutaan tätä sääntöä aina, milloin siihen suinkin on mahdollisuutta, vaikkei ohjesäännössä nimenomaista määräystä olisikaan, etenkin Ranskassa, Nancyssa. Evon yhtä vähän kuin Nancyssa metsäopiston, joissa kummassakin oppikurssi on vain kaksivuotinen, tehtävänä ei ole, kuten yliopiston, kasvattaa tulevia tiedemiehiä, niin suota- vaa kuin voisi ollakin, että jokainen käytännöllinen metsän- hoitaja olisi myöskin luonnontieteiden harjoittaja ja tutkija. Ope- tuksen päämäärä on tutustuttaa vastaista metsänhoitajaa luonnossa esiintyviin olioihin ja ilmiöihin. — — — Metsänhoitaja Elfving oli hyvällä menestyksellä ja erinomaisesti suorittanut kaikki opettajan- toimeen kuuluvat velvollisuutensa.»

Saattaa olla paikallaan mainita, että Blomqvist noin puoli vuotta myöhemmin eräässä kirjeessään metsähallitukselle sanoo: »kun oppi- laitoksella on ollut onni tähän (luonnontieteiden opettajan) toimeen saada tieteellisesti sivistynyt ja aineessaan pätevä henkilö», tarkoit- taen sillä Liroa. Tästä huomataan, että hän oli oppinut panemaan arvoa uudelle ja vastoin hänen suositustaan nimitetylle opettaja- toverilleen.

12. BLOMQVIST METSÄNHOITAJANA.

Käsite »metsänhoito» on suurelle yleisölle aina ollut jonkin verran epäselvä. Siihen sisältyy ei-ammattimiehen mielikuvituksessa aina jotakin yksityiskohtaista, pientä näpertelyä, ja varsinkin metsänhoitolaitoksen perustamisaikeihin kuviteltiin metsänhoitoa epä-määräisen, Saksasta saadun vaikutelman mukaisesti työksi, jossa vihreäpukuinen, töyhtölakkinen metsänhoitaja suoritti milloin puiden istutusta ja kylvöä, milloin metsän puhdistamista puistomaiseksi. Silloisissa oloissa tämä mielikuva sopeutui hyvin vähän kivaan todellisuuteen. Kysymyksessä oli lähinnä valtion metsien hyväksikäyttö, siis niihin kätkeytyneiden puuvarastojen suojaaminen, talteenotto ja tarjonta teollisuudelle ja kaupalle. Enimmät metsät olivat vallan luonnon tilassa. Kulot ja luvaton metsänkäyttö olivat jättäneet niihin jälkensä. Mikä oli siis metsänhoito, joka näissä oloissa tuli kysymykseen?

1860-luvulla oli sahateollisuus miltei ainoa puuta jalostava teollisuuden ala, ja niinpä supistuikin kysyntä pääasiassa vain siihen, mitä tämä teollisuus tarvitsi. Valtion metsissä oli sille tarjolla paljon ensiluokkaista raaka-ainetta, vuosisataisia männiköitä ja kuusikoita, joukossa osittain suurimittaisiakin tukkipuita. Näiden poimiminen tulikin siksi hakkausmuodoksi, joka vuosikymmeniä määräsi hoidon laadun. Se oli sellaista hakkaustapaa, jota metsämiespiireissä sanotaan harsinnaksi. Tälle on ominaista, että puu kaadetaan sieltä, toinen täältä, ja hakkausala muodostuu suhteellisen pieneksi, jonkun aarin kokoiseksi, ja vain sellaisissa tapauksissa, joissa suuria tukkipuita on taajassa, saattaa se käsittää suurempia yhtenäisiä aloja.

Blomqvistin ollessa oppilaana Tharandtissa, oli jo niin sanottu lohkokakkaus metsänhoidon emämaassa, Saksassa, yleensä vallitsevana. Tässä hakkaustavassa kaadetaan joltakin määrättyltä alueelta, joka saattaa käsittää noin puolesta hehtaarista muutamaan hehtaariin, joko kaikki tai enimmät puut, tai jätetään hakkuualalle taajempi tai harvempi siemenpuuasento. Siinä kohdistuu hakkuu siis paikallisesti hyvin rajoitettuun alaan, jonka hallitseminen on keskitettyä ja jolla suoritettavat toimenpiteet ovat helpommin järjestettävissä, kuin alan jakautuessa tuhansien ja kymmenientuhansien pikku alojen kesken. Näillä hakkaustavoilla on metsänhoitajan toimintamahdollisuuksiin hyvin ratkaiseva vaikutus.

Jokaisen metsäammattimiehen, joka sitä nimitystä ylimalkaan kantaa, tinkimättömänä ohjeena on, että hän, mikäli hakkuu johtaa metsän täydelliseen tuhoon tai sen saattamiseen siihen tilaan, että sen paras ja kehityskykyinen osa on poistettu ja jäljellä on ainoastaan kelvottomat metsän jätteet, pitää huolta uuden metsän noususta. Jos ei oteta huomioon niitä toimenpiteitä, jotka tarkoittavat vielä nuoren, kasvavan metsän huoltoa siinä mielessä, että sen kasvu kiihtyy, keskittyykin metsänhoidon vaatimus siihen, että hakattavan metsän uudistamisesta pidetään huolta. Voidaan sanoa, että enin osa varsinaisesta metsänhoito-opista käsittelee tätä metsän uudistamiskysymystä. Mitkä ovat ne olosuhteet, joissa metsänuudistaminen helpoimmin tapahtuu luontaista tietä ja mitä siis erilaisia metsiä ja metsiköitä hakattaessa on vaarin otettava, jotta uudistuminen kävisi mahdolliseksi, ne ovat niitä peruskysymyksiä, joihin metsänhoito-oppi tahtoo vastata. Näihin kysymyksiin oli Blomqvistinkin haettava vastausta, ja niiden selvittäminen olikin siitä syystä hänen opettaja- ja käytännöllisen metsänhoitajatoimensa edellytyksenä.

Societas pro Fauna et Flora Fennica-seuran julkaisuihin oli Blomqvist 1879 kirjoittanut tutkielman siemenvuosien vaihteluista, kysymyksestä, johon hän jo matkoillaan 1867—69 oli erityisesti kiinnittänyt huomiotaan. Hän oli täysin selvillä siitä, että luonnonsiemenykyseen oli yleensä turvaututtava. Suomen oloissa ja etenkin niissä oloissa, joissa valtion metsänhoitajien, metsähallinnon perustamisen

aikoina ja vuosikymmeniä myöhemminkin, oli työskenneltävä, oli metsän luontainen uudistuminen ainoa huomioon otettava nuorentamismahdollisuus. Luonnonsiemennys siirsi siitä syystä n.s. keinollisen kasvattamisen, metsän kylvön ja istutuksen, taka-alalle, tekijäksi, jota vain poikkeustapauksissa voitiin ajatella. Tästä huolimatta oli opettajan, joka ohjasi nuoria metsänhoitajia heidän ammatteinsa, koetettava selvittää siinä noudatettavia menettelytapoja ja herättää halua sen toimeenpanemiseen.

Blomqvisthan oli saanut kasvatuksensa Saksassa, ja koko elämänsä iän hän ihaili siellä harjoitetun metsänhoidon korkeata tasoa ja haki sieltä jatkuvasti esimerkkejä, mutta kumminkin on todettava, että hänen käsityksensä metsänhoidosta hyvin pian sai omintakeisen, meikäläisiin oloihin soveltuvan leiman. Oli luonnollista, että hän Saksasta lähteneessä lohkokakkauksessa näki hakkaustavan, johon oli pyrittävä, ei siitä syystä, että se oli mikään ihanteellinen metsänhoidon muoto, vaan siitä syystä, että siihen sen kotimaassa sisältyi ohjelmallisuus, järjestys, intensiivisyys, jossa huolellinen uuden metsän kasvatusta kävi mahdolliseksi. Vaikkakin hän siis määrättyissä oloissa ja määrättyin edellytyksin harjoitettua lohkokakkausta suosi, koska se edusti kehittyneintä metsänhoitoa, ei hän kumminkaan ollut sen yksipuolinen ihailija. Siitä on m.m. todisteena hänen sympatiansa n.s. schwarzwaldilaista lohkokarsintaa kohtaan. Tätä kuusimetsissä soveltuvaa hakkausmuotoa hän tosiaankin ihaili kehittyneimpänä, luonnollisimpana ja yksityiskohtaisimpana, ja hän lämpeni aina kun hän pääsi sitä ja Schwarzwaldin mahtavia metsiä kuvailemaan.

Tutustuessaan oman maan metsiin 1860-luvulla tekemällään matkalla hän muodosti itselleen käsityksen metsänhoidon edellytyksistä ja täällä soveltuvista muodoista pääasiassa sellaiseksi, jona se pysyi hänen elämänsä loppuun saakka. Laajat, kuloaloille nousseet nuoret, tasaiset männiköt, maamme yleensä varsin tasaikäiset metsät, jotka siis jolloinkin, todennäköisesti aina kulon jälkeen, olivat kohonneet yhdellä kertaa hävitetyin, vanhemman metsän tilalle, osoittivat, että lohkokakkaus, myös paljaaksihakkaus, oli meillä »luonnollinen».

Mutta hänen käsitystään vahvisti se laaja ja havainnollinen opetus, joka oli saatavissa kaskeamisen ja osittain myös kolomisen yhteydessä. Kaskiahoille kohonneet kauniit metsät, maamme kauneimmat, olivat kieltämättöminä todisteina siitä, että lohkokakkaus Suomessa määrättyin edellytyksin voi muodostua mitä parhaimmaksi uudistusmenetelmäksi. Milloin kolominen oli koskenut kokonaista metsikköä, sen kaikkia puita, ja tervaspuiden kaadon jälkeen ala oli paljastunut, kohosi sillekin tasainen, kaunis taimisto ja hyvä metsä. Missä kolominen ulottui vain osaan metsikön puista, saattoi siitä kehittää metsänhoidollisessa suhteessa hyödyllisen kasvatushakkauksen.

Kun Evon ja sen yhteydessä opiston hallinnon alainen Vesijaon kruununpuisto Evon opettajien johdolla ja oppilastöinä uudelleen kartoitettiin ja metsät arvioitiin hoito- ja hakkaus suunnitelmaa varten, oli lohkoittainen hakkuu se muoto, johon pyrittiin ainakin rajoitetulla alueella. Evon puisto oli jaettu kahdeksaan itsenäiseen hoitolohtoon ja eräät lohkot taas useampaan, esim. kahdeksaan aika-kausiosastoon, joissa vuotuiset hakkuualat olivat metsän tilaa silmällä pitäen sijoitetut, tavallisesti hakkausjaksoihin, joiden luku vaihteli ja joita oli esim. 20 rinnakkain. Evon metsien kahdeksasta lohkoista oli kuudelle jo valmistettu hoitosuunnitelma, ja vuonna 1871 ne voitiin lähettää metsähallitukseen vahvistusta varten. Kartoitettu ala oli 4,587.5 ha, josta 165 ha viljeltyä, 673.5 ha hakamaita ja kotitarvemetsiä ja loput 3,748.5 ha varsinaista metsämaata. Viime mainitusta oli 2,772.5 ha kasvullista metsämaata. Laskelman mukaan voitiin tästä metsästä hakata ensimmäisenä 10-vuotisjaksona vuosittain, edellyttämällä 120—160-vuotista kasvuaikaa, 901 norm. syltä eli noin 2,360 m³, johon sisältyi 1516 arvopuuta sekä harvennuspuuta sen lisäksi. Hakkauslaskelman pohjana oli pinta-ala ja siitä syystä oli todennäköistä, että hakkuumäärät vuosittain voivat vaihdella. Kun torppien ja opiston tarpeet oli otettava huomioon, jäi myytäväksi noin 1,500 arvopuuta ja 400—600 norm. syltä eli noin 1,050—1,600 m³ muuta puuta. Menekkioloista sanotaan, että kun Lammin pitäjässä on taloja, joiden omat metsät ovat heikot, niin on toden-

näköistä, että mainitulle puumäärälle saadaan menekkiä. Olihan moni Asikkalan talo hakenut puunsa Padasjoelta. Tuloja ei aluksi arvioitu suuremmiksi kuin noin 1,000 mk vuodessa.

Hakkuusuunnitelma oli tehty Savijärven ja Vahtervehmaan lohkoissa toimitettavaa lohkokakkausta varten. Toisissa lohkoissa oli toimitettava pääasiassa ylispuiden poistamista, kelvottoman alikasvoksen ja jättepuiden kaatamista ja jossakin määrin arvottomien lehtimetsien muuttamista kaskiviljelyksellä havupuuta kasvaviksi.

Savijärven ja Vahtervehmaan lohkoissa oli toimitettava keinolistakin metsänviljelystä, mutta yleensä oli pidettävä siitä huolta, että metsä uudistui luonnonsiemennyksestä. Oli siis jätettävä siemenpuita ja maa oli valmistettava siemennyskuntoon.

Sen johdosta, että maan arvo oli kovin alhainen, ei vesiperäisten metsämaiden ojittaminen voinut tulla kysymykseen. Kun kelvollisista metsätyömiehistä oli puutetta, ehdotti Blomqvist, että palkkattaisiin 5 oppilasta (lärlingar), joille annettaisiin jonkin verran metsänhoito-opetusta. Tämä ehdotus on katsottava ensimmäiseksi sysäykseksi metsäkoulun perustamiselle, joka joitakin vuosia myöhemmin toteutuikin.

Vuosilohkolta hakattiin metsä milloin täysin paljaaksi, milloin harvahkoon, milloin tiheään siemenpuuasentoon. Hoitosuunnitelmaa tehtäessä siemenpuuasento siis katsottiin sopivaksi hakkaus- ja hoitotavaksi, jonka päämääränä oli järeän arvopuun kasvattaminen. Mäntyä oli suosittava, mutta myöskin kuusta ja lehtipuita etenkin alavilla paikoilla, lehtipuita yleensä sekoituksena sopivassa suhteessa. Kasvatusajaksi laskettiin 160 vuotta. — Nytkin olisi kiertoajasta, vaikka hoitosuunnitelman mukaisista ensimmäisistä hakkauksista on kulunut jo likemmä 65 vuotta, vielä enemmän kuin puolet jäljellä! — Hakattavaksi ehdotettiin ensi sijassa sellaisia metsiköitä, joista oli toivoa saada kaupaksi käypää, järeintä puutavaraa. Nuoret metsät, jotka sattuivat hakkausalojen sisälle, ehdotettiin säilytettäväksi. Hoitosuunnitelmassa edellytettiin, että kunakin vuonna hakataan suunnilleen samansuuruinen ala, mutta oli tästä

tehtävä poikkeuksia hyvänä siemenvuonna, jolloin useampia voitiin hakata samalla kertaa. Seuraavina vuosina oli jäljellä olevaa metsää harvennettava. Hakkausaloille oli jätettävä joitakin ylispuita suuriksi arvopuiksi kasvamaan.

Evon metsissä menekki oli huono. Mikään muu puu kuin suuret arvopuut ei ollut kysyttyä. Tämä oli tietysti kaiken intensiivisen metsänhoidon kannalta katsoen ratkaisevaa. Se teki järjepäisen metsänkäytön miltei mahdottomaksi.

Kun lohkokakkausala ryhdytään kaatamaan, saadaan metsästä mitä vaihtelevin määrä erilaista puuta. Jollei kaikkea edullisesti voida sijoittaa, ei ole muuta mahdollisuutta kuin jollakin tavoin hävittää loput. Kaikki pienet puut, puunosat, lahopuut ja vialliset latvukset jäävät kaadettaessa maahan. Evolla se merkitsi, että ellei niitä voitu sijoittaa esim. opiston omiksi tarpeiksi tai polttaa sysiksi, ei ollut muuta hävityskeinoa kuin polttaminen. Tämä hävityskeino muodostuikin enimmässä tapauksissa kaikkein halvimmaksi, ja kun hakkuualaa näin samalla voitiin, mikäli se maanlaadultaan siihen soveltui, käyttää kaskeamiseen, oli siis kaskenviljely useimmiten miltei ainoa keino alan saattamiseksi siihen kuntoon, että sillä voitiin kasvattaa tasaikäistä metsää.

1863 Blomqvist, Evon metsäopiston silloisena metsänhoidon lehtorina, anoi lupaa kaskeamalla uudistaa metsää. Täten sai alkunsa vain meidän maassamme metsän uudistuksessa tunnettu kaskeamismenetelmä, jolla on metsänhoidossamme merkittävä sijansa.

Järjestelmällisiä lohkokakkauksia Evolla alettiin harjoittaa vasta 1870-luvulla. Vuonna 1873 Blomqvist ilmoitti metsähallitukselle, että Porraskosken saha Padasjoella oli tehnyt tarjouksen, jonka mukaan se kolmena perättäisenä vuonna ostaisi 1,400 sahapuurunkoa vuosittain Evon metsistä. Olisi luullut, että Blomqvist ilomielin olisi ottanut tämän tarjouksen vastaan, mutta niin ei käynyt. Näin huomattavan sahapuumäärän vuosittainen hakkuu olisi voinut merkitä hoitosuunnitelmasta luopumista, jota Blomqvist ei mitenkään hyväksynyt. Hän ei siitä syystä kauppaa puoltanut, mutta ehdotti, että tarjouksen tehneelle sahalle hankittaisiin, valtion itse toimit-

taessa kaadon ja ajon, kahdelta lohkolta hakattaviksi tulevat sahapuut. Puut olisi katkottava 12—14' pituuksiin. Hinta oli hänen mielestään tyydyttävä.

Tämä kauppa kaikesta päättäen raukesi, ja kumminkin olisi ollut erinomaisen tärkeätä, että olisi saatu edes yksi pysyväisempi ostaja. Blomqvistin kielteinen suhtautuminen voidaan mahdollisesti ymmärtää, kun muistetaan, että sahapuut silloin olivat kovasti kysytyjä ja että hän luultavasti otaksui samanlaisia tarjouksia tulevan useampia ja menekin tulevan turvatuksi. Mainitsemista ansaitsee, että toiminimi W. Gutzeit & C:o oli samana vuonna ostanut metsän Padasjoen Auttoisista ja anoi Blomqvistilta oikeutta tukkien ajoon Vesijaon valtionpuiston kautta kulkevaa talvitietä, jota Blomqvist puolsikin. Mikäli Blomqvist näin torjui Evolta ostajan, teki hän tietysti suuren virheen, sillä myöhemmin hän sai harmikseen todeta, että Evon puiden myynti kävi hyvinkin vaikeaksi. Varsinkin oli sen pienemmän puutavaran rahaksi vaihto, joka saatiin Savijärven ja Vahtervehmaan vuosilohkoilta, miltei mahdoton.

1874 Blomqvist teki ehdotuksen, että puheenalaisista puista alettaisiin polttaa sysiä. Seuraavan vuoden alussa hän saattoikin metsänhoitaja Hackstedtille antaa käskyn aloittaa miilunpolton. Samassa yhteydessä Blomqvist ilmoitti, että metsähallitus oli hänen ehdotuksestaan myöntänyt varoja kanervapeitteen poistamiseen uudistuksen helpottamiseksi eräillä jo kaadetuilla lohkoilla. Parhaimman käsityksen Blomqvistin hyväksymän hoitosuunnitelman mukaisista hakkuista saa siitä ehdotuksesta, joka vuosittain jätettiin metsähallitukselle vahvistettavaksi ja joka alistettiin senaatin hyväksyttäväksi.

Siinä hakkaus suunnitelmassa, joka oli laadittu vuodeksi 1875, ehdotetaan, että valtio itse toimittaisi kaadettavan metsän hakkuun ja valmistaisi puut niiden koon ja mittojen mukaisesti: pelkoiksi, joista laskettiin saatavan valmiiksi veistettyinä 0.3—0.5 mk kuutiojalalta, tukeiksi, joiden hinnaksi laskettiin 22 p kuutiojalalta. pieniksi arvopuiksi hintaan 10—12 p kuutiojalalta, pärepuiksi, hintaan 5—6 p kuutiojalalta ja aidaspuiksi, 2—2½ p kuutiojalalta sekä

seiväspuiksi, hintaan 2.00 mk 100 kpl:ta. Jollei puutavaraa saada huutokaupalla myydyksi, on hakkuu joka tapauksessa, ottamalla huomioon sen suuri merkitys opetukselle, toimitettava. Tässä tapauksessa sahautetaan tukit lankkusahauksella sahatavaroiksi, joiden leveys vaihtelee 5—11":aan. Sahatavaran arvo olisi asemalle vedettynä 16 mk toltti ja lautojen pituus vaihtelisi 12—24 jalkaan. Pienpuu valmistettaisiin osaksi haloiksi opiston tarpeita varten, osaksi miilupuiksi, ja poltettaisiin sysiksi.

Tämä hakkaus suunnitelma hyväksyttiin, ja Blomqvist ehdotti, että pelkat ja lankut myytäisiin valtion rautateille, josta hän toivoi pysyväistä ostajaa.

Kun tämä ensimmäinen varsinainen hakkuu toimitettiin, saatiin siitä arvopuille kantorahaa 15.8 p kuutiojalalta, mutta Blomqvist otaksui myöhemmin saatavan enemmän. Kun hän tekee selkoa I, II ja III vuosilohkolla toimitettujen hakkuiden rahallisesta tuloksesta, sanoo hän vuonna 1878 sen osoittavan 13,818,28 mk voittoa.

Ostajana oli niihin asti ollut valtion rautatiet, mutta 1878 Blomqvist on pakotettu ilmoittamaan, ettei rautatiehallitus enää hyväksy näitä käsinsahattuja sahatavaroita, koska ne eivät vastanneet sen niille asettamia vaatimuksia. Mitään muita ostajia ei ollut tiedossa, ja niinpä tuli pakko vähentää muutoinkin vähäisiä hakkauksia. Kun metsähallitus tämän johdosta kysyi, eikö olisi syytä kokonaan lakauttaa hakkuut Evolla, Blomqvist vastaa, että lohkokakkauksen Vahtervehmaan ja Savijärven lohkoissa voi lopettaa, mutta hakkaus suunnitelmassa edellytettyä ylispuiden poistamista olisi edelleen toimitettava toisissa lohkoissa. Kun käsinsahausta ei enää ollut mahdollinen, oli parasta, että hoitoalueeseen hankittaisiin saha. Blomqvist ajattelee silloin vielä eräänlaista sirkkelisahausta, mutta myöhemmin kehäsaha on mielessä. Hän sanoo Ruotsissa nähneensä sirkkelisahoja, joiden kokonaishinta oli noin 3,400 kr. Sahausta tuli niissä tolttia kohti maksamaan 2—3 mk, mutta lankkusahauksessa se maksoi 5 mk 38 p. Blomqvist anoi siitä syystä tarkoitukseen 6,500 mk, jolla hän luuli saavansa sahan ja siihen kuuluvan 6 hv. höyrykoneen. Kun vuoden 1880 hakkaus suunnitelma tehtiin, laskettiin silloin arvo-

puiden määrä noin 1,200:ksi, ja koska valtion rautatiet edelleen kiel-
täytyivät ottamasta vastaan käsinsahattuja tuotteita, ei lohkokhak-
kausten jatkamista voitu ajatella. Tällaisissa oloissa hakkuut Evolla
pysyivät hyvin vähäisinä, mutta oppilastöinä tehtiin edelleen pää-
asiallisesti ylispuista ja keloista pelkkoja ja lankkuja. Niiden hinta
oli alhainen. Pelkoista tarjottiin rautatien varrella 50 p ja lankku-
toltista 10 mk. Pelkkojen kuljetus Evolta Hämeenlinnaan maksoi
noin 14 p kuutiojalalta ja kun tekopalkkaa vähänkin otettiin huo-
mioon, ei nettoa juuri jäänyt.

1879 Blomqvist kertoi kirjeessä Boreniukselle, että »metsässä on
ollut hiljaista. Tosin olemme valmistaneet 3,400 tnr sysiä. ja 270
pelkkaa, mutta 200 tolttia lankkuja on myymättä ja rasittaa tiliä.
Maatalousministeriössä ei tahdota antaa 10,000 mk sahaa varten,
vaan he pakottavat meitä harjoittamaan käsinsahausta talonpoikais-
tapaan. Forselles sanoo, että kaikki liikenevät varat käytetään
lääninmeijerikköjen palkkaamiseen. Si fabula vera, sitä en tiedä.»

Tällaisissa olosuhteissa muodostui Blomqvistin Evolle toivoman
sahan perustaminen houkuttelevaksi korkeammillekin viranomaisille,
varsinkin juuri af Forsellesille, joka hyvin tiesi, kuinka tarpeellinen
saha Evolla oli, ja niinpä Blomqvistille annetaankin lupa sen hankki-
miseen. Ensin ostettiin lokomobiili, joka syksyllä 1880 oli Evolla
ja tuli maksamaan 4,200 mk. Se kehitti 12 hevosvoimaa ja oli näin
ollen liian suuri ja samalla aivan liian raskas kuljetettavaksi paikasta
paikkaan, joten sirkkelisaha-ajatuksesta oli kokonaan luovuttava.
Blomqvist laski, että vuosittain sahattaisiin noin 2,000 sahatukkaa
ja yhtä monta pienikokoista parrupuuta. Tämä määrä oli hänestä
myöskin sahaa varten riittävä. Sahan tuli käydä noin kaksi kuu-
kautta vuodessa. Sahaan tarvittiin siis kehäsaha, jonka kehä saisi olla
puusta, särmäyssahat ja katkaisusaha sekä nostolaitteet. Sahan
paikaksi Blomqvist ehdotti Alimmaisen Rautjärven rantaa, jonne
hoitoalueesta voitiin helposti uittaa puita. Vuoden 1880 lopulla
Blomqvist sanoo Boreniukselle kulkevansa »pää täynnä kehäsahoja».
Tarpeelliset varat myönnettiin af Forsellesin epäilyksistä huoli-

matta. Kun tarkoitukseen ostettiin Lohikoskella olleen sahan koneet,
saatiin sahaan teräs- eikä puukehä.

Vuonna 1881 Blomqvist lähetti metsähallitukseen metsäkoulun
oppilaiden harjoitustöiden aikana tehdyt kartat ja metsänhoitaja
Montellin ja Heikelin tekemät Vesijaon kruununpuiston hoitosuun-
nitelmat. Kokonaispinta-alasta 1,144 ha, oli 694 ha varattu metsän-
kasvatukseen. Kasvuaika oli laskettu 140 vuodeksi. Menekin heik-
kous esti hoitosuunnitelman noudattamista aluksi, mutta Blomqvist
toivoo sen hyväksymistä, koska siten saadaan järjestystä ja ohjel-
mallisuutta ja metsä paranee. Se oli noin kolmannelta osaltaan aikai-
semmin kaskettu. Noin 15 vuotta sitten oli nuori metsä näyttänyt
olevan pääasiassa lehtipuuvesakkoa, mutta nyt se oli kehittynyt
sekametsäksi, jossa oli runsaasti kuusta ja joka ajan kuluessa var-
maan oli muuttuva puhtaaksi kuusikoksi. Noin 150 ha kasvoi aivan
arvotonta lehtimetsää, joka oli kaskeamisella muutettava havu-
puuta kasvavaksi. Padasjoella oleva Vierun tehdas oli mahdollisesti
valmis ottamaan sysiä vastaan. Blomqvist sai kauan odottaa hoito-
suunnitelman vahvistamista, sillä metsähallitus ei tainnut olla yhtä
vakuutettu sen soveltuvaisuudesta kuin hän.

Tehdessään hakkaussuunnitelmaa vuodeksi 1882 Blomqvist laskee
hakattavan kaikkiaan noin 2,724 arvopuuta. Kun metsänhakkuu oli
suoritettava valtion puolesta, niin pyydettiin sitä varten varoja.
Käyttövaroihin luettiin samalla aina myöskin metsittämistyömenot.

Elokuussa 1881 Blomqvist tiedottaa, että saha on käynnissä ja
tekee hyvää jälkeä. Sahauksen päättyessä oli valmiina noin 21,000
kuutiojalkaa mäntytavaraa. Lankut olivat 17 ja laudat 14 jalkaa
pitkät. Sahattujen tukkien kuutio oli noin 42.000 kuutiojalkaa.
Tavara oli mahdollisesti kuljetettava Turengin asemalle tai myytävä
Evolla huutokaupalla. Blomqvist oli tarjonnut tavaran, josta hän
sanoi, että se oli kuranntia, rautatiehallitukselle, mutta turhaan.
Toimitettiinpa sitten huutokauppa ja muuan raatimies A. F. Salin
teki tarjouksen Hämeenlinnan asemalla: 9—11" lankuista 150 mk,
6—8" soiroista 100 mk ja kapeammista laudoista 80 mk P.std:lta sekä

kaikkiaan 1,000 mk näiden laskettujen hintojen lisäksi. Blomqvist puolsi tehtyä tarjousta, joka hyväksyttiin, mutta Salin aiheutti paljon huolta, ei jaksanutkaan maksaa ja teki sitten konkurssin. Osa hintaa jäi lopullisesti saamatta. Seuraavana vuonna saatiin luotettavampi sahatavaran ostaja, J. Askolin Porvoosta, joka tarjosi tavaraa Evön sahalalla keskimäärin 80 mk P.standartilta leveyksistä ja paksuuksista huolimatta, mikä tarjous, vaikkakin oli alhainen, hyväksyttiin.

Sahan perustaminen antoi Blomqvistille mahdollisuuden jatkaa keskeytettyjä lohkokauksia Evolla. Tehdessään selkoa metsähallitukselle hoitoalueen taloudesta viisivuotiskaudelta 1875—1882 Blomqvist sanoo sen tuottaneen voittoa kaikkiaan 16,381 mk. Mutta tuli huonompikin aika.

1885 oli sahatavaran menekki yhä heikontunut ja hakkuut hoitoalueessa miltei pysähdetty. Vain kotitarvepuita oli hakattu, joi-takin puhdistuksia suoritettu. Kun Blomqvist 1886 halusi myydä kertyneet sahan tuotteet, joista enemmän kuin toinen puoli oli lankkuja, tarjosi Askolin ainoana halukkaana ostajana 60 mk P.standartilta läpeensä kaikista, tai vaihtoehtoisesti lankuista yksin 70 mk tai lankuista ja soiroista yhdessä 65 mk. Blomqvistin mielestä tarjous oli pilahinta, mutta hän ei muutakaan voinut kuin kauppaa puoltaa. Kirjeenvaihdosta käy selville, että metsähallituksella silloin jo oli puhelin, ja pääsi sillä kosketukseen Askolinin kanssa, joka halusi pikaista vastausta.

1887 oli sahalalla vain vähän tavaraa, sillä hakkuut olivat pienet, mutta silloin Askolin ei enää katsonut voivansa tehdä siitä mitään tarjousta, vain sahatuista pelkoista hän tarjoo 60 p kuutiojalalta. Tämäkin tarjous hyväksyttiin. 1888 tehdyssä hakkaussuunnitelmassa ehdotetaan hakattavaksi vain 815 arvo puuta, kaikkiaan noin 690 m³.

Kun Blomqvist 1888 metsähallitukselle selostaa hoitoalueen metsätaloutta viisivuotiskaudelta 1882—1886, hän joutuu esittämään ikäviä lukuja. Metsätalouden tuottaman voiton ja tappion määrät olivat:

	voittoa	tappiota
Vuonna 1882	—	2,749: —
» 1883	2,859: 09	—
» 1884	—	5,781: 98
» 1885	—	3,827: 85
» 1886	5,128: 55	—

Tappiota oli siis ollut enemmän kuin voittoa. Se kohosi 4,371: 55 mk:aan eli kuten Blomqvist toteaa, vuotta kohti 874: 31 mk:aan. Kustannuksiin sanoo Blomqvist silloin laskeneensa hakkuun, jalostuksen, metsittämistyöt, uittoväylien ja sahan kunnossapidon, metsäkasöörin palkkion ja metsänhoitajan ja metsänvartijoiden palkat. Työskentelihän puunjalostusteollisuus kaikkialla maassamme »ras-kaasti, väsyneesti ja haluttomasti» eikä siitä syystä ole ihmeteltävää, jos näin kävi Evollakin ja sen pienessä sahaliikkeessä. Blomqvist oli kerran (1879) huudahtanut: »Toistaiseksi ei voida tehdä mitään muuta kuin rukoilla Herraa armossa hävittämään Englannissa kaikki, mikä on puusta tehtyä, jotta liikemiesten pula ja hallituksen kuristamispolitiikka loppuisi.»

1889 tehdystä sahatavarasta Askolin edelleen tarjoo vain 60 mk standartilta. Samoihin aikoihin esim. porilainen W. Rosenlew & C: on sahaliike sai sahatavaran keskihintana laivassa Porissa tai vientisatamassa 140 mk P. standartilta. Askolin, kuten muutkin Evon sahan tuotteiden myyjät, osasivat olla tarpeeksi varovaisia, ja olihan myönnettävä, että 5 peninkulman ajomatka Evolta rautatielle oli sekä kallis että tavaran laadulle usein kohtalokas, kun kastumisen ja kolhimisen vaara aina oli tarjolla. Tavaraerät olivat myöskin pieniä ja vaikka on todennäköistä, että valmiste oli ensiluokkaista ja erinomaista puuta, oli tietysti turhaa odottaa, että siitä tarjottaisiin mitään liika hintaa tai ilmaista hyvitystä. 1890 ilmestyy uusi kilpailija, nim. Hackman & C: o, ja hintatarjous kohoaa 85 mk:aan P. standartilta, joita silloin oli kaikkiaan 79. 1892 tarjottiin sahatavarasta taas vain 65 mk keskimäärin ja pelkoista 70, 60 ja 40 p kuutiojalalta siitä riippuen, olivatko ne mäntyä, kuusta vai kelohonkaa.

Saha ei siis aiheuttanut mitään odotettua käännettä Evon metsätaloudessa. Se muodostui päinvastoin pettymykseksi ja antoi syrjäisille aihetta arvosteluihin ja ivallisiin huomautuksiin. On kumminkin muistettava, että sahalla oli siinä suhteessa aivan ensiluokainen merkitys, että se oli mitä oivallisin opetusväline ja muodostui varsinkin metsänvartijakoulun oppilaille tehokkaaksi harjoituspaikaksi. Evon metsäopiston oppilaille se tietysti olisi saanut saman merkityksen, elleivät he olisi katsoneet olevansa liian suuria herroja ollakseen oikein työmiehinä siinä raatamassa.

1893 tehtiin sahatavarasta edelleen huono tarjous, vain 60 mk standartilta. Tarjous oli T. & J. Salvesenin. 1896 olivat vastaavat luvut vähän kohonneet, joten soiroista tarjottiin 70—75 ja laudoista 65 mk.

Vaikka saha siis ei muodostunutkaan miksikään tuottavaksi laitokseksi, voitiin sen turvin kumminkin pääasiassa seurata Evon ja sittemmin Vesijaon kruununpuistojen hoitosuunnitelmia. 1888 Blomqvist kertoo, että 10-vuotiskautena 1875—1885 oli Vahtervehmaan lohossa lohkohakkauksella kaikkiaan hakattu 26,8 ha, vaikka hoitosuunnitelman mukaan olisi ollut hakattava 34,3 ha. Savijärven hoitolohkossa oli lohkohakkauksella hakattu noin 38 ha. Blomqvist sanoo, että uudistuminen on yleensä ollut hyvä. Toisin paikoin oli hakkuualoille noussut niin paljon lehtipuuvesakkoa, että oli ollut pakko toimittaa taimiston perkauksia. Pienpuiden hyödyksikäytämisestä oli ollut paljon vastusta, mutta Blomqvist toivoi, että vaikeudet vastakin voitetaan. Missä lohkohakkauksen yhteydessä oli toimitettu kaskeamista, oli tuloksena erittäin kauniita nuorennoksia. Lehtikuusta oli sekapuuna runsaasti. Missä metsää vähänkin oli hoidettu, siellä oli huomattavissa sen tilan parantumista.

Metsähallitus oli vahvistanut Evon valtionpuistoa koskevat hoitosuunnitelmat I—VI lohkoille jo 1875, mutta VII ja VIII lohkolle vasta 1878. Vesijaon valtionpuiston hoitosuunnitelma vahvistettiin vasta 1892. Seuraavana vuonna Blomqvist sanoo sitä jo noudatetun. 1894 oli Evon hoitosuunnitelmaa seurattu 18 vuotta. Yli-

metsänhoitajan tointa koskevassa kertomuksessaan vuodelta 1895 Blomqvist kertoo m.m. seuraavaa:

»Vaikkakaan metsikköjen tila laajoilla alueilla valtionpuistossa ei vastaa arvostelun vaatimuksia eikä hallinnon omia toivomuksia, puutteellisten menekkiolojen vallitessa voidaan sitä harvennuksilla parantaa vain pienillä aloilla, ja siitä syystä saavatkin työt enemmän opetustarkoituksia varten tehtyjen toimenpiteiden kuin metsän tilaan suuresti vaikuttavien hakkuiden leiman. Kieltämättä ovat kumminkin metsät yleensä muuttuneet entistä paremmiksi, joka osoittautui myöskin siinä koearviomisessa, jonka opiston oppilaat syksyllä 1895 olivat tehneet.» Sahaliike oli antanut huonoja tuloksia, sillä Evon sahatavaroista vientiliikkeet olivat maksaneet surkeita hintoja, vaikka sahan tuotteet olivat sekä hyvin sahattuja että hoidettuja. Hän on alkanut harkita olisiko mahdollisesti syytä siirtyä myymään sahapuut pystyyn, ei kaikkia, vaikkakin enimmät, jättämällä koulun oppilaille vielä käytännöllistä harjaantumista varten suoritettavia kaatotöitä.

Blomqvistille, jonka mielestä hoitoalueen hallinnon itsensä tuli suorittaa kaikki siinä esiintyvät kaato- ja kuljetustyöt, oli edellään mainittu päätös, että hän otti harkittavakseen, voitaisiinko siirtyä puiden pystymynteihin, periaatteelliselta kantavuudeltaan huomattava ja käänteentekevä.

1897 kertoessaan edellisen vuoden työstään Blomqvist koskettelee Vesijaon oloja ja sanoo, että Vierun tehdas todennäköisesti tulee käyttämään hyväkseen lohkohakkausaloilta saatua pienpuuta, joten lohkohakkaus siellä käy mahdolliseksi. Siinä yhteydessä hän samalla sanoo havainneensa, että niiden 40 vuoden aikana, jolloin Vesijaon valtion metsät olivat olleet suojattuina, oli niiden tila aivan ihmeteltävässä määrässä muuttunut. Metsät ovat nyt parhaita, mitä on olemassa koko laajassa ja metsämaita liiaksikin käsittävässä Lammin pitäjässä, jossa arvopuuvarastot on loppuunhävitetty. Myöskin metsänvartijoiden maanviljelys oli siinä määrin muuttunut entistä paremmaksi, että se veti vertoja perintötilojen maataloudelle.

Uuden kehitysvaiheen alkamista tietää samana vuonna se Blomqvistin metsähallitukselle tekemä ilmoitus, että Valkeakosken O/Y oli tarjonnut Evon ja Vesijaon valtionpuistojen hakkuualoilla valmistetuista paperipuista (hiomopuista) 80 p kuutiometriltä.

Suomen Metsänhoitoyhdistyksen kokouksessa Riihimäellä vuonna 1885 oli yhtenä keskustelukysymyksenä: kokeilumetsät. Asian käsittely kohdistui kysymykseen, jolla ei ollut suorastaan mitään tekemistä Evon metsien kanssa, mutta keskustelun aikana se kääntyi niihin ja Evon metsätalouteen.

Kokeilumetsäkysymys olisi Blomqvistin sydäntä lähellä. Hän oli siinä käsityksessä, että kokeilumetsillä oli erikoisen suuri merkitys, ennen kaikkea sen johdosta, että niissä voitiin todeta suunnitelmatalouden arvo. Ilman systemaattisia kokeita ei metsänhoitoa voitu edelleen viedä eteenpäin. Mutta kokeilu ei ollut välttämätön ainoastaan tieteen harjoittamisen vuoksi, myöskin tavallisen metsänhoitajan tuli saada sitä tehdä. 1876 Blomqvist oli metsähallitukselle tehnyt esityksen, että jokaisessa hoitoalueessa yksi, esim. 1,500—2,000 ha:n suuruinen lohko eroitettaisiin eräänlaiseksi kokeilualueeksi, jossa metsänhoitaja voisi toimittaa järkiperaistä metsätaloutta ja metsää lohkoittain hakata ja uudistaa. Tarkoituksena oli täysitiheiden lehtipuunsekaisten havumetsiköiden kasvattaminen. Uudistuksen tuli tapahtua osittain luonnon siemennyksestä osittain istuttamalla tai kylvämällä. Alueella olisi pysyviä koealoja, joiden metsät määrääjain kuutioitaisiin. Tällaisesta järjestelmästä olisi tietysti aluksi kustannuksia, mutta myöhemmin ne saataisiin metsäntuotteiden myynnillä peitettyiksi.

Blomqvist ei kumminkaan saanut kannatusta, päinvastoin hänelle kenties odottamatonta vastusta. Metsähallituksen ylimääräinen virkamies, sittemmin metsähallituksen apulaisylijohtaja Nummelin vastusti ehdotusta jyrkästi sekä perusteli kantaansa pääasiallisesti sillä, että kokeilu tulisi kalliiksi. Hannikainen yhtyi häneen täydellisesti ja väitti, että meillä oli jo riittävästi kokemusta laadittujen taloussuunnitelmien tarkoituksenmukaisuudesta. Niitä ei voida

noudattaa, mutta jos niitä välttämättä halutaan noudattaa, se aiheuttaa suuria tappioita.

Keskustelu muodostui vilkkaaksi ja siihen osallistuvat lämpenivät. Blomqvist puolusti ehdotustaan useassa puheenvuorossa. Hän oli sitä mieltä, että metsätalouden ja metsätieteiden kehitys riippui tällaisesta kokeilutyöstä hyvin ratkaisevasti. Ellei sitä toimitettu, ei ollut mitään perustusta, johon voitiin nojautua. Hän myönsi, että menekkiolot olivat enimmissä osissa maattamme vielä niin huonot, että pienen puun talteenottaminen kävisi vaikeaksi, mutta hän uskoi maan eteläisistä osista löydettävän sellaisia valtion metsämaita, joita voitiin kokeilualueina käyttää ja joissa lohkohakkaus oli mahdollinen. Pohjois-Suomessa oli niitä vaikeampi saada, mutta hän ehdotti sellaisia Simoon ja Rovaniemelle, joita Nummelin kumminkin piti tarkoitukseen täysin sopimattomina.

Keskustelun aikana Blomqvist viittasi siihen, että m.m. Evolla harjoitettiin huonoista menekkioloista huolimatta lohkohakkausta kahdessa hoitolohossa ja että se oli mahdollista Pällilässäkin ja todennäköisesti myöskin monessa muussa valtionmetsässä maan eteläisissä osissa. Tämä antoi aiheita Nummelinille huomauttaa, että Evon metsien talous toistaiseksi oli muodostunut kannattamattomaksi. Hän korosti nimenomaan, että hänen mielestään kokeet olivat hyödyllisiä, kenties välttämättömiäkin, mutta että niiden toimeenpano edellytti lisättyä miehistöä ja kustannuksia, joita varten tarpeellisia varoja ei ollut helppoa saada, vaan joita siitä syystä täytyi välttää.

Blomqvist vastasi Nummelinille, että hän ei ollut väittänyt, että kokeet tuottaisivat tuloja kohta, mutta sitä enemmän tulevaisuudessa. Näin ollen oli liikaa vaatia, että Evon lohkohakkaukset olisivat tuottaneet taloudellisesti huomattavia voittoja. Olihan muistettava että niihin aikoihin, jolloin Evon metsät asetettiin järkiperaisen hoidon alaisiksi, ne olivat nuoria tai metsämaat osittain aukeita. Eihän niitä siitä syystä nyt olisi tarvinnut esittää »peloitavina esimerkkeinä» (avskräckande exempel).

Kun keskustelu sai tämän leiman, kiiruhti Nummelin ilmoittamaan, että hän oli Evon metsät ottanut puheeksi vasta sen jälkeen kuin Blomqvist oli niihin yedonnut, mutta ettei hän vähimmäskään määrin ollut tahtonut niiden taloutta panna epäilyksen alaiseksi sitä vähemmällä syyllä, kun hänenkin mielestään Evolla oli harjoitettava järkiperaistä metsätaloutta, vaikka siitä aluksi olisi tappiotakin.

Nummelin koetti siis katkaista kärjen siltä arvostelultaan, jonka hän oli tullut lausuneeksi, mutta Hannikainen terästi arvostelunsa suoranaiseksi hyökkäykseksi. Hän väitti, että Evon metsätalous oli 1881, mikäli muisti, tuottanut noin 16,000 mk:n tappion, »mikä, kaikella kunnioituksella, oli varsin huono tulos ja epäilemättä johtui suunnitelmassa olevasta virheestä». Tämä hyökkäys suututti Blomqvistiä ilmeisesti. Hän vastasi verrattain kylmästi, että Hannikainen arvosteli Evon hoitosuunnitelmia niitä tuntematta, ja että hänen esittämänsä numerot olivat tuulesta temmattuja. »Evon valtionmetsät antavat vastaisuudessa paljoa suurempia tuloja kuin nyt juuri siitä syystä, että niitä hoidetaan tehtyjen suunnitelmien mukaisesti. Ohjelman hakkuu oli luonnostaan mielivaltainen, mutta eihän ollut pakko alistua ohjelman orjaksi, vaan päinvastoin oli annettava tilaisuutta poikkeamisiin ja sovitteluihin.» Kun Hannikainen vielä oli lisännyt, että hänen esittämänsä numerot eivät ole tuulesta temmattuja, vaan tosioloihin perustuvia, päättyi keskustelu.

Blomqvistin ehdotus tuli lopulta hyväksytyksi. Yhdistys lausui katsovansa hyödylliseksi ja toivottavaksi, että metsää kokeilulohkoissa hakattaisiin järjestelmällisesti lohkoittain tai hirrenharsintaa käyttäen ja päätti tehdä metsähallitukseen esityksen sopivien kokeilualueiden järjestämiseksi maan eri osiin, mikäli se suuremmista uhruksista voi tapahtua. Päätöstä vastaan Nummelin pani vastalauseensa.

Blomqvist pani kysymykselle niin suuren merkityksen, että hän keskustelun aikana lausui toivovansa, ettei kukaan suomalainen metsänhoitaja, punnittuaan hänen esittämiään perusteita, vastustaisi

ehdotusta. Nummelin oli vastustanut ja pannut vastalauseensakin yhdistyksen päätöstä vastaan, Hannikainen oli niinkään vastustanut, mutta samalla tahtonut Blomqvistia myöskin arvostella. Blomqvistin oli todennäköisesti hyvin vaikeata unohtaa kumpakaan, vaikka hän ei sitä näyttänyt.

Selostettu mielipiteiden vaihto on omansa luomaan valaistusta Blomqvistin käsityskantaan. Hän tahtoi kerta kaikkiaan Evolla harjoittaa metsätaloutta, jota ei voitu väittää hävittäväksi. Hän ei suvainnut vieraita hakkaajia metsissään. Omistaja itse, tässä tapauksessa hoitoalueen hallinto, teetti omiin nimiinsä kaikki työt, kaadatti puut, valmisti puutavaralaadut, ajatti ne perille tai uittoväylän varrelle, veistätti, sahautti tai sahassa valmisti ne valmiiksi tavaraksi. Se oli hänestä periaatteellisista syistä välttämätöntä, sillä hän ei tahtonut liittää Evon hoitoaluetta niihin muihin lukuisiin valtion hoitoalueisiin, joiden metsänhoito hänen mielestään ei mitään metsänhoitoa ollutkaan.

Evon metsätalous ei Blomqvistin aikana koskaan tullut taloudellisesti edulliseksi. Vielä vuosina 1891—1896 se tuotti tappiota yhteensä noin 19,000 mk. Olisihan Blomqvistilla tosin ollut se mahdollisuus, että hän olisi voinut tarjota metsien tukkipuuvarastosta vuosittain suurehkoja eriä ja olla uhraamatta mitään metsien hyväksi, mutta tämä tie ei häntä miellyttänyt, vaikkakin se olisi voinut olla kylläkin kiitollista hänen hallinnolliselle maineelleen. Hän sai aivan tarpeekseen nähdä, kuinka surkeaksi »metsänhoito» muodostui valtion muissa hoitoalueissa, joissa metsähallinto suuria arvopuita poimimalla hankki valtion kassaan tuloja, mutta jotka muutoin jäivät kaikkea hoitoa vaille, eikä hänen tehnyt mieli sitä esimerkkiä seurata. Blomqvistin hoidossa Evon metsien puuvarastot suureniivatkin ja arvopuuvarastot kasvoivat, mutta samalla on hänen ajoiltaan Evon ja Vesijaon metsissä merkkejä siitä, että siellä tahdottiin saada rakentavan metsänhoidon hedelmiä näkyviin ja sen tuloksista vähän kokemusta. Erikoisesti on muistettava, että Evon metsien tehtävä metsäopiston harjoitusalueena suoranaisesti velvoitti sen johtajaa havainnollisesti osoittamaan, mitä voitiin tehdä, miten

metsiä oli uudistettava, olipa sitten kysymyksessä luontainen tai keinollinen metsänuudistus, vaikkapa taloudellinen tulos olisi ollut huonokin.

Tätä taustaa vastaan on siis katsottava Blomqvistin Evolla harjoittamaa metsänhoitoa, hänen kaskiviljelmiään ja hänen kokeilujansa erilaisilla puulajeilla.

Blomqvistin käsityskantaa voidaan arvostella. Voidaan kysyä, onko se mitään järjestettyä metsätaloutta, jota harjoitetaan silloin kun tulos on negatiivinen, kun taloudelliset seikat eivät pääse määräämään toimenpiteiden laatua ja laajuutta. Ellei hyvällä metsätaloudella tai metsänhoidolla ole edellytyksiä, niin miksi sitä harjoitetaankaan? Eikö ole tyydyttävä siihen, joka on tarjolla, vaikka se olisikin vähäistä? Eikö lohkokakkauksen toimeenpano Evon sydänmailla ollut sulaa hulluutta, epäkäytännöllistä teoretisoimista? Olihan se samaa kuin joku olisi kauas, harvaan asuttuun metsäseutuun pystyttänyt suuren tavaratalon, jossa olemattomalle kuluttajapiirille olisi tarjottu maailman kaikkia tavaroita. Eikö se, joka näin teki ja asioita johti, ollut epäkäytännöllinen teoretikko, joka saksalaiseen malliin haaveili hakkaustapoja, joihin meillä ei ollut mahdollisuuksia?

Se keskustelu, josta edellä esitettiin näytteitä, on omansa osoittamaan, että tällaisia kysymyksiä ja väitteitä tehtiin, että niitä oli ilmassa ja että etenkin Hannikainen niitä teki. Blomqvistin nimen ympärille tiivistyi vähitellen eräänlainen epäkäytännöllisyyden kehä, jolla ajan oloon oli varmaan vaikutuksensa hänen edistymiseensä virkauralla. Blomqvist tunsu tämän hyvin, ja vaikka hän sisimmässään olisi kenties myöntänytkin, että hän luonteeltaan ei ollut mikään liikemies eikä erikoisen käytännöllinenkään, että markkojen ja pennien kokoaminen ei ollut hänen mieliharrastustaan, hän nyt puheenaolevassa asiassa oli aivan jyrkällä kannalla. Se oli periaatteellinen asia, jossa hän ei tinkinyt.

Blomqvistin harjoittamaa metsätaloutta ja mielipiteitä voidaan arvostella ja mahdollisesti moittiakin, mutta toisaalta on myönnettävä, että hänen harjoittamansa metsätalous antoi hänelle itselleen,

kuten hoitoalueen metsänhoitajille sekä oppilaillekin hyvin paljon tilaisuutta huomioiden tekoon. Blomqvist kykeni aivan toisin silmin kuin muut arvostelemaan metsätaloudellisia ilmiöitä juuri sen takia, että hän joutui positiiviseen työhön metsänhoidon hyväksi ja suorittamaan sellaisia tehtäviä ja töitä, joiden kanssa maan enimmät metsänhoitajat eivät ollenkaan päässeet kosketuksiin. Hänen saamansa kokemukset kuvastuivat luonnollisesti niinhyvin hänen luennoissaan kuin teoksissaan.

13. BLOMQVISTIN METSÄNHOITOA KOSKEVIA PERIAATTEELLISIA KÄSITYKSIÄ.

Aikaisemmin on viitattu siihen, että Blomqvist yleensä suosi sekametsiä. »Hikevällä ja lihavalla maalla kasvavat meidän molemmat tärkeimmät havupuumme mielellään yhdessä, eikä niiden seasta koivu eikä haapakaan puutu. Sekä puumääränsä että puiden pituuden, oksattomuuden ja muodon puolesta voittavat ne metsiköt, joissa mänty ja kuusi kasvavat sekaisin, puhtaat männiköt.» Lyhempiä kiertoaikoja käytettäessä ovat koivu- ja mäntysekametsät paikallaan, mieluummin sellaiset, joissa mäntyä on enemmän, mutta joissa kuusellekin suodaan sijaa. Lehtikuusikin soveltuu viljavammalla maalla kasvamaan männyn kanssa yhdessä, ja on lehtikuusta käytettävä täytepuuna. Blomqvist suosittaleekin siitä syystä sekametsiä, koska ne monessa suhteessa ovat edullisemmat kuin yhtä puulajia kasvavat. Kuusesta puhuessaan Blomqvist samoin teroittaa sekametsien etevämmyyttä. Ruotsalainen G. Segerdahl oli esittänyt mielipiteenään, että puulajit Pohjoismaissa menestyvät puhtaissa metsiköissä, mutta että useimmat muut Pohjoismaiden metsänhoitajat ovat sekametsikköjen kannalla, ja näihin jälkimmäisiin Blomqvist omasta puolestaan yhtyy. Männyn sekoituksen kuusimetsissä hän katsoo tärkeämmäksi kuin kuusen mäntymetsissä.

Lauri Ilvessalo on lausunut sen olettamuksen, että Blomqvist tässä suhteessa oli saanut vaikutuksia Karl Gayerilta. Kun viime mainitun »Waldbau» valmistui niinkin myöhään kuin 1880 ja Blomqvistin »Mänty» ilmestyi vuonna 1881 ja »Kuusi» vuonna 1883, on tämä vaikutus tuskin luultavaa. Mikäli hänen mielipiteisiinsä Saksassa saatu kokemus tai suunta olisi päässyt vaikuttamaan, on se

todennäköisesti jo aikaisemmilta ajoilta, hänen opiskeluvuosiltaan peräisin. Se niihin aikoihin varsin harvinainen asiantuntemus, jonka Blomqvist oli saavuttanut Suomea laajalti kierrettyään ja metsien kasvusuhteita tutkittuaan, oli hänelle muutoin aivan riittävänä perusteena tällaisissa seikoissa esiintymään omine mielipiteineen.

Metsien luontaista uudistumista Blomqvist oli vastainmitulla matkallaan ja sitten Evolla saamansa kokemuksen nojalla erikoisesti tutkinut. Mäntymetsien kulojen johdosta tapahtunutta uudistusta Blomqvist kuvaa näin: »Uudistus on vanhoissa mäntymetsissämme kulovalkeiden johdosta tapahtunut osaksi vitkalleen vuosisatojen kuluessa. Ne ovat uudistuneet aika-ajoin vaillinaisesti, mutta kulot ovat taimiston jälleen hävittäneet. Missä tuho on ollut perinpohjaisempi ja paljastanut suurempia yhtäjaksoisia aloja, on taimisto noussut suhteellisen nopeasti. Tällaisten kulojen jälkeen ovat kauneimmat ja parhaat mäntymetsämme syntyneet. Missä tuli on ollut niin ankara, että siemenpuista tai siemenkuntoisesta metsästä likitienoolla on tullut puutetta, on ainoastaan vaillinainen ja harva nuorennos voinut nousta.» Samassa yhteydessä Blomqvist kumminkin tekee seuraavasta, meillä varsin tavallisesta ilmiöstä erikoisen huomautuksen. Hän jatkaa: »Sangen hämmästyttävää on kuitenkin nähdä, miten isot yhtäjaksoiset paloalat, monen sadan tai tuhannenkin tynnyrinalan suuruiset, ovat tulleet siemennetyiksi siemenillä, jotka ovat levinneet likitienoilla olevista puista tai metsästä, ja miten niillä, ennenkuin sitä on voitu toivoakaan, jälleen on kasvanut rehevä, nuori metsä, silloinkin kun siemenpuita ei ole ollut kuin jossakussa paikassa tai tuskin nimeksikään. Kun Evon kruununpuistoa, noin 30 vuotta takaperin (siis noin 1850), ensin tutkittiin, oli siinä melkein aukeiksi palaneita kankaita monta sataa tynnyrinalaa, joille silloin ei uskaltanut toivoakaan luonnon siemennystä, mutta ennenkuin oli ehditty seitsemättäkään osaa niiden pinta-alasta kylvää, oli tarpeeksi taimia itsestään noussut, ja samoilla mailla tapaa nyt osaksi jo tiheitä ja yleisesti jokseenkin toivehikkaita nuoria mäntymetsiä.» Kolometsistä puhuessaan Blomqvist toteaa, että

30—40-vuotisisa männiköissä käpyjen muodostus on ollut niin run-sasta, että se riittää luontaisen uudistuksen turvaamiseen.

Blomqvistin käsityksen mukaan lohkohakkaus siis on männylle erikoisen sovelias, mutta hän ei suinkaan ummista silmiään sen puut-teilta. Se oli osoittautunut kelvottomaksi milloin ala oli pahasti ruohottunut ja sille oli noussut pääasiallisesti leppää. Luonnon kylvölle on maa tiheiden havumetsien alla sovelias milloin se on sammalkasvien peitossa etenkin, jos sammalpeitettä rikotaan esim. juovittaisesti. Siinä tapauksessa, että maa on vain harvan ruohoston peittämä, voi männynsiemen siinä vielä itää, mutta toisin on laita, jos ruohoa on noussut niin taajasti, että maa on nurmettunut. Jos tällainen vaara on tarjolla, on metsä pysytettävä niin tiheänä, että maa ei ennätkä ruohottua, ennenkuin männyn siemen on ehtinyt pudota maahan. 1882 Blomqvist kirjoitti Boreniukselle: »Ensi kesänä annan siivota ja valmistaa maata niillä aloilla, jotka lähimpien kuuden vuoden aikana joutuvat hakattaviksi. Näin niille nousee nuorennosta, eikä siitä sitten ole murhetta kun metsä kaadetaan.» Blomqvist kertoo kerran Boreniukselle, että hakkuut Evolla ovat valitettavasti muuttuneet paljaaksihakkauksiksi sitä seuraavine istutuksineen. »Se on kyllä kovin mukavaa, ja ajoon y.m. nähden mukavampaa kuin suhteellisen laajoilla aloilla tehdyt valmistushakkaukset. Se ei ole esimerkiksi kelpaavaa ja olen siitä syystä käskenyt Hackstedtin muuttamaan tapaa».

Kuusesta puhuessaan hän tekee suunnilleen samat huomautukset, mutta lausuu käsityksensä, että kuusen nuorentuminen yleensä tapahtuu helpommin kuin männyn. Niin kauan kuin siemen-vuodesta ei ole varmuutta, ei metsää saa tehdä niin harvaksi, että maa ruohottuisi

»Mänty«-kirjassaan Blomqvist vetoaa useihin saksalaisiin metsänhoitomiesten lausuntoihin siitä, miten mäntymetsiä olisi nuorennettava ja toteaa, että he yleensä pitävät aukeaksi hakkausta ja sitä seurannutta metsänkylvöä tai -istutusta parhaimpana uudistuskeinona. Tähän Blomqvist ei kumminkaan yhdy. Vaikkakin työn yksinkertaisuus ja säännöllisyys voisi puhua aukeaksi hakkuun puo-

lesta, on Blomqvistin mielestä siemenpuuasentohakkaus parempi. Edellistä voidaan ajatella vain silloin, kun maa on niin karua, ettei ole pelkoa sen ruohottumisesta. Silloinkaan ei hakkuualaa saa tehdä suuremmaksi kuin korkeintaan $\frac{1}{2}$ ha. Jos ruohonkasvusta on pelkoa, on uudistusaikaa pidennettävä ja mieluummin pidettävä huoli siitä, että maan pintaa edeltäkäsikin valmistetaan, metsää vähitellen harvennetaan. Siten saadaan luonnonsiemennys, joka on valmiina kun metsää on ryhdyttävä lopullisesti hakkaamaan.

Blomqvist harrasti erikoisesti n.s. l o h k o h a r s i n t a a, jota toimitetaan Schwarzwaldilla. Se erosi muista Saksassa niihin aikoihin vallalla olleista hakkaustavoista etenkin siinä, että metsää ei jyrkästi uudistettu yhdellä kertaa, vaan että uudistusaika päinvastoin kesti kymmeniä, jopa 50 vuotta. Metsää siis ei hakattu joltakin tarkasti rajoitetulta alalta, joka olisi vastannut lohkohakkaus-alaa, vaan harsinnan tapaisesti poimimalla metsiköstä puita vähitellen ja antamalla metsikössä mahdollisimman suurelle puumäärälle tilaisuus kehittyä arvopuiksi. Hakkauksen laadusta johtui, että hakkaustoimenpiteet ja suunnittelut kohdistuivat enemmän puuyksilöihin ja niiden kehitykseen kuin metsikköön sellaisenaan, jota siis ei käsitelty kokonaisuutena ja jonka yhdellä kertaa olisi tullut väistyä antaakseen uudelle sukupolvelle tietä. Lohkoharsinta oli siis paljoa vaativampi hakkausmuoto. Se oli kehittynyt n.s. talonpoikaisharsinnasta asteittain yhä yksityiskohtaisemmaksi ja vaativammaksi uudistusmenetelmäksi. Kotimaassaan sitä pidettiin liian mutkallisena verrattuna tavalliseen paljaaksihakkaukseen ja sitä seuraavaan metsänviljelykseen. Blomqvist sanoo »Kuusi«-kirjassaan, ettei hän tahdo varmasti väittää, että kuvattu hakkaustapa soveltuisi meillä, mutta kun kuusemme on osoittanut hyvin sietävänsä tavallista säännötöntä harsintaa, joka joskus on käynyt lohkoharsinnan tapaiseksi, niin ei liene syytä epäillä, etteiko Schwarzwaldilla käytetty tapa, »joka minua suuresti miellyttää», soveltuisi meillä käytettäväksi. Boreniukselta Blomqvist 1880 kysyy: »Voitkohan jossakin Mustialan lohkokossa harjoittaa lohkoharsintaa à la Schwarzwald? Onhan se niin Sinun kuin minunkin vanha lemmitty».

Samassa yhteydessä Blomqvist lausuu ajatuksia siitä, miten voitaisiin toimittaa tähän hakkaustapaan perustuva hakkausuunnitelma. Kun Borenius palaa Saksaan tehdyltä opintomatkalta, Blomqvist kysyy, miten luonnon uudistus on menestynyt Mustialan kuusi-koissa? Eikö lohkokarsintaa voida meillä suositella?

Muudan kysymys, joka erityisesti kiinnostaa Blomqvistia, on varjossa olleiden taimien toipumiskyky. Blomqvist oli yleensä, varsinkin aikaisemmin, omaksunut sen kannan, että männiköissä juurimetsänä kohonnut mäntytaimisto on täysin kelvoton. Kun vanhempi metsä hakataan, on Blomqvistin mielestä silloin hävitettävä myöskin tämä nuorennos. Enimmissä tapauksissa on tällainen taimisto kelvoton muodostumaan uudeksi metsiköksi. »Jos olemme epä tietoiset» sanoo Blomqvist, »sen luonteesta, ei ole syytä sitä säilyttää, sillä vaikka se näyttäisikin vain vähän kituvalta, kasvaa se niin hitaasti, että siemenestä kasvatettu uusi taimisto piankin on sen kasvussa voittanut, puhumattakaan siitä, että varjossa olleista taimista ei koskaan muutoinkaan voi kasvaa samanmittaisia ja samankokoisia puita kuin ihan terveistä, vaan ne jäävät kuin jäävätkin kituviksi.» Tällainen taimisto on siitä syystä raivattava pois samalla kertaa kuin esim. kanerva ja risut alalta poltetaan tai kanervikko niitetään. Näin arvosteli Blomqvist puheenalaisten taimien kelpaavaisuutta vielä »Mänty»-kirjaa kirjoittaessaan, mutta myöhemmin hän mielipidettään suuresti tarkisti. Kerran hän kertoo Boreniukselle, että Danckelmann Eberswaldessa käyttää 10-vuotisia, varjossa kasvavia männyntaimia metsänviljelykseen. Tämä oli Blomqvistin mielestä arveluttavan epätoivoinen yritys, jota ei saa seurata.

V. 1889 Blomqvist kertoo tutkivansa männyn ja kuusen alikasvun toipumiskykyä hirrenharsinnan jälkeen ja sanoo tehneensä mielenkiintoisia havainnoita. Seuraavana vuonna hän jo sanoo tulleensa havaitsemaan, että männyn toipumiskyky on varsin ihmeellinen, mutta että hän kumminkin olisi saanut harsinnan jälkeisestä nuorennoksesta yleensä epäsuotuisan vaikutuksen. Luennoillaan Blomqvist tästä kysymyksestä ollessa puhetta varoitti hävittämästä

tällaista heikonlaista taimistoa olosuhteissa, jotka olivat ekstensiivisiä. Kerran hän kirjoittaa Boreniukselle ja lausuu sen mielipiteen, että Mustialan metsissä voitaisiin käyttää tätä taimistoa, varoen alikasvuakin, mutta oli harkintaa kulloinkin noudatettava.

Kuten aikaisemmin jo toisessa yhteydessä on mainittu, oli Blomqvistilla SMY:n Julkaisujen ensimmäisessä niteessä suhteellisen laaja kirjoitus puiden karsimisesta. Hän sanoo siinä, että metsänhoidollisten töiden joukossa vastaisuudessa puiden karsimisella tulee olla huomattava sijansa, suunnilleen sama merkitys kuin kasvatushakkauksella. Tahtomatta yksityiskohtaisemmin lähteä tätä kirjoitusta selostamaan, mainittakoon vain, että Blomqvist katsoo karsimisen monessa suhteessa tärkeäksi ja suositeltavaksi. Hän esittää siinä sen hyväksi pääasiassa samoja näkökohtia, joita myöhemminkin on tuotu esiin. Kirjoituksessaan hän kylläkään ei jätä huomioonottamatta, että karsiminen saattaa olla vahingollinen, mutta jos se toimitetaan huolellisesti, tuottaa se taloudellista hyötyä kahdessakin suhteessa. Puun pinnasta valmistettu sahatavara saadaan vähäoksaiseksi ja puun runkomuoto paremmaksi.

Blomqvistin kirjoitus antoi aiheita metsänhoitaja Albert Sivénille arvosteluun, jossa hän pääasiallisesti taloudellisista syistä asettuu epäileväälle kannalle. Puolustaessaan omaa käsitystään lausuu Blomqvist myöhemmin seuraavat sanat, jotka ovat siksi kuvaavia, että lainaamme ne sellaisenaan: »Me emme puolla karsimista vain siitä syystä, että se on kannattavaa, vaan pääasiallisesti siitä syystä, että tahdomme maanomistajalle näyttää työalan, joka tarkoittaa metsänhoitoa ja -vaalimista.»

Sivén oli arvostelussaan varmastikin oikeassa. Niihin aikoihin oli aivan liian rohkeata ehdottaa työtä, joka oli siksi yksityiskohtainen ja kallis. Paljoa myöhemmin, vasta meidän päivinämmme, on karsimiskysymys uudestaan astunut päiväjärjestykseen, vallan uudenlaisten edellytysten vallitessa. Kun sahatteollisuudella Blomqvistin aikoina oli käytettävissään pääasiassa vanhoja tukkipuita, ei niiden laatuun silloin ollut syytä kiinnittää erikoista huomiota, mikä nykyisin päätasaisissa metsissämme alkaa olla välttämätöntä.

Blomqvistin kirjoituksella, josta otettiin ylipainos, oli kumminkin enemmän seurauksia, kuin mitä olisi voitu odottaa. Silloin oli kuusen karsiminen varsin tavallista. Hakoja valmistettiin kuusen oksista vuosittain suunnattomat määrät, ja maanviljelijä oli tottunut ottamaan niitä myöskin siten, että reheväöksainen puu karsittiin jättämällä vain pieni latvatöyhtö koskematta. Sen lisäksi ovat niin maanviljelijät kuin huvilanomistajatkin aina harrastaneet puiden karsimista kaikkialla, missä metsää tahdottiin »hoitaa» tai tehdä puistomaiseksi. Karsimisohteet saivat siitä syystä paljon ymmärtämystä osakseen, valitettavasti kumminkin niin, että teknillisiin suorituksiin nähden jäi paljon toivomisen varaa. Pitkät oksantyngät ja pihkoittuneet arvet olivat hyvin tavallisia ilmiöitä, ja vuosikymmeniä saatiin myöhemmin taistella tämän vinoon menneen harrastuksen poiskitkemiseksi. Evolla harjoitettiin karsintaa, jota metsäkoulun oppilaat saivat harjoitukseksi tehdä. Blomqvist pyytää kerran 500 mk tarpeellisten sahojen hankkimiseksi ja karsimiskokaiden tekoa varten, mutta tälle työlle annettiin todennäköisesti vain vähäinen merkitys.

Harvennushakkaukset eli apuharvennukset, joiksi niitä aikaisemmin sanottiin, ovat 20 viime vuoden kuluessa saaneet vallan toisenlaisen luonteen kuin mikä niillä oli Blomqvistin aikana. Sen sijaan että nykyisin voimakkailla harvennuksilla, jotka voivat käsittää puolet metsikön sen kasvuaikana tuottamasta puumäärästä, tahdotaan kiihdyttää ja jouduttaa metsikön kasvua, oli Blomqvistilla ja hänen aikalaisillaan se käsitys, että harvennushakkauksilla tahdottiin auttaa luontoa sen toimittamassa itseharvennuksessa.

Kirjassaan »Mänty» Blomqvist sanoo apuharvennuksilla tarkoitettavan »kuivien, kitukasvuisten ja varjosta kärsivien puiden poistamista valtapuiden kehityksen edistämistä ja jouduttamista varten».

Mäntymetsissä hän suosittelee ensimmäisten apuharvennusten toimittamista metsän päästyä 20-vuotiseksi tai viimeistään 40-vuotiseksi. Näillä harvennushakkauksilla voidaan saada, sanoo

Blomqvist, $\frac{1}{4}$ tai $\frac{1}{5}$ siitä puumäärästä, joka lopullisesti hakattavasta metsästä lähtee, ja kiertoaikaa voidaan lyhentää 150:stä vuodesta 120 vuoteen. Harvennuksia toimitettaessa on suositettava niitä puita, joista toivotaan tukkipuita. Ehdottomana ohjeena on kumminkin, että latvusyhteys huolellisesti säilytetään, jotta puut saataisiin kasvamaan pitkiksi ja oksattomiksi. Kuusimetsistä puhuessaan sanoo Blomqvist, että kuusi valoon saatettuna suuresti lisää kasvuaan ja että ankarat apuharvennukset, väljennyshakkaukset ja lohkoharsinta perustuvat juuri tähän kuusen ominaisuuteen. Puhuessaan kuusikon apuharvennuksesta hän vielä sanoo, että se soveltuu erinomaisesti kuuselle, mutta »kun maan hedelmällisyydelle ja metsänkasvulle myös on erinomaisen tärkeätä, että maa pysyy varjostettuna, on apuharvennuksessa silmällä pidettävä, ettei tarpeellinen latvusyhteys tule rikotuksiin, mutta harvennus on tehtävä varovasti ja vähitellen, ettei nuori metsä äkillisestä harvennuksesta rupea kitumaan.» Blomqvist huomauttaa, vielä, mikä merkitys harvennuksilla siinä suhteessa on, että ne vahvistavat puita myrskyjä ja lumen murtoa vastaan.

Sanotusta selviää, että Blomqvistin hoitohakkauksia koskeva käsitys poikkeaa huomattavasti nykyään vallitsevasta. Sen sijaan, että jälkimmäinen puoltaa voimakkaita hakkauksia ja panee ratkaisevan painon massakasvulle, tarkoittaa Blomqvistin suosittelema harvennus teknillisesti arvokkaan laadun kasvattamista. Hänen antamansa opetus määräsi ainakin parikymmentä vuotta maassa toimitettujen harvennushakkauksien suunnan. Ne olivat varovaisia, nykyaikaisessa mielessä mitättömiä. Mahdotonta kumminkaan ei ole, että vastainen tutkimus osottaisi näillä varovilla harvennuksilla olleen hyvätkin puolensa. Jos nimittäin puun teknilliseen arvoon vastaisuudessa kiinnitetään suurempaa huomiota kuin nyt, voi osoittautua, että se painomäärä puuta, mikä kiertoajan kuluessa saadaan pinta-alayksiköltä metsää varovasti harvennetaan, voi olla yhtä suuri, mutta arvokkaampi kuin se puumassa, joka voimakkailla harvennuksilla vastaavalta alalta satona korjataan.

Kun edellä oli puhetta Gayerista ja hänen mahdollisesta vaikutuksestaan Blomqvistin mielipiteisiin, kannattaa mainita, että Blomqvist kerran kirjoittaessaan Boreniukselle sanoo, että Holmertzin ei olisi pitänyt lukea Gayerin spekulatiivisia mietteitä erikäisistä metsistä, ei ainakaan mäntymetsistä. Ne voivat olla harhauttavia.

Blomqvistin ja Boreniuksen välisessä kirjeenvaihdossa kosketettiin vuosien varrella mitä erilaisimpia kysymyksiä. Niinpä kerran haapakin tulee puheeksi. Borenius oli puhunut haapan puolesta ja sen johdosta Blomqvist sanoo, että haapaa on vaikea kasvattaa vientiä varten »Siitä saa 50 p kuutiojalalta, väliin 60, mutta jos haluaa yhden sylen vientikelpoista haapaa, saa hakata 3—4 syltä, joka oksien tai lahouden takia menee hukkaan.» Blomqvist ei kumminkaan tahtonut jäähdyttää Boreniuksen haapaan kohdistuvaa harastusta, vaan odottaa mielenkiinnolla, miten tämä käsittelee »tremuloivaa poppeliämme.»

Kerran Blomqvist kysyy, voisiko Borenius johonkin satamaan hankkia 10,000—20,000 4 kyynärän pituista katajaa.

Boreniuksen ollessa 1886 Saksassa opintomatalla Blomqvist kysyy, mihinkä Saksassa käytetään visakoivua. Samoihin aikoihin hän kysyy, kasvatetaanko Preussissa nykyisin koivua ja miten? Kasvatetaanko siellä mahdollisesti harmaaleppää ja voitaisiinko sen siementä sinne viedä. Hän lisää, että eiköhän koivua pidetä siellä edelleen »ein Schanddeckel einer schlechten Wirtschaft (kehnon metsänhoidon häpeän peitteenä)?»

1886 Blomqvist kertoo, että Vappulan lohossa on kohta kuukauden ajan hakattu koivua kuusen vapauttamiseksi, joka on 30—40 vuotta vanha ja osittain varjoon jäänyt. »Kaunista jälki ei ole, mutta minkä sille mahtaa menekin ollessa huono. Maanlaatu on kivistä ja parempi saada havumetsää, vaikka se olisikin alussa epäsäännöllistä.»

Samana vuonna Blomqvist kerran kirjoittaa: »Olen viime aikoina metsissä kävellessäni ollut allapäin niiden huonosta kunnosta. Onhan Evon valtionpuisto 26 vuoden aikana suuresti parantunut,

mutta 14,600 t.-alasta ei ole montakaan, jotka saksalainen arvostelu tunnustaisi hyväksi sulkeutuneisuuteen, tasaisuuteen ja kasvuun nähden. Metsämaittemme heikentynyt kasvuvoima, joka vain hitaasti paranee, on meille onnettomuudeksi.»

14. METSÄNVILJELYS JA VILJELYSKOKEET.

Hyvän ystävänsä Boreniuksen kanssa neuvotellessaan metsätieteellisten kokeiden toimeenpanosta Blomqvist kerran 1879 sanoo, että »kokeet ovat sitä tarpeellisemmat kuin häilyväisempi ja epämääräisempi yleinen mielipide on metsäasioissa, sillä meidän teoriaimme tulisi olla sitä järkkymättömämpiä ja kiinteämpiä.»

Blomqvisthan oli usein valittanut, että metsähallitus suhtautuu kylmästi järkipäisyyden metsätalouden toteuttamispyrkimyksiin. Hannikaisen arvostellessa usein ankarasti valtion metsätaloutta, varsinkin maan eteläisissä hoitoalueissa, joissa metsänhoidon mahdollisuuksia oli olemassa, ja viitattaessa siihen, että virkatalojen metsänhoito oli paremmalla kannalla, Blomqvist sanoo, että olisi toivottavaa, että af Forselles, Numell ja Nummelin olisivat enemmän asiasta kiinnostuneita. Hannikaisen arvostelut ovat kyllä usein perustelemattomat, mutta valitettavasti on korkeissa viranomaisissa vikaa. »Sanoihan Numell», näin sanoo Blomqvist v. 1888 kerran, »että olisi järjetöntä toimittaa metsänviljelystä valtion metsissä. Ystävämme Numell tulee vanhaksi ja vanhoilliseksi.» Forselles taas väittää, että »Norrmén (maanviljelystoimituskunnan päällikkö) on ollut metsänhoitolaitoksen pahimpia vastustajia», väite, jota Blomqvist pitää kierona ja puolueellisena.

Blomqvist oli sitä mieltä, että metsänviljelyksen toimittaminen on ainoa keino paremman metsänhoidon kehittämiseksi, ja hän sanoo kauan olleensa sitä mieltä, että hoitoalueissa, joissa metsänhoitaja asuu kaukana metsistä, eikä siitä syystä voi järjestää kokeiluja, valtion pitäisi ostaa läheltä, vaikkapa pienempikin metsäalue antaakseen metsänhoitajalle kehittyneemmän metsänhoidon har-

joittamisen mahdollisuuksia. Kun senaattori Ignatius 1889 oli kiinnostunut Blomqvistin suorittamiin lehtikuusi-istutuksiin ja oli antanut kehoituksen tällaisten viljelysten toimeenpanemiseksi hoitoalueissa, lausuu Blomqvist (1890), että hän pelkää metsähallituksen tekevän voitavansa haudatakseen tämän ehdotuksen vihreän veran alle. Se »ei ole innostavaa niille metsänhoitolaitoksen jäsenille, joilla olisi halua suorittaa tällaisia metsänhoitoharrastusta herättäviä tärkeitä ja käytännöllisesti välttämättömiä töitä.» Samassa yhteydessä Blomqvist, joka tapansa mukaan on purkanut sydämensä Boreniukselle, lisää: »Täällä tehdään kyllä, niin kauan kuin minä olen paikallani, metsähallituksen mielipiteistä kokonaan huolimatta (metsänviljelystöitä) ja metsähallitus sallineekin näin tehtävän metsäopistolla sopivana Liebhaberei'nä.» Joitakin vuosia aikaisemmin oli Blomqvist (1887) sanonut, että »metsähallituksen mielenkiinto metsänviljelykseen on mieluummin kielteisistä kuin myönteistä laatua ja maan metsänhoitajat vetävät samaa nuottia.»

Kysymys järkipäisyyden metsätalouden ja metsänhoidon noudattamisesta oli Blomqvistille, kuten edellisestä selviää, keskeinen, perustavaa laatua. Omasta kokemuksestaan hän oli tullut huomamaan, että jokainen, pienempikin, metsänhoidollisessa mielessä tehty työ, olipa se metsän kylvö tai istutus tai jokin kasvatushakkaus oli omansa metsänhoidollista harrastusta kohottamaan ja jatkettuihin yrityksiin terästäämään. Hän ei lakannut siitä puhumasta ja sitä oppilailtensa teroittamasta. Jokaisen metsänhoitajan täytyi oman ammatillisen ja siveellisen kehityksensä ja kasvunsa vuoksi harjoittaa tällaista positiivista työtä. Se, joka aina toimii negatiivisessa mielessä, metsää kaatamalla, mitään näkyvää rakentamatta, menettää ennen pitkää siveellisen selkäransansa.

Kaskiviljelykset ja kokeilut ulkolaisilla puulajeilla kuuluivat opiston ohjelmaan, mutta aivan siitä huolimatta piti Blomqvist niitä välttämättöminä.

Aikaisemmin on selvitetty, miksi kaskiviljelys ja siihen liittyvä metsänviljelys tuli Evolla suosituksi. Kelvottomat puut ja hakkuujätteet poltettiin ja hakkuuala kaskettiin, mutta silloinkin, kun maa

oli arvottoman lepikon peittämänä, kuten suuret alat Vesiajon puistoa, voitiin puulajia vaihtaa kaskeamalla ala, hävittämällä siis siitä lepikko ja hankkimalla havupuun taimistoa tilalle.

Kaskenpoltttaminen tuli halvaksi, sillä sen tekijä tyytyi ottamaan alalta yhden ruissadon ja sitoutui maksamaan vuokraa, 3—4 mk, jos kaksi satoa otettiin 6 mk t.-alalta, hankkimaan 1½ tynn. männynkäpyjä ja 5—6 naistöypäivää istutusta varten t.-alaa kohti sekä pitämään alan kahdeksan vuotta aidassa. Metsänviljelys tässä muodossaan tuli mahdolliseksi, kun kruununmetsätorpparit olivat työhön tottuneita ja katsoivat siitä hyötyvänsä. Missä kaskeamisen taito oli unohtunut, ei menettelytapa enää osoittautunutkaan pettämättömän varmaksi.

Metsänkylvössä tarvittiin siementä, ja Evolla kuului jokavuotiisiin tehtäviin käpyjen kokoaminen ja siementen karistaminen, joka viimeainittu sen jälkeen kuin Evon metsäkoulu oli tullut perustetuksi, tavallisesti jäi sen oppilaiden huostaan. Näin joutui Blomqvist käytännöllisesti seuraamaan siemenvuosien vaihteluita ja harjoittamaan siemenkauppaa ja hankintaakin, mikäli muista kuin kotimaisista puista oli kysymys. Mutta myöskin taimitarhatyö tuli hänelle läheiseksi ja mielenkiintoiseksi.

Evon opistorakennuksen vierustalle perustettiin taimitarha, joka siis oli hyvin lähellä sekä opettajia että oppilaita. Siinä vuosittain uusiutuivat kylvöt, taimien koulimiset, niiden viholliset ja ystävät tarjosivat vuosien kuluessa yhä kasvavaa mielenkiintoa. Myyrät ja turilaat olivat alituisen harmin aiheuttajina ja opiston pihamaalla kulkiessaan saattoi oppilas kuulla, miten opiston johtaja huusi taimitarhassa liikkuvalla vahtimestari Granathille: »Ottakaa kiinni se västäräkki, se puree poikki ne pienet taimet!»

Siementen itäminen, taimien kouluminen ja kasvu tuli erityisen mielenkiintoiseksi silloin, kun oli onnistuttu saamaan ulkomaista tai muuta erikoista siementä. Kerran ilmoittaa Blomqvist kokeilleensa omenapuiden jalostuksella, noin 460 omenapuulla. Jonakin kauniina päivänä tulee mieleen vertailevien kokeilujen toimeenpaneminen, ja niin saadaan aihetta taas uusiin huomioihin

ja johtopäätöksiin. Kun taimet sitten ovat kasvaneet halutun suuruisiksi, tulee aika, jolloin ne viedään metsään tai lähetetään Hämeenlinnaan sieltä muuanne toimitettaviksi. Ja niinpä Evon taimitarhat tulevat tutuiksi yhä laajemmissa piireissä. Niiden nimi leviää taimien ja oppilaiden mukana yhä kauemmaksi, ja kauan ne säilyttävät johtoasemansa maan ensimmäisenä ja luotettavimpana metsäpuiden taimitarhana. Taimitarhaharrastukseen ei kiinnitetty kovinkaan suurta huomiota metsähallituksessa. Kerran (1890) Blomqvist valittaa, että Numell ei ollut käynyt taimitarhassa, vaikka oli ollut, todennäköisesti julkisessa tutkinnossa, Evolla. Metsässä Numell ei ollut käynyt vuoden 1878 jälkeen ollenkaan. Taimien tilaajien joukossa oli m.m. myös Z. Topelius, joka Blomqvistille kirjoitti sievän kiitoskirjeen taimilähetyksen saavuttua Koivuniemeen. Kiteellä sai Arppe useana vuonna *Larix sibirican* taimia, eikä sano huomanneensa eroa niiden ja omien suosikkiensa (*L. europaea*) välillä. — Karistetaudin välttämiseksi savustettiin männynsiementä. Kun Blomqvist 1895 oli saanut paljon *L. europaean* siementä ja sanoo jakaneensa sitä noin 100 kiloa, kertoo hän samalla, että sienitartunnan varalta sitä oli käytetty rikkihappoisessa kuparioksiidikylvyssä muutamien tuntien aikana.

Siementen hankkiminen aiheuttaa vuosien aikana hyvin paljon työtä ja kirjeenvaihtoa, mutta sitä tietä saadaan uusia tuttavuuksia niinhyvin Venäjällä kuin Skandinaviassa ja Euroopan mannermaalla. Siemeniä tilataan ja ostetaan, mutta niitä myydäänkin tai lähetetään asianharrastajille milloin sinne, milloin tänne.

Vuonna 1878 ostettiin Evolla m.m. metsähallituksen kehoituksesta kuusenkäpyjä. Lammin pitäjässä, jossa siis jo näihin aikoihin oltiin tottuneita käpyjen keräykseen, maksettiin tynnyristä 1.2—1.5 mk. Siemeniä saatiin ennen pitkää niin paljon kokoon, että Blomqvist kehoittaa Boreniusta kauppaamaan niitä Ruotsiin, jolloin hän mainitsee Gadamerin ja Vickströmin, jälkimäisen Vermlannissa toimivan metsänhoitajan männynsiemenkauppianaan. 1880 oli männynsiemenistä puutetta ja Blomqvist kysyy Boreniukselta, mistä niitä voitaisiin saada, lisäten kumminkin kohta: »ei

luonnollisestikaan Bismarckin valtakunnasta». Saksalaisia siemeniä siis pelätään, mutta riikalaisia käytetään jonkin aikaa, vaikkakin Blomqvist jo 1895 on epävarma, voidaanko sieltä saatua kuusensiementä käyttää, samoin Ruotsista ostettua. Blomqvist valittaa keväällä 1880 saaneensa Wanásista Ruotsista aivan kelpaamatonta siementä. Itäväisyys oli ilmoitettu 75 %:ksi. »Olen helisemässä.»

Taimilavoissa oli samana keväänä neulasruoste pilannut noin 100,000 kaunista riikalaisesta siemenestä noussutta männyntainta. 1884 ja 1885 on Borenius kuusensiemenen puutteessa ja Blomqvist kehoittaa häntä ottamaan siemenen Vermlannista, Vickströmiltä.

Kotimaisen siemenen hankinta kävi helpommaksi aikaa myöten. Tunnettu kauppaliike Schildt & Hallberg perusti karistamon Tikkurilaan v. 1886, ja ajoittain saatiin siementä todennäköisesti liikaa. Aletaan suunnitella suomalaisen siemenen vientiä Saksaankin. Vuonna 1890 Blomqvist ilmoittaa kuusensiementä myydyn Ruotsiin à 1.56 kr. kilo Hangossa.

1882 Blomqvist järjesti taimitarhassaan pienen kokeen eri männynsiemenillä. Neljään rinnakkaiseen penkkiin oli kylvetty saksalaista, skotlantilaista, kuresaarelaista ja suomalaista männynsiementä. Syksyllä taimet olivat kauniit, mutta keväällä saksalaiset aivan keltaisia, vihreitä neulasia ei nimeksikään, skotlantilaiset olivat edellisiä hieman parempia, kuresaarelaiset puoleksi punaisia, evolaiset miltei vahingoittumattomia. Samassa yhteydessä missä Blomqvist näistä kertoo, hän lisää, että niinä vuosina kuin hän on ollut Evolla, hänen ei koskaan ole onnistunut saada kelvollisia saksalaisia taimia. Riikalaisista on saatu parahiksi käyttökelpoisia, mutta ei vähääkään parempia.

Tästä nähdään, että Blomqvist suhtautui varovaisuudella saksalaiseen siemeneseen, mutta aivan uskomattomalta ei tunnu, että Evolla joskus olisi käytetty saksalaisesta, varsinkin Riiasta ostetusta siemenestä kasvatettuja taimia.

Kotimaisen siemenen hankkiminen antoi siis tehtävää ja huolta, mutta paljon oli työtä ulkolaistenkin puulajien siemenen hankinnasta. Eräät siperialaiset puut, *Larix sibirica*, *Abies pichta* ja *Pinus*

cembra, joita Blomqvist erityisesti suosi, antoivat tässä suhteessa paljon, joskin mieluisaakin vaivaa.

Kuvatessaan käyntiään Siperiassa ja Venäjällä vastamainittuihin puihin tutustumismatkalla, lausuu Blomqvist käsityksensä näiden puulajien kotiuttamisesta meidän maahamme seuraavia ajatuksia:

»Vaikkakin täysin aiheellisesti oletamme, että ensimmäisessä metsänkylvössä, jonka Kalevalan mukaan Sampsa Pellervoinen aikoinaan suoritti Suomessa, puulajin valinta oli oikea, ja että metsämme määräämättömän ajan säilyttävät nykyisen luonteensa, on pidettävä oikeana, että meidänkin maassamme toimitetaan vieraiden puulajien kotiuttamisyrittäksi. — — Näin ollen on luonnollista, että kokeet meillä kohdistuvat kahteen (aikaisemmin mainittuun) siperialaiseen puulajiin, joista toinen jo kauan on ollut suomalaisen maaperään kiinnitetty, ja siinä osoittautunut niin kehittyvän ja viihtyvän, että sitä syyllä voi pitää suomalaisena puuna. Aina siitä asti kuin ensimmäistä kertaa olin käynyt Raivolan aseman lähellä matkailijoille sopivan matkan päässä olevassa Uudenkirkon lehtikuusikossa, ja todennut, että *Larix sibirica* on kasvanut erittäin suoraksi, pitkäksi, oksattomaksi ja kaunismuotoiseksi, tulini vakuutetuksi, että Pohjoismaissa on tätä suosittava eurooppalaisen lehtikuusen edellä, joka viimeainnitu, ollen kotoisin lämpimästä ilmastosta, meillä on osoittautunut araksi pakkasta vastaan ja siitä syystä on menettänyt latvakasvaimensa ja saanut mutkaisen rungon.» Toinen puulaji, jota Blomqvist tarkoittaa, on *A. pichta*, jota oli istutettu Helsingin kasvitieteelliseen puutarhaan ja jota erityisesti Middendorff oli kuvannut niin, että Blomqvistin huomio aikaisin siihen kiintyi ja hän mielellään tahtoi tutustua siihen sen kotimaassa. *Cembra*-mänty oli kolmas siperialainen puu, johon kannatti kiinnittää huomiota.

Siperialainen lehtikuusi ja sen kasvu oli erikoisesti Blomqvistin mielenkiinnon kohteena. Hän teki huomioita siperialaisen ja eurooppalaisen lehtikuusen erilaisista tuntomerkeistä. 1880 hän sanoi havainneensa, että siperialainen lehtikuusi kellastuu

jo syyskuussa ja varistaa neulasensa lokakuun alussa, mutta eurooppalainen vasta noin kuukautta myöhemmin. 1879 oli syksy ollut leuto ja varsinkin silloin oli ero huomattava, sillä Evon opistolla kasvava eurooppalainen lehtikuusi oli vihreä aina joulukuun alkupuolelle asti. Blomqvist oli Evolla tehnyt kokeita niinhyvin arkangelilaisella kuin Raivolan lehtikuusesta saadulla siemenellä ja havainnut, että siperialaiset aivan alkuperästään huolimatta olivat siinä suhteessa samanlaiset, että ne kellastuivat samanaikaisesti. Tämä huomio oli Blomqvistin mielestä tärkeä, kun Šaffranov oli epäillyt Blomqvistin tietoa, että Raivolan lehtikuusi oli siperialaista, jota ei kumma kyllä ollenkaan viljelty Venäjällä.¹ Blomqvist oli myös tehnyt toisenkin havainnon, joka osoitti eurooppalaisen ja siperialaisen lehtikuusen erilaisuutta. Kesäkuun 14 ja 15 p:n välisenä yönä oli ollut kova halla. Se palellutti täydellisesti eurooppalaisen, Riiasta kotoisin olevasta siemenestä kasvaneen lehtikuusen kasvaimet, mutta ei pystynyt tekemään samaa siperialaisen lehtikuusen taimelle, jonka ikä oli päivälleen sama kuin ensinmainitun. Siperialaiset lehtikuuset olivat niinhyvin arkangelilaista kuin raivolaista alkuperää. 2-vuotisina olivat Raivolan taimet kauneimmat, senjälkeen Arkangelista saadusta siemenestä nousseet. Riiasta kotoisin olevat olivat huonoimmat.

Borenius kertoo kerran, että Mustialan pihamaalla on pari lehtikuusta, joiden alkuperästä hän ei ollut selvillä. Ovatko ne siperialaisia vai eurooppalaisia? Niistä tehdään selkoa kirjeellisesti, toimitetaan käpyjä Evolle ja tutkitaan. Blomqvist sanoo tässä yhteydessä nähneensä paljon epäilyttäviä välimuotoja: niinpä hän oli nähnyt puussa, jonka »itse Ruprecht» oli määrännyt *Dahuricaksi*, emikukkien värin ja käpyjen suomujen uurteet sellaisiksi, että hän olisi niistä ollut epävarma. Kun Blomqvist sitten saa Boreniuksen käpynäytteet, toteaa hän lehtikuusen siperialaiseksi. Borenius

¹ Permin ja Kostroman kuvernementeissa vv 1861—1870 perustetut pienet lehtikuusikulttuurit, joista m.m. Lappi-Seppälä (Tutkimuksia sip. lehtikuusen kasvusta Suomessa. Metsät. Tutkimuslaitoksen julk. 12) mainitsee, olivat nähtävästi B:lle tuntemattomat.

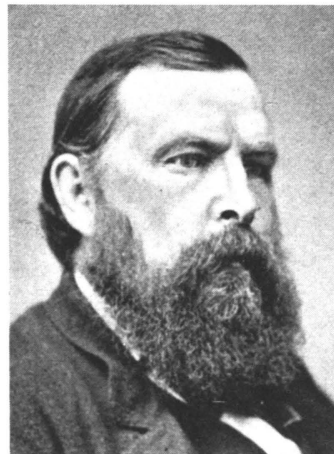
kokoo siitä sitten käpyjä, mutta mitään erikoista »mustialaista rotua» hän ei siitä kehitä, kuten aikoinaan Skotlannissa tehtiin, jossa muutamista Lontoon kautta toimitetuista lehtikuusen taimista niiden tultua siemennyskykyisiksi kasvatettiin Dunkeldin y.m. naapuritalojen mailla aikojen kuluessa useita tuhansia hehtaareja käsittäviä lehtikuusikoita ja mistä tämä kaunisrunkoinen skotlantilainen lehtikuusi polveutuu. Tämä alkuaan todennäköisesti Alpeilta kotoisin oleva lehtikuusi oli Blomqvistille tuttu. Sitä oli Schotten tietämän mukaan viljelty Ruotsissa verrattain paljon aina 1800-luvun puoliväliin, jonka jälkeen eurooppalainen Saksasta kotoisin oleva oli tullut muotiin ja sen sivuuttanut, ja on se sitäkin tietä voinut tulla Blomqvistille tutuksi. Jo vuoden 1881 alussa Blomqvist tarjoutuu hankkimaan Boreniukselle kokeiluja varten skotlantilaista lehtikuusen ja männyn siementä.

Harrastus suuntautui kumminkin pääasiassa siperialaiseen lehtikuuseen. Jo af Forsellesin aikana, 1863 oli ryhdytty siemenen hankintaan Raivolasta ja samalla kertaa oli kehoitettu metsähallitusta Venäjän metsädepartementin kautta tilaamaan siementä Siperiasta tai Petšorajoen varrelta. 1881 jolloin Blomqvist oli käynyt Uudella kirkolla uudistamassa tuttavuuttaan lehtikuusikkoon ja silloin todennäköisesti saanut lehtikuusen puuta Evolle näytteeksi, Borenius sanoo olevan toiveita, että siementä saataisiin Izevskin kivääritehtaan metsistä Uralilla. Kuten tunnettua oli tässä tehtaassa suomalainen johto. Luutnantti H. Standertskjöld ja sikäläiset insinöörit koettaisivat saada sieltä siementä. Vuosien varrella siementä hankittiinkin eri teitä. Professori, sittemmin valtioneuvos Šaffranov, metsänhoitaja Tepleuchov, Venäjän metsädepartementti y.m. olivat alinomaa Blomqvistin, osittain metsähallituksen pommituksen alaisina. Tulokset olivat hyvin vaihtelevia ja väliin Blomqvist kyllästyy ja valittaa, että venäläiset ovat lupauksissaan anteliaampia kuin tositeossa. Kun Norrlin ja Vainio suunnittelevat tutkimusmatkaa Venäjälle, koettaa Blomqvist heidän kauttaan saada noita haluttuja siemeniä. 1880 lopulla hän kertoo saaneensa tri Vainiolta neljä sembramännyn käpyä (!) ja vähän

pihtan siementä. Eurooppalaista lehtikuusen siementä Blomqvist tilaa Wagnerin kautta Riiasta, myös Neumanilta Erfurtista. Tepleuchov lähettää joskus pihtan siementä, jota muutoin on saatu myös Wagnerilta. 1883 Blomqvist sanoo kylväneensä 6 naulaa lehtikuusen siementä, joka on saatu Venäjän metsädepartementista. Väliin tulee hyvää, väliin kelvotonta tavaraa, Raivolasta joskus aivan vanhoja käpyjä. Raivolan lehtikuusen kävyt olivat 1884 antaneet vain 4 naulaa suomalaista käpytynnyriä kohti, samoihin aikoihin saadut Aunuksen kävyt 8 naulaa kaunista siementä samasta mitasta. 1883 keväällä tulee tavallista enemmän siementä eri tahoilta ja Blomqvist sanoo Evolla istutettavan lehtikuusen taimia runsaasti («i långa banor»). 1884 Tepleuchov ilmoittaa, että Úralilla ei yhdelläkään havupuulla ole ollut käpyjä, ettei edes Stroganov ole saanut omaa tarvettaan varten. 1885 saatiin 40 naulaa lehtikuusen siementä Aunuksesta. Samalla kun Blomqvist tästä kertoo ilmoittaa hän myöskin sen surullisen uutisen, että »lehtikuusisamme on sienivahinkoja».

1886 hän sanoo lähettäneensä puoli naulaa siperialaisen lehtikuusen siementä Dankelmannille Eberswaldeen. Samana vuonna Blomqvist kävi Tyroolissa ja lähetti sieltä Boreniukselle lehtikuusen siementä. Seuraavana keväänä hän uudelleen toimittaa siperialaista lehtikuusen siementä eräille metsänhoitajille: Thomé, Blumenthal, Borenius, ja sen lisäksi »yhdistykselle». Borenius saa myös 3 naulaa kokeiluja varten. Milloin lehtikuusen siementä on saatavissa, saa Borenius tavallisesti siitä osansa. Viimeinen lähetys, joka kirjeissä mainitaan, oli vuodelta 1895. Samalla kun Blomqvist lähettää siemenet hän sanoo: »Minä kehoitan lämpimästi kaikkia, joiden tulee kylvää tuorenlaisia maita, käyttämään *Larix europaea*, joka nyt maksaa Innsbruckissa guldenin kilolta. Minä otan sitä sieltä ja myös Harzista ja aion kylvää rukiin oraaseen kenties 4 ha. Olen juuri kehoittanut Värtsilää ottamaan sitä 50 naulaa. *L. europaea* on täällä osoittautunut paljoa paremmaksi kuin aikaisemmin luulinkaan eikä *Chermes Laricis* ole sitä ahdistanut. Meillä on normaalin kaunis, 30 vuotinen metsikkö. Olen kirjoittanut ja pyytä-

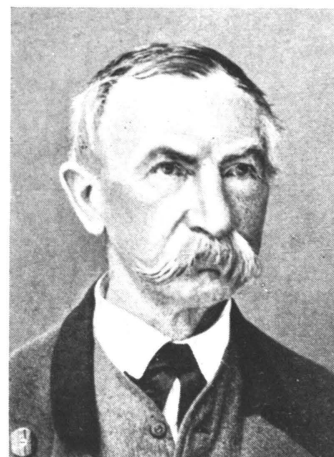
A. G. BLOMQVISTIN ULKOMAALAISIA TUTTAVIA JA AMMATTITOVEREITA.

Ruotsalainen metsänhoitaja
H. GADAMER.

Ruotsin metsäopiston johtaja
C. G. HOLMERZ.

Saksalainen metsänhoitaja
FRANZ LIEBMANN.

Venäläinen metsänhoitaja
TH. TEPLUCHOV.

nyt siementä Suomen joka kolkasta, mistä sitä suinkin olisi voitu saada, mutta kyllä metsänhoitajamme ja metsänvartijamme ovat anteeksiantamattoman flegmaattisia.»

Tharandtissa oli aikanaan sielläkin kasvatettu lehtikuusta ja kerrotaan sen (vrt. siv. 13) menestyneen parhaiten männyn kanssa yhdessä.

1884 Blomqvist oli tehnyt aikaisemmin mainitun matkansa Venäjälle ja Siperiaan. Tällä matkallaan hän näki lehtikuusen luonnon tilassa ja tuli siihen käsitykseen, että se yleensä esiintyi sekapuuna. Uralin länsipuolella lehtikuusi kasvoi männyn ja koivun, harvoin kuusen kanssa yhdessä. Vanhoja lehtikuusia tavattiin vain pienin ryhmin. Kuusi, pihtakuusi ja sembramänty kasvoivat taas yhdessä. Blomqvist sai silloin sen käsityksen, joka vahvisti hänen aikaisempaa mielipidettään, että lehtikuusi oli sopiva sekapuuksi ja että sitä siis voidaan kasvattaa männyn ja koivun kanssa, mutta myös kuusen, pihtan ja sembran kanssa, jotka kaikki kolme sietävät varjostusta, joten metsikkö säilyy tiheänä. Heinäkuussa 1884 päivätyssä kortissa joka on lähetetty Nižni Tagilista hän kertoo käyneensä »virkistysmatkalla Uralilla». Sen itäisellä rinteillä hän »haki vanhoja ystäviämme», *Larix sibiricaa*, *Abies pichtaa* ja *Pinus cembraa*. »Niistä en ole kuullut ja nähnyt muuta kuin hyvää ja saanut vahvistusta aikaisemmalle, edulliselle käsitykselleni.»

1892 teki Blomqvist S. Metsänhoitoyhdistyksen kokouksessa selkoa lehtikuusen istutuksessa saaduista kokemuksistaan. Aiheen tähän hänelle antoi se, että hallitus oli määrännyt lehtikuusta laajassa mitassa viljeltäväksi valtionmetsissä. Tässä yhteydessä Blomqvist koskettaa m.m. myöskin sitä kysymystä, oliko lehtikuusta kasvatettava puhtaana vai sekametsikkönä. Hän viittaa silloin nimenomaan Raivolan lehtikuusikkoon, josta hän sanoo, että Suomessa ei missään tapaa kauniimpaa metsää ja että hän ei ollut Venäjällä nähnyt sen veroista. Lehtikuusi on siis menestynyt hyvin puhtaana metsänä. Tästä ovat todisteina myös Koivikon lehtikuusikko sekä metsänhoitaja Aspelinin kylvämä lehtikuusikko Fiskarsin Lönnhammarissa. Evolla oli kasvatettu lehtikuusta lohkokakkaus-

aloilla maata millään tavoin ennakolta valmistamatta tai sen jälkeen kuin ala oli kaskettu. Viimemainitussa tapauksessa oli alalle ensin kylvetty mäntyä. Vuotta tai kahta myöhemmin oli alalle istutettu noin 20—30 sm pituisia, siis 2—3-vuotisia taimia. Istutusvälit olivat 13 × 14 jalkaa eli samat kuin Raivolan klassillisessa metsikössä. Tiheitä istutusvälejä hän varoitti käyttämästä. Istutus tehtiin avonaiseen kuoppaan, johon multaa oli otettu kuopan laidalta. Joissakin tapauksissa voitiin Blomqvistin mielestä tyytyä 100—200 taimeen ha:n alalla. Tällöin muodostuu sekametsiä, joissa lehtikuusta on parahiksi.

Kun 1860-luvulla Evolla alettiin istuttaa sekä eurooppalaista että siperialaista lehtikuusta, olivat istutusalat yleensä pieniä. Taimet olivat kasvaneet hyvin, mutta pienuutensa takia olivat jotkut alat jääneet hoitoa vaille, ja silloin kotimaiset puulajit olivat tunkenneet lehtikuuset tieltään. Mutta hakkausaloilla Blomqvist sanoo lehtikuusien kasvaneen hyvin ja sivuuttaneen muut puulajit. *Chermes laricis* ja vähin myös *Agaricus melleus* olivat tehneet vahinkoja, edellinen tappanut tuhansittain jo 4—8 metrin pituisia puita. Näin oli käynyt, vaikka istutusalat olivat hajallaan eikä suurina yhtenäisinä aloina. 1887 Blomqvist sanoo käyneensä Vesijaon kaskiahoilla. Siellä männyn taimistoa oli runsaasti, kenties liikaakin. Lehtikuuset olivat kauniita jopa 25 jalkaa pitkiäkin. Pari vuotta myöhemmin hän kertoo palanneensa ihanalta ja virkistävältä matkalta. Hän oli käynyt Vesijaolla ja Vappulassakin ja nähnyt molemmissa paikoissa suuria kuolleita lehtikuusia. Mäntykylvöt olivat kaikkialla erittäin kauniit, samoin lehtikuusi-istutukset, nuoret samoin kuin vanhemmatkin. 1890 hän kävi uudelleen Vesijaolla ja huomasi harmikseen, että sairastuneet, kauniiksi kehittyneet lehtikuuset olivat edelleen kituvan näköisiä.

Sanotusta selviää, että Blomqvist halusi kasvattaa lehtikuusta sekametsikköinä, ja vain muutamat istutusalat Evolla ja Vesijaolla ovatkin puhtaita lehtikuusikoita. Esimerkkinä onnistuneesta sekametsästä Blomqvist mainitsee rouva Karamsinin tilalla Sipoon Träskändassa kasvatetun metsikön, jossa oli sekaisin siperialaista

lehtikuusta, mäntyä ja sembraa. Syksyllä 1899 kertoo Blomqvist erästä 1865 istutettua eurooppalaista lehtikuusikkoa harvennetun. Taimet olivat istutettaessa 4-vuotisia ja metsikkö siis 37-vuotinen. Kuutiomäärä ha:lla oli nyt 90 m³, ja tämän johdosta Blomqvist kysyy, eiköhän olisi syytä tätä puulajia yleisemmin viljellä!

Sekä sembramännyn että pihtakuusen viljelyskokeet jäivät suhteellisen pieniksi. Blomqvist oli edellistä suositellut siitä syystä, että sen puu oli kotimaassaan hyvin suosittua huonekaluihin, veistöihin ja lattialaudoiksi. Hän sanoo sen Evolla menestyneen parhaiten ojitetulla rämeellä, jossa pohjavesi on noin 1 jalan syvyydessä sekä hyvällä murtokivimaalla.

Lauri Ilvessalo, joka tutki Vesijaon viljelyskokeita, kertoo, että vain pieni osa lehtikuusi-istutuksia oli puhtaita. Enimmillä aloilla oli lehtikuusi sekapuuna. Tämän johdosta se oli joutunut kovaan kilpailuun kotimaisten puulajien kanssa ja siinä jäänyt alakynteen, ellei sitä autettu. Tämä olisi kumminkin enimmissä tapauksissa jäänyt tekemättä. Istutusalueilta olisi vain lehtipuiden vesoja yesottu ja joskus hakattu oksaisimpia mäntyjä ja kuusia ulkolaisten läheltä. Näin oli tehty pari kolme kertaakin, usein verraten rajusti. Useat kauniit männyt ja kuuset saivat väistyä monesti heikkojen ulkolaisten tieltä. Ilvessalo sanoo kokeista, että ne enimmissä tapauksissa ovat kielteisiä. Sanoopa hän niitä tehdyn šabloonimaisesti ja yksipuolisesti. Istutuksista oli alussa pidetty tarkkaa kirjaa, mutta myöhemmin muistiinpanot tulevat harvasanaisiksi tai puuttuvat kokonaan. Johtaja kävi istutuksia joskus katsomassa, väliin metsänhoitajakin, mutta myöhemmin matkat supistuivat vähiin. Ilvessalo otaksuu syynä olleen sen, että matka Vesijaolle oli pitkä, mutta senkin, että »alkuperäistä innostusta ei enää ollut olemassa». Kulttuureja oli Vesijaolla kaikkiaan 66, joiden yhteinen ala noin 28 ha. »Enimmät istutukset ovat täysin epäonnistuneita.»

Tämä ankara arvostelu on tuskin oikeutettu. Vesijaon ja Evon lehtikuusi-istutukset ovat olleet hyvänä opetuksena. Siellä on nyt monta harvinaisen kaunista lehtikuusimetsää, jotka ovat voittaneet

lapsuusaikana niitä ahdistaneet vihollisensa ja kilpailijansa. Lehtikuusi on osoittautunut puuksi, joka hyvin menestyy. Onko sitä syytä meillä laajasti kasvattaa, siihen kysymykseen antavat Evon ja Vesijaon istutukset myös vastauksensa. Puu on hyvää, ja tuotto suuri, ja jos vain näihin seikkoihin tahdotaan kiinnittää huomiota, lehtikuusi kyllä puoltaa paikkaansa.¹ Se on myös erikoistarkoitukseen kysyttyä puuta ja sellaisenaan arvokasta. Se, että lehtikuusen kasvatuksessa on saatu paljon pettymyksiä ja kielteisiä kokemuksia, on vallan luonnollista. On hyvinkin todennäköistä, että kokeet myöskin muilla ulkolaisilla puulajeilla, joita meille vieläkin tuodaan merien takaa, tarjoavat paljon yllätyksiä. Juhannusaattona 1901, jolloin Blomqvist juuri varustautuu pitempää ja kohtalokasta ulkomaamatkaa varten, hän kirjoittaa Boreniukselle, että päivä on ollut ihana, hän on ollut työssä aamusta varhain kello 5:een. »Vesijaon metsissä olivat olot virkistävät ja männyn uusilla kasvaimilla on paljon karpäsiä, joten 2 vuoden tai oikeammin 18 kuukauden kuluttua saamme hyvän siemenvuoden.» 65-vuotiaana Blomqvist siis vielä kävi Vesijaolla eikä alkuperäisestä innostuksesta tainnut mitään puuttua. Ja lopultakin on tietysti niin, että kokeet vaativat omat erikoiset hoitajansa. Opettajantoimen tai minkä muun toimen tahansa ohella tehdyt kokeet voivat käydä ylivoimaisiksi, varsinkin jos niitä tehdään laajassa mitassa. Blomqvist oli itse surulla todennut, että esim. Evon metsiin perustetut pysyvät koealat vaativat tarkempaa seuraamista kuin mihin hänen aikansa riitti. Tässä yhteydessä on vielä muistettava, että metsänhoidolliset työt kärsivät siitä paljon, jos niiden toimeenpanijat eivät asiaa erikoisesti harrasta. Evolla Blomqvistilla ei ollut metsänhoitajastaan aina sitä apua ja tukea, jota olisi tarvittu.

¹ M. Lappi-Seppälä on näyttänyt ennakkotietoja julkaisemattomasta tutkimuksestaan, joka koskee Evon lehtikuusikoiden kasvua. 7 eri koealaa 50-vuotisessa männyn ja kuusialikasvoksen sekaisessa metsässä osoitti puiden kehittyneen pitemmiksi ja niiden keskiläpimitan suuremmaksi kuin männyn ja kuusen Ilvessalon mukaan luonnontilaisessa metsässä. Puumäärä ha:lla on vähän pienempi, mutta runkoluku osoittaa, että metsä on huomattavasti harvempaa.

Blomqvist kehitti kaskiviljelyksestä menettelytavan, jota menestyksellä käytettiin Evolla ja Vesijaolla. Eräistä Blomqvistin viitauksista käy selville, että tätä viljelystapaa ei kaikkialla hyväksytty eikä suosittu. Oli muka vaarallista ja metsämaalle epäedullista käyttää tulta. Dagbladet-lehdessä oli ollut varoitus kaskiviljelyksen toimittamisesta ja Blomqvist kysyy, eikö polttamista enää saisikaan toimittaa. »Siinä tapauksessa saisimme ainakin Hänen Ylhäisyytensä Norrménin hyväksymisen, sillä minä luulen, että hänen mielestään kaikki, jotka kuten minä, ottavat tulen metsänhoidon palvelukseen, määrättyjen edellytysten vallitessa tietenkin, ovat enemmän tahi vähemmän epäonnistuneita, ellei täysin vahingollisia. — — — Ja kumminkin tahtoisin täydellä todella suositella 1,000 t.-alan kaskeamista valtionmetsissä ja sitä seuraavaa lehtikuusella istuttamista. — — — Jos kaskeamisesta voisi päästä eroon, olisi hyvä, sillä huolta ja pelkoa siitä on niinä päivinä kuin tulta käytetään.» Tämä tapahtui keväällä 1882, jolloin Blomqvist sanoi alkavalla viikolla kylvävänsä 24 t.-alaa kaskea eli kaikki, mikä ei ole viljeltyä.

1880 Blomqvist kirjoittaa Boreniukselle kerran, että kaskikulttuuri-kysymystä on ajettava suurimmalla varovaisuudella, sillä »holhoojahallitus (förmyndareregeringen) ei ollenkaan tätä kansallista elatustapaa rakasta.» Samoihin aikoihin esittää Blomqvist Boreniukselle sellaisen ajatuksen, että kaskeen kylvettäisiin apilaa ja timoteita. Se saisi tämän jälkeen olla 4 vuotta laitumena, jonka jälkeen siihen istutettaisiin puun taimia. Tämä olisi varmasti kannattavaa ja tekisi suuremman heinäsadon mahdolliseksi, mutta Blomqvist pelkää, että voisi olla vaarallista laihduttaa maata näin monella sadolla. Vuonna 1882 totesi Blomqvist, että Lammin pitäjässä, hänen naapurinsa Etholénin maalla tehdyt kaskiviljelykset olivat täydelleen epäonnistuneet, »hyvän järjestyksen puutteessa». Torpparit olivat siellä jo unohtaneet kaskeamisen jalon taidon ja Blomqvist sanoo, että »missä näin on, siellä ei ole syytä sitä uudelleen herättää eloon».

Evon ja Vesijaon kruununpuistoissa olevista Blomqvistin joh-

dolla suoritetuista metsänviljelyksistä, joista suurella osalla oli puhtaasti kokeellinen luonne, on muistoina jäänyt useita erittäin kauniita metsiköitä. Blomqvistin vaikutuksesta tehtiin viljelyskokeita hyvinkin monessa paikassa maatamme, pääasiallisesti kumminkin yksityistiloilla, mutta Evon ulkopuolella on olemassa muuan hänen johdollaan toimitettu istutus, joka on tullut huomatuksi ja kuulijaksi sen johdosta, että se on lähellä mainehikasta Punkaharjua ja harvinaisen hyvin onnistunut. Punkaharjun valtionmaan hylätyille torpanpelloille ja kaskimaille, jotka liittyivät harjun läheiseen ympäristöön, oli saatava kunnollista metsää, ja senaatti oli 1877 antanut metsähallituksen välityksellä Blomqvistille määräyksen tehdä suunnitelman näiden istuttamiseksi, ja Blomqvist oli sen tehnytkin. Sen mukaan istutettiinkin 1877 ensimmäiset lehtikuusikot, jotka nyt ovat harvinaisen kauniita ja puisevia. Töiden suoritus tapahtui silloisen v.t. metsänhoidonneuvojan, nuoren metsänhoitajan Robert Montellin johdolla. Ja Montell siitä syystä käykin metsikön perustajan nimellä (vrt. Heikinheimo, Lappi-Seppälä, L. Ilvessalo y.m.) Vuonna 1895 oli Metsänhoitoyhdistys järjestänyt käynnin Punkaharjulla, jolloin oli käytävä katsomassa nyt puheenaolevia istutuksiakin. Borenius kirjoitti Blomqvistille, että näin oli suunniteltu ja kehoitti häntä kaikin mokomin tulemaan mukaan. Blomqvist vastaa, että hän mielellään tulisi katsomaan »tekemiään *L. sibirican* ja *europaean* istutuksia ja sen jälkeen jatkettuja istutuksia ja kylvöjä», mutta hän ei silloin tullutkaan. Täten Punkaharjun kulttuurit kumminkin tulivat puheenalaisiksi. Borenius suhtautui suhteellisen varovasti niihin ja epäili, että ne, »kuten von Wendtin hevoset näyttivät joltakin vain isännän niitä esitellessä.» »Mutta», hän jatkaa, »leikki sikseen. Sinun istutuksesipa ne taitavat ollakin, jotka ovat näkemisen arvoisia. Nylander on katsonut sopivaksi johtaa tien siten, että istutus tulee matkailijoiden huomioon. (Muut keinollisesti kasvatetut metsiköt eivät liene päässeet yhtä onnellisesti Houghbergilaisen välinpitämättömyyden vastatuulesta)». Kun kokous oli pidetty, oli Borenius siitä ja istutusalueella käynnistä tehnyt Blomqvistille selkoa ja tämän johdosta Blomqvist sanoo:

»Olisin mielelläni tullut Punkaharjulle. Näkemistänne lehtikuusi-istutuksista voin mainita, että lähin on *L. europaea* (*L. sib.* taimia ei silloin ollut riittämiin), n:o 2 on *L. sib.* Rivien välille istutettu mänty epäonnistui. Minä en ollut läsnä kun metsänvartija pani ne maahan. — Kauempänä on vielä kolme tekemääni *L. sib.* istutusta ja useita Montellin, joka teki laajoja ja kertoman mukaan onnistuneita kuusen kylvöjä vakoihin.»

Näistä Blomqvistin sanoista ei voi tulla muuhun tulokseen kuin että hän katsoi itsensä puheenalaisien Punkaharjun loistavien istutuksien perustajaksi eikä voitane kieltää, että Blomqvist asiallisesti on niiden isä. Taimet olivat Evolla kasvatettuja, suunnitelma oli hänen, ja ainakin hengessään hän on istutusta niin läheltä seurannut, että hän noin 20 vuotta myöhemmin sanoo niitä omikseen.

Aina v:een 1883 Blomqvistilla oli Punkaharjun istutustöiden valvonta. Ja hän kävi siellä aluksi vuosittain, mutta myöhemmin harvemmin.

15. BLOMQVIST YLIMETSÄNHOITAJANA.

Metsänviljelyksien lopulliselle menestykselle on tietysti ratkaisevaa, seurataanko niiden kehitystä ja autetaanko kasvatettua taimistoa sen taistelussa kaikenlaisia ulkonaisia häiriöitä vastaan. Milloin ne jäävät omiin hoteisiinsa, ovat ne enimmäisessä tapauksissa tuhon omat. Hyvin monessa hoitoalueessa on ikäänkuin sattumoisin perästäpäin löydetty jonkun aikaisemmin hoitoalueessa toimineen metsänhoitajan istuttama tai kylvämä metsikkö, esim. lehtikuusikko. Se on saanut tulla yksin toimeen kilpailussa kotimaisten puiden kanssa ja hyvin tavallista on ollut, että se on löydetty sellaisessa tilassa, että lehtikuusen »pelastaminen» on ollut miltei mahdoton. Myöskin Punkaharjulla jäivät istutukset kauan hoitamatta ja suuret kuusikkoalat leppien peittoon.

Blomqvist oli täysin selvillä siitä, että tällainen vaara oli tarjolla. 1872 hän anoo 30 mk voidakseen auttaa lehtikuusitaimistoa, joka oli ruohoon tukehtumaisillaan. Hän oli alalla käyttänyt karjaa sen kumminkaan auttamatta. 1875 hän anoo määrärahaa voidakseen harventaa ruutukylvöllä 1861 kasvatettua männyntaimistoa Valkjärven kankaalla, lähellä opistoa.

Tarkastaessaan lohkohakkausalojen nuorentumista Blomqvist toteaa, että ruohonkasvu on haitannut männyn taimistoa ja otaksuu täydennyksien olevan välttämättömiä. Blomqvistin tuli vuosittain metsähallitukselle lähettää selostus toiminnastaan hoitoalueen ylimetsänhoitajana ja sen lisäksi 5-vuotiskatsaus metsätalouteen kulu-neena aikana. Näissä kertomuksissaan, joissa hän tavallisesti mainitsee, kuinka usein hän on tarkastusmatkoilla käynyt, hän aina selostaa huomioitaan sekä mitä taimistojen perkauksia on tehty tai katsottu

välttämättömäksi. 1897 hän siten kertoo, että kaskiviljelyksellä kasvatettuja nuoria metsiä oli harvennettu laajassa mitassa. Uudistus oli näillä yleensä hyvä, mutta lehtipuuvesakkoa oli liiaksi.

Metsittämistöiden, varsinkin Vesijaon valtionpuistossa laajetessa oli luonnollisesti pidettävä huolta siitä, että keinollisesti uudistetut alueet ja metsittämistapa pantiin kirjaan. Näin syntyi »kulttuurikirja». Aluksi se oli metsänhoitajan täytettävä niin pian kuin jokin metsittämistyö oli tehty, mutta sittemmin se siirtyi metsänvartijakoulun metsänhoitajalle, joka kävi apulaismetsänhoitajan nimellä. 1890-luvulla syntyi Blomqvistin ja alueen metsänhoitajan, välillä ikävä ristiriita, jonka taustana m.m. oli Blomqvistin havainto, että kulttuurikirja oli jäänyt pitämättä, että siihen siis oli ilmestynyt pahoja aukkoja.

Ei pidä ollenkaan luulla, että Blomqvist olisi mitenkään ollut helläkätinen, milloin hänellä mielestään oli aihetta tyytymättömyyteen. Vaikkakin on todennäköistä, että hän asianomaisen metsänhoitajan kanssa keskusteli kaikista asioista, jotka olivat päiväjärjestyksessä, annettiin jokaisesta tehtävästä tavallisesti kirjallinen määräys. Varsinkin tulivat kaikki ikävät kehoitukset tavallisimmin kirjeellisesti. Metsänhoitaja Hackstedtille näitä kirjeitä, niiden joukossa ikäviäkin, tuli vuosien varrella paljonkin. Hackstedt ei ollut mikään ahkera kynänkäyttäjä eikä liioin virallisten kysely- ja muiden kaavakkeidenkaan ihailija. Virallinen kirjeenvaihto johtajan kanssa oli todennäköisesti hänen lievimpiä huvejaan.

Kun Blomqvist huomasi, että kruunutorpparit tekivät lehdeksiä niiltä rajoitetuilta alueilta, jotka oli erotettu heidän hakamaikseen, huomautti Blomqvist kirjeessään Hackstedtille, että se ei ole luvallista muulla ehdolla kuin, että metsänhoitaja on kaadettavat lehtipuut aikaisemmin merkinnyt. Kruunutorppari ei saanut pitää vastamainittua hakaa omana metsänään, josta hän sai ottaa puuta mielensä mukaan, vaan siinäkin tarvittiin metsänhoitajan osoitusta.

Kun Hackstedt toimitti raporttinsa ainakin neljästi vuodessa Blomqvistille, ne kävivät tavallisesti kovan kiirastulen kautta. Blom-

qvist löysi niistä väliin laskuvirheitä ja muistutti Hackstedtia, että raporttien ja selostuksien tulee olla huolella ja järjestyksellä tehtyt.

Kun Blomqvist kävi metsässä hän kerrankin huomaa, että edellisen talven kaadon jälkeiset tukin latvukset olivat karsimatta. Hän antaa Hackstedtille kohta määräyksen toimittaa karsimisen, joka oli hyödyksi metsälle ja »hyvän järjestyksen» mukaista. Blomqvist sanoo kerran metsähallitukselle 1879 lähettämässään kirjeessä, että hän käy itse noin kerran kuussa hakkausaloilla työtä tarkastamassa. Saapa hän kuulla, että joku torppari oli luvottomasti kaskennut tai kyttöä polttanut, ja siitä saa metsänhoitaja huomautuksen.

1876, jolloin metsäkoulu aloitti toimintansa, oli metsänhoitaja Robert Montell sen opettajana. Hän oli siis samalla apulaismetsänhoitaja. 1880 hänen tilalleen tuli metsänhoitaja Benj. Heikel. Nämä molemmat asiata harrastavat ja tunnontarkat nuoret metsänhoitajat olivat erittäin sopivia paikallaan, ja metsänhoitaja oppi apulaisiinsa täysin luottamaan. Mitään tarkkaa rajaa nähtävästi ei ollut tarpeen vetää heidän ja metsänhoitajan omien velvollisuuksien välille, mutta tämä epämääräisyys aiheutti myöhemmin seuraajille eräitä ristiriitoja. Metsänhoitaja jätti mielellään apulaisilleen niin paljon tehtäviä kuin suinkin.

Kerran Heikel sai metsähallitukselta määräyksen Kangasalaan joitakin siellä tehtäviä töitä varten, ja Blomqvist rientää kohta esittämään vastalauseensa. Hän tarvitsee miehensä kaikki itse. Hoitoalueessa suoritettiin parhaillaan hakkuualojen raivausta, uittoväylien perkausta, tervanpoltoa tervatehtaalla ja halkojen hakkuuta. Samoihin aikoihin hän tekee metsähallitukselle esityksen, että Heikel, jonka palkkatulot eivät olleet suuret, saisi matkoistaan Vesijaolle korvauksen. Hoitoalueen vakinaisella metsänhoitajalle oli kyllä matkoja varten vuotuinen määrärahasa, mutta ei siitä apulaiselle mitään liennyt.

1888 oli sattunut metsäpalo. Hackstedt ei ollut tullut siitä ilmoittaneeksi, ja hän oli asian sopinut syyllisen kanssa. Blomqvist vaati selvitystä palosta ja kieltää Hackstedtia tekemästä mitään sopimuksia. Asian piti mennä laillista tietä. Miten lienee ollutkaan,

eikö Blomqvist uudistetuista kehoituksistaan huolimatta saanut vastausta tähän kysymykseen, vai oliko mahdollisesti jokin toinen kirje jäänyt vastaamatta, mutta Blomqvistin kärsivällisyys loppui, ja hän kääntyi metsähallituksen puoleen pyynnöllä, että tämä antaisi Hackstedtille määräyksen määräaikanaan vastata hänelle osoitettuun kirjeisiin ja antaa vaaditut selostukset ja ehdotukset. Kun asiaa sitten selvitellään, Blomqvist selostaa metsähallituksen määräyksestä metsänhoitajan ja apulaismetsänhoitajan välejä ja sanoo, että metsänhoitaja on, mikä kyllä on osittain anteeksiannettavaa, luottanut liikaa apulaisiinsa. Metsänhoitajan velvollisuus olisi kumminkin ainakin kerran kuussa käydä työmailla. Erikoisessa kirjeessä tehdään sitten selkoa Hackstedtin laiminlyönneistä, joista kulttuurikirjan unohtaminen oli pahimpia, mutta joita oli jo kauan esiintynyt, etenkin kansliatehtävien hoidossa ja joita ei kehoituksista huolimatta ollut korjattu. Vuosikertomuskin valmistui tavallisesti niin myöhään, että Blomqvist oli kesätöiden takia estetty sitä tarkastamasta ja se saa korjauksitta mennä metsähallitukseen. Blomqvist vaatii muutosta oppilaidenkin takia, joille on annettava hyvä esimerkki. Eihän ole soveliaista, että Hackstedt käy Vesijaolla tuskin muuta kuin kerran vuodessa.

Metsähallitus antoi todennäköisesti Hackstedtille Blomqvistin pyytämän muistutuksen, ja vähän myöhemmin Blomqvist ilmoittaa tarkastaneensa metsänhoitajan arkiston ja huomanneensa siihen tehdyn enimmäkseen tarpeelliset korjaukset. Valitettavasti kulttuurikirjaa ei ole voitu täydentää, sillä sen hoitaminen on laiminlyöty aina siitä asti kun Heikel siirtyi toiseen toimeen. Blomqvist ei kumminkaan vaatinut mitään kurinpidollisia rangaistuksia, vaan asia oli loppuun saatettu. Sanotusta selviää kumminkin, että kulttuurikirjan aukkoja, joihin Ilvessalo kajosi, ei voida lukea Blomqvistin syyksi.

Luonnettansa ei metsänhoitaja Hackstedt koskaan voinut täydellisesti voittaa, ja niinpä Blomqvistilla jatkuvasti on aihetta muistuttaa milloin mistäkin seikasta. Niinpä hän kerrankin ilmoittaa saaneensa kuulla, että luvatonta laiduntamista on harjoitettu eräällä

kaskiviljelysalueella ja kehoittaa sen johdosta metsänhoitajaa saatamaan syylliset syytteeseen.

Kertomuksessaan vuodelta 1900 Blomqvist oli vielä kerran pakotettu ottamaan Hackstedtin laiminlyönnit puheeksi. Hän sanoi käyneensä eri lohkoissa ja useilla vanhoilla hakkausuloilla niin hyvin Evolla kuin Vesijaon puistossa. Hakkuut oli tehty suunnitelman mukaisesti Evon metsissä neljässä lohkoissa, mutta ei Hokajärven eikä Vappulan lohkoissa, joissa metsä oli nuorenpuoleista. Metsänhoitaja Hackstedt ei ollut hoitanut torppain kotitarvehakkuuta samalla huolella kuin aikaisemmin. Hän ei ollut käynyt Vesijaolla kuin kerran oppilaiden kanssa metsästysmatkalla, joten kotitarvehakkuiden valvonta oli jäänyt metsänvartijalle. Opiston omien halkotarpeiden huolehtimista ei hän myöskään ollut valvonut. Kun näin on käynyt, ei Blomqvistkaan voi tehtäviään suorittaa ja kun hän ei tahdo eikä voikaan olla yhteisvastuullinen »sotakamreeri Hackstedtin kanssa, joka ei ole käynyt Vesijaolla kuten hänen olisi tullut, niin pyydän metsähallitusta ryhtymään toimenpiteisiin hänen pakottamiseen korjaamaan laiminlyöntinsä.»

Kirje on kirjoitettu hermostuneessa mielentilassa ja moneen kertaan korjattu. Blomqvist oli aikonut pyytää, että asia käsiteltäisiin salaisena, mutta on muuttanut mieltään ja pyyhkinyt tätä koskevan kohdan pois. Kysymys oli todennäköisesti pahoittanut Blomqvistia suuresti, eikä hän olisi valitustaan tehnyt, ellei hän olisi katsonut, että siihen oli pakko.

Apulaismetsänhoitajana ja metsäkoulun opettajana oli Evolla joitakin vuosia Blomqvistin sisaren poika, metsänhoitaja A. W. Westermarck. Sattuipa sitten kerran, että Westermarck oli metsähallituksen asianomaisen virkamiehen kehoituksesta ilmoittanut olevansa halukas vastaanottamaan kanslistin viransijaisuuden ja tässä mielessä sopinut Blomqvistin eriävästä kannasta huolimatta Hackstedtin kanssa oman virkansa hoitamisesta. Tästä Blomqvist kovasti pahastui ja ilmoitti metsähallitukseen vastalauseensa tämän, vastoin hänen tahtoaan tehdyn sopimuksen johdosta, joka oli hänen arvovaltansa loukkausta. Sellainen sopimus ei soveltunut apulaismetsänhoitajalle, jolla

oli aivan riittävästi tehtäviä hoitoalueessa. Kun Westermarck paria vuotta myöhemmin oli aikeessa lähteä opistolta virkalomaansa viettämään, kielsi Blomqvist sen häneltä. Westermarck valitti tästä metsähallitukseen, ja asiasta koskevassa selvityksessään Blomqvist sanoo syynä kieltoon olleen sen, että silloin juuri vallitsi kova kuumuus ja kuivuus. Samoina päivinä oli lähistöllä sattunut kaksi metsäpaloa, Evon kylässä kolmas ja kaikki liikenevät miehet olivat näitä sammuttamassa. Olisi ollut aivan sopimatonta ja oppilaille hyvin huonoksi esimerkiksi, jos metsänhoitaja silloin olisi päässyt lähtemään lomallensa.

Koska oli sattunut, että apulaismetsänhoitaja oli vaatinut tarkempaa työnjakoa metsänhoitajan ja hänen välillään, kehoitti Blomqvist metsähallitusta paikan Westermarckin jälkeen jouduttua vapaaksi, tekemään nämä rajat selviksi. Omasta puolestaan hän oli siinä käsityksessä, että välirajan vetämistä ei kaivattu, milloin asianomaisten kesken vallitsi luottamuksellinen yhteistoiminta.

Esiintyessään ylempänä virkamiehenä, antaessaan käskyjä ja määräyksiä ja vaatiessaan kunnioitusta sekä viran tunnollista suorittamista Blomqvist luonnollisesti helposti tuli virkavaltaisen byrokraatin maineeseen, ja oli aikoja, jolloin hänen ammattitoverinsa, varsinkin nuoremmat, olivat siinä käsityksessä, että hän oli byrokraatin perikuva. Selostetuista esimerkeistä huomataan kumminkin, että Blomqvist ei ensi hädässä tahtonut käyttää virkavaltaa, vaan että hän odotti aikansa, mutta esiintyi sitten jyrkkänä, samalla asiallisena ja milloinkaan punnitsemattomia sanoja käyttämään horjahtamatta. Ei kukaan uskaltanut esiintyä röyhkeästi häntä kohtaan, ja arvovaltansa hän säilytti koskemattomana suhteessaan sekä ammattitovereihin että oppilaisiinkin.

Ylimetsänhoitajan velvollisuutensa hän suoritti samalla tunnontarkkuudella kuin muutkin tehtävänsä, ja edellä kerrotusta huomataan, että hän vielä joitakin vuosia ennen kuolemaansa toimitti tarkastuksia ja liikkui metsissä. Metsänhoito pysyi hänen töidensä joukossa kunniasijalla, eikä hän tahtonut sitä laiminlyödä.

16. EVON METSÄKOULU.

Evon metsäopistoa koskevassa vanhimmassa ohjesäännössä edellytettiin, että opiston metsänhoitajan tulisi opettaa metsänhoitoa erikoisesti metsänvartija- ja metsästäjäoppilaille sekä maanomistajille, joilla oli siihen halua. Tietyvästi ei tällaista opetusta ollut annettu, mutta 1871 metsähallitukseen lähettämässään, eräitä Evon valtionpuiston metsänhoitosuunnitelmia koskevassa kirjeessä Blomqvist ehdottaa, että Evon metsissä suoritettavia töitä varten palkattaisiin viisi oppilasta (lärlingar), joille opetettaisiin metsänhoitoa. Tämä ehdotus on katsottava ensimmäiseksi sysäykseksi metsäkoulun syntyyn. Blomqvist oli nim. ajatellut, että mainitut oppilaat olisivat Evolla kaksi vuotta ja että he tämän jälkeen joutuisivat yksityispalvelukseen metsänvartijoiksi tai ammattitaitoisiksi metsätyöläisiksi. 1870-luvun alussa vallinnut vilkas puutavarakauppa ja metsien myynti, joka alkoi pelottaa sekä viranomaisia että yksityisiä, herätti metsäkoulujatuksen uudelleen. Varsinkin 1874 mietintönsä valmistaneen komitean ansioksi on todennäköisesti luettava, että niin kävi, sillä jo samana vuonna sai metsähallitus senaatilta kehoituksen tehdä ehdotuksen metsänvartijakoulun perustamiseksi. Koulussa oli annettava metsänhoito-opetusta pääasiallisesti maalaisväestöön kuuluville henkilöille ja kasvatettava metsänvartijoita ja metsävoutteja.

Metsähallitus antoi ehdotuksen laatimisen Blomqvistille. Tämän hän laatikin 1875. Hän vetosi Ruotsin esimerkkiin, jossa metsäkouluja oli jo useampia. Hän oli siinä käsityksessä, että oppilaiden tuli olla palkollisten asemassa, johtajan isännyyden alaisia, ja että heidän tuli suorittaa kaikkia metsässä esiintyviä töitä. Jos koulu perustettaisiin Evolle, tarvittaisiin nuorempi metsänhoitaja metsänhoita-

jan apulaiseksi, työnjohtaja ja käsitöiden opettaja. Oppilaiden tuli saada vapaa elatus ja vaatetusapua.

Asia kehittyi sitten niin, että Blomqvist anoi ja sai apurahaa tutustuakseen Ruotsin ja Norjan metsäkouluihin ja erinäisiin muihin metsätaloudellisiin oloihin. Matkallaan kävi Blomqvist sekä Keski- että Etelä-Ruotsissa ja Norjassa, kaikkiaan viidessä koulussa Tierpsin, Upsalan läänissä, Ombergin, Hunnebergin, sekä Jönköpingin lähistöllä ja Värmlannissa olevassa yksityiskoulussa. Blomqvist on sitä mieltä, että näitten koulujen kurssiaika, kahdeksan ja puoli kuukautta, on liika lyhyt. Meillä tarvitaan kaksivuotinen kurssi osittain siitakin syystä, että kansan sivistys oli alhaisempi. Matkallaan oli Blomqvist tavannut m.m. hovijahtimestari Segerdahlin, joka oli lausunut sen käsityksen, että metsäkoulujen huomattavimpana tuloksena on metsänistutuksen ja -kylvön yleistyminen kaikkialla Dalevenin eteläpuolella. Ruotsissa valmistui vuosittain 80 oppilasta, Blomqvist tyytyi ehdottamaan, että Evon kouluun otettaisiin vuosittain 5—6 oppilasta.

Blomqvist ei alkuperäistä suunnitelmaansa tämän matkansa kokemusten perusteella muuttanut. Hän suunnitteli 2-vuotista koulua ja sellaiseksi Evon koulu tulikin. Hän katsoi samoin edelleen tätä uutta oppilaitosta varsinaisten metsänvartijoiden kasvatuslaitokseksi ja halusi alunpitäen järjestää oppilaiden aseman sellaiseksi, että he olivat annettujen tehtävien toimeenpanijoita eikä niiden suunnittelijoita. Valtion metsätaloutta silmällä pitäen tarvittiin välttämättä koulutettua ammattimiehistöä, ja epäilemättä Blomqvistilla koulua suunnitellessaan oli juuri tällaisen miehistön hankkiminen mielessä. Kokemus osoitti, kuten tunnettua, että koulun oppilaista Blomqvistin eläessä vain pieni murto-osa joutui valtion palvelukseen; enimät saivat yksityistiloilla ja myöhemmin yhtiöiden palveluksessa käyttää saamiaan tietoja.

1876 Evon koulu aloitti toimintansa. Oppilaspaikkoihin oli vähän hakijoita, lokakuun alussa vain neljä, mutta myöhemmin niiden määrä lisääntyi. Ensimmäisenä vuonna otettiin kuusi oppilasta, Gabriel Snäll, Otto Reinhold Hellsten, Johan Hanström, Gustaf Post, Wilhelm

Karhu ja Karl Karlsson. Näitten ruotsalaisten nimien taakse kätkeytyi joistakin suuremmista herraskartanoista suosituksen saaneita tavallisia torpan- ja talonpoikia. Hellsten tuli Erkkylän Hyrkistä vapaaherratar Munckin lähettämänä, Hanström Hakoisten kartanosta, Post Lammen Terra Novasta, Etholénin suosituksesta j.n.e.

Tilan ahtaus vallitsi Evolla, ja uusien oppilaiden majoittamisesta ja kouluhuoneista oli aluksi huolta. Kesti kauan ennenkuin olot täysin järjestyivät. N.s. laboratoriorakennus uhrattiin koulun oppisaliksi, ja vasta myöhemmin rakennettiin erikoinen oppilásrakennus ja ruokala.

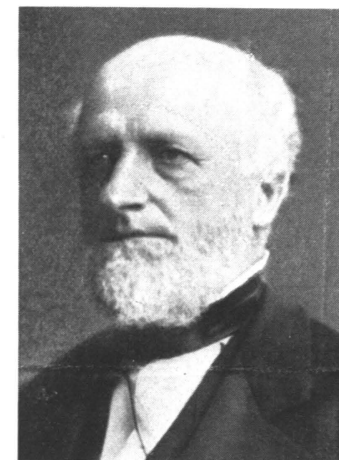
Metsäkoulu pysyi kauan aikaa pienenä, oppilasmäärän ollessa vain 6—7 vuodessa. Opetusta antoivat opiston kaikki opettajat Blomqvistista alkaen. Suurin vastuu lankesi apulaismetsänhoitajalle, joka joutui oppilaiden kanssa vilkkaimpaan kosketukseen. Ensimmäinen apulaismetsänhoitaja oli Robert Montell. Blomqvistin periaatteisiin kuului, että valituista oppilaista aina joku edustaisi ruotsalaista väestönosaa, ja niinpä olikin koulussa jokin ummikko ruotsalainen, joten opetus tuli tavallaan olemaan kaksikielinen.

Kun Evon metsäopisto lakkautettiin Blomqvistin kuoleman jälkeen korkeimman opetuksen siirtyessä yliopistoon, riennettiin Evolta poistamaan kaikki mikä vähänkin opistoa muistutti. Pidettiin nim. vallan välttämättömänä, että metsänhoitajien ja metsätyönjohtajain kasvatus tapahtuisi toisistaan aivan erillään. Metsäopiston oppilaiden vaikutusta metsäkoululaisiin pidettiin hyvin vähän suositeltavana. On omituista, että Blomqvistilla ei näyttänyt olleen tällaista käsitystä, hän kuvitteli päivästä, että metsäkoulu edelleen olisi jäänyt Evolle, vaikka metsäopisto olisi siellä säilynyt entisestään laajentuneena. On myönnettävä, että Blomqvist kuului sukupolveen, jolle säätyraja oli niin luonnollinen, että hän ei voinut ajatella »herrojen» ja oppilaiden kanssakäymistä ja seurustelua eikä siis myöskään kummankaanpuolisia vaikutteita, ja »herraoppilaiden» häpeäksi on sanottava, että he eivät hakeneetkaan kosketusta, vaan olivat yleensä

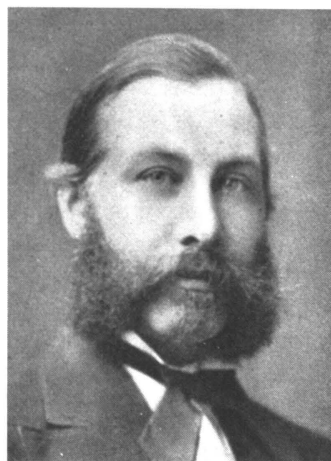
A. G. BLOMQVISTIN ULKOMAALAISIA TUTTAVIA JA AMMATTITOVEREITA.

Ruotsalainen metsänhoitaja
C. G. WIKSTRÖM.

Yhdysvalt. metsäammattimies
F. B. HOUGH.

Ruotsalainen metsänhoitaja
AXEL CNATTINGIUS.

Saksalainen professori
M. KUNZE.

ylimielisiä ja pitivät luonnollisena, että he muka kuuluivat etuoikeutempaan luokkaan.

Eiväthän opiston oppilaat Evolla tottuneet ylellisyyteen, mutta metsäkoulun oppilaiden niin hyvin asunnot kuin varsinkin ruokailuolot olivat likemmä parikymmentä vuotta nykyaikaisin mitoin punnituina aivan liian vaatimattomat. Blomqvist teki useampia esityksiä, viimeksi 1900, varsinkin ruokailuolosten järjestämiseksi ja sanoo kerran, että metsäkoulun oppilaiden on täytynyt tyytyä pääasiallisesti kylmään ruokaan ja ovat osittain jääneet torppariväestön mielisuosiosta riippuvaisiksi.

1897 oli tehty ehdotus kahden uuden metsäkoulun perustamisesta Etelä-Suomeen. Aloitteessa, joka oli lähtöisin maataloustaholta, oli väitetty, että Evon metsäkoulun oppilaita kasvatettiin valtion metsiä varten. Blomqvist sanoo, että tämä ei pidä paikkaansa. Päinvastoin ovat miltei kaikki Evolta valmistuneet menneet yksityispalvelukseen. Ei ole olemassa mitään erikoista teoriaa yksityismetsiä varten, metsänhoito on yksityismetsässä sama kuin valtion metsässä, ja kun Evolla on 18 torppaa, niin on siellä kyllä opittu kotitarvepuitakin antamaan. Ruotsin kuudesta koulusta viisi on kruununpuistoissa. Venäjällä on nykyisin 22 metsäkoulua, jotka ovat perustetut Evon mallin mukaisesti, valtioneuvos Arnoldin käytyä Evolla. Blomqvist ehdottaakin, että uudet koulut perustettaisiin kruununpuistoihin, joissa parhaiten taataan metsän järkiperäinen käyttö ja joissa uhrauksia kannattaa tehdä. Hän suosittelee Pällilää »jolloin siitä saataisiin mallialue Euroopasta Aasiaan matkustavien nähtäväksi», ja jotakin Tammelan kruununpuistoa tai sotilasvirkataloa. Evon metsäkoulu olisi laajennettava, oppilaita otettava 16.

Samana vuonna metsähallituksen päällikkö E. Wrede meni Ruotsiin sikäläisiin kouluihin tutustuakseen. Tämän johdosta Blomqvist toivoo, että hän ei suinkaan vain ihastuisi sikäläisiin 9-kuukautisiin. »Hänen tulisi muistaa, että täällä jo Väinämöisen aikana oltiin erittäin kauan äidin kohdussa ja tämä on kyllä välttämätöntä meikäläisille metsätyönjohtajillekin».

Metsäkoulun maine levisi vuosien kuluessa yhä laajemmalle, ja kouluun pyrkivien määrä kasvoi. 1800-luvun viimeisinä vuosina yksityismetsäkomitea ponnella vaatii uusien koulujen perustamista ja Evon laajentamista. Vuonna 1900 oli pyrkijöitä jo 60.

Metsäkoulun ohjelma ja oppikurssi oli osoittautunut hyvin harkituksi, ja maamme metsäkoulut rakentuvat pääpiirteissään Blomqvistin suunnittelemaalle pohjalle.

Evon metsäkoulusta valmistui Blomqvistin aikana noin 160—170 ammatt miestä, joilla maamme metsänhoidon kohottamistyössä on ollut mitä suurin merkitys. Heistä harvoin tuli, kuten Blomqvist alkuaan oli suunnitellut, metsäammattitaitoisia metsänhoidon soveltajia, vaan töiden järjestäjiä ja johtajia. Monet suurtilalliset eivät osanneet heitä käyttää ja tulivat epävarmoiksi heidän hyödyllisyydestään, kun heille ei aina keksitty tehtäviä. Niin kauan kuin työt supistuivat vain leimauksiin ja vartioimiseen, johon viime mainittuun omistajat usein kiinnittivät kaikkein suurinta huomiota, ei töitä riittänytkään. Vasta sitten kun opittiin toimittamaan omia hakkauksia ja hankinnoita, tuli metsäkoulun käyneen miehen taito ja kokemus täysin käytetyksi, ja siinä se tuotti hyötyä ja hedelmiä, joita ei voida kyllin suuriksi arvioida.

Blomqvist tuli vuosien kuluessa kosketuksiin enimpien kartanoitten omistajien ja yhtiöiden kanssa ja sijoitti tavallisesti niille enimmäkseen oppilaansa palkkaehdoin, joista käytiin pitkiä neuvotteluja. Usein hän sai tunnustusta lähettämistään miehistä, mutta moitteitakin. Oltiin muka pyydetty työmies ja saatu herra.

17. OPPILAAT JA ELÄMÄ OPISTOLLA.

Nuori ylioppilas, joka oli valittu Evon metsäopistoon, sai elokuun alkupäivinä varustautua matkalle. Se ei suinkaan suuntautunut Evolle, vaan johonkin kaukaiseen valtionmetsään. Milloin käskettiin tulemaan Karjalan kannakselle, milloin Salmiin, Korpiselkään, milloin Halmejärvelle Lieksan taakse, tai Multialle, Säräisniemelle, Saarijärvelle, milloin minnekin. Kutsukirjeessä mainittiin tavallisesti jokin majatalo kokoontumispaikkana, ja sinne kerääntyivät toisilleen useinkin aivan vieraat oppilaat maan eri osista. Siellä heille esittäytyi heidän johtajansa ja opettajansa tai myöhemmin, kun johtaja ei näihin töihin enää ottanut osaa, opiston opettaja, mukanaan tavallisesti jokin nuorempi avustava metsänhoitaja.

Näin keräytynyt joukko johdettiin sitten varsinaiselle työmaalleen, useimmiten kauas sydänmaahan, johonkin metsänvartijatorppaan, joka oli kymmenien kilometrien päässä kirkonkylästä, loppumatkalla pahaisen kärrytien päässä. Korkealla mäellä oli tavallisesti pääkortteeriksi valittu torppa, ja sen pihalta levisi silmäkantamiin yhtäjaksoisesti aaltoilevaa metsämerta.

Harvoin vietänee opiskelijaa suuremmin ja välittömämmin työmaalleen ja ammattiinsa kuin näitä nuorukaisia, sillä tuskin oli perille päästy, ennenkuin ensimmäinen retki mitattavaan ja arvioitavaan metsään tehtiin. Polku, joka sinne johti, oli aluksi tuntuva, mutta vähin erin se kävi epämääräisemmäksi ja hävisi. Taivallettiinpa silloin poikki rämeiden ja soiden, tiheikköjen ja palaneiden kankaiden, ja kavuttiin purojen poikki kaatuneita runkoja pitkin. Siinä pantiin kohta pieksut ja kengät ja lopulta voimatkin koetukselle. Hikisinä

ja nälkäisinä palattiin torppaan, jossa sillä aikaa jokin paikalle Martaksi hankittu vaatimaton emännöitsijä oli valmistanut ruoan.

Niiden kahden kuukauden aikana, jolloin elämää tässä ympäristössä ja tällaisella työmaalla kesti, muuttui nuorukainen aivan silmissä toiseksi. Hän varmistui, kehittyi ja kasvoi mieheksi, ja hän oli oppinut katsomaan työmaataan, metsää, aivan uudella tavalla. Se ei ollut hänelle enää mikään epämääräinen massakäsité, vaan hän osasi sitä analysoida, sen vaihteluita huomata.

Moni oppilas oli silloin ensimmäistä kertaa eläissään joutunut jonkinlaiseen työnjohtajan asemaan, sillä olihan hänellä omassa johdossaan joitakin työmiehiä, joiden käyttämisestä hän oli vastuussa. Ja täällä enimmäkseen ensimmäistä kertaa saivat havaita, miten ihmeteltävän käteviä nämä miehet olivat kirveen käytössään, miten erehtymättömän varmoja ilmansuunnista ja suuntautumisestaan tietömässä erämaassa, miten vaatimattomasti puettuja ja varustettuja ja vähäisiin eväisiin tyytyväisiä, miten taitavia tulen teossa, rakovalkean laitossa ja majan rakentamisessa ja miten leikkilisiä, teräviä huomioissaan ja avuliaita, milloin vasta-alkava teki virheen metsämiehen tapoja vastaan ja sai siitä suorittaa kipurahoja.

Näinä ensimmäisinä harjoitteluviikkoina ei opettajalla tavallisesti ollut huolta kurinpidosta. Elämä tarjosi yhtäkkiä niin paljon uutta ja niin paljon tehtävää, että jokaisen harrastus oli täysin kuormitettu. Tietysti lähimmän kirkonkylän tanssit, joihin neitokset mielellään toivoivat saloilla työskenteleviä, reippaita kavaljeereja, houkutteli vastustamattomasti, ja niinpä lauantai-iltana voitiin lähteä sydämiä valloittamaan, eikä siinä silloin laskettu kilometrien määrää eikä säikähdetty, vaikka maanantainen yö olisi mennyt kokonaankin kyytihevosen vetämissä, tärskyttävissä rattaissa. Ja viikolla tehtiin taas sitä innostuneemmin työtä ja kierrettiin kartoitettavan alueen pieninkin kolkka, puron mutka ja suon lahdeke, joka tunnontarkasti merkittiin karttaluonnokselle. Opettaja oli miltei puolijumala, varma ja tottunut, ja kun hän sitten kartan tultua valmiiksi lähti sitä tarkastamaan ja alueen metsistä sanelemaan aluksi aivan käsittämättömiä huomioita, vahvistui tämä käsitys, ellei opettaja sitä muutoin pilannut.

Lokakuu oli käsissä, kun Evolle tultiin, se aika, jolloin metsä jo oli luonut päältänsä kaiken kesäisen loistonsa, jolloin ilma jo voi olla kylmä ja kuulakas, maa jo vähän jäässä, kulkijan askel kepeä, salo kaikkia ääniä kantava ja koiran haukunta peninkulman päähän kuuluva.

Opistolle tultua havaittiin »kaitselmuksen» jo sijoittaneen itse kunkin huoneeseensa. »Pitkä pytinki», jolla nimellä alkuaan oppilaita varten tehty rakennus kulki, oli varattu niitä oppilaita varten, jotka arvioitiin kaikkein hiljaisimmiksi. Olivathan rakennuksen molemmat päät opettaja-asuntoja ja vain sen keskellä oli viisi huonetta alkuperäistä käyttöä varten. Muut joutuivat sitten verstaan vinnille, siihen huoneistoon, jossa aikoinaan Blomqvist, Heikel, Montell, käsitöiden opettaja, y.m. olivat asuneet, mutta joista lopulta tehtiin oppilashuoneita, kaksi huoneeseensa. Olipa ullakkokamareita vähin muusakin rakennuksissa, ja niihin pistettiin milloin yksi, milloin kaksi, aina sen mukaan, kuinka hyviksi tovereiksikin heidät arvosteltiin. Jokaisen oli tuotava mukanaan makuuvaatteet, pyyheliinat, lamput ja uutimet, ja kun ne oli saatu sijoitetuksi, tuli asunto viihtyisäksi, ja kodikkaaksi aina kunkin luonnonlaadun ja varusteiden mukaan. Seinille alkoi ilmestyä kuvia, varsinkin kauniita neitosa, metsästystarpeita, erilaisia pyssyjä, laukkuja, torvia ja toisiin huoneisiin, mikä ei suinkaan vähimmin vaikuttanut »tunnelmaan», koiria, hienoja kanakoiria, jäniskoiria, pystykorvia tai hyvinkin alkuperäisiä, kaikkiruokaisia rakkeja.

Ensimmäinen tutustuminen opettajakuntaan tapahtui oppisalarakennuksessa. Blomqvist piti pienen tervehdyspuheen, jossa hän teroitti sen askeleen kantavuutta, jonka asianomaiset olivat ottaneet antautuessaan metsänhoitajan ammattiin, ja useimmiten hän silloin muisti huomauttaa, että se ammatti ei voinut tarjota mitään loistavaa tulevaisuutta, mutta voi kylläkin valloittaa omansa kokonaankin aina sen mukaan, kuinka uskollisesti »silvaa» palveltiin.

Olipa Evon opistolla ollut minkälaisia puutteita tahansa, minkäänlaisesta ylellisyydestä sitä ei voitu syyttää, eikä siitä, että se olisi oppilaitaan liikaa hemmoitellut. Oppisalit olivat hyvinkin yksinker-

taisia, spartalaisen karusti kalustettuja, mutta niinpä se oppilasjoukko joka ne täytti, enimmäissä tapauksissa myöskin oli hyvin vaatimattomissa varusteissa.

Luennoita pidettiin 9—12 ja iltapäivillä 3—5. Väliaikoina oltiin miltei aina piirustussalissa, usein myöhään illallakin. Kokoontumispaikkana oli opiston ravintolasali, joka sekin oli tullut käytetyksi mitä erilaisimpia tarkoituksia varten. Olihan se ollut luentosalina, kirjastona ja postikonttorina, metsäkoulun oppilaiden oppisalina, mutta ainakin ajoittain alkuperäiseen tarkoitukseensa käytettynä. Se oli suurenlainen, kaunis huone, sen kulmassa piano, ja siihen jäätiin usein seurusteluun ja ilonpitoon.

Ajan oloon tuli elämä yksitoikkoiseksi. Päivät kuuluivat suunnilleen samanlaisina ja vaihteluita oli hyvin vähän tarjolla. Opettajaperheiden ollessa nuoria oli yhteys oppilaidenkin kanssa vilkkaampi. Järjestettiin kutsuja, hiihto- ja rekiretkiä ja joskus suurempia juhlia, mutta myöhemmin muuttuivat opettajien vastaanotot virallisemmiksi ja jäykänlaisiksi. Käytiin joskus kutsuissa johtajalla, ja »ukko» Hackstedtillä sekä nuorempien opettajien perheissä, mutta niin pian kuin opettajien nuori väki oli jättänyt kotinsa, oli ikäero jo siksi suuri, että mitään välitöntä keskustelua ei tahtonut syntyä. Milloin illat kävivät liian pitkiksi, purkautui nuorukaismieli kaikenlaiseen vallattomuuteen. Hämeenlinna oli siksi lähellä, että se houkutteli luokseen, tai tilattiin sieltä väkijuomia. Tullessaan luennolleen aamulla Blomqvist saattoi huomata: »Die jungen Herren hatten Kopfweh vom vielen Rauchen und Saufen. Heillä oli eilen pieni viifti.»

Juomingit eivät yleensä olleet niin rajuja kuin miltä ne kuuluivat. Ääntä riitti liiaksikin levittämään ympäristöön sellaista käsitystä että »herrat» pitivät sopimatonta elämää, vaikka väkeviä ei olisi maistettukaan. Ja nämä useinkin suhteellisen viattomatkin ilot antoivat Evon oppilaille, jotka olivat ikäänkuin tarjottimella, pienen yhteiskuntansa katseltavina, maineen, joka ei aina ollut paras. Kerran Blomqvist kertoo, että oppilaiden joukossa on kaksi ehdotonta raitiusmiestä, ja pari muuta toisessa mielessä ehdotonta. Viimemainitut palvelevat Bacchusta, ei muita, ja näistä ja heidän veroisistaan, joita

vuosien kuluessa aina joukkoon tuli joitakin, oli sekä oppilaselämälle että maineellekin todellista haittaa.

Opiston johtajalla oli tällaisissa oloissa usein epäkiitollinen tehtävä. Hänen tuli valvoa, ettei elämä saanut muodostua huonoksi, ja toisaalta varoa, ettei hän puuttunut ilonpitoon ja vallattomuuksiin, joiden laadun hän oli oppinut tuntemaan, aiheettomasti tai liian kova-kouraisesti. Blomqvist tuli virallisissa kirjeissäänkin huomauttaneeksi, että kun oppilaita valittiin Evolle vain aina kahden vuoden kuluttua, traditiot eivät päässeet muodostumaan niin syviksi, että siitä olisi ollut haittaa. Toinen oppilasryhmä voi osoittautua kovin vakavaksi ja siivoksi eroten siten huomattavasti edellisestä ryhmästä. Oppilaita valittaessa hän useasti teroitti, että oppilaaksi ei saisi ottaa vanhoja miehiä, joilla voi olla liiaksikin elämänkokemusta ja joista voisi tulla turmiota nuoremmille. Saattoihan yksi tai pari tällaista miestä pilata koko oppilasparven, josta hän sanoo ikäviä kokemuksia saadunkin.

Blomqvist puuttui kurinpidollisesti vain harvoin oppilaiden elämään, mutta kun hän sen teki, niin hän ei suinkaan totuutta peitellyt eikä nuhteitaan säästänyt. Evon opiston ollessa Blomqvistin johdon alaisena ei ketään liene erotettu opistosta. Oli kenties tapauksia, jolloin se olisi voinut olla paikallaan.

Opettajakollegio ja johtaja totesivat usein, että kun opistoon ei otettu oppilaita joka vuosi, vaan joka toinen, siitä oli opetukselle haittaa. Heikkoja oppilaita ei tahdottu pitää opistossa pitempää aikaa. Ei haluttu seuraavaan oppilasparveen sijoittaa lukunsa huonosti suorittaneita tai kenties huonotapaisia oppilaita. Tästä oli seurauksena, että enimmäkseen oppilaat pääsivät Evolta kaksi vuotta siellä oltuaan. Lukutehoon ja ahkeruuteen oli tällä kohtalokkaat vaikutuksensa. Oli niitä, jotka luottivat siihen, että he kyllä opistosta valmistuvat, vaikeivät suuresti vaivautuisikaan, ja tällaisia oppilaita saattoi jokaisessa parvessa olla aina joku, toisissa useampia.

Kevät, toukokuu ja puolet kesäkuuta, kuuluivat tentteihin. Blomqvist sai tavallisesti noin kahden viikon aikana keskeytymättä oppilaitaan kuulustella. Oli »luodattava syvästi oppilaiden metsäammatil-

lisia tietoja». Hänen tenttinsä eivät olleet pelottavia, mutta hän sai jokseenkin erehtymättömän käsityksen oppilaidensa kyvystä ja tiedoista. Hän joutui tarkastamaan kaikki heidän tekemänsä arviomiskirjat, ja itse hän tarkasti niiden väliin hyvinkin pitkien kartanselitysten ja muiden taulukoiden yhteenlaskut. Niistä hän sai ainakin yhden ominaisuuden selville: huolellisuuden, siisteyden ja systemaattisuuden.

Kerran (1880) hän kertoo Boreniukselle, että hän on joka päivä tenttinyt, tänään kuusi tuntia ollut kiusana ja kiusattavana (»varit till för att plåga och att plågas blott»). Nämä kivut tuovat joskus jonkin hauskan hetken, »niinkuin tänään, jolloin muuan oppilaista sijoitti variksen petolintujen ja toinen ilman kiinteitten pääomien joukkoon».

Oma viehätöksensä oli retkeilyillä, jotka toimeenpantiin opiston metsiin. Käytiin Savijärvellä katsomassa siellä toimitettujen hakkauksien tuloksia tai istuttamassa ja kylvämässä metsää, tutustumassa aikaisemmin suoritettujen istutuksien tuloksiin, toimittamassa harvennusleimausta tai arvopuiden leimausta, tutustumassa komeisiin pystymiiluihin, jotka metsäkoulun oppilaat olivat rakentaneet tai seuraamassa taimitarhassa tehtyä työtä. Näille retkille Blomqvistin mukana olo antoi tarpeellista painoa ja merkitystä. Hän koetti silloin itse kullekin huomauttaa, mikä oli tärkeintä ja huomion arvoista. Valitettavasti moni ei kumminkaan osannut huomautuksille antaa tarpeeksi arvoa. Vasta myöhemmin sen pani merkille, ja silloin olisi kovin mielellään kysynyt, mitä tuo huomautus sisälsi.

Talvella hiihtoretket olivat tavallisia, ja Evon metsät tarjosivat tilaisuutta murtomaan hiihtoon. 1886 Blomqvist kertoo: »hiihdämme päivittäin. Metsäkoulun oppilas Väyrynen on Helsingin kilpailussa saanut ensimmäisen palkinnon, hiihtäen 16 virstaa 1 t., 15 m. ja 16 s. Liljebergin veljekset olivat toisella sijalla.»

Syksyllä taas metsästys oli yleistä. Kuuluihan metsästysoppi opetettaviin aineisiin, ja olipa sitä varten aikanaan pidetty huolta siitä, että oli olemassa ampumarata, jolla saatiin harjoittaa tarkka-ammuntaa. Olipa opistolle hankittu sekä luodikoita että haulikoita, joita saatiin lainata, milloin yhteiset pakolliset metsästysretket met-

sänhoitaja Hackstedtin johdolla toimeenpantiin. 1879 Blomqvist kirjoitti: »elämme tavallista elämäämme, kirjoitamme, laskemme ja ammuimme.»

Evolla oli ollut aika, jolloin metsästys näytteli tavallista tärkeämpää osaa. 1882 liikkui Turun ja Hämeen lääneissä susilaumoja, jotka kävivät vaarallisiksi ihmisillekin. Majuri Thuringin johdolla järjestettiin pyydystämisretkiä, ja kun meillä sudenmetsästys oli outoa, hankittiin Venäjältä n.s. »lukaseja», ja metsänhoitaja Hackstedtille annettiin määräys ottaa näihin metsästyksiin osaa kahden viikon aikana. Joulukuun ensimmäisenä päivänä onnistuikin metsästäjien, joihin kuului lukashi Jekim Isotov, metsänhoitajat Hackstedt ja B. Heikel sekä kuusi vanhempaa metsäkoulun oppilasta, ampua kaksi sutta, vanhan naaraksen ja nuoremman uroksen. Saman kuun 20 päivänä ammuttiin vielä kaksi sutta, joista Hackstedt kaatoi yhden. Neljästä kaikkiaan kaadetusta metsäkoulun oppilas Janhunen ampui kolme. Kaksi viimeksi mainittua sutta ammuttiin Harvialan kartanon mailla lähellä Lintumäkeä ja Syvänojaa. Seuraavana vuonna jatkettiin metsästystä Turun puolella. Isotovin mukana oli kaksi metsäkoulun oppilasta, ja ajojahti tapahtui Mynämäellä ja Laitilassa, Eurassa, Mestilässä ja Ahlaisissa. Viimemainitussa paikassa ampui metsäkoulun oppilas Björkström yhden, Isotov kaksi. Muistona näistä metsästyksistä jäi Evolle paitsi taidolla tehtyä Vappulan sudenkuoppaa komea täytetty susi, kokoelmien kaunistus.

Sellaisessa sisäoppilaslaitoksessa kuin Evon, oli ruoalla ja ruokalanpidolla suuri, keskeinen merkityksensä. Ellei ravintolapuoli toiminut tyydyttävästi, syntyi aina hankauksia ja koneisto narisi. Oppilaan tuli kuukausittain suorittaa ravintoloitsijalle säädetty maksu, mutta kun osoittautui, että jotkut oppilaat eivät tätä tehneetkään, vaan jättivät maksunsa suorittamatta, vaadittiin se ennakolta, kuun alussa ja takuumiehet vastaamaan sen suorituksesta. Ravintoloitsijan tehtävä oli kauan opiston vahtimestarilla Eklundilla, joka tässä ominaisuudessaan tuli oppilaita hyvinkin läheltä tuntemaan, mutta hänen kuoltuaan milloin milläkin rouvasihmisellä. Hänen valitsemisessaan oli noudatettava mitä suurinta varovaisuutta, sillä jos

saatiin joku, joka ei ylioppilaita ymmärtänytkään, vaan valitti heidän ilkeyttään ja vallattomuuttaan, oli sota hyvin lähellä. Se puhkesi ruokalakkoihin ja mielenosoituksiin ja päättyi asianomaiselle useimmiten huonosti. Kiittämättömämpää tehtävää ei juuri kenelläkään ole ollut, ja useimmiten nuorukaiset olivat vihassaan julmia. Blomqvist sai tällaisia sotaisia välejä usein selvitellä. Hän osasi välittäjätehtävänsä suorittaa taidolla, ja vaistosi tavallisesti milloin oppilailta oli vihaansa oikeutettua syytä, ja silloin seuraavan lukukauden alussa ravintolassa oli uusi yrittäjä.

Kesäkuun puolivälissä järjestettiin vuosittain virallinen tutkinto. Se muodosti eräänlaisen kulminatiokohdan opiston elämässä. Silloin odotettiin Helsingistä ravintolarakennuksen »senaattorin huoneeseen» jotakin korkeata viranomaista, maanviljelystoimituskunnan päällikköä tai, ellei niin korkea herra tulisi, metsähallituksen päällikköä, tai jollei tämäkään saapuisi, jotakin hänen edustajaansa, apulaisjohtajaa tai hänen lähimpiä miehiään. Tutkintotilaisuudessa oltiin frakkissa, joka vaatekappale siihen kuuluvine kovine kauluksineen ja rinnuksineen ei ollut tuttavuudella pilattu. Kaikissa aineissa toimitettiin kuulusteluja, ainakin niin paljon, että jokainen opettaja sai esiintyä. Mitään erikoisen vaikeita kysymyksiä ei asetettu, ja »ukko» Hackstedt antoi usein jo ennakolta vihiä siitä, mitä hän todennäköisesti kysyisi. Muodollisiahan nämä tutkinnot olivat, mutta sattui kumminkin, että arvolauseita niiden perusteella muutettiin. »Tutkijat» harvoin sekaantuivat asioiden menoon, vaan tyytyivät kuulijoiden osaa näyttelemään. Jokin lyhyt onnittelu tai kehoitus kuului asiaan. Juhlallinen oli toisena vuonna hetki, jolloin vannottiin virkavala.

Tutkinnon jälkeen tarjosi johtaja päivälliset. Mieliä ei aina ollut paras, sillä olihan aina niitä, jotka mielestään olivat saaneet liian alhaisia arvolauseita. Olihan laudaturin tavoittelijoitakin, jotka eivät olleet tyytyväisiä milloin korkeinta arvolausetta ei ollut annettu. Kritiikki ei kumminkaan koskenut Blomqvistia, sillä hänen arvolauseeseensa alistuttiin nurkumatta, mutta kylläkin nuorempia

opettajia, joista huomattiin, että he olivat olleet turhan tärkeitä. Tämä oli nyt vesilasin viimeinen myrsky, joka tyyntyi pian, mutta saattoi häiritä erojaishetken tunnelmaa.

Opettajaperheiden elämä oli Evolla hiljaista ja ainakin väliin yksitoikkoista sekin. Olivathan yhteydet muuhun maailmaan huonot. 1864 af Forselles virallisessa kirjeessä anoo, että postiyhteys järjestettäisiin vähän kiinteämmäksi muun maailman kanssa.

Jos Evolle lähetettiin rahaa, niin oli se haettava Hämeenlinnasta. Maantie, joka kulki Evon opiston ohi Jyväskylään, teki postinkulun Hämeenlinnan ja Jyväskylän välillä mahdolliseksi, ja hän ehdottaa siitä syystä, että opistolle perustettaisiin postikonttori. Jos postinkulku tällä maantiella voitiin järjestää, olisi siitä hyötyä »yhdelle rautatehtaalle, öljypuserruslaitokselle, tervatehtaalle ja kolmelle sahalle sekä kolmelle suuremmalle maatilalle». 1871 rakennettiin opistolta 1½ km pitkä oikotie Padasjoen maantielle. Aina 1878 saakka saatiin tyytyä yhteen postiin viikossa, ja milloin kiireellisempiä kirjeitä oli lähetettävä, oli sitä varten toimitettava erikoinen lähetti. Vähitellen postinkulku parani ja loppuaikoina saatiin posti jo useampaan kertaan viikossa, mutta vasta puhelimen mukana yhteys muuhun maailmaan vilkastui. Jo 1885 Borenius kertoo, että Mustialassa oli puhelin. Hänen kotoaan voitiin silloin soittaa konttoriin, Zittingille (johtajalle) ja Forssaan. »Mukavaa. Pian voidaan päästä Helsinkiin, Turkuun ja Hämeenlinnaan.» Vasta 1892 Blomqvist pyytää puhelinta Evolle. Se saatiinkin, joskin Blomqvist valittaa, että se ei toiminut hyvin, vaan että varsinkin Lammin keskukseen oli vaikeata päästä, saaticka siitä kuulla kauemmaksi. Aluksi puhelinta ei ollut muualla kuin johtajalla. Jotakin vuotta myöhemmin saattoi oppilaskin päästä sitä käyttämään, mutta hänen oli visusti vaiettava, kun hän kuulotorvessaan kuuli tutun äänen, joka koetti saada jotakin kaukaisempaa kuulijaa käsittämään, että puhuja oli »Blomqvist på Evois».

Vähitellen oli siis Evon eristys tullut voitetuksi ja se astunut lähemmäs muuta maailmaa. Blomqvist ei kumminkaan saanut

nähdä sitä aikaa, jolloin auto teki mullistavan vaikutuksensa hävittäen miltei olemattomiin käsitteen »kaukainen sydänmaa».

Vuosien vierieissä kävi kulttuurin vaikutus Evolla pysyväksi. Silloin tällöin oli saatu pieniä määrärahoja opiston pihamaan järjestämiseksi. Opettajarakennuksen vieressä oli alavaa järven rannaa täytetty, ja rakennuksen ääreen oli tehty pieniä puutarhamaita ja keittiökasvitarhoja. Opiston pihamaalle istutetut monet puulajit kasvoivat ja varttuivat. Ylimmäisen ja Keskimmäisen Rautjärven välisen kannaksen poikki tehtyä kanavaa reunustivat rehevät sembramännyt. Rakennukset alkoivat peittyä yhä tuuheampaan lehdistöön, vähän nurmikoita ja hiekoitettuja käytäviä sekä kauniita pensasaitoja oli tehty. Opiston keltaiset, valko-reunaiset rakennukset tekivät kodikkaan, ystävällisen vaikutuksen varsinkin kesällä, vaalittujen puiden suojassa. Blomqvist näki kaiken tämän vähitellen kasvavan ja muovailtuvan, erämaan kaukaisen kolkan saavan sitä merkillistä patinaa, jota ihminen vaalimisellaan, oleskelullaan ja vaikutuksellaan ympäristöönsä levittää. Ja niinpä hän siinä yhä paremmin viihtyi.

Lähtipä hän minne vain opiston lähimpään ympäristöön, niin vaikutelma oli sama. Yhä pitemmiksi olivat männyt tulleet, yhä pilarimaisemmiksi niiden rungot, yhä juhlallisemmiksi niiden muodostama metsä. Viehättävää oli kulkea aamukävelyllään Alimmaisen pohjoista hiekkarantaa ja vaikkapa hetkeksi istuutua sille houkuttelevalle penkille, jolle oppilaat olivat antaneet »rakkauden penkin» puhuvan nimen, tai aina Luutajoen sillalle, joka myöskin oli saanut keväisille mielialoille kuvaavan »huokausten sillan» nimityksen. Eikä ollut hullumpi sekään kävely, joka suuntautui opiston piiriä rajoittavia aukihakattuja, leveitä linjoja pitkin, joista Blomqvist ylpeili ja jotka olivat puoleensa vetäviä ei ainoastaan hänelle, vaan opiston naisväellekin, etenkin sienenkeräysmatkoilla, ja myöskin opistolaisten vähäiselle ja harvalukuiselle karjalle.

Keskimmäisen Rautjärven laidalla kohosi noin 30 m korkea

»Punssivuori», joka oli saanut ruman nimensä Vapunpäivän vietosta. Siellä nim. juotiin kevään kunniaksi jo aamupäivällä malja, ja tilaisuuteen oli opettajakunta kutsuttu.

Oppilaat järjestivät vuosittain jonkin juhlan, jossa opettajat perheineen olivat vieraina. Myöhemmin, kun oppilasmäärä kasvoi suuremmaksi, tuli tavaksi järjestää jotkin suuret tanssiaisat, joihin kutsuttiin daameja maan kaikilta ääriltä. Tuollaisilla tanssiaisilla, jolloin päivän tai parin aikana sai seurustella kutsumansa neitosen kanssa, oli Evon elämässä suuri merkityksensä. Puheenaihetta siitä sitten riitti kuukausiksi, ellei se johtanut pysyväisempiinkin siteisiin.

Evolla vakiintui vanha kokemus siitä, että nuorukaisjoukko on joukkopsykoosin alainen, kiivas ja oikullinen, lainehtiva, väliin raivostunut, enimmäkseen iloinen ja vallaton. Kahden vuoden aikana tulee itsekukin sen jäsen kohdaltaan tutuksi. Väliin valtaa mielen voimakas kyllästymisen tunne. Ei enää viitsisi kuulla samoja »vitsejä», ei katsella toveriaan pöydän vastapäätä, kun hän aina määrättyllä tavallaan pyyhkii suutaan tai syytää siihen epä-määräisen määrän ruokaa, niin kovaa kuin pehmeää, niin hapanta kuin imelää. Tulee siinä silloin sanottua jokin pureva sana, ja tuota pikaa on sanasota valmis, joka päättyy painiin tai muuhun voimainmittelyyn, mutta joka myös saattaa johtaa pitempiaikaiseen välien rikkoutumiseen.

Kauan oli kielikysymys sellainen aihe, joka voi välit särkeä, ja riita ja väittely oli sekä tulinen että kitkerä, mutta harvoin se johti pitempiaikaiseen kaunaan. Metsänhoitajien keskuudessa uusiintui se havainto, että käytännöllisen ja teknillisen elämän miehet sopivat kielestä riippumatta keskenään hyvin.

Vuosisadan vaihteessa Evon oppilaat luonnollisesti joutuivat politiikan pyörteisiin. Laittomat asevelvollisuuskutsunnat koskivat jokaista, ja siinä oli sellainen konkreettinen periaatteellinen kysymys, jonka yli ei päästy, vaan joka jokaisen oli omalta kohdaltaan ratkaistava. Evon ylioppilaat ratkaisivat jokseenkin yksimielisesti sen jäämällä kutsunnoista pois, mutta syvälle ulottuva ristiriita,

joka jakoi kansalaiset kahteen leiriin, repi myös heidän yleensä ehyenä säilynyttä sopuaan pahoin rikki.

Sama ristiriita tuntui opettajakunnankin keskuudessa. Se hajoitti ja kalvoi yleensä vallinnutta rauhaa, se tunki kaikkialle ja teki mielet epäluuloisiksi ja synkisti Blomqvistin viimeisiä vuosia.

18. SUOMEN METSÄNHOITUYHDISTYS.

Kun valtion metsänhoitajat 1860-luvun alkupuolella asetettiin virkoihinsa, joutuivat he kauas toisistaan, maaseudun sydämeen, jossa kosketus muun maailman kanssa oli varsin vähäinen. Posti tuli vain silloin tällöin, toisille kerran viikossa, toisille ei niinkään usein. Kirkonkylien yhteiskunnat ottivat heidät sekä uteliaisuudella että mielihyvin vastaan. Saatiinhan lisä, jokin sivistynyt mies, kartuttamaan muutoin kovin harvalukuista seuraa. Kun kohoaminen virka-asteissa oli miltei olematonta, jäivät vakinaisen toimen saaneet metsänhoitajat hyvinkin pysyväisiksi seuraelämän jäseniksi, jotka parhaissa tapauksissa löysivät sieltä aviokumppaninsa, perustivat kotinsa juurtuen syvälle ympäristön oloihin ja sen maaperään.

Mutta metsänhoitovirastoon asetetut toiveet eivät näyttäneetkään toteutuvan, ja mieliala muuttui epäileväksi, eikä kestänyt kauan, ennenkuin arvostelu alkoi painaa metsänhoitajien mielenrauhaa. Yksinäisinä he olivat avuttomia puolustautumaan ja vaarassa vajota ammatillisesti ja henkisesti arveluttavaan toimetomuuteen.

Yhtymisen tarpeellisuus kävi siitä syystä yhä ilmeisemmäksi. Jonkinlaisen yhdistävän siteen aikaansaamista pohdittiin pienemmissä piireissä, ja 1860-luvulla jo pidettiin ensimmäiset tähän tähtäävät kokoukset.

Niinpä 1862 kokoontui Ouluun kymmenen metsänhoitomiestä. Alkuunpanijana lienee ollut Siikajoen hoitoalueen metsänhoitaja E. V. Strömborg. Osanottajina olivat m.m. M. E. Forsström, C. Nummelin, O. Timgren, C. Brander ja U. Forsman.

1863 tehtiin uusi aloite. Blomqvistin ja Furuhjelmin ehdotuksesta järjestettiin silloin kokous Hämeenlinnaan, seuraavana vuonna Alavuudelle ja 1865 Jyväskylään. Näissä kokouksissa oli Blomqvist mukana.

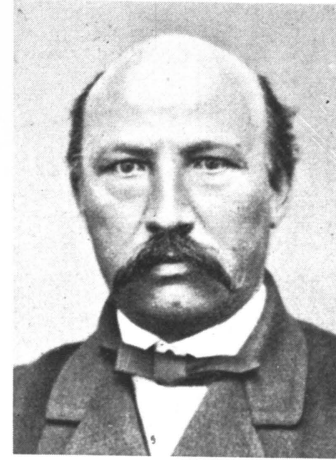
Niissä tuli aina esille kysymys yhdistyksen perustamisesta ja virallisen luvan anomisesta sitä varten. Osanottajia oli vähän ja kun pelättiin, että muutamat harvat henkilöt, edustaessaan meillä tuskin vielä kotiutunutta ammattia, eivät voisi täyttää vaatimuksia, joita oli totuttu asettamaan laillistetulle, säännöllisin ja määrätyn ohjelman toimivalle yhdistykselle, ei yritystä uskallettu toteuttaa.

Nykyisin on vaikea käsittää, että yhdistykset eivät silloin nauttineet mitään erikoista suosiotakaan. Hallituksen taholla suhtaututtiin niihin miltei epäluuloisesti ja ainakin eräänlaisella varovaisuudella. Useimmitenhan ne ulottivat toimintansa valtion viranomaisten erikoisaloille, ja harjoittivat väliin kiusallista arvostelua heitä kohtaan.

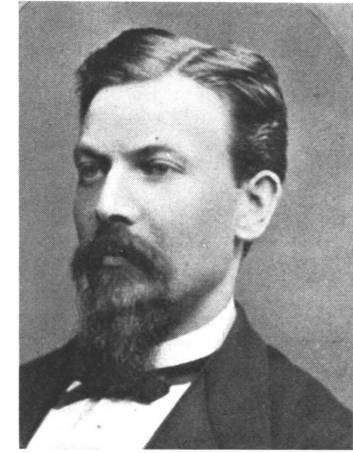
1860-luvun loppupuoli, joka valtion metsätaloudelle ja metsänhoitolaitokselle kokonaisuudessaan oli vastoinikäymisen masentavaa aikaa, kului ilman mitään merkkiä yhdistyspyrkimyksistä.

1870-luku oli alkanut toisissa merkeissä, ja silloin nämä pyrkimyksetkin heräsivät uudelleen eloon. V:n 1875 lopulla oli Blomqvist ollut Mustialassa Boreniusta tapaamassa, ja siinä tilaisuudessa viimeksi mainittu otti asian puheeksi. Hän oli sitä kehittänyt tavallisella vilkkauksellaan ja antaumuksellaan. Oli välttämätöntä saada vaikkapa pienikin yhdistys toimeksi.

Blomqvist sanoo myöhemmin vanhana miehenä tätä tilaisuutta muistellessaan, että Boreniuksen ehdotus vaikutti häneen voimakkaasti ja että, vaikka hän suuresti epäilikin, miten hänen lähimmät päällikkönsä af Forselles ja Numell, suhtautuisivat asiaan, hän oli kohta selvillä siitä, että tuuma oli toteutettava, kuta pikemmin sitä parempi. Vaikkei voitaisikaan tuoda esiin teoreettisesti merkittävää ohjelmaa, niin »voisimmehan kumminkin kylvää joitakin vaatimattomia siemeniä metsänhoitoa niin kovin vähän harrasta-

Metsähallituksen apulaisylijohtaja
KARL JOHAN NUMELL.

Metsähallituksen ylim. esittelijä
sittemmin apulaisylijohtaja
CARL JOHAN NUMMELIN.

Ylimetsänhoitaja
ALEX. BORENIUS.

Ylimetsänhoitaja
MAGNUS ERNFRID FORSSTRÖM.

vaan maahamme ja herättää toisiamme suurempaan valveutuneisuuteen ja vilkkauteen kaikessa, mikä koskee metsäalaa».

Blomqvist oli tuskin päässyt kotiin Mustialasta, kun hän joki kääntyi erinäisten henkilöiden puoleen kuullakseen, miten he suhtautuivat hänen ehdotukseensa. von Zweyberg »ei tahtonut vetäytyä syrjään», Numell ei sitävastoin ajatusta kannattanut. Hänellä ei ollut aikaa uhrattavana sellaisen asian hyväksi.

Blomqvist ja Borenius lähtivät sitä kumminkin ajamaan. Valmistava kokous oli pidettävä ja mielialaa muokattava. Kokouksen piti tapahtua Längelmäellä tai Hämeenlinnassa, ja viimeainitussa paikassa se pidettiin. Osanottajien määrä oli vähäinen, eikä mieliala vielä näyttänyt olevan yritykselle otollinen.

Asia ei kumminkaan unohtunut, se kyti Blomqvistin mielessä jatkuvasti, ja ollessaan oppilaiden kanssa Äyräpäässä kesällä 1877 hän kirjoitti ensimmäisen sääntöehdotelman tulevaa yhdistystä varten. Sen jäljennöksen hän lähetti Boreniukselle ja vapaaherra Edward Hisingerille. Numell sai asiasta myöskin tiedon ja hän, kuten Hisingerkin, hyväksyi ehdotuksen. Syyskuun 6 p:nä 1876 oli Helsingfors Dagbladissa N:o 242 ensimmäisellä sivulla julkaistuna: »Ehdotus Suomen metsänhoitoyhdistyksen perustamiseksi.»

Blomqvist kirjoittaa joitakin päiviä myöhemmin Äyräpäästä Boreniukselle: »Kuten huomaat DGBL:sta on asia pantu käyntiin (»ist die Sache losgegangen).» Lokakuun 15 p:nä perustava kokous pidettiin Hämeenlinnassa.

Suomen Metsänhoitoyhdistykseen nähden toteutui vanha havainto: sen perustaminen antoi sysäyksiä uusiin aloitteisiin ja töihin. Blomqvistin elämässä oli näillä mitä keskeisin merkitys. Virkatehtävien, tutkimustöiden ja monien muitten yhteiskunnallisten velvollisuuksien täyttäminen ei saanut estää SMY:ä ajattelemasta. Blomqvist oli siitä saanut elimen, jolla hän pääsi vaikuttamaan paljoa laajemmalle kuin aikaisemmin ja jolla hän välillisesti sai äänensä kuuluviin sellaisissakin asioissa, joista hänen mielipidettään ei ollut kysytty. SMY muodostui hänen johdolla tavaltaan metsänhoitajien kasvatuksen jatko-opistoksi, jossa hän edel-

leen sai kosketusta ammattitovereihinsa ja entisiin oppilaisiinsa, ja SMY olisi muodostunut myöskin metsänhoitajakunnan katkeamattomaksi yhdyssiteeksi, elleivät yhteiskunnalliset, kielelliset ja poliittisetkin voimat olisi myöhemmin sen rivejä hajoittaneet. Ja niin paljon tuli SMY, jonka herättäjä ja henkinen isä hän oli, Blomqvistille itselleen merkitsemään, että hän avokätisesti ja ilomieliin antoi sille parastansa ja että ero yhdistyksestä, kun se sitten kävi välttämättömäksi, koski häneen syvästi.

Perustavassa kokouksessa oli valittu väliaikainen toimikunta, johon Blomqvistin ohella kuuluivat Numell, Borenius ja vapaaherra Hisinger. Tämän tuli jättää hallitukselle anomus seuran sääntöjen vahvistamisesta.

Anomuksessa vedottiin siihen, että omassa maassa saatu kokemus, olipa kysymys metsien hallinnon järjestämisestä, metsänhoidosta, metsänviljelyksestä tai metsänkäytöstä, oli lyhytaikainen ja riittämätön, ja pakotti metsänhoitajat, joiden aika meni ainakin toistaiseksi kaikenlaisiin muihin asioihin, turvautumaan ulkomaiseen kokemukseen ja metsätietoon. »On kumminkin luonnollista, että vieras tieto, vaikkapa se onkin arvokas omissa oloissaan, Suomen poikkeuksellisten ilmastollisten ja geologisten olosuhteiden takia ei aina johda parhaisiin tuloksiin.» On siitä syystä välttämätöntä, että havaintoja kokoamalla ja niitä järjestämällä helpotajaiseksi tiedoksi sekä ammattimiehille että suurelle yleisölle, jonka arvostelusta ja myötämielisyydestä metsätalous, kuten kaikki inhimillinen pyrkimys lopulta riippuu, annetaan metsätaloudellista ohjausta.

Tällaisena yhdyssiteenä tuli metsänhoitoyhdistyksen siis olla ja siinä mielessä sääntöjensä mukaan työskennellä metsätieteitten kehittämiseksi erityisesti oman maan oloja silmällä pitäen, levittää metsänhoitoa koskevia tietoja ja, siinä määrin kuin sen varat myönsivät, käytännöllisesti toimia metsänhoidon kohottamiseksi.

Oli luonnollista, että Blomqvist valittiin johtokuntaan ja sen puheenjohtajaksi. Muiksi jäseniksi tulivat herrat Borenius, vapaa-

herra Hisinger, Numell, Rancken ja Sallmén. Varajäseniksi valittiin vuori-insinööri C. P. Solitander, vphra E. Wrede ja insinööri A. Sivén. Numellin kieltäytyttyä valittiin hänen tilalleen kanslianeuvos A. Liljenstrand.

Jo perustavassa kokouksessa päätettiin julkaista aikakauskirjaa, joka sai nimekseen »Finska Forstföreningens Meddelanden», (Suomen Metsänhoitoyhdistyksen Julkaisuja) toistaiseksi ei vielä määräajoin.

Nämä julkaisut olivat aina Blomqvistin erityisen huolenpidon esineenä, ja hän itse otti niiden toimittamiseen tehokkaasti osaa. Enimmät niiden arvokkaimmista kirjoituksista olivatkin hänen kynästään lähteneitä.

SMY oli lähtenyt hyvien enteiden merkeissä taipaleelle. Turun ja Porin läänin metsänhoitajista olivat kaikki kahta lukuunottamatta mukana, ja siihen liittyi jäseniksi muitakin yhteiskunnallisia asioita harrastavia henkilöitä kuin metsäammattimiehiä.

Uusia jäseniä saatiinkin yhdistykseen niin paljon, että Blomqvist voi seuraavan vuoden kesällä ilmoittaa niiden määrän kohoavan jo 80:een. Ja hän kysyy Boreniukselta, eikö hän, joka oleskelee suuressa asutuskeskuksessa, voi saada uusia jäseniä siihen, sillä »metsänhoitoyhdistyksen ulkopuolella (extra societatem forestalem nulla salus) ei ole mitään menestystä». Vähän myöhemmin hän sanoo lähtevänsä Helsinkiin viemään julkaisujen ensimmäisen vihkon kirjoitukset painoon ja sanoo sen ohella, että hän jokaiseen julkaisujen numeroon haluaisi luonnontieteellisiä havaintoja ja mainitsee niiden joukossa esimerkkinä *Lophyrus rufuksen* esiintymisen 1874—76 ja kuusen siemenvuoden 1878.

Ensimmäinen vihko valmistui vasta 1879. Selostaessaan sen sisältöä Boreniukselle Blomqvist erityisesti kiinnittää huomiota R. Montellin kirjoitukseen, joka siinä suhteessa poikkesi muista että se oli suomenkielinen. Hän toivoi, että siitä olisi hyötyä kaikille suomalaisille virkatalojen vuokraajille ja muille maanviljelijöille ja että se olisi osoituksena yhdistyksen pyrkimyksestä hyödyttää laajoja kansankerroksia, ja merkkinä siitä, että Julkaisuisia

ei noudatettaisi mitään »maneria» fennomaanista yhtä vähän kuin svekomaanista, vaan seurattaisiin kaunista »valkoisen laastarin» lippua.

Borenius, joka äskettäin oli palannut Saksaan tekemältään matkalta ja siellä tutustunut metsätaloudelliseen koetoimintaan, oli ensimmäistä vihkoa varten saksasta kääntänyt suuren joukon sikäläisiä kokeita koskevia ohjesääntöjä. Niitä kertyi kumminkin niin paljon, että johtokunta kieltäytyi niitä kaikkia painattamasta, mikä antoi aiheita pitkällisiin neuvotteluihin ja lukuisiin kirjeisiin. Jo silloin täytyi Blomqvistin diplomaattisesti sovittaa Boreniuksen innostuksen ja kuivien käytännöllisten näkökohtien välillä, eivätkä nämä neuvottelut aina olleet aivan mutkattomia.

Ehdottaapa Blomqvist kerran, että SMY palkkaisi metsänistuttajan, jos se osoittautuisi käytännöllisesti mahdolliseksi. Tämä opastaisi ja neuvoisi pääasiallisesti miten metsää istutetaan ja kylvetään. Kun Blomqvist katsoo itsekin ulottaneensa toivomuksensa kenties kovin pitkälle, niin hän otaksuu, että Borenius pian varoittaisi: »ampuka hilja».

Koetoimintaa muistettiin jatkuvasti, ja Blomqvist on sitä mieltä, että kokeiden tuli aluksi koskea metsänkylvöä ja -istutusta sekä harvennusta. Aluksi näitä töitä olisi tehtävä vain siinä mielessä, että niistä voitaisiin päättää, miten varsinaiset pysyvät kokeet myöhemmin olisi järjestettävä. Borenius kertoo tässä yhteydessä tehneensä metsänviljelystöitä Mustialan metsissä, mutta tulleeensa niissä mieluummin kielteisiin kuin myönteisiin tuloksiin. Maa ruohottui pian ja karjan laiduntaminen oli esteenä. Hän oli yleensä käyttänyt ruutukylvöä 1.5 × 1.5 m välimatkoin, noin 1.7 kiloa ha kohti, mutta myöhemmin toimittanut istutusta aina 2 kpl 1—2 vuotisia taimia kuopassaan.

Mutta ulospäinkin oli SMY:n toimittava. Moskovassa oli näyttely 1882, ja Blomqvist neuvottelee Boreniuksen kanssa jo 1880 siitä, mitä sinne oli lähetettävä. Kesällä 1881 oli maatalousnäyttely Turussa, ja sinne oli myös lähetettävä metsätaloutta koskevia näyttelyesineitä. Blomqvist toimitti sinne m.m. pöydän,

jonka kannessa oli näytteitä suomalaisista puulajeista, sekä siperialaisen lehtikuusen kiekkoja, taimia ja siementä.

Samana vuonna vähää myöhemmin pidettiin SMY:n kokous Helsingissä, ja sen yhteydessä toimitettiin eräänlainen näyteistutus ja järjestettiin taiminäyttely kasvitieteelliseen puutarhaan. Näyteistutusta varten oli pyydetty istutusala kaupungilta, mutta kun sitä ei jostakin syystä saatu, niin vphra Hj. von Bonsdorff, lähellä Helsinkiä olevan Gumtäcktin tilan silloinen omistaja, varasi tarkoitukseen alueen Vanhaankaupunkiin johtavan maantien varrelta. Näytealalle istutettiin Evon taimitarhoissa kasvatettuja taimia, 1,000 lehtikuusen, 300 pihtakuusen ja 1,000 männyn tainta. Kasvitieteelliseen puutarhaan oli silloisen kasvitieteen professorin S. O. Lindbergin suosiollisella myötävaikutuksella saatu tilaa taiminäyttelylle, jokakäsitti 18 erilaista taiminäytettä Evolta, 8 Pällilästä, 13 Punkaharjulta, 5 Reitkallista (everstiluutn. Joh. A. Frey), 40 Molanderin siemenkaupan taimitarhoista Viipurista, 11 Mustialan opistosta, 33 Brödtorpin tilalta Pohjasta (vphra E. Hisinger), 20 Rautateiden puutarhasta Hyvinkäältä, 3 Träskändan tilalta (everstinrva Aurora Karamsin) ja 14 kasvitieteellisestä puutarhasta. Näytteillä olleista taimista mainittakoon männyn ja kuusen taimien ohella, *Pinus cembra, strobus, montana, Banksiana, laricio* var. *nigricans*, *Abies sibirica, pectinata* (Punkaharjulta, 1-vuotisia) sekä 5- ja 6-vuotisia, noin 2—30 sm pituisia Molanderin taimitarhoista (yksi 356 sm mittainen kasvitieteellisestä puutarhasta), *balsamea, Fraseri, Picea alba, orientalis, Engelmannii, Larix sibirica* ja *europaea, Pseudotsuga Douglasii* (3-vuotisia Viipurista), *Chamaecyparis Lawsoniana, Thuja occidentalis, Warreana, atrovirens, plicata, recurva pyramidalis, Thujopsis dolabrata*. Lehtipuuntaimien joukossa oli *Pyrus malus* (Evolta), *Acer saccharinum* (Evolta), *pseudoplatanus, tataricum*. Näiden lisäksi oli näytteillä suuri joukko pensaita.

Blomqvist oli toivonut näyttelylle ja istutusnäytökselle nähtävästi enemmän huomiota kuin sen osalle sitten tuli. Pääkaupungin lehdet eivät silloin vielä olleet oppineet nykyisin hyvin kiitet-

tävää valppauttansa, kun »sovelletut tieteet» olivat kysymyksessä. Lehdissä oli tilaisuudesta ollut vain jokin lyhyt maininta. Suurinta suosiota olivat taimista lehtikuusi, pihtakuusi ja sembramänty saavuttaneet.

1883 oli yhdistyksen vuosikokous Hämeenlinnassa, ja kokouksen jälkeen toimeenpantiin Hätilän virkatalon maalla maantien varrella näyteistutus. Noin $\frac{1}{4}$ ha:n alalle istutettiin sip. lehtikuusta, pihtakuusta ja kuusta. Istutus menestyi hyvin, ja matkustaja voi nytkin siitä kasvaneen kauniin metsikön jo kaukaa erottaa.

Kun metsänhoitajia oli vähän ja hekin asuivat hajallaan, ei kokouksiin tullut niin paljon väkeä kuin oli toivottu. Silloin alettiin perustaa haaraosastoja. Blomqvist oli siitä maininnut Nummelinille, joka kumminkin pelkäsi, että niistä tulisi jonkinlaisia uusia »makuuvaunuja». »Kajaanin puolella» ei yleensä haluta SMY:stä mitään tietää.

Blomqvistin ehdotus metsänistuttajan palkkauksesta johti ennen pitkää tuloksiin, niinkään vähää myöhemmin tehty aloite metsänistutuksen ja -kylvön palkitsemisesta. Johtokunta oli päättänyt anoa hallitukselta rahallista apua näiden aloitteiden toteuttamista varten. Nyt sattui kumminkin tielle odottamaton este. Sihteeri Nummelin, joka nähtävästi ei päätöksiä kannattanut, asettui poikkitelein, kenties hyvinkin tietäen, että anomuksilla ei ollut paljonkaan toteutumisen mahdollisuuksia. Parin vuoden aikana Blomqvist päivittelee Nummelinin haluttomuutta ja kieltäytymisiä ja sanoo väliin olleensa kaikesta harmista aivan pahoinvoipana ja epäilevänsä, että monella tai ainakin muutamilla tahoilla toivotaan, että »kaikki hiljalleen nukkuisi tai kuolisi».

1879 Blomqvist oli kerran sanonut Boreniukselle, että hänellä olisi SMY:n kokouksia varten kuinka paljon kysymyksiä tahansa, mutta kun ne koskevat miltei kaikki valtion metsien hallintoa, niin metsähallituksessa vallitseva byrokraattinen kanta vaikuttaa »meidän kesken sanottuna», että on toistaiseksi varovaisuudella suhtauduttava »heidän kysymyksiinsä». Nummelin oli taas Blomqvistille kertonut, että senaattori Norrmén ei kiinnitä mitään huo-

miota siihen, mitä SMY sanoo. Blomqvist pelkäsi tämän Norrménin kielteisen suhtautumisen vaikuttaneen Nummelinin harastukseen. Sitä merkittävämmäksi on katsottava, että Blomqvist sittenkin sai SMY:lle hankituksi sen ensimmäiset apurahat.

Riihimäellä 1884 pidetyssä vuosikokouksessa hän ilmoitti, että senaatti oli yhdistykselle 1884—86 myöntänyt 500 mk vuodessa metsänistuttajan palkkaamisen avustamiseksi ja samaksi ajaksi 300 mk vuodessa metsänviljelysten palkitsemiseksi. Yhdistys oli täten ottanut askeleen ohjelmansa käytännöllisen osan toteuttamiseksi. Metsänistuttajan toimeen otettiin Träskändan tilalla toiminut ruotsinmaalainen metsätyönjohtaja Johansson.

Kysymyksistä, joista näihin aikoihin SMY:ssä neuvoteltiin, mainittakoon ehdotus hiitokoulun perustamisesta sekä miilunpolttoa opettavan kansankirjasen hankkimisesta. Käsikirjan laatiminen uskottiin metsänhoitaja F. G. Bergrothille, joka asui Länkelässä. Metsänhoitaja Bergrothin suomenkielen taitoa kysyttiin usein, ja niinpä hän nytkin sai miilunpolttoa selvittäessään sille harjoitusta. Saattaa olla paikallaan mainita, että Bergroth kertoo enimpien miilutermien olleen Blomqvistin antamia. Blomqvistin oli pakko metsäkoulun opettajana kehittää suomalaista ammattiterminologiaa, ja niinpä esim. miilunpolttoa koskevassa kirjasessa sellaiset sanat kuin viritysjuova, kumpu, liittokiila, liitos y.m. ovat hänen määräämiään.

Blomqvistilla oli monenlaisia tehtäviä. Niinpä hänen tuli hankkia Bergrothin kirjaan kansikuva. Siinä mielessä hän kääntyi sisarentyttärensä neiti Helena Westermarckin puoleen ja antoi tämän tekemän luonnoksen m.m. Bergrothin arvosteltavaksi. Blomqvist ei itse ollut kuvaan tyytyväinen, vaan halusi »ladon poistettavaksi, kannot lyhemmiksi, savun pienemmäksi, miilun vähän korkeammaksi», ja näihin muistutuksiin yhtyi Bergroth, sillä taiteilija oli »miilumiehen» mielestä kuvaan saanut liika paljon runollisuutta, ja olihan sitäpaitsi perspektiivi aivan väärä. »Kun ei voi edellyttää, että Helsingin neiti tuntisi kaikkia näitä pikku seikkoja, olisi kai parasta piirustaa miltei loppuun palanut miilu

ja asettaa ukko, vaikkapa lapio kädessä, sen viereen pohtimaan aineen vaihteluita.» Kuvaluonnos ei siis tyydyttänyt, vaan pyydettiin toista vphra Gripenbergiltä Mustialasta. Sekään ei vastannut toiveita, ja kirja julkaistiin ilman kansikuvaa.

Julkaisujen painattamisessa oli tavallaan tullut tauko. Kolmas nide oli kokonaan omistettu Blomqvistin teoksille »Mänty» ja »Kuusi». Neljäs oli sitävastoin myöhästynyt. Syitä oli useampia. Toiset olivat laiskoja kirjoittamaan, toiset saamattomia, toisilla oli muita esteitä. Vphra E. Wrede otti, käyttääksemme Blomqvistin sanoja, viimeisiä askeleita »naimapolullaan» eikä siitä syystä ollut kelvollinen ajattelemaan »vakavampia asioita» (»res severas»).

Neljännessä niteessä on Blomqvistin selostus »Anteckningar om Rysslands skogsväsende vid expositionen i Moskva år 1882» (Moskovan näyttelyssä v. 1882 tehtyjä huomioita Venäjän metsätaloudesta). Näyttelyssä hän oli itse käynyt. Tämä arvokas kirjoitus päättyi seuraavaan lauseeseen, joka siinä määrin kuvaa Blomqvistin ja niihin aikoihin yleensä maassamme vallitsevaa käsitystä Suomen ja Venäjän välisestä suhteesta, että kannattaa se tähän lainata: »Metsätaloudellisella alalla on siis liittovaltiossamme (unionsstat)¹ kieltämättä edistymiseen tähtäviä, vaikuttavia pyrkimyksiä, jotka jo ovat osittain kantaneet hyviä hedelmiä ja joita meidän ei sovi jättää huomioon ottamatta.»

Samassa niteessä on painettuna Sivénin ja Blomqvistin välinen, karsimista koskeva väittely.

SMY:n tekemä esitys, joka koski miilunpolttokoulun perustamista, ei tullut hyväksytyksi, ei liioin sen anomus, joka tarkoitti metsätilastollisten tietojen keräämistä. Tilastollinen toimisto, joka esityksestä antoi lausuntonsa, oli sitä mieltä, että esim. puulajien esiintymistä maan eri osissa koskevat tiedot olisivat arvokkaita, mutta että tilaston hankkiminen maassamme kulutetun polttopuun, rakennuspuun, aidaksien y.m. määrästä oli ylivoimaista, kun enimmäts metsänomistajat eivät voisi antaa siitä minkäänlaisia, ei ainakaan luotettavia tietoja.

¹ Tarkoitetaan Venäjää.

1887 pidettiin Viipurissa koko maan käsittävä yleinen maatalousnäyttely. Jo aikaisin, v:n 1885 alussa, Blomqvist kirjeenvaihdossaan Boreniuksen kanssa neuvottelee siitä, ottaisiko SMY näyttelyyn osaa. Asiaa ei kumminkaan kannattanut ajatella, ellei ollut johtoa, ja jollei tarkoitukseen saatu myös valtion apua. Blomqvist oli jo kohta alussa ollut sitä mieltä, että Borenius ottaisi johdon käsiinsä. Norrménin käydessä 1885 Evolla tutkinnossa otti Blomqvist asian puheeksi ja ehdotti, että SMY:lle uskottaisiin metsäosaston järjestäminen. Ohjelmaa Blomqvist todennäköisesti valmisti Boreniuksen kanssa yhteistyössä, ja saman vuoden syksyllä Blomqvist kävi näyttelyn päätoimikunnan puheenjohtajan Alex. von Daehnin puheilla, joka otti suunnitelman suosiollisesti vastaan. Metsäosaston komisaariksi oli pyydetty ensin Nummelinia, mutta kun hän siitä kieltäytyi, oli Boreniuksen ehdokkuus hyväksytty. Blomqvist, joka asiasta ilmoitti Boreniukselle Berliiniin, missä tämä niihin aikoihin opintomatalla oleskeli, ehdottaa, että hän ottaisi sijaisekseen Mustialaan G. Oskar Timgrenin, joka on »hyvä piirustaja, ahkera ja muutoin kunnollinen».

Näin pitkällä oltiin 1885 syksyllä, mutta asia pitkistyi taas sen johdosta, että sihteerinä toimiva Nummelin lakkoi. Blomqvist on suutuksissaan eikä oikein ymmärrä, johtuuko Nummelinin vastahakoisuus siitä, että hänestä ei tullut näyttelykomisaaria vai siitäkö, että hän muutoin on »Herra Tärkeä». Nummelin, joka metsähallituksessa oli oppinut esityksien muodollisen puolen merkityksen, ei aina hyväksynyt SMY:n kirjelmiä ja asiakirjoja, mutta hän ei siitäkään syystä useasti sihteerin tehtäviä tahtonut suorittaa, että ne eivät muka hänelle aina kuuluneet. Vasta seuraavan vuoden alussa meni SMY:n suunnitelma Viipurin näyttelyn metsäosaston järjestämiseksi hallitukseen. Kirjeen teko jäi Nummelinin siitä kieltäytyttyä Boreniuksen asiaksi. Nummelin oli sihteerin tehtävistä asiallisesti jo luopunut, ja 1886 pidetyssä vuosikokouksessa Borenius valittiin hänen tilalleen.

Blomqvist ja Borenius olivat suunnitelleet erikoisen metsäosaston valmistamista Viipurin näyttelyyn. Tämän osaston tuli käsit-

tää metsätaloudellisia tuotteita ja sivutuotteita ja sen toimeenpanokustannukset kohosivat kirjeessä tehdyn arvion mukaan 7,650 markkaan. Summa oli suhteellisen suuri ja herätti epäilyksiä. Maataloustoimituskunta pyysi metsähallitukselta lausuntoa. Blomqvist ja Borenius olivat kovassa jännityksessä siitä, miten asia päättyisi.

Maataloustoimituskunnan esittelijäsihteerinä oli Walmqvist, ja Blomqvist käyttää hänestä hyvin ankaraa kieltä. »Tietysti asia ratkeaa niin, että anottua summaa ei anneta. Eihän esittelijäsihteeriksi olisi mikään asioiden valmistaja, ellei hän voisi anottua määrärahaa pienentää. Sehän kuuluu hänen tehtäviinsä.» Kun sitten tuli tunnetuksi, että määrärahaa pienennettiin, ivaa Blomqvist ratkaisua, joka todistaa, miten »luode ja vuoksi vaihtelee senaattorien rahataloudellis-byrokraattisessa ilmanpaineessa». »Varmaankin on ruusu-
jen hehku ja liljojen kalpea väri vaihdellut ystävämme Walmqvistin poskilla, ennenkuin hän lopullisesti on asettunut supistamis- ja pienentämiskannalleen.» Tarkoitukseen myönnettiin metsähallituksen esityksestä ja Nummelinin ollessa siellä asian esittelijänä 2,500 mk. Päätös oli Blomqvistille ja Boreniukselle tietysti suuri pettymys ja ihmetytti heitä, kun Norrmén oli luvannut olla avokätinen.

Alkuperäistä ohjelmaa ei siis käynyt toteuttaminen, ja siitä syystä SMY kääntyi näyttelyn yleisen toimikunnan puoleen ja ehdotti, että toimikunta ottaisi ohjelmaansa myös metsäosaston ja ottaisi vastaan siihen tehdyt ilmoittautumiset. Asia sai silloin toisen käänteen. Näyttelytoimikunta suhtautui metsäosasto-ajatukseen suosiollisesti ja myönsi tarkoitukseen uuden 5,000 mk:n suuruisen määrärahan. Kun Borenius sillä välin oli tullut osaston komisaariksi ja avustus näin oli kohonnut 7,500 markkaan, totesi hän, että alkuperäisen ohjelman toteuttaminen oli mahdollinen. Ja niinpä alkoi-
kin mitä innostunein ja antautuva työ metsäosaston valmistamiseksi mahdollisimman edustavaan kuntoon. Se ei kumminkaan olisi käynyt mahdolliseksikaan, jos Blomqvistin ja Boreniuksen olisi täytynyt turvautua vain ammattivirastonsa virka-apuun. Vasta sitten kun maatalouden edustajat olivat ottaneet metsäosaston siipiensä suojaan, sai asia onnellisen käänteen.

Boreniuksen aika kuluu nyt hyvinkin tarkkaan suunnitelmiin ja kirjeenvaihtoon sekä erilaiseen huolenpitoon. Hän kysyy m.m. Blomqvistilta, kenen puoleen hänen ensi sijassa tulisi kääntyä saadaakseen näyttelyesineitä ja metsätaloutta valaisevia karttoja, graafillisia esityksiä y.m. Blomqvist vastaa, että ei sillä ole niin paljon väliä, osaako hän kääntyä kaikkien niiden metsänhoitajien puoleen, jotka toimittivat näyttelyesineitä Helsingin näyttelyyn 1876, sillä enimmäkseen tekivät sen huonosti. Mutta hän suositteli määrättyjä henkilöitä maan eri osista. Nämä olivat: metsäpäälyismies B. Ericsson Sodankylästä, lahjakas ja nopsa nuori metsäkonduktööri, metsänhoitajat H. R. Sandberg, joka asui Torniossa, V. Randelin Kemi-järveltä, H. Heikel Rovaniemeltä, G. Wrede Hyrynsalmelta, G. Harlin tai F. M. Lagerblad Nurmekselta, W. Bergh Äyräpäästä, vphra Ernst Wrede Muolaasta, J. H. Thomé Alajärveltä, G. A. Floor Virroilta, Th. Rosberg Viitasaaarelta, A. Lindeman Ruovedeltä, G. Brander Ikaalisista sekä ruotsalaissyntyinen metsänhoitaja C. Hallberg Joensuusta. Mikäli tervateollisuudesta oli puhetta, oli parasta kääntyä joko metsänhoitaja L. Blumenthalin tai kolleega Karl Wetterstenin puoleen Oulussa.

Sekä Blomqvist että Borenius kävivät Viipurissa talvella, jolloin tutustuttiin näyttelypaikkaan. Paljon oli huolta taiminäyttelystä ja taimimaahan toimitettavasta kylvöstä. Blomqvist tilasi puutarhuri Niklanderilta piirustukset näyttelyaluetta varten. Nämä saatiinkin, ja alue oli suunniteltu »englantilaiseen tyyliin». Blomqvist halusi mastopuun taimimaan laitaa ja sen päähän lipun, jossa olisi ollut FFF. Mastopuu olisi voitu saada Thesleffeiltä Liimatasta, mutta Blomqvist pelkäsi, että siitä saataisiin maksaa paljon.

Blomqvistin ja Boreniuksen mielikuvitus liikkuu koko näyttelyä edellyttäneenä vuonna vain sen ohjelmassa. Haluttiin kaikkea, joka vain metsää muistuttaisi, ensin tietysti kaikkien puulajien kiekkoja, havainnollisia esityksiä kasvusuhteista ja niiden vaihteluista, metsiköistä, kaikkia metsänhoitoa tai metsänkättöä koskevia työkaluja ja ajoneuvoja, erilaisia tuotteita, tuohituotteista viimeaikaisimpiin puunjalostustuotteisiin, puuhiokkeeseen, selluloosaan ja

paperiin. Mutta myöskin metsänriistan tuli olla edustettuna ja metsästyksen kaikkine pyydyksineen, ampuma-aseineen, koirineen y.m. Oli hankittava karttoja, jotka valaisisivat kaskeamisalan laajuutta ja tervanpolton yleisyyttä. Oli oltava kohteliaita kaikkia kohtaan, joilta vain voi toivoa avustusta, ja siinä mielessä Borenius lähettää »korkeassa äänilajissa» kirjoitetun kirjeen vphra Linderille Mustioon, josta voitiin saada niinhyvin kauniita kiekkoja kuin taimitarhatuotteita. Kesäkuussa Borenius ilmoitti, että osanottajia ilmaantuu näyttelyyn aina vain runsaammin. M.m. on Lagerblad lähettänyt kartan, joka osoittaa tervanpolton levinneen Pohjois-Karjalaan sen jälkeen kuin Pielisen kanava rakennettiin.

Mustialassa Borenius oppilaineen otti eräänlaisia koealoja, saadakseen kasvillisuuskuvia, »vegetationsbilder». Koealan kaikki puut luettiin, mitattiin ja kartoitettiin ja kasvipeitteestä tehtiin muistiinpanoja.

Blomqvist hankki näyttelyesineitä ja pyysi niitä eri tahoilta hänkin. M.m. saatiin kahden jättiläispuun kiekot. Toinen, mänty oli 31.5 m, toinen, kuusi, 37.8 m pitkä. Tuohitöitä, ampuma-aseita maasepältä Kuopiosta, muokkaamatonta visaa, faneeria, karttoja, maanäytteitä, Raivolan lehtikuusikon puita, jotka myrsky oli kaatanut. Näistä, kaikkiaan 100 kpl, oli valittu yksi 38.6 m pitkä ja 79 sm läpimitaten. Karttoja, hoito- ja hakkausunnitelmia oli valmistettu. Elokuun 8 päivänä viimeiset kuormat lähtivät Evolta, mutta Evon kokoelmiin kuuluva komea susi ja ilves tulivat myöhemmin.

Metsänhoitaja H. R. Sandberg lähetti puukiekkoja ja -näytteitä, pahkakupin, lappalaisen lusikan, poronsarvesta tehdyn, peskin, Tornion joella käytettyjen kiintonaisten lauttojen mallin, yhdet lasten sukset, karhukeihään, jonka hän itse oli konstruoinut, syvässä lumessa käytettävät parireet, siis varsin huomattavan ja vaihtelevan lisän. Metsänhoitajat eivät muutoin yleensä olleet yhtä valmiita. Borenius ei voi sitä kylliksi ihmetellä, ja näyttelyn jälkeen hän toteaa, että pääasiassa vain Blomqvistin suosittelemat henkilöt ovat kehoitusta noudattaneet. Onpa lisäksi joku muukin niin teh-

nyt, esim. U. Forsman, joka lähetti karhunnahan, von Zwegberg, Vaennerberg, Hougberg, Cannelin.

Taimitarhan paikaksi oli valittu vanha perunamaa ja kaato-paikka, ja siitä oli Molanderin siemenliike luonut näyttelyalueen hauskimman paikan, nurmineen, käytävineen ja varjoa antavine pensasryhmineen. Nurmikolla oli siellä täällä puiden taimia näytteillä. Paviljonki oli noin 18 × 12 m, arkkitehti E. Dippelin erikoispiirustusten mukaan tehty. Se osoittautui kumminkin aivan liian pieneksi, ja kesken kiireen oli sitten rakennettava lisärakennus, miltei yhtä pitkä katos kuin näyttelypaviljonkikin. Näytteillepanijoita oli lopulta kertynyt 101, ja näyttelyesineitä oli 411.

Näyttelystä annettiin vain kiittäviä arvosteluja. Myöskin Hannikainen antoi Metsänhoitolehdessä S. Metsänhoitoyhdistykselle siitä tunnustuksensa. Borenius oli tyytyväinen ja iloissaan erittäinkin Blomqvistin kiitoksesta.

Viipurin näyttelyllä oli suuri merkityksensä siitä syystä, että metsätalous tuli siten tunnetuksi siinä hyvin runsaslukuisena käyneelle yleisölle. Näyttelytyössään Borenius oli niin innostunut, että hän halusi kutsua läntisiä naapureitakin Viipuriin. Blomqvist häntä kumminkin jähdytti. Oli aivan turhaa mitään sellaista ajatella. Jos joku sieltä kutsutaan, niin tulisi kutsun ennen kaikkea kohdistua Holmerziin ja Cnatingiukseen, ei muihin. Siihen se tuuma jäi.

Viipurin näyttely antoi kumminkin aihetta uusiin. Uudenmaan ja Hämeen läänin maanviljelysseura suunnitteli näyttelyä ja halusi SMY:n osanottoa. Tuumattiinpa SMY:n osanottoa pariin ulkomaiseenkin näyttelyyn, Kööpenhaminaan ja Cincinnatiin U.S.A:ssa. Blomqvist oli kylmäkiskoinen muille, mutta amerikkalainen houkutteli. Hän olisi mielellään lähettänyt sinne karttoja, vaikkapa omalla kustannuksellaan. Ei ollut mitään syytä suppeassa ja mahdollisesti epäonnistuneessa muodossa lähteä uusimaan Viipurin näyttelyä Helsingissä. Riittää, jos saadaan näyttelyjä viiden vuoden väliajoilla. Maanviljelysseuran johtomiestä hän siinä ohessa sanoo, että metsänhoidon harrastusta ei ole Dunckerissa, Brummerissa eikä Ehrnrothissa, »ja sitä heihin tule enää tässä elämässä.»

Viipurin näyttelyesineiden sijoittaminen antoi päänvaivaa, mutta antoi aihetta pysyväisen metsämuseon suunnitteluun. Blomqvistin mielestä sen kytkeminen maatalousmuseon yhteyteen olisi haitaksi, koska jälkimäinen tulee kalliiksi eikä ole hevillä toteutettavissa. Näyttelyesineet annettiin lopulta Mustialan ja Evon kokoelmiin. Viimemainitun opistorakennuksen ullakko oli saanut lattian, joten esineitä voitiin sinne sijoittaa.

1888 Kööpenhaminassa oli suuri pohjoismaiden teollisuus- ja maatalousnäyttely. Blomqvist sai matka-apurahan siellä käyntiä varten, ja »Julkaisuissa» hän teki havainnoistaan selkoa. Suomesta oli näyttelyyn lähetetty vain männyn- ja kuusensiementä, mutta nekään eivät olleet perille saapuneet. Nähdessään Hedeselskabetin näyttelyn, joka oli alaltaan noin 3 kertaa suuremmassa hallissa kuin Viipurin ja verratessaan sitä SMY:n saavutuksiin, tuli Blomqvist alakuloiseksi ja sanoi Boreniukselle, että on jo aika, että SMY saa uuden, tarmokkaan puheenjohtajan.

SMY:n vaikutuspiiri osoittautui ahtaaksi. Yhdistyksen kokouksiin kertyi pääasiallisesti metsänhoitomiehiä ja joitakin suurempien tilojen omistajia, mutta suuri metsää omistava yleisö oli sille pysynyt vieraana. Blomqvistia tämä ei tyydyttänyt. Hänen mielestään oli tärkeätä ja välttämätöntä, että toiminta ulotettiin laajemmalle. Hän tuumi jo silloin, voitaisiinko jäsenmaksuja alentaa, niin että myöskin talonpoikainen väestö ottaisi kokouksiin osaa ja liittyisi yhdistykseen. Hän toivoi kehityksen kulkevan tähän suuntaan. Olisi perustettava paikallisia kerhoja, ja näitä varten hän suunnitteli toimintaohjeet. Kerhoon liittyneiden metsänomistajien tulisi koettaa metsänhoitoaan parantaa tekemällä esim. seuraavia töitä: metsä puhdistettaisiin maapuista ja jätteistä, hakkuita tehtäessä jätettäisiin siemenpuita, uudistuksen jouduttamiseksi rikottaisiin maanpeitettä esim. risukarhilla, nuoria metsiä säästettäisiin, omaa tarvetta varten koottaisiin käpyjä ja karistettaisiin siementä, toimitettaisiin vaikkapa vähissä määrin metsänistutusta ja -kylvöä ja käytettäisiin siihen tarkoitukseen kansakoululapsia ja muuta nuorisoa.

Nämä ajatuksensa Blomqvist esitti SMY:n kokouksessa, mutta

alustuksessaan hän jo edellytti, että kohta asetuttaisiin »non possumus»-kannalle. Näin ei saisi kumminkaan tehdä, vaan kunkin olisi omalla tahollaan yritettävä tähän suuntaan vaikuttaa. Keskustelu, joka tämän johdosta sukeutui, oli hyvin laimea. Jotkut puhujat kannattivat ehdotusta, mutta se tapahtui miltei eräänlaisesta velvollisuuden tunteesta. Metsäkerhoajatus esitettiin vielä myöhemminkin toisessa yhteydessä, mutta vasta paljoa myöhemmin oli maaperä valmis sen toteuttamiselle ja silloinkin toisenlaisissa muodoissa. Ei Blomqvist asiaa esittäessään omasta puolestaan uskonut paljoakaan sen toteutumiseen. Varsinkin hän epäili ammattitoveriensa harrastusta. Heistä ei ollut paljon tukea.

Metsänhoitoyhdistyksellä oli, kuten ylempänä jo mainittiin, palveluksessaan metsänistuttaja. Keväisin ja syksyisin hän suoritti tilauksesta pääasiallisesti istutusta ja kylvöä. Blomqvistilla oli paljon huolta tästä. Kun miehellä ei ollut varsinaista muuta tehtävää kuin nuo keväälliset ja syksyiset matkansa, oli häntä vaikeata sitoa koko vuodeksi. Matkat olivat hankalat, ja yhden kesän kuluessa ei ennätetty monessakaan talossa käydä. Taimien lähettäminen ja paikoilleen ajoissa saanti oli niinkään vaikea ja näin supistuikin metsänistuttajan työ suhteellisen vähiin.

Häntä käytettiin paljon sellaisissa sotilasvirkataloissa, joiden metsälle oli laadittu hoitosuunnitelma ja joissa lohkokakkausaloille oli hankittava uudistusta keinollista tietä. Mutta häntä kysyttiin myöskin herraskartanoihin, pääasiassa Uudellamaalla ja Hämeessä. Muutamat tilaajien nimet antavat asiasta käsityksen, esim. Fieandtit Saksalassa ja Vierun tilalla Padasjoella, Etholén Lammin Terra novalla, Forsström Lammin Porkkalassa, Blåfield Sääksmäen Itkolla, Tigerstedt Tuuloisten Yliskartanolla, Wasenius Viikin latokartanossa, Nordenskiöld Pornaisten Löfkoskella ja Tapanilla, Frey Haminan Reitkallissa, Bruun Virolahden Summassa, Rettig Tammissaaren Westerbyssä, Lindroos Helsingin pitäjän Botbyn kartanossa, Wahlroos Tyrvään pitäjässä, Kiseleff Sipoon Savijärvellä, von Christierson Lohjan Gerknäsissä, Antell Pernajan Tjusterbyssä, Stjernvall Messukylän Vilusessa y.m.

Metsänistuttajien työtä oli vaikea arvostella ja seurata. He vaihtuivat usein ja vain Oskar Aronen, SMY:n viimeinen metsänistuttaja, oli toimessaan kauan. Hän tuli tunnetuksi myös erinomaisen kauniista käsialastaan ja siisteistä asiakirjoistaan sekä kauniista kartoistaan.

Metsänistuttajat tekivät seuran toimintaa tunnetuksi, mutta Hannikainen sai aihetta moittia eräiden (Johanssonin?) kielitaitoa, ja hän kuten useat muut suhtautuivat epäillen koko yritykseen ja sen hyödyllisyyteen. Kun metsänhoitotyötä varten saatiin myöhemmin lisättyjä apurahoja ja neuvonta siirtyi paikallisille virkailijoille, kävivät metsänistuttajat tarpeettomiksi.

Julkaisujen toimitus ja kirjoitusten saanti piti mielet yhtä mitää hereillä. Aina oli oltava varuillaan ja aina koetettava keksiä, olisiko jollakin metsänhoitomiehellä tai jollakin metsäasian harrastajalla jokin sopiva aihe. Moneen kertaan silloin tuli punnittua, kuka olisi kynämieheksi sovelias. Toistaiseksi ei muita lehtiä ollut olemassa, jotka olisivat käytettävissä olevista voimista kilpailleet Julkaisujen kanssa. SMY oli vielä yksin näyttämöllä.

Sitten tapahtui kumminkin muutos. Metsänhoitaja P. W. Hannikainen, joka oli julkaissut eräitä metsänhoidollisia oppikirjoja, ei tyytynyt tähän. Paljoa pitemmälle hänen suunnitelmansa tähtäsivät. Kevättalvella 1887 hän ilmoittaa Blomqvistille suunnittelewansa suomenkielisen metsätaloudellisen aikakauskirjan julkaisemista, ja saman vuoden lopulla hän sanoi tuuman toteutuvan. Uuden lehden piti ilmestyä neljästi vuodessa.

Tieto tuli yllätyksenä eikä minään hauskana yllätyksenä. Blomqvistin mielestä voimia oli liian vähän niiden hajoittamiseksi, ja hän suhtautui alussa varsin epäillen koko yritykseen. Hän olisi mielellään nähnyt, että SMY ja sen Julkaisut olisivat saaneet »Metsänhoitolehteen» uhratut voimat hyväkseen, mutta kun Hannikaisen yrityksestä tuli tosi, ei muu auttanut kuin suhtautua asiaan järkevästi. Mutta silloin selvisi Blomqvistille myöskin oikea käsitys metsänhoitajapiireissä liikkuvista mielialoista ja virtauksista, ja hän uskoi ystävälleen Boreniukselle, että: »Fennomaanien luku

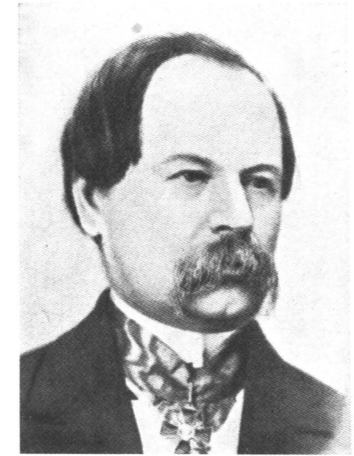
Vaasan maanviljelysnäyttelyn toimikunta 1893. Äärimmäisenä vasemmalla BLOMQVIST, hänestä oikealla vphra HJ. CARPELAN, metsänh. G. OSKAR TIMGREN, oikealta lukien toinen on metsäinsinööri E. TH. SALLMÉN, ja hänestä vasemmalle kuvernööri, sittemmin senaattori A. JÄRNEFELT.

Susien kaatajia 1882. Vasemmalta: metsäkoulun oppilas VUORINEN ja HJ. BJÖRKSTRÖM, lukaši ISOTOV, metsäkoulun oppilas SALONEN.

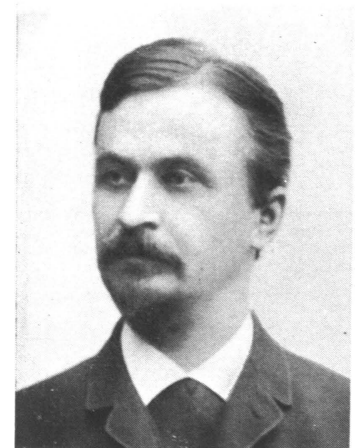
Maanmittaus- ja metsähallituksen päällikkö
C. W. GYLDÉN.

Metsähallituksen päällikkö
RABBE ZACHRIS WREDE.

Metsähallituksen päällikkö
ERNST WREDE.

Metsähallituksen päällikkö
P. W. HANNIKAINEN.

lisääntyy nuoremassa polvessa kaavan 1.0 pⁿ mukaisesti ja vanhempien joukossa niitä on enemmän kuin luuletkaan.» Tuli siis todellakin jo kilpailua kirjoittajista ja kirjoituksista, kilpailua, jossa Hannikaisen onnistui varsin suurella menestyksellä pitää puoliaan.

Metsäinsinööri E. Th. Sallmén, joka 1888 oli valtion apurahan saatuaan tehnyt opintomatkan Saksaan ja Skandinaviaan, piti kilpailijoita pitkän aikaa epämieluisassa jännityksessä, kenelle hän matkakertomuksensa antaisi, ja Blomqvist ennätti jo moneen kertaan valittaa, että se todennäköisesti tulee parempaan paikkaan kuin Julkaisuihin, ennenkuin hän lopultakin sai tietää, että Sallmén sen SMY:lle tarjoaisi. Kirjoitus olikin niin pitkä, että koko 10 nide siitä täyttyi.

Hannikaisen aikakauslehti ei tullut pitkäaikaiseksi. Jo 1893 sen täytyi lakata ilmestymästä, ja näin oli kilpailu kirjoituksista taas helpottunut. Blomqvist ymmärsi kumminkin vallan hyvin, että, jollei suomenkielistä metsä-alan ammattikirjallisuutta ja aikakauslehteä olisi olemassa, SMY:n merkitys sitä mukaa myös vähenisi.

Kysymys, joka varsinkin 1880-luvun loppupuolella kiinnosti metsänhoitomiesten mieliä ja ennen kaikkea Blomqvistia, oli valtion maiden asuttamiskysymys. Se oli keskeisenä kysymyksenä SMY:n v. 1890 Oulussa pitämässä vuosikokouksessa, jota varten asiaa oli huolellisesti valmisteltu. SMY:n kokouksissa saivat metsänhoitomiehet, nekin, joiden ääni muutoin varmaankin olisi jäänyt kuulematta, esiintuoda mielipiteensä ja kokemukseen perustuvat havaintonsa. SMY, jota muutoin tuskin otettiin suurien neuvospöytien ääressä kovinkaan usein huomioon, pääsi viimeainitussa kansantaloudellisesti suuriarvoisessa asiassa vaikuttamaan käsitteiden selventämiseen. On aivan kieltämätöntä, että metsänhoitajien yleensä yksimielinen kannanotto vaikutti toisin ajatteleviin ja ennen kaikkea niihin, joiden tuli vastata asutustyön yhteydessä mahdollisesti tehdyistä virheistäkin. Mutta tämän valaisemiseksi tarvitaan oma lukunsa.

19. PUISTOKYSYMYKS.

Blomqvist pysyi SMY:n puheenjohtajan paikalla aina v. 1894 asti, jolloin hän siitä pyysi vapautusta. Kun tarkastellaan SMY:n toimintaa hänen puheenjohtajakautensa viimeisiltä vuosilta, huomataan hänen harrastuksensa suuntautuneen mitä erilaisimmille aloille. Niinpä hän alusti kysymyksen Pohjois-Suomen valtionmetsien metsänvartijakunnan koulutuksesta, vähinmittalain tarkoituksenmukaisuudesta ja mahdollisuudesta pienen puun viennin estämiseksi, lehtikuusen kasvattamisen sopivimmasta tavasta valtion metsissä, tervanpolttoteollisuudesta, mikä jalostustapa on siinä osoittautunut sopivaksi j.n.e. Vaikka hän oli puheenjohtajapaikkansa jättänyt, hän ei silti unohtanut yhdistystä.

Yhä edelleen hän otti kokouksiin ja niiden neuvotteluihin osaa, mutta vähitellen hän kumminkin vetäytyy syrjään. Oli nähtävästi tullut jotakin häiritsevää. Hän oli saanut jonkin kolauksen, jota hänen oli vaikea unohtaa. Miten oli mahdollista, että SMY:ssä, jossa hänen sanallaan aina oli ollut painava sijansa ja häntä ensimmäisenä miehenä kunnioitettu, olisi tahdottu hänelle antaa sellaista, ja mikä se sitten olikaan?

Jo SMY:n alkua ajoista asti oli Blomqvistin lempiajatuksia kokeilumetsien aikaansaaminen. Niitä hän halusi pääasiallisesti jatkuvien kokeiden toimeenpanoa varten, mutta myöskin sentähden, että niissä voitaisiin harjoittaa suunnitelmallista metsätaloutta ja osoittaa sen välttämättömyys. Hän ei ollut saanut ajatukselleen paljonkaan kannatusta, mutta se kyti jatkuvasti mielessä. Aikaa myöten tämä ajatus sai sen käänteen, että kokeilumetsä oli hankittava SMY:lle itselleen.

Hän oli oppilastöiden yhteydessä oppinut tuntemaan erikoisesti Multian valtionmetsät, joista ainakin eräät olivat suhteellisen edullisella menekkialueella. Näistä valtionmetsistä tuli SMY:n saada jokin sopiva oma alue.

Hän oli ajatustaan kehittänyt senaattori Ignatiukselle ja kertonut siitä Boreniukselle. Viimemainittu siihen mieltä, mutta epäili, saisikohan SMY sellaista. Borenius toivoi, että se saataisiin sellaisesta paikasta, että SMY:llä olisi siitä tuloja eikä pelkästään menoja. »Jos me sen saisimme, niin totta me sitä paremmin hoitaisimme kuin valtio omiaan.»

Blomqvist epäröi hänkin. Hän pelkäsi sitäpaitsi, että Nummelin oli ehdotusta vastaan, ja olihan rahasta puutetta.

Mutta hän ei tahdo hellittää. Hän kääntyy Mäntän tehtaan isännän kauppaneuvos G. A. Serlachiuksen puoleen ja pyytää hänen välitystään ja puoltolausettaan. Hän kehittää suunnitelmaansa lähemmin. SMY:lle myönnettäisiin uudisasutuslupa jossakin sopivassa valtionmetsässä sekä metsämaata metsäveroa vastaan samassa yhteydessä. Serlachius innostuu ja on halukas toimimaan asian hyväksi. Lupa ja varoja on tarkoitukseen valtiolta saatava. Hän ei voinut luulla muuta, kuin että hankkeen puolelle saadaan senaatin talousosaston enemmistö. On vain laadittava hyvin perusteltu ehdotus ja hankittava ulkomaalaisten, tunnettujen ammattimiesten lausunnot. Serlachiuksen luona oli ollut vierailemassa senaattori Sohlman, joka oli antanut ohjeita miten asiaa oli ajettava. Oli selvítettävä, mistä maata haluttiin ja kuinka paljon ja miten hallinto oli järjestettävä.

Blomqvist teki työtä käskettyä, huomauttaen, että SMY ei ollut saanut asiassa lausua mielipidettään. Hän ehdotti, että tarkoitukseen anottaisiin 2,000—3,000 ha, mieluummin Multialta, joku osa Peltokankaan vartiopiiriä, esim. Hirvilammen kruununpuisto tai Nikaranperä. Serlachius kirjoittaa myöhemmin palattuaan Egyptiin tehdyltä matkalta kirjeen, joka on täynnä rohkaisua ja toiveita. Hän »näkee unta Evosta, Blomqvistista ja uudesta Evosta n:o 2 ihanine honkineen, pulskine metsänhoitajineen, jotka ovat

puetut vihreisiin takkeihin ja huopahattuihin suurine kukonsulki-
neen. Suomesta on tehtävä rikas maa, johon metsänhoito on pesiy-
tynyt. Meidän velvollisuutemme on harjoittaa vähemmän musiik-
kia ja enemmän metsänhoitoa. Sillä aikaa kuin täällä loistetaan
laulumatkoilla ja pidetään loistavia laulujuhlia, hakkaa tilallinen
metsänsä puhtaaksi».

Kun Blomqvist 1894 syksyllä matkusti oppilastöitä tarkasta-
maan Pielisjärven Katajavaaralle, kirjoitti hän Joensuusta pitkän
kirjeen Boreniukselle ja kertoi siinä saaneensa ennen matkalle
lähtöään sekä kirjeellisesti että puhelimesta tietää, että senaat-
torit Yrjö-Koskinen, K. F. Ignatius ja heidän hyvä ystävänsä
A. M(eurman) kaikki kannattivat ajatusta, joten SMY:llä oli toi-
veita saada Blomqvistin pyytämät 2,000—3,000 ha. Olisi taottava
niin kauan kuin rauta on kuumana. Johtokunta olisi saatava koolle.
Jos SMY saisi uudistalon perustamisluvan, olisi parasta ostaa
kruununtorppa. Tilan manttaali olisi vähäinen, uudisasukas olisi
tilan metsänvartijana, ja metsää hoitaisi pätevä huokea metsän-
hoitaja, joka ainakin kolmasti vuodessa kävisi paikalla tarkastus-
y.m. matkoilla. Jos SMY saisi Blomqvistin mainitseman alueen,
olisi yhdistyksellä tulevaisuudessa vankka taloudellinen asema,
joka helpottaisi sen työtä yksityismetsätalouden kohottamiseksi.
Kun Tanskan nummiseura osti alastomia kanervanummiä perus-
taakseen omia istutusalueitaan ja oman asemansa vakaannuttami-
seksi, pitäisi SMY:n epäilyksittä tehdä kaikkensa saadakseen val-
tiolta puiston omakseen, sillä ehdolla kumminkin, että, jos yhdis-
tyksen toiminta lakkaisi, metsä palautuisi valtiolle takaisin, ja että
kaikki tulot käytettäisiin yhdistyksen tarkoituserien hyväksi.
Blomqvist oli niin lämmennyt suunnitelmiaan esittäessään, että hän
vielä kuvaa, minkälaiset Hirvilammen, Autiomäen ja Kulhanlinnan
torpat ovat. »Kunpa saisimme linnun pyydykseemme, niin kauan
kuin siihen on toiveita, silloin olisi kaikki hyvin.»

Asia joutui sitten johtokunnan käsiteltäväksi. Elokuussa oli
Vaasan maanviljelysnäyttelyn yhteydessä pidetty SMY:n kokous

ja silloin Blomqvist johtokunnan koolla ollessa esitti tuumansa.
Asia lykättiin myöhemmin pidettävään kokoukseen.

Vuoden lopulla johtokunta otti asian uudelleen käsiteltäväkseen.
Sillä välin Blomqvist oli jättänyt puheenjohtajan asemansa ja
Borenius tullut puheenjohtajaksi. Borenius oli jo ennen viime-
mainittua kokousta kysynyt useiden yhdistyksen huomatuimpien
jäsenten mielipidettä. Nämä olivat ajatusta kyllä muutoin kannat-
taneet, mutta epäilivät, oliko sopivaa, että SMY koetti uudistalon
perustamisen nimissä hankkia itselleen valtionmaasta tilan, kun
tällainen askel olisi voinut herättää pahaa verta ja antaa yhdistyk-
sen vihamiehille aihetta moittimiseen. Sitävastoin oli näiden mie-
lestä paikallaan, että yhdistykselle luovutettaisiin käytettäväksi
metsäalue, kunhan vain siitä ei aiheutuisi yhdistykselle enemmän
menoja kuin tuloja. Vanhemmat metsänhoitomiehet, kuten Fors-
ström ja Timgren, olivat aietta vastustavalla kannalla. Heitä näytti
pelottaneen, että yrityksestä tulisi huono afääri ja että sen kävisi
kuin tervanpoltteollisuuden 1860-luvulla.

Yllämainitussa joulukuun kokouksessa Blomqvist uudelleen
kehitti ajatustaan ja kertoi silloin, että toiveita oli että asia
saisi onnellisen ratkaisun. Hän vetosi myöskin Serlachiuksen
myönteiseen kantaan ja hänen lupaukseensa kannattaa yritystä
5,000 mk:n suuruisella avustuksella. Asian johdosta syntyneessä
keskustelussa Nummelin esitti vakavat epäilyksensä. SMY:n ei
sopinut anoa uudistalon perustamislupaa, eikä se voinut sitoutua
sellaisiin velvollisuuksiin, joihin tällainen lupa johtaisi. Hän epäili,
voisiko SMY yleensä anoa puheenalaista lupaa, joita asetuksen
mukaan annettiin vain yksityisille. Häneen yhtyi vphra E. Wrede,
joka sillävälin oli tullut metsähallituksen päälliköksi.

Näin raukesi ehdotus uudistaloanomuksen teosta. Kun tä-
män jälkeen tehtiin ehdotus, että SMY anois jonkin valtion
maan käyttöoikeutta puheenalaiseen tarkoitukseen, vastusti Num-
melin sitäkin, sillä kun yhdistys jo sai valtiolta avustusta ei ollut
sopivaa, että se pyytäisi valtionmaata käytettäväkseen. Toimite-

tussa äänestyksessä pidättyi Wrede siihen vaikuttamasta, ja kun puheenjohtaja Borenius ei katsonut voivansa antaa ääntään, ennenkuin asia oli lainopillisesti selvitetty, sai ehdotus yhtä monta myöntävää kuin hylkäävää ääntä, ja jätettiin vielä ratkaisematta.

Kysymys sai siis toisen käänteen kuin Blomqvist oli toivonut. Se suretti häntä kovasti. Vaikka asia hänen mieltään pahoitti, ei hän siitä mitään Boreniukselle kirjoittanut, ennenkuin keväällä seuraavana vuonna. Hänen mielestään oli turha asiaa enää ottaa johtokunnassa esille, etenkin kun hän oli saanut Boreniukselta kuulla, että monet etevät metsänhoitajat eivät sitä hyväksyneet. Eihän se johtaisi muuhun kuin turhaan keskusteluun »ins Blaue hinein» ja uuteen nöyryytykseen.

Kesäkuussa johtokunta uudelleen asiaa käsitteli. Tällöin Borenius ilmoitti lakimiehen kanssa asiasta keskustelleensa ja kannattavansa jonkin valtionmaan käyttöoikeuden pyytämistä. Asia oli kumminkin jätettävä yhdistyksen päätettäväksi. Blomqvist myönsi, että asia oli yhdistyksen päätettäväksi jätettävä, mutta pelkäsi, että se ei enää yritystä kannattaisi.

Se tulikin vielä yhdistyksen kokouksessa esille. SMY vietti silloin vuosikokousta Punkaharjulla, mutta Blomqvist ei ollut mukana, ensimmäistä kertaa yhdistyksen koko olemassaolon aikana. Borenius valitti avauspuheessaan tätä, mutta sanoi Blomqvistin poissaolon johtuvan siitä, että hänen asumuksensa oli kesällä palanut ja hänellä oli monenlaista työtä uuden suunnittelemisessa. Blomqvist oli vähän ennen kokousta ilmoittanut, että hän mielellään tulisi kokoukseen, nähdäkseen Punkaharjulla vanhimmat lehtikuusi-istutuksensa, mutta ennen kaikkea puistokysymyksen takia. Hän sanoo vielä kerran: »Olisi anteeksiantamatonta sokeutta antaa sen raueta, ja pahinta kaikesta on, että jos se raukeaa, menetetään samalla tehokkain mahdollisuus säilyttää SMY tulevia aikoja varten. Blomqvist valittaa, että hän ei kokoukseen pääse, mutta hän sanoo suuresti iloitsevansa, jos kokoukseen tulee paljon osanottajia, ja se muodostuu hauskaksi ja vilkkaaksi. »Meillehän uudistus, nim. uusi nouseva taimisto on luovana voimana. Johtakoon

Punkaharjun kokous siitä syystä uuteen Punkaharjuun, yhdistyksen uuteen rakkaaseen kalleuteen, jonka avulla yhdistys tulee vanhemmasti sidotuksi synnyinmaahansa ja se saa varoja voidakseen aikaa myöten yhä enemmän kohottaa yksityismetsien hoitoa. Onnea ja menestystä.»

Kokouksessa käytti m.m. vphra Wrede puheenvuoroa ja sanoi, että hän ei voinut yhtyä puheenaolevaan anomukseen. Jos kerran SMY voi harjoittaa järkiperaistä metsänhoitoa jollakin valtionmaalla, pitäisi valtion itsensäkin siihen pystyä, ja hän toivoi, että jotkut valtionmetsät ennen pitkää tulisivat mallikelpoiseen kuntoon. SMY:n oli hänen mielestään mieluummin ostettava metsäalue joltakin semmoiselta seudulta, jossa kaikenlaatuisella puulla ei ollut menekkiä, osoittaakseen, miten metsää sellaisissa oloissa oli hoidettava. Metsäalueen ostamista jotkut muutkin puhujat puolsivat, mutta päätökseksi tuli, että asia yhä edelleen lykättiin seuraavaan kokoukseen.

Punkaharjun kokouksen päätös oli asiallisesti koko kysymyksen hautaus. Sellaiseksi Blomqvist sen myöskin käsitti. Hän sanoo kuulleensa keskustelusta Hackstedtilta, joka oli kokouksessa mukana, ja hän kiittää Boreniusta siitä, mitä hän teki asian kunnialliseksi hautaamiseksi.

SMY koetti samassa kokouksessa saada Blomqvistin uudelleen puheenjohtajakseen. Blomqvist kumminkin kieltäytyi. Kun Borenius tästä huolimatta puhuu Blomqvistista kuin tämä olisi johtokunnan puheenjohtaja, panee Blomqvist sitä vastaan jyrkän vastalauseensa. Erotessaan puheenjohtajan paikalta hän oli jo anonut, ettei häntä enää valittaisi johtokuntaankaan, mutta pyyntöön ei suostuttu. »Useasta syystä minun oli mahdotonta ja on vastedes oleva mahdotonta ottaa tointa vastaan.»

Puistokysymys kummitteli kumminkin vielä jonkin aikaa. Serlachius katsoi asiakseen luulotella Blomqvistille, että hän kyllä vielä asian järjestäisi. Ellei SMY saanut valtionmaata, oli sen ostettava yksityistä, ja hän hankkii sen. Kesällä 1895 hän moittii SMY:n johtokunnan puheenjohtaja-raukkaa, joka oli kaikista

raukoista raukkamaisin. Kun Punkaharjun päätös tuli tunnetuksi, niin hän sanoo, että »elä pelkää piskuinen joukko, vaan lyö rumpua».

Blomqvist oli, kuten aikaisemmin on jo kerrottu, selvillä siitä, että SMY ei voisi johtosemaansa säilyttää, ellei se kansanvaltais-tuisi. On todennäköistä, että Blomqvist on kirjeenvaihdossaan Serlachiukselle selostanut näitä mielipiteitään. V:n 1896 alussa Serlachius sanoo, että vapaa erillinen metsänhoitoyhdistys olisi Blomqvistin kehittämän suunnitelman mukaan perustettava; sille varmaankin varattaisiin valtionmaata iki-ajoiksi, »huusipa» Numminen kuinka paljon tahansa». Mutta sitten Serlachius kysyy, haluaisiko Blomqvist asettua tämän johtoon, kun hänen nykyisyytensä ja menneisyytensä on ollut »ruotsalaisten pyrkimysten puolella». Seura olisi perustettava niin aikaisin kuin mahdollista. Kirjeestä kävi selville, että Serlachius oli neuvotellut Hannikaisen ja m.m. A. Meurmanin kanssa asiasta.

Tämä käänne tuli Blomqvistille varsin epämieluisena yllätyksenä. Etenkin häntä loukkasi se, että häntä syytettiin puolueellisuudesta, ja hän vastasi Serlachiukselle todennäköisesti sen mukaisesti, koska Serlachius myöhemmässä kirjeessä toteaa, että Blomqvist ei ole hänelle eikä hänen suunnitelmilleen suosiollinen. Serlachius lohduttautuu sillä, että hän on siihen tottunut, että häntä syytetään separatistisista harrastuksista ja että ihmiset kääntävät hänelle selkänsä.

Blomqvist kertoo Boreniukselle luottamuksellisesti Serlachiuksen suunnitelmasta ja sanoo: »Heidän yhdistyksensä toivoo nyt saavansa meidän halveksimamme ja kieltämämme valtionmaat.»

Kun Borenius kiivastuu ja kirjoittaa tapahtumasta vähemmän harkitusti, Blomqvist sanoo uuden yhdistyksen vielä olevan keh-dossaan ja toukka-asteella, mutta missään tapauksessa ei saa tehdä mitään sen vastustamiseksi. SMY:tä sillä ei hyödytetä. Ne varo-keinot, jotka olisivat hajaannuksen välttämiseksi olleet tarpeellisia, olisivat jo aikaisemmin olleet välttämättömiä. Olisi pitänyt hel-pottaa suomeapuhuvien osanottoa yhdistykseen. Ainoa järjellinen keino, jolla yhdistyksemme voi ylläpitää kilpailua toisen yhdistyk-

sen kanssa, on juuri tämäntapainen helpottaminen. — Mutta, vaikka ristiriita on ikävä, on meidän myönnettävä, että maassamme on tilaa monelle yhdistykselle. Me emme saa asettua uutta suunniteltua yhdistystä vastustamaan ja antautua sotajalalle.»

Näin päättyi n.s. »puistokysymys». Se oli tuottanut Blomqvistille pelkästään pettymyksiä. Hän sanoo monta yötä sen takia val-voneensa, ja se kävi hänelle erikoisen harmilliseksi, kun hänellä juuri näihin aikoihin oli ollut toisenlaisia nöyryytyksiä.

Kun SMY 1896 pitämässään kokouksessa ryhtyi johtokunnan vaaliin, ilmoitettiin, että Blomqvist oli kieltäytynyt jäsenyydestä-kin ja tämän johdosta päätti kokous kutsua Blomqvistin, jonka ansiot metsätalouden alalla ja sen kohottamiseksi olivat poikkeuk-sellisen suuret, yhdistyksen kunniajäseneksi.

Vielä 1898 Blomqvist lähetti kirjallisen alustuksen, joka koski yhdistyksen toiminnan laajentamista ja sen perusteiden lujitta-mista. Hän ajoi siinä aikaisemmin jo kehittämäänsä ajatusta yhdis-tyksen kansanvaltaistuttamiseksi. Hän otti vielä pariin kokouk-seen osaa niissä mielipiteitään esittäen, mutta hänen aktiivinen toi-mintansa yhdistyksen hyväksi oli päättynyt.

Oli valitettavaa, että eron piti tapahtua jossakin määrin katke-roitunein mielin, mutta samat voimat, sanoisimmeko luonnon-voimat, jotka tässäkin tapauksessa omalta osaltaan olivat hänen eroonsa vaikuttaneet ja sen tehneet toisenlaiseksi kuin hänen suuri harrastuksensa, hänen vilpitön halunsa kohottaa ammattikuntansa taitoa ja maan metsätaloudellista tasoa, oli ansainnut, toimivat tun-teettomasti omalla painollaan.

20. P. W. HANNIKAINEN ASTUU NÄYTTÄMÖLLE.

Vuosina 1874—76, jolloin opisto uudessa muodossaan virallisesti jatkoi toimintaansa, oli Evolla 9 oppilasta. Seitsemän valmistuneen joukossa oli m.m. Frans Mikael Lagerblad, Robert Montell, Hugo Richard Sandberg ja vapaaherra Carl Ernst Wrede, joiden nimet puhuvat siitä, että opetuksen taso ei kaikesta puutteellisuudestaan huolimatta tainnut olla sen alhaisempi kuin että oppilaista kasvatettiin taitavia, innostuneita ja ammattiinsa hyvin kiintyneitä miehiä. Seuraavaan oppilasparveen, joka suoritti kurssinsa 1876—78, kuului m.m. Peter Woldemar Hannikainen. Hänen kurssitovereitaan oli m.m. vapaaherra Gustaf Wrede ja metsänhoitaja August Benjamin Heikel.

Mitään erikoista opiston elämässä ei näinä vuosina ollut havaittavissa. Ei myöskään mitään tavallisuudesta poikkeavaa. Blomqvist kertoo päivien kuluvan tasaista arkimenoaan. Ei myöskään mitään havaintoa siitä, että opistoon olisi tullut jokin poikkeuksellisen lahjakas oppilas tai että jostakin odotettiin jotakin erikoista.

1882 sattui yllättävä merkkitapaus. Suomenkielistä metsätaloudellista alkuperäistä kirjallisuutta ei ollut juuri nimeksikään olemassa, mutta silloin ilmestyi kirjakauppoihin P. W. Hannikaisen: »Metsän hoidosta, I, Metsän kasvatuksesta».

Kuka oli tämä P. W. Hannikainen, joka jo 1880 oli julkaissut Suomen Talousseuran kustantaman pienen kansankirjusen »Metsän kasvatuksesta» ja näin oli tehnyt uranuurtajan työn, hiihtänyt ladun miltei koskemattomaan lumivaippaan?

Hannikaisen sukujuuret olivat syvällä Savon maaperässä. Hänen isänsä, suomalaisen kirjallisuuden historiassa tunnetuksi tullut Pie-

tari Hannikainen, oli syntynyt Säämingissä, saanut koulukasvatuksensa Savonlinnan saksankielisessä piirikoulussa, tullut ylioppilaaksi 1833, leipähuolien takia antautunut maanmittarioppilaaksi ja myöhemmin kohonnut Viipurin läänin ja sitten Uudenmaan läänin kommisioonimaanmittariksi.

Pietari Hannikainen oli synnynnäinen kirjailija ja taiteilija. Hän kyhäili omia kaunokirjallisia teoksia, käänsi suomenkielelle Schillerin ja Goethen runoja, perusti oman sanomalehtensä »Kanavan», joka ilmestyi 1845—47, mutta oli pääasiassa Viipurin läänin maaherran K. von Kothenin aiheuttamien rettelöiden takia lakkautettava, toimitti maanviljelyslehteä, lastenlehteä, avusti useita sanomalehtiä ja oli 1864 »Suomettaren» päätoimittajana. 1879 hän erosi virastaan ja vetäytyi Parikkalaan omistamalleen maatilalle. Hannikainen oli naimisissa kahdesti. P. W. Hannikaisen äiti oli Katarina Margareta Krank.

Nuori Hannikainen oli käynyt koulua Helsingin normaalilyseossa ja pääsi siitä ylioppilaaksi 1875, siis kahta vuotta myöhemmin kuin samaa koulua koskeva asetus, jolla kiellettiin sen luokkia lisäämästä, oli julkaistu. Hannikainen oli siis saanut kasvatuksensa ympäristössä, joka suuresti poikkesi siitä, johon Blomqvist ja enimmäkseen hänen toverinsa Evolla ja metsäalalla yleensä kuuluivat. Kodin henki ja siellä sekä koulussa saadut vaikutteet olivat herättäneet hänessä kirjallisia taipumuksia ja synnyttäneet intomielistä suomenmielisyyttä ja taisteluhaluja. Evolle tullessaan hän oli vain 18-vuotias, siis poikainen, eikä näin ollen sovi ihmetellä, jos hänestä ei silloin paljoakaan välitetty tai häneen suurtakaan huomiota kiinnitetty. Hänen esiintymisensä metsätaloudellisena kirjailijana herätti aluksi toverien sekä ihmettelyä että pilkkaakin.

1885, jolloin hän sai »Metsien hoidosta»-kirjansa toisen osan »Metsätalouden järjestämisestä» valmiiksi, hänen teoksensa tulevat yleisemmän arvostelun alaisiksi ja kulkevat sen kiirastulen läpi, jonka Suomen Metsänhoitoyhdistyksen johtokunta niille valmisti. Silloin Blomqvistkin joutui ensimmäistä kertaa virallisesti arvostelemaan Hannikaisen työtä.

Hannikainen oli, oltuaan noin puolitoista vuotta, 1878—79, Saarijärvellä v.t. metsänhoitajana, määrätty metsätalouden järjestytyihin sotilasvirkataloille 1880 ja joutunut silloin laatimaan erilaisia asiakirjoja näitä varten.

1881 Hannikainen kääntyy Blomqvistin puoleen. Asia koskee S. Metsänhoitoyhdistyksen Julkaisuihin tarkoitettua, Hannikaisen laatimaa sanaluetteloa, mutta samalla myös äsken mainittuja asiakirjoja. Senaatti oli käskenyt metsähallituksen ilmoittamaan, minkälaisiin toimenpiteisiin se oli ryhtynyt sotilasvirkatalojen metsäasiakirjojen laatimiseksi suomenkielellä 1865 annetun kieliasetuksen mukaisesti. Vastauksessaan metsähallitus oli m.m. esittänyt, että suomalaisten metsätermien tarpeellisuudesta ollaan eri mieltä. Tämän todisteeksi oli vastauskirjelmässä viitattu siihen, että metsäkonduktööri Hannikainen oli joidenkuiden toisten metsämiesten kanssa työskennellyt luettelon valmistamiseksi, mutta että siihen otetut sanat oli niitä tarkastettaessa — viimeisen tarkastuksen oli tehnyt prof. Elias Lönnrot — havaittu suurelta osaltaan kelpaamattomiksi, käsittämättömiksi ja suomenkieleen sopimattomiksi, siitä huolimatta, että luettelon oli Lönnrotille esittänyt suomenkielen täysin hallitseva metsänhoitaja, joka samalla oli selvittänyt jokaisen sanan merkityksen. Metsähallituksen mielestä tämä osoitti, että sotilasvirkatalojen metsäasiakirjoja, joiden tulee olla niin helppotajuisia kuin suinkin mahdollista ja joissa siis ei saa esiintyä mitään tieteellisiä termejä, ei voida suomenkielellä laatia. Kun Hannikainen — niin hän kirjittää jatkaa — aloitti virkatalotyönsä, kysyi hän metsähallitukselta, voitiinko suomalaisseuduissa olevien sotilasvirkatalojen asiakirjoja laatia suomeksi ja sai kieltävän vastauksen sekä kehoituksen noudattaa töissään metsähallituksen määräyksiä. Viittaamalla siihen, että sanaluetteloa oli muka ollut laatimassa useampia metsänhoitomiehiä, vaikka todellisuudessa Hannikainen oli ollut yhteistoiminnassa vain metsänhoitaja Robert Montellin kanssa, tahoi metsähallitus osoittaa, ettei suomalaisia, kelpavia ammattisanoja muka ollut olemassakaan, kun suomenkielentaitoiset metsänhoitajat eivät voineet parempia keksiä. Hannikainen sanoo, että hän ei ole

ammattisanoja keksinyt, vaan käyttänyt kielessä jo olevia sanoja. Hän ei ollenkaan suonut, että hänen laatimansa sanaluettelo julkaistaisiin metsänhoitaja Bergrothin tekemän yhteydessä. Hannikainen ihmettelee vielä, että työtä, jota ei ole laskettu julkisuuteen, arvostellaan virallisessa asiakirjassa. Kun asiantuntijoiden arvostelu oli ollut epäedullinen, olisi kohtuus vaatinut, että Hannikaiselle olisi annettu tilaisuus tutustua lähemmin Lönnrotin muistutuksiin.

Tämä kirje, Blomqvistille saapuneista hänen ensimmäisensä, on tekijälleen hyvin karakteristinen. Äänilaji ei ole suinkaan alamainen. Kirje on osoitettu entiselle johtajalle, mutta siinä ei huomaa mitään erikoista arkuutta, pikemminkin taistelun haastetta.

Kun Metsänhoitoyhdistyksen Julkaisujen toinen nide 1881 ilmestyi, oli siinä m.m. myöskin »suomalaisen metsäsanaston ehdoitelma», jonka sanottiin olevan P.W. Hannikaisen ja F. G. Bergrothin kokoama ja E. Lönnrotin tarkastama. Hannikainen kiiruhti kumminkin kohta ilmoittamaan Blomqvistille ihmettelevänsä, että metsäsanasto oli julkaistu Bergrothin korjauksin, vaikka oli sovittu, että Bergroth vain lisäisi joitakin geologisia termejä. Hannikaisen mielestä korjaukset eivät suinkaan olleet onnistuneita. Useita Bergrothin hylkäämiä sanoja oli Hannikainen hyvällä menestyksellä käyttänyt kääntäessään sotilasvirkatalojen metsäasiakirjoja. Bergroth oli kumminkin korjaillut maanmittaritermejäkin, joita Hannikaisen isä jo 35 vuotta oli käyttänyt. Sanastosta olisi pitänyt sanoa, että se on Hannikaisen kokoama, Bergrothin oikaisema ja Lönnrotin tarkastama, mutta Hannikainen ei omasta puolestaan tahtonut siitä enää mennä minkäänlaiseen vastuuseen.

Hannikainen oli ehdottanut, että Suomen Talousseura palkkaisi metsätalousneuvojan ja kysyi Blomqvistilta, miten suuri palkka olisi kohtuullinen. Aluksi näyttikin siltä, kuin seura olisi ehdotuksen hyväksynyt. Mutta samassa kirjeessä, jossa hän tämän ilmoittaa ja jossa hän kiittää Blomqvistia hänen antamastaan avusta, Hannikainen kiittää Blomqvistia myöskin toisesta syystä. »Julkaisujen» III nide on valmistunut, nide, jossa Blomqvistin tieteellisen työn hedelmät, »Mänty» ja »Kuusi» näkivät päivän valon. Hannikainen kiittää

Blomqvistia siitä, että hän näillä teoksillaan on osoittanut, miten paljon voidaan oman maan metsistä oppia. Suomalaiselle («för en finne») ovat nämä teokset paljoo arvokkaammat kuin kaikki muut metsänhoidolliset teokset yhteensä. Hän tahtoo omasta puolestaan pienenä reunamuistutuksena sanoa, että kun Blomqvist puhuu heinäkasvillisuuden haitallisuudesta taimiston kehitykselle, hänen, Hannikaisen, mielestä sammalkasvillisuudella on aivan yhtä tärkeä sija.

1882, jolloin Hannikaisen »Metsän hoidosta» I osa valmistui, Hannikainen oli edelleen kirjeenvaihdossa Blomqvistin kanssa Talousseuran metsänhoidonneuvojan paikasta. Päätöksestä ei tullutkaan mitään, sillä seura odotti sen toteuttamiseksi apurahaa valtiolta. Hannikaisen tuli samana keväänä, jolloin hän kirjeensä kirjoitti, olla Albergassa, rouva Kiseleffin metsässä metsänkylvöä toimittamassa ja toivoo, että mainittu rouva ottaa palvelukseensa metsätyönjohtajan. Hän on siis yksityistyössäkin, liikkuu paljon, tekee tuttavuuksia, ei pelkää kokeilla ja yrittää, ominaisuuksia, jotka kaikki Blomqvistia suuresti miellyttivät. Todellisuudessa heidän tiensä tästä huolimatta jo aikaisin erosivat. Myöhemmin ne useasti leikkasivat toisensa jossakin yhteisessä pisteessä, kulkiensa väliin ratkaisevissa kohdissa rinnakkain tai aivan samaa jälkeäkin.

1883 Hannikainen oli valtion apurahalla ulkomailla opintomat-kalla. Hän kulki Pietarin kautta Danzigiin, Tharandtiin, saksalaiseen Sveitsiin ja Böhmiin ja palasi Ruotsin kautta kotiin. Hän oli saanut matkaohjeita Blomqvistilta, jolle hän kertoo havaintojaan. Preussin männyt vasta Danzigista länteen saavat tunnustusta osakseen. Ovat yleensä lyhyitä, väärärunkoisia eikä missään niin kauniita kuin Suomessa. Blomqvistin suosituksia hän saa kiittää erittäin ystävällisestä vastaanotosta Tharandtissa, josta käsin hän on käynyt Dresdenin läheisissä hoitoalueissa. Kirje päättyy siihen, että matka on ollut mielenkiintoinen, mutta että hän kaipaa kotia, ja saa vaimonsa vastaan Ruotsiin. Sisältö siis suunnilleen sama kuin enimmissä nuorien, ensikertalaisten opintomatkeilijain kirjeissä. »Oma maa mansikka, muu maa mustikka.» Hannikainen oli kumminkin pitänyt silmänsä auki, josta hänen myöhemmät kirjoituksensa olivat todisteina.

Meidän on muistaminen, että Hannikainen näihin aikoihin oli kovin nuori, vasta 25 vuotta täyttänyt. Hänen aktiivisuutensa, valpautensa ja yritteliäisyytensä kehittivät häntä jatkuvasti.

1883 Hannikainen ensimmäistä kertaa esiintyy Metsänhoitoyhdistyksen kokouksessa, seurassa, jossa metsänhoitajat keskustelivat yhteisistä ammattiasioista ja jossa havainnollisesti saatiin nähdä, mitä kukin oli, mihin hän kelpasi, ja jossa toverillista nuhdetta ja kasvatustakin voitiin antaa. Kokous pidettiin Hämeenlinnassa syyskuussa. Keskustelu kohdistui kysymykseen: »Onko syytä palkinnoilla kehoittaa metsänomistajia metsän kylvön ja istutuksen toimeenpanemiseen ja miten on asia parhaiten järjestettävä?» Keskusteluun Hannikainen otti osaa ja asettui siinä toiselle kannalle kuin Blomqvist ollen sitä mieltä, että tämälapsia palkintoja voitiin jakaa vasta 50 vuoden kuluttua. Parempi olisi, että palkattaisiin metsänistuttajia.

Saman vuoden marraskuussa Hannikainen kirjoittaa Blomqvistille, ja hänen silloin valmistunut kirjansa »Metsänhoidosta» oli kirjeen aiheena. Hannikainen oli anonut valtion varoista tekijäpalkkiota, ja kysymys oli joutunut myöskin Metsänhoitoyhdistyksen johtokunnalle lausuntoa varten. Johtokunta ei ollut arvostelussaan yksimielinen. Wrede (C. E.) vastusti apurahan myöntämistä jyrkästi, Nummelin samoin. Sallmén puolsi anomusta ja Blomqvist yhtyi häneen, mikäli teoksen toinen osa oli kysymyksessä. Hannikainen saikin avustusta, joskin vähemmän kuin oli pyytänyt. Kirjeessään hän pyysi, että Blomqvist ilmoittaisi, mitä virheitä hän oli viimeksi ilmestyneessä osassa huomannut ja kysyi eikö hän Dagbladetissa arvostelisi sitä. Hän oli tutustunut Wreden arvosteluun, mutta piti sitä nollan arvoisena, ja on hyvillään, että metsähallitus näyttää osanneen antaa sille sen arvon, minkä se ansaitsi. Blomqvist vastaa, että hän on Hannikaisen pyynnön johdosta ryhtynyt arvostelua laatimaan, mutta että hän siitä luopui, kun hän ei tahtonut tehdä sitä epäedulliseksi. Blomqvist tekee eräitä muistutuksia kirjaa vastaan, mutta sanoo, että se on selvästi ja hyvin kirjoitettu ja lausuu sen puutteistaan huolimatta tervetulleeksi. Hän toivoo, että senaatti joka tapauksessa myöntää ainakin sen, minkä metsähallitus oli ehdottanut.

1885 lopulla Blomqvist kirjoittaa Mustialan metsänhoitajalle Alex. Boreniukselle, joka oli matka-apurahan saatuaan Saksassa opiskele-
massa: »Onnellinen mies, joka saat vaeltaa »im deutschen Walde»,
sepä maistunee metsältä! Tahdot kenties kuulla jotakin hiljaisesta
'silva dormiens fennicasta', kun et enää voi kuulla meidän kuorsauk-
siamme.» Ja vähän myöhemmin hän jatkaa: »Me rakennamme sysi-
miiluja, odotamme ja lepuutamme kirveitämme parempien aikojen
toivossa. — Härnäpä vähän Bismarckia tilaisuuden siihen tarjou-
tuessa hänen 'forbandte Holzzöllerei'stään' (kirotuista puuntuonti-
tulleistaan). — Muutoin me teemme Salmin valtion metsille hoito-
suunnitelmia tukuttain ja elämme siinä uskossa, että meillä on metsä-
opisto, joka toimii. Meidän päällikkömme tulee uudestaan 'löytää'
opistomme, sillä 3 1/2 vuoteen hän ei ole ollut täällä, ja vaikeata on
hänen kanssaan saada tuloksellista keskustelua syntymään laitoksen
monista tarpeista. — Syksyn harmaat pilvet painavat raskaasti
metsätaloudellista taivaanrantaamme.»

Tämä näennäinen hiljaisuus oli ohimenevää laatua. Tuli aika,
jolloin niin Blomqvist kuin monet muut metsänhoitomiehet saivat
olla valveilla ja varustuksillaan.

Toistaiseksi oli kielikysymys ollut taka-alalla, mutta se ei suinkaan
merkinnyt sitä, että kaikilla tahoilla olisi oltu tyytyväisiä silloiseen
tilanteeseen ja erikoisesti opetukseen Evolla. On muistettava, että
oppilaista, jotka Evon metsäopistoon valittiin, vain jollakulla ihmeek-
seen suomi oli äidinkielenä. Enimmät olivat n.s. sivistyssuvuista
lähteneitä, ja puhekieli oli ruotsi. Tästä johtui, että opetusta Evolla
annettiin vain ruotsiksi. Opettajista Blomqvist oli siksi huono suo-
malainen, että hän tuskin olisi voinut suomeksi luennoida, sama oli
myöskin Furuhjelmin laita. Hackstedt hallitsi suomenkielen välttä-
västi, Nyberg heikonpuoleisesti. Tämähän oli tilanne, joka oli ajan
mittaan kestävä. U. S:ssa oli m.m. jo talvella 1887 ollut kirjoitus,
jossa vaadittiin suomenkielistä opetusta, mutta sysäys tuli odotta-
matta ja arvaamattomalta taholta.

Suomen uusi kenraalikuvernööri kreivi Heiden, joka vuonna 1887
liikkui maassamme tutustuakseen siihen ja sen yhteiskuntarakente-

Metsäinsinööri ALBERT SIVÉN.

Metsäinsinööri E. TH. SALLMÉN.

Metsänhoitaja T. J. BLOMQVIST.

Metsänhoitaja F. G. BERGROTH.

seen, teki matkan myöskin Evolle. Blomqvist kertoo tästä käynnistä, että korkea vieras saapui odottamatta toukokuun loppupuolella eräänä perjantaiamuna. Hän tarkasti opiston ja sanoi olevansa tyytyväinen järjestykseen. Hän katsoi kumminkin epäkohdaksi, että opetusta annettiin vain ruotsinkielellä. Korjaus oli välttämätön, ja oli ainakin jotakin tai joitakin aineita opetettava suomeksi. »Ennen kaikkea oli aluksi pidettävä huolta suomalaisen metsäkirjallisuuden ja oppikirjallisuuden syntymisestä.» Blomqvist oli tämän johdosta huomauttanut, että toistaiseksi oli oppilaista vain yhdellä ollut suomi äidinkielenä ja että, jos umpisuomalaisia oppilaita tulisi, opettajat pitäisivät huolen siitä, että he voivat suorittaa tutkintonsa. Joissakin tapauksissa olisi siis tarpeellista järjestää yksityisopetusta.

Omalta kohdaltaan Blomqvist näytti pelkäävän sitä, että hänen olisi pakko opettaa suomeksi. Hän antoi tosin suomenkielistä opetusta metsänvartijakoulussa, jonka johtajana hän oli ollut v:sta 1876 lähtien, mutta hän ei kai hyväksynyt kielitaitoaan ja tunsi, että luennoiminen suomeksi olisi ollut hänelle ylivoimaista ja antanut hänen esityksilleen sitä naurettavaa sivumakua, joka on kielen murteellisen ja virheellisen käytön seurauksena. Kirjeessä 1899 Blomqvist sanoo, että jos Evolle tulee umpisuomalaisia oppilaita, »on minunkin yrittävä parastani, joskin tulos olisi huono».

Heidenin käynnin välittömänä tuloksena oli, että hän vaati senaattilta täydellistä ehdotusta, miten suomi voitaisiin tehdä Evon opiston opetuskieleksi, mikä hänen mielestään on välttämätöntä ja, mikäli hän paikalla oli asiaan tutustunut, voisi tapahtua suuremmista vaikeuksistaakin. Blomqvist on hämmästynyt siitä, miten kiireellisesti asiassa oli toimittu ja miten radikaalisesti se tahdottiin ratkaista. Häntä ihmetyttää myös se tiedonanto, joka pannaan hänen suuhunsa, että muutos voisi tapahtua ilman suurempia vaikeuksia. Mutta opettajakollegio ryhtyi asiaa punnitsemaan, ja tuloksena oli sitten ehdotus, jonka mukaan opetusta osassa oppiaineita annettaisiin suomeksi, muun osan jäädessä vielä ruotsinkielisen opetuksen varaan.

U. S:n kirjoitukset Evon metsäopiston kieli- y.m. oloista ovat lukuisat. Niiden pääsisältö on suunnilleen sama kuin Hannikaisen

Metsänhoitolehdessä, jossa hän tavallisesti kirjoitti omassa nimessään. 1888 alussa, jolloin Evon opettajisto oli antanut lausuntonsa senaatin kirjelmään ja tehnyt ehdotuksensa opetuksen kielellisestä järjestelystä, arvosteli U. S. tätä lausuntoa. Se sanoo m.m., että opetuksen muuttamisesta Evolla suomenkieliseksi ollaan jo kaikkialla yksimielisiä, eikä sitä ole millään taholla edes yritetty vastustaa. Metsänhoitajien virallisena kielenä tulee olla suomi, sillä onhan luonnollista, että virkakunta, jonka sadasta jäsenestä vain korkeintaan pari toimii ruotsinkielisellä alueella, käyttää suomea virkakielenään. Evon metsäopiston opettajakunta sitä kumminkin vastustaa asettamalla monenlaisia verukkeita opetuksen suomalaistamisen tielle. Ehdotuksen mukaan vain joissakin sivuaineissa annettaisiin suomenkielistä opetusta, jotavastoin opetus pääaineissa olisi edelleen jäänyt ruotsinkieliseksi. Ja tämän vähäisenkin muutoksen takia olisi ehdotuksen mukaan välttämätöntä lisätä opettajavoimia ja rakentaa uusi opettajarakenne. Tällaista laajentamista kirjoituksessa vastustetaan ja ehdotetaan, että korkein metsäopetus siirrettäisiin Helsinkiin, polyteknilliseen opistoon.

Tähän kirjoitukseen Blomqvist vastaa. Hän huomauttaa, että Evon metsäopiston opettajakunnan lausunnosta oli annettu vääristely kuva. Opettajakunta ei ole vastustanut suomenkielisen opetuksen toimeenpanoa, päinvastoin on se osoittautunut halukkaaksi käyttämään suomenkieltä opetuskielenään niin laajassa mitassa kuin nykyiset olosuhteet sallivat. Ehdotuksen johtavana periaatteena on, että kaikki opistoon pyrkivät saavat nauttia opetusta äidinkielellään. Vaikkei tätä päämäärää kohta saavutettaisikaan, toivoo opettajakunta tulevaisuudessa päästävän yhä parempiin tuloksiin. Blomqvist luettelee sitten ne aineet, joissa opetusta annettaisiin suomeksi, ja sanoo, että metsämatematiikkaa ja maanmittausoppia ei voida opettaa suomenkielellä, ennenkuin saadaan oppikirjat. Opettajakunnan ehdotus tarkoitti juuri sitä, että suomenkielisiä oppikirjoja saataisiin kaikkiin aineisiin. Tällä tavalla raivataan suomenkieliselle opetukselle ja tieteelle varmimmin ja nopeimmin tietä. Kohtuuden sekä nykyiset ja tulevaisetkin olot huomioonottaen on opettajakunnan mie-

lestä tarkoituksenmukaista ja tarpeellistakin, että ruotsinkieltäkin käytetään opetuskielenä.

U. S:n toimitus liitti kirjoitukseen sapekkaan vastineen. Blomqvistin selostus ja Evon opettajakunnan kanta on lehden mielestä erinomainen todistuskappale siitä, miten suomen kielen pääsemiselle oikeuksiinsa pannaan esteitä. Erityisesti ivataan suomalaisten oppikirjojen valmistamispuuhia, ruotsalaisten, saksalaisten y.m. kääntämistä suomen kielelle. Miten on Evolla ollut mahdollista opettaa metsämatematiikkaa, vaikka oppikirjat ovat olleet saksalaisia?

Hannikaisella oli omat suunnitelmansa siitä, miten suomenkielistä metsätieteellistä kieltä voitiin kehittää. Hän oli jo pitemmän aikaa hautonut muuatta rohkeata tuumaa, perustaa suomenkielinen metsäaikakauskirja. Aikeistaan hän oli m.m. kertonut Blomqvistille, todennäköisesti kevättalvella 1887. Blomqvist oli niistä silloin tietoinen, mikä käy selville erästä hänen kirjeestään Boreniukselle, jossa hän sanoo, että Hannikainen ja Cannelin ovat tällaista aikakauskirjaa suunnitelleet. Blomqvistin mielestä aikakauskirjan, jonka perustajat ovat rohkeita, tulisi olla vähän suurempi kuin ruotsinmaalainen »Skogsvännen» ja ehdottoman käytännölliseen henkeen toimitettu. Blomqvist epäilee suuren aikakauskirjan mahdollisuutta, vaikka hän myöntää, että se olisi suomenkielisen metsäkirjallisuuden kehittämiseksi erittäin tehokas keino. Hänen mielestään Hannikainen olisi voinut tarjota kykyänsä Metsänhoitoyhdistyksen Julkaisuille ja sanoo hänelle sitä jo aikaisemmin ehdottaneensa, jolloin Hannikainen kumminkin oli tarjouksen hylännyt.

1887 lopulla Hannikainen ilmoittaa Blomqvistille, että hänen aikakauslehtisuunnitelmansa nyt on toteutumassa. Lehti saa nimekseen »Metsänhoitolehti» ja ilmestyy neljästi vuodessa, Hannikaisen ollessa vastaavana. Hän ei odota mitään loistavia taloudellisia tuloksia. Ei uskalla toivoa apua Blomqvistilta, vaikka olisikin siitä erittäin kiitollinen. Hän pyytää jo ennakolta anteeksi lehden puutteellisuuksia, mutta pitää sitä tarpeellisena metsäasian herättämiseksi ja suomenkielen kehittämiseksi.

Vähää ennen kuin tämä tapahtui oli Metsänhoitoyhdistyksessä

ollut pieni kielipoliittinen kahakka. Yhdistyksen kokouksen alkaessa Viipurissa oli Hannikainen pyytänyt puheenvuoroa ja ehdottanut, että kunkin puhujan lausunnot merkittäisiin pöytäkirjaan hänen käyttämällään kielellä. Metsänhoitoyhdistyksen kokouksien pöytäkirjat olivat niihin asti olleet vain ruotsinkielisiä, eikä niin ollen käy selville, oliko Hannikainen käyttänyt ruotsinkieltä lausunnoissaan vai suomeako, mutta tämän jälkeen hänen, kuten eräiden harvojen muidenkin, lausunnot ovat suomenkielisiä. Tapahtuma olisi mennyt verrattain huomaamatta, mutta yhdistyksen sihteeri, metsänhoitaja Borenius, ilmoitti kohta, että hän ei ollut kyllin suomenkielen taitoinen voidakseen vastata sisällöstä. Kokous antoi hänelle pöytäkirjuriapulaisen, metsänhoitaja Cannelinin. Tämä välikohtaus antoi Hannikaiselle kiitollisen aiheen hyökätä sekä Metsänhoitoyhdistyksen että varsinkin sen sihteerin kimppuun, ja asiasta käytiin sanomalehtiväitelyä. Tapaus harmitti Blomqvistia, ja siitä puhuttiin pitkään hänen ja Boreniuksen kesken edellisen ihmetellessä, että Borenius oli katsonut suomenkielen taitonsa tosiaankin niin heikoksi.

Hannikainen oli, kuten edellä olemme nähneet, tarjonnut Blomqvistille tilaisuuden kirjoittaa Metsänhoitolehteen, mutta Blomqvist ei sitä käyttänyt. — Blomqvist oli vastauksessaan Hannikaisen kirjeeseen pyytänyt Hannikaisen pitämään huolta siitä, että suomenkielisessä sanomalehdistössä useinkin aivan harhaanjohtavat, metsänhoitolaitosta koskevat tiedot ja hyökkäykset tulisivat oikaistuiksi. — Boreniukselle oli Hannikainen myös tehnyt samanlaisen tarjouksen, mutta ei hänkään siihen myöntynyt. Blomqvist oli taas tarjonnut Hannikaiselle tilaisuutta kirjoittaa S. Metsänhoitoyhdistyksen Julkaisuihin, mutta Hannikainen ei sitä käyttänyt. Välit olivat näin ollen selvät. Kuljettiin eri linjaa.

1888 Suomen Metsänhoitolehden ensimmäinen numero ilmestyi. Ei ole epäilystäkään siitä, että se herätti metsänhoitajapiireissä suurta huomiota ja että metsänhoitajien nuorempi polvi suhtautui siihen myönteisesti.

Hannikainen ajoi siinä metsäpolitiikkaa, joka herätti huomiota, ja

kokosi ympärilleen ystäviä ja puoltajia, mutta sai jyrkkiä vastustajia-kin. Useassa kirjoituksessa hän palaa sellaisiin laajakantoihin kysymyksiin kuin valtion metsämaiden asuttamiseen, metsänhoitopetuksen järjestämiseen, metsähallinnon puutteisiin ja tarpeellisiin muutoksiin.

VALTIONMETSÄT JA METSÄHALLINTO.

Valtionmetsien hallintoa koskeva ohjesääntö vuodelta 1859 oli kauan aikaa se »magna charta», joka määritteli metsähallinnon rakenteen. Vaikka pian tultiin huomaamaan, että tämä C. W. Gyldénin luoma olikin hyvin monessa suhteessa epäonnistunut ja vaillinainen, ei tahdottu lähteä sen muuttamista vaatimaan, ennenkuin se kävi aivan välttämättömäksi eikä enää ollut pelkoa siitä, että muutoksella olisi pitemmälle meneviä yllättäviä seurauksia. On kuvaavaa, että S. Metsänhoitoyhdistyksessä vasta 27 vuotta sen jälkeen kuin asetus oli astunut voimaan, kosketeltiin sitä ja neuvoteltiin, voitaisiinko sitä muuttaa. Tässä tilaisuudessa luotiin hyvinkin valaiseva kuva puheenalaisen ohjesäännön määräysten soveltumattomuudesta todellisiin oloihin.

Blomqvist, joka keskustelussa käytti puheenvuoroja, sanoi, että häneltä oli jo aikoja sitten kysytty, eikö ohjesääntöä olisi muutettava, mutta että hän oli pitänyt sitä ennenaikaisena. Nyt hän kumminkin luuli ajan jo tulleen, jolloin muutos oli välttämätön, ja siihen oli käytävä käsiksi, ennenkuin se metsänhoitajien sukupolvi, joka oli kokenut ohjesäännön puutteellisuudet, luopui viroistaan ja poistui näyttämöltä.

Muuan ohjesäännön puute, joka johtui siitä, että oli kuviteltu puutavaroiden hakkuun tapahtuvan aivan toisin kuin se sittemmin tapahtui, herätti pian huomiota ja antoi aiheita osittaisiin muutoksiin. Tämä puute koski sahatukkien mittausta. Ohjesäännössä oli tarkkaan määritelty, mitä milläkin puutavaraladulla tarkoitettiin, mutta sahatukkien kuutioimisesta oli sitävastoin annettu riittämättömiä ja vaillinaisia ohjeita. Niiden täydentämiseksi annettiin 1867

uudet. Nykyajan valossa katsottuina nämäkin ohjeet ovat vaillinaisia. Niissä oli se vika, että ostaja sai liiaksi valikoida itselleen parhaimpia puita ja hylätä kaiken, joka hänen mielestään oli viallista. Vuosina 1872 ja 1873 näitä ohjeita täydennettiin ja tehtiin luovuttajalle vähän edullisemmiksi. Tukit myytiin kuutiojaloittain, siis kokonsa perusteella. Ne ajettiin rantaan ja mitattiin sitten, tavallisesti jäällä, kun ajo oli päättynyt. Mittaustoimitus, jota metsänhoitajien kielellä sanottiin »luovutukseksi», muodostui täten hyvin tärkeäksi tehtäväksi. Oli tarkastettava, että mittausta tapahtui oikein, mutta samalla oli valvottava, että tukkeja ei turhien viallisuuden takia hylätty. Joka vähänkin tietää, miten vaikeata on joidenkin ohjeiden mukaan määritellä puun vikanaisuutta, voi helposti kuvitella, minkälaisiin erimielisyyksiin luovutustilaisuudessa voitiin joutua. Itse mittausta on tietysti riippuvainen mittausmiesten tarkkuudesta ja tunnollisuudesta, ja kaulaimen osoitus voi eri miesten käsissä suuresti vaihdella. Näinpä olikin luovutustilaisuudessa, etenkin silloin kuin valtion edustajana oli joku hyvin virkavaltainen metsänhoitaja ja vastaanottajana omanvoitonpyyntiä ja oman yhtiönsä etua tavoitteleva ostajan edustaja, mahdollisuuksia riittäisi. Väliin ei päästy eteenpäin ollenkaan, väliin luisti mittausta hyvällä vauhdilla. Kun luovutuksen aikana usein voi olla pakkasta, ei se aina ollut mitään herkkua, vaan puolella, jos toisellakin, oltiin hermostuneita ja ärtyisiä.

Blomqvist kertoo, että vuoden 1873 ohjeita laadittaessa oli noudatettu ostajien toivomuksia. Hän ihmetteli siitä syystä sitä, että ostajat olivat niihin tyytymättömiä. Hän lausuu kerran kirjessään Boreniukselle 1890, että hän on vakuutettu siitä, että maan »sahapatruunat» eivät vaatisi kuutiojaloittain tapahtuvan mittauksen muutosta, »elleivät he katsoisi siten voittavansa vielä enemmän kuin 1873-vuoden järjestelmän mukaan, joka kumminkin oli valtiolle niin epäedullinen».

Ostajat eivät aikaisemmin olleet niin valmiita käyttämään hylkäämismahdollisuuksia hyväkseen, mutta 1880-luvun loppupuolella he osoittivat silmännähtävää halua tähän niin laajassa mitassa kuin

ohjesäännöt suinkin vain sallivat. Valtion tappiot alkoivatkin hui-
maavasti kasvaa. Kemin tarkastuspiirissä oli yhtenä ainoana vuonna
230,000 mitatusta tukista hylätty 86,000 eli noin 37 %. Koillis-
Karjalassa olisi hylkypuita mittakirjoissa 1874 ollut 5.2 %, mutta
myöhemmin yhä enemmän, noin 11.0 %. Vuonna 1889, jolloin
myyntitapaa jo muutettiin, oli se 17.4 %:sta alentunut 2.2 %:iin ja
seuraavana vuonna 0.9 %:iin. Ostajat olivat alkaneet käyttää erikois-
ia »asiantuntijoita» pääasiallisesti Nurmekselta ja Itä-Suomesta ko-
toisin olevia piirimiehiä ja »kymppettä», joilla oli suuri kokemus ja
hyvä puun tuntemus ja joiden tehtäväksi annettiin ennakolta, en-
nenkuin luovutustilaisuus alkoi, tutkia tukkikasat ja huolellisesti
merkitä, missä puussa oli vikaa ja miten se oli arvosteltava. Tällainen
»ennakkotarkastus» oli hyvin kannattava. H. R. Sandberg kertoo S.
Metsänhoitolehdessä 1888 esimerkkejä siitä, miten ostaja löydettyään
suhteellisen vähäpätöisen vian tukin keskeltä sai sen alennetuksi
hylkyjen joukkoon siitä huolimatta, että siinä oli noin 18.5 kuutio-
jalkaa tervettä puuta. Niin pian kuin se oli saatu hylkyksi, jäi se
rannalle, jollei valtio sitä myynyt ostajan tarjoamasta pilkkahin-
nasta uudelleen, jolloin hän ei suinkaan sitä halveksinut, vaan oli
valmis sen sahaansa viemään. Sandberg sanoo, että esimerkkejä siitä,
miten ostaja hylkypuusta saa vähintään yhtä monta kuutiojalkaa
kelvollista sahatavaraa kuin 14' × 10"-tukista olisi lukemattomia.
Enimmät hylkypuut kuuluvat niihin.

Ei ole ihmeteltävää, että metsänhoitajat alkoivat kyllästyä.
SMY:n kokouksessa 1886, jossa puheenalainen asia oli esillä, sanoo
muuankin metsänhoitaja, että »metsänhoitajan työn painopiste on
nyt tukimittauksessa. Mikä kohottava, metsätaloudellisesti kehit-
tävä ja kiinnostava toimitus! Tämä kidutus on varmaan tappanut
usean metsänhoitajan ammattiharrastuksen». Jos puutavaran luov-
utusta koskevat ohjesäännöt olivat metsänhoitajille harmillisia,
herättivät luovutustapa ja valtiolle siitä aiheutuvat tappiot kiusal-
lista huomiota paljoo laajemmissa piireissä. Ne antoivat aiheita ar-
vosteluun ja metsänhoitolaitosta koskeviin moitteisiin niin yksityi-
sellä kuin virallisellakin taholla. Siitä saivat kiitollisia aiheita Pel-

likka ja hänen aatetoverinsa, mutta myöskin valtiopäivillä kuvattiin
näitä epäkohtia räikein värein. Sattuipa vielä, että jotkut virkaansa
laiminlyöneet metsänhoitajat eivät suvainneetkaan olla mukana luov-
utustilaisuudessa, vaan viettivät aikansa tuvan lämpimässä, kaukana
työmaalta. Onnettomuus oli silloin tarjolla. Ei tarvittu muuta kuin,
että valtion etuja yksin valvova metsänvartija katsoi sormiensa läpi
ja antoi terveitä tukkeja hylkyinä tai jätti ne kirjoista kokonaan pois.
Minkälainen varjo siitä lankesikaan metsänhoitajakunnalle! Joissa-
kin oikeuden käynneissä voitiin todeta, että laiminlyönnit joskus
eivät pohjautuneetkaan pelkästään huolimattomuuteen ja laiskuu-
teen, vaan epärehellisyyteenkin.

Mitä voitiin tällaisten epäkohtien poistamiseksi tehdä?

Mittaus- ja luovutustavassa oli ilmeisesti vikaa, ja se oli siis ensi
kädessä poistettava. Mutta eihän sellainen mittaus, joka otti huom-
ioon tukin suuruusmitat ja viat voinut olla väärä? Vikaa ei voinut
olla siinä, että puu kuutioitiin ja hintaa velottiin vain sen terveestä
osasta. Vika oli siinä, että puun teknillisiä puutteellisuuksia arvostel-
tiin liian ankarasti. Kun siitä syystä metsänhoitajat S. Metsähoito-
yhdistyksen kokouksessa neuvottelivat puheena olevien sääntöjen
muuttamisesta, oli niitä, jotka katsoivat käytännössä olleen menet-
telytavan periaatteellisesti oikeimmaksi. Näiden joukossa oli m.m.
vphra E. Wrede, joka vähää aikaisemmin oli käynyt Ruotsissa tutus-
tuakseen siellä noudatettuihin mittaustapoihin. Hänen mielestään
oli kuution mukainen maksutapa ehdottomasti oikein niin metsä-
taloudellisesti kuin teknillisestikin. Kuution mukainen myynti oli
lisäksi rehellisempi kuin muu tapa, sillä niin hyvin myyjä kuin
ostaja saavat siinä varmemman käsityksen siitä, mitä myydään kuin
rungoittaisessa kaupassa, jota usealla taholla vaihtoehtona suositeltiin.

Runkokaupan puoltajat väittivät sen olevan edullisemmän sekä
myyjälle että ostajalle, kun nimittäin jälkimäinen tässä tapauksessa
voi käyttää ostamansa rungon niin tarkkaan kuin vain halusi ja kat-
koa miten tahtoi.

Käyttämässään puheenvuorossa Blomqvist purevasti sanoo, että
ostajilla ei pitäisi olla mitään syytä olla tyytymättömiä, kun nimit-

täin voimassa olevat mittaustavat ovat heidän toivomuksiensa mukaan laaditut.

»Puiden myyntitavan tulee, niinkuin kaupoissa yleensä, ensi sijassa sekä ostajalle että myyjälle osoittaa tarjotun tavaran määrä ja laatu niin tarkkaan kuin suinkin, ja puun myynnissä täyttyy tämä ehto parhaiten kuution mukaan maksettaessa. Kaikki ovat kumminkin siitä yksimielisiä, että vuoden 1873 ohjeet eivät ole vastanneet tätä vaatimusta. Muutos on siis tarpeellinen, mutta puhuja ei voinut luopua vakaumuksestaan, siitä nimittäin, että kuution mukainen myynti on tarkempi ja metsätaloudellisesti oikeampi kuin rungoittainen. Viime aikoina yltyvät hylkäämiset ovat tosin heikontaneet näitä etuja, jonka tähden puhuja oli ollut taipuisa puoltamaan rungoittaista myyntiä. Hän tahtoi siitä syystä metsänhoitajan vaikeata asemaa ja Pohjois-Suomessa vallitsevaa yleistä mielipidettä silmällä pitäen yhtyä niihin, jotka puolsivat rungoittaista myyntiä maan pohjoisissa hoitoalueissa.»

Tällä periaatteellisella kannalla Blomqvist pysyi, ja kun häneltä 1889 pyydettiin lausuntoa, sanoi hän Boreniukselle ehdottomasti puoltavansa kuutiojalkamyyntiä. Ja hän käytti eräässä myöhemmässä kirjeessään harvinaisen jyrkkää kieltä kysyessään »maamme sahanomistajatko taas saavat sanella myyntiehdot? Kuinkahan paljon valtio onkaan menettänyt vuoden 1873 huonojen ohjeiden takia?» Blomqvistin lausunto oli kirjoitettu sillä viileällä asiallisuudella, mikä hänelle yleensä oli ominainen, mutta joka terästy milloin käsiteltävänä oleva ehdotus tai asia häntä erikoisesti kiinnosti. Blomqvist polemisoi sitä ajatusta vastaan, että valtio välttäisi joitakin tappioita siirtyessään kuutiojalkakaupasta kantokauppaan. Hänen mielestään viimeainittuun sisältyy eräitä tekijöitä, joita hän sanoo uhkapeliosuudeksi. Juuri tämä osuus on antanut aiheita useiden pohjoismaiden puutavarakauppiaiden pikaiseen ja suureen rikastumiseen. »Juuri tämän takia lienevätkin Ruotsin metsänostajat niin kovin halukkaita säilyttämään runkokauppamuodon, samalla kuin siihen kätkeytyvän ylimääräisen voiton saannin toivo tekee oman maamme metsänostajat sen ystäviksi.» Valtio siinä kumminkin joutuu heikommalle puo-

lelle, sillä runkokaupassa on uhkapeliä, ja siinä joudutaan menettämään paljon vaikeasti määriteltävien laho- y. m. vikojen takia. Mikäli Blomqvist oli voinut asiasta saada selvää, ei Ruotsissa leimausta toimitettu sen suuremmalla huolellisuudella kuin meilläkään. Latvaosien hukkaanmenemistä liioitellaan. Kun luovutuksissa meillä oli syntynyt rettelöitä ja valtion kuutioimisohjeiden puutteiden nojalla oli tahdottu rikastua, niin voitiin se estää antamalla metsänhoitajalle valta ratkaista puun laatu. Luovutuksen hitautta on moitittu, mutta kun päivässä helposti voidaan kuutioida 1,000—2,000 tukkia, niin ei valituksiin ole mitään syytä. Metsähallituksen ja hallituksen on paljon helpompaa arvioida kuutiojalkaan kohdistuva hinta kuin runkoon kohdistuva. Kuutiokaupan toteuttamiseen sisältyy myös aina se edellytys, että metsähallinto itse suorittaa hakkuu- ja ajotyöt, mikä taas turvaa järkipäisen ja huolellisen metsänkäytön. Kun vphra Wrede myöhemmin oli puoltanut runkokauppaan siirtymistä m. m. sillä perusteella, että kuutioimismenettelmissä käytetty kontrollimittaus oli epäkäytännöllinen, niin Blomqvist ei sitäkään hyväksynyt, vaan piti tarkistusmittausta hyödyllisenä ja tarpeellisenä muistutuksena asianomaiselle siitä, että huolellisuutta on valtion metsien arvokainta tuotetta myytäessä noudatettava. Se ei ole mitenkään metsänhoitajan kunniaa loukkaavaa yhtä vähän kuin voidaan sanoa, että tavallinen kassan- tai tilintarkastus sitä olisi. Kun vphra Wrede oli samassa kirjelmässään kosketellut myös metsäkasööräkysymystä ja väittänyt, että toimi on tarpeeton ja voidaan hävittää, niin vastusti Blomqvist myöskin tätä ehdotusta.

Hallitus katsoi myyntimuotoasian sen arvoiseksi, että se lykättiin suhteellisen suuren komitean valmistettavaksi. Komiteaan kuuluivat puheenjohtajana maaherra And. Malmgren, sekä jäsenenä Carl Nummelin, Henrik Heikel, O. A. Malm ja K. Arppe. Komitea asettui rungoittain myyntiä puoltamaan, koska se sen mielestä parhaiten vastasi silloin vielä vallitsevia oloja, vapautti niin metsänhoitolaitoksen kuin ostajat suuritöisestä ja vaikeasta kuutioimistoimituksesta, jossa valtio enimmäisessä tapauksissa joutui tappiolle, ja koska ne, jotka olivat väittäneet kuution mukaan tapahtuvan mittauksen »teoreettiselta

metsänhoitokannalta» oikeaksi, eivät ole voineet esittää sen puolesta vakuuttavia todisteita.

Komitean jäsenistä Nummelin liitti mietintöön vastalauseensa, joka myöhemmin kenties vaikutti siinä suhteessa, että vuonna 1893 annettu asetus teki kuutiokaupan rungoittain tapahtuvan myynnin ohella luvalliseksi. Milloin runkokauppaa noudatettiin, oli jokainen runko sen laadusta huolimatta kaadettava ja maksettava, jälkimäistä tapaa käytettäessä tuli ostajan ottaa pienimpänä tukkina 4 m pitkä ja latvaläpimitaltaan vähintään 22 sm vahvuinen tukki.

»Teoreetikot» vetivät siis lyhyemmän korren. Heidän puoltamansa menettelytapa oli luonnollisesti kehittyneempi kuin rungoittain tapahtuva myynti. Myöhempi kokemus on osoittanut, että valtio on palannut kuutioittain myyntiin kohta, kun se itse on alkanut valmistaa tukkeja ja voi katkoa rungot parhaimmaksi näkemällään tavalla. Niin kauan kuin valtio ei itse kaatoa ja katkaisua toimittanut, vaan se jäi ostajan suoritettavaksi, oli rungoittain myynti käytännöllisin. Sitäkin voitiin, sitä mukaa kuin kokemuskuluja saatiin ja sekä ostajat että myyjät siihen tutustuivat, kehittää yhä varmemmaksi, joten riski ei enää jäänyt niin suureksi kuin Blomqvist oli luullut.

Vuosien 1867 ja 1873 välillä vallinnut nousukonjunkturi, joka etenkin Saksan—Ranskan välisen sodan jälkeen aiheutti sahatavaroiden hinnan ennen aavistamattoman nousun, synnytti, kuten tunnettua, voimakasta metsien hintojen kohoamista ja sitä seurannutta keinottelua. Syksyllä 1873 puhkesi suuressa maailmassa pula, ja sen seuraukset tunnettiin ennen pitkää meidänkin maassamme. Sahatavaroiden äkillinen nousu oli aiheuttanut liikatuotantoa joka taholla, Ruotsissa, Norjassa, Venäjällä (Arkangelissa ja Riiassa) ja ennen kaikkea Kana-dassa. 1875 puutavaroiden hinnat alkoivat laskea, mutta vasta 1876—1877 seuraukset näkyivät. Standartin hinta laski 10 punnasta fob, 6 puntaan cif. Tämä valtava lasku oli tietysti liian suuri kaikkien teollisuuden harjoittajain kannettavaksi, ja niinpä sitä seurasi toinen toistaan pahempi romahdus. Taloudellinen elämä jäi siten miltei lamaannuksiin. Metsän hinnat pysyivät alhaisina ja yritteliäisyys vähäisenä.

Metsätaloudellemme se merkitsi pitkällistä paikoillaan olemista, kuollutta aikaa, jona metsähallitus sai toimia yhtämittäisessä vastuudessa. Ja tätä lamaannusaikaa kesti aina 1880-luvun loppupuolelle asti. On näin ollen ilmeistä, että mitään huomattavia vilkkauden merkkejä tai todisteita valtionmetsien hoidon kohoamisesta ei voitu nähdä.

1880-luvun alkupuolella Blomqvist kirjoittaa Boreniukselle ja kertoo oppilaiden pelkäävän työtilaisuuksien täydellistä häviämistä. Hän ei omasta puolestaan kumminkaan ole epätoivoinen. Suhdanteet muuttuvat varmasti pian paremmiksi. Siihen tarvitaan tuskin muuta kuin 6 à 7 vuotta.

»Kun vain joitakin miljoonia on kassaan kertynyt, ollaan varmaan valmiita hoitoalueita jakamaan ja muita töitä toimeenpanemaan. Senaattorien aivoissa on eräänlaisia vuoksiliikkeitä. Pelkään pahoin, että niissä nykyisin ei ole minkäänlaista selvien näkemysten ja suuntaa antavien päätösten virtaa.»

Vuotta myöhemmin hän sanoo: »Jos tutkin, kuinka monta täällä valmistunutta metsänhoitajaa on koettanut saada hoitoalueensa metsät parempaan kuntoon, tulen surulliseen tulokseen. Kenen vika? Ei yksin hallituksen, vaan metsänhoitajienkin, joiden tulisi väsymättä vaatia uudistuksia, kunnes ne annetaan. Syy on suhdanteidenkin. Kuinka paljon erehdytäänkään, ennenkuin kaikki oppirahat on maksettu! Metsänhoitajilla olisi nykyisin, kun valtion metsiä ei hoideta muutoin kuin vartioimalla ja ohjelmattomasti hakkaamalla, aikaa muuhunkin kuin virantoimitukseen.»

Ollessaan oppilaiden harjoitustöitä johtamassa Säräisniemellä hän tekee eräitä ikäviä huomioita. Hän sanoo, että on tosiaankin uskomatonta, miten suuret alat valtion metsää on tukkipuita hyvin vähän tuottavassa tilassa. Säräisniemen 10,000 t.-alan laajuinen metsä on kuluneiden 30 vuoden aikana tuottanut tuskin mitään arvopuulisiä. Ne harvat tukkipuut, joita on tavattu, on metsänvartija kolonut (!), vaikka hänelle oikeastaan oli annettu lupa koloa puita vain rämeiltä. Hän oli erehtynyt rämeistä ja kankaista, ja loput tukkipuut ovat palaneet! On surkeata todeta, että senlaatuinen väärinkäyttö

on valtionmetsissä mahdollinen. Valitettavasti tämä ala ei liene ainoa laatuaan Paltamon hoitoalueessa, joka on siivottomassa kunnossa (på fädot). Ja kumminkin katsotaan asianomaisen metsänhoitajan kuuluvan oman tarkastusalueensa kaikkein huolellisimpien joukkoon. Blomqvist huomauttaa samalla tästä kertoessaan: »Kuinka tarpeellisia ja välttämättömiä olisivatkaan valtion metsiin kohdistuvat tarkastukset, joista kävisivät selville niissä ajanjaksottain tapahneet muutokset.»

Tällaisista huomioista Blomqvist yksityiskirjeessä toverilleen kertoo ja huomauttaa, että niiden täytyy jäädä heidän väliseksi asiakseen. Hän ei hyväksy asiattomien taholta tulleita hyökkäyksiä, joita oli esiintynyt »Finland»-lehden palstoilla, niihin kätkeytyvien salaviit- tausten takia.

Tyytymättömyyttä oli siis Blomqvistin mielessä, ja hän oli siitä puhunut tovereilleen ja lähemmille ystävilleen, mutta moitteet eivät puhjenneet näkyviin julkisina hyökkäyksinä. Ne jäivät toisten tehtäviksi. Hannikaisen ansioksi on luettava, että hän rohkeasti kävi metsähallinnon heikkoja kohtia paljastamaan.

S. Metsänhoitolehden ensimmäisessä numerossa, joka ilmestyi 1888, Hannikainen luo katsauksen »metsänhoidon nykyiseen kantaan maassamme». Hän väittää valtionmetsien huonon tuottavaisuuden johtuvan pääasiassa metsänhoitoviraston puutteista. Hän sanoo, että niissä ei harjoiteta mitään todellista metsänhoitotyötä. Kun metsänhoitaja kuitenkin on tätä varten olemassa, ei ole ihmeteltävää, että herää ajatus näiden virkamiesten lukumäärän vähentämisestä. Olihan vuoden 1872 jälkeen 12 virkaa lakkautettukin. Eräs metsänhoitaja oli ollut lähes kuusi vuotta virassaan ilman mitään työtä virkansa puolesta. Eikö metsänhoitajalla siis olekaan mitään tehtävää? Hannikainen luettelee suuren joukon sellaisia töitä, joita hänen mielestään voitaisiin tehdä tuottamatta valtiolle mitään menoja, ja hän epäilee, ovatko sahapuiden hakkuut nekään aina järjestelmällisesti tehtyjä. Hän ihmettelee, mitä varten yhä uusia metsiä ostetaan valtion haltuun, vaikka niitä nyt jo on lähemmäs $\frac{1}{3}$ Suomen maata. »Ainoa keino, joka voipi hankkia metsänhoitolaitokselle kunnioitusta

sekä antaa takeita sen elossa pysymisestä ja siitä, että kruununmetsät tuottavat maallemme sen hyödyn, jonka ne voisivat antaa, on, että niitä ryhdytään todellisesti hoitamaan.» Hän vaatii tarkastuksia valtionmetsiin. Niissä olisi toimeenpantava revisiooneja, »joka on kaiken järjestelmällisen metsänhoidon ensimmäinen ehto ja johon kruununmetsissä jo kauan sitten olisi pitänyt ryhtyä.»

Kun tämä numero oli ilmestynyt, ei Blomqvist pitänyt suurempaa kiirettä siihen tutustumisella. Hän kirjoittaa Boreniukselle: »Ei minulla ole ollut aikaa lukea Hannikaisen uutta aikakauskirjaa! Ei minulla ole ollut siihen kovin suurta haluakaan, kun epäilen että siinä on paljon typeriä pukinsorkkia. Epäilen vielä sitäkin, että Hannikainen on U.S:n kuiskaaja kaikissa sen Evon metsäopistoa koskevissa hyökkäyksissä, joka minua on suuresti suututtanut.»

Ne epäilykset, jotka Blomqvist tässä lausuu, ovat todennäköisesti täysin aiheellisia. Hannikaisen kirjoituksilla Metsänhoitolehdessä ja U.S:n kirjoituksilla vastaavista kysymyksistä oli nim. kovin paljon yhteistä. Aivan aiheeton tuskin oli myöskään se Hannikaista vastaan tehty syytös, että hän esiintyi paljon häikäilemättömämmin silloin kuin hänen nimikirjoitustaan ei ollut kirjoituksen alla, kuin jos hän kirjoitti omissa nimissään. Eihän Hannikainen siinä olisi tehnyt muuta, kuin mitä sanomalehdissä yhtämittaa tehdään ja pidetään sopivana. Ja hän oli sanomalehtimies, joka täysin ymmärsi, mikä vaikutusvalta julkisella sanalla on ja joka myös osasi käyttää tätä asetta, hyvin tuntien senkin, että väittelyssä asiallisuudella oli monta muunnosta. Erikoisesti ne artikkelit, jotka koskivat Evon metsäopistoa ja siellä annettua opetusta, kävivät Blomqvistin sydämelle, mutta useat muutkaan Hannikaisen artikkelit eivät häntä miellyttäneet. Hän kirjoittaa Boreniukselle, että Hannikaisen valtionmetsien tarkastusta koskeva kirjoitus oli ilkeä tekele, jonka tarkoitus on aikaisemmin jo heränneen, metsähallitukseen suuntautuvan epäluulon lisääminen. On kieroja verrata Turun läänin eteläosien metsätaloutta valtion metsien talouteen. Metsähallituksen tulisi johtaa valtionmetsätaloutta viisaasti ja huomaamatta eteenpäin eikä asettua kaikkeen positiiviseen rakentamistyöhön nähden aivan kielteiselle kannalle.

Blomqvist myöntää Hannikaisen kirjoittavan sujuvasti ja hauskasti-kin, mutta epäilee, tarjoaako hän suurelle yleisölle soveliaista lukemista,

Boreniukselle Blomqvist kuvasi hoitoalueiden hoitoa niin, että metsähallitus tarvitsee metsänhoitajia enemmän nimeksi kuin hyödyksi ja että hoitoalueiden hallinto ja talous todellisuudessa on vain homeopaattisesti metsänhoidollista. »Sekä Norrmén että af Forselles ovat, Jumala paratkoon, yhtä vähän kiinnostuneita metsätaloudellisista tsysmyksistä, enkä minä heiltä odota mitään, en edes järkevää keskustelua.»

Blomqvist on Norrménin silmissä, niin hän itse sanoo kerran, kaikenlaisten tuulentupien rakentaja (projektmakare) eikä hänen sanalleen siis anneta suurta merkitystä.

Ollessaan kerran Multialla töissä oppilaidensa kanssa ja tutustessaan sikäläisiin valtionmetsiin Blomqvist uskoo huoliaan ystävälleen Boreniukselle. Hän pelkää, että sekä Numell että Nummelin katsovat velvollisuudekseen vastustaa metsänhoidollisen järjestyksen aikaansaamista valtionmetsissä ja että af Forselles ei liioin tee mitään. Blomqvistia harmittaa, että metsähallitus ei vahvista niitä suunnitelmia eräitä valtionmetsiä varten, jotka laadittiin Evolla oppilaiden harjoitustöiden tuloksina. Miksikä se ei ollut vahvistanut Vesijaon suunnitelmaa, joka jo kauan on ollut metsähallituksessa? Miten voidaan selittää, että Edesniemellä, Päijänteeseen pistävällä niemellä, jossa valtiolla oli noin 600 ha laajuinen kruununpuisto, kasvavien kouvujen hakkuuoikeus oli annettu Konkolalle à 4 mk kuutiosyli ja siten rikottu metsälle tehtyä suunnitelmaa, joka siis on aivan turhaan tehty? Salmassa, jossa oppilaat olivat olleet työssä, on kaikki korpimaiden kuuset alueilta, joille oli suunniteltu hoito- ja hakkuuohjelmat, myyty, todennäköisesti ilman että korven ja kankaan rajoja olisi tarkkaan seurattu. Metsää varten tehdyt suunnitelmat ovat metsähallituksessa. Multian hoitoalueessa on kelvoton metsänhoitaja. Hän on aikaisemmin ollut Paltamossa ja näyttää jatkavan siellä aloittamaansa epämetänhoidollista työtä. Evon oppilaat olivat toimittaneet järjestettyä hirrenharsintaa tarkoittavan suunnitelman, ja kartat

A. G. BLOMQVIST

1856 (vasemmalla). Hänen vieressään Pietarin yliopiston kreikan kielen prof. JOHANNES STEINMANN, äidin puolelta sukua.

1850-luvun lopulta, todennäk. Tharandtin ajoilta.

1884.

ja asiakirjat ovat metsähallituksessa, mutta nyt alueelta on leimattu tukkipuita minkäänlaista suunnitelmaa noudattamatta. Työ maksoi aikanaan 6,000 mk. »Voit ymmärtää, miltä tällöinen tuntuu.»

Kerran hän kokoaa havaintonsa seuraaviin sanioihin: »En minä hyväksy sitä, että metsähallituksessa on viivytelty niin kauan positiivisiin toimenpiteisiin ryhtymistä valtion metsätalouden kaikinpuoliseksi parantamiseksi. Eteläisistä hoitoalueista on paremman hoidon levittävä aina kauemmaksi pohjoista kohti . . . Niin on käynyt ja käy kaikissa maissa maankäytön objektiivisten lakien vaikutuksesta. Mutta syy, miksi enempää ei ole aikaansaatu, on haettava ei vain metsähallituksesta, vaan senaatista, valtiopäivistä, sanomalehdistöstä ja yleisestä mielipiteestä sekä kaikista metsänhoitomiehistä, ainakin useimmista.»

Talonpoikaissäädyn istunnossa toukokuun 2 p:nä 1888 oli J. Castrén pitkässä kirpeässä lausunnossa arvostellut metsähallintoa. Hän moitti erikoisesti sitä, että valtionmetsistä saatiin niin kovin vähän tuloja, ei kahtakaan penniä nettoa tynnyrinalalta. Hän osoitti monin esimerkein, että valtion metsänmyyntiä järjestävä asetus vuodelta 1873 johti myyjälle kovin epäedullisiin tuloksiin. Hylättyjen sahatukkien osuus oli ihmeteltävän suuri, ja ostaja sai lopulta kumminkin nämä hylätyt tukit, jotka useinkin olivat sahaukseen erinomaisen kelvolliset, aivan mitättömästä hinnasta. Puhuja väitti, että ostajille oli tarjoutunut vieläkin suurempia etuja, kuin asetuksen antamat. Oli ollut tapauksia, jolloin puita vastaanotettaessa metsänhoitaja itse ei ollut koko aikaa mittauspaikalla, olipahan siellä vain käynyt tai oleskellut lähimmässä talossa. Samassa lausunnossaan puhuja vielä lisäsi, että kruununmetsät monissa kohdin maatamme eivät lainkaan näytä siltä kuin ne olisivat järjestetyn metsänhoidon alaisia. Metsänhoitajien tulisi itse kunkin omassa piirissään harjoittaa varsinaista metsänhoitoa, ja, milloin heidän toimensa rajoittuu vain vartioimiseen, pitää silmällä omia metsänvartijoitaan, jotka välistä ovat metsän haaskaajia eikä sen varjelijoita. Moni metsänhoitaja, vaikka hän toimestaan nauttii varsin runsasta palkkaa, ei lainkaan vaivaa

itseään ottamalla selkoa piirissään olevien täysimittaisten puiden luvusta, puhumattakaan siitä, että hän alueellaan harjoittaisi varsinaista metsänhoitoa. »Raportteja ja numeroita piirustetaan kamarissa metsänvahdin ilmoitusten nojalla ilman että tämä metsänhoitaja laisinkaan itse kykenee tarkastamaan ja kontrolloeraamaan metsävahdin ilmoituksia.»

Jyväskylässä ilmestyvässä »Keski-Suomi»nimisessä lehdessä oli 1887 sarja kirjoituksia, jotka niiden sepustaja J. Pellikka myöhemmin jonkin verran muutettuina julkaisi kirjasena: »Valtion maitten ja metsien hoidosta». Kirjoittaja ei liene saanut mitään erikoista koulukasvatusta, mutta hänen kynänsä on sujuva ja hänen tietonsa parhiksi pintapuoliset, joten totuutta ja liioittelua tai valhetta voitiin sopivasti sekoittaa. Hänellä oli tämän maan olojen parantamiseksi varsin yksinkertainen, mutta tepsivä ohjelma: metsänhoitolaitos oli hävitettävä kokonaisuudessaan Evon opistoa ja viimeistä metsänvartijaa myöten, valtion metsistä oli kaikki suurimmat puut hakattava valtion laskuun, ja sen jälkeen maat oli jätettävä asutukselle. »Perinpohjainen mullistus on toimeenpantava ruunun maitten suhteen, ennenkuin niistä on maalle ja valtiolle siunausta ja tässä perinpohjaisessa muutoksessa on mielestäni paras keino se, että ruunun maat kaikki muutetaan taloudeksi.» Jollei koko ohjelmaa voitaisi toteuttaa, olisi kumminkin välttämätöntä, että »uudistorppia perustetaan valtion maille joka paikkaan, missä vaan on siihen vähänkin kelpavaa maata, ja nykyään kelpaakin kaikki, paitsi paljas kallio viljeltäväksi». — Metsänhoitolaitoksen lakkauttamisen seurauksena olisi tietysti, että joukko virkamiehiä jäisi toimeettomaksi, mutta sillekin tekijä keksii sopivan ratkaisun. Vanhimmat erotetaan eläkkeelle, sellaiset nuoremmat, jotka ovat hoitaneet virkansa kunnollisesti, sijoitetaan muihin toimiin, rautateille, kanavalaitokseen, maanmittausalalle. Muille annetaan kylmä eropassi.

Pellikka esiintyi kirjailijana vielä vuosina 1889 ja 1898, ja hänen kirjoituksiensa yhtenäisenä lankana oli se, että metsänhoitolaitos oli maalle vahingollinen. Viimeisessä kirjasessaan hän sanoo m.m.:

»Niinkauan kuin metsänhoitohallitus, metsänhoitovirasto ja metsänhoito-opisto, kuin myöskin yksikään metsänhoitovirkamies meillä on, niinkauan maassamme kirous pysyy.»

Pellikan häväistyskirjoituksiin oli valitettavastii ollut aihettakin. Ne johtivat metsänhoitolaitokselle vähän mairitteleviin oikeudenkäynteihin, mutta ne olivat samalla tyypillisiä esimerkkejä siitä hengestä, joka ei tänäkään päivänä ole tyystin hävinnyt ja joka on syvällä maalaisväestön vaistoissa.

Pellikan kirjoitukset saivat siitä syystä osakseen enemmän huomiota kuin olisi voitu odottaakaan, ja metsänhoitomiesten korvissa sai Pellikan nimi oman sointunsa.

Metsänhoitolehdessä Hannikainen antoi hänen ensimmäiselle julkaisulleen sen kunnian, että hän ilmoitti lentokirjasen ilmestymisestä osastossa »Kirjallisuutta». Hän selostaa sitä varsin lyhyesti ja liittää sen huomautuksen, että, jos kirjantekijän ehdotukset saisivat kannatusta, olisivat hänen käyttämänsä sanat paikallansa: »Valtakunta, joka on itseänsä vastaan, häviää ja jää kylmille.» Hänen mielestään saattaa asianomaisten huomiota ansaita se, mitä kirjan tekijä puhuu puiden mittauksesta ja luovutuksesta valtionmetsistä.

Ei voida kieltää, että Hannikainen oli Pellikalle antanut paljon aseita, mutta unohtaa ei sovi, että näitä oli saatu jo paljoa aikaisemminkin valtiopäivien pöytäkirjoista. Olihan talonpoikaissäädystä jo vuonna 1872 jätetty anomus, joka alkaa näin: »Koska maamme metsänhoitovirasto sen nykyisellä kannalla ollen on suurena vahinkona valtionvarastollemme . . . olisi maallemme edullisempi, jos perinpohjainen muutos metsänhoitohallinnossa ynnä sen virastoissa tehtäisiin.» Ja anomuksessa ehdotetaan, että metsänhoitovirasto, metsähallitus ja Evon metsäopisto lakkautettaisiin. Maanviljelykseen kelpaavat valtion maat annettaisiin perinnöksi kansalle, ja valtiolle jätettäisiin »raakaluontoisimmat petäjämetsiköt». Oli kulunut jo kuusi vuotta siitä, kun tämä anomus tehtiin, ja ihmisten muisti on yleensä lyhyt, mutta se seikka että Pellikan kirjoitukset osoittivat useissa suhteissa odottamattoman suurta perehtyneisyyttä erinäisiin

metsähallinnon haaroihin, pani epäilemään, vuotiko sitä joltakin asian-
tuntevalta taholta hänen mustepulloonsa.

Vuoden 1888 syksyllä Blomqvist kirjoittaa Boreniukselle ja valittaa, että Hannikainen ei ole saanut ojennusta yhteisvastuullisesta esiin-
tymisestään Castrénin, Hoikan y.m. kanssa. Ja Blomqvist kysyy kerran myöhemmin, eiköhän Hannikainen mahda hävetä tiedoittaes-
saan Metsänhoitolehdessä Pellikan lentokirjasen olemassaolosta.

Tästä huomataan, että metsänhoitajien keskuudessa heräsi epä-
luuloja jonkinlaisesta yhteistoiminnasta Pellikankin ja Hannikaisen
välillä. Seurauksena oli, että Hannikainen niihin aikoihin sai osakseen
useiden ammattitoverien vihaa. Kerran Blomqvist kirjoittaa Bore-
niukselle, että hän ei pyydä P.W.H:lta alustusta S. Metsänhoitoyhdis-
tyksen kokoukseen sotilasvirkatalokysymyksestä, sillä P. W. H. on
käyttäytynyt liika kehnosti. Toisessa kirjeessä hän sanoo, että metsä-
kysymysten käsittely valtiopäivillä on häntä niin harmittanut, joten
hän on siitä »blau und blass» (sininen ja kalpea).

Blomqvist siis ei suinkaan ollut huomaamatta metsähallinnon
monenlaisia puutteellisuuksia, ja hän arvosteli af Forsellesia useinkin,
kuten edellä sanotusta huomataan, ankarasti. Ja hän huomasi myös-
kin, että af Forsellesin oli vaikeata suhtautua arvosteluun objektiivis-
esti. Hannikaisen hyökkäykset U. S:ssa ja Metsänhoitolehdessä
antoivat niille oman värinsä, ja af Forselles vainusi niiden takana muu-
takin, ei vain metsätaloudellista vaan etenkin kielipoliittista taustaa.

Kun af Forselles kerran kävi Evolla, jossa hän silloin oli ollut tut-
kinnossa mukana, oli keskustelu siirtynyt metsähallintoon kohdistu-
viin hyökkäyksiin. Blomqvist sanoo af Forsellesin olleen terveen ja
iloisen, kunhan ei vain puhuttu »kansallisista, noista kauheista».

Juuri niihin aikoihin, kun metsähallinto oli Hannikaisen kiivaim-
pien hyökkäysten kohteena, oli Blomqvistilla useamman kerran koske-
tusta senaattori K.E.F. Ignatiukseen, ja hän saa hänelle esittää mieli-
piteitään valtionmetsien hallinnosta. Keskustelun alaisena oli metsien
huono hoito, metsänhoitajien asema siinä suhteessa, että he tuskin kos-
kaan saivat tehdä mitään positiivista hoitotyötä, ja tätä taustaa vas-
taan on katsottava sitä Ignatiuksen taholta lähtenyt aloitetta, joka

tarkoitti lehtikuusen viljelyksen laajentamista. Mutta myöskin aivan
hallinnollisia asioita pohdittiin Blomqvistin ja Ignatiuksen välillä.
Niinpä esim. kysymys metsänhoitajien matkoista ja matkakulujen kor-
vauksesta oli keskustelun alaisena, ja Blomqvist osoitti, miten välttä-
mätöntä olisi, että metsänhoitaja saisi matkakulunsa korvatuiksi, ei
kertakaikkisena matka-apurahana, joka oli vähäinen ja jonka kulut-
taminen oli ikäänkuin muutoinkin pienen palkan syöntiä, vaan hoito-
alueessaan tekemiensä matkojen mukaan. Metsänvartijoiden aseman
parantaminen ja koulutetun metsänvartijakunnan kasvattaminen oli
myöskin neuvottelun alaisena. Muutoksia näihin oloihin Blomqvist
ei pitänyt luultavina, ellei metsänhoitajakunta niitä vaatinut tai
tehnyt niistä esitystä. Sydämessään Blomqvist kumminkin pelkäsi,
että metsähallitus sellaisia ehdotuksia vastustaisi, »kuten kaik-
kia hänen opistoa koskevia parannusehdotuksiaankin.»

1892 Hannikainen Metsänhoitolehdessä valittaa, että yleinen mieli-
pide, mikäli se kuvastui sanomalehdissä, varsinkin ruotsinkielisissä,
oli kaikille ehdotuksille metsänhoidon tehostamiseksi valtionmet-
sissä kuuro ja epäsuopea. Kun oli ollut puhetta metsänhoitajan
ammattisivistyksestä, oli väitetty, että metsänhoitajalle on tärkeintä,
että hän käytännöllisesti harjaantuu erämaan oloihin, muut opinnot
eivät paljoa merkitse. Milloin sellainen mieliala vallitsee johdon
keskuudessa, ei ole ihme, että joudutaan siihen, mihin on päästy,
nim. hoitoalueiden lukumäärän vähentämiseen 12:lla, ja Evon
opiston opettajavoimien supistamiseen mahdollisimman vähiin.
Ja Hannikainen kysyy: »Olisiko ollut järkevää, että hallitus olisi
myöntänyt varoja tarkemman metsätalouden toimeenpanoa varten
niinkauankuin ammattikunta itse katsoo kaikki semmoiset toimen-
piteet, jotka tähtäävät parempaan metsänhoitoon, turhanpäiväisiksi?»

Kun sekä Hannikainen että Blomqvist myöhemmin kumpikin
joutuivat n.s. kruununmetsäkomiteaan, eivät he luonnollisesti voineet
olla kiinnittämättä huomiotaan niihin syihin, jotka olivat vaikuttaneet
kehityksen pysähtymiseen ja metsänhoitolaitoksen jäykistymiseen.
Heidän allekirjoittamassaan komiteanmietinnössä sanotaankin, että
»niinkauankuin valtion metsien tulo, ja menoarvio osoitti tappiota,

oltiin luonnollisesti haluttomia uhrauksiin ulkomaan mallisten metsänhoidollisten periaatteiden käytäntöön panemista varten ja metsänhoitolaitoksen laajentamiseksi kuin näiden periaatteiden soveltaminen meikäläisiin oloihin olisi vaatinut.» Tämä haluttomuus on myöhemminkin jatkunut, vaikka valtionmetsien tuotto on kohonnut ja niistä saadut tulot kasvaneet. On ollut pakko tyytyä niihin menettelytapoihin, joihin alussa oli turvauduttava.

Valtionmetsien tuottama rahallinen puhdas tulo oli noina poikkeuksellisen hyvinä vuosina 1874 ja 1875 kohonnut 1.5 ja 1.1 milj. mk:aan. Se oli sitten kahtena seuraavana vuonna ollut negatiivinen, vieläpä senkin jälkeen kerran, viimeisen kerran, nim. v. 1879 tappion puolella.

1880-luvulla puhdas tulo pysytteli noin 0.3—0.5 milj. mk:n vaiheilla, ja sinä ajanjaksona, josta nyt on puhetta, siis 1880-luvun loppuvuosina, se oli kohonnut 0.8, 1.0 ja 1.4 milj. mkaan. Vuonna 1891 se vielä kerran laskeutui vähäiseksi, noin 0.5 milj. mk:ksi, mutta pysytteli sitten jatkuvasti seitsennumeroisena lukuna.

Näiden lukujen valossa nähdään, että moitteet metsähallitusta ja hallitusta vastaan yleensä olivat useassa suhteessa liioiteltuja. On käsitettävää, että hallitus ei voinut tällaisten olosuhteiden vallitessa ja sen käsityksen ollessa yleinen, että valtionmetsien koko talous oli epäilyttävä yritys, tehdä kovinkaan paljon menojen lisäystä koskevia ehdotuksia. Blomqvist oli ivaten viitannut senaattorien aivoissa tapahtuviin virtauksiin, jotka vaihtelivat sen mukaan, minkä verran tuloja valtion kassaan kertyi. Mutta olivathan nämä virtaukset vallan luonnollisia. Tulojen kohotessa ja puun kysynnän kasvaessa tulevat perusparannukset metsätalouden alalla mahdollisiksi. Niin kauan kuin näitä puuttuu katsotaan parannukset epäilyttäviksi, eikä yleensä ole toiveita että mikään hallitus oman asemansa uhalla vaatisi niiden toimeenpanoa. Tiedettiinhan muutoin, että aika työskenteli metsätalouden hyväksi ja metsävarojen kartuttamiseksi, luonnon niitä hiljalleen kasvattaessa suuremmiksi.

Blomqvist tämän hyvin ymmärsi, mutta hän ei voinut tyytyä siihen välinpitämättömyyteen ja kylmäkiskoisuuteen, jolla kaikkia jär-

kiperäiseen metsätalouteen tähtääviä aloitteita kohdeltiin. Toimettomuuden ja epätoivon hyytävät tuulet olivat vaarallisia, ja niitä oli vastutettava, ennen kaikkea niiden, joiden esimerkillään ja luottamuksellaan tuli muille vakuuttaa, että uudistukset olivat tarpeellisia.

Epäiltävää on, olivatko Blomqvistin ja af Forsellesin välit koskaan erikoisen läheiset tai sydämelliset. Jo niiltä ajoilta asti, jolloin af Forselles oli metsäopiston johtajana ja Blomqvist sen nuorena lehtorina, oli heidän välillään ajoittain ollut jännitystä. On hyvinkin luultavaa, että se ilmeinen oppositiohenki, joka vallitsi af Forsellesin opettajatoverien keskuudessa häntä kohtaan, pohjautui ainakin osaltaan siihen aikaan voimakkaaseen, joskin usein hillittyyn kilpailuun upseerien ja maisterien tai oppineiden »sivistien» välillä. Edelliset eivät pitäneet jälkimäisiä veroisinaan, ja jälkimäiset ivailivat sotilaiden ulkonaiseen komeuteen perustuvaa asemaa ja pinnallisuutta.

22. PÄÄLLIKÖN VAIHDOS.

Metsähallituksen päällikkö oli jo vanha mies, ja siitä syystä alkoi kierrellä huhuja hänen erostaan ja mahdollisesta seuraajastaan. Blomqvist luuli puolestaan, että senaattori Ignatius oli tähän suunnitellut metsäinsinööri E. Th. Sallménia, joka 1888 oli opintomatkalla Saksassa, mutta hän ottaa asian puheeksi sen johdosta, että U. S:ssa oli ollut Blomqvistin mielestä suorastaan siivoton artikkeli, jonka hän luuli P. W. H:n kirjoittamaksi, ja jossa af Forsellesille annettiin consilium abeundi. Blomqvist sanoo muutoin tässä yhteydessä, että eihän muuta kaivata kuin, että sotilashenkilö, joka on ollut jonkun viikon Saksassa, sattumoisin löydetään, niin hänestä tehdään af Forsellesin jälkeläinen. Hän luuli, että Ignatius kaikkein mieluummin tahtoi hävittää koko metsähallituksen ja saada tilalle Ruotsin domeenihallituksen tapaisen keskusviraston. »Metsähallinnon kohtalot kolmena seuraavana vuonna ovat suuresti siitä riippuvaisia, miten pitkälle Ignatius ehtii oppia tavaamaan hänelle outoa aineita. Pelkään pahoin, että hän ei tahdokaan hakea oikeata aapiskirjaa, vaan katsoo olevansa valmis kohta lukemaan ulkoa uusien rituaalien mukaisesti.»

Mutta olipa tämän laita ollut miten hyvänsä, niin oli Blomqvist aina täysin lojaalinen. Vaikka hän itse katsoi voivansa moittia af Forsellesia, niin hän ei suinkaan ollut valmis yhtymään siihen arvosteluun, jota Hannikainen edusti. Vuonna 1890 Hannikainen Metsänhoitolehdessä kertoo huhuiltavan metsähallinnossa parempaan päin tapahtuvista muutoksista. Näissä huhuissa ei kenties kumminkaan ole paljonkaan totta, sillä samanlaisia oli aikaisemminkin turhaan liikunut. »Varmaa kumminkin on», sanoo hän, »että kaikki metsänhoi-

don edistämistä harrastavat kansalaiset, olkootpa he ammattimiehiä tai ei, hartaasti odottavat uutta »systeemiä» metsäasiamme käsittelyssä.»

Ei ollut kóvinkaan vaikeata arvata, mitä »systeemin» muutosta toivottiin. af Forselles oli silloin jo täyttänyt 70 vuotta ja saavuttanut siis iän, jolloin luottamusmies tavallisesti eroaa. Kun eroa ei kumminkaan kuulunut, kirjoitti Hannikainen U. S:ssa jonkun aikaa myöhemmin siitä tavalla, joka siinä määrin suututti Blomqvistia, että hän ei kahteen yöhön saanut unta.

Helmikuun alussa 1893 af Forselles sitten 73-vuotiaana erosi. Hän oli silloin ollut 23 vuotta Metsähallituksen johtajana, aikana, joka monessa suhteessa oli mitä epäkiitollisin. Ennen eroaan hän sai todeta, että pahin aika oli ohi, ja että valtionmetsät alkoivat muodostua huomattavaksi tulolähteeksi. Hän sai erotessaan vastaanottaa ammattitoveriensä yksimielisen kunnioituksen osoitukset.

Vähää sen jälkeen kuin af Forselles oli virastaan luopunut, kävi Blomqvist häntä tapaamassa. Hän oli ollut sairaana ja allapäin. Blomqvistin häntä hyvästellessä hän sanoi: »Metsänhoitolaitoksessa on kaikki kurjaa». Hän uudisti tämän vielä oven sulkeutuessa Blomqvistin jälkeen. Blomqvist käsitti nämä pessimistiset sanat kuin af Forselles olisi tarkoittanut, että senaatti suhtautui kaikkeen uudistukseen kielteisesti, mutta ne jäivät kirvelemään ja alkoivat häntä pahoittaa. Kertoessaan tästä Boreniukselle hän sanoo:

»Jos hän olisi ollut terve, olisin mennyt takaisin hänen luokseen pannakseni vastalauseen sellaista meidän kuntaamme loukkaavaa ja epäoikeutettua väitettä vastaan. On tälläkin hetkellä niitä, jotka virantoimituksessaan panevat elämänsä ja terveytensä uhanalaisiksi, ja siitä kannattaisi antaa toisenlainen todistus. Metsäopistolla ei tietääkseni ole mitään, jolle voitaisiin antaa huono nimi, vaikkakin se järjestelmänsä puolesta on puutteellinen.»

af Forselles kuoli 4 p:nä Heinäkuuta 1896. Suomen Metsänhoitoyhdistyksen Julkaisuihin oli hänestä pieni muistokirjoitus, jossa sanotaan, että vainaja oli olemukseltaan vaatimaton, mutta ehdottoman suoraviivainen sekä päällikkönä kunnioitettu.

Eron lähimpänä seurauksena oli luonnollisesti uuden päällikön valitseminen. Kuka oli siihen sopiva? Kuka pystyi ohjaamaan valtion metsätaloutta metsänhoitajakunnan, yleisön ja hallituksen toivomuksia ja vaatimuksia vastaavalla tavalla?

Metsähoitajakunnan jäsenistä vain muutamat voivat päällikön paikkaa täytettäessä tulla kysymykseen. Ensimmäisten joukossa oli kieltämättä ylimetsänhoitaja Carl Nummelin, joka usein ja monessa yhteydessä oli osoittanut suurta kykyä, arvostelukykyä ja hallinnollisia lahjoja. On luultavaa, että hänen ehdokkuuttaan ei ajateltu. Hän oli liian jyrkästi ruotsinmielinen ja sen lisäksi valtion metsämaiden asuttamiskysymyksessä päättävästi uudistalojen perustamisen vastustaja. Ei senaattori Ignatius olisi hänen ehdokkuuttaan kannattanut. Metsähallituksen virkamiehistä oli metsäinsinööri E. Th. Sallmén, joka hoiti valtion virkatalojen metsäasioita se, joka mahdollisesti olisi voinut olla ehdokkaana. U.S. oli jo 1888 puhunut hänen puolestaan katsoen häntä päällikön paikalle sopivaksi. Blomqvist lausuu kerran, niihin aikoihin, kun af Forsellesin erosta alettiin yleisemmin puhua, että hän luulee Ignatiuksenkin ajavan Sallménin ehdokkuutta. Viimemainittu oli harvinaisen tunnollinen ja tarkka virkamies, varovainen, järjestystä vaativa, lukenut ja ammattitaitoinen. Hän oli toveriensa käsityksen mukaan kieliasioissa keskiväl'n miehiä eikä yleensä ollut osoittanut mitään jyrkkiä mielipiteitä missään muussaakaan asiassa kuin niissä, jotka koskivat virkatalojen metsiä. Hän punnitsi kaikkea tunnontarkasti ja näki asian niinhyvin toisen kuin toisenkin puolen. Mikään päättäväinen luonne hän ei ollut.

Ehdokkaana mainittiin julkisuudessa P. W. Hannikainen. Uusi Suometar häntä suositteli. Vaikka Ignatiuksella olisi ollutkin luottamusta Hannikaiseen, mikä on kylläkin luultavaa, ei hän todennäköisesti olisi voinut hänen ehdokkuuttaan vakavassa mielessä ajatellaakaan. Hannikainen oli vasta 35 vuotta vanha, ja hänen metsänhoitajatoveriensa mielestä ajatus hänen sijoittamisestaan päällikön paikalle oli mahdoton ja naurettava.

Mutta olisihan Blomqvistista voitu tehdä metsähallituksen päällikkö! Itse asiassa Ignatius häntä vakavasti ajattelikin,

vaikka hänellä lienee ollut muitakin ehdokkaita mielessä. Eihän kukaan metsänhoitajakunnan jäsenistä voinut Blomqvistin ehdokkuutta uhatakaan. Ei kenelläkään ollut vastaanvanlaisia ansioita. Blomqvistin 1893 julkaisema teos »Metsätalouden kansallistalous» taisi valmistua liian myöhään eikä enää hänen asemaansa vahvistanut.

Mutta Blomqvistilla oli vielä eräs suuri positiivinen ansio, jota ei muilla, tavallisilla metsänhoitajilla, ei ainakaan kenelläkään vastainituista, ollut. Hän hallitsi useita kieliä, ja venäjänkielen taito merkitsi niihin aikoihin paljon. Blomqvist kertoo itse kerran puhuneensa venettä oikein sujuvasti ollessaan käsityöhön tutustumiskallalla Venäjällä. Ei hänen edustuskykyisyyttäänkään voitu kieltää.

Hänen aikaisemmassa toiminnassaan ja työssään ei ollut mitään, joka olisi ollut kohoamisen esteenä, jollei mahdollisesti se, että häntä ei pidetty tarpeeksi »käytännön miehenä», vaan oppineena teoreetikona. Blomqvistin asema metsänhoitajakunnassa oli mitä varmin, ja hän nautti ammattitoveriensa jakamatonta luottamusta, suurempaa kuin todennäköisesti kukaan muu. Mutta sen pitkän toimeettomuuden aikana, joksi metsähallinnon ensimmäiset parikymmentä vuotta olivat muodostuneet, jäi Evo ja sen johtaja ikäänkuin varsinaisen kahlehditun elämän ja toimeettomuuden vastakohdaksi ja yläpuolelle ja Blomqvist täten myös epätodellisuudessa liikkuvan, epäkäytännöllisen pedagogian symboliksi. Hänen ympärilleen oli kasvatettu ja vähin erin punottu eräänlainen oppineisuuden sädekehä, jota kyllä kunnioitettiin, mutta joka nyt tuli negatiiviseksi ansioksi.

Ansioistaan huolimatta hänestä ei päällikköä tullut. Olihan hän, kuten edellä sanottiin, ennustanut, että kunhan jokin sotilashenkilö, joka on ollut jonkun viikon Saksassa, sattumoisin löydetään, hänestä kyllä tehdään af Forsellesin jälkeläinen. Ja Blomqvist oli tavallaan oikeassa.

Ehdokkaita haettiin sellaiselta taholta, jossa sotilaskasvatus oli edustettuna. Ehdolla lienee ollut jo silloin hyvin tunnettu ja arvossa pidetty insinööri, sittemmin senaattori Lennart Gripenberg.

Gripenberg oli Suomen kadettikoulun käynyt ja Pietarin sota-

insinööriakatemian kurssin suorittanut, jonkin aikaa kadettikoulussa opettajana toiminut ja everstiluutnantin arvolla sotaväestä eronnut. Vuosina 1881—1886 hän oli Kymin lauttauspäällikkönä ja nimitettiin viimeainittuna vuonna teollisuushallituksen intendentiksi. Gripenbergistä, joka oli osoittanut harvinaisen suurta hallinnollista älyä ja järjestelykykyä sekä osannut välttää riitaisuuksia Kymin lauttausyhdistyksen työmailla ja josta kieltämättä olisi voinut tulla ensiluokkainen johtaja, ei sittenkään tehty metsähallituksen päätä. Paikkaan nimitettiin eräs niitä harvoja metsänhoitajia, joilla oli sotilallisia ansioita, nim. metsänhoitaja vphra Ernst Wrede.

Wrede oli syntynyt 1850 ja oli siis nimitettäessä 43 vuotta vanha. Hän oli käynyt Suomen kadettikoulun, sen kolmannelle erikoisluokalle asti ja sieltä tullut Pietarin paašikouluun. Upseeriksi valmistuttuaan Wrede oli palvellut erinäisissä venäläisissä kaartinjoukoissa, mutta jätti sotilasuran aikaisin, luutnanttina 1874, jolloin hän suoraa päätä meni Evolle ja valmistui sieltä 1876. Hän oli ensin hoitanut ruhtinas Uchtomskin metsiä Muolaan ja Kivennavan pitäjissä, nimitettiin v.t. metsänhoidonneuvojaksi 1878 ja paikan vakinaiseksi haltijaksi 1888. Tämän jälkeen hänet oli määrätty Oulun läänin ja myöhemmin Viipurin—Mikkelin läänin tarkastuspiirin ylimetsänhoitajaksi. Viimeainittua virkaa hän hoiti, kun hänelle uskottiin metsähallituksen päällikön tehtävät syksyllä 1893.

Wrede oli olemukseltaan ylimys. Hänen ryhtinsä ja komea vartalonsa vaikuttivat sen, että hänet kohta muista eroitti. Hän oli vilkas, suora, avomielinen ja iloinen. Metsänhoitajapiireissä hänen asianharastukselleen annettiin täysi arvo. Hän oli harvoin poissa sieltä, missä ammattiasioista puhuttiin, ja hän seurasi valppaasti ammatinsa kehitystä ja oli tehnyt opintomatkoja Skandinaaviaan ja Saksaan. Hän oli monessa suhteessa Blomqvistin vastakohta, helposti innostuva ja impulsiivinen. Hänen arvostelunsa ihmisistä ja ammattitovereista oli usein subjektiivinen. Hänessä oli aina suuri annos poikamieltä, jota hän ei aina osannut hallita, ja hänen vilkkautensa ja välittömyytensä saattoi tehdä hänelle kepposia.

Wrede ryhtyi intomielisesti ajamaan metsähallinnossa tarpeellisia

uudistuksia. Hän suunnitteli Pohjois-Suomen suurimpien hoitoalueiden jakoa, mutta ei onnistunut saamaan ehdotukselleen hallituksen kannatusta. Hän koetti myöskin saada hallitukselta lupaa jatkaa metsämaiden ostoa valtiolle, varsinkin maan keski- ja eteläosista. Puheenalaiseen tarkoitukseen oli 1876—1883 varattu suuruudeltaan vaihteleva määräraha, yhteensä 107 milj. mk, ja tällä summalla oli ostettu yhteensä 67,295 ha metsämaata enimmäin Mikkelin sekä Turun ja Porin läänistä. Wrede teki jo samana vuonna kuin hänet nimitettiin ehdotuksen näiden ostojen jatkamisesta. Senaatissa asetettiin asiaa valmistamaan valiokunta, ja tämän enemmistö päätti puoltaa tehtyä ehdotusta ja esitti tarkoitukseen varattavaksi 300,000 mk. Valiokunta ei kumminkaan ollut yksimielinen; senaattori Yrjö-Koskinen pani päätöstä vastaan vastalauseensa. Metsähallinnolle ei juuri voitane antaa huonompaa arvolausetta kuin se, joka tässä vastalauseessa esiintyy. Yrjö-Koskinen ivaa metsähallituksen pelkoa metsien loppumisesta, joka perustui jo kolmekymmentä vuotta sitten esitettyyn mielipiteeseen ja joka ei enää ollut perusteltu, kun yksityismetsiä oli alettu hoitaa paremmin. Mutta, vaikka näin ei olisikaan, vaan yksityiset metsänomistajat joutuisivat silmittömän metsänhävityksen halun valtaan, ei valtio kumminkaan voisi ottaa toimittakseen heille polttopuuta, aidaksia tai muuta kotitarvepuuta. Jos ostojen tarkoituksena on antaa yksityisille esimerkkiä ja ohjetta, miten metsiä järkipäisesti hoidetaan, ei tähän tarvita mitään uusien metsämaiden ostamista, kunhan metsähallinto suvaitsi järkipäisesti hoitaa jo hankkimiaan metsiä, »jotka minun tietääkseni eivät vähääkään eroa huonoimmin hoidetuista yksityismetsistä.» Olihan valtiolla hallussaan noin 45 % maan metsäalasta ja tämän käsittelyä voidaan vain suuresti kaunistamalla (genom en stark euphemi) sanoa metsänhoidolliseksi huolloksi (forstnärlig vård). — Metsähallituksen esitys kaatui.

Wreden aikana laajennettiin valtionmetsäin arvioimistyötä ja pantiin alulle n.s. metsänhoidon tarkastukset, järjestettiin kirkollisvirkatalojen metsätalous, uudistettiin metsänmyyntiehdot. Mutta Wredellä oli, kuten edellisestä käy selville, paljon vastatuulta. Hän joutui metsähallituksen päällikkönä vuosisadan vaihteessa kokemaan

venäläistyttämisyarkimyksien painoa ja erosi toukokuussa 1902. Blomqvist sai siis nähdä vielä yhden päällikön vaihdoksen. Silloin hän oli jo 66 vuoden ikäinen eikä enää tullut kysymykseen.

Wreden nimitys oli, sitä tuskin voidaan kieltää, Blomqvistille pettymys. Hän oli Gripenbergin ehdokkuudesta puhuessaan sanonut Boreniukselle, että »luottamus metsätaloudellisiin kykyihimme olisi = 0, mieluummin negatiivinen. Onneksi estänee Heidenin ja Daehnin suositus (protektion) suunnitellun erehdyksen. Siihen vaikuttanee myös Venäjän vastaavassa asetuksessa ollut säädös, että metsäpäällikön tulee olla taitava metsänhoitaja.» Kun Wrede oli tullut nimitetyksi, sanoi Blomqvist olevansa halukas hakemaan Viipurin—Mikkelin tarkastuspiirin ylimetsänhoitajan virkaa, jos se olisi metsähallituksesta enemmän riippumaton kuin hänen oma virkansa. Seuraavan vuoden lopulla hän kertoo, että hänellä on vähän kosketusta metsähallitukseen eikä kuule sieltä paljon, ja kun Wrede samana syksynä kävi Evolla, kertoo Blomqvist Boreniukselle, että hän on parhaillaan opistolla, mutta että hän ei tiedä mitä hänen käyntinsä koskee. Hän otaksui, että rakennukset ovat kysymyksessä. — Nämä viittaukset riittänevät osoittamaan, että välit olivat kylmenneet ja S. Metsänhoitoyhdistyksessä vähän myöhemmin ratkennut »puistokysymys», johon Wrede oli suhtautunut jyrkän kielteisesti, oli luultavasti myös osaltaan tähän vaikuttanut.

23. VALTION MAIDEN ASUTTAMINEN.

Oltuaan Evon opiston vakinaisena johtajana vain vuoden, sai Blomqvist ensimmäistä kertaa esittää mielipiteensä valtion maiden asuttamisesta. Hallituksen 1873 asettama komitea, jonka tuli tarkastaa uudistaloja ja kruununtorppia koskevia asetuksia, oli saanut mietintönsä valmiiksi 1875. Komitea asettui sille kannalle, että uudistaloja ja kruununtorppia oli perustettava vain sellaisille paikoille, missä siitä ei ollut haittaa valtion metsätaloudelle, siis pääasiallisesti Oulun läänin valtionmaille. Tämän komitean mietintö oli nyt joutunut Blomqvistille lausuntoa varten. Hän esittää lausunnossaan seuraavia näkökohtia.

Uudistiloja oli aikaisemmin saatu perustaa rajattomasti, ja oli siitä maalle ollut hyötyä. Kun viljelyskelpoinen maa oli jo tullut vallattua, oli valtion maiden omistus maan eteläisissä ja keskiosissa supistunut hyvin vähiin. Näin ollen oli katsottava onneksi, että uudisasutusta viimeisten 25 vuoden aikana oli rajoitettu.

66° pohjoispuolella on maanviljelys toisen tai kolmannen luokan elinkeino. Ilmasto on ankara. Niityksi kelpaavia maita on pääasiallisesti jokirannoilla, mutta ei ylempänä. Uudisasutusta ei voida edellyttää tapahtuvan napapiirin pohjoispuolella. Sitä vastoin luonto on tehnyt seudun metsäiseksi, ja parasta on säilyttää sen maat valtion hallussa.

Vuosina 1851 ja 1859 annetut asetukset ovat rakennetut oikeille periaatteille. Etelä-Suomessa valtion maita onkin liian vähän. Pohjois-Suomessahan on tilaa enemmän, ja sinne voidaan mahdollisesti perustaa taloja, joiden talous nojautuu pääasiallisesti karjanhoitoon, varsinkin jos voidaan saada syntymään naapuristoja tai kyliä. Uudis-

tilalle on annettava viljelysmaata, mutta ei metsämaata enemmän kuin, mitä rintamaiden ja niittypalstojen rajoitus vaatii. Vaikka Muoniossa isonjaon jälkeen tilallisille on annettu lisää metsä-maita, on metsänpuute silti siellä yhtä suuri. Siellä on metsää poltettukin laitumen saantia varten. Uudistalon perustamisasia on jätettävä metsähallituksen ja paikallisen metsänhoitajan hoidettavaksi. Ei ole syytä perustaa mitään väliaikaisia tiloja, vaan parasta on rajoittaa ja pyykittää ne lopullisesti, joten vastainen isojako käy tarpeettomaksi.

Tästä käy Blomqvistin periaatteellinen kanta, jolle hän elämänsä halki pysyi uskollisena, pääasiassa selville. Yleinen mielipide ei kumminkaan silloin ollut tälle hänen käsityskannalleen suosiollinen eikä siihen yhtynyt.

Myöskin hallituksessa vallitsi toisenlainen mielipide, ja senaatti oli asettanut 1886 komitean tekemään ehdotuksen valtion liikamaiden käyttämistä koskevien asetusten muuttamiseksi. Komitean puheenjohtajaksi nimitettiin senaattori A. Järnefelt, jonka tiedettiin edustavan senaatissa vallitsevaa, asutusystävällistä kantaa.

Tämä komitea sai mietintönsä valmiiksi 1888, ja siitä lausuivat sekä Blomqvist että Hannikainen mielipiteensä. Heidän lausunnoissaan oli jo silloin huomattavissa periaatteellinen ero, joka sellaisenaan säilyi niihin asti, kunnes Hannikainen itse joutui metsähallituksen päällikkönä asutuskysymyksiin nähden kantansa uudelleen määrittämään.

Komitea oli sitä mieltä, että asetuksessa v:lta 1877, jonka mukaan metsämaiden käyttö niihin saakka oli järjestetty, oli liiaksi kiinnitetty huomiota metsätalouteen. Milloin oltiin eri mieltä siitä, oliko jokin maa-ala käytettävä metsätalouteen vai viljelykseen, oli metsän etu tavallisesti joutunut voitolle, varsinkin, kun ratkaisu enimmissä tapauksissa oli metsänhoitoviranomaisten käsissä. Kieltämättä metsän suurta merkitystä oli komitean mielestä kumminkin myönnettävä, että pitävän taloudellisen pohjan ja korkeamman kulttuurin luominen on riippuvainen maan luovuttamisesta, mikäli mahdollista, kokonaan viljelykselle.

Luentosalirakennus 1890-luvun alussa tapahtuneen, vphra Seb. Gripenbergin suunnitteleman korotuksen jälkeen.

Valok. sveitsil. metsänh. Muret 1897.

Evon opistosta 1894 valmistuneet metsänhoitajat opettajineen. Keskirivissä vasemmalta: H. H. HACKSTEDT, A. G. BLOMQVIST, J. E. FURUHJELM ja BERNH. ERICSSON.

Komitean mietintö, jonka pohjalla luotiin v:n 1892 asetus, tar-koittikin pääasiallisesti valtion metsämaiden asuttamisen helpotta-mista. Mietintöön liittyi Nummelinin vastalause ja tämä sai Hanni-kaisen pukeutumaan sotisopaan.

Hän kirjoitti Metsänhoitolehdessä 1889 liikamaiden käyttämi-sestä artikkelin, joka oli kiukkuinen ja poleeminen. Hän sanoo, että on vaikea tietää, mihin Nummelin tähtää. Nummelin arvostelee hänen mielestään sanomalehtikritiikin tapaan komitean mietintöä ja ehdo-tuksia nähtävästi osoittaakseen, että hän on toista mieltä kuin komitea, mutta liittyy kumminkin varsin läheltä sen lausumaan periaatteeseen kruununmailla löytyvän viljeltävän maan antamisesta asutukseen käytettäväksi. Nummelin tahtoisi vain hyväksyen metsänhoitajain piireissä lausutun mielipiteen saattaa uudistalojen perustamisen turval-lisemmaksi muodostamalla uudistiloja kruununmetsätorpista, »jolloin saataisiin takeita siitä, ettei uudisasutus perustuisi yksinomaan toi-voon päästä metsän kimppuun.» . . . »Mutta», sanoo Hannikainen, »jos kaikki tämä jätetään sikseen ja kruunun metsäin yksinomaisena tarkoituksena katsottaisiin olevan edullisimmilla ehdoilla pitää saha-liikkeen varalla hakattavaksi kypsyyttä metsää ja jos metsänhoito-kunta ainoaksi päämääräkseen asettaisi sen hoidossa olevan alan pysyttämisen vähentämättä metsämaan luvussa, olkoonpa se metsä-maa sopiva tai ei, ja tämä hoitokunta siten asettuisi sotakannalle viljelyksen ja sivistyksen edistymistä vastaan, silloin se hyöty, jonka kruununmetsät maallemme voisivat tuottaa, jääpi saavuttamatta, ja päinvastoin kruununmetsät tuottaisivat maallemme enemmän vahin-koa kuin todellista hyötyä. Ja missä maassa sitäpaitsi luulisi herra N. kruunulla olevan hallussaan niin paljon metsämaata, että se saisi metsänsä kautta puun puutteen maassa turvatuksi tai sahaliikkeen ylläpidetyksi, jos yksityiset metsänomistajat sillä tavoin lopettaisivat metsänsä kuin hän arvelee.»

Mitä Nummelin oli ehdottanut? Kruununmetsätorpan nimellä saisi uudisasukas asettua semmoisille mittaamattomille kruunun-maille sekä yhteis- ja liikamaille, jotka komitean ehdotuksen mukaan määrättäisiin viljelystä varten käytettäväksi. Niin pian kuin torpan

perustamislupa olisi annettu, toimitettaisiin sen tarkastus ja väliaikainen verottaminen. Joka kymmenes vuosi tulisi metsänhoitajan agronomin kanssa toimittaa kruununmetsätorpassa katselmus ja tutkia, voiko se talona kannattaa, jonka jälkeen torpasta, jos tarkastuksen tulos oli myönteinen, tulisi talo, mikäli se tiluksiensa puolesta siihen sopii eikä kruunun maa tule sopimattomasti silvotuksi.

Hannikainen luulee omasta puolestaan, että Nummelinin menettelytavan noudattamisesta on suurempi kruununmaiden menettämisen vaara tarjolla kuin jos seurataan komitean ehdotusta. Edellisessä tapauksessa ei nim. toimiteta mitään edelläkäypää tarkastusta paikan sopivaisuudesta, jälkimäisessä tapauksessa tällainen tarkastus tehdään. Herra N:n ehdotus yllyttäisi torppien perustamiseen. Syntyisi paljon sellaisia torppia, joita ei voisi taloiksi muodostaa, joten voi arvata minkälaisen häiriön senkaltainen asutus aikaansaisi kruununmetsissä. Jonkinlaisten rajojen käynti, vaikkapa vain nautittavaksi annetun metsän ja kruununmaan välillä olisi välttämätön, jottei torppari voisi tehdä haaskauksia rajattomasti. Kruununmetsätorppari, vaikkapa asuukin metsän keskellä, ei saa puuta muuten kuin metsänhoitajan ohjeitten mukaan. Kirjoittaja katsoo muutoin kruununmetsätorpparin aseman kovin epävarmaksi ja metsänhoitajan, jopa metsänvartijankin mielivallasta riippuvaksi.

S. Metsänhoitoyhdistys piti 1889 vuosikokouksensa Oulussa, ja ohjelmaan oli keskustelukysymykseksi otettu valtionmaiden asuttamisasia. Kysymyksen otsikkona oli: miten voidaan valtionmaiden viljelyskelpoiset maat parhaiten tehdä hyötyä tuottaviksi ja miten on asuttamista valtionmailla edistettävä huomioonottamalla, että metsät säilyvät ja tulevat hoidetuiksi? Blomqvist oli keskustelua varten tehnyt oman alustuksensa, ja siitä päättäen, että hän myöhemmin toisessa yhteydessä siihen viittaa, hän oli sen tavallista suuremmalla huolella valmistanut.

Blomqvist lähtee siitä, että valtionmaita, jotka ovat maan yhteistä kansallisuusaisuutta, on niin käytettävä, että ne tuottavat kansakunnalle mahdollisimman suuren hyödyn. Pelto ja niitty antavat sellaisissakin maissa, joissa metsäntuotteiden hinta on korkea, huomatta-

vasti suuremman tulon kuin metsämaa. Jos maanlaatu on hedelmällinen, maan asema ja ilmasto tekevät maanviljelyksen mahdolliseksi, on viljelykselle annettava etusija. Metsätalouden kannalta ei ole aihetta vastustaa taajempaa asutusta eikä maanviljelystä, vaan pikemminkin päinvastoin, sillä siitä riippuu muutoin arvottomiksi jäävien suurien puuerien käyttömahdollisuus ja tarpeellisten työvoimien saanti. On kumminkin muistettava, että erämaiden asuttamisessa voidaan tehdä virheitä ja että se siitä syystä vaatii viisasta johtoa ja on toteutettava vain siellä, missä tavoiteltu tarkoituserä on saavutettavissa.

Jokainen, joka tuntee metsätalouden kehitystä eri maissa, tietää, että yksityismetsät eivät ajan oloon ole säilyneet muualla kuin suurmaanomistuksilla. Ankarimmatkaan metsälait, jotka kieltävät metsänomistajaa hävittämästä metsäänsä, eivät ole voineet yksityismetsiä estää hävitykseltä. Ainoa keino niiden säilyttämiseksi on ollut valtion valvonta ja ohjaus. Parhaimpana todisteena siitä on Sveitsi, jossa tasavallan kaikkein korkeimmat ja vuorisimmat seudut käsittävä suojametsäalue on kantonien metsäviranomaisten valvonnan ja määräyksien alaisena. Omassa maassa olosuhteet eivät todellisuudessa sanotusta tee mitään poikkeusta. Tilojen suuri pinta-ala ja huono menekki on vaikuttanut, että enimmillä yksityistiloilla on metsää kotitarpeiksi ja suurella osalla myytäväksikin, mutta kaikkialla niiden metsävaroja kulutetaan niin nopeasti, että seurauksista ei ole epäilystäkään. Väestön lisääntyminen, viljelyksen leviäminen ja maan osittaminen on johtava metsien häviämiseen, varmasti, joskaan ei aivan nopeasti. Meidän avarassa maassamme ovat yksityisen maanomistajan vapauden rajoittamispyrkimykset tuomittuja epäonnistimaan. Maankäytön kannalta olisi siis viljelykseen annettava kaikki, joka on siihen käytettävissä, mutta valtion voimakkaassa kädessä ja omistuksessa olisi säilytettävä niin suuri osa varsinaista metsämaata kuin mahdollista.

Selostettuaan edellämainitun komitean mietintöä ja ehdotuksia puhuu Blomqvist myöskin vastalausejien, Nummelinin ja Nyländerin mielipiteistä ja kannanilmaisusta. Hän liittyy hyvin läheisesti

näihin ja asettuu komitean enemmistön kantaa vastustamaan. Hän sanoo, että vuoden 1877 asetuksessa asutusta rajoittaneet säädökset, jotka koskivat kruununpuistojen muodostamista ja joiden mukaan eräät valtion yhteismaat ja liikamaat, jotka katsottiin valtion metsätaloudelle tarpeellisiksi, sekä maa, joka katsottiin tähän tarkoitukseen sopivaksi, oli jäävä varsinaisen asutustoiminnan ulkopuolelle, ja uudistalon perustamislupa annettiin vain siinä tapauksessa, että siitä ei valtionmetsien hoidolle ole haittaa, olivat oikeat eivätkä asutukselle haitalliset. Hän sanoo tulleen siihen käsitykseen, että komitean enemmistö on pitänyt valtion maa- ja metsäomistusta epäkohtana, joka maan luovuttamisella yksityisille oli mahdollisimman pian saatava korjatuksi.

Komitea on lähtenyt kahdesta edellytyksestä, joilla ei ole vastinetta todellisuudessa, nim. siitä, että maan metsäisten osien luontaisolot muka olivat sellaiset, että maanviljelys niissä voisi muodostua tärkeimmäksi ja vallitsevaksi tuotannon haaraksi ja että maatalousseutujen viljelys jo oli niin pitkälle kehittynyt, että uudisviljelysmahdollisuuksia oli tarjolla enää vain valtionmailla. Mutta kun maan tuoton erilaisuus näissä vastakkaisissa seuduissa aina pysyy muuttumattomana, tulee valtion taloudellisen politiikan ottaa se huomioon. Kun Nummelinin mielestä välittömän uudistalojen muodostamisen tuli loppua ja valtion metsämaiden uudisviljelyksen tapahtua vain niin, että halukas uudisviljelijä aloitti viljelystyönsä kruununmetsätorpparina, saadakseen sitten määrätyn edellytyksin viljelmänsä uudistaloksi, ei Blomqvist tätä täysin hyväksynyt. Hänen mielestään oli välitön uudistilan perustaminenkin edelleen suotava, mutta uudistilan metsä oli asetettava valtion valvonnan ja rajoituksen alaiseksi. Kruununmetsätorppan tuli edelleen pysyä vakinaisena maanhallintamuotona.

Blomqvist oli myöskin sitä mieltä, että se lautakunta, joka komitean ehdotuksen mukaan saisi tarkastaa uudistiloiksi sopivat paikat, oli kokoonpanoltaan epäonnistunut. Hän yhtyi täydelleen Nylanderiin, joka vastalauseessaan oli huomauttanut, että ei »varmaankaan ollut helppoa paikkakunnan oloihin perehtyneistä maanomistajista»

löytää henkilöitä, joilla oli tarpeellinen sivistysmäärä, asiantuntemus ja arvostelukyky, jota tällainen uskottu toimi edellytti. Hän sanoo edelleen, että maassamme on tuskin sellaista maanomistajaa, joka olisi halukas antamaan lupaa neljänä palstana eroitettavan uudistilan lohkaisemiseen hänen metsämaistaan, joilla maanmittari ja kaksi talonpoikaismiestä sattuvat löytämään tarpeellisen suuria viljelyskelpoisia maalaikkuja. Kruununpuistoissa on aina oleva pienehköjä viljelyskelpoisia maa-aloja, joita sen johdosta, että ne luontaisesti ja välittömästi liittyvät varsinaiseen metsämaahan, ei käy viljelystä ja asutusta varten erottaminen. Kruununmetsätorpat olivat Blomqvistin mielestä osoittautuneet maankäyttömuodoksi, joka oli yksinkertaisin, luonnollisin sekä niinhyvin valtion metsätaloudellisten etujen säilyttämisen kuin viljelyksen edistämisen kannalta paras. Ei ollut mitenkään syytä suhtautua niihin kuin ne olisivat vain väliaikaisia ja antaa niiden haltijoiden elää siinä käsityksessä, että he varmasti saavat torppansa omiksi tiloikseen.

Kysymyksen toisena alustajana oli ylimetsänhoitaja Ernfrid Forsström, joka vähää aikaisemmin oli S. Metsänhoitoyhdistyksen Julkaisussa pitkähkössä kirjoitussarjassa esittänyt käsityksensä valtionmaiden asuttamismahdollisuuksista ja siinä noudatettavista suuntaviivoista. Forsström oli pääasiassa samalla kannalla kuin Nummelinkin, mutta katsoi suotavaksi, että mikäli valtionmetsiin jo on perustettu tai perustetaan uudistiloja, niille annettaisiin muunlaistakin apua. Ennen kaikkea oli asutukseen käytettävä suoviljelykseen kelpaavia soita, jotka valtion avulla ojitettaisiin. Uudisasutuksen luonnollisin tie oli ammoisista ajoista noudatettu tapa: uudisviljelijä haki itse viljelykseen sopivat maat. Aluksi hän saisi metsätorpparina perkaamiaan peltoja viljellä. Kruununmetsätorppa ei kumminkaan olisi ainoa asuttamismuoto. Voitiin vallan hyvin perustaa itsenäisiä tiloja voimassaolevien lakien puitteissa.

Hannikainen oli kokouksessa läsnä. Hän käytti puheenvuoroa ja esitti siinä oman mielipiteensä, joka huomattavasti poikkesi hänen enimpien ammattitoveriensä käsityksestä. Hän totesi, että metsänhoitajat tuskin olivat erimielisiä siitä, että valtionmaiden asutta-

misesta oli valtion metsätaloudelle myöskin hyötyä. Hän katsoi luonnolliseksi, että metsänhoitoviranomaisten tulee suhtautua epäillen sellaiseen asutustoimintaan, joka ei johdakaan kunnolliseen ja hyötyä tuottavaan maanviljelykseen, vaan jonka täytyy turvautua metsään ja sen myymiseen. Metsäkeinotteluun johtavaa asuttamista oli vastustettava. Tätä varten oli komitean tekemä ehdotus, että valtio saisi uudistilalta 10 vuoden aikana hakkauttaa kaikki sahatukit, paikallaan. Hänen käsityksensä mukaan olisi riittävää, että asetukset uudistilojen perustamisesta tehtäisiin semmoiseksi, että ne helpottavat kunnollisten tilojen muodostamista viljelystä varten eroitettulle osalle kruununmetsää. Hannikainen vastusti sitävastoin edelleen kiivaasti kruununmetsätorppien perustamista. Sitä tietä hankittaisiin valtionmetsiin väestö, joka tulisi yhtä suuressa määrin koko maalle haitaksi kuin valtionmetsien hallinnolle rasitukseksi.

Muista keskusteluun osaaottaneista mainittakoon metsänhoitaja H. R. Sandberg, ylimetsänhoitajat von Zweyberg ja Timgren ja metsänhoitaja Böök. Viimemainittu kannatti komitean mietintöä ja siinä tehtyjä ehdotuksia. Häneen liittyivät, joskin epämääräisesti, metsänhoitajat Ericsson ja Cannelin. Maallikoista, jotka osallistuvat keskusteluun, mainittakoon maanviljelijä Pentzin ja kauppaneuvos Åström, jotka olivat komitean mietinnön kannalla.

Selostetun kokouksen päätökseksi tuli ponsi, jossa yhdistys ilmoitti täysin oivaltavansa viljelyksen edistymisen ja maanviljelykseen perustuvan asutuksen leviämisen suuren merkityksen kaikkialla missä siihen on olemassa edellytyksiä, mutta olevansa tämän päämäärän saavuttamisesta sitä mieltä, että oli perustettava kruununmetsätorppia, joista voi kehittyä itsenäisiä tiloja tai jotka, jos olosuhteet eivät tällaista salli, sellaisinaan pysyvät. Torppien itsenäistymisen sekä metsän säilyttämisen ja hoidon edistämiseksi on yhdistyksen mielestä asuttaminen järjestettävä ryhmäasutusta silmälläpitäen tai aikaisemmin perustettuihin tiloihin liittämällä, koska metsän tarkoituksenmukaista hoitoa siten voidaan parhaiten kehittää.

Blomqvistin esittämät ajatukset olivat siis tulleet hyväksytyiksi. Vain metsänhoitaja Böök pani päätöstä vastaan vastalauseensa.

Käsittelyn taso oli yleensä korkea ja senaattori Ignatius, joka kokouksessa oli läsnä keskusteluun kumminkaan osaa ottamatta, lausui Blomqvistille myöhemmin tunnustuksensa kokouksen asiallisuudesta ja metsänhoitajien kehittyneisyydestä ja kelpoisuudesta.

Hannikainen oli askel askeleelta kehittynyt metsäpolitikoksi, jonka sanat eivät suinkaan enää jääneet huomiota vaille. Blomqvist oli viitannut siihen, että hänen takanaan oli mahtavampia voimia, Y-Koskinen, Ignatius y.m. Asutuskysymyksessä Y-Koskinen olikin omaksunut sen varman vakaumuksen, että asutusta oli maasamme harjoitettava ja että valtion erämaiden asuttamista oli edistettävä. Että Ignatius kannatti Y-Koskista puheenalaisessa asiassa, lienee kieltämätöntä. Tämä tiedettiin ja näin ollen ymmärrettiin myös, että Hannikaisella omasta puolestaan hyväksyessään puheenalaisen komitean kannan ja asutuskysymystä sen hengessä herkeämättä ajaessaan oli vaikutusvaltaisia tukijoita. Ja niin omituisesti voi politiikka asiat kääntää, että asutuskysymyksestä vähin erin tuli eräänlainen kielikysymys. Siinä mielipiteet jakautuivat lopulta puolueittain. Ruotsinmielisten sanottiin vastustavan ja suomenmielisten ajavan valtionmetsien asuttamista. Tämä käänne muodostui suomalaiselle puolueelle myöskin taktillisesti arvokkaaksi aseeksi. Suomalainen puolue turvasi vähäväkisten etuja, toisten sitä vastustaessa. Näin tuli rintama paljoa yksinkertaisemmaksi. Edistyksen ajajat olivat toisella, sen vastustajat toisella puolella. Mutta näin oli myös verrattain helppoa kääntää asiat ja käsitykset sellaisiksi, että metsänhoitajat olivat ruotsinmielisiä ja metsänhoitovirasto siitä syystä kokonaisuudessaan maalle ja sen edistykselle haitaksi.

Maanmittaushallituksen kanta.

Mutta keskustelua jatkui. Se alkoi vetää yhä enemmän huomiota puoleensa. Komitean ehdotuksesta pyydettiin luonnollisesti kaikkien tärkeimpien virastojen lausunnot, niinpä m.m. myöskin maanmittaushallituksen. Lausunnon laatija oli maanmittaushallituksen

päällikkö J. Sjölin, joka oli tunnetusti suomenmielinen ja kallistui aivan empimättä komitean ehdotuksien kannalle. Hänen lausunnoissaan kiinnitetään kysymyksen sosiaalipoliittiseen merkitykseen päähuomio. Mutta myöskin taloudellisia näkökohtia esitetään kysymyksen valaisemiseksi. Lausunnossa luodaan katsaus maamme asutuksen kehitykseen ja huomautetaan, että »metsämaasta raivatut laveat pellot, niittymaat ja laitumet ovat valmistaneet sadoille tuhansille maamme uutterille asukkaille itsenäisen ja turvatun toimeentulon seuduilla, jotka ennen olivat ja ilman uudistalojen perustuksia yhä vieläkin olisivat sangen epäiltäväksi ja ainakin paljoa vähemmäksi hyödyksi maallemme». »Sillä metsätalous, olkoonpa sitä harjoitettu kuinka taidollisesti hyvänsä, ei olisi missäkään tapauksessa toimittanut samaa mitä kuokka, lapio ja aura ovat aikaansaaneet entisissä asumattomissa metsissämme.» »Jos joku kymmenkunta uudistaloa siellä täällä on joutunut autioksi, niin ei sen kautta itse asiassa mikään mainittava vahinko ole maattamme kohdannut, koska sellaiset autiotalot, joista useimmat aikansa ovat perustetut viljeltäviksi sopimattomille maille, ovat viime aikoina uudelleen yhdistetyt kruununmaahan ja ne varsin hyvin vastedes voidaan käyttää metsätaloutta varten, johon ne luonto on osoittanut.» »Yleinen hyöty vaatii sen vuoksi, että etupäässä edistetään maanviljelystä, missä tämä vaan on mahdollista.» »Mutta ei se ole metsänhakkaus ja sahaliike, joiden kautta Suomen kansa kovinakin aikoina on pysynyt pysyissä . . . , vaan tämän kehityksen on tehnyt mahdolliseksi muun ohessa juuri se alttius, jolla hallitus on antanut kruunun erämaita yksityisten henkilöiden viljeltäviksi ja asuttaviksi.» Lausunnossa teräستetään sitä, että uudistalojen toimeentuloa ei saa perustaa metsätuloihin, on annettava vain kohtuullinen ja välttämättömäksi katsottava metsäalue. On vallan turhaa luulla, että valtio ollessaan avulias uudisasutuksille maita myöntäessään, menettäisi laajoja aloja, miljoonia hehtaareja. Tällainen pelko johtuu kysymyksessä olevien maiden tuntemattomuudesta. Pikaisella silmäyksellä puheenalaisten maiden kartastoon voidaan nähdä, että luonto on määrännyt suurimman alan yksinomaan metsänhoidolle.

Maanmittaushallitus piti oikeana, että lautakuntaan, joka tarkastaa ehdolla olevan maa-alan sopivaisuutta uudistaloksi, kuuluu myöskin metsähallituksen edustaja.

Mainitsemista ansaitsee, että puheenalaisessa lausunnossa vielä huomautetaan, että metsäkeinottelun estämiseksi olisi syytä supistaa uudisasukkaan metsänkäyttöoikeutta kaikilla niillä tiloilla, jotka tämän jälkeen erotetaan valtionmaista yksityisille. Milloin tilalta joutaisi metsää myytäväksi, tulisi metsänhoitajan se leimata, ennenkuin hakkuu olisi luvallista. Kruununorppien perustamista ja asutuksen kehitystä sitä tietä pidetään aivan epäonnistuneena. Jos keran lautakunta ensin on ottanut selkoa siitä, mitkä maat voidaan viljelykselle eroittaa, ei enää tarvita sellaisia kiertoteitä, että annetaan torppain perustamislupia ja vasta myöhemmin päätetään, voidaanko niistä saada itsekannattavia tiloja.

Väittelyä Valvojassa.

Joitakin aikoja myöhemmin, kun maanmittaushallituksen lausunto tuli tunnetuksi, oli Hannikaisella (1890) Valvojassa asiaa koskeva kirjoitus. Aiheen oli Hannikainen saanut edellä selostetun Oulun kokouksen päätöksestä. Hannikainen kohdistaa moitteensa etenkin kruununmetsätorppain perustamista koskevaan kohtaan. Näiden perustaminen on Hannikaisen mielestä ei ainoastaan »epäkelpoinen vaan myöskin vaarallinen keino». Torpparilaitos ei ole meidän maamme perehtynyt. Itä-Suomessa sen nimeä ei kansan keskuudessa edes tunneta. Mökkiläinen kuuluu irtaimeen väestöön, eikä Hannikaisen mielestä missään eikä milloinkaan ole torpparilaitoksella tai mökkiläisyydellä »levitetty arvollisempaa viljelystä suurempiin erämaihin. Kruununmetsätorpparin nimikin muistuttaa jostakin orjallisesta asemasta, joka ei viehätä muutoin kuin ehkä nälän pakosta asettumaan erämaahan, alituksen urkinnan ja ehkä jonkun virallisen mielivallan jokapäiväisen ja alati epäluuloisen valvonnan alaiseksi.» Sisäinen sopu käskee välttämään sellaisen vaarallisen sytykkeen asettamista kuin kruununmetsätorppia moniin tuhansiin karttuvine asuk-

kaineen. Tätä epävarmaa asemaa voisivat hyväkseen käyttää maalemme vihamieliset voimat, jotka voisivat sitä tietä »pujahtaa sisällisiin oloihimme». Yksityisen luja omistusoikeus on ainoa turva sellaisia keinottelijoita vastaan. »On vallan merkillistä, että vakinaisen metsäammatin piirissä tunnettu ruotsinmielinen puolue yksin on ihastunut tuohon kruunun metsätorppalaitokseen.» »Syyt ruotsinmielisen puolueen torppa-aatteen suosimiseen ovat varmaan syvempänä ja sisällisemmässä yhteydessä sen ajatuskannan muitten ilmiöiden kanssa.»

Tähän Hannikaisen kirjoitukseen vastasi Valvojassa ylimetsänhoitaja Forsström. Hän väittää Hannikaisen kirjoituksen olevan eksyttävän. Kruununmetsätorpan nimitys on harhauttava. Torppareita ei ole, kuten nimestä voisi päätellä, käytetty veropäivien suoritukseen muuta kuin poikkeuksellisesti, 2—4 päivää vuodessa. Perustamislupien tiellä ei ole mitään suuria muodollisuuksia, ei mitään siihen verrattavaa kuin kiinnekirjan hankkimisessa uudistalolle. Kokemuksesta saaduin esimerkein Forsström osoittaa, että monet uudistalot vapaavuosien jälkeen jäävät autioiksi. Suuret metsäomaisuudet, joita uudistaloille on annettu, Kuusamossa väliaikaisilla lohkoilla 12,000 t.-alaa manttaalia kohti, eivät ole takeena talon pystyessä pysymisestä. Rahaa on kyllä pitäjiin tulvinut, kun metsää on myyty, mutta rahat tuhlataan pian. Omistajien täytyy jollakin tavoin valtion metsistä ansaita ne rahat, jotka he toimeen tullakseen tarvitsevat.

Pohjois-Suomen hoitoalueissa toimivilla metsänhoitajilla oli asutuskysymyksissä ja paikallisen väestön suhtautumisesta valtion hallussa oleviin metsiin ollut jo omat, opettavat kokemuksensa, jotka tekivät heidät varovaisiksi ja epäileviksi, milloin valtion metsämaiden eroittamisesta erilaisiin asutustarkoituksiin oli puhetta. Kuusamon, Kuolajärven ja Kemijärven knihtikontraktien aiheuttamat toimenpiteet sikäläisten olojen vakiinnuttamiseksi muualla maassa vallitsevan maanomistuksen kanssa sopusointuun antoivat aihetta metsäkeinotteluun, jossa tilanomistajien hyväksi luovutettiin suuria metsäomaisuuksia. Järjestelytyöt kestivät, kuten varsinkin myöhempi

kokemus on osoittanut, vuosikymmeniä, ja niissä noudatettavat muodollisuudet tekivät uudet myönnytykset mahdollisiksi. Metsäviranomaisten huomio heräsi, ja he joutuivat tahtomattaankin valtion etuja valvoessaan ja nähdessään, minkälaisia hedelmiä hyvänsuopa, mutta todellisuudelle ja ihmisluonteelle vieras hyväntekeväisyys saattaa kasvattaa, siihen epäkiitolliseen asemaan, että he saivat esiintyä paikallisen väestön toivomusten vastustajina. He saivat tästä tietysti aivan toisen maineen kuin esim. maanmittarit, jotka saivat suorittaa avokätisten lahjoitusten tekijöiden ja maanviljelijöiden etujen valvojien kiitollista tehtävää. Ei tarvittu siis paljonkaan lisäaihetta, ennenkuin metsänhoitajakunta, joka aikaisemminkaan ei ollut suinkaan ollut suosiossa, menetti siitä sen, mikä vielä saattoi olla jäljellä.

Tämä kuvastui kaunokirjallisuudessa, sanomalehdistä puhumattakaan. Sitenpä esim. Valvojassa sen toimittaja, Hannes Gebhard, joutui 1892 arvostelemaan erästä »Kyöstin» (Juhana Kokon) kirjoittamaa romaania.

Kyösti oli teoksessaan kuvannut kruununmetsätorppia ja niiden asukkaita ja oli antanut erittäin synkän kuvan niinhyvin torpparijärjestelmästä, metsänhoitovirastosta kuin ennen kaikkea metsänhoitajista, jotka olivat velvollisuutensa laiminlyöneet ja joita ei elähdyttänyt isänmaanrakkaus eikä kansan onni.

Gebhard tuntee torppareita kohtaan syvää myötätuntoa, hänessä herää nähtävästi jo silloin hänen elämäntyönsä suunnan ratkaissut into työskennellä yhteiskunnan pienimpien hyväksi, mutta hän ei lankea siihen kiusaukseen, että hän olisi ottanut todesta kaikki Kyöstin vapaan käden maalaukset, vaan sanoo, että pahin vika ei ole virkamiehissä, vaan itse järjestelmässä.

Kun tämä arvostelu oli tullut julkisuuteen, antoi se aihetta ylimetsänhoitaja E. Forsströmille uudelleen palata kruununmetsäoloihin. Tällä kertaa Forsström tarttuu kynään puolustaaksensa virastoansa ja ammattitovereitaan, mutta kajoaa Valvojaan lähettämässään vastineessa useihin muihinkin valtionmetsien asutuksen yhteydessä oleviin kysymyksiin.

Nyttää siltä, sanoo F., kuin Kyösti olisi saanut herra G:n ja arvatavasti muutkin uskomaan, että hänen synkkä kuvansa olisi tosi. Forsström tahtoo väittää, että metsät eivät ole olleet maalaisväestölle siinä suhteessa siunaukseksi, että maanviljelys muka olisi edistynyt sitä paremmin, kun suuremmat metsävarat tilalla on ollut. Jos runsaat metsät tuottaisivat, kuten herra Gebhard luulee, »hyvin eläviä taloja ja kyliä», niin olisi kai sellaisia Pudasjärven pitäjässä, mutta eihän koko pitäjässä ole kolmeakymmentäkään, joissa olisi sen verran viljelyksiä, että talojen asukkaat tulisivat toimeen omilla maanviljelystuotteillaan. Minkätähden, kysytään? Syynä siihen on juuri, ettei rajattomalta metsän käyttämiseltä riittänyt-kään työvoimia maan viljelemiseen, vaan kaikki työ käytettiin palkkien ja tukkien hakkuuseen ynnä tervanpoltoon, joilla tuotteilla etukäteen joka vuosi saatiin eloa ja muuta tavaraa Oulun porvareilta. Luulisihan ihmisten pitäneen rikastua ja laajojen viljamaitten tulleen ojitetuiksi ja viljellyiksi, mutta esim. erään kylän asukkaat, jotka F. mainitsee, ovat erittäin kurjassa tilassa ja tilat isossa velassa kauppiaille. Toisessa kylässä, jossa asukkaat eivät ole pitäneet metsäntuotteita pääasiallisena elatuskeinonaan, vaan ovat uhranneet työtä ja voimaa tilustensa parannuksiin, siellä ovat asukkaat ylimalkaan hyvissä varoissa.

Herra G:n mainitaan moittineen sitä, että torpparit on veloitettu määrävuosien kuluessa viljelykseen raivaamaan määrätty ala ja rakentamaan tarpeellisia huoneita, ja sitäkin, että metsänhoitajan määrätyn ajan kuluttua tulee tarkastaa, onko velvollisuus täytetty. Miksi nämä määräykset katsotaan sopimattomiksi? Onhan nimismiehellä samanlaisia velvollisuuksia kruununtiloihin nähden. Pois-häätämisiä on vain harvoin tapahtunut eikä koskaan ilman, että asiaa olisi laillisesti tutkittu ja tuomittu. Maastamuuttoa Amerikkaan ei suinkaan tapahdu vain sentakia, että torpan perustamishakemuksien käsittely viivästyisi. Tapahtuuhan tätä siirtymistä jokaisesta Euroopan valtakunnasta, olipa niissä valtionmetsiä tai ei. Herra G. väittää, että metsänhoitomääräykset pannaan saksalaisella ankaruu-

della toimeen kaikkialla. Joka niin väittää, ei tunne valtionmetsien hallintoasioita.

Lopuksi F. kertoo, että Iin tarkastuspiirissä valtio 1880- ja 1890-luvulla on saanut metsistään keskimäärin n. 170,000 markkaa vuodessa. Piiri on tuskin Uudenmaan lääniä pienempi, pitkä ja kapea ja tieverkosto varsin puutteellinen. On kyllä luultavaa, että metsävirkamiesten toimissa on paljon vaillinaisuutta, mutta tulos ei olisi näinkään hyvä, jos nämä virkamiehet olisivat »tylyjä, läpilaiskoja, juoppoja» ja omaa mukavuuttaan katsovia.

Vastauksessaan puolestaan Gebhard sanoo, että F. on ampunut aivan yli maalin, sillä eihän hän metsänhoitovirastoa ollut moittinut. Hän katsoo, että järjestelmässä on enemmän vikaa kuin miehissä. Hän hahmottelee silloin jo valtionmaille tapahtuvalle asutukselle uusia suuntaviivoja, joita hän myöhemmin sai paremmin kehittää.

Blomqvistin »Metsätalouden Kansallistalous.»

Evolla Blomqvist suurimmalla mielenkiinnolla seuraa asioiden kehitystä. Hän epäilee Hannikaisen aikeita ja mielipiteitä, silloinkin kun siihen ei näyttäisi olevan mitään niin kovin suurta syytä. Hannikainen aikoi nim. Metsänhoitolehdessä julkaista ja julkaisikin valtionmetsiä koskevan kartan. Blomqvist sanoo, että se oli turhaa. »Enimmät saavat sen käsityksen, että Suomi on täynnä noita kirottuja valtionmetsiä, joita nyt» à tout prix »tahdotaan pienentää ja eristää kaikin käytettävissä olevin keinoin. Eiköhän Hannikainen säästäne karttaa Järnefeltin, Koskisen, Ignatiuksen ja suomenmielisen sanomalehdistön huudolla, että metsänhoitolaitoksen hedelmänä on erämaiden ikuinen säilyttäminen sellaisenaan, todistaen sitä tällä kertaa taloudellisin ja tilastollisin arvosteluin.»

Ennen aikaisemmin mainittua S. Metsänhoitoyhdistyksen kokousta Oulussa oli Blomqvist jo Forsströmille ehdottanut valmistavan kokouksen pitoa valtion metsämaiden asuttamiskysymyksen takia. Blomqvist ei silloin vielä luullut, että 1892-vuoden asetusta syn-

tyisi, vaan että vuoden 1877 asetus edelleen saisi olla voimassa. Metsätorppien perustaminen ei hänen mielestään kumminkaan saisi tapahtua niin vain, että Matti tai Pekka saisivat omin päin valita sen paikan, minne he torpan perustaisivat, vaan että maat ensin oli kartoitettava.

Vuonna 1890 Blomqvist arvostelee Oulun läänin silloista kuvernööriä Anders Johan Malmgrenia, jonka mielestä valtionmetsät todennäköisesti ovat liian suuret ja joka yhtyy Hannikaiseen. Kuusamon ja Kemijärven sekä Kuolajärven väliaikaiset maanjaot avannevat ihmisten silmät, johon puolestaan vaikuttanevat sellaiset kirjoitukset kuin metsänhoitaja Oskar Randelinin Julkaisujen VII niteessä. Blomqvist lisää samassa yhteydessä huomautuksen, että entinen päällykkö Norrmén ansaitsee siinä suhteessa tunnustusta, että hänellä oli vahva luottamus valtion metsien suureen vastaiseen rahataloudelliseen merkitykseen.

Blomqvist halusi omalta kohdaltaan valaistusta siihen, missä määrin metsää asutustiloilla hävitetään ja oli jo saanut aineistoa Siikajoelta, Piippolasta ja Pulkkilasta. Myöskin Vaasan läänistä hän oli koonnut tietoja, mutta ne olivat täydennyksen tarpeessa. Valittaen sanoo Blomqvist, että on sentään »vahinko, että metsänhoitolaitos ei saa senaattoreiden eikä kuvernöörien joukosta ketään lämmintä ja taitavaa asianajajaa».

1893 toukokuussa hän kävi Helsingissä ja kirjoitti sieltä Boreniukselle, että hän on saanut valmiiksi teoksen, joka on kauan häntä sitonut, »Metsätalouden kansallistalous ja metsäpoliittisia näkökohtia». Se käsittää noin 15 painoarkkia (painettuna 230 siv.) ja Blomqvist sanoo siitä, että »se on täysin objektiivisten tutkimuksien tulos ja laadittu cum studio — sine ira». Niitä on varmasti, jotka eivät mielipiteitani hyväksy, mahdollisesti metsänhoitajiakin, ennen kaikkea Teidän mahtava kuvernööriinne (Malmgren)»... (Senaatin) »Taloussosastossa on todennäköisesti myöskin niitä, jotka luulevat minun astuneen heidän varpailleen. Tarkoitukseni ei ole ollut polemisoida vaan totuuksien esilletuominen. Vaikeinta on ollut vähillä

sivuilla käsitellä niin suuria kysymyksiä, että usea olisi voinut tulla esitetyksi yhtä laajasti kuin koko teos.»

Tämä teos, Blomqvistin paras, on keskitetty, yleiskatsauksellinen, selvä. Sen esitys on tyyntä ja vakuuttavaa, eikä mistään huomaa, että siinä kosketeltaisiin kysymyksiä, joihin päivän politiikka oli kajonnut ja joiden ratkaisua intohimolla seurattiin. Se esiintyi niin viileänä ja arvokkaana, että senkin, joka ei kaikkia tekijän mielipiteitä hyväksynyt, täytyi siinä esitettyjä ajatuksia tarkkaavasti punnita.

P. W. Hannikainen joutui myöskin kirjaa arvostelemaan omassa Metsänhoitolehdessään. Hänen arvostelunsa on kovin pinnallinen. Hän sanoo, että kirja on hyödyllinen lisä ruotsinkieliseen metsäkirjallisuuteen, joka sillä alalla on vielä köyhä. Kerrottuaan aivan lyhyesti sen sisällöstä, että se jakautuu kahteen osaan ja suositeltuaan kirjaa asiaa harrastavien luettavaksi hän jatkaa: »... täytyy meidän jyrkästi vastustaa niitä mielipiteitä, joita kirjantekijä kirjassaan lausuu siitä tavasta, jolla kruununmailla olevain, viljelykseen kelpaavain ja sopivain maiden asuttaminen toimeenpantaisiin.» Hannikainen ei jaksanut arvostelussaan kohota ylemmä kuin että hän katseli Blomqvistin kirjaa kuin hänelle vastenmielistä kiistakirjoitusta, mikä on sitä oudompaa, kun hän itse jo niihin aikoihin valmisteli samansuuntaista teosta, 1896 valmistunutta kirjaansa »Suomen metsät kansallisomaisuutenamme» ja hän siis hyvin tiesi, miten paljon työtä Blomqvistin kirja oli vaatinut ja miten paljon tietoja se sisälsi.

On kuvaavaa, että Metsänhoitoyhdistyksen Julkaisuisissa ei ole Blomqvistin kirjasta rivinkään mainintaa. Tämä todennäköisesti ei johtunut siitä, että kirjaa ei olisi tahdottu selostaa ja tutuksi tehdä, vaan pikemminkin siitä, että kukaan ei rohjennut käydä sitä arvostelemaan. Tavallisilla metsänhoitajilla ei ollut siihen uskallusta ja useimmilla ei ollut mitään niin lopullisesti vakiintunutta käsitystäkään siitä, mitä metsäpolitiikka oli ja mitä se vaati, ja maassamme oli niihin aikoihin vähän sellaisia ammattipiirin ulkopuolella olevia henkilöitä, joiden asiantuntemus olisi Blomqvistin teoksen arvosteluun riittänyt.

Valtion metsämaiden asuttamiskysymys on siitä lähtien, kun Blomqvistin teos ilmestyi aina tuon tuostakin astunut päiväjärjestykseen ja se antaa tänä päivänäkin aihetta mielipiteiden vaihtoon ja suuriin erimielisyyksiin. Liikaväestön sijoittaminen ja maahan sitominen on tänään polttavampi kysymys kuin silloin, ja siitä syystä tarjoavat Blomqvistin mielipiteet hänen puheenalaisessa teoksessaan erikoista mielenkiintoa.

Metsän arvon kohotessa, näin sanoo Blomqvist, liittyi uudistilan perustamiseen toivo päästä metsän omistajaksi ja hyötyä sen myynnistä. Onhan outoa, että valtio ankarasti valvoo metsiään eikä salli yhtään puuta ottaa maksutta ja samanaikaisesti antaa maata ja tuhansittain arvokkaita puita ilmaiseksi henkilöille, jotka sanovat olevansa halukkaita perustamaan uudistiloja. Jos kysytään, mitä etua valtiolla voi siitä olla, saadaan vastaukseksi: asumattomat erämaat saadaan asutuiksi ja raivatuiksi, maa otetaan peltoviljelyksessä tuottavampaan tarkoitukseen kuin metsän kasvattamisessa, hankitaan uusia työansioita ja kasvavalle väestölle elatuksen mahdollisuuksia. Mutta näin tehtäessä olisi katsottava, että tarkoituksena saavutetaan ja että vastaanottaja ei hävitä hänelle annettua lahjaa, vaan että se tulee jälkeläisillekin pysyväksi hyödyksi. Kun uusi asetus vuodelta 1892 oli metsäkeinottelun estämiseksi antanut valtiolle 10 vuoden aikana oikeuden omaan laskuunsa hakkauttaa uudistilalle varatusta metsästä määrätynsuuruiset puut, on sillä Blomqvistin mielestä tehty periaatteellisesti oikea päätös, mutta se ei kumminkaan ole tyydyttävä, sillä pienmetsällä on myöskin arvonsa kuten luonnollisesti maallakin. Voittaisihan ajatella sitäkin mahdollisuutta, että valtio myisi asutustarkoituksia varten maata, mutta tämä joutaisi, kuten kokemus useista maista on osoittanut, suuriin väärinkäytöksiin.

Uudisviljelijälle annettu metsämaa on joutunut metsän säilyttämisen kannalta katsoen paljoa epäedullisempaan omistukseen, kuin jos se olisi ollut valtiolla, ja tämä on paljoa suurempi, jatkuva tappio kuin sen metsän hinta, joka maan mukana annetaan ilmaiseksi. »Huomioonottamalla sen kokemuksen, joka on saatu metsien epä-

varmasta asemasta yksityisomistuksessa ja mahdottomuudesta lakiin tai muiden keinojen avulla saada yksityistä metsätaloutta kestäväksi, luulisi itsekullekin selviävän, miten tärkeätä on, että valtio ei luovuta omistuksestaan metsää enemmän kuin viljelyksen edistämiseksi on välttämätöntä.» Tämä on Blomqvistin mielestä mahdollista esim. kruununtorppia perustamalla tai sellaisia uudistiloja aikaansaamalla, joiden metsänkäyttö on rajoitettu tai joilla ei ole metsää.» Suurin hyöty kruununmetsätorppa-asutusmuodon käyttämisestä on kumminkin se, että kruununmetsätorpissa ei kuten uudistiloilla hävitetä metsää. Niiden avulla päinvastoin saadaan metsä entistä parempaan kuntoon, josta m.m. on seurauksena, että kansaan saadaan juurtumaan entistä parempi ja metsän käyttötapa. Kun erämaiden asuttaminen ei ole mahdollista ilman että metsä raivataan pellon tieltä, on luonnollista, että uudisviljelijä miltei aina on kohdellut metsää luonnonesteenä, joka oli tieltä hävitettävä. Asuttaminen ja uudisviljely, johon ei liittyisi metsän hävitystä, ei ole mahdollinen ilman valtion ohjausta ja valvontaa. Tämä on syynä siihen, miksikä maan metsänhoitajat ovat asettuneet puoltamaan kruununmetsätorppia uudistilojen edellä. Jos nimi ei ole mieluisa, voitaisiin se muuttaa, mutta kävipä se millä nimellä hyvänsä, tulisi sen jäädä pysyväiseksi asutusmuodoksi eikä olla vain väliaste.

Näihin Blomqvistin ajatuksiin tutustuttaessa voidaan todeta, että hän hyvin ratkaisevasti on vaikuttanut yleiseen mielipiteeseen sellaisena kuin se nykyisin esiintyy. Ei yhdessäkään julkisessa asiakirjassa, jossa valtion metsäomaisuutta joudutaan jossakin muodossa kosketelemaan, kielletä enää sen suurta merkitystä eikä missään avoimesti vaadita, että metsän tulisi väistyä asutuksen tieltä muutoin kuin sellaisin edellytyksin, että se edelleen säilyisi. On merkillepantavaa sekin, että kysymys eräänlaisesta vuokramaamuodosta valtionmetsämaitten asuttamisessa uudelleen on tullut ajankohtaiseksi, että tällaista muotoa tosiaankin taas vakavassa keskustelussa pidetään mahdollisena.

Se Blomqvistin ja hänen enimpien ammattitoveriensä edustama käsityskanta, jonka hän teoksessaan toi esille, oli hänen ansiostaan

vähitellen muodostunut tekijäksi, jota ei voitu sivuuttaa. Tällainen tulos on sitä huomattavampi, kun metsänhoitointressi oli kovin heikosti edustettuna johtavissa piireissä, kun, kuten Blomqvist oli valittanut, hallituksessa ja hallitusviranomaisten joukossa oli niin kovin harvoja, jotka olisivat metsätaloudellisia näkökohtia harrastaneet, ja metsänhoitajakunta yleensä oli aivan liian heikko voidakseen saada ääntänsä kuuluville. Se mielipiteiden muokkaus, jota Blomqvist oli pitänyt suotavana ja jota hän puolestaan puheenalaisella teoksellaankin tavoitti, oli sitä vaikeampaa kun, kuten olemme huomanneet, vaikuttavat voimat olivat vastustavalla kannalla ja metsänhoitomiesten johtomiehistä Hannikainen oli eräissä suhteissa hänen kiivas vastustajansa.

Todisteena Blomqvistin ajatusten herättämästä huomiosta on eräs mielenkiintoinen kynäsota, joka käytiin Valvojassa Gebhardin ja Hannikaisen välillä.

Gebhard ja Hannikainen väittelevät.

Hallitus oli vuonna 1896 asettanut komitean antamaan lausunnon ja tekemään ehdotuksen niistä periaatteista, joiden mukaan valtion metsätalous oli järjestettävä. Tästä Gebhard saa aiheen ennustaa, että »vanha riitakapula metsäeduista» ja asutuseduista tulee komiteassa pohdittavaksi. Hän toteaa, että metsiemme asutus on tullut puoluekysymykseksi. Alkaa näyttää siltä kuin metsäpoliittinen keskustelu olisi saanut dogmaattisen luonteen, kun nimittäin molemmin puolin jankutetaan vanhoja perittyjä uskonkappaleita, »periaatteita ilman, että tahdotaan niistä hankkia asiallista selvitystä». Hän on sitä mieltä, että voisi olla suomenmielisilläkin syytä tarkastella uskonkappaleitaan ja näiden joukossa sitä, että kruununmetsätorpat eivät muka kelpaa asutuksen edistämiseksi, vaan että meillä alusta pitäen on perustettava itsenäisiä tiloja, joille etupäässä on hankittava oma suuri metsä. Gebhard palauttaa mieleen Karhusaaren niihin aikoihin tunnetun torppajutun.

Muuan torppari oli antanut naapureilleen muutamia lankkuja,

jotka oli kruununmetsästä saatu, ja hän tuomittiin maksamaan sakkoja ja vahingonkorvausta. Mutta asia ei päättynyt tähän. Metsähallitus erotti hänet torpastaan ilman korvausta ja antoi torpan paikkakunnan silloiselle metsänhoitajalle. Pian sen jälkeen tämä metsänhoitaja kuoli, ja hänen leskensä koetti saada kontrahdin siirretyksi nimellensä. Mutta se metsänhoitaja, joka astui vainajan virkaan, piti koko juttua vääränä ja kehoitti leskeä luopumaan torpasta tai jollakin tavoin sopimaan entisen torpparin kanssa, joka vielä asui paikalla. Se tapahtuikin lopuksi siten, että torppari maksoi metsänhoitajan leskelle 2,000 markkaa ja sai torpan poikansa nimessä takaisin.

Ei siis ole kummeksittavaa, sanoo Gebhard, että kruununmetsätorppain asema on huonossa maineessa sen puolueen silmissä, joka yleensä on meillä esiintynyt yhteiskunnan vähäväkisten puoltajana. Gebhard katsoo kumminkin, että asia on helppo korjata ja viittaa siihen, että torppakontrahdeissa on ollut vikaa, ja nehan voidaan muuttaa edullisemmiksi.

Jos metsänhoitovirkamiehemme olisivat yleensä olleet kovasydämissä lain puustavin tulkitsijoita ja niin vieraita kansalle kuin heitä useinkin on kuvattu, niin varmaankaan ei monikaan kruununmetsätorppareistamme olisi saanut pysyä paikallaan, jonka hän on itselleen raivannut tai isiltään perinyt tai ostanut. Metsänhoitajamme ovat onneksi olleet ihmisystäviä. Torpan kontrahti on siirretty pojan nimeen, jos haltijalle jokin hairahdus on sattunut tai annettu hänen myydä se toiselle. Ja niinpä tapaakin useissa paikoin kruununmetsätorppareita, jotka ovat hyvin tyytyväisiä asemaansa, ja tästähän voisi meidän metsäpolitiikallamme olla oppimista.

Kirjoittaja ryhtyy sitten arvostelemaan asetusta lokakuun 13 päivältä 1892 ja sanoo, että hänen mielestään ei pitäisi olla vaikea ennustaa, miten noitten uusien tilojen tulevaisuudessa käy. Keinottelijat yrittävät valekaupoin ostaa torppia, jotka ovat aiotut uudistaloiksi, ja houkuttelevaa se lieneekin, sillä eräästäkin lohkokosta on yhtä ainoata uudistaloa varten haluttu varata sellainen metsämaa, jolta tällä hetkellä voi myydä tukkipuita n. neljännesmiljoonan markan arvosta.

Ja viranomaisten uudisasutuspuuha on ainakin Vaasan läänin kruununmetsämailla ehkäissyt asutuksen luonnollista edistymistä. Kruununmetsäin asutuksen lopullista järjestystä odotettaessa eivät viranomaiset ole antaneet lupaa uusien kruununmetsätorppien perustamiseen, vaikka sitä on pyydetty, ja Gebhard kysyy: »Eiköhän tällainen metsäpolitiikka perustu uskonkappaleeksi joutuneeseen, sahanomistaja Längmanilta J. V. Snellmanin kautta perittyyn traditioniin, joka paljoo enemmän voipi tulla sahanomistajille ja rahapohatoille kuin asutukselle eduksi?»

Gebhard lopettaa esityksensä näin: »Voisihan sensijaan ajatella esim. sellaista apua, jos hän todellakin maata viljेलisi, ensimmäisinä vuosina kruununmetsästä ilmaiseksi ottaa jonkun määrän metsäntuotteita jalostetussa muodossa myytäväksi. Ainakin tämän luulisi olevan yhtä järkevää kuin sen, että asukas uudistalolla ei saa mitään ennenkuin hän on saanut tilansa niin hyvään kuntoon, että se kelpaa verotaloksi, ja silloin vasta — jolloinka hän ei luonnollisesti ole enää avun tarpessa — lahjoitetaan hänelle äärettömät alat metsämaata.»

Tämä kirjoitus ei jäänyt vastaväitteittä. Se tuli varsin suuren huomion alaiseksi ja antoi aihetta useihin mielipiteiden ilmaisuihin niin N. Pr:ssä kuin Hbl:ssa. Kirjoitus ei varsinkaan ollut Uuden Suomettaren mielen mukainen.

Gebhard sanoo tämän johdosta, että vanhat riitakumppanit ovat joutuneet tukkanuottasille ja unohtaneet pääasian. Se, joka tyynesti ja rehellisellä mielellä lukee hänen kirjoitustaan, ei muka voi siitä löytää mitään syytöstä entisiä eikä nykyisiä hallitusmiehiä vastaan. Nykyisen hallituksen *täytyy* vuoden 1892 asetuksen mukaan tehdä sellaisia lahjoituksia, jotka on katsottava asutukselle ja viljelykselle hyödyttömiksi. »Jos U.S:n kannattaman politiikan avulla saataisiin suuren irtolaisjoukon useimmille perheille suuri »itsenäinen vapaa» tila ja jos tämä kykenisi sitä viljelemään ja omanaan pitämään, niin ei minulla suinkaan olisi sitä vastaan, en minä metsää surkeilisi. Mutta yhteiskuntamme on nyt kerran sellainen, että se ei voi tarjota kaikille vapaita itsenäisiä latifundioita; pitääkö sen sen

vuoksi kerrassaan hyljätä pienet, vähemmällä muodollisella vapaudella varustetut maanviljelykset?

Kuka on itsenäinen ja vapaa? Eikö se maanviljelijä, joka aineellisesti tulee hyvin toimeen, ei ole velkaantunut, omistaa viljelyksensä ja voi niiden hallinto-oikeuden myydä ja jättää perinnöksi lapsilleen, vaikkei olisikaan nimellisesti ja muodollisesti verotalon vertainen, eikä suinkaan se tilanomistaja, joka on korviaan myöten velkaantunut, muodollisesti kyllä itsenäinen, mutta asiallisesti rahamiehen lam-puodin veroinen.»

Kruununmetsätorpparit eivät ole sytyttäneet kulovalkeita, he eivät ole harjoittaneet metsävarkautta. Kun on väitetty, että itsenäiset tilalliset hoitavat metsiään järkevästi eivätkä myy niitä niin mielettömästi kuin se, joka myy metsän, minkä hän vasta tulevaisuudessa saa haltuunsa, niin sanoo Gebhard siitä, että väite tuntuu järkevältä, mutta sillä on se vika, että se ei perustu todellisuuteen. Vaasan läänissä ovat yksityismetsänomistajat myyneet metsänsä aivan paljaksi. Loppupontena Gebhard lainaa Blomqvistin sanat: »Kaikkien maitten kokemus todistaa, että metsät yksityisten käsissä tulevat niin huonosti hoidetuiksi, että on oltu pakoitettuja säätämään erityisiä lakeja niiden säilyttämistä ja käyttöä varten. Metsälainsäädännön historia on siitä syystä kieltämätön todiste yksityismetsätalouden epäluotettavuudesta ja riittämättömyydestä.»

Kysymys kiinnosti Gebhardia niin paljon, että hän v. 1897 julkaisi Valvojassa kirjoitussarjan asiasta. Otsakkeella »Metsäpolitiikkimme pääkysymyksiä» hän palaa asiaan ja tällä kertaa paremmin valmistautuneena kuin aikaisemmin. Kirjoitus on jaettu kahteen osaan: Uuusimman koti- ja ulkomaan kirjallisuuden kanta ja Kotimaan kokemuksesta ja politiikasta viime vuonna. Kirjoitus kokonaisuudessaan on tähdätty P. W. Hannikaista ja hänen mukanaan Uuden Suomettaren esittämää kantaa vastaan.

Selostaessaan koti- ja ulkomaan kirjallisuutta hän kiinnittää erikoista huomiota Blomqvistin mielipiteisiin. Hän väittää, että Blomqvist esittää aivan toista kantaa kuin Hannikainen. Blomqvist sanoo, että metsät yksityisten käsissä ovat aina tulleet huonosti hoidetuiksi.

Hannikaisesta sanoo Gebhard, ettei hän ole aivan johdonmukainen. Hän luottaa yksityisomaisuuden ja rajattoman vapauden siunaukseen. Vaikkakin H. on omaksunut kannan, joka on ilmeisessä ristiriidassa Blomqvistin mielipiteen kanssa, ei H. ole tästä tietävinäänkään, vaan jättää lukijan aivan ymmälle.

Kirjoituksen toisessa osassa Gebhard väittää, että eri osista maattamme on saatu sama kokemus, nimittäin että yksityiset pientilalliset eivät malta olla hävittämättä metsiään, kun puutavaran hinta nousee, että siis meikäläinen kokemus, meikäläiset tosiolot ovat yhtäpitäviä muissa maissa saadun kokemuksen kanssa ja yhtäpitäviä myös uudemman, kokemukseen perustuvan tieteellisen kannan kanssa.

Gebhard siirtyy sitten puhumaan valtion metsäomaisuuden vähentämisestä. Kruununmaiden asuttamisesta hän oli Kansantaloudellisessa yhdistyksessä pitänyt esitelmän, ja tämän johdosta oli asiasta syntynyt vilkas keskustelu, jossa useimmat puhujat silloinkin vielä puolustivat kysymyksessä olevaa asetusta vuodelta 1892 ja uudistaloille metsämaata annettavaksi rajattomin nautintavapauksin. Ainoastaan senaattori Yrjö-Koskinen ja professori Danielson myönsivät, että nykyinen järjestelmä meillä voipi tuottaa samoja vaaroja, joita Pohjois-Ruotsissa on nähtävänä. Gebhard huomauttaa, että eri säädyissä tehtiin esityksiä siitä, että olisi tutkittava, onko 1892-vuoden asetus tarkoituksenmukainen, eikö torparijärjestelmää voitaisi asutuksen kehittämiseksi noudattaa ja eikö tästä lähin maata valtionmetsästä eroitettaessa olisi syytä sääntää, että metsää on käytettävä ja hoidettava metsähallituksen suunnitelman mukaan. Olivatpa useat senaattorit m.m. Yrjö-Koskinen nimenomaan sanoneet, että 1892-vuoden asetus on muutoksen tarpeessa. Uudistalojen metsänkäyttöoikeutta olisi jollakin tavoin rajoitettava. Milloin tiloille annettiin metsämaata rajoittamatta sen käyttöoikeutta oli siitä seurauksena tai ainakin se vaara tarjolla, että nämä tilat joutuivat metsäkeinottelijain käsiin tai siirtyivät puutavarayhtiöille.

Tähän kirjoitukseen Hannikainen vastaa. Hän osoittaa, että herra G. on väärinkäsittänyt hänen mielipiteensä ja että Blomqvistin

ja hänen käsityksensä ovat, mikäli kysymys on yksityismetsistä, jokseenkin yhtäpitävät. Hän kieltää myöskin asuttamiskysymystä ajetun minkäänlaisten puoluekysymysten merkeissä. Hän sanoo, että tosin on Uusi Suometar silloin tällöin ankarin sanoin paheksunut metsäviraston ruotsalaisuutta, ja samaten on mainittu lehti vaatinut parannuksia sekä yksityisten että valtion metsätalouteen. Nya Pressen on usein selittänyt nämä hyökkäykset metsähallitusta vastaan. Hannikainen luulee varmasti, että jos valtio pakollisesti koettaisi yksityismetsissä aikaansaada hyvää metsätaloutta, niin se loukkaisi maanomistuksen vapautta. Ei sitä kumminkaan voitaisi aikaansaada käytettävissä olevilla voimilla, ja puolinaiset pakkokeinot turmelevat enemmän kuin hyödyttävät asiaa.

Kun Gebhard tähän laatii vastineen, tulee se jo paljoa henkilökohtaisemmaksi. Hän pysyy kiinni siinä väitteessään, että Hannikainen ei ole ollut kirjassaan johdonmukainen ja selvä. Kirjoituksensa lopussa Gebhard sanoo näin: »En voi lopuksi olla lausumatta mielihyvääni siitä huolenpidosta, jota herra H. *tällä kertaa* osoittaa saadakseen esille Blomqvistin auktoriteettia, jota minä muka olisin syrjäyttänyt (!), ja johon auktoriteettiin hän lisäksi pyrkii turvautumaan. Tämä näet on outoa sille, joka tarkkuudella on lukenut herra H:n teoksen »Suomen metsät» ja nähnyt, miten siinä kohdellaan Suomen metsien etevintä tutkijaa, siinä kun hänen tutkimuksensa jäävät lukijalle tuntemattomiksi.»

Hannikainen, vastaa näin: »Edellä olevassa vastauksessaan herra G. nyt myöntääkin, että Blomqvist ja minä tulemme samaan loppupäätökseen, nimittäin ylipäänsä vastustamme metsänkäyttöoikeuden supistamista, mutta tämän muka teemme aivan erilaisilla perustuksilla, herra Blomqvist sen nojalla, etteivät lakimääräykset ole vastanneet tarkoitustansa, minä taas siitä syystä, että järkiperäinen metsätalous menestyäksensä vaatii vapautta sitä ehkäisevistä lakimääräyksistä. Herra G. siis, osoittaakseen, että hän muka kumminkin oli oikeassa, turvautuu sanansaivarrukseen, mielivaltaisesti katkaisten lauseet siitä yhteydestä, jossa ne ovat lausutut.» — — — »Eräässä asiassa olen kuitenkin herra Gebhardin

kanssa yksimielinen, nimittäin siinä, että minun viime kirjassani on liian vähän puhuttu herra Blomqvistin ansioista. Mutta tämä ei ole johtunut mistään tahallisesta syrjäyttämisestä, vaan ehkä ennemmin siitä, että Blomqvist on nykyhetkeä ja minua samoin kuin kaikkia meitä nykyisiä ammattimiehiä liian lähellä. Blomqvistin tutkimuksen tulokset sitäpaitsi on valtio suomennuttanut, kustantanut ja painattanut, niin että ne ovat halvalla saatavina, ja ovat siis tunnetut, vaikkakin herra Gebhard on huomannut Blomqvistin nimen minun viime kirjassani harvoin mainituksi.»

Polemiikki päättyi siten, että Hannes Gebhardille jätetään viimeinen sana. »On herättänyt monen asiaa ymmärtävän huomiota se, että H. lainaa kaiken maailman kirjallisuutta, raamatuita ja profee-toita, vanhoja kreikkalaisia ja roomalaisia, keskiajan oppineita, uusinta saksalaista ja ranskalaista ammattikirjallisuutta, mutta hän ei tunnusta oppineensa mitään etevimmältä suomalaiselta tiedemieheltä tällä alalla. H. ei sanallakaan puhu Blomqvistin tieteellisestä työstä, mutta lausuu useinkin sellaista, josta näkee, että hän tahtoo tehdä Blomqvistin tieteellisen toiminnan olemattomaksi. Herra Hannikaisen selvittelyt eivät asiaa paljoakaan paranna.» »On vaikeata uskoa, että kaikki tämä ei olisi johtunut tahallisesta syrjäyttämisestä. Se on joko tyhjää puhetta, sillä tuolla syyllä ei voisi lainata ja tunnustaa tai arvostella kenenkään kotimaisen tiedemiehen teoksia, taikka siinä piilee aivan tavattoman suurta itsekylläisyyttä.»

Tähän tämä mielenkiintoinen, mutta lopulta suhteellisen henkilökohtainen väittely päättyi. Blomqvist oli 1896 ollut kirjeenvaihdossa Gebhardin kanssa. Viimemainittu oli Kansantaloudellisessa yhdistyksessä joutunut lautakuntaan, jonka tuli päättää annettaisiinko Hannikaiselle hänen teoksestaan »Suomen metsät» pyytämänsä palkinto. Gebhard sanoo, että hän koettaa vaikuttaa lautakuntaan niin, ettei se palkintoa antaisi, etupäässä omien muistutuksiensa perusteella, »mutta, jos tämä ei riittäisi, hän toivoo, että Blomqvist sallisi hänen lukea B:n tekemät reunamuistutukset». 1896 Blomqvist kirjoittaa Boreniukselle ja siinä yhteydessä koskettaa Gebhardin kirjoituksia Valvojassa. Hän sanoo, että Gebhard on huo-

mannut, miten päätöntä on lahjoittaa valtion metsiä enemmän kuin mitä todellinen viljelyksen leviäminen vaatii, ja toteaa, että Gebhard on kruununmetsätorppamuodon kannattaja. — Sen johdosta, että Gebhard haluaisi niitä paljon ja pian, Blomqvist kertoo kerran keskustelleensa J. V. Snellmanin kanssa asuttamisen suunnitelmanmukaisesta jatkamisesta Oulun läänin pohjoisosissa. Snellman oli suhtautunut asiaan jyrkän kielteisesti, »koska siten kasvatettaisiin vain pettuleivän syöjiä.» Tätä suomenmielisten ensimmäisen auktoriteetin kantaa Gebhard ja hänen puoluelaisensa eivät varmaankaan tunteneet.

K r u u n u n m e t s ä k o m i t e a.

Kansanvaltaiselle yhteiskunnalle on kai ominaista, että milloin joitakin toimenpiteitä tai uusia askeleita suunnitellaan, eriävät mielteet otetaan mikäli mahdollista huomioon. Kun hallitus asetti äskenmainitun valtionmetsäkomitean, kutsuttiin siihen jäseniksi valtionmaiden asuttamiskysymyksissä aivan erilaisella kannalla olevia jäseniä. Puheenjohtajana oli aluksi kuvernööri Malmgren ja hänen kuoltuaan senaattori G. E. Fellman ja jäsenenä metsähallituksen silloinen päällikkö E. Wrede, kauppaneuvos Wilh. Hackman, silloinen professori A. Osv. Kihlman (Kairamo), rovasti N. Karlsberg sekä Blomqvist ja Hannikainen. Näin joutuivat viimemainitut yhteisen työpöydän ääreen.

Blomqvist suhtautuu aluksi epäillen koko komiteaan ja otaksuu, että kysymys olisi siitä, »miten tarkkaan lammas olisi kerittävä ja miten metsämaat käytettävä.»

Yhteistyö sujui sitten kumminkin paremmin kuin hän oli voinut otaksua. Hän kertoo komitean ensimmäisistä kokouksista, että Hannikainen oli väittänyt valtionmetsien huonon tuoton johtuvan osittain hoitoalueiden suuruudesta ja että hän oli tässä suhteessa yhtynyt Hannikaiseen. Kun puheenjohtaja oli esittänyt ohjelmansa komitean työtä varten, oli Hannikainen vaatinut sen laajentamista ja Blomqvist oli siihen yhtynyt, koska komitea hänen mielestään oli jokseenkin turha, jos tärkeimpiä kysymyksiä, kuten metsänhoito-

laitoksen ohjesääntöä, opetusta y.m. ei otettu käsiteltäviksi. Vähän myöhemmin Blomqvist kertoo, että komitea metsänhoidollisissa kysymyksissä on yksimielinen, mutta että puheenjohtaja oli pitänyt valtionmetsien vanhempien puuvarastojen pikaista käyttämistä välttämättömänä ja että Hannikainen oli häneen yhtynyt, mutta että Blomqvist ei ollut tätä kantaa hyväksynyt. Blomqvistin mielestä oli kyllä tärkeätä, että hakkauksia oli lisättävä, koska kasvaneet tulot tekevät metsänhoitotyön kehityksen mahdolliseksi, mutta lisäyksen tuli tapahtua asteittain metsänhoitajien ja metsänarvostelijoiden lausuntojen mukaisesti.

Tästä huomataan, että Blomqvist useassa suhteessa voi Hannikaisen mielipiteitä kannattaa ja niihin yhtyä, mutta asuttamiskysymyksessä he edelleen olivat eriävällä kannalla. Blomqvist saa tukea mielipiteilleen Hackmanilta ja myöskin Kihlmanilta (Kairamolta), josta hän sanoo, että hän on »kruununtorppari». Kun komitean mietintö julkaistiin, liittyi siihen m.m. myöskin Blomqvistin vastalause. Se kohdistuu uudistalo- ja kruununmetsätorppakysymykseen ja Blomqvist sai kerran vielä tilaisuuden esittää mielipiteitään. Hän asettuu siinä myöskin vastustamaan komitean tekemää ehdotusta, että uudistalon metsä asetettaisiin valtion valvonnan alaiseksi. Hän puoltaa tätä mielipidettään osittain negatiivisella tavalla väittämällä, että on epäjohdonmukaista ensin antaa metsää pois ja sitten vaatia, että se asetetaan valtion valvonnan alaiseksi. On parempi, että tilalle alkuaan annetaan vain välttämättömän tarpeellinen kotimetsä, kuin että se joutuu metsäkeinottelijoiden tavoittelun kohteeksi ja hävittävästi hakatuksi.

On kulunut jo yli neljäkymmentä vuotta siitä, kun 1892 vuoden uudistaloasetus laadittiin. Nykyisin siitä voidaan jo lausua objektiivinen tuomio. Siinä suhteessa on se arvostelu, jonka kaikkein viimeiseksi työskennellyt asutustoimintakomitea mietinnössään vuodelta 1933 antaa, kylliksi valaiseva. Se kuuluu näin:

»Huolimatta siitä, että vuoden 1892 uudistaloasetuksen tarkoituksena olikin saada uudisasutustoimintaan vauhtia, muodostui

sen vaikutus käytännössä kuitenkin miltei päinvastaiseksi. Kun sen mukaan valtionmaat olivat, ennenkuin uudistaloja voitiin perustaa, mitattavat ja kartoitettavat sekä niiden viljelyskelpoisuus erityisillä lautakunnilla ja komiteoilla tutkituttava, oli luonnollista, että tällaiset tehtävät veivät aikaa ja pysähdyttivät uudisasutustoiminnan, mikäli itsenäisten tilojen perustamisesta on kysymys, jotensakin kokonaan. — — — Yhteensäkin on kyseessäolevan uudistaloasetuksen mukaan muodostunut varsin vähäinen määrä uudistaloja, joten on hyvin ymmärrettävää, että tyytymättömyys, jota on esiintynyt myös valtion metsätalouden kannalta tätä asetusta vastaan, vihdoinkin tuli yleiseksi, voidaanpa sanoa, että se on osaltaan ollut syynä siihen, että valtionmaiden asutuskysymys viime vuosikymmeninä on ollut entistä vilkkaamman käsittelyn alaisena.»

Kun Blomqvist siis vastusti puheenalaista asetusta, oli hänen selvänäköisyytensä tunnustusta ansaitseva.

Mutta, miten mahtoi olla kruununmetsätorppien laita? Kuka siinä oli kaukonäköinen, Hannikainen vai Blomqvistko?

Jos katsotaan vain sitä tosiasiaa, että kruununmetsätorppalaitos pyyhkäistiin pois saman tien kuin muukin torppa- ja maanvuokrajärjestelmä meidän maassamme, ja että tämä tapahtui ankaran painostuksen alaisena, kaikkien metsätorpparien yhä jyrkemmässä äänilajissa sitä vaatiessa, niin on myönnettävä, että Hannikainen oli ainakin tavallaan kaukokatseisempi kuin hänen kilpaveikkonsa. Vallankumouksellisessa myrskyssä, kuten meillä 1917—1918 ja sen jälkimainingeissa, pyyhkäistään usein pois paljon aivan tunnesyistä. Runsaasti on vettä virrannut jo senkin ajan jälkeen, ja uudelleen nosta jo hautautunut vuokrajärjestelmä päätään, ja uudelleen tulee pohdittavaksi se jo Gebhardin esittämä kysymys, kannattaako paremmin olla velkautunut oman tilan omistaja kuin velaton, valtion alainen ja asemastaan varma vuokramies. On ennaikaista mennä ennustamaan kehityksestä mitään, mutta luultavaa on, että asutuskysymyksen selvittämiseksi vielä on turvauduttava vuokrajärjestelmäänkin, joka varmasti tulee uudelleen pohdittavaksi, ja vasta myöhempi tulevaisuus voi todeta, oliko Blomqvistin kannanotossa myöskin tässä suhteessa tavallista enemmän selvänäköisyyttä.

24. YKSITYISMETSÄTALOUS JA METSÄLAINSÄÄDÄNTÖ.

Yksityismetsistä teollisuus on pääasiassa ammentanut ne raaka-ainemäärät, jotka se on jalostanut, ja yksityisomistuksessa olleissa, talollisilta ostamissaan metsissä teollisuus tänä päivänäkin kasvattaa raaka-aineitaan. Yksityismetsien tilaan on siitä syystä aina tuon tuostakin kiinnitetty huomiota. Milloin niitä on kaskenpoltolla hävitetty, milloin tervateollisuuden hyväksi haaskattu, milloin sahaliike niitä on liiaksi kuluttanut, mutta aina ajoittain on ihmisiin ja hallituksiin tarttunut pelko siitä, että nyt, juuri nyt, ne ovat loppumaisillaan tai miltei loppuunkulutettuja. Tämän mukaisesti huomataan lainsäädännössä vastaavasti vaihteluita ja hallitusvallan otteissa erilaisia asteita.

Metsälaki vuodelta 1805 oli ollut lievä ja jättänyt yksityismetsänomistajan metsänkäyttöoikeuden miltei koskemattomaksi. Vuonna 1851 säädetty laki oli suunnilleen samanlainen. Se pelkäsi metsän hävitystä, mutta suuntasi torjunnan metsänkäyttäjiä, etenkin teollisuutta kohti ja asetti sahat kovan kurin alaisiksi. Elpyvä sahateollisuus ja sen raaka-aineen kasvava kysyntä pani ihmiset näkemään, että metsien kohtalossa oli alkanut uusi kausi. Siitä syystä ei kestänyt kauan, ennenkuin alettiin vaatia rajoituksia metsänkäytölle.

Tämä tapahtui varsinkin 1870-luvun alkuvuosien ilmiöiden johdosta. Metsien »uinuvat miljoonat» huomattiin useiden samansuuntaisten tekijöiden yhteisvaikutuksesta. Se tosiasia, että Ranska oli saanut Saksalle maksaa sotakorvauksena 5 miljardia frangia ja että siellä oli rakennettava uusia asumuksia sodan hävittämien tilalle, vapaakaupan taloudellista elämää yleensä kiihoittanut vaikutus, uudet keksinnöt, esim terästeollisuuden alalla, Yhdysvaltoihin

tapahtuva voimakas siirtyminen, uusien maa-alueiden asutukselle valtaaminen, kahden suuren valtameren yhdistäminen koko Amerikan mannermaan halki kulkevalla rautatiellä, Saksassa kuohuva yritteliäisyys (Gründerzeit), kaikki yhdessä johtivat taloudellisen elämän noususuhdanteeseen, joka oli vertaansa vailla. Anders Ramsay, joka sanoo pieneltä osalta olleensa mukana näkemässä sen vaikutuksia omassa maassamme, antaa elävän kuvan siitä kuohusta ja vaahdosta, jonka tämä »hyvä aika» nostatti. Sen aivan uhkaluontoisen spekulatiivisuuden rinnalla, joka silloin leventeli, liikkui vakaviakin laskelmia ja suunnitelmia jatkuvan ja vakavaraisen teollisuuden harjoittamisesta, mutta se amerikkalaisuus, jonka noiden uinuvien miljoonien liikkeeseen laskeminen mukanaan toi, herätti suuren yleisön, järkevien, rauhallisten maanomistajien ja valtiollankin huolestuneen huomion. Oli väkisininkin kysyttävä, minne tämä johtaa, ja vaikka ei olisi ollutkaan mikään asiantuntija, niin näkihän jokainen kumminkin, että metsiemme suuret puut, ikivanhat männyt ja kuuset, jotka olivat säilyneet, nyt menivät kaiken maailman tien. Ja, mikä pahinta, suunnilleen samoihin aikoihin alettiin ulkomaille viedä huomattavia määriä niinkin pientä puuta kuin kaivospölkkyjä.

Näiden ilmiöiden välittömänä seurauksena oli, että senaatti Suomen Talousseuran tehtyä siitä ehdotuksensa, asetti komitean tutkimaan, miten lisätty menekki metsiimme vaikutti ja oliko hävitystä tapahtunut. Komitean puheenjohtajan oli C. J. Jägerhorn ja sen kymmenestä jäsenestä pari metsänhoitomiestä, C. Emil Rancken ja J. H. Thomé sekä useita tunnettuja talousmiehiä kuten A. W. Wahren ja C. H. Ahlqvist. Tämä komitea sai työnsä valmiiksi 1874, ja se tuli mietinnössään, johon tuo yleinen paniikkitunnelma varmaankaan ei ollut ollut jättämättä jälkiä, siihen tulokseen, että metsiä hävitettiin yleisesti. Syiden joukossa mainitaan ensimmäisenä kotitarvehakkuu, mutta toisina tekijöinä kaskenpoltto, kulovalkea, tervanpoltto, kypsytettömien puiden maastavienti y.m., mutta ei sahausliikettä.

Mietintö ilmestyi samana vuonna kuin Blomqvist oli määrätty Evon metsäopiston johtajaksi ja opisto oli uudessa supistetussa muo-

dossaan alkanut toimintansa. Aktiivisuutta ja toiminnan halua osoittaa se, että Blomqvist juuri samana vuonna valmisti tutkielman, joka oli luonteeltaan aivan metsäpoliittinen ja jolla hän tähtäsi eräisiin selviin päämääriin.

Blomqvistin tutkielma

Blomqvistin kirjoitus, joka oli julkaistu erillisenä kirjasena, oli nimeltään »Några ord till belysning af den nuvarande skogsfrågan i Finland» (Muutamia sanoja Suomen nykypäivien metsäkysymyksestä).

Tämä tutkielma on harvinaisen ehyt, osoittaa suurta perhetyneisyyttä ja lukeneisuutta ja on Blomqvistin sujuvaan ja muotovalmiiseen tapaan tehty. Suuresti katsoen se edustaa samoja näkökohtia, joita hän esitti 20 vuotta myöhemmin ilmestyneessä teoksessaan »Metsätalouden kansallistalous ja metsäpoliittisia näkökohtia» vuodelta 1894.

Metsälainsäädäntö koskee enimmäisissä tapauksissa yksityistä metsänomistajaa ja Blomqvistin huomio kääntyykin pääasiassa siihen, voidaanko metsälainsäädännöllä yksityismetsätaloutta tosiaankin parantaa. Hän luo katsauksen ulkomailla vallitsevaan lainsäädäntöön ja niihin erilaisiin virtauksiin, jotka aikojen kuluessa ovat olleet valalla. Täydellisestä vapaudesta on siirretty hyvinkin yksityiskohtaisesti metsänomistajan käyttöoikeutta rajoittamaan. Viimemainitussa suhteessa Blomqvist esittää esimerkkinä Colbertin kuuluisan ordonnancen vuodelta 1669. Hakkuun piti tapahtua valtion virkamiesten valvonnan alaisena ja saadusta hinnasta oli valtiolle luovutettava jopa puoletkin. Tästä järjestelmästä sanottiin myöhemmin, että metsäntarkastajavirkamiehet olivat siihen syypäitä, että ne metsät, joita heidän piti suojella, hävitettiin. Jokainen, joka Ranskassa istutti puun, asetti puunsa ja itsensä metsävirkamiesten hallinnan alaiseksi, eikä saanut puuta kaataa ilman erikoista lupaa. Tästä oli seurauksena, ettei missään kylien lähetyvillä nähty puita. Tätä aikakautta seurasi vallankumous, johon metsälaitkin vaikutti-

vat, ja yksityismetsien täydellinen vapauttaminen, Napoleonin mukana palaaminen uusiin rajoittaviin lakeihin ja sitä taas vapaampi aika, jota on jatkunut meidän päiviimme asti. Vastaavanlaisia, joskaan ei yhtä jyrkkiä hyppäyksiä, tapahtui Saksassa. Blomqvist mainitsee esimerkkinä sellaisesta valtiosta, jossa metsälait olivat ankaraita, Württembergin, ja hän esittää eräitä omakohtaisia havainnoita näiden ankarain lakien soveltamisesta. Retkeilyllä, oli Blomqvist saksalaisten ammattitoverien kanssa erällä talonpoikaistiloilla lähellä Wildbadin hoitoaluetta. Näillä tiloilla kasvoi mäntymetsiä, joita ikimuistoisista ajoista oli täysin säännöttömästi harsittu. Metsä oli mitä surkeimmassa tilassa ja lähellä olevien hyvin hoidettujen valtionmetsien jyrkkänä vastakohtana, mutta muistutti hyvinkin läheisesti Suomen harsittuja metsiköitä. »Harvojen 60-80-vuotisten männiköiden ohella, joissa oli korkeintain 40—50, mutta useimmiten vain 4—5 arvopuuta hehtaarilla ja huono nuorennos, levittäytyi alastomia kanervanummmia, joilla jotkin yksinäiset laihat männynntaimet kasvoivat.» Näin saatu kokemus osoittikin, että Württembergissä metsäviranomaisille oli annettu hiljaisia ohjeita, että heidän ei pitänytkaan metsälain noudattamista valvoa sen edellyttämällä ankaruudella ja tarkkuudella.

Saksan metsäpolitiikassa noudatettiin sellaista ohjelmaa, että yksityisiltä ostettiin metsämaita valtion haltuun ja yksityismetsät vapautettiin asteittain niitä rajoittavista säännöksistä.

Tehtyään selkoa vastaavista oloista läntisissä naapurimaissa tulee Blomqvist omiin oloihimme.

Hänen mielestään voidaan, jos ulkomaista esimerkkiä noudatetaan, kulkea meillä kahta eri tietä, joko määrätä, että aukeaksi hakattu ala on määrääjassa metsitettävä tai kieltää metsän hävitys. Jälkimäinen tie epäilyttää Blomqvistia siitä syystä, että metsänhävityksen käsite on vaikeasti määriteltävissä. Uudemmissa laeissa ei maanomistajaa ole veloitettu metsätaloudessa noudattamaan kestävyyttä, päinvastoin on hänen annettu huomattavastikin poiketa siitä. Mutta jollei kestävyysperiaatteesta pidetä lujasti kiinni, on liikahakkuun ja hävittävän metsänkaadon välinen raja vaikeasti

vedettävissä, se jää mielivaltaisen, henkilökohtaisen arvioinnin varaan. Blomqvist on kumminkin sitä mieltä, että vaikkakin olisi miten vapaamielinen hyvänsä, suvaitsevaisuudella on rajansa, esimerkiksi silloin, kun metsä ostetaan vain hakattavaksi ja hävitettäväksi. Mutta, jos tällainen metsän hävitystä ehkäisevä laki säädetään, on sen valvonta jätettävä kunnille, joiden tulee asettaa metsälautakunta. Siihen valittaisiin silloin viisi kunnassa asuvaa metsänomistajaa, ja tulisi lautakunnan valvoa metsälain noudattamista ja siinä mielessä toimeenpanna katselmuksia ja määrätä rauhoituksia, mikäli oikeus antaisi siihen suostumuksensa.

Valtion valvonta olisi luonnollisesti tehokkain, mutta meidän laajassa maassamme se tulisi ylivoimaisen kalliiksi.

Blomqvist opettaa esityksensä siihen, että hän ehdottaa muutoksia kulovalkean torjumista ja ehkäisyä koskeviin lainkohtiin, että hän katsoo metsämaiden ostamisen valtiolle tarpeelliseksi, että hän pitää kaskeamista koskevia määräyksiä myöskin lisäyksiä kaipaavina ja toivoo, että kunnille annettaisiin oikeus ehkäistä pahimmat metsänhävitykset.

Tätä lukiessa ei voi olla myöntämättä, että Blomqvist on koskettanut asian ydintä, juuri samoja kysymyksiä, joita nytkin selvitetään. Hän on huomauttanut lain tehottomuudesta, ellei valvota, että sitä noudatetaan. Hän kiinnittää huomiota siihen, kuinka vaikeata on määritellä laissa, mikä on metsänhävitystä. Hän huomauttaa, että metsän kestävä käyttäminen on niin läheisesti kytketty metsänhävityskysymykseen, että niiden erossapito voi olla vaikeata. Hän, ja se on erityisesti merkillepantavaa, on sitä mieltä, että metsälain valvomiseksi tarvitaan metsälautakuntia, joita hän suunnitteli kunnallisiksi elimiksi.

Blomqvistin tässä esittämät mielipiteet eivät jäänet huomamatta, siitä on todistuksena se, että hänet myöhemmin itse kutsuttiin metsälakia suunnittelevan komitean jäseneksi.

Metsälain uudistaminen.

1874-vuoden komiteanmietintö johti aikoinaan paljon huomiota herättäneeseen ja ankaraa arvostelua saaneeseen toimenpiteeseen, nim. laajojen metsämaiden ostamiseen valtiolle. Mutta, kun siinä ei ollut tehty mitään suoranaista ehdotusta metsälakiksi, asetettiin 1876 toinen komitea, jonka puheenjohtajana oli C. v. Kraemer ja jäseninä m.m. C. Nummelin, E. Avellan ja N. Grotenfelt, tekemään tätä tarkoittava ehdotus. Tämä toinen komitea sai mietintönsä valmiiksi 1879.

Molemmat mainitut mietinnöt tulivat Blomqvistille lausuntoa varten. 1880 lokakuun 29 päivänä on hänen lausuntonsa päivätty. Mietinnöissä oli — näin Blomqvist jaoittelee lausuntonsa — yksityismetsätaloutta edistävinä toimenpiteinä ehdotettu:

- a) yhteismetsien ja yhteisesti hallittujen metsien muodostamista
- b) voimassa olevien lakimääräysten kiristämistä hävittävien hakuiden estämiseksi.

Blomqvist puoltaa epäilyksittä a) kohdassa mainittuja toimenpiteitä, mutta mitä b) kohtaan tulee, niin hän siitä lausuu m.m. seuraavaa:

»Metsätaloudellisen lainsäädännön historia osoittaa, että hyvin pitkälle menevistä, vanhoina aikoina annetuista rajoituksista on vähin erin siirrytty lievempiin, jotka antavat yksityisille metsänomistajille yhä suuremman vapauden. Ne paikalliset lait, jotka kulkevat toiseen suuntaan ja joita on laadittu Ruotsissa, ja Norjassa tehty uusi lakiehdotus, niinkuin sekin virtaus, joka meilläkin on puhunut estävien toimenpiteitten hyväksi, muodostavat aatesuunnan, joka minun käsittääkseni on kestävä, kun se nimittäin sotii historiallista kokemusta ja elinkeinovapauden nykyaikaista käsitettä vastaan. Ei ole mitään syytä vaatia metsänomistajalta suurempia uhrauksia kunntaa, maakuntaa tai yhteiskuntaa varten kuin metsättömän tilan omistajalta, muunlaisen elinkeinon harjoittajalta tai pääoman omistajalta. Ne taloudelliset tappiot, joita yksityisille saattaa aiheutua ehkäisevistä lakisäädöksistä, voivat kumminkin olla hyvin suuret

ja eräissä tapauksissa merkitä joko pystyssä pysymistä tai kaatumista. Siten voidaan tilanomistajalta, jota kielletään harjottamasta kaskiviljelystä tai kolomista, riistä se tulo, josta hän on elatuksensa saanut. Läinsäätäjän tarkoituksena on epäilemättä aina, ettei kohtuuttomuutta ja vääryyttä lakia noudatettaessa aiheuteta, mutta jos vain pelkkä mahdollisuuskin on olemassa, ja tämä vaara on tarjolla jokaista lakia sovellettaessa, joka sallii virkamiesten sekaantumisen yksityisten talouteen, niin on tämä katsottava heikkoudeksi, jota lailla ei saisi olla.» Jos rajoituksissa mennään pitkälle, vaaditaan myöskin koneistoa, joka voi lain noudattamista valvoa, ja vähitellen joudutaan täydelliseen yksityismetsien hallitsemiseen, mutta kulut ovat myöskin sen mukaisesti suuret ja metsänomistajan asema sietämätön. Onhan valtiolla suunnattomat metsäalat ja mahdollisuuksia niitä vielä laajentaa, ja vuosisadoiksi jää todennäköisesti mahdottomaksi palkata näitä varten tarpeellista virkamieskoneistoa.

Blomqvist ehdottaa, että kaskeamista ja kolomista koskeva kiello poistettaisiin. Hän huomautta samalla, miten vaikeata on niin täsmällisesti, kuin normaalin oikeustajunta katsoo välttämättömäksi määritellä, mitä metsänhävityksellä tarkoitetaan. Siitä syystä on enemmän paikallaan sen sijaan, että kiellettäisiin metsänhävitys, pakottaa jokainen metsänomistaja huolehtimaan siitä, että hakatulle alueelle saadaan uutta taimistoa uhalla, että metsittäminen muussa tapauksessa tehdään hänen kustannuksellaan.

Arvostellessaan erikoisesti kaskiviljelystä koskevia ehdotuksia ja sen mahdollista kielloa Blomqvist tekee mielenkiintoisen laskelman. Kaskiviljely tuottaa maalle vuosittain 16—20 milj. mk siis niin suuren tulon, että sitä vailla ei tulla toimeen. T.-ala kaskimaata tuottaa useasti viisi kertaakin suuremman vuotuisen tulon kuin t.-ala tukkimetsää. Kaskeaminen on siitä syystä välttämätön surrogaatti. Tässä yhteydessä Blomqvist vielä huomauttaa kaskiviljelyksen metsänhoidollisesta merkityksestä.

Kertoessaan Boreniukselle, mitä hän oli puheenalaisista mietinnöistä lausunut, Blomqvist on ikäänkuin katumapäällä, että hän niinkin paljon oli rajoituksiin suostunut. Hän sanoo katuvansa, »että

hän koskaan on luopunut vapauden linjalta, sillä, jos yhden sormen antaa, menee pian koko mies. Suren sormeani, jonka tahtoisin takaisin.»

Vähän myöhemmin hän kirjoittaa Boreniukselle arvaavansa, että korkeat viranomaiset eivät hänen lausuntoaan hyväksy, mutta miksi ehdottaa lakeja, jotka ovat enemmän nimeksi kuin todelliseksi hyödyksi? »Olisi vallan ajattelematonta asettaa liika vähän fiskaaleja yksityismetsiä varten. Mutta eihän valtiollakaan ole varaa palkata miehiä omia metsiään varten eikä suorittaa tarpeellisia töitä niissä.» 1881 Blomqvist kutsuttiin komitean jäseneksi, jonka tuli 1874 ja 1879 annettujen mietintöjen pohjalla laatia uusi metsälaki.

Viimemainittu komitea, johon kuuluivat A. E. Arppe, Axel Grönvik, A. Blomqvist ja Edv. Duncker, suoritti työnsä lyhyessä ajassa. Marraskuussa 1882 Blomqvist kertoo, että se on työnsä päättänyt. Sen mietinnöstä hän sanoo, että se sisältää kaksi osaa: valtiopäiville jätettävän lakiehdotuksen sekä hallinnollisen määräyksen. Edelliseen tulee 58 §:ää. Se sisältää vain vähän rajoitettavia määräyksiä ja harvoja uusia periaatteellisia näkökohtia. Metsävalkeata koskeva osa on tehty miltei sen mukaiseksi, joksi S. Metsänhoitoyhdistys oli sen kokouksessaan Tampereella 1878 (jossa B. kysymyksen alusti) hyväksynyt. Kaskenpolttoa koskeva kohta on miltei samanlainen kuin 1851 vuoden asetuksessa. Yhteismetsien muodostamista komitea on suunnitellut tapahtuvan vain vapaaehtoisuuden tietä. Blomqvist oli ehdotukseen yleensä tyytyväinen ja sanoi, että se meni vapaamieliseen suuntaan. Suunnitellun metsälain 14 §:ää vastaan Blomqvist oli esittänyt epäilyksiä. Blomqvist oli ehdottanut, että noin 14,000 n.s. kruununtilaa asetettaisiin valtion valvonnan alaisiksi, mutta komitea ei ole sitä hyväksynyt.

Blomqvist oli siis painavasti myötävaikuttanut siihen suuntaan, joka kauan vallitsi ja osittain vieläkin vallitsee yksityismetsiä koskevassa lainsäädännössämme, nim. ettei metsänkäyttöä rajoitettaisi muissa kuin niissä tapauksissa, jolloin metsänhävitys on ilmeinen. Metsälainsäädäntömme suuntahan on pysynyt pitkälle meneviä rajoituksia vierovana.

Yksityismetsäkomitea.

Kokemus osoitti suhteellisen pian, että vuoden 1886 metsälaki ei vastannutkaan siihen asetettuja toiveita. Se osoittautui käytännössä täydelleen tehottomaksi estämään metsän hävitystä. Ei näin ollen kestänyt kauan, ennenkuin yleinen mielipide alkoi vaatia uudistuksia metsälakiin ja valtiopäivillä tehtiin aloitteita, joilla oli sama päämäärä. Säätyjen v:n 1894 valtiopäivillä tekemän esityksen johdosta asetettiin 1896 suuri komitea, n.s. yksityismetsäkomitea, jonka tuli antaa yksityismetsien tilasta seikkaperäinen kuvaus ja ehdottaa toimenpiteitä mahdollisten epäkohtien korjaamiseksi. Komiteassa oli neljätoista jäsentä, niiden joukossa E. Th. Sallmén, A. B. Heikel, mutta ei Blomqvist. Komitean sihteeriksi valittiin P. W. Hannikainen. Komitea sai useammanlaisia tehtäviä, ja sen mietintö valmistui vasta 1899, joka tapauksessa hyvin lyhyessä ajassa huomioonottaen, kuinka laajan ja monipuolisen työn se oli suorittanut. Hannikainen osoittautui sekä tarmokkaaksi että taitavaksi sihteeriksi, ja siitä lähtien hänen maineensa käyttökelpoisena kykynä oli entisestään vakiintunut.

Tämä komitea, joka m.m. oli suorittanut paikallisia tarkastuksia ja hankkinut monenlaista aineistoa, oli tullut sellaiseen käsitykseen, että vuoden 1886 laki ei ollut tarpeeksi tehokas. Se teki siitä syystä ehdotuksen uudeksi metsälaki, joka monessa suhteessa oli ankarampi kuin sen edeltäjä. Lakiehdotuksessa oli kolme perustavaa säännöstä. Ensimmäinen kielsi metsämaan autioksi hävittämisen ja katsoi hävittämistä tapahtuvan, kun maata paljastetaan tai metsää muutetaan niin hakataan, että sen luonnollinen uudistuminen sen kautta joutuu vaaraan. Toinen oli lakiehdotuksen toiseen pykälään sisältyvä kohta, jonka mukaan hävittämiseksi ei ollut luettava tapausta, jolloin hakkuualalle jätetään jotenkin tasaisesti vähintään neljäkymmentä siemenpuuta ha kohden maanlaadulle sopivaa puulajia. Kolmas perustava kohta oli se, joka sisältyi lakiehdotuksen 3 §:ään ja jonka mukaan semmoisen puun käyttämistä, jonka keskimääräinen läpimitta kuoren päältä 20 sm korkeudella maasta on vähintään 32 sm, ei katsota liikahakkaukseksi.

Kun Blomqvist joulukuussa 1901 joutui antamaan lausuntonsa tästä komitean mietinnöstä, kohdisti hän arvostelunsa pääasiallisesti näitä kolmea peruskohtaa vastaan. Hän toteaa, että komitea vastamainituilla periaatteellisilla perussäännöksillä on tahtonut korvata vuoden 1886 metsälain 14 §:n. Tässähän myöskin oli kielletty metsää hävittämästä, ja tuli sen mukaisesti maanomistajan, kun metsä hakataan vähintään 10 t.-alan laajuudelta tahi saaresta, pitää vaaria, että maalle jätetään siemenpuita tai ryhdytään muihin toimenpiteisiin metsän uudistumisen edistämiseksi. Blomqvist ei hyväksy lakiehdotuksen 1 §:ää, joka rinnastaa metsämaan autioksi hakkaamisen metsänhävityksen kanssa, koska näin ei voi tehdä. 40 siemenpuun jättäminen ha:n alalle on useinkin mahdotonta. Hänen mielestään voitiin vastamainittu 14 § säilyttää eräin pitemmälle menevin muutoksin. Voitiinhan luvallinen ala vähentää 2 ha:ksi ja siemenpuista sanoa, että niitä on jätettävä metsän uudistamiseksi tarpeellinen määrä. Hänen mielestään voidaan viljelyspakkoa helpoimmin valvoa, ja se vie parhaisiin ja oikeimpiin tuloksiin. 1886-vuoden metsälakia laadittaessa sisältyi tämä ajatus mainittuun 14 §:ään, vaikka sitä ei suoranaisesti siinä lausuta. Kun metsänviljely on maaseudulla vähän tunnettua, kohtaisi metsityspakko todennäköisesti valtiopäivillä vastustusta ja olisi se siitä syystä lykättävä tuonnemmaksi. Kokemus on osoittanut, ettei voida säätää lakia metsänhävityksestä sellaiseksi, että se olisi selvä ja soveltamiskelpoinen oikeusperusteiltaan, ja Blomqvistin mielestä on komitean tekemä ehdotus, mikäli se koskee tällaista hävitystä (ehd. 2 §.), yhtä hyvä, ei ainakaan huonompi kuin muut samantapaiset lait ja voitaisiin sellaisena hyväksyä. Yritys jollakin määrämällä rajoittaa hakattavaksi luvallisen, puun suuruutta, oli hänen mielestään epäonnistunut, varsinkin siitä syystä, että komitea muutoin oli hylännyt alinmittaperiaatteen.

Metsälautakuntalaitosta Blomqvist puolsi. Se oli paljoo parempi kuin, jos täytyisi turvautua poliisiin.

Lopuksi Blomqvist palaa aikaisemmin esittämänsä ajatukseen, että valtionmetsiä olisi maan eteläisissä osissa lisättävä ja että kunnille, jotka haluavat ostaa itselleen metsämaita, annettaisiin valtion-

lainoja tätä tarkoitusta varten, ehdolla, että ne asetettaisiin valtion valvonnan alaisiksi.

Sanotusta huomataan, että Blomqvist niiden viidentoista vuoden aikana, jotka olivat kuluneet siitä, kun hän edellä selostetun lausuntonsa antoi nyt puheena olevista kysymyksistä, oli pysynyt pääasiallisesti samalla kannalla. Muutosta on kumminkin huomattavissa. Hän oli jo taipuvainen pitemmälle meneviin rajoittaviin säännöksiin, mutta suosi pääasiallisesti sellaisia, jotka hänen mielestään olivat selviä ja joiden joukossa metsityspakko häntä parhaiten miellytti.

Kun senaatti 1900 oli ehdottanut kiireellisiä toimenpiteitä yksityisten metsien hävityksen ehkäisemiseksi ja Blomqvistilta vaadittiin tästäkin lausuntoa, huomataan hänen vastauksessaan yleisten valtiolisten kysymysten kaikua sikäli, että hän katsoi tällaisten ehkäisytoimenpiteiden säätämisen ainoastaan siinä tapauksessa mahdolliseksi, että valtiopäivät saisivat siitä päättää. Olihan kysymys niin sanotuista yleisvaltakunnallisista laeista ja valtiopäivien vallasta silloin jo nostanut päätänsä. Blomqvistin lausunto olikin tämän takia varovainen. Hän ei ehdottanut muuta kuin yhden tarkastajanviran perustamista, jonka haltijan olisi tullut valvoa voimassa olevan lain noudattamista.

Yksityismetsätalouden edistämistoimenpiteitä.

Yksityismetsätalouden kohottaminen oli luonnollisesti kysymys, joka usein ja erilaisissa yhteyksissä askarrutti Blomqvistia. Sängen usein S. Metsänhoitoyhdistyksen kokouksissa tämä kysymys oli esillä, kerrankin, 1879, muodossa: »miten suurempien ja keski-suurien maatilojen metsätalous on järjestettävä». Blomqvist, joka kysymyksen alusti, lausui silloin sen ajatuksen, että yksityistilan metsätaloutta ei voitu jättää tilanhoitajan huoleksi. Hän käy sata kertaa pelloilla ja niityillä, mutta korkeintaan kerran metsässä. Hän suositteli siitä syystä sellaista järjestelmää, että useammat tilat liittyisivät palkkaamaan metsänhoitajan. Olisi otettava metsä-

työnjohtaja kullekin suuremmalle tilalle, ja metsänhoitaja kävisi taloutta ohjaamassa ja valvomassa. Hän viittasi Ruotsiin, jossa samalla metsänhoitajalla saattoi olla noin 45,000 ha valvontansa alaisena ja luuli, että vastaavanlainen järjestelmä meillä osoittautuisi halvaksi ja kannattavaksi. Alustuksessaan hän m.m. antoi sen ohjeen, ettei metsästä saisi kaataa yhtään puuta, jota ei aikaisemmin olisi leimattu.

Kokemus osoitti kumminkin, että meillä ei oltu tällaiseen järjestelmään kypsiä. Kun Viipurin maatalousnäyttelyn yhteydessä pidettävään S. Metsänhoitoyhdistyksen kokouksen ohjelmaa valmistettiin ja Borenius oli ehdottanut, että metsänhoidonneuvoja-kysymystä alustamaan pyydetäisiin muuan maatalouden eturivin mies, asettuu Blomqvist sitä vastaan. Hän sanoo, että tilanomistajamme pitävät parempana myydä viimeisetkin sahakelpoiset puunsa ja lypsää metsänsä verille, kuin uhrata mitään sen hyväksi. Mainittu ehdokas on tuskin sopiva alustajaksi. »Hän on, mikäli minä olen kuullut, myynyt sekä tukkipuita että maata tilaltaan suhteettomassa määrin ja haudannut tavallisesti vähäarvoiseksi katsotut metsärahat järkiperaisena maatalouden pohjattomaan mereen (kertoman mukaan useita satoja tuhansia markkoja), mutta en sitävastoin ole kuullut, että hän olisi tehnyt mitään metsätaloutensa hyväksi.»

Saman yhdistyksen kokouksessa 1881 alusti Blomqvist kysymyksen: »miten yleisön metsäharrastusta voitaisiin kohottaa», ja tällöin hän suositteli sekä lentokirjasia että esitelmiä, mutta myöskin varsinaiselle talonpoikaisväestölle tarkoitettua metsätaloudellista aikakauslehteä. Voimia sen toimittamiseen olisi tarjolla. Sen tuli olla suomenkielinen ja palvella suomalaista väestöä, jonka käsitys metsänhoidosta oli ole-maton.

V ä h i n m i t t a l a k i.

Suomen Metsänhoitoyhdistyksen kokouksessa 1891 Blomqvist alusti kysymyksen, oliko vähinmittalaki pienpuun viennin ehkäisemiseksi tarpeellinen ja toteutettavissa. Hän viittaa siihen, että vähin-

mittalait ovat saaneet jalansijaa Ruotsissa, jossa nuoren metsän hakkausta on tahdottu estää Norrbottenissa ja Vesterbottenissa 1874, 1882 ja 1888 julkaistuilla asetuksilla. Meillä on myöskin tällaisten lakien ystäviä. Blomqvist asettuu torjvalle kannalle ja puolustaa tätä m.m. näin:

»Voidaan varmuudella otaksua, että sitä mukaa kuin sahapuiden saanti vaikeutuu, muita puuta jalostavia teollisuuksia, kuten hiomoita syntyy ja että jollakin tavoin jalostettujen metsäntuotteitten vienti ei vähene. Pidän sen lisäksi hyvinkin todennäköisenä, että kaivospölkkyjä, hiomopuuta ja selluloosapuuta sekä puuta sydenpölttoa varten kysytään piankin meidän maastamme paljoa laajemmassa mitassa kuin nyt voidaan aavistaakaan, ja että, kunhan vain pidetään huolta siitä, että meillä on hyviä kasvavia metsiä enemmän kuin sahapuita sisältäviä, näistäkin saadaan huomattavia tuloja. . . . Muodostuipa tulevaisuus minkälaiseksi hyvänsä, en voi luulla vähinmittalakein tuottavan minkäänlaisia terveitä tai hyödyllisiä tuloksia. Ne aiheuttaisivat vain teennäisiä tuloksia, joista maan metsätaloudella ei olisi mitään parantumisen toiveita.»

Blomqvist vetoa myöskin Norjan esimerkkiin ja siihen taisteluun, jota tunnettu metsänhoitomies J. B. Barth ja Th. Mejdell olivat käyneet vähinmittalakeja vastaan. Ja Blomqvist lopettaa lausuntonsa näin: »Ei ole vaadittava lakeja, jotka rajoittavat maanomistuksen vapautta, vaan on turvattava maan metsäntarve riittävien valtionmetsien säilyttämisellä ja huolenpidolla niistä.»

Paperipuukysymys, teollisuus ja metsä.

1896 Blomqvist, joka silloin ei enää ollut S. Metsänhoitoyhdistyksen kokouksessa mukana, oli kirjeellisessä lausunnossa ottanut osaa keskusteluun, joka koski paperipuiden hakkausta ja sen vaikutusta maamme metsiin sekä sen järjestämistä parhaimmalla tavalla. Kysymyksen alusti metsänhoitaja R. Montell. Alustaja oli tehnyt laskelman, jonka mukaan paperipuiden vienti ja kotimainen kulutus oli vuodessa noin 400,000 kuutiometriä. Päivälehdessä oli ollut kuvauk-

sia, miten metsiä varsinkin Saimaan vesistön varsilla ja Viipurin läänissä yleensä hävitettiin pienpuun hakkauksella, ja alustaja oli omasta puolestaankin siinä käsityksessä, että näin tehtiinkin vaikkakaan hänen mielestään hävitys ei vielä ollut niin suuri, että sen tarvitsisi aiheuttaa pelkoa. Blomqvist katsoi asiaa nyt, kuten tavallistekin, laajalta näkökannalta ja tuli siten lausunnossaan kosketaneeksi useita mielenkiintoisia kysymyksiä. Hän epäilee yksityismetsätaloutta ja yksityismetsien tulevaisuutta. Kun 1870-luvulta lähtien kiihtynyt tukkipuiden hakkuu on tehnyt yksityismetsien arvopuuvaraston tyhjäksi, on paperipuun hakkuu muodostunut voimakkaaksi toisen luokan hakkaukseksi, jolla tahdotaan hankkia raaka-ainetta uudenaikaista paperintuotantoa varten. Missä tällaista pienemmän puun hakkausta on kauemman aikaa tehty, siellä jäljet Blomqvistin mielestä ovat surkeita. Tehtaanomistaja koettaa tietysti saada raaka-aineen mahdollisimman halvalla ja on siirtynyt ostamaan kokonaisten metsien hakkuuoikeuksia määrävuosiksi ja sitten tiloja metsineen päivineen, vaikkakin aluksi tyytyi ostamaan hankittua tavaraa. Tämä on käynyt mahdolliseksi, kun metsänomistaja ei ymmärrä metsänsä arvoa eikä osaa metsää myydä. »Kun paperipuita myyvien metsänomistajien luku kohoaa tuhansiin, mutta tehtaiden vain joihinkin kymmeneen, tuntuisi hyvinkin yksinkertaiselta, (enkelt, för att säga simpelt) että kaikki tehtaiden omistajat liittyisivät ja sopisivat siitä, että metsäkaupat ja hakkuut järjestäisiin sille kannalle, että metsän tulevaisuus turvattaisiin. Minä pelkään kumminkin, että sellaiseen sopimukseen ei ole halua ja ettei siihen päästä. Tehtaat noudattavat kaikesta päättäen omissa metsissään suurempaa huolta hakkauksissa ja näyttävät siten maanomistajille hyvää esimerkkiä — näin voidaan ainakin toivoa.» Hän jatkaa vähän myöhemmin: »Toivon, että valistusvälineitä levittävä puuhiomo- ja paperiteollisuus vapautuu siitä mahdollisuudesta, että se pannaan syytettyjen penkille, osittain noudattamalla säästävää hakkausta, osittain kasvattamalla kylvöllä ja istutuksella uusia kuusimetsiä, johon tarkoitukseen osa vuosivoitosta olisi varattava.» . . . »Olisi varmaan vahingoksi, jos tahdottaisiin estää taloudellista kehi-

tystä asettamalla esteitä paperipuun vapaalle ostolle. Jos hallituksen taholta sellaista suunniteltaisiin, jota minä en suinkaan puolla, mieluummin päinvastoin vastustan, niin tulisi sen tapahtua vientiä varten suoritettuna hakkuun pitämiseksi kohtuullisissa rajoissa.» Blomqvist valaisee paperipuunhakkuun suurta metsänhoidollista merkitystä harvennushakkauksien käydessä siten mahdollisiksi ja sellaisten kuusikoiden hyödyksikäyttämisen tullessa kysymykseen, jotka nyt esim. vedenvaivamilla mailla eivät enää kasva suuremmiksi. Paperipuun hakkuu tekee myös kiertoajan lyhentämisen mahdolliseksi. Metsänhoitajien tulee siitä syystä toivoa puheenalaiselle teollisuuden alalle, joka on kehittymässä ja kasvamassa, onnellista tulevaisuutta niinhyvin laajuuteen kuin laatuun katsoen.

1890-luvun puolivälissä oli yhtiöiden maanosto meillä päiväjärjestyksessä ja kysymystä seurattiin osittain sen kokemuksen valossa, joka oli saatu Ruotsissa. Olihan siellä n.s. »Norrlannin kysymys» erikoisen polttava ja kiivaan väittelyn alaisena. Näyttää siltä kuin Blomqvist yleensä olisi suhtautunut hyvinkin kriittisesti yhtiöiden maanostoon. Hän sanoo kerran, kirjoittaessaan Boreniukselle, että »omanvoitonpyynti, tuo alhainen (lumpen) voima kietoo Ruotsissa punaiseen verkkoonsa maaseudun ja kaupungit, kuten meilläkin, ja näillä langoilla on sähkökeskuksensa kansanedustajien, sanomalehtimiesten, maaherrojen y.m. virkamiesten parissa.»

Kun kysymys yhtiöiden metsänomistuksesta 1900-luvun alussa joutui hallituksessakin esille, kirjoitti Borenius Blomqvistille ja kysyi hänen mielipidettään. Blomqvist silloin vastasi: »rikkaat yhtiöt hoitavat metsiään parhaiten, mutta sosiaaliset olot, maanviljelys, uudisraivaukset ja asutus yleensä menestyvät paremmin, kun maa on pienomistuksessa. Mutta miten voidaan lailla estää suurmaanomistuksen syntymistä, joutuivatpa maat yhtiöiden tai yksityisten haltuun? . . . Minä epäilen ehkäisytöimenpiteiden hyötyä ja mahdollisuutta. . . Tärkeintä, mitä meidän maassamme voidaan tehdä tällaisen kehityksen estämiseksi on, että valtio tarkkaan säilyttää maan omassa hallussaan, mutta antaa sitä viljeltäväksi siellä, missä se on mahdollista ja hyödyllistä.»

L a i n s ä ä d ä n n ö n r a j o i t u k s e t .

»Metsätalouden kansallistalous» nimisessä teoksessaan Blomqvist kokoaa havaintonsa siitä, mitä lakisäädöksillä on voitu yksityismetsätalouden kohottamiseksi tehdä eräänlaiseen ponteen. Hän sanoo: »Hyvää metsätaloutta ei sillä koskaan ole herätetty, metsien hävitystä on erikoistapauksissa johonkin määrättyyn rajaan voitu estää, mutta metsätalous on sen vaikutuksesta muuttunut pakkoelkeinoksi, jolla ei ole eloa eikä kehitystä; metsätaloutta ei käy yhtä vähän kuin muutakaan elinkeinoa herättäminen, kohottaminen eikä edes säilyttäminenkaan pakkolaeilla. Niiden näennäistä ylläpitoa varten on luotu vapaudettomuuden ja rappeutumisen järjestelmä. Onhan meidänkin maastamme tunnettua, että esim. kaskiviljelystä koskevat säännökset ovat vain nimellisiä.

Missään ei siitä syystä ole uskallettu luottaa tällaisiin lakeihin siinä määrin, että olisi katsottu niiden riittävän ja turvaavan jonkin maan vastaisen metsätaloustuoton.

Mahdollisimman kauan on siitä syystä koetettava välttää tällaista voimatonta, illusoorista ja kansalaisluonneltamme loukkaavaa järjestelmää.»

Lainattakoon myöskin osia lauseista, joissa Blomqvist esittää käsityksensä yksityismetsien kohtalosta. »Varakkaat tilanomistajat voivat kenties jotakuinkin säilyttää puuvarastonsa, joskin he aina koettavat alentaa sen mahdollisimman pieneksi ja arvottomaksi; ja voidaan toivoa, että näitten lukumäärä vähitellen kasvaa. Pikku-tilojen köyhät omistajat tulevat sitävastoin aina hoitamaan metsiänsä huonosti, joten ne muuttuvat pensaita kasvaviksi laidunmaiksi tai kanervanummiksi.»

Vähän myöhemmin hän lisää: »Vain vähitellen ja yleistä tietomäärää kohottamalla päästään nykyisin harjoitetusta, hävittävästä metsätaloudesta positiiviseen työhön metsien säilyttämiseksi ja hoitamiseksi tulevaisuudessa. Metsiä aletaan paremmin hoitaa siellä täällä yksityisillä suurtiloilla, ja taito leviää sieltä yhä laajempiin piireihin.»

Hakiessaan syytä yksityismetsätalouden heikkouksiin koskettelee Blomqvist mainitussa teoksessaan myöskin maanjakoa. Hän on vapaa maanjaoituksen ystävä, koska se on omansa saattamaan maanomaisuuden sopivimpien viljelijäin käsiin. Hän valittaa sitävastoin, että maanjaossa säälimättä on hävitetty yhteis- ja liikamaita. Se on ollut nimittäin metsätaloudellisessa suhteessa onnetonta. Jos olisi jokaisessa kunnassa säilytetty jokin osa metsiä yhteismaina ja valtion valvonnan alaisena, olisi parikin nälkävuotta voitu vaikeuksitta ja avustuksitta kestää, sillä »luonnollisempaa ja helpommin hankittua säästöpankkia ja hätäapurahastoa kuin pitäjän yhteismaa, ei meikäläisissä oloissa, ei varsinkaan maan sisä- ja pohjoisosissa, voida ajatella.»

Nyt esitetty katsaus Blomqvistin mielipiteisiin, mikäli ne koskevat yksityismetsätaloutta ja metsälainsäädäntöä sekä eräitä muita ilmiöitä, osoittaa, että Blomqvist oli kaikkien rajoittavien lakien vihollinen eikä muutoinkaan suosinut yksityisen henkilön toiminnan vapautta rajoittavaa lainsäädäntöä tai holhousta. Hän oli siis liberalismiin kannattaja ja yksityisissä mielipiteissään hän edusti tälle oppisuunnalle ominaista vapaamielisyyttä. Hän oli aikansa lapsi ja oli sen vapaamieliset aatteet omaksunut niin täydellisesti, että hän ei niitä missään tahtonut kieltää. Liberalismi on kansantaloudellisena oppisuuntana saanut väistyä yksityisen yrittelijän vapautta useassa suhteessa rajoittavien oppisuuntien tieltä. Näin on käynyt pääasiallisesti siitä syystä, että liberalismi antoi yksityiselle henkilölle taloudellisessa elämässä niin suuren vallan, että sen väärinkäyttö voi koitua kanssaihmisille vaaralliseksi. Hetkeäkään ei voida epäillä, etteikö Blomqvist olisi ollut valmis asettamaan esteitä tällaiselle väärään suuntaan menevälle kehitykselle, mutta hän pysyi uskollisena omaksumalleen käsityskannalle, kun tosiseikat kieltämättä osoittivat, että taloudellinen nousu liberalistisen oppisuunnan vallitessa oli voimakkaampi kuin koskaan aikaisemmin. Olihan vapaakaupan tuloksina pidettävä myöskin sitä jyrkkää muutosta luontaistaloudesta rahatalouteen, joka tapahtui meillä 1870-luvun syvälekäypien taloudellisten mullistusten seurauksena, eikä näitä seurauksia silloin, tuskin myö-

hemminkään ole käsitetty miksikään onnettomuudeksi, vaan päinvastoin ihmeelliseksi saavutukseksi.

Blomqvistin mielipiteitä voidaan tavallaan pitää negatiivisina. Voidaan sanoa, että sellainen, kriittis-negatiivinen ja samalla vapaa-mielinen kanta, joka ei puolla jyrkkiä otteita, joka luottaa valistukseen ja sen mukana tapahtuvaan taloudelliseen valveutuneisuuteen, joka huomaa yksityismetsien kohtalon varsin synkäksi, mutta ei siitä huolimatta puolla hallitusvallan miekan kohottamista tämän kohtalon välttämiseksi, on heikko. Vaikka tässä väitteessä voisi olla perää, niin kysytään, eikö Blomqvist ollut oikeassa varoittaessaan hallitusvaltaa ja lainsäätäjiä sellaisista askeleista, joihin edellytyksiä ei ollut olemassa? On varmaa, että yksityismetsänomistajan käyttövapautta rajoittavat lait 1870-luvun polivälissä olisivat herättäneet pelkästään vain vihaa ja käyneet mahdottomiksi. Näin olisi käynyt varmaan myöskin 1880- ja 1890-luvulla, ja on katsottava onneksi, että ensimmäiset askeleet yksityismetsätalouden kohottamiseksi otettiin Blomqvistin lämpimästi suosittelemaa tietä, perustamalla metsäkoulu, asettamalla metsänhoidonneuvot ja myöhemmin, vuosisadan vaihteessa tekemällä maanviljelys- ja talousseuroille sitä varten myönnettyin varoin mahdolliseksi yksityismetsänomistajiin kohdistuva, helppotajuinen neuvonta. Vain tätä tietä on metsänomistajiin vähitellen saatu juurrutetuksi käsitys metsän arvosta ja sen hoidon vaatimuksista, ja vain sitä tietä on mieliä muokattu rajoittavampaa lainsäädäntöä ymmärtämään ja vastaanottamaan. Blomqvist näytteli kriittisellä suhtautumisellaan kaikkiin vähemmän harkittuihin ehdotuksiin tyynen arvostelijan ja opettajan osaa, eikä tänäkään päivänä kukaan voi sivuuttaa hänen varoittavaa ääntänsä ja olla kiinnittämättä siihen vakavaa huomiota.

25. TUTKIMUKSIA JA KIRJALLISIA TÖITÄ.

Ne ulkonaiset olosuhteet, joissa Blomqvist suoritti tieteellisiä töitään, eivät olleet otollisimpia. Onhan aikaisemmin kerrottu, että hänellä ei koskaan ollut varsinaista lomaa, vaan että se supistui siihen vajaan kuukauteen, jonka oppilaat olivat Evolta poissa ja jolloin ylimetsänhoitajan tehtävät vähän kumminkin häiritsivät. Evon opiston kirjasto oli ainoa tietolähde, johon vaivatta voi turvautua, mutta niin pian kuin jokin lisätieto oli hankittava, täytyi käyttää ammattiverien ja muiden ystävien apua. Kirjeellisesti Blomqvist vuosien varrella tietoja kokosikin mitä erilaisimmista asioista, eivätkä ne kirjeet, jotka sen takia lähetettiin, olleet harvat. Erikoisen tärkeätä osaa näyttelivät ne kirjeet, jotka lähetettiin kauas muihin maihin, ja suuriarvoisia Blomqvistille itselleen olivat ne tiedot, joita hän ulkomaalaisilta ystäviltään ja tuttaviltaan vuosien kuluessa sai.

Lauri Ilvessalo sanoo teoksessaan, »Metsätieteellinen tutkimustoiminta Suomessa» että Evon metsäopistosta ei koskaan tullut metsätieteellisen tutkimustyön keskusta. Tähän vaikutti opiston lakkautuksen jälkeen opetuksen tieteellisen tason pakollinen alentaminen, osaksi muutkin seikat, kuten opiston peräti syrjäinen asema. A. G. Blomqvistin kynästä sanoo hän kyllä lähteneen »muutamia ansiokkaita tutkimuksia». Ja lueteltuaan Blomqvistin tärkeimmät työt hän sanoo niiden olleen kuitenkin »enemmän tai vähemmän tilapäisluontoisia». Tekemättä kellekään vääryyttä voitaneen kumminkin sanoa, että Blomqvistin tieteellinen työ ei joudu häpeään, jos verrataan sitä siihen, jota hänen aikanaan tehtiin esim. Mustialan opistossa, missä edellytykset sentään olivat paljoa paremmat.

Omalta kohdaltaan Blomqvist valitti, että häneltä oli paljon jäänyt keskeneräiseksi, ja virasta erottuaankin hän vielä toivoi voitavansa joitakin tällaisia töitä lopullisesti valmistaa. Siihen ei hänellä kumminkaan riittänyt voimia eikä ikää, joten se, minkä hän Evolla oli saanut valmiiksi, jäi hänen kirjalliseksi perinnökseen. Mutta tätä perintöä ei ole väheksyttävä. Se sietää lähempääkin tarkastelua ja osoittautuu sen valossa aidoksi ja kestäväksi.

Hänen töitään ja harrastuksiaan kuvattaessa on edellä jo useaan tutkimukseen tai teokseen viitattu ja niitä selostettu. Tätä kuvaa koetetaan seuraavassa täydentää, mikäli se tämän tutkimuksen yhteydessä on mahdollista.

Blomqvistin kehitykselle olivat hänen 1867—1869 suorittamansa tutkimusmatkat, niillä koottu aineisto ja tehdyt havainnot mitä hedelmällisimmät. Mitä hänen metsätaloutta koskeviin havaintoihinsa tulee, on niistä aikaisemmin jo tehty selkoa. Hänen mänty- ja kuusimetsien kehitystä koskevat tutkimuksensa, jotka sisältyvät 1872 julkaistuun teokseen, »*Tabeller framställande utvecklingen af jemnåriga, slutna skogsbestånd af tall, gran och björk*» (Taulukoita, jotka esittävät tasaikäisten, sulkeutuneiden mänty-, kuusi- ja koivumetsiköiden kehitystä), ansaitsisivat yksityiskohtaisempaa syventymistä, kuin mikä tässä yhteydessä on mahdollinen.

Mainitut taulukot perustuvat pääasiallisesti hänen itsensä tekemiin koemittauksiin. Koealat, jotka hän tarkoitukseen valitsi, olivat yleensä pieniä, vajaa 9 aaria, joskus sitä pienempiäkin, mutta niiden ohella mitattiin kaikenikäisissä metsiköissä niin suuri määrä laajempia koealoja, puolen ha:n suuruisia ja suurempiäkin, että saatiin riittävää tarkistusta. Blomqvist sanoo tästä puhuessaan, että »pieni koeala, joka valitaan suurella huolella, antaa luotettavamman kuvan määrätyn kasvuluokan tuotosta kuin suuri, jota ei ole huolella valittu». Kun sama henkilö on arvioimiset tehnyt ja siis voi havaintojensa luotettavuutta tarkistaa ja todennäköisesti aina tekee virheensä, mikäli niitä tulee, vain yhtäänne, on takeita siitä, että aineisto tulee johdonmukaiseksi. Taulukoiden tarkoituksena oli saada luotettava kuva metsän kasvusta ja metsiköiden kehityk-

sestä erilaisissa olosuhteissa ja erilaatuisella kasvupaikalla. Koe-mittauksia varten oli siitä syystä valittava sellaisia metsiköitä, jotka olivat saaneet kehittyä rauhassa, luonnon tilassa ja jotka alkuaan olivat ikäänkuin normaalisia ja siis täysitiheitä. Kun Blomqvist matkoillaan totesi, että näitä tällaisia metsiköitä oli maassamme peräti vähän, valitsi hän pieniä koealoja joissa metsikön kehitys vastasi haettua normaalia.

Blomqvist otti kaikkiaan 1,310 koealaa, joista Keski-Suomesta 427, Pohjois-Suomesta 514 ja Etelä-Suomesta 369. Aineisto on siis harvinaisen suuri. Heikkilä, joka Blomqvistin aineiston pohjalla laati uudet tuottotaulut, käytti tarkoitukseensa tästä aineistosta vain osan, 548 Keski- ja Etelä-Suomesta otettua koealaa. Voi olla paikallaan mainita, että Yrjö Ilvessalo on laatinut tunnetut kasvu- ja tuottotaulunsa Suomen eteläpuoliskon metsille 467 mitatun koealan perusteella. Hänen koealansa olivat yleensä 25 aarin suuruisia.

Blomqvist käytti Presslerin kuutioimismenetelmää, joka ei edellyttänyt koepuiden kaatamista. Heikkilä sanoo tästä menetelmästä, että se ei anna yhtä tarkkoja tuloksia kuin pätkittäinen kuutioimis-tapa, mutta että »monilukuiset kokeet sekä kaadetuilla että pysty- puilla osoittavat, että virheet yleensä eivät ole suuremmat, kuin mitä voidaan pitää sallittuna, että keskimääräinen virhe on hyvin-kin pieni.» Hän tekee eräitä huomautuksia Blomqvistin mittauksia vastaan, mutta sanoo niiden olevan merkityksettömiä mäntyä kos-kevissa tuloksissa. Kuusitaulukoissa ne aiheuttavat noin 10 % vir-heen, jolla kuutiot olisi koroitettava.

Painavin huomautus, joka myöhemmin on tehty Blomqvistin tau'ukkoja vastaan, on että hänen bonitoimisperusteensa eivät ole tarkkoja, ettei luonnossa ole hänen luokitustaan vastaavia kasvulli-suusluokkia ja että niihin tästä syystä liittyy »melkoisia virhemah-dollisuuksia».

Taulukoita koskevassa esittelyssään Blomqvist itse sanoo tästä, että maan tuottokyky vaihtelee suuresti ja että tarkkaan luokitel-taessa voidaan erottaa hyvinkin monta astetta, mutta että hän on niitä erottanut vain kolme, nim. hyvän, keskihyvän ja huonon.

A. G. Blomqvistin kodista. 1896 valmistuneen uuden johtajan rakennuksen sali.

Huonoon luokkaan vietiin ne koealat, jotka oli otettu kuivilta hiekka- ja soramailta, mänty- ja kanervakankailta, joilla mänty kasvaa puhtaina metsikköinä ja joilla se vaatimattomuutensa takia vastakin menestyy. Keskihyvään luokkaan kuuluivat ne koealat, jotka oli otettu tuoreehkoilta metsämaita ja joilla männyn ohella myös kuusi ja koivu menestyvät, siis kaskimailta, ja hyvään luokkaan hedelmällisimmiltä, parhailta kaskimailta ja viljelyskelpoisilta mailta otetut koealat. Nämä kolme luokkaa käyvät taulukoissa IV, V ja VI nimellä. Ne ovat siis todellisia, perustuvat mittaustuloksiin, mutta niiden rinnalla esiintyvät eräissä taulukoissa vielä luokat I, II ja III, jotka ovat edellisistä johdettuja ja siis teoreettisia.

Olisi houkuttelevaa syventyä perusteellisemmin siihen kysymykseen, missä määrin Blomqvistin näin esittämät kasvuluokat vastaavat nykyisin käytännössä olevia, mutta vain jokin viittaus voi olla paikallaan ja riittävä.

Yrjö Ilvessalo on tutkiessaan metsätyyppien esiintymistä eri maalajeilla tullut siihen tulokseen, että sama metsätyyppi saattaa esiintyä useilla, jopa hyvin erilaisillakin maalajeilla, mutta että eräillä maalajeilla tavataan pääasiallisesti hyviä ja muutamilla taas yleisimmin keskinkertaisia ja karuja metsätyyppejä. Kun Suomen eteläpuoliskossa saman tutkijan mukaan tulee MT-tyypin osalle 43.4, VT-tyypin osalle 39.4 ja CT-tyypin osalle 9.5 % koviin kasvullisten metsämaiden alasta, ovat siis nämä tyypit suuresti katsoen kasvullisten metsämaiden tuotantokykyä arvosteltaessa ratkaisevia. Mustikkatyypin maista 86.9 % tulee moreenisora- ja 5.4 % harju- ja hiekkamaiden osalle. Puolukkatyypin maista jakautuu vastaavasti edellisille 82.1 ja jälkimäisille 16.7 %. Edellä selostetussa Blomqvistin noudattamassa jaossa luokat IV, V ja VI todennäköisesti vastaavat VT-, MT- ja OMT-tyyppejä. Tämän tarkistamiseksi on seuraavan sivun asetelmassa pantu rinnakkain Y. Ilvessalon ja Blomqvistin taulukoiden osoitukset. Blomqvistin taulukoissa on, kuten tunnettua, käytetty vanhoja mittoja. Vastaavat metrijärjestelmälliset mitat on otettu »Mänty»- ja »Kuusi»kirjan suomennoksista, joissa ne on valmiiksi laskettu. Kun Y. Ilvessalon

Vertailu Y. Ilvessalon ja A. G. Blomqvistin kasvutaulujen
osoitusten välillä.

Ikä vuosia	Kuutiomäärä kuoretta 1 ha:lla, k.-m ³														
	Ilves-salo		Blomqvist			Ilves-salo		Blomqvist			Ilves-salo		Blomqvist		
	OMT.	VI E.S.	V K.S.	Kes-kim.	M.T.	V E.S.	V K.S.	Kes-kim.	VT	IV E.S.	IV K.S.	Kes-kim.			
<i>Mänty</i>															
20	56	84	61	73	44	51	61	56	31	32	45	39			
30	116	152	99	125	102	95	99	97	67	62	74	68			
40	178	217	141	179	162	147	141	144	106	103	106	105			
50	240	281	187	234	219	204	187	196	146	146	142	144			
60	301	337	238	287	270	253	238	246	185	181	182	182			
70	358	392	291	342	317	297	291	294	224	212	226	219			
80	407	437	346	392	359	337	346	342	258	239	263	251			
90	446	482	387	435	393	375	387	381	285	266	295	280			
100	477	525	420	473	420	408	420	414	306	292	323	308			
110	500	569	464	517	438	443	464	454	320	316	355	336			
120	516	608	496	552	448	473	496	485	329	338	380	359			
130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
<i>Kuusi</i>															
		VI E.S.	V E.S.				V E.S.			IV E.S.					
20	25	47	35	41	17	—	35	—	—	24	—	—			
30	69	96	67	82	48	—	67	—	—	43	—	—			
40	128	173	111	142	95	—	111	—	—	80	—	—			
50	193	263	164	213	154	—	164	—	—	121	—	—			
60	258	334	219	276	215	—	219	—	—	159	—	—			
70	318	395	270	333	271	—	270	—	—	194	—	—			
80	367	445	318	382	320	—	318	—	—	233	—	—			
90	406	491	359	425	359	—	359	—	—	266	—	—			
100	439	530	398	464	389	—	398	—	—	292	—	—			
110	465	567	426	497	409	—	426	—	—	312	—	—			
120	486	597	448	523	420	—	448	—	—	328	—	—			

taulukot kuvaavat maan eteläpuoliskon metsiä ja Blomqvistilla on eri taulukot Etelä- ja Keski-Suomea varten, on vertauksen vuoksi viimeainittujen lukusarjat esitetty sellaisinaan, mutta niiden rinnalle pantu niiden aritmeettiset keskiarvot. Keski-Suomen taulukoissa Blomqvistilla ei ole VI luokkaa. Se esiintyy vain Etelä-Suomen kohdalla. Tästä syystä on keskimäärä otettu Etelä-Suomen VI ja Keski-Suomen V luokan luvuista, kun on edellytetty, että juuri jälkimäisten joukossa on parhaitakin kaskimaita.

Asetelmaa tarkastettaessa huomataan, että Ilvessalon OMT-tyypin ja Blomqvistin E.-Suomen VI luokan välillä on suuri ero; jälkimäisen luvut ovat kauttaaltaan suuremmat. Jos sitävastoin K.-Suomen V luokka otetaan huomioon ja lasketaan sen ja VI luokan keskiarvot, saadaan tulos, joka on Ilvessalon lukuja hyvin lähellä. Blomqvistin taulukoissa V luokka on miltei sama Keski- kuin Etelä-Suomellekin ja lukujen keskiarvot ovat hämmästyttävän lähellä Ilvessalon MT-tyypin arvoja. Samaa on sanottava Blomqvistin IV luokan ja Ilvessalon VT-luvuista. Yleensä näyttää siltä kuin Blomqvist olisi saanut nuorimmille ja vanhimmille ikäluokille jonkin verran suurempia arvoja kuin Ilvessalo.

Kuusen kehitystä koskevia taulukoita Blomqvist laati vain Etelä-Suomen metsille. Vertaus niiden ja Ilvessalon tuloksien välillä osoittaa hyvin vähän yhtäläisyyttä parhaimmassa VI ja OMT-luokassa. Sitävastoin on läheistä yhtäläisyyttä V-luokan ja MT-tyypin lukujen välillä. Tasaikäisiä ja täysin verrannollisia kuusimetsiköitä on meillä ollut vaikea löytää ja kotimaiset kuusen tuottotaulukot ovatkin siitä syystä vähemmän luotettavat kuin mäntyä koskevat. Blomqvist ei katsonut saaneensa käytettävää aineistoa muualta kuin Etelä-Suomesta. Hänen taulukoidensa mukaan on kuusen tuotto yleensä suurempi kuin Ilvessalon mukaan ja jää Etelä-Suomen parhaimmassa luokassa vain vähän jäljelle vastaavista männyntuottoa kuvaavista luvuista. Ilvessalon taulukoissa ovat kuusta koskevat tuottoluvut huomattavasti vähäisempiä kuin mäntyä koskevat.

Sanotusta selvinnee, että lähempi tutkimus voisi osoittaa Blom-

qvistin taulukoilla olevan suurempaa arvoa, kuin mitä niille on yleensä annettu. Ennen kaikkea luulisi olevan syytä koettaa, eikö sitä suurta ja harvinaista aineistoa, johon Blomqvistin taulukot perustuvat, voitaisi käyttää metsiemme tuottosuhteita selvittäessä. Saisihan siitä todennäköisesti muutakin kuin kuutiomääriä koskevia lukuja. Tutkijalle ne ovat avoinna, Blomqvistin selvällä käsialalla huolellisesti puhtaaksikirjoitettuna. Mitään vastaavaa aineistoa ei enää voitane koota, sillä »luonnon tilassa» ei maassamme enää juuri metsiä tavata.

Blomqvistin taulukot ovat laaditut tiedemiehen huolellisuudella ja tarkkuudella ja ovat sellaisinaan jo yksin pätevinä todisteina hänen systemaattisesta ja objektiivisesta työtavastaan. Niillä on heikkoutensa, jotka johtuivat pääasiallisesti siitä, että hänellä silloin ei voinut olla sitä tuotantotekijöiden tuntemusta, joka on myöhäisemmistä tutkimuksista saatu. Hän sanoo itse, että kaikki kasvutaulukot valaisevat ainoastaan likimääräisesti puiden kasvulakeja ja että näitä lakeja voidaan jatkuvilla tutkimuksilla yhä enemmän selvittää. — Kukaan pohjoismainen metsänhoitaja ei silloin vielä ollut arvoltaan vastaavanlaista tutkimusta tehnyt, ja jo tämän takia Blomqvistin nimi olisi metsätalouden historiassa säilynyt. Mutta hän varmisti asemansa useilla muillakin töillä.

Toisessa yhteydessä (vrt. Yksityismetsätalous siv. 286) on selostettu hänen tilapäisjulkaisuaan »*Några ord till belysning af den nuvarande skogsfrågan i Finland*» (Muutamia sanoja Suomen nykyisen metsäkysymyksen valaisemiseksi), joka valmistui 1874. Vuotta myöhemmin (1875) ilmestyi Societas pro Fauna et Flora Fennican Meddelanden-sarjassa »*Några iakttagelser rörande fröbildningens periodicitet hos tallen och granen samt rörande ekorreus förekommande i Finland*» (Huomioita männyn ja kuusen siemenmuodostuksen ajoittaisuudesta ja oravan esiintymisestä Suomessa). Tutkimus perustuu osittain 1867—69 tutkimusmatkalla tehtyihin havaintoihin, osittain siihen kokemukseen, jonka Blomqvist oli saanut Evolla ostaessaan opiston tarpeiksi käpyjä ja niitä karistettaessa. Se sisältää useita mielenkiintoisia tietoja, ja siinä esitetään tiettävästi ensimmäistä

kertaa ainakin Suomessa se huomio, että lämmin kesä aiheuttaa runsasta männyn kukkimista seuraavana vuonna ja hyvän siemenvuoden kahta vuotta myöhemmin. Oravan ja käpylinnun esiintymisen riippuvaisuus siemenvuodesta saa pienen valaistuksen. Ne purevat poikki kuusen kasvaimet, joissa on kukanaiheita, joten maa syksyllä ja talvella siemenvuoden edellä saattaa olla kuusikossa täynnä pikkuoksia.

1879 julkaisi Blomqvist nimellä »*Eine neue Methode den Holz-wuchs und die Standortsvegetation bildlich darzustellen*» (Uusi tapa puun kasvun ja kasvupaikan kasvillisuuden kuvaamiseksi) Suomen Tiedeseuran sarjassa pienen tutkielman, joka on siinä suhteessa merkillepantava, että siinä esitetään tyyppiteoriaan vivahtava ajatus kasvupaikan ja kasvipeitteen välisestä suhteesta. Viiden Muonion, Kolarin ja Rovaniemen mäntymetsiköistä otetun koelan karttaan on merkitty jokainen puu, sen mitat ja ikä sekä kasvipeitteen huomattavimmat tekijät. Puiden elämän edellytyksien kuvaaminen ilmastoon, maahan ja asemaan nähden on vain erikoistettu osa kasvimaantiedettä, sanoo Blomqvist, ja se käy parhaiten päinsä tällaisilla kartoilla (Vegetationsbilder).

Suomen Metsänhoitoyhdistyksen perustavassa kokouksessa 1877 piti Blomqvist esitelmän »*Katsaus metsätieteen kehitykseen viime aikoina*». Se on painettu SMY:n Julkaisujen I niteessä. Lukijaa hämmästyttää Blomqvistin tuntemus sen aikuisesta metsätaloudellisesta tieteellisestä työstä. Hän kuvaa sen merkittävimpiä tuloksia niinhyvin naapurimaissa kuin Saksassa, jonka kirjallisuus oli hänelle erikoisen tuttu, anglosaksilaisissa maissa, Englannissa ja sen imperiumissa sekä Yhdysvalloissa, Ranskassa ja Italiassa. Erikoisesti hän kohdistaa huomionsa Englannin ja sen alusmaiden metsäkirjallisuuteen ja selostaa skotlantilaisen John Croumbie Brownin kirjallista valistustyötä. Brown oli käynyt Suomessakin ja tutustunut maahamme, jonka luonto muistutti Kanadaa, ja hän kosketteli näissä teoksissaan, joita Blomqvist selostaa, näissä maissa tekemiään havaintoja metsän ja maan hydrologian välisestä suhteesta. Metsätalouteen oli kiinnitetty huomiota myös Yhdysval-

loissa ja Blomqvist kertoo, mitä Franklin B. Hough oli tehnyt asian valmistamiseksi ja metsätalouden järjestämiseksi. Muuan teos, jota Blomqvist erikoisesti suosittelee ja joka hänen mielestään oli arvokkaimpia metsätaloudellisia teoksia, joita on julkaistu, oli amerikkalaisen George P. Marshin »*The earth as modified by human action*» (Maa ihmisen vaikutuksen muodostamana). Marshin tutkimukset koskivat pääasiallisesti samaa kysymystä kuin Browninkin, mutta Blomqvist lainaa joitakin lauseita, joista käy selville, että Marsh innokkaasti työskenteli metsätalouden järjestämiseksi Yhdysvalloissa ja suositteli siinä suhteessa valtionmetsien muodostamista. Esitelmänsä lopussa Blomqvist antoi kuvan Yhdysvaltojen metsistä Philadelphian näyttelyä varten 1876 valmistuneen virallisen julkaisun pohjalla.

Esitelmä oli loistava johdanto SMY:n työlle ja merkinä siitä, että Blomqvist tahtoi pitää sen tasoa korkealla.

Samaa on sanottava Blomqvistin SMY:n Julkaisujen II niteessä (1881) olevasta artikkelista »*Statistiska studier för utrönande af Finlands internationella ställning såsom skogsproducerande stat*» (Tilastollisia tutkimuksia, joiden tarkoituksena on selvittää Suomen kansainvälistä asemaa metsää tuottavana valtiona). Tämäkin kirjoitus hämmästyttää nykypäivien lukijaa monipuolisilla tiedoillaan ja numeroaineistollaan. Blomqvist sanoo lainanneensa tietonsa m.m. M. I. C. Lefebvren lentokirjasta »*Les forêts de l'Europe et de l'Amerique*», G. C. Simeonin »*Manuale teorico-pratico d'arte forestale*»:sta, O. W. Leon teoksesta »*Forststatistik über Deutschland und Oesterreich-Ungarn*», J. B. Barthin teoksesta »*Skovsagen*» O. J. Brochin »*Statistisk årbog*»:ista, Josef Wesselyn: »*Forstliches Jahrbuch für Oestreich-Ungarn*», Jahrgang für 1880, J. Lehrin teoksesta »*Die neuen deutschen Holzzölle*», 1880, julkaisuista *Tableau general du commerce de la France*, *Annuario statistico Italiano* 1878, *The Board of Trade*, *The Timber Trades Journal*, *Revue des eaux & forêts*, *The Journal of Forestry*, *Tables of trade and navigation of the dominion for the fiscal year ending 30:th Juni*, *Ottava* 1878.

Useita lähdekirjoja ja virallisia tietoja hän on saanut m.m. ulkomaalaisilta tuttaviltaan, joista hän erikoisesti mainitsee F. B. Houghin. Kirjoitus on kokonaisuudessaan hyvä todiste siitä, että Blomqvist osasi hankkimastaan aineistosta tehdä oikeat ja enimmältä osaltaan tänäänkin paikkansa pitävät johtopäätökset. Hän huomauttaa havupuun merkityksestä ja sanoo, että vain arvopuunmittaisia havupuita tuottavilla mailla, siis Euroopalla ja P.-Amerikalla on maailmankaupassa merkitystä. Valtion metsäomaisuudella ja sen osuudella jonkin maan metsäalasta on ratkaiseva paino. Suomen mahdollisuuksista kilpailla Venäjän kanssa on esitetty aivan oikea kuva. Hän sanoo m.m. että Venäjän puutavaran vienti on kasvava ja että pohjoisten kuvernementtien metsät ennemmin tai myöhemmin osoittautuvat Euroopan suurimmaksi arvopuuvarastoksi. Ruotsi oli silloin ensimmäinen puuta vievä maa. Norjan metsistä sanotaan, että niissä todennäköisesti harjoitetaan liikahakkausta, Saksasta taas, että sen puutavaran tuonti jatkuvasti kasvaa. Kanadan teollisuuden täytyy asteittain tyytyä yhä pienempiin puihin ja vienti Yhdysvaltoihin kasvaa sen vastaavasti vähetessä Eurooppaan. Hän päättää esityksensä sanomalla, että Suomen valtionmetsien tulee turvata suurimittaisen sahapuun saanti ja että nämä järkipäisesti hoidettuina luovuttavat vientiä varten lisääntyvän osuuden. Selosteltu arvokas kirjoitus julkaistiin myöhemmin (1883) osittain uudesti muodostettuna *Danckelmannin Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen*:issä.

Näitä pienempiä julkaisuja valmistaessaan oli Blomqvistilla työn alaisena kaksi metsänhoidollisessa suhteessa merkittävää teosta. Hän suunnitteli männyn, kuusen ja koivun kuvaamista metsätaloudellisessa mielessä ja saikin mäntyä koskevan teoksen, »*Tallen*» valmiiksi 1881 ja kuusta koskevan, »*Granen*» 1883. Molemmat teokset painettiin SMY:n Julkaisuihin ja suomennettiin. Koivua koskeva vastaava julkaisu häneltä jäi valmistusta vaille.

Sekä »mänty» että »kuusi» ovat omintakeisesti suunniteltuja. Blomqvist halusi antaa täyden kuvan näistä puulajeista sekä kasvitieteelliseltä että taloudelliselta kannalta ja samalla niiden kasvat-

tamista ja hoitoa varten tarpeelliset ohjeet. Kummassakaan teoksessa ei ole luetteloja lähdekirjallisuudesta, mutta teoksissa tehdään useita lainauksia ja viittauksia. Kumpaisetkin sisältävät pääkohdissaan Blomqvistin metsänhoitoa koskevat mielipiteet ja ovatkin tarkoitettuja metsänhoidollisiksi oppikirjoiksi.

Tieteen myöhemmin tekemien tutkimuksien valossa tuntuvat Blomqvistin puiden biologiaa ja kasvuedellytyksiä koskevat tiedot nykyisin hyvinkin monessa suhteessa vanhentuneilta. Erikoisesti voitaneen hänen käsityksiään maanlaadusta ja sen hedelmällisyydestä, ruokamullan ja mullasaineiden merkityksestä useassa suhteessa pitää vanhentuneina. Myöhemmät tutkimukset ovat luoneet uutta valaistusta juuriston muodostukseen, männyn ja mäntymetsikön kasvuun ja kehitykseen, tuottoon, valon ja varjostuksen vaikutukseen, kiertoaikaan, y.m., jotapaitsi perinnöllisyyttä koskevat tiedot ovat saaneet lisävalaistusta.

Sen jälkeen kuin Blomqvist antoi ohjeita siementen karistamisesta ja sekä männyn että kuusen kylvö- ja istutustavoista, on paljon uusia kokemuksia saatu, mutta noin 30 vuoden aikana Blomqvistin, pääasiallisesti Evon metsissä saatuun kokemukseen perustuvat neuvot, jotka hän puheenalaisissa teoksissaan julkaisi, olivat suuntaa antavia. Myöhempi kokemus on osoittanut, että yleensä tullaan toimeen vähemmällä siemenmäärällä kuin Blomqvistin suosittelemalla; niinkään on havaittu, että ellei harjoiteta kaskiviljelystä, jossa maan perusteellisempi muokkaus on paikallaan, muokkaustyö voi olla vahingoksi. Blomqvistin kuvaus männyn ja kuusen kasvualueesta ja niiden uudistumisesta pitää suuresti katsoen paikansa tänäkin päivänä, ja hänen ansiotaan onkin, että näistä on saatu yleiskäsitys ja suuret ääripiirteet. Toisessa yhteydessä (ks. Eräät metsänhoidolliset pääperiaatteet) on Blomqvistin tärkeimmistä havainnoista ja mielipiteistä tehty selkoa. Huoletta voidaan sanoa, että näissä on paljon sellaista, joka on osoittautunut kestäväksi ja todistaa Blomqvistin jo silloin osanneen kiinnittää huomiota tärkeimpiin uudistuskysymyksiin ja antaneen ohjeita, joilla tänään on täysi pätevyys. Niin kauan kuin metsänhoitoa koskevat tutki-

mukset perustuvat metsässä havaittavissa oleviin tuloksiin, joihin jokin hakkuu on johtanut, mutta jonka hakkuun alkuperäisestä laadusta ja tarkoitusperästä ei olla varmoja, on johtopäätöksien teko paljon epävarmimmalla pohjalla, kuin jos jokin tulos on määrätietoisesti tai ohjelmallisesti tehdyn työn seuraus. Metsänhoidossa on liikuttu ja liikutaan vieläkin epävarmalla pohjalla, otaksumissa ja väitteissä, joiden taustana ovat yksityiset havainnot, joita tahdotaan yleistää. Blomqvist ei luonnollisesti ole voinut puheenalaisissa teoksissaan tästä täysin vapautua, mutta yleisvaikutuksena jää lukijaan, että milloin hän lausuu varman mielipiteen, se rakentuu luotettavalle pohjalle.

Puheenalaiset teokset eroavat edukseen kaikista samanaikaisista, ainakin Pohjoismaissa julkaistuista metsänhoitoa koskevista oppikirjoista, ja ne olivatkin kauan Skandinaviassa lähteinä, joihin vedettiin ja joista lainattiin.

Se lähdekirjallisuus, jota Blomqvist on käyttänyt, ei ole vähäinen, ja puheenalaisia teoksia valmistessaan on hän sen lisäksi koonnut tietoja ammattitovereiltaan ja tuttaviltaan. Erikoisesti oli hänen vanha ystävänsä Alex. Borenius hänelle valmis antamaan apuaan. Teoksien kuvitukseen hän uhrasi suurta huolta. »Mänty«-kirjassa on useita kuvia, jotka taitelija A. Reinholm, metsänh. H. Hackstedtin vävy, oli piirtänyt sitä varten. Yksi kuva on tunnetun mestarin Hj. Munsterhjelmin käsialaa. »Kuusi«-kirjassa on myös saman mestarin piirtämä »joulukuusi«, todellakin pieni mestariteos, ja eräitä Mustialan silloisen meijerialouden opettajan vphra Rob. Gripenbergin, lehtori Furuhjelmin langon, piirtämiä, kuusen kasvumuotoa esittäviä kuvia. Kuusen kukista on saman opiston eläinlääkäarin L. J. W. Fabritiuksen tekemä värillinen kuva.

Metsänhoidollisesti arvokkaita tietoja Venäjän metsätaloudesta Blomqvist julkaisi SMY:n Julkaisujen IV ja V niteessä. Hän oli 1882 Moskovan näyttelyssä, ja selostaessaan sitä hän samalla tekee selkoa Venäjän metsähallinnosta. Käydessään (1884) mainitussa maassa tutustumassa siellä harjoitettuun käsiteollisuuteen teki Blomqvist varta vasten matkan saadakseen nähdä lehtikuusen, pihtakuusen ja

sembramännyn niiden luontaisella kasvualueella. Tästä matkasta hän kirjoitti kuvauksen, »*Iakttagelser angående sibiriska lärkträdet, pichtagranen och sembratallen i dess hemland samt om forstliga förhållanden därstädes*», (Huomioita lehtikuusesta, pihtakuusesta ja sembramännystä niiden kotimaassa ja sikäläisistä metsätaloudellisista oloista). Tällä mielenkiintoisella matkakertomuksella on tänäänkin arvonsa, eikä kukaan, joka syvemmin tahtoo tutustua lehtikuusen ja äskenmainittujen muiden havupuiden ominaisuuksiin, voine sitä sivuuttaa. Matkalla oli se merkitys, että Blomqvist entistä enemmän varmistui lehtikuusen merkityksestä ja sen kasvattamisen edellytyksistä. Mainittakoon, että Blomqvist kertoo matkalla tutustuneensa pariin poppelilajiin, (*Populus suaveolens* ja *P. sibirica pyramidalis*, jälkimäinen lienee edellisen muunnos), joiden kestävydestä ja kasvusta hän oli hämmästynyt ja joiden kotiuttamista Suomeen hän suosittelee. Cajanderin mukaan *P. suaveolens* olisikin Suomessa menestynyt hyvin. Matkallaan hän tutustuu myös venäläiseen metsänhoitajaan, A. E. Tepleuchoviin, joka oli julkaissut mielenkiintoisen kuvauksen Stroganov-suvun laajoista metsistä ja suuresta metsätaloudesta, mutta sen ohella tutkinut suomalaisten esihistoriallisia uhripaikkoja Uralilla ja ollut Suomalaisugrilaisen seuran kirjeenvaihtaja. Blomqvist sanoo hänestä, että hän on todisteena, miten metsänhoitaja eristetystä toimipaikastaan riippumatta voi harjoittaa tieteellistä työtä. Häneltä ja hänen pojaltaan Blomqvist usein sai siperialaisen lehtikuusen siementä Evolle.

Merkillisen tuoreen ja elävän vaikutuksen tekee Blomqvistin kuvaus käynnistään Kööpenhaminan näyttelyssä 1888, SMY:n Julkaisujen VI niteessä: »*Skogsbruket vid nordiska industri-, landbruks- och konstutställningen i Köpenhamn 1888*, (Metsätalous pohjoismaisessa teollisuus-, maatalous- ja taidenäyttelyssä Kööpenhaminassa 1888). Se on kauttaaltaan eloisa ja luo Tanskan oloihin valaistuksen, joka on nytkin yhtä opettava kuin tarpeellinenkin jokaiselle, joka haluaa Tanskan metsätalouteen tutustua. Siinä saa oppia tuntemaan Tanskan metsälainsäädännön edellytykset, Reventlowin

suuren merkityksen niin valtiomiehenä kuin metsänarvioimisen kehittäjänä ja Tanskan voimakkaiden ja vastaavista saksalaisista periaatteellisesti täysin eroavien kasvatusta ja valohakkauksien luoja, Nummiseuran synnyn ja toiminnan, lentohietikoiden ja nummien istuttamisen y.m., ja vilaukselta nähdään itse E. M. Dalgas, jonka kanssa Blomqvist keskustelee.

Samana vuonna ja samassa SMY:n Julkaisujen niteessä on toinenkin Blomqvistin kirjoitus. Se koskee kahta, Säräisniemen ja Pyhähäkin valtionmetsää. Kummassakin oli Blomqvist ollut Evon oppilaiden harjoitustöissä R. Montellin ollessa hänen opettajatoverinaan, ja kumpaisessakin metsässä oli koottu erilaista m.m. puiden kasvua koskevaa tutkimusaineistoa. Blomqvist osoittaa, miten erilaisia valtionmetsät ovat, toiset aivan kurjia, huonosti hakattuja ja huonokasvuisia kuten ensinmainittu, toiset taas säästyneitä ja lupautuvia, kuten Saarijärvellä sijaitseva Pyhähäkki. Blomqvist tahtoi osoittaa, että valtionmetsistä ei sopinut odottaa tulevan niin suuria tuloja, kuin mihin niiden laajuuden perusteella voisi luulla päästävän. Samassa yhteydessä hän tekee eräitä laskelmia valtionmetsistä yleensä hakattaviksi joutuvien tukkipuiden määrästä.

Viimemainittu kysymys oli hänen mieltään kauan askaroittanut ja antoi aiheita työhön, jota Blomqvist pitkän aikaa valmisteli ja suunnitteli, mutta joka vasta 1897 valmistui nimellä »*Undersökningar af tjocklekstillväxten hos timmerträd af tall och gran i olika delar af Finland*» (Tutkimuksia kuusi- ja mäntytukkipuiden paksuuskasvusta Suomen eri osissa). Tämä teos, jonka kansilehdessä ilmoitetaan, että se kuuluu SMY:n julkaisusarjoihin, on elävänä todistuksena siitä, miten muutamat kysymykset ovat aikansa päiväjärjestyksessä, vajotakseen sitten taas miltei unohduksiin. Kun valtionmetsistä voitiin myydä miltei vain tukkipuita, ja sääntönä 1890-luvulle asti oli ollut, että leimattaviksi valittujen puiden tuli noin 6 m korkeudelta täyttää vähintään 25 sm (noin 10"), oli tietysti tärkeätä osata laskea, kuinka pitkä aika kuluisi, ennenkuin pystyyn jääneistä, pienemmistä puista, joita sanottiin »hirrenaineiksi» (timmerännen) kehittyä vähintään noin 10"-sia puita. Järkiperaista

hirrenharsintaa varten luettiin metsä ja todettiin, kuinka paljon tukkipuita ja pienempiä hirrenalkuja oli olemassa. Mikäli kasvu-tutkimuksia oli tehty, voitiin siis laskea, kuinka pian näistä pienemistä puista kehittyisi halutun suuruisia tukkipuita. Mikäli pienempiä arvopuita riitti kaadettujen tilaa täyttämään, voitiin siis määrätä, kuinka paljon vuodessa voitiin kestävästi hakata. Nämä kysymykset vaativat ratkaisua, jota niinhyvin Blomqvist oppilaidensa harjoitustöiden kuin metsähallinto metsiensä hakkuun määräämiseksi tarvitsi. Kun Blomqvist 1896 valittiin valtionmetsäkomitean jäseneksi, tuli tämä asia komiteassa esille, ja Blomqvistia kehoitettiin valmistamaan tutkimuksensa, ja niin hän sai lopullisen syyntekijän aloittamansa työn viimeistelemiseksi.

Sentapaiset tutkimukset kuin puheenaoleva, edellyttävät, että tutkimusaineisto on johdonmukaisesti koottu mieluummin saman henkilön osoitusten mukaan. Tähän ei puheenalaisessa asiassa kumminkaan ollut tilaisuutta, vaan aineisto oli hyvin kirjava. Sen luotettavin osa saatiin Evolta ja oppilaiden harjoitustöiden aikana, jolloin varsinkin metsänhoitaja Montell keräystä johti, mutta siihen kuului paljon eri tahoilta saatua ja eri henkilöiden hankkimaa ja siksi arvoltaan hyvinkin vaihtelevaa aineistoa. Leikkaukset, joista kasvumittaukset on tehty, ovat vaihtelevalta korkeudelta otetut, tutkituista puista ei ole tarkempia havaintoja, mikä asema niillä on ollut metikössä, kasvupaikan laadusta on vain vaillinaisia tietoja j.n.e. Blomqvist sanoo itse, että tutkimuksien kohteena tulisi olla sellaisia puita, jotka ovat kasvaneet samanlaisilla paikoilla ja kuuluneet samaan kehitysluokkaan. Hän ei pidä kerättyä aineistoa riittävän suurena. »Tässä kuten aina, milloin rajattomasta, paikkaan ja aikaan nähden erillisten tekijöiden määrästä on johdettava yleispäteviä lakeja, saadaan niitä yhdistämällä ainoastaan likiarvoisen selvitys; johtopäätöksien suurempi tai pienempi luotettavuus riippuu siitä arvosta ja painosta, jonka itse tai muut katsovat voivansa antaa kerätylle aineistolle ja havaintomäärälle.» — »On kumminkin mahdollista suhteellisen pienen aineiston perusteella saada tuloksia, jotka yhtäläisyytensä, säännöllisyytensä ja muiden omi-

naisuksiensa takia ovat siinä määrin uskottavia, että niiden pohjalla voi katsoa saaneensa tyydyttävän ja käytännöllisiä tarkoituksia varten riittävän olojen tuntemuksen.» Aineistoon kuului 1,721 mäntyä ja 497 kuusta, yhteensä siis 2,218 tutkittua tukkipuuta.

Se suuri työ, jonka Blomqvist uhrasi puheenalaiseen tutkimukseen, on kai niitä, joista on saatu vähimmin hyötyä, ja tulokset ovat ainakin sikäli vähäarvoiset, että ne osoittavat kasvuoloja vanhoissa ja epäsäännöllisissä valtion metsissä, ja kuvaavat ne paljoo epäedullisemmiksi kuin mihin päästään, jos tutkimusaineiston pohjana on metsä, jota on hoidettu. Teoksen lopussa Blomqvist lausuu yleisiä huomioita hirrenharsinnassa noudatettavasta kiertoajasta. Hän sanoo epäilevänsä, kehittyykö tukinhakkuun jälkeen vanhassa männikössä jäljelle jääneistä pienempimittaisista arvopuista tukkipuita. Hän sanoo huomanneensa, että 200-vuotiset ja vanhemmat puut ovat jääneet hyvinkin kitukasvuiksi, vaikkakin metsikköä on harvennettu suurempia tukkipuita poistamalla. »Tulevaisuus on näytävä, onko ollut syytä luottaa siihen, että vastainen sahatukkien saanti voidaan turvata nykyisen hirrenharsinnan jäljiltä jääneisiin, aina jossakin määrin repaleisiksi käyneisiin metsikön jäännöksiin. Onhan niitä, joilla on hyvä usko pienempien arvopuiden erinomaisen nopeaan kasvuun. He tukevat mielipidettään tavallisesti hyvällä maalla kasvavissa yksityismetsissä, varsinkin kuusikoissa tehtyihin havaintoihin, mutta niitä havaintoja ei, ikävä kyllä, voida soveltaa valtion laihoilla kangasmailla ja nummimailla vallitseviin oloihin.» Blomqvist koskettaa tässä yhteydessä myös sitä kysymystä, joka usein valtion metsätaloudessa on ollut väittelyn alaisena, onko valtion vanhoja metsiä hakattava nopeasti, joten ne eivät ennätä pilaantua, vai onko niitä hakattava varoen ja säästäen. Hän sanoo tämän johdosta: »Niin kauankuin metsämaa on ikivanhojen metsien peitossa, jotka eivät enää kasva, suorittaa se puuvarastojen varastoimispaikan tehtävää, jotka puuvarastot vasta tulevaisuudessa saavat käyttöarvoa. Näillä metsillä on kumminkin arvokasvu, ja kokemuksesta on tultu huomaamaan, että valtiolla on ollut suurta rahataloudellista voittoa siitä, että Keski-Suomen

yli-ikäisiä metsiä ei myyty 1870-luvulla tarjottuun pilkkahintaan. Niinhyvin maan korko kuin vanhojen puiden pilaantuminen on tullut runsaasti korvatuksi hintojen kohoamisella.»

»Jos kysytään, onko kansantaloudellisesti tärkeämpää, että valtio pitää huolen metsien luonnonrikkauksien hyväksikäytöstä, ennenkuin ne vanhuuttaan pilaantuvat, kuin että nämä perityt rikkaudet säilytetään myöhemmille sukupolville, on tähän kysymyseen vastattava, että koska yksityinen metsänomistaja useimmiten noudattaa edellistä suuntaa, valtion metsien tehtävänä ja niiden talouden päämääränä on arvopuuvarastojen säilyttäminen ja kestävä vaalinta. Jos kysymys esitettäisiin siinä muodossa, että vastakkaisiksi vaihtoehdoiksi asetettaisiin uudistuksesta huolehtimisen tärkeys ja kestävyysperiaatteen säilyttäminen — joka saattaa tuntua oudolta ja tarpeettomalta — on tunnustettava, että yksityinen useimmin edistää metsänuudistusta, vaikka tämä tapahtuisikin hänen tahtomattaan, esim. polttamisella tai paljaaksihakkauksella, ja että tukkipuiden jatkuvan saannin huolto kuuluu yhteiskunnan parasta valvovalle valtiovallalle.»

Nämä tällaiset yleiset mietelmät antavat Blomqvistin nytkin esitetylle tutkimukselle arvoa, vaikkakin sen kasvua koskevat tulokset perustuvat suhteellisen heikolle pohjalle,

Toisessa yhteydessä on viitattu Blomqvistin teokseen, »*Skogshushållningens nationalekonomi och synkpunter i forstpoliti*» (Metsätalouden kansallistalous ja metsäpoliittisia näkökohtia), joka valmistui 1893. Se on Blomqvistin teoksista arvokkaimpia. Se on muodollisessa suhteessa loppuun hiottu, kauttaaltaan luotettava ja asiallinen. Siinäkään ei ole kirjallisuusluetteloja, joka osoittaisi käytettyjen lähdekirjojen määrää, mutta tekstiin liitetyistä viitauksista huomaa pian, että niitä on paljon. Koko teos on vakuuttavana todistuksena Blomqvistin lukeneisuudesta ja harkitusta, kypsyneestä ajattelusta. Sillä on ollut vaikuttava merkitys metsätaloutemme kehitykseen ja mielipiteiden muodostumiseen, ja hänen metsäpoliittiset mielipiteensä, mikäli ne koskevat valtion metsätaloutta, ovat kai tänäkin päivänä yleensä vallitsevia. Yksityis-

metsätaloudesta hän on lausunut epäilyksensä, ja hänen sitä koskevia mielipiteitään nykyisin tuskin hyväksytään, mutta nykypolven asiana on osoittaa, että hän on erehtynyt. Mikään ei häntä olisi enemmän ilahduttanut, kuin jos hän olisi huomannut erehtyneensä.

Pari pientä kirjallista työtä on mainitsematta. Hän valmisti kirjan »*Om uppkvistning av träd*» (Puiden karsimisesta) 1879 ja »*Om skogseld*» (Kuloista) 1888. Ne olivat kansankirjasia ja niitä on sellaisina myöskin arvosteltava.

Näin on Blomqvistin kirjallinen- ja tutkimustyö pääasialisesti selostettu. Kovin laajahan se ei ollut. Häntä ei mikään kirjoittamisen intohimo vaivannut. Hän tarttui kynäänsä vasta sitten, kun hänellä oli jotain sanottavaa. Hän ei paisuttanut tekstiä suuremmaksi, kuin oli välttämätöntä. Hän ei rakastanut mitään kukkaiskieltä, mutta hän pyrki selvyyteen ja yksinkertaisuuteen. Hän oli erinomaisena esimerkkinä muille, ja hänen ansiokseen on luettava, että SMY:n Julkaisuihin ei yleensä eksynyt mitään aivan kevyttä jaarittelua.

Nykypolven miehille voi olla hyvä tietää, että Blomqvistin kirjallinen työ ei suinkaan tuottanut hänelle sanottavampia tuloja. Suurin osa oli ilmaiseksi annettua. SMY:n Julkaisuihin jätetyistä kirjoituksista ei yleensä tekijäpalkkioita maksettu, eivät liioin yhdistyksen johtokunnan jäsenet sihteerinä lukuunottamatta saaneet työstään mitään rahallista korvausta. Velvollisuuden tunto, asianharrastus ja totuuden etsimisen halu olivat ne liikkeellepanevat voimat, jotka asettivat kynän Blomqvistin käteen, ja se työ, jonka hän jälkeensä jätti, ei ollut tilapäisluontoista, vaan harkittua, tutkimusten, opiskelun ja kokemuksen sanelemaa.

Tuskin mikään kiitos olisi voinut Blomqvistia enemmän ilahduttaa kuin se, että hän maisterinvihkiäisissä Helsingissä toukokuun 30 p:nä 1897 sai vastaanottaa filosofian tohtorin arvomerkit. Ne annettiin hänelle »ulkonaiseksi tunnustukseksi Herra Johtajan isänmaallis-tieteellisistä ansioista, koska Herra Johtaja aina on pyrkinyt antamaan maan metsäopetukselle tieteellisen leiman, ja huomioonottamalla Herra Johtajan omat arvokkaat metsänhoi-

dolliskasvitieteelliset ja metsätalouden kansallistaloutta koskevat painetut julkaisut.»

Kun prof. Fredr. Elfving kirjeessään toukokuun 2 p:ltä 1897 ilmoittaa, että filosofinen tiedekunta on päättänyt kutsua Blomqvistin kunniatohtoriksi — mikä oli päätetty asia jo edellisissä vihkiäisissä, mutta jäi toteuttamatta, kun kunniatohtoreiden vihkiminen silloin jostakin syystä jäi tekemättä — ja kysyy, katsooko hän tarjotun kunnian 200 markan arvoiseksi, joka summa tulee kannettavaksi, vastaa Blomqvist m.m.: »Tiedoituksenne oli siinä määrin mieluisa, että olen aina säilyttävä Herra Professorin kirjeen tervetulleimpien ja ilahduttavimpien sanomien joukossa. Tämän suuresti kunnioittamani ja kallisarvoisen tunnustuksen rinnalla täytyy skeptillisen itsekritiikin nukahtaa, ja arvokas lahja on vastaanotettava kunnioittavalla ja syvällä kiitollisuudella.»

Tällä otteellaan yliopisto teki enemmänkin kuin Blomqvistin töiden tunnustamisen. Tunnustus kohotti myös Evon opiston asemaa, ja oli erinomaisena vastapainona sille usein kirjeälle arvostelulle, jonka alaisena varsinkin opisto, mutta myös sen johtaja jo kauan olivat olleet.

J. K.

Erottuaan metsäopiston johtajan toimesta kirjoitti Blomqvist lokakuun 31 p:nä 1903 Boreniukselle kirjeen, joka on katsottava eräänlaiseksi testamentiksi. Tässä kirjeessään hän sanoo:

»Mikäli minulla siihen voimia ja aikaa riittää, tahtoisin käyttää ne puulajiemme kuvaukseen, joista olen koonnut yhä enemmän tietoja, ja nämä tiedot tahtoisin saada paperille. Tarvinneeko minun sanoakaan, että tämän teen S. Metsänhoitoyhdistyksen hyväksi?»

Töistä, joihin olen uhrannut usean vuoden aherruksen, on puulajiemme (männyn, kuusen ja koivun) kasvua koskeva tutkimukseni suurin. Aineistoni on koottu kolmeen paksuun niteeseen, joista yksi käsittää Pohjois-Suomen, toinen Keski-Suomen ja kolmas Etelä-Suomen koealat. Se on kahteen kertaan uudelleen laskettu jonkin verran

A. G. Blomqvist v. 1902.

muutetuin taulukoin. Matkakertomukset, joita myöskin on kolme, voidaan hätätilassa painattaa sellaisinaan. — Tiedeseura (Vet. Societen) oli 1870-luvulla luvannut painattaa kaikki tyyni, mutta liian suuremμοiset suunnitelmani kasvukäyrien laskemisesta mahdollisimman pätevin menetelmin kaavoja käyttämällä, viivästyttivät asiaa, kunnes sain tohtori Gramilta Köpenhaminasta sen viisaan ohjeen, että käyttäisin »paksua kynää», (den breda penna), koska täten saatiin kaavojen mukaan lasketuista tuloksista niin vähän poikkeavia lukuja, että laskutoimitusta ei kannattanut suorittaa. Todisteita siitä minulla on itsellenikin tarpeeksi.

Nyt en ole ollenkaan kääntynyt Tiedeseuran puoleen ja olen sitä mieltä, että kaikki voitaisiin painatta SMY:n julkaisuissa. — — — Siinä tapauksessa, että muuttaisin manan majoille ennenkuin olen kerinnyt huolehtia kysymyksessä olevien töiden julkaisemisesta, tahdon toivomuksessani lausua, että SMY tai ystäväni pitäisivät huolta siitä, että nämä todisteet parhaimpien metsiköittemme tilasta, jossa ne olivat, ennenkuin suuri hävitys alkoi (1870 jälkeen), painettaisiin ja siten saataisiin säilymään.»

Tätä velvoittavaa toivomusta ei vielä ole täytetty.

LOPPUVAIHEET, ERO JA KUOLEMA.

Evon opiston elämässä ei 1890-luvulla tapahtunut enää sanottavia muutoksia. Se kulki tavanomaista ja vakiintunutta latuaan. Opettajisto pysyi entisellään, opetus samoin. Pohjalla liikkui niin opettajien kuin oppilaidenkin mielessä aavistuksia, että näin ei kauan jatkuisi. Alkoivathan enimmäkseen opettajat jo vanheta ja tiedettiin, että opetuksen siirtämistä yliopistoon vakavassa mielessä harkittiin.

Omasta puolestaan Blomqvist totesi ajan kuluvan, vuosien vierivän, ja hänessä alkoi vähin erin huomata eräänlaista filosofista rauhaa ja elämäntarkastamista syrjästäkatsojan silmillä. Hän oli jo selvillä siitä, että se hänen osaltaan ei enää tarjoaisi mitään odottamatonta uutta, vaan että edessä oli joko vanhuuden rauha, eläkkeelle joutuminen, tai että hän mahdollisesti ei enää sitäkään näkisi. Kolauksia hän oli saanut sen verran, että hän tiesi, mitä elämä on ja kuinka paljon siltä voitiin odottaa. Tämä vanhenevalle miehelle tarpeellinen opetus helpotti asettumista varsinaisen kiihkeän kilvoittelun ulkopuolelle, ja voimien keskittämistä siihen, joka vielä oli tarjolla ja jossa voi hyödyllistä jälkeä jättää.

Eihän elämä Evolla yleensä tarjonnut suuria yllätyksiä ja muutoksia, mutta kerran vielä Blomqvistin aikana lehti kääntyi, tuli uusi kehitysvaihe, joka poikkesi aikaisemmista huomattavasti. Tämä käänne tapahtui vphra Wreden erotessa metsähallituksen päällikön paikalta ja Hannikaisen astuessa hänen tilalleen. Hannikainen nimettiin metsähallituksen ylitirehtööriksi kesäkuun 18 p:nä 1902.

On tunnettua, että Hannikaisen nimitys herätti aikoinaan hyvin ankaraa arvostelua, johon ei niinkään ollut syynä se, että hänen pätevyyttään olisi tahdottu kieltää, kuin se, että Wrede oli eronnut

poliittisista syistä, venäläisen sortovallan yhä kireämmäksi käyvistä tunkeilevaisuudesta, ja että Hannikainen oli valmis tästä huolimatta ottamaan toimen vastaan. Tässä ei ole oikea paikka lähteä arvostelemaan Hannikaisen motiiveja — kehoittihan Wrede häntä ottamaan aukijääneen päällikön paikan — mutta on myönnettävä ja tunnustettava, että hän käytti tarjottua ja edesvastuullista asemaansa hyvin ja teki maamme metsätaloudelle suuria palveluksia. Miten Blomqvist suhtautui hänen nimitykseensä, siitä ei ole mitään todisteita, mutta luultavaa on, että hän sitä tuskin millään erinomaisella ilolla tervehti. Tämä ei kumminkaan merkinnyt sitä, että hän ei olisi ollut valmis asettumaan Hannikaiseen nähden täysin objektiiviselle kannalle. Päinvastoin on varmaa, että hän oli valmis yhteistyöhön.

Hannikaisen ja Blomqvistin välit olivat vähin erin parantuneet muutoinkin. Yhteistyö kruununmetsäkomiteassa oli heitä lähentänyt ja he olivat 1890-luvulla olleet kirjeenvaihdossa, jossa Hannikainen käytti hyvin kunnioittavaa kieltä. On myös varmaa, että Blomqvist mielihyvällä seurasi sitä tarmokasta työtä, jota Hannikainen nimityksestään asti teki metsätalouden hyväksi. Toisaalta on kyllä todennäköistä, että Blomqvist ei koskaan tuntenut suurempaa sympatiamia Hannikaista kohtaan, kun nim. Hannikainen aina oli ollut ja edelleen oli laskematon. Hän osasi olla erittäin ystävällinen ja hyväntahtoinen, mutta myöskin tyly ja häikäilemätön. Yhteisenä käsityksenä metsänhoitajakunnan keskuudessa lienee vallalla se, että Hannikainen oli oikeamielinen ja yllättävän puolueeton päällikkö, joka todella tavoitteli alaistensa virkamiesten parasta eikä antanut puoluekiihkon tekojaan määrätä. Mutta hän oli useinkin tahdittanut, tahtoi ikäänkuin näyttää valtaansa, ja erehtyi silloin tekemään sellaista, jota hän piankin katui. Väliin hän ei huomannut olleensa loukkaava, ja oli siitä syystä sekä hämmästynyt että vihainen, jos häntä siitä syytettiin. Mitä erityisesti hänen suhteeseensa Blomqvistiin tulee, niin Hannikainen varmaankaan ei luullut häntä koskaan loukanneensa. Suomen Metsänhoitolehdessä oli Hannikainen jo 1893, samassa vihkossa, jossa hän arvosteli Blomqvistin »Metsätalouden kansallistaloutta», julkaisut hänestä kauniin ja ylistävän kirjoituksen, jossa hän sanoo Blom-

qvistin toiminnan olleen metsänhoitomme perustamistyötä. »Se on ollut uutterraa, vakaata työtä kotimaisen metsänhoitomme kehittämiseksi. Hänen työnsä ei ole toimitettu suopeissa oloissa, joka on otettava katsantoon kun työn hedelmiä arvostellaan, mutta nämä hedelmät eivät sittenkään ole vähäisiä. Se astemäärä, jolla metsänhoidollinen harrastus ja ammattitaito meidän maassamme ovat, on enemmän kuin kenenkään muun, tirehtori Blomqvistin ansio. Ja paitsi niitä suoranaisia hedelmiä, joita hänen pitkä toimintansa on tuottanut metsiemme hyväksi, on hänen toimintansa oleva nuoremmalle metsänhoitajapolvelle pysyvänä esikuvana siitä, miten lämmintä harrastusta voipi ja täytyy, varsinkin meidän pohjoisessa maassamme, omistaa metsäin ja niiden suojelemisen eteen, minkälaista rakkautta metsämme vaativat siltä ammattikunnalta, jonka toimeksi on uskottu niiden hoitaminen.»

Syksyllä 1902 Hannikainen kehoittaa Blomqvistia laatimaan ehdotuksen opistolle hankittavasta kalustosta, opetusvälineistä ja -koneista. Vähän myöhemmin hän ilmoittaa ajavansa kahden uuden metsäkoulun perustamista, joista toinen sijoitettaisiin Tuomarniemelle, toinen Pällilään, ja pyytää Blomqvistilta kaikkea tarpeellista apua ja täydellistä suunnitelmaa näitä kouluja varten, joihin tulisi 24 oppilasta kumpaankin. Blomqvistin tekemässä ohjelmassa, jonka hän valmisti välittömästi, mitenkään vitkastelematta, hän katsoo ehdotetut paikat sopiviksi, ja vuotuinen menosääntö päättyy 20,150 mk:aan. Jo aikaisemmin Hannikaisen kesällä käytyä Evolla oli Blomqvist tehnyt suunnitelman Evon metsäkoulun laajentamiseksi.

Evon metsäopiston kirjekirjassa täyttävät Blomqvistin kirjoittamat kirjeet enimmänsä osan. Ne ovat hänen käsialaansa ja kauttaaltaan ruotsinkieliset, mutta 1902 syksyllä ne muuttuvat suomenkieliksi. Ensimmäinen suomenkielinen kirje koski eräälle opettajalle maksettavaa palkkaa, toinen opistolle luonnontieteiden opetusta varten hankittavia opetusvälineitä. Kolmas kirje, joka on Blomqvistin omaa käsialaa, sisältää lausunnon, jota metsähallitus oli pyytänyt hoitoalueiden jakamista koskevasta ehdotuksestaan. Blomqvist esiintuo

siinä tyytyväisyytensä ehdotuksen johdosta, ja puoltaa hoitoalueiden jaossa noudatettavaksi sellaista periaatetta, että rajoina käytettäisiin ensi sijassa vesistöjä ja että uudet hoitoalueet muodostettaisiin puun menekkioloja silmällä pitäen, ja että milloin se ei olisi mahdollista, toisessa sijassa noudatettaisiin hallinnollista ja kunnallista jakoa.

Kieli oli siis muuttunut ja muutos tapahtunut Hannikaisen vaatimuksesta. Blomqvist tätä kyllä pahoitteli. Hän sanoo yksityisesti, että metsähallitus pakottaa kirjoittamaan suomeksi, ja epäilee onko siitä kenellekään hyötyä. Hannikaisen velvoitus tuntuu nykyisin luonnolliselta ja Blomqvistin tyytymättömyys kenties sopimattomaltakin, mutta on huomattava, että asia koski vanhaa miestä, joka jo oli 66 vuotta täyttänyt ja jota nyt ei enää tarvinnut kasvattaa.

Blomqvistin viimeinen virallinen kirje on päivätty helmikuun 2 p:nä 1903. Se on ruotsinkielinen ja koskee aikaisemmin (siv. 294) mainittua lausuntoa yksityismetsiä varten asetettavasta poliisitarkastajasta sekä eräistä muista metsäkysymyksistä.

Keväällä 1902 Blomqvist ilmoittaa metsähallitukseen, että opistoon pyrkijöitä on kaikkiaan 62. Hän luokittelee nämä tapansa mukaan eri ryhmiin sen mukaisesti, kuinka ansioituneitakin he ovat. Ryhmiä on kokonaista kahdeksan ja oman ryhmänsä muodostavat sotilaat. Hän huomauttaa, että luentosaliin mahtuu kaikkiaan 22 kuulijaa. 1898—1900 oli Evolla ollut 20 oppilasta, 1900—1902 22, mutta 1902 niitä otettiin 30. Tämä oppilasmäärän kasvu ilahdutti Blomqvistia suuresti, ja hän kertoi, että luentosalin runsas kuulijakunta vaikutti hänen luentoihinsa virkistävästi. Mutta pitkäaikaiseksi tämä ilo ei enää tullut. Hänen oma loppututkintonsa oli lähellä ja hänen täytyi sitä varten valmistautua.

Perheolot.

Aina siitä asti kun Blomqvist oli tuonut nuoren vaimonsa Evolle oli heidän yhdyselämänsä jatkunut keskeytyksittä onnellisissa oloissa. Blomqvistin ammattitovereilleen kirjoittamissa kirjeissä kosketellaan

perheasioita suhteellisen vähän, mutta kumminkin sen verran, että vilahdukselta saa käsityksen pohjalla liikkuvista virtauksista. Jos olisi saanut näihin syvemmälti tutustua, olisi varmaan nähnyt, että keskinäinen arvonanto ja rakkaus jatkui koko elämän iän, ja että rouva Blomqvist oli niitä urhoollisia naisia, jotka ovat tukeneet ja tukevat edelleen suhteellisen eristetyissä oloissa toimivia miehiänsä, ja joita varsinkin metsänhoitajien on kiittäminen siitä, että heidän elämänsä on saanut sisältöä ja heidän purtensa pysynyt pystyssä. Kuvaavana piirteenä mainittakoon, että rouva Blomqvistilla oli likemmä 40 vuotta sama kotiapulainen, Anna-Lovisa Törnroos, joka vasta 1897 muutti vanhimman tyttären, Alhild Charlottan 1895 mentyä naimisiin metsänhoitaja Evert Vilhelm Nyströmin kanssa, hänen kotiinsa. »Uutta» emäntäänsä hän palveli hänen kuolemaansa asti (1922), ja muutti 1924 nuorimman tyttären, neiti Maria Elisabethin kotiin (Jyväskylään), jossa hän seuraavana vuonna kuoli.

Lapsia oli Blomqvistilla ja hänen rouvallaan kolme, edellä mainittujen kahden tyttären ohella poika Theodor Johannes, joka oli vanhin, syntynyt lokakuun 10 p:nä 1865. Lähinnä häntä oli Alhild, syntynyt marraskuun 5 p:nä 1868. Nuorin tytär syntyi tammikuun 16 p:nä 1878. Theodor Johannes (Hannes) Blomqvist seurasi isänsä jälkiä, oli Evon oppilaana 1886—88, harjoitti opinnoita Münchenissä 1891—92, toimi erilaisissa metsähallinnon viroissa ja nimitettiin 1903 Kankaanpään, myöhemmin Oriveden ja viimeksi uudesta muodostetun Keski-Hämeen hoitoalueen metsänhoitajaksi, jossa toimessa hän kuoli helmikuun 2 p:nä 1934. Hänen antautuessaan metsänhoitajaksi muodostui isän ja pojan välille uusi entisestään voimistuva ride, ja nuoren Blomqvistin harrastuksia ja töitä seurattiin mitä suurimmalla mielenkiinnolla. Kun vanhin tytär meni naimisiin metsänhoitajan kanssa, antoi tämäkin aiheetta yhä lisääntyvälle ammattikysymysten ja yhteisten intressien pohtimiselle, ja rouva Blomqvist tiesi hyvin, mitä metsänhoitajana ja hänen rouvanaan olo merkitsi.

Kun Evolle tuli vieras, olipa hän virallinen henkilö, tutkimusmatkailija tai muu asianharrastaja, oli Blomqvistin vieraanvarainen

koti hänelle avoinna. Tosin laitoksella oli vierashuone ja ravintola, mutta tavallisesti vieraat olivat Blomqvistin pöytävieraitakin. Tällaisia kävijöitä oli vuosien kuluessa paljon: Hough, Brown, Arnold, Danckelmann, Muret, Krog, mainitaksemme ulkomaalaisista huomatuimmat. Suomalaiset, etenkin Sederholm- ja Westermarck-suvun nuoret vierailivat talossa usein viipyen silloin tavallisesti pitemmän ajan, Ilmoni-suvun jäseniä ja Blomqvistin lanko prof. A. Liljenstrand perheineen oli myöskin kävijöiden joukossa.

Perheen yleensä onnellista elämää häiritsi rouva Blomqvistin ajan mukana aina lisääntyvä sairaalloisuus. Vakavampia sairauskohtauksia sattui jo 1880-luvun alkuvuosina ja 1886 Blomqvist rouvineen matkustaa Itävaltaan Ischlin kylpylään. 1888 uusitaan matka, joka tällä kertaa suuntautuu Kissingen-nimiseen kylpylään Baijeriin. Potilas toipuu ajaksi, mutta täydellistä tervehtymistä ei enää saada. Vielä kerran, 1901, tehdään matka yhdessä ensin Kissingeniin ja sieltä Sveitsiin, St. Beatenbergiin, ja siellä, kaukana kotimaasta, kun kotimatkaa jo suunniteltiin yllättää rouva Blomqvistin viimeinen vieras, kuolema, syyskuun 6 p:nä 1901. Tämä käänne oli Blomqvistille itselleen kohtalokas. Hän saa haudata vaimonsa vieraalle maaperälle ja palata tyhjäksi käyneeseen kotiinsa. Hän osoittaa harvinaisen suurta itsehillintää, josta on todisteena hänen kirjeensä Boreniukselle, sillä kirjeessä hän jaksaa rauhallisuudella puhua yhteisistä ammattiasioista. Tapahtuma ei kumminkaan mene seurauksitta. Hänen oma terveytensä saa kolauksen, joka sen lopullisesti mursi.

Sairaus ja kuolema.

Blomqvistin oma terveys oli pysynyt kauan hyvänä. 1879 hän Boreniukselle, joka oli valittanut unettomuutta, sanoo että hän omasta puolestaan voisi antaa muille mielellään ainakin »henkistä uneliaisuuttaan, joka mätäkuun aikana on ollut painostava». Blomqvist oli suhteellisen lyhyt, pikemmin keskimitan ala- kuin yläpuolella, ja siinä 50 vuoden korvissa hänen vartalonsa alkoi pyöristyä.

Hän sanoo siitä kerran: »mitä varjooi tulee, on sen läpimitta valittavasti kasvanut liian paljon viime aikoina, mikä pituuskasvun puutteessa voi johtaa liian suureen muotolukuun (vad min skugga beträffar, så har dess diameter tyvärr tillväxt alltför mycket i senaste tid, vilket vid saknande höjdtillväxt kan leda till alltför högt formtal)». 1888 hän valittaa, että hänellä on liiaksi taipumusta katarreihin, jotka häntä häiritsevät ja kiusaavat.

Elokuun 15 päivänä 1895 kauniina kesäpäivänä, oli Blomqvist sisarentyttärensä neiti Sigrid Sederholmin kanssa oleskellut pihamaalla rakennuksensa edustalla, meni sieltä saliinsa, ja oli tuskin 5 minuuttia myöhemmin kuullut neiti Sederholmin huutavan, että katto on tulessa. Noin 20 min. kuluttua oli mahdotonta huoneisiin enää mennä. Tuli poltti rakennuksen perustuksia myöten, ja palossa hävisi paljon arvokasta omaisuutta, myös tärkeitä muistiinpanoja. Kolme päivää sen jälkeen Blomqvist sairastui äkillisesti, sai sydänalaan tuskia, mikä todennäköisesti oli aiheutunut liiallisesta nostamisesta, kylmettymisestä ja rasituksesta. Hän oli silloin 59 vuotta vanha, ja tällainen otaksuttavasti sydäimestä johtuva pahoinvointi oli katsottava vakavaksi varoitukseksi. Sydämen heikontuminen ja kalkkiutumisen tekivät tuloaan. Vain silloin tällöin sattuvat äkilliset pahoinvoinnit sen ilmaisivat, muutoin Blomqvist oli terve ja täydessä työssä. Kävipä hän ulkomaillakin, kuten 1896 suuressa Nižni—Novgorodin näyttelyssä, jossa hän oli palkintotuomarina, ja 1897 Ruotsissa kruununmetsäkomitean asioilla.

Terveystilasta syistä 1901 tehdyllä matkalla Kissingeniin Blomqvist perille tullessaan iloitsee nähdessään ympäristön kauniita lehtimetsiä ja toivoo voivansa vielä saada kootuksi pienen jälkisadon tieteellistä tai muuta henkistä työtä. St. Beatenbergissa ja matkoillaan sinne hän sanoo tavanneensa saksalaisia ja sveitsiläisiä ammattitovereita ja keskustelleensa m.m. heidän kanssaan metsäkouluista.

1902 S. Metsänhoitoyhdistys vietti 25-vuotisjuhlaansa Evolla. Blomqvist oli mukana ja piti päivällisillä syvämietteisen puheen. Tämä oli hänen viimeinen kosketuksensa mainitun yhdistyksen kanssa. Hän ei enää pitänyt kokouksista ja pysytteli syrjässä. Tammikuussa

1903 hän vielä iloitsee lukukauden alkamisesta ja kertoo, että oppilaat ovat hankkineet itselleen poron, jolla he lystikseen ajelevat. Kevätlukukauden päätyttyä hän matkustaa Söderköpingiin voidakseen mahdollisesti saada »67-vuosilustolleen vielä lisäystä». Lääkärit eivät siellä kumminkaan enää uskoneet voivansa tätä antaa, ja tämän kuultuaan Blomqvist alkaa ajatella eroamistaan. »Viime lukuvuonna voin vielä esteettömästi luennoida kaksi tuntia peräkkäin — — — tentit eivät minua rasittaneet, mutta nyt olen heikompi kuin koskaan aikaisemmin. Vika on sydämessä — — —.» Näin sanottuaan Blomqvist ilmoittaa aina toivoneensa, että Borenius tulisi hänen jälkeäkseen. Samalla hän sanoo, että uusia opettajavoimia tarvitaan, johtajalla on aivan liian paljon erilaisia aineita opetettavanaan. Palkka on enemmän kuin 30 vuoden ajan ollut riittämätön, joten aina on ollut pantava omasta lisää. Hän luulee puolestaan, että B. Ericsson arvattavasti saa johtajan paikan. — — — »Elän nykyisin päivän kerrallaan ajattelematta paljonkaan loppuvaellustani, josta »le commencement de la fin» (lopun alku) on käsissä.»

Blomqvist jättikin erohakemuksensa, ja hänelle myönnettiin ero lokakuun (marraskuun?) 10 päivänä 1903. Hakemuksen toimitti perille Nummelin, ja kirjeessään marraskuun 23 p:ltä Blomqvist kiittää häntä, että hän antoi apuansa Blomqvistin virkatoiminnan loppunäytöksessä. »Tämän henkilökohtaisesti merkityksellisen tapahtuman johdosta ovat ajatuksemme varmaankin yhtyneet siinä, että nykyoloissa meille vanhemmille miehille tuntuu helpotukselta jättää valtion virka. Muutto tästä vanhasta ja rakkaasta kotiseudusta tulee kyllä hyvin ikäväksi.» Ja tässä kirjeessään hän kertoo, että hän aikoo muuttaa Sipilään, lähelle Leppäkosken asemaa. Myöhemmässä kirjeessään hän laskee leikkiä tästä uudesta asumuksestaan. Sinne pääsee helposti, mutta ympäristö vastaa vain hyvin vähäisiä vaatimuksia, jos luonnon kauneutta kysytään. Siellä on useita tiilitehtaita ja niiden aiheuttamia savikuoppia, mutta onpa jokikin, jonka lähteet ovat Evon kruununpuiston itärajalla. Hän kertoo Hackstedtin haeskelevan itselleen huvilaa Ruovedeltä tai Jyväskylältä ensi vuonna tapahtuvan eron johdosta.

Blomqvist viipyy vielä seuraavan vuoden alkuun Evolla. Helmikuun 8 p:nä hän ilmoittaa lähettäneensä jo puolet tavaroistaan Sipilään ja lopun menevän noin puolentoista viikon kuluttua. Helmikuun 12 p:nä hän on Evolla, ja sinä päivänä on hänen viimeinen kirjekorttinsa Evolta Boreniukselle päivätty. Seuraava kortti on Leppäkoskelta ja päivätty maalisk. 1 p:nä. Blomqvist on sitä kirjoittaessaan sairas. Hän sanoo saapuneensa perille helmikuun 23 p:nä. Käsiala on epävarmaa. Hän ei jaksa kirjoittaa enempää, mutta hän lopettaa korttinsa palaamalla metsäasioihin ja sanoo: »tri Cdr kuuluu olevan I lajia». Tämä oli viimeinen kirje, jonka hän itse Boreniukselle kirjoitti. Vieraalla käsialalla on vielä muutamia rivejä maaliskuun 14 p:ltä.

Terveys ei palannut, päinvastoin se huononi. Sydän teki raskaasti työtä, tuli aikoja, jolloin Blomqvist oli tiedotonna. Toukokuun 12 p:nä elämä sammui. Kuolinvuoteen ääressä olivat hänen tyttärensä.

Liian syvällä Evon maaperässä olivat hänen juurensa. Ne katkesivat, kun ne nostettiin, eikä vanha puu ottanut enää viihtyäkseen uudessa ympäristössään, vaan kuihtui ja kaatui.

LOPPUSANAT.

Blomqvistin kuolema sattui ajankohtana, joka oli maamme historiassa pimeimpiä. Bobrikov oli valtansa kukkuloilla ja suunnittele toista voimakkaampaa iskua toisensa jälkeen kansallisuutemme tuhoamiseksi ja maamme muuttamiseksi tavalliseksi venäläiseksi maakunnaksi. Kansamme oli keskenään eripuraisista ja vastakohtat sovittamattoman jyrkät. Passiivinen vastarinta oli pääasiassa murrettu ja epätoivo oli valtaamaisillaan mielet. Salassa toimivat tesin jo aktiivisen vastarinnan miehet ja punoivat liittoa Venäjän vallankumouksellisten ja Japanin kanssa, mutta siitä oli vain harvoilla tietoa. Kaikki oli harmaata ja tulevaisuus tuntui lohduttomalta. Tämän kaiken keskellä vietettiin Runebergin syntymän 100-vuotis muistoa, ja tilaisuudesta tuli valtava, nostava juhla, joka hetkeksi kokosi ja yhdisti ja osoitti mitä voimakkaimpien isänmaanrakkauden virtojen olemassaolon.

Runeberg-juhlan johdosta Blomqvist sai iloita, Japanin sodan alun hän sai todeta, mutta hän ei elänyt nähdäkseen Eugen Schaumanin uhrausta eikä Japanin sodan seurauksia. Blomqvist kuului niihin, jotka kutsuttiin pois juuri silloin kuin tilanne oli uhkaavin ja toivon kipinä oli ikäänkuin sammunut. Hän kuulee kerrottavan, että Bobrikov suunnitteli Evon metsäopiston venäläistyttämistä, ja lausui siitä huolensa ja surunsa. Kenties oli kevyttä silloin poistua, mutta hänen kuolemansa peittyi tavallaan tähän tapahtumien paljouteen, siihen jännitykseen, jossa elettiin.

Näin on ymmärrettävissä, että hänen lähtönsä tavallaan meni huomaamatta ohi. Ei tosin niin, etteikö sitä olisi surtu ja valitettu ja ettei haudalla olisi häntä kunnioitettu, mutta hänen hautansa lakais-

tiin vähän kuin huomaamatta umpeen. Olihan hän jo vanha ja poistumaan valmis. Metsätalouden alalla oltiin keskellä Hannikaisen uudistuksia, jotka antoivat paljon työtä ja odottamattomia mahdollisuuksia. Evolla tehtiin laskelmia, miten kauan opisto saisi pysyä entisellään ja miten siellä asiat järjestyisivät. Elämä kulki tavallista kiihkeämpänä ja laskemattomana latuaan, ja kuolleet saivat silloin, kuten aina, haudata kuolleensa. Ja niin voimakas oli metsätalouden alalla tapahtuva uudistustyö, niin mullistava korkeimman metsäopetuksen muutos, että ei ollut aikaa katsoa taakseen tai pysähtyä mennyttä miettimään.

Eikö Blomqvistin työlle sitten annettukaan arvoa?

Ehdottomasti, suurta arvoa. Hänen ammattitoverinsa, oppilaansa ja monet ystävänsä tekivät voitavansa osoittaakseen sitä. Blomqvist sai vastaanottaa eläissään monta todistusta niinhyvin heidän kunnioituksestaan kuin rakkaudestaan. S. Metsänhoitoyhdistys kutsui hänet kunniajäsenekseen 1896. Joulukuun 20 p:nä 1900, jolloin oli kulunut 40 vuotta Evon metsäopiston ensimmäisen ohjesäännön ilmestymisestä, hän sai vastaanottaa »entisiltä ja nykyisiltä» oppilailtaan kauniin adressin, jossa sanotaan m.m:

»Neljäkymmentä vuotta on kulunut siitä, kun Anton Gabriel Blomqvist ensimmäisenä suomalaisena metsänhoitomiehenä laati suunnitelman suomalaisen metsän taloutta varten ja opetuksellaan alkoi jakaa muille rikkaita tietojaan.

Kolmekymmentä vuotta on kulunut siitä, kun Anton Gabriel Blomqvist määrättiin Evon metsäopiston johtajaksi ja tässä oppilaitoksessa hän on puoleensa vetänyt yhä kasvavan oppilasmäärän ja levittänyt metsänhoidon ja -suojelun harrastusta laajoihin piireihin.

— — — Tänä Teille useassa suhteessa merkittävänä ajankohtana on meillä Teidän entisillä ja nykyisillä oppilailta, jotka olemme päässeet osallisiksi Teidän runsaista tiedoistanne, joita Teidän lämmin harrastuksenne on innoittanut ja Teidän kohoittava esimerkkinne on työhön kannustanut, tarvis lausua Teille kiitollisuuden ja kunnioituksen tunteemme.»

Adressin ohella jätettiin Blomqvistille 1000 mk stipendirahaston pohjaksi, ja annettiin hänen päättää miten sen korot jotakin metsätaloudellista tarkoitusta varten jaettaisiin. Rahasto, jota Blomqvist itse kartutti toisella puolella, on olemassa, ja siitä jaetaan palkintoja metsänhoidon ylioppilaille parhaimmasta kirjoituksesta metsänhoidon, metsänarvioimisen tai metsäteknologian alalta.

Blomqvistin virasta eroamisen jälkeen kävi oppilaiden lähetystö pyytämässä lupaa hänen muotokuvansa maalaamiseen. Muotokuvaa ei valitettavasti ennätetty valmistaa ennen kuolemaa, ja valokuvien perusteella sen sitten maalasi Eero Järnefelt. Kuva on nykyisin yliopiston metsätieteellisen luentosalin seinällä.

Lukuisat olivat ne, jotka muistivat häntä hänen 60-vuotispäivänään ja hänen luopuessaan virastaan, ja kaikissa kirjeissä, jotka hän silloin sai vastaanottaa, kuvastuu lämmin kunnioitus ja kiitollisuus. Hänen vanhat oppilaansa ja läheiset ystävänsä, ennen muita hänen uskollinen ja ihaileva oppilaansa, ylimetsänhoitaja Alex. Borenius, mutta myös paljon vanhemmat tuttavat aina Tharandtin ajoilta, joiden kanssa hän yli 40 vuotta oli ollut kirjeenvaihdossa, kuten Hörbye ja Krog, häntä muistivat, ja kirjeissään he eivät löydä sanoja riittämiin hänen uskollisuutensa ylistämiseksi.

Hallituskin häntä muisti normaalisin väliajoin lähettämillään kunniamerkillä, ja, hänen erotessaan, 40-vuoden nuhteettoman palveluksen ansiomerkillä.

Edellä on jo kerrottu, että yliopisto antoi hänen työlleen tunnustusta suomalla hänelle kunniatohtorin arvon, mikä häntä erikoisesti ilahdutti.

Ystävyys ja kiitollisuuden osoitukset tuottivat Blomqvistille luonnollisesti suurta iloa ja tyydytystä.

Jokainen on kohdaltaan oman aikansa edustaja, mutta Blomqvistista voidaan sanoa, että hänen mukanaan siirtyi metsätaloudelliseen historiaamme kokonainen aikakausi. Hän oli johtavien metsänhoitajavalioiden joukossa sen sivistyspiirin edustaja, joka oli lahjoittanut maallemme paljon jaloja kansalaisia, mutta joka kuuluu menneeseen aikaansa. Tuli uusi aika ja uusia miehiä.

Mutta Anton Gabriel Blomqvistin hautakiven ääreen on, kaikkien niiden jo aikoja sitten poistuttua näyttämöltä, jotka ovat hänet tunteet ja hänen välittömän vaikutuksensa alaisina olleet, kokoon-tuva aina, niin kauan kuin tässä maassa metsätalouden alalla tehdään rakentavaa työtä, hänen työnsä kiitollisia jatkajia hänen muistoaan kunnioittamaan, muistoa, joka kokoaa ja velvoittaa.

ANTON GABRIEL BLOMQVISTIN hautakivi
Helsingin vanhalla hautausmaalla.
Kuvanveistäjä Rob. Stigellin
käsialaa.

Rouva SOPHIE ALFHELD BLOMQVISTIN
hautakivi St. Beatenbergin hautaus-
maalla Sveitsissä.

LÄHDEKIRJALLISUUTTA.

- AMINOFF, TORSTEN: Piirteitä Evon lohkokauksien tuloksista. SMY. Julk. XXV siv. 166.
- BLOMQUIST, ANTON GABRIEL: Äro nu gällande lagstadganden rörande skogseld för ändamålet tillfyllesgörande — — — ? FFM. I. siv. 19—20.
- »— Huru böra premier för skogars uppdragande medelst sådd och plantering utsättas — — — FFM. I. siv. 22.
- »— På hvilket sätt skola försök anordnas med uppqvistning af träd för vinnande af timmervirke — — — FFM. I. siv. 23.
- »— Öfverblick öfver forstvetenskapens utveckling i senaste tid. FFM. I. siv. 47—71.
- »— Om uppqvistning af träd. FFM. I. siv. 167—214.
- »— Replik till Herr A. Sivén i uppqvistningsfrågan. FFM. II. siv. 81—87.
- »— Statistiska studier för utrönande af Finlands internationella ställning såsom skogsproducerande stat. FFM. II. siv. 89—124.
- »— Några i forstligt hänseende anmärkningsvärda naturföreteelser under de senaste åren. FFM. II. siv. 125—233.
- »— På hvad sätt borde på medelstora och större landtegendomar skogens förvaltning lämpligast organiseras för ernående af en bättre skogsskötsel än den nu vanliga? FFM. II. siv. 141—144.
- »— Då bildande af kommunalskogar utan tvifvel vore högst önskvärdt, frågas, under hvilka förhållanden och på hvad sätt dylika skogar kunde inrättas? FFM. II. siv. 170—176.
- »— Finlands trädslag i forstligt hänseende beskrivna, »Tallen», »Granen». FFM. III.
- »— Anteckningar om Rysslands skogsväsende vid expositionen i Moskva 1882. FFM. IV. siv. 47—76.
- »— Genom hvilka medel kunde allmänhetens intresse för skogarna och skogsväsendet i landet höjas? FFM. IV. siv. 124—126.
- »— Hvilka principer böra iakttagas vid skogens indelning i block? FFM. IV. siv. 178—185.

- BLOMQVIST, ANTON GABRIEL: Slutligt svar till A. Sivén (i qvistningsfrågan). FFM. IV. siv. 245—246.
- »— Vore det önskvärdt att i stora forstrevir, där till följd af arealens vidsträckthet — — — likväl inom något försöksblock underkasta skogen regelbunden behandling — — —? FFM. V. siv. 67—70.
- »— Iakttagelser angående sibiriska lärkträdet, pichtagranen och cembratallen i deras hemland samt om forstliga förhållanden därstädes. FFM. V. siv. 149—181.
- »— Skogsbruket vid nordiska Industri-, Landtbruks- och Konstutställningen i Köpenhamn 1888. FFM. VI. siv. 147—178.
- »— Säräisniemi och Pyhähäkki kronojordar. FFM. VI. siv. 195—206.
- »— Vore det möjligt att i olika trakter af landet bilda smärre gillen för skogsvård, såsom filialer af finska forstföreningen? FFM. VII. siv. 76—78.
- »— På hvilka sätt kunna de odlingsbara markerna inom kronojordarna lämpligast och bäst tillgodogöras samt bosättningen inom dem befrämjas med tillgodoseende af skogens bibehållande och vård? FFM. VII. (lisävihko) siv. 1—23.
- »— Är en undervisningskurs för utbildande af skogsvaktare i norra Finland af behovet påkallad och huru borde denna i sådant fall ordnas? FFM. VIII, siv. 73—79.
- »— Anmälan om Pflanzenbiologische Studien aus russisch Lappland — — — von A. Osv. Kihlman. H.fors 1890. FFM. VIII. siv. 124—139.
- »— Är en dimensionslag mot afverkning af klenvirke för export nyttig och genomförbar? FFM. IX. siv. 229—237.
- »— Hvilka erfarenheter finnas angående lämpligaste sätten för lärkträdsodling i Finland — — —? FFM. XI. siv. 52—66.
- »— Hvilket inflytande har slipvedsafverkningen haft på landets skogar och huru borde densamma lämpligast ordnas? FFM. XIV. siv. 29—31.
- »— Berättelse av A. G. Blomqvists på grund af Forststyrelsens förordnande verkställd resa inom Åbo, Wasa och Uleåborgs län 1867, nordliga delen af Uleåborgs län 1868 och inom södra delen af landet 1869 — — — Käsikirj.
- »— Tabeller framställande utvecklingen af jämnåriga slutna skogsbestånd, af tall, gran och björk. Valtion julk. 1872.
- »— Några ord till belysning af den nuvarande skogsfrågan i Finland. 1874.
- »— Några iakttagelser rörande fröbildningens periodicitet hos tallen och granen samt rörande ekorrens förekommande i Finland. Societas pro Fauna et Flora Fennica 1875.
- »— Eine neue Methode den Holzwuchs und die Standortvegetation bildlich darzustellen. Finska Vet. societetens Medd. 1879.

- BLOMQVIST, ANTON GABRIEL: Skogshushållningens nationalekonomi och synpunkter i forstpoliti. Helsingfors, G. W. Edlunds förl. 1893.
- »— Undersökningar af tjocklekstillväxten hos timmerträd af tall och gran i olika delar af Finland. FFF. publ. 1897.
- »— Några ord med anledning af Evois forstinstituts 20-åriga minne, sagda den 4 mars 1882. FFM. XXI. siv. 229.
- »— Hälsningstal, hållet den 1 mars 1902, på årsdagen af forstinstitutets öppnande för 40 år sedan FFM. XXI. siv. 241.
- BLOMQVIST, T. J.: Evois forstinstitut. FFM. VIII. siv. 151—185.
- BORENIUS, A.: Anton Gabriel Blomqvist. FFM. XXI. siv. 1—15.
- CAJANDER, A. K.: Katsaus Evon metsäopiston vaiheisiin. SMY. Julk. XXV. siv. 249.
- »— Metsänhoidon perusteet II, Suomen dendrologian pääpiirteet. Porvoo, Verner Söderström O.Y. 1917.
- »— Metsätieteellinen tutkimustoiminta ulkomailla ja ehdotus sen järjestämiseksi Suomessa. Helsinki. 1909.
- Evon metsänvartijakoulun neljäkymmenvuotisjulkaisu 1876—1916.
- Evon muistoja, Evois minnen 18 1/3 62—19 1/3 12. Julkaisu metsänhoito-oppilasyhdistys »Metsämiehet». Helsinki 1912.
- FORSSTRÖM, ERNFRID: Kirjoituksia Valvojassa 1890.
- Forstwirtschaftliches Jahrbuch, herausgegeben von der königlich Sächsischen Akademie für Forst- und Landtwirthe zu Tharandt, 6. Band 1850, 13. Band 1859.
- GAYER, KARL: Der Waldbau. Berlin, Paul Parey. 1898.
- GEBHARD, HANNES: Korkein maanviljelysopisto yliopistoon. Valvoja 1896.
- »— Metsäpolitiikkimme pääkysymyksiä. Valvoja 1897.
- »— Väittelyä. Valvoja 1897.
- GRIPENBERG, LENNART: Kymmene Flottningsförening, Minnesskrift med anledn. av 50-årig gemensam flottning i Päijänne vattenområde 1873—1922. Helsingfors. 1924.
- GYLDÉN, C. W.: Handledning för skogshushållare i Finland. Helsingfors 1853.
- HANNIKAINEN, P. W.: Metsänhoidosta I, Metsänkasvatuksesta. 1882.
- »— Silmäys metsänhoidon nykyiseen kantaan maassamme. S.M.lehti 1888.
- »— Tarkastuksia kruunun metsiin. S.M.lehti 1888.
- »— Evo vai polyteknikum? Mietteitä metsänhoito-opetuksesta. S.M.lehti 1888.
- »— Kruunun yhteis- ja liikametsien käyttämisestä. S.M.lehti 1888 ja —89.
- »— Metsänhoito-opetus ja sen kehitys. S.M.lehti 1890.
- »— Mitä voidaan tehdä metsänhoitoharrastuksen kohottamiseksi maassamme? S.M.lehti 1890.

- HANNIKAINEN, P. W.: Meidän ohjelmamme metsänhoidolle Suomessa S.M.lehti 1891.
- »— Metsänhoitokirje. S.M.lehti 1890.
- »— Valtiopäiviltä (selostus). S.M.lehti 1891.
- »— Havaintoja metsänhoidon ja sen opetuksen aloilla Keski- ja Pohjois-Euroopan maissa. S.M.lehti 1892.
- »— Metsänhoitomme toiveet. S.M.lehti 1893.
- »— Kruununmetsäin asuttamishdotuksista. Valvoja 1890.
- »— Asutuksen ja viljelyksen edistäminen kruununmailla. S.M.lehti 1892.
- »— Katsaus muutamii huomattavimpiin ilmauksiin metsätoimen alalla viime vuosien kuluessa. S.M.lehti 1892.
- »— Anton Gabriel Blomqvist. S.M.lehti 1893.
- »— Arv. A. G. Blomqvistin teoksesta Skogshushållningens nationalekonomi. S.M.lehti 1893.
- »— Suomen metsät kansallis-omaisuutenamme. Helsinki, Kustann.yht. Otava. 1896.
- HANHO, J. T.: Tutkimuksia Suomen metsätalouden historiasta 19 vuosisadalla. SMY. Julk. Helsinki. 1915.
- »— Evon metsäopiston perustamisvaiheista. M.A. 1916. siv. 367.
- HEIKEL, T. A.: Suomen Metsänhoitoyhdistys 1877—1927. Helsinki. 1927.
- HEIKINHEIMO, OLLI: Punkaharju. Helsinki. 1927.
- HEIKKILÄ, T.: Tuotantotaulut pääpuulajeillemme, männylle, kuuselle ja koivulle. SMY:n julk. Helsinki. 1914.
- HELANDER, A. BENJ.: Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapion synty. Helsinki. 1914.
- »— Evon metsäopiston avaamisen 50-vuotispäivänä 1/3 1912. SMY. Julk. XXIX. siv. 113.
- HERTZ, MARTTI: Metsähallitus 1859—1934. Helsinki. 1934.
- HOLMERZ, C. G.: Vägledning i Skogshushållning. Stockholm, P. A. Norstedt & söners förl. 1879.
- ILVESSALO, LAURI: Versuche mit ausländischen Holzarten im Staatsforst Vesijako. Acta forestalia fennica 2. 1913.
- »— Raivolan lehtikuusimetsä. Eripainos Metsätiet. Koelaitoksen Julk. 5. Helsinki. 1923.
- »— Metsätieteellinen tutkimustoiminta Suomessa. Eripainos Acta forestalia fennica 31. 1926.
- ILVESSALO, YRJÖ: Kasvu- ja tuottotaulut Suomen eteläpuoliskon mänty-, kuusi- ja koivumetsille. S. Metsänhoitoyhd. Tapio. Helsinki. 1920.
- »— Metsätyyppien esiintyminen eri maalajeilla. Metsätiet. Tutkimuslaitoksen Julk. 18, 5. Helsinki. 1933.

- Komiteamietintöjä: Kommissionens för undersökning af förhållandena inom kronoskogarna i Finland underd. berättelse om de af kommissionen under sommaren 1866 inom kronoskogarna i Tavastehus, Åbo och Björneborgs län verkställda resor och därvid gjorde iakttagelser. H:fors. 1867.
- Från komitén för revision af gällande stadganden om disposition af kronans allmänningar och öfverloppsjordar. 1888.
- Yksityismetsäin tutkimusta varten asetetulta komitealta (N:o 5). 1898. Komitealta, joka on asetettu antamaan lausuntoa niistä periaatteista, joihin valtion metsätalouden tulisi perustua. (N:o 5). 1900.
- Komitealta, joka on asetettu antamaan lausuntoa valtionrautateiden polttoaineen ja puutavaraintarpeen täyttämistä. (N:o 6). 1901.
- Valtionmetsäkomitean mietintö N:o 1. 1920.
- Asutustoimintakomitean mietintö 31/5. 1933.
- KUNZE, MAX: Lehrbuch der Holzmesskunst. Berlin, Wiegandt & Hempel. 1873.
- LAGUS, HUGO: Fredrik Wilhelm Rosenlew 1831—1892. W.S.O.Y. Porvoo. 1931.
- LAPPI-SEPPÄLÄ, M.: Tutkimuksia siperialaisen lehtikuusen kasvusta Suomessa. Eripainos. Metsätiet. Koelaitoksen Julk. 12. Helsinki. 1927.
- Metsänhoitolaitoksen 75-vuotisjuhla. Helsinki. 1934.
- NORDBERG, S. & HAVO, T.: Ulkomaalaisten neulaspuiden menestymisestä Evon ruununpuistossa. SMY. Julk. XXV. siv. 134.
- NUMELL, K. J.: Till Claes Wilhelm Gyldéns minne. FFM. I. siv. 217.
- PALMÉN, E. G. ja SOLITANDER, AXEL: Sahateollisuus ja puutavaran vienti. Oma Maa VI. siv. 165.
- PELLIKKA, J.: Valtion metsien hoidosta. Jyväskylä. 1887.
- »— Valtion maat ja metsät. Kuopio. 1889.
- »— Kruununmaitten viljelykselle luovuttamisesta. Sotilasvirkatalot ja Amerikkaan muuttamisesta. Helsinki. 1898.
- RAMSAY, ANDERS: Från barnaår till silverhår. Helsingfors, Söderström & C:o. 1904.
- RÖPKE, WILHELM: Konjunktur och kriser. Stockholm. Kooperat. förb. bokförlag 1934.
- SCHAUMAN, AUGUST: Från sex årtionden i Finland. Helsingfors. Holger Schildts förl. 1922.
- SCHOTTE, GUNNAR: Lärken och dess betydelse för svensk skogshushållning. Meddelanden från Statens skogsförsöksanstalt, häft. 13—14. Stockholm. 1917.
- SNELLMAN, J. V.: Rautatierakennuksista Suomessa. I. Suomen sisäiset kululaitokset. Litteraturbladet 1856. Kootut teokset VI. siv. 77.

- SNELLMAN, J. V.: Rautatie ja rautatiet Litteraturbladet 1860. Kootut teokset VI. siv. 453
- »— Haminassa vuonna 1860 pidetyn viidennen yleisen maanviljelyskokouksen keskusteluja, Litteraturbladet 1861. Kootut teokset VI. siv. 521.
- »— Metsätalous ja sahaliike. Saima-lehdestä. Kootut teokset VI. siv. 129.
- »— Oppineelle valtiotalouden tutkijalle B. Bille (J. J. Nordström). Saima-lehdestä. Kootut teokset V. siv. 138.
- »— Rautatieasia. Litteraturbladet 1863. Kootut teokset VII. siv. 219.
- »— Kotiteollisuudesta. Finlands Allmän. Tidn. Kootut teokset VII. siv. 301.
- »— E. von Berg: Berättelse om Finlands skogar. Kootut teokset VIII. siv. 354.
- »— Metsähallituksen toiminnasta. Kootut teokset XI. siv. 362.
- »— Evon metsäopiston sulkemisesta. Kootut teokset XI. siv. 371.
- »— Sahausmaksun lakkauttamisesta. Kootut teokset XI. siv. 436.
- STRÖMBORG, E. V.: Om Uleåborgs län och forstväsendet, några upplysningar. Helsingfors. 1862.
- Suomen Metsänhoitajat, Finlands forstmästare 1851—1931. Julk. Suomen Metsänhoitajaliitto. 1931.
- WAHLGREN & SCHOTTE: Sveriges skogar. Stockholm, Lars Hökerbergs förl. 1928.
- (Valtioneuvoston) Senaatin Kamaritoimitusk. pöyt. n:o 30 6/2. 1895:
Frågan om ytterligare inköp af skogsmarker för kronans räkning.
Kej. Senatens för Finland bref till Forstst. ang. försäljning af sågstock från kronoskogarna i Finland. 26/5. 1893.
H.K.M:s nådiga kung. innefattande närmare föreskrifter huru förfaras skall vid uppg. af planer för skogshushålln. å prästerskapets i evang. luth. församl. i Finland boställen. 5/2. 1895.
- WESTERMARCK, HELENA: Elisabeth Blomqvist, hennes liv och gärning. Helsingfors, Söderström & C:o. 1916.

Kirjeenvaihto:

A. G. Blomqvist: ylimetsänhoitaja Alex. Boreniukselle

vuosina 1865	1 kirjettä	vuosina 1889	44 kirjettä
» 1866	1 »	» 1890	39 »
» 1868	1 »	» 1891	22 »
» 1876	2 »	» 1892	10 »
» 1877	2 »	» 1893	8 »
» 1878	6 »	» 1894	8 »
» 1879	15 »	» 1895	9 »
» 1880	12 »	» 1896	16 »

vuosina 1881	18 kirjettä	vuosina 1897	14 kirjettä
» 1882	16 »	» 1898	3 »
» 1883	15 »	» 1899	4 »
» 1884	18 »	» 1900	5 »
» 1885	22 »	» 1901	5 »
» 1886	32 »	» 1902	3 »
» 1887	59 »	» 1903	3 »
» 1888	47 »	» 1904	4 »

Alex. Borenius: A. G. Blomqvistille

vuosina 1880	1 kirjettä	vuosina 1893	5 kirjettä
» 1881	14 »	» 1894	7 »
» 1882	9 »	» 1895	10 »
» 1883	1 »	» 1896	15 »
» 1884	— »	» 1897	9 »
» 1885	7 »	» 1898	8 »
» 1886	22 »	» 1899	4 »
» 1887	33 »	» 1900	5 »
» 1888	35 »	» 1901	5 »
» 1889	26 »	» 1902	6 »
» 1890	17 »	» 1903	4 »
» 1891	11 »	» 1904	2 »
» 1892	— »		

Kirjeitä A. G. Blomqvistille ruotsalaisilta, norjalaisilta ja tanskalaisilta metsänhoitajilta, kuten:

P. Chr. Asbjörnsen, J. E. V. Boas, H. Hall, I. Hörbye, A. E. Krog, Fr. Lovén, A. G. Myhrwold, P. E. Müller, C. V. Prytz, F. Segerdahl, C. Sjögreen, Th. Örtenblad, J. O. af Zellén.

Evon metsäopiston kirjekonseptit vv. 1859—1903.

Evon metsäopiston saapuneiden kirjeiden diaario 3/6 1859—21/12 1860.

P. W. Hannikainen: A. G. Blomqvistille.

Kirjeitä vuosilta —81, —82, —83, —85, —87, —94, —95, —96, —99, 1900, —02.

Useita kirjeitä eri henkilöiltä, kuten:

Henrik Aminoff, Knut Arborelius, Walfrid Bergh, F. Gideon Bergroth, Th. Cannelin, A. von Daehn, G. W. Edlund, Fredrik Elfving, K. O. Elfving, B. Ericsson, E. Forsström, Hannes Gebhard, Edvard Hjelt, K. F. Ignatius, E. L. von Julin, F. Linder, Robert Montell, K. J. Numell, C. Nummelin, Edvin Nylander, E. G. Palmén, J. A. Palmén, H. R. Sandberg, G. A. Serlachius, E. Th. Sallmén, Albert Sivén.

Anton Gabriel Blomqvist.

Anton Gabriel Blomqvist wurde am 29. Januar 1836 in Helsinki geboren. Seine Eltern waren der Professor der Litteraturgeschichte und Ästhetik Alexander Blomqvist und dessen Ehefrau Christina Charlotta geb. Harring. Das Blomqvistsche Haus, dessen Glied er wurde, vertrat die höchste Bildung jener Zeit. Als Universitätslehrer stand Professor Blomqvist in lebhafter Berührung mit dem Lehrkörper der Hochschule, und in seinem Heim trafen sich viele hervorragende Zeitgenossen sowohl aus dem Gebiet der Wissenschaften als auch der Kunst. Dieser Umstand hatte natürlich einen weitreichenden Einfluss auf die Entwicklung der Kinderschar, die um ihn heranwuchs, so auch auf Anton Gabriel, dessen Begriffe und Interessen hierdurch frühzeitig geprägt wurden.

Anton Blomqvist war nur 13 Jahre alt, als sein Vater starb, und nur 15, als seine Mutter dem Gatten folgte. Er erhielt seine Schulbildung teils in der Familie, teils im privaten Lyzeum zu Helsinki (Helsingfors privata lyceum). Im Jahre 1852, also mit vollendeten 16 Jahren, wurde er Student und widmete sich naturwissenschaftlichen Studien. Es wird erzählt, er habe die Absicht gehabt, Arzt zu werden. Aus irgend welchem Grunde, wahrscheinlich wegen der verschlechterten wirtschaftlichen Verhältnisse der Familie, trat jedoch in seinem Vorhaben eine entscheidende Wendung ein. 1855 wurde er in die Bücher der Landmessereiverwaltung eingetragen und begab sich als Landmessereleve nach Pohjanmaa, um dort Arbeiten, die zu seinem neuen Beruf gehörten, auszuführen. Dieser Schritt hatte auf seine Entwicklung einen bemerkenswerten Einfluss. Er kommt nun in eine ganz neue Umgebung und in Verhältnisse, die ihm bis dahin ganz fremd waren. So bekommt er eine Vorstellung von der Lebensweise und der Lebenshaltung unserer Landbevölkerung. Auch in anderer Beziehung wird dieser Zeitabschnitt für ihn entwickelnd. Er wird vertraut mit den Arbeiten und Pflichten eines Landmessers, lernt Gesetze kennen, die für das wirtschaftliche Leben wichtig sind, und erlernt die Abfassung von Urkunden und Karten, wozu sowohl Genauigkeit als auch Sorgfalt und systematische, geordnete Arbeit gehören.

Zum Bekanntenkreise der Blomqvistschen Familie gehörte wahrscheinlich auch der Chef der Landmesserei- und Forstverwaltung C. W. Gyldén, und es ist nicht unmöglich, dass dieser auf Blomqvists Fähigkeiten aufmerksam wurde. Da Gyldén zu dieser Zeit stark mit der Organisation der Forstverwaltung und der Gründung einer neuen Forstschule beschäftigt war, ist es sehr gut möglich, dass Blomqvist von ihm zum mindesten einen Wink erhielt, dass es für dies Gebiet neuer Kräfte bedürfe, und dass z.B. Lehrerstellen an der neuen Forstschule in Evo in der nächsten Zeit besetzt werden müssten. Wie dem nun auch sein mag, im Jahre 1857 finden wir Blomqvist, der die Feldmesserauskultanten-Prüfung abgelegt hatte, unter denjenigen, welche sich um eine Staatsunterstützung für Studien an einer ausländischen Forstlehranstalt bewarben. Sein Jugendfreund und Studentenkamerad vom gleichen Jahrgang J. E. Furuhjelm bewirbt sich auch. Beide erhalten sie, und so werden ihre Schritte in die Bahn gelenkt, aus der sie nun nicht mehr weichen sollten.

Sie begaben sich zusammen nach Tharandt in Sachsen und durchliefen den zweijährigen Lehrgang dieser Forstlehranstalt. So wurde Tharandt in forstlichen Kreisen bekannt, und viele junge Männer folgten dem Beispiele Blomqvists und Furuhjelms. Jedoch durchliefen nicht alle wie diese den ganzen Lehrgang, sondern begnügten sich mit einem Semester oder einem Studienjahre. Der Ruf der Tharandter Forstlehranstalt war damals ein guter und, nach allem zu schliessen, wurde dort ein guter Unterricht erteilt. Unter den Lehrern waren mehrere, deren Namen bis in die letzten Zeiten bewahrt sind. Ihr Direktor war Freiherr Edmund von Berg, der dadurch in Finnland bekannt wurde, dass er als Sachkundiger sowohl bei der Errichtung der Forstverwaltung als auch der neuen Forstlehranstalt in Anspruch genommen wurde.

Auf diese Weise ist aus Blomqvist ein Forstmann geworden. Die Würfel waren gefallen, und nun gab es kein Ändern mehr. Ob er, für den grosse Voraussetzungen vorhanden waren, dem von seinem Vater vorgezeichneten Weg in die wissenschaftliche Welt nachzustreben, diesen Schritt wohl jemals bereut haben mag? Zog ihn das der wissenschaftlichen Forschung geweihte und umfriedete Gebiet der Universität nicht zu sich? Oder lag ihm irgend eine andere Aufgabe, die man näher dem Bildungszentrum, in Berührung mit anderen Menschen ausführen konnte, nach seiner früheren Entwicklung und seinen Fähigkeiten näher als das Amt eines Forstmeisters? Solche Fragen erwachen von selbst und um so begründeter, je schwerer die Berufswahl dem einzelnen Menschen fällt. Es ist erfreulich, auf diese Fragen mit Blomqvists eigenen Worten erwidern zu können. Er schrieb 1893, als er schon 57 Jahre alt war und auf die zurückgelegte Lebensstrecke mit Gleichmut zurückblicken konnte, einen seiner unzähligen Briefe an seinen Freund Alex. Borenius. Darin berührte er die Frage, welche Fähigkeiten ein junger Mann, der die Forstlaufbahn ergreift, besitzen muss, um zurecht zu kommen und Erfolg zu haben, und sagt: »Ein zukünftiger Forstmann muss notwendig die Fähigkeit, bezw. eine solche Gemütsart haben, dass er sein Leben in Einsamkeit und in der Wildnis zubringen kann. Einem Gebildeten und in vieler Hinsicht an die Genüsse, Vergnügungen und Bildungsmittel der bürgerlichen Welt Gewöhnten kommt das Leben in der Wildnis wie eine Verbannung vor. Es nützt nichts, den Eleven zu wiederholen: Fürchtet die Wildnis nicht, sondern sucht dort Euer Wohlbefinden und Eure Vergnügungen. Ohne stark entwickelte Lust am Waldleben in der Wildnis dürfte in unserm Lande sich niemand dem Forstmannsberuf widmen. . . Für einen armen Jüngling, dem die Mittel für die längere Ausbildung in einem anderen Fach fehlen, ist die Vorbereitung für die Forstlaufbahn billig und kurz, wenn auch in wirtschaftlicher Hinsicht nicht verlockend. Ich für meinen Teil würde sie doch aufs neue wählen, wenn es mir auch erst post mortem beschert sein sollte, ein gutes Revier mit guten Absatzverhältnissen sowie volle Freiheit zu erhalten, um unabhängig von einer superklugen Verwaltung handeln zu können.«

Auch wir haben es nicht zu beklagen, dass Blomqvist das Feld des Berufsforstmanns wählte. Im Gegenteil, es tut uns gut, zu wissen, dass er sich seiner Aufgabe mit klarem Bewusstsein ihrer Möglichkeiten widmete. So erscheint uns sein grosses Interesse und seine volle Hingabe im rechten Lichte, und können wir nur bestätigen, dass Arbeit, die mit Interesse und Hingabe ge-

leistet wird, immer ihren Segen mit sich führt, während derjenige, der den Sturz des Pfluges ergreift, aber nach hinten schaut, selten eine fruchtbare Arbeit leisten kann.

Im Jahre 1859 hatte Blomqvist den Lehrgang in Tharandt durchlaufen. Darauf besuchte er Bayern und machte die Bekanntschaft der herrlichen Wälder des Schwarzwalds und des Femelschlagbetriebes, den man dort anwendete, und der ihm ganz besonders gefiel. Dann suchte er Aschaffenburg auf und machte auf allen diesen Reisen persönliche Bekanntschaften, deren er auf diese Weise in Deutschland viele besass. Andererseits gab es zu jener Zeit unter den Tharandter Studenten auch viele Skandinaven, mit denen er bis zu seinem Lebensende durch Briefwechsel und durch seine Reisen in Verbindung stand.

Als er im Herbst 1859 in die Heimat zurückkehrte, war er für eine Verwendung bereit. Am Weihnachtsabend 1859 erhielt er seine Ernennung zum Verwalter des Evo-Reviere, und von da an war er, abgesehen von einer kurzen Unterbrechung, dauernd mit Evo und dem Schicksal der soeben gegründeten Forstlehranstalt verknüpft. 1861 verheiratete er sich und holte seine junge Frau nach Evo. Dort mussten sie fast die ersten zwei Jahre in einem kleinen Häuschen wohnen, das ausser einem kalten Vorraum nur eine kleine Stube hatte.

Evo wurde damals nämlich aufgebaut. Blomqvist musste gleich mit seiner Lehrtätigkeit beginnen. Denn bevor noch die Anstalt fertig war, fand sich eine Schar Praktikanten ein, die die Forstmeisterprüfung ablegen durften, nachdem sie unter Blomqvists Leitung und Unterweisung zwei Jahre dort zugebracht hatten.

Blomqvist war von der Zeit an beinahe ohne Unterbrechung Lehrer und Erzieher. Die Geschichte der ursprünglichen Forstlehranstalt war kurz. Sie war verhältnismässig reichlich mit Lehrkräften ausgerüstet. Aber als sie vier Jahre gearbeitet hatte, trat ein vollständiger Mangel an Eleven ein, und die Tore wurden geschlossen. Viele hatten sich von Anfang an misstrauisch gegen die Forstlehranstalt verhalten. Man war garnicht überzeugt, dass ein Forstunterricht nötig sei, jedenfalls nicht, dass er wissenschaftlich sein und auf einer Hochschule erteilt werden müsse. Evo war eine Art sonderbarer Einrichtung, die die Wissenschaft in den Wald verlegte, und da die Tätigkeit eines Forstmeisters ihrer Natur nach so einfach war, bezweifelte man sehr, ob es überhaupt der Wissenschaft bedürfe, um tüchtige Forstmeister heranzubilden.

Von den 1860-er Jahren waren mehrere in der ganzen Welt wirtschaftlich schlecht. Die Konjunktur war schwach, und die Forstwirtschaft, besonders die staatliche, brachte zeitweise Verluste. J. W. Snellman, welcher Mitglied der Regierung war, als von der Aufhebung der Forstlehranstalt Evo die Rede war, tadelte die Forstverwaltung, deren Verkaufspolitik er im übrigen scharf kritisierte, auch darum, weil sie die Lage nicht richtig einzuschätzen vermocht sondern zur Gründung einer Forstlehranstalt angereizt habe, die sich als ganz überflüssig erwiesen und junge Männer in eine Laufbahn gelockt habe, in der sie keine Auskommensmöglichkeiten hätten. Er bezweifelte sehr, dass den dort angestellten Lehrern sich in ihrem Leben noch irgend eine Gelegenheit zur Fortsetzung ihrer Unterrichtstätigkeit bieten würde.

Es mag am Platze sein, im Zusammenhang hiermit hervorzuheben, dass in

dieser Zeit selbst Blomqvist an der Zukunft von Evo und seiner Zweckmässigkeit zweifelte. Er schrieb 1865 an Forstmeister Borenus, dass die Anstalt allmählich fertig werde, was die Gebäude betreffe. Aber er fügt hinzu: »Unser zukünftiges Schicksal kann niemand voraussagen. Nur in unserm senatorischen Olymp dürften sich möglicherweise einige nebelhafte und prinzipienlose Pläne unter dem übrigen Plunder ad acta finden.« Aber er sagt auch: »Unsere Anstalt ist im Begriff, zu einer Akademie der Forstwissenschaft auszuarten, jetzt wo wir die Aussicht verloren haben, Eleven zu bekommen.« Es verdient ferner Beachtung, dass in dem Ausschuss, dessen Vorsitz der Senator Oscar Norrmén und dessen Mitglied Blomqvist war, der letztere die Verlegung der Forstlehranstalt an das Landwirtschaftsinstitut in Mustiala beantragte. Er erzählt, dass er vor dem Beginn der Bauarbeiten in Evo denselben Gedanken Gylden oft vorgetragen habe, hauptsächlich weil er Mangel an Studenten befürchtete, und in der Hoffnung, dass der Unterricht in Mustiala vollständiger und besser gestaltet werden könne als in Evo. Er behauptete, von der Tatsache auszugehen, dass die Forst- und Landwirtschaft so nahe zusammengehörten, dass ihre Einübung an demselben Orte nur natürlich wäre. Ausserdem würde der forstliche Unterricht in den Genuss all der Ausrüstung kommen, die man wohl bereit war, für Mustiala zu bewilligen, die es aber schwer falle, für Evo zu erhalten. Auf diese seine Ansicht hat auch der Umstand eingewirkt, dass der Holzabsatz in Evo schlecht, in Mustiala aber viel besser war, weshalb die Möglichkeiten für die Ausübung von Waldpflege dort bessere wären. Die Vorschläge des Ausschusses wurden nicht gutgeheissen, und der damalige Vorsteher der Forstlehranstalt, Alex. af Forselles, gab eine ablehnende Äusserung ab. Er berief sich unter anderem auf das Beispiel Tharandts, das bewiesen habe, dass an einer Anstalt, auf der Land- und Forstwirtschaft beide zugleich vertreten sind, immer eine von beiden leiden müsse. In Tharandt sei die Landwirtschaft in die Stellung eines Stiefkinds geraten, und in Mustiala könnte es für die Forstwirtschaft ebenso gehn.

Blomqvist erlitt also eine Niederlage. Er tröstete sich damit, dass man durch seine Bemühungen nach Mustiala einen Lehrer für Waldpflege bekam, dessen Stellung lange Zeit von besonderer Art und wertgeschätzt war. Man kann übrigens zwischen den Zeilen der alten Briefkonzepte der Anstalt herauslesen, dass zwischen ihren Lehrern einiger Zwiespalt herrschte, worüber man sich nicht zu wundern braucht, schon wegen des Umstandes, dass alle jung waren, und dass Evos Abgelegenheit und ungewisse Zukunft jeden beunruhigte.

Als die Aufhebung eine entschiedene Tatsache war, und die Anstalt ungeheurt dastand, kam für die meisten Lehrer eine schwere Zeit. Für Blomqvist aber öffnete sich ein interessantes und weites Arbeitsfeld. In den Jahren 1867 bis 1869 reiste er im Auftrage der Forstverwaltung in unserm Lande umher, von Lapplands kargen Grenzgebieten bis zu Südfinnlands ältesten Kulturgegenden, um Stoff zu erhalten und Kunde zu sammeln betreffend die Produktion unserer Wälder. Ausserdem sollte er auf seinen Reisen die Kenntnis von den Wäldern unseres Landes und der Waldwirtschaft im allgemeinen vertiefen. Man gab ihm also einen erstklassigen, wichtigen Forscherauftrag, eine Arbeit, die ihm sicher lieb war.

In dem unglücklichen Notjahr 1867 tritt er seine Reise von Ruovesi aus an

und reist den Sommer im mittleren Finnland und mittleren Pohjanmaa bis nach Kuhmoniemi. Im nächsten Sommer reist er von Pudasjärvi nach Kemi-järvi, Kuusamo, Kuolajärvi, Sodankylä, Muonio, Kolari und Tornio Stromtal. Den dritten Sommer bewegt er sich in den Lehnen Uusimaa, Häme und Viipuri. Über diese Reisen schrieb er einen Bericht, der eine selten interessante Urkunde und geeignet ist, Licht auf die Wald- und forstwirtschaftlichen Verhältnisse jener Zeit zu werfen. Auf seinen Reisen sammelte er Stoff für die Aufstellung von Ertragstafeln und nahm für diesen Zweck im ganzen 1 310 Probeflächen auf, über welche genaue Aufzeichnungen vorhanden sind.

Es ist sicher, dass diese Reisen für Blomqvist ein Erlebnis waren, das er nie vergass. Sie waren für seine Entwicklung von grosser Bedeutung. Denn er erhielt dadurch eine breite und feste Grundlage für die Beurteilung allerhand waldbaulicher und forstwirtschaftlicher Fragen. Er richtete auf den Reisen seine Aufmerksamkeit auf die Verjüngung des Waldes unter verschiedenen Verhältnissen, auf die Schwendwirtschaft und Teerbrennerei und deren Einfluss auf den Wald. Er lernte das Volk und seine Auskommensmöglichkeiten kennen und erhielt auch einen Begriff davon, was der Wald für dasselbe bedeutete. Er stellte fest, dass im Naturzustand befindliche Wälder, wie er sie zur Aufstellung seiner Ertragstafeln benötigte, nur in geringer Zahl vorhanden waren, und dass auch in weit abgelegenen Gegenden, wo noch keine Industrie nach Holz gefragt hatte, und wo auch die Bevölkerung dünn war, die Wälder keineswegs erhalten waren. Überall hatten Waldbrände geherrscht, und wo der Mensch Holz gebrauchte, da wurde bei der Auswahl keine Rücksicht genommen, sondern man verschwendete es und schwächte den Wald. Erst als er die südlichsten Wälder unseres Landes kennen lernte, stiess er auf Spuren von Waldpflege, in einigen Fällen sogar auf weit entwickelte und sorgfältige Pflege. In letzterer Hinsicht beschreibt er z.B. die Forstwirtschaft des grossen Besitztums Notsjö (Nuutajärvi) und die dort ausgeführten rationellen Hauungen, die Wälder von Mustio (Svartåbruk), von denen er sagt, dass ein besser erhaltener privater Wald kaum im Lande zu finden sein werde. In den genannten Wäldern und in ihrer Umgebung habe er keine Spuren von Waldbränden wahrgenommen, und nach seiner Auffassung sind verhältnismässig magre Sandheiden dadurch verbessert worden, dass sie von dichtem Wald bedeckt waren, der den Boden beschattet und die Bildung einer Humusschicht begünstigt hat. Mit den Wäldern von Fiskars macht er sich besonders gut bekannt und sagt von ihnen u.a.: »Sie bieten dem Forstmanne ein besonderes Interesse, da sie die ersten für eine Schlagwirtschaft eingeteilten Wälder des Landes sein dürften.« Im Kirchspiel Tenala verweilt er auf den Gütern Prästkulla und Karsby und sagt von dem Walde des letzteren, dass er einer der am besten gepflegten Wälder im ganzen Lande sei. »Eine pfleglichere und intensivere Forstwirtschaft, mit der man von einer kleinen Fläche die grösstmögliche nachhaltige Nutzung zu gewinnen versteht, habe ich im ganzen Lande nicht gesehen.«

Auf derselben Reise wird er auch mit dem Lärchenwalde in Raivola bekannt, der seine Bewunderung findet und ihn in der Ansicht von der Geeignetheit der Lärche als einer nützlichen und reich produzierenden Holzart bestärkt, die man in unserm Lande anbauen sollte.

Nach dem gesammelten Probeflächenmaterial fertigt Blomqvist seine

bekannten Ertragstafeln an. Diesen ist nicht die Wertschätzung zuteil geworden, die sie wahrlich verdient hätten. In Forstmannskreisen herrschte schon früh die Ansicht, sie gäben ein zu günstiges Bild von der Produktion unserer Wälder; ihnen entsprechende Wälder seien bei uns nicht zu finden. Blomqvist selbst widmete ihnen so grosse Aufmerksamkeit, dass er noch in einem Briefe, den er einige Monate vor seinem Abschied von Evo schrieb, wie als seinen letzten Willen die Hoffnung aussprach, dass das Probeflächenmaterial vollständig veröffentlicht werden möchte. Er hatte nämlich die Auffassung, dass das gesammelte Material einzig in seiner Art sei, wie man es nicht wieder erhalten könnte. Die Probeflächen waren nämlich nur kurze Zeit vor dem Beginn der grossen Sägestock-Aushiebe aufgenommen, die in den 1870-er Jahren erfolgten und bewirkten, dass die meisten der noch im Naturzustand befindlichen Wälder ihr Starkholz als Rohmaterial für die Industrie hergeben mussten.

Als Blomqvist nach Beendigung seiner Forschungsreisen in Helsinki, wo seine Familie wohnte, die Ergebnisse ausarbeitete, trat in der Leitung der Forstverwaltung eine Änderung ein, welche weittragende Folgen hatte. Freiherr R. Wrede war mit der Regierung in Streit geraten, weil er das Holz aus den Staatswäldern nicht für zu niedrige Preise verkaufen wollte. Er legte die Leitung nieder, und an seiner Stelle wurde der Vorsteher der Forstlehranstalt Evo, Alex. af Forselles ernannt. 1870 wurde nun Blomqvist zunächst Verweser des Vorsteherplatzes, 1874 aber Vorsteher der Forstlehranstalt. So kehrte er nach Evo zurück und schied nun nicht eher wieder von dort, als bis er als alter Mann um seinen Abschied einkam.

Jetzt hatte er unter ganz anderen Verhältnissen zu arbeiten wie damals, als er zum ersten Male nach Evo kam. Als ein Schreckbild der Verwahrlosung traf er die Anstalt an. Die meisten der früheren Lehrer wohnten noch in Evo und hatten ihre Zeit nach Gutdünken verwendet. Der grösste Teil des Unterrichtsmaterials war nach dem Landwirtschaftsinstitut Mustiala geschickt, und ein grosser Teil der Zimmer stand ungeheizt. Die Pflanzschule war verwildert und das Personal verkleinert. Es wäre nicht zu verwundern, wenn diese Eindrücke niederschlagend auf das Gemüt gewirkt hätten. Aber Blomqvist war jung, erst 34 Jahre alt, und hatte die Zukunft vor sich.

Wenn man seine damals geschriebenen Dienstbriefe durchsieht, bemerkt man, dass seine Befugnisse ganz kleine waren. Wegen der geringfügigsten Dinge musste er der Forstverwaltung Rechenschaft ablegen. Er hatte nicht einmal soviel Mittel zur freien Verfügung, dass es ihm freistand, eine abhanden gekommene Eisenstange oder sonstiges kleines Handwerkzeug zu ersetzen. Er durfte nicht einmal die im Pflanzgarten vorhandenen Pflanzen frei verwenden, sondern musste die Forstverwaltung um Erlaubnis bitten, wenn er z.B. einige hundert Zirbelkiefern-Sämlinge verteilen wollte.

Als bald schaffte er das nach Mustiala geschickte Unterrichtsmaterial wieder zurück und bat um Geld, um für die Bücherei der Anstalt, die keine Zeitschriften mehr erhielt und auch sonst nicht mehr hatte vervollständigt werden können, Litteratur anzuschaffen.

Es ist erstaunlich, dass unter solchen Verhältnissen sein Vertrauen in die Anstalt und ihre Bedeutung bestehen bleiben konnte. Aber es muss beachtet werden, dass in den 1870-er Jahren die Verhältnisse auf dem Holzmarkt sich

plötzlich änderten, und dass besonders nach dem französisch-deutschem Kriege die Nachfrage nach gesägtem Holz in einem ungeahnten Masse wuchs. Das Jahr 1872 war für das Schicksal von Evo besonders kritisch. Im Landtage wurde der Antrag eingebracht, dass die Forstlehranstalt aufhören und der Forstunterricht so geordnet werden sollte, dass in Mustiala ein Lehrer für Forstwirtschaft angestellt würde. Evo war eine »teure und überflüssige Luxusanstalt«, deren man nicht bedürfe. Aber auch andere Kräfte setzten sich in Bewegung. Die Forstverwaltung, deren Chef af Forselles war, schlug dem Senat vor, die Forstlehranstalt zu neuem Leben zu erwecken. 1874 wurde ein neues Regulativ festgestellt, das die zukünftige Arbeit der Anstalt näher festlegte. Sie wurde durch diese Verordnung zu einer Anstalt gemacht, deren Lehrkörper möglichst klein war. Ausser dem Vorsteher war für den Unterricht nur ein ständiger Lehrer angestellt. Ausserdem musste der Revier-Forstmeister in verschiedenen Fächern unterrichten. Das waren also die Lehrkräfte. Lektor Furuholm, der noch in Evo wohnte und Wartegeld bezog, war bereit, den naturwissenschaftlichen Unterricht zu übernehmen. Die Forstlehranstalt verfügte tatsächlich also nur über vier Lehrkräfte bis zum Beginn von 1900, als noch einige interimistische Hilfskräfte hinzukamen. Mit diesen Lehrkräften sollte die Anstalt im Stande sein, die erforderliche Fachausbildung zu geben und unter der Bezeichnung einer Hochschule zu marschieren.

Dessen ungeachtet wurde oft an der Anstalt und an dem an ihr erteilten Unterricht eine strenge und ungerechte Kritik geübt. Es war jedoch zuviel verlangt, dass eine Lehranstalt, welche nach ihrem Regulativ praktisch erfahrene forstliche Fachmänner heranbilden sollte, auch im Stande sein sollte, wissenschaftliche Arbeit zu leisten. Das war schon insofern eine zu weit gehende Forderung, als alle Lehrer ausser ihrer Unterrichtstätigkeit noch andere Aufgaben hatten. So hatte der Vorsteher selbst, wenn er wissenschaftlich ohne Unterbrechung arbeiten wollte, dafür keine andere Zeit als seinen kurzen Sommerurlaub, der auf einen Monat beschränkt war, und während dessen seine Zeit noch ziemlich in Anspruch genommen wurde durch die Verwaltung des Forstreviers.

Die gegen Evo gerichtete Kritik konnte leicht ungerecht werden, weil die Kritiker die Anstalt oft nicht näher kannten. Solange sie von einer solchen Seite kam, verhielt sich Blomqvist ruhiger dagegen als später, wo Personen damit begannen, bei denen man die erforderliche Sachkenntnis voraussetzen musste. Als P. W. Hannikainen in der Zeitschrift *Metsänhoitolehti* zu Beginn der 1890-er Jahre Evo scharf angriff, den Unterricht als ganz minderwertig hinstellte und die Verlegung der höheren Fachausbildung an das polytechnische Institut in Helsinki forderte, berührte dies Blomqvist schmerzlich. In gewisser Hinsicht war die Kritik wohl berechtigt. Denn der Lehrplan war stark zusammengedrängt und die Lehrkräfte unbestreitbar zu geringfügige. Aber da die Kritik so gefärbt war, als ob auch der an der Anstalt herrschende Geist nicht gut wäre, fühlte sich Blomqvist hierdurch mit Recht verletzt. Hannikainens Kritik gestaltete sich in einer Hinsicht auch als schädlich. Wenn es am Platze gewesen wäre, den Unterricht nach Helsinki zu verlegen — so sehr man dies auch noch bezweifeln konnte —, so bewirkte diese Forderung Hannikainens jedenfalls, dass nun alle Versuche Blomqvists, Kraftzuwachs nach

Evo zu bekommen und Verbesserungen des Unterrichts zu erreichen, strandeten, obwohl er sie wiederholte. Gleichzeitig brachte Hannikainen einflussreichen Kreisen eine schlechte Meinung von Evo bei, was natürlich für sich schon ein Hindernis war, dass Hoffnungen erfüllt wurden, die Blomqvist geäußert hatte. Diese Hoffnungen waren übrigens nicht so ausschweifende, dass ihre Erfüllung dem Staate grosse Ausgaben verursacht hätte, und auch nicht so umstürzende, dass der Unterricht um ihretwegen nicht doch einmal nach Helsinki hätte verlegt werden können, wenn dies als besser erkannt werden sollte. In Frage standen die Einrichtung eines ordentlichen Lektorats für die Naturwissenschaften und die Umänderung der Lehrerstelle in ein ordentliches Lektorat, sowie die Anstellung eines Kämmerers. Es sieht so aus, als ob die Forstverwaltung für ihren Teil von der Notwendigkeit dieser Veränderungen gar zu wenig überzeugt war, und Blomqvist deshalb genügend Grund gehabt hat zu der Klage, dass sie sich zu seinen Vorschlägen kühl verhalte. Wenn auf die betreffenden ein etwas grösserer Druck systematisch ausgeübt wäre, so würde wahrscheinlich ein besseres Ergebnis erreicht sein. Jetzt aber ging es so, dass Blomqvist all seine Vorschläge verfallen sah.

Das Regulativ der Forstlehranstalt setzte für die Lehrer nicht voraus, dass sie eine Universitätsprüfung abgelegt haben sollten. Deshalb hatten die sog. Lehramtsinhaber nur eine praktische Schulung im Forstfach. Bei der Beurteilung der Rangstellung der Forstlehranstalt Evo machte man darum oft die Bemerkung, dass der Wissensgrund der Lehrer nur ein solcher wäre, dass der Unterricht immer elementar bleiben müsse. Aus dieser Veranlassung machte Blomqvist einmal darauf aufmerksam, dass die Personen, die durch die Lehranstalt gegangen seien, in der Praxis nur einen sehr kleinen Prozentsatz der erlernten Fachkenntnisse zur Anwendung gebracht hätten. Um so mehr sollten sie nun zeigen, dass sie sie nötig hätten, indem sie sie in der Praxis mehr zur Anwendung brächten. Dies sollte nicht bedeuten, dass er nicht bereit gewesen wäre, die Bedeutung einer vorbereitenden Lehre anzuerkennen. Seiner Ansicht nach sollte aber bei der Besetzung der Lehrerstellen von Evo eine Voraussetzung unbedingt in Betracht gezogen werden, nämlich die, dass die Lehrer geschickte und erfahrene Forstmeister sein sollten.

Ich habe früher auf Blomqvists eigene Worte hingewiesen, mit denen er der Befürchtung Ausdruck verleiht, dass die Forstlehranstalt im Begriff stehe, in eine Akademie der Forstwissenschaft verwandelt zu werden. Diese Äusserung entsprang dem Bewusstsein, dass der Unterricht in der ersten Zeit, wo die Wälder der Forstlehranstalt noch nichts von Waldpflege aufzuweisen hatten, und die Arbeit auf diesem Gebiet erst im kleinen begonnen hatte, in der Hauptsache theoretisch war. Er hielt eine solche Entwicklung nicht für glücklich, da er sich darüber klar war, dass die Arbeiten eines Forstmannes in der Hauptsache sich praktisch gestalteten, und dass dieser, so gründlich sein Unterricht auch gewesen war, sich dennoch in der Hauptsache mit anspruchlosen und ihrer Natur nach rein praktischen Arbeiten begnügen musste. Er befürchtete anscheinend, dass man dem theoretischen Studium eine zu grosse Bedeutung beilegen und im forstlichen Studium der gleichen Hochschätzung des Gelehrsamkeitwertes sich hingeben wolle, wie sie auf vielen anderen Gebieten des Lebens bemerkbar war. In diesem Zusammenhange mag auf einen Brief

an Borenius verwiesen werden, in dem Blomqvist 1890 anknüpfend an eine in der Allgemeinen Forst- und Jagdzeitung abgedruckte Mitteilung betr. die Veränderung des Unterrichts an der polytechnischen Anstalt in Karlsruhe folgendes sagt: »Sie haben jetzt einen Lehrgang von 7 Semestern (3 1/2 Jahr) und danach 1/2 Jahr Zeit für die Prüfungen. Der Verfasser, welcher Lehrer an der Anstalt ist, möchte jedoch noch mehr Kenntnisse für die Arbeiter des Waldes haben, insbesondere um ihre soziale Stellung und ihr Ansehen zu erhöhen. In wie hohem Grade wird nicht das Licht der Kenntnisse bewertet wie ein wohl galonierter Frack mit den zugehörigen Beindekorationen.

Man ehrt das Licht nicht deshalb, weil es die Möglichkeit zu sehen und zu erkennen bedingt, sondern weil es leuchtet und blitzt. Fast wie die Leidenschaft der Krähen, blanke Gegenstände zu stehen. Spencer hat treffend hervorgehoben, wieviel Humbug bei der Erziehung nur für die Konvenienz gemacht wird. Aber mag nicht auch hinsichtlich der Bildung des Forstmannes Anlass zu der Frage sein, mit wievielen und wie beschaffenen Gelehrsamkeitsdekorationen wir uns ausstaffieren müssten.»

Bei der Diskussion über die Rangstellung der Forstlehranstalt Evo wurde Blomqvists eigene Lehrtätigkeit und gewöhnlich auch er selbst ausserhalb der Angriffe gelassen. Schon früh hatte sein Ruf sich befestigt sowohl als der eines geschickten Lehrers und Erziehers, als auch der eines Mannes, der zu wissenschaftlichem Arbeiten befähigt war. Als z.B. H. Gebhard in der Zeitschrift Valvoja 1896 auf die Forstlehranstalt Evo zu sprechen kam und die Hoffnung ausdrückte, dass der höhere Forstunterricht aus seiner abgelegenen Einöde nach Helsinki verlegt werden möge, fügte er hinzu, dass von den Lehrern der Anstalt nur einer sich für Forschungsarbeit als fähig erwiesen habe. Blomqvists eigene Arbeit ist auch ein ausgezeichnete Beweis dafür, dass wenn der betreffende nur den entsprechenden Bildungsgrad und eine natürliche Forscherbegabung besitzt, er wissenschaftliche Arbeiten ausführen kann, auch wenn er nicht einen von einer Universität oder anderen Hochschule verliehenen Gelehrsamkeitsrang innehat. Vielleicht muss man Blomqvists hier angeführte Ansichten auch auf dem Hintergrunde sehen, dass er selbst keine akademischen Gelehrsamkeitsprüfungen abgelegt hatte und vielleicht in seinem Innern deswegen trauerte.

Als Blomqvist später als Mitglied des Staatswald-Ausschusses sich mit der Frage der Verlegung des höheren Forstunterrichts nach Helsinki zu beschäftigen hatte, ging er von der Annahme aus, dass es eine Weile dauern werde, bis der Fachunterricht sich an der Universität fest ausgeformt haben werde. Er nimmt an, dass der Unterricht dort als zu wenig praktisch bezeichnet werden könnte, ebenso wie er in Evo als zu wenig wissenschaftlich bezeichnet wurde. Er warnt deshalb vor übereilten Veränderungen und schlägt vor, ungefähr wie af Forselles es zu seiner Zeit getan hatte, dass im Falle der Verlegung des höheren Forstunterrichts an die Universität auf der Forstlehranstalt ein parallel laufender einjähriger Lehrgang von in der Hauptsache praktischer Richtung geboten werden solle.

Um nicht missverstanden zu werden, muss hinzugefügt werden, dass Blomqvist die Arbeiten seiner Kollegen keineswegs geringschätzte. Aber es ist zuzugeben, dass ihre Forschertätigkeit sich auf wenig beschränkte.

Blomqvist selbst erntete in seinem Leben Anerkennung für seine wissenschaftliche Tätigkeit, worauf er grossen Wert legte. Am 2. Mai 1897 schrieb ihm Professor Fredrik Elfving, dass die philosophische Fakultät beschlossen habe, ihm den Grad eines Ehrendoktors zu verleihen in Anerkennung seiner vieljährigen Forschungsarbeit auf forstwirtschaftlichem Gebiet; sowie dafür, dass er immer danach gestrebt habe, dem forstlichen Unterricht eine wissenschaftliche Höhe zu geben. Blomqvist antwortete darauf: »Kaum bin ich im Stande, die freudige Überraschung zu schildern, die mir Ihr Brief, geehrter Herr Professor, mit der Mitteilung von der durch die philosophische Fakultät mir so wohlwollend zuerkannten Auszeichnung bereitete. Die Nachricht war mir in dem Grade angenehm, dass Ihr Brief, Herr Professor, von mir immer als eine der willkommensten und frohesten Botschaften, die ich je erhalten habe, aufbewahrt werden wird. Gegenüber dieser von mir sehr hochgeschätzten und hohen Anerkennung muss die zweifelnde Selbstkritik schlummern und die kostbare Gabe entgegengenommen werden mit ehrerbietiger und tiefer Dankbarkeit.»

Der Schwerpunkt von Blomqvists Arbeit in der Lehranstalt lag natürlich im Unterricht und in der Erziehung der Eleven. Dem widmete er das meiste seiner Arbeit. Solange er persönlich an den Sommerübungen der Eleven teilnahm, stand er denselben näher als in seinen späteren Jahren, wo er diese Arbeit jüngeren Kräften anvertraute. Die Übungsarbeiten und deren Programm waren im wesentlichen sein Werk. Man muss sagen, dass sie in jeder Beziehung gut geordnet waren. Trotzdem die Forstlehranstalt mitten im Walde lag und deshalb Gelegenheit zu praktischen Übungen vorhanden war, so wurde die Zeit hierfür doch nicht anders ausgenutzt als in Form von Lehrwanderungen. Es lag dies zum Teil an der Kürze der Lehrgänge, wahrscheinlich aber auch daran, dass die meisten Forstmeister der Staatsforsten in ihrem Amt kaum solche praktischen Arbeiten auszuführen hatten. Es wäre jedoch ein grosser Irrtum, deshalb anzunehmen, dass Blomqvist ihnen nicht hinreichend Wert beigelegt hätte.

Um in Evo wenigstens eine kleine Spur rationeller Waldpflege vorweisen und die Eleven in dieser Richtung schulen zu können, versuchte Blomqvist, die Forstwirtschaft in den Staatsrevieren Evo und Vesijako so lehrreich wie nur möglich zu gestalten. Zu diesem Zwecke errichtete er einen Hauungsplan, nach dem wenigstens in zwei Blöcken Schirmschläge in Gang gesetzt wurden. Kahlhiebs schätzte er nicht besonders, sondern versuchte, mit dunkleren oder lichterem Samenschlägen zu arbeiten. Es ist klar, dass wegen der schlechten Absatzverhältnisse ein Schirmschlagbetrieb schwer durchzuführen war. Für die stärkeren Stämme schaffte man Absatz dadurch, dass man sie anfangs mit Handsägen später in der eigenen kleinen Sägemühle von Evo zu Brettern schnitt oder zu behauenen Balken und Sparren verarbeitete. Das schwächere Holz wurde teils zu Holzkohle verkohlt, teils zu Brennholz für die Anstalt aufgearbeitet. Ein sehr grosser Teil davon musste aber mangels Absatz einfach verbrannt werden. Man verliess sich nicht nur auf die natürliche Verjüngung, sondern benutzte auch Saat und Pflanzung. Die in der Umgebung der Häuserstellen namentlich in Vesijako belegenen Weisserlenbestände wurden abgeschwendet, und in die Schwendäcker Kiefern gesät und Lärchen gepflanzt.

So stiegen auf den Schlagflächen und Schwenden im Laufe der Zeit neue Wälder empor, die im allgemeinen gleichmässig und schön waren. Auf den abgetriebenen Flächen wuchsen auch viele Lärchen und andere ausländische Holzarten, mit denen Blomqvist Versuche anstellte. Da zu beachten ist, dass Waldkulturarbeit bei uns damals beinahe etwas ganz Neues war, so leiteten die von Blomqvist ausgeführten Pflanz- und Saatarbeiten zu immer sichereren Methoden, welchen man später an anderen Stellen des Landes folgte.

Die Forstwirtschaft von Evo war somit eine künstliche, und man warf Blomqvist öfters vor, dass eine so geführte Wirtschaft teuer sei. Obwohl man für Evo eine Sägemühle angeschafft hatte, hatte man aus der Forstwirtschaft im ganzen lange Zeit, bis zur Jahrhundertwende, nur Verluste. Unter diesen Verhältnissen hatten es die Kritiker leicht, und Blomqvist bekam sie auch recht häufig und offen zu hören. Man wollte nicht gelten lassen, dass eine solche Wirtschaft vom Gesichtspunkt des Unterrichts und der Waldpflege aus ein unvermeidliches Probieren war. Für Blomqvist selbst wurde dies eine ausgezeichnete Schule und für seine Lehrtätigkeit eine unentbehrliche Voraussetzung. In seiner Stellung als Lehrer trug er die Verantwortung für das Gelingen oder Misslingen seiner Arbeiten, und die Verantwortung, die durch solch eine praktische Tätigkeit entstand, war natürlich sowohl verpflichtend als auch entwickelnd. Wenn man in Betracht zieht, in wie geringem Masse damals im ganzen Lande und besonders im Staatswald Forstkulturarbeiten ausgeführt wurden, so muss man Blomqvist dafür dankbar sein, dass er durch die Ausübung einer so intensiven Waldpflege wenigstens eine kleine Zahl junger Wälder aufzog, welche jetzt beweisen, dass man auf dem Wege der Forstkulturen erstklassige Bestände erhalten kann, deren Ertrag denjenigen natürlicher Wälder weit übersteigt.

Sehr bekannt ist Blomqvists Interesse für die Lärche. Als die Regierung wahrscheinlich auf Blomqvists Vorschlag in den Staatswäldern die Pflanzung von Lärchen in grossem Massstabe plante, strandete dies Vorhaben hauptsächlich daran, dass die Forstverwaltung es nicht unterstützte. Blomqvist aber wäre allen Ernstes bereit gewesen, vorzuschlagen, dass in den Staatswäldern jährlich auf einer Fläche von ungefähr 500 ha Lärchen aufgezogen würden, in der Hauptsache auf Boden, der abgeschwendet werden sollte. Die Erfahrungen, die man mit der Lärche gemacht hat, beweisen, dass sie unter gewissen Bedingungen eine rentable und freudig wachsende Holzart ist. In dieser Hinsicht hat Blomqvists Eintreten für sie hinreichende Ergebnisse sowohl in negativer wie positiver Richtung gezeitigt.

Das Forstkulturwesen war in den Augen Blomqvists eine so wichtige Sache, dass er sich lange mit einem Projekt trug, dessen Verwirklichung jedem Revier-Forstmeister möglich gemacht werden sollte. Durch den Forstverein schlug er vor, dass in jedem Revier ein kleiner Teil gleichsam als Mustergebiet, wo man intensive Forstwirtschaft treiben und vor allem Forstkulturen anlegen konnte, abgesondert werden möchte. Erhielte der Forstmeister diese Gelegenheit nicht, so würden auch alle seine Entwicklungsmöglichkeiten abgebrochen. Damit würde sozusagen sein fachliches Rückgrat zerbrochen. Denn die Arbeiten, die er unter den damaligen Verhältnissen zu verrichten hatte, nämlich in alten Wäldern für die Versägung brauchbare Stämme auszuzeichnen, ohne zu wissen,

ob an ihrer Stelle etwas Neues wachsen und der Bestand, der nur noch ein Restbestand war, aus diesem Zustande sich irgendwie verändern würde, konnte man unmöglich Waldpflege nennen.

Blomqvists Lieblingsgedanke war die Anlage von Versuchsflächen. Wenn man keine Versuche anstellen könne, so stehe man auf einem sehr unsicheren Boden. Er und Borenius opferten viel Mühe für diesen seinen Lieblingsgedanken, teils in der Form, dass sie Pläne für die Schaffung einer richtigen Versuchsanstalt entwarfen, teils durch Betreibung einer solchen praktischen Lösung, wie sie früher gezeigt ist. Allein, diese Bemühungen missglückten. Bald nachdem Blomqvist seinen Abschied genommen hatte, erfuhr er, dass die von ihm und Borenius und teilweise auch von Forstmeister B. Ericsson gemachten Vorschläge zur Errichtung einer Versuchsanstalt verworfen seien. Hier mag gesagt sein, dass es eine der bittersten Erfahrungen für Blomqvist war, als der Finnische Forstverein, dem er mit grosser Zähigkeit versucht hatte, in einem passenden Staats- oder Privatwald sowohl ein Versuchsgebiet als auch ein für andere Zwecke brauchbares Gebiet zu verschaffen, sich seiner Ansicht nicht anschloss, zweifelnd an der Zweckmässigkeit und dem wirtschaftlichen Nutzen der Sache. Diese Enttäuschung war für ihn um so grösser, als er gehofft hatte, auf diese Weise für den Verein einen so starken wirtschaftlichen Rückhalt zu gewinnen, dass dessen Stellung für eine weite Zukunft gesichert gewesen wäre.

Dies führt mich dazu, von Blomqvists eigentlicher Unterrichts- und Erziehungstätigkeit zu seinen anderen Interessen überzugehen. Unter diesen stand für ihn der Finnische Forstverein, der seine und Borenius Schöpfung war, ein paar Jahrzehnte im Vordergrund. Heute, wo Vereine fast ohne Begrenzung gebildet werden können, und wo es auf forstlichem Gebiet deren mehrere gibt, ist es schwer, sich vorzustellen, welche Kraft und Ausdauer damals dazu gehörten, um einen Verein von der Art des Finnischen Forstvereins zu Stande zu bringen. Man wolle nur bedenken, dass die Forstleute, die den Stamm dieses Vereins bildeten, im Lande zerstreut wohnten, und dass sie, die ebenso arm wie heute waren, nur mit grossen persönlichen Opfern zu den Versammlungen kommen konnten. Weiter muss man bedenken, wie unentwickelt die Verkehrseinrichtungen damals waren. Lehrwanderungen konnten nur angeordnet werden, wenn ein Dampfboot benutzt werden konnte. Und wie unbequem war nicht die Benachrichtigung der Mitglieder, da alles durch Briefwechsel geschehen musste und die Post nur an wenigen oder nur einem Tage in der Woche bestellt wurde.

Es muss als ein Verdienst Blomqvists gerechnet werden, wenn der Forstverein gleich von Beginn den Ruf eines gehaltvollen und gediegenen Unternehmens erhielt. Er gab ihm sein Bestes, und viele Vorträge, Referate und Äusserungen, die in den Veröffentlichungen des Vereins zu lesen sind, entstammen seiner Feder. Sie sind immer die Frucht einer überlegten und abgewogenen Arbeit. Der Forstverein wurde unter seiner Führung für die Forstmeister auch zu einer Fortbildungseinrichtung, die ihm Gelegenheit gab, ausser auf die Entwicklung der Mitglieder auch auf die Ausformung von leitenden Grundlinien hinzuarbeiten. Man darf ferner nicht vergessen, dass Blomqvist durch die Vermittelung des Vereins auf weitere Mitbürgerkreise als nur die Forstmeister einwirken konnte. Es ist ihm als Verdienst anzurechnen, dass man forstliche Aufklärung unter der grossen Schaar der Waldbesitzer verbreitete und den

Grund für die Arbeit legte, die zum Besten der privaten Wälder unter besseren Bedingungen und glücklicheren Verhältnissen ausgeführt werden konnte. Hauptsächlich durch Vermittelung dieses Vereins konnte Blomqvist die Forstwirtschaft des Staates beurteilen. Er tat es in einer im ganzen genommen vorsichtigen Weise, und sein hauptsächlichstes Ziel war es, der Untätigkeit, die lange Zeit, besonders in den 1880-er Jahren, in der Forstwirtschaft des Staates geherrscht hatte, ein Ende zu machen. Als Hannikainen im Metsänhoitolehti einen offenen und heftigen Anfallskrieg gegen die Forstverwaltung führte, vereinigte sich Blomqvist oft mit ihm in sachlicher Hinsicht, bedauerte es aber, dass nun alle schwachen Seiten der Forstverwaltungseinrichtung ans Tageslicht gezogen wurden, und das mit einer Färbung, die den Mangel an Solidaritätsgefühl durchblicken liess. Er beklagte die niederreissende Kritik an dem Ruf und der Stellung des Forstmeisterstandes, wenn er in seinem Innern auch oft anerkannte und seinen Freunden anvertraute, dass der Forstmeisterstand unverzeihlich viele Fehler habe.

Diese seine Einstellung war für ihn sehr charakteristisch. Er vermied grundsätzlich jede Kritik, die eine persönliche Prägung trug. Wenn er von seinem grundsätzlich abweichenden Standpunkt aus irgend einer Richtung oder Bestrebung entgegetrat, so wurde er dabei niemals persönlich. Auch seine schärfsten Entgegnungen konnte er in die sachliche und rücksichtsvolle Form kleiden, die einem seiner Verantwortung bewussten Menschen eigen ist. Er konnte z.B. heftig werden, als Hannikainen die Forstlehranstalt Evo grob anfasste. Da öffnete er sein Herz seinen nächsten Freunden, zuweilen sich auch einer strengen Ausdrucksweise bedienend. Aber in persönliche Polemik liess er sich niemals ein. Er begnügte sich damit, an Zeitungen Berichtigungen zu geben, die vollständig sachlich waren und zeigten, worin man sich geirrt habe.

Die Frage der Siedelung in den Staatswäldern, der Blomqvist lange Zeit sein Interesse zuwandte, gab Veranlassung zu Meinungsverschiedenheiten und war lange eine brennende Streitfrage. Als Blomqvist bemerkte, dass besonders die Regierung die Besiedelung der Staatsländereien mit einem unsachlichen Eifer betrieb und dabei auch seiner Ansicht nach von falschen Voraussetzungen ausging, beschloss er, diese Anschauungen zu berichtigen und forstwirtschaftliche Gesichtspunkte zur Geltung zu bringen. Zu dem Zweck machte er sich an die Abfassung einer Arbeit über diese und viele andere forstliche Fragen, damit man in den massgebenden Kreisen eine richtigere Auffassung bekäme. So entstand seine vielleicht bemerkenswerteste Veröffentlichung: Skogshushållningens nationalekonomi och synpunkter i forstpolitik. (Die Nationalökonomie der Forstwirtschaft und forstpolitische Gesichtspunkte.) Eine würdigere Antwort und Erklärung hätte Blomqvist kaum abgeben können. Wer heute noch sein Werk liest, kann nicht umhin, zu bemerken, wie sachlich, ruhig und, ich kann vielleicht sagen, kühl er die brennenden Tagesfragen behandelte. Er sieht sie sozusagen von einer Höhe aus, entwickelt aber dennoch ein so klares Programm z.B. gerade für die Siedelungsfrage, dass es überzeugend wirken musste. Eine wirkungsvollere und kräftigere Verteidigung, besonders was die Staatsforstwirtschaft anbelangt, hat vor ihm kaum jemand gegeben. Wie an Sachlichkeit, so fehlt es in den Ausführungen dieses Buches, wie in seinen anderen Ver-

öffentlichungen, nicht an Wärme und Schwung. Oft hat man aus diesem Werk einen Satz entliehen, der für Blomqvist so bezeichnend ist, dass ich nicht umhin kann, ihn hier anzuführen: »schwerlich gibt es ein Land, für das seine Wälder von so grosser Bedeutung sind, wie Finnland. Je länger man diese Frage überlegt und untersucht, desto mehr muss man zu der Überzeugung gelangen, dass der zukünftige Wohlstand, das Glück und die Kulturentwicklung des Landes in dem Grade von der Erhaltung des Reichtums an guten Wäldern abhängig ist, dass diesem Nationalschatz eine gleiche Zauberkraft beigemessen werden kann, wie sie von der Dichtung dem Sampo beigelegt ist.»

Auch folgende Stelle möge als Beweis hierfür dienen: »Weil für jedes Volk und Land die Wuchskraft seines Bodens die kostbarste und wichtigste Quelle für sein Auskommen, seine Nahrung und seinen Wohlstand ist, ist es von grösstem Gewicht, diese materielle Grundbedingung für die Zukunft und das Wohlbefinden unserer nachfolgenden Geschlechter zu bewahren, zu pflegen und zu hegen, was nur dadurch erreicht werden kann, dass jeder Grundbesitzer die Bedeutung und den Einfluss der Wälder in dieser Hinsicht einsieht.« Diese Aussprüche sind für Blomqvist sehr bezeichnend. Er lässt sich auch in ihnen nicht zu einer übertriebenen Begeisterung hinreissen. Es liegt in ihnen eine gedämpfte Wärme, die ihnen ebenso, wie es bei den von ihm gehaltenen Vorlesungen und Reden der Fall war, einen solchen Grundton und Zauber verlieh, dass die Zuhörer in Spannung gehalten wurden und ahnten, wie warm das Herz schlug, dessen Puls man in den Worten fühlte.

Blomqvist hatte sich die liberale Weltanschauung zu eigen gemacht, dieselbe, die man heute oft streng kritisiert, und deren Konto man mit vielem von dem in der Welt vorgekommenen Unglück und sozialen Fehlgriffen belastet. Seine Anschauungen waren für ihn in jedem Fall richtunggebend und die Achtung vor der persönlichen Freiheit fast zu einem Glaubensartikel geworden. Wenn nun auch diese Vergötterung der Individualität und Lobpreisung der Freiheit zu Irrtümern geführt haben mag, so hat man heute vielleicht noch mehr Veranlassung als früher, genau zu überlegen, ob es darin nicht dennoch vieles gibt, das man nicht verwerfen darf, ohne das Gemeinwesen vor noch schwerere Krisen zu stellen. Ganz besonders sollten wir Forstleute genau erwägen, was Blomqvist über die Forstgesetzgebung und deren Vermögen, die forstwirtschaftlichen Verhältnisse zu ordnen, gesagt hat. Er warnte immer wieder davor, bei uns solche Forstgesetze einzuführen, die die Nutzungsfreiheit des privaten Waldbesitzers allzusehr einschränkten. Er verschloss dabei seine Augen nicht der Tatsache, dass die privaten Wälder schlecht behandelt wurden. Er war ganz im Gegenteil zu der Überzeugung gekommen, dass der Zustand der privaten Wälder immer schwächer werden würde, dass ihr Holzvorrat wie anderwärts in Europa zusammenschmelzen und verhältnismässig klein werden würde, aber er hielt dies für ein geringeres Unglück, als wenn man durch all zu strenge Gesetze einen Behördenapparat und Bürokratismus schaffte, der in sich schon den Keim der Fäulnis trage. Er warnte vor Forstgesetzen und strengen Vorschriften auch deshalb, weil seiner Ansicht nach die Waldsache in unserm Lande auf andere Weise geordnet werden konnte. Im Eigentum des Staates sollte man all das bewahren, was dieser jetzt besitze, ohne irgend etwas unverständig zu verschenken. Die Gemeinden sollten Gemeinschaftswälder ha-

ben, und die Gemeinwirtschaftsform sollte in diesen intensiv ausgestaltet werden. Das will besagen, das Waldeigentum sollte in starken Händen gesammelt werden, die es dauernd behalten und nachhaltig nutzen können. So viel lässt sich jetzt schon sagen, dass Blomqvists Auffassung, der man im ganzen gesehen in unserer Forstgesetzgebung gefolgt ist, insofern förderlich war, als die Aufklärungsarbeit, die ein wesentlicher schöpferischer Faktor für die mit der privaten Forstwirtschaft sich befassende Tätigkeit gewesen ist, allmählich den Grund für immer strengere Gesetze geschaffen hat und weiter schaffen wird, wenn zu erwarten wäre, dass Blomqvists Voraussagen für die Entwicklung der privaten Forstwirtschaft auch weiter richtig sind, wie es leider bisher der Fall gewesen ist.

Blomqvist lebte in wichtigen Umbruchszeiten, die in unserem Kulturleben starke Gärungen auslösten. Er stammte aus schwedischen Bildungskreisen und stand unter Runebergs geistigem Einfluss. Er war Mitglied der liberalen Partei. Er begrüßte mit Freuden die aufsteigende Kultur, die auf der finnischen Seite spross und wuchs. Aber er geriet gewissermassen auch in den Druck der Kraft, die aus diesem neuen Bildungskreis emporstieg. Sie quoll hervor wie eine Naturkraft und kleidete sich in andere Formen, wie seine Zeit es sich vorgestellt hatte. Auf diesem Hintergrunde kann man sehen, wie Blomqvist fast als letzter des Lehrgeschlechts, mit dem er Evo geschaffen und geführt hatte, an seinem Lebensabend zu einer Schwelle der Wandlungen gelangte, wo er unbekannt und fremd war. Und so kam es auch, dass mit ihm eine ganze Zeitperiode, deren geistvollster und begabtester Vertreter er auf seinem eigenen Gebiete gewesen war, und die dem Vaterlande viele edle Männer und viel segenbringende Arbeit geschenkt hatte, in die Vergangenheit hinüberwechselte. Als er aus seinem Amte schied und von Evo wegzog, von dem Orte, mit dem seine Herzwurzeln verwachsen waren, und den er »diese liebe Heimat« nannte, war er sich bewusst, dass er der letzte Vertreter seiner Zeit war, und eine neue Zeit herannahte.

So verliess er Evo als alter Mann, löste sein Heim auf und trat in eine neue Umgebung ein. Er dachte bei seiner Abreise noch, dass er seine wissenschaftliche Arbeit fortsetzen könne, und seine Gedanken umkreisten bis zu seinen letzten Zeiten die ihm so lieb gewordenen Waldfragen. Ihm war viel Anerkennung zuteil geworden. Aber es wäre nicht wunderbar, wenn er auch fühlte, dass vieles so gut wie verloren war. In seiner neuen Umgebung lebte er nicht lange, bis er abgerufen wurde. Er starb auf Sipilä in Leppäkoski den 12. Mai 1904 im Alter von 68 Jahren.

*

Blomqvists litterarische Werke und Schriften sind auf S. 335—337 aufgezählt.

Publications of the Society of Forestry in Suomi:

ACTA FORESTALIA FENNICA. Contains scientific treatises dealing with forestry in Suomi (Finland) and its foundations. The volumes, which appear at irregular intervals, generally contain several treatises.

SILVA FENNICA. Contains essays and short investigations in the subject of forestry in Suomi. Published at irregular intervals. Each essay appears as a separate volume.

COMMENTATIONES FORESTALES. Contains investigations and other essays regarding forestry and other spheres connected with it in other countries than Suomi. Published at irregular intervals. Each volume generally contains only one treatise.

Die Veröffentlichungsreihen der Forstwissenschaftlichen Gesellschaft in Suomi:

ACTA FORESTALIA FENNICA. Enthalten wissenschaftliche Untersuchungen über die finnische Waldwirtschaft und ihre Grundlagen. Sie erscheinen in unregelmässigen Abständen in Bänden, von denen jeder im allgemeinen mehrere Untersuchungen enthält.

SILVA FENNICA. Diese Veröffentlichungsreihe enthält Aufsätze und kleinere Untersuchungen zur Waldwirtschaft Suomis (Finnlands). Sie erscheint in unregelmässigen Abständen. Jeder Aufsatz erscheint als besonderer Band.

COMMENTATIONES FORESTALES. Enthalten Untersuchungen und Beiträge zur Waldwirtschaft und damit zusammenhängenden Fragen für andere Länder als Suomi. Sie erscheinen in unregelmässigen Abständen. Jeder Band enthält im allgemeinen nur eine Untersuchung.

Publications de la Société forestière de Suomi:

ACTA FORESTALIA FENNICA. Contient des études scientifiques sur l'économie forestière en Suomi (Finlande) et sur ses bases. Paraît à intervalles irréguliers en volumes dont chacun contient en général plusieurs études.

SILVA FENNICA. Contient des articles et de petites études sur l'économie forestière de Suomi. Paraît à intervalles irréguliers. Chaque article constitue habituellement un volume.

COMMENTATIONES FORESTALES. Contient des études et des articles sur l'économie forestière et les branches connexes dans les pays autres que Suomi. Paraît à intervalles irréguliers. En général, chaque volume ne contient qu'une étude.